

**RADA GMINY
BRODY**

**UCHWAŁA NR XIII/96/2017
RADY Gminy Brody
z dnia 29 grudnia 2017 r.**

w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Brody na lata 2017-2023.

Na podstawie art. 230 ust. 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2077) uchwała się co następuje:

§ 1.

W uchwale Nr XVI/100/2016 Gminy Brody z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Brody na lata 2017-2023 wprowadza się następujące zmiany:

- 1) załącznik nr 1 – Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Brody na lata 2017-2023 otrzymuje brzmienie załącznika nr 1 do uchwały;
- 2) w wykazie wieloletnich przedsięwzięć Gminy Brody, stanowiącym załącznik nr 2 do zmienianej uchwały – określone w załączniku nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Brody.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Stanisław Wrona

Wójt Gminy Brody
Mieczysław Dziura

RADA GMINY

BRODY
Wieloletnia Prognoza Finansowa 1)

GMINY BRODY NA LATA 2017-2023
Załącznik Nr 1do Uchwały Nr XIII/2017 Rady Gminy Brody z dnia 29 grudnia 2017 r.

Wyszczególnienie	Dochody ogółem ^x	z tego:										
		Dochody bieżące ^x	w tym:						Dochody majątkowe ^x	w tym:		
			dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych	dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych	Podatki i opłaty ³⁾	w tym:		z subwencji ogólnej		z tytułu dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące	ze sprzedaży majątku ^x	z tytułu dotacji oraz środków przeznaczonych na inwestycje
						z podatku od nieruchomości						
Lp	1	1.1	1.1.1	1.1.2	1.1.3	1.1.3.1	1.1.4	1.1.5	1.2	1.2.1	1.2.2	
2017	41 547 231,43	38 990 624,09	5 329 701,00	50 000,00	3 964 297,00	2 300 000,00	14 910 474,00	14 610 236,25	2 556 607,34	9 951,00	2 546 656,34	
2018	46 888 236,00	37 867 236,00	5 534 542,00	20 760,00	3 959 024,00	2 387 400,00	15 638 470,00	12 620 086,00	9 021 000,00	0,00	9 021 000,00	
2019	46 061 773,00	39 659 058,00	5 750 389,00	21 570,00	4 113 426,00	2 480 509,00	16 248 370,00	13 112 269,00	6 402 715,00	0,00	6 402 715,00	
2020	40 878 475,00	40 878 475,00	5 974 654,00	22 411,00	4 273 850,00	2 577 249,00	16 882 056,00	13 623 647,00	0,00	0,00	0,00	
2021	42 390 978,00	42 390 978,00	6 195 716,00	23 240,00	4 431 982,00	2 672 607,00	17 506 692,00	14 127 722,00	0,00	0,00	0,00	
2022	43 917 054,00	43 917 054,00	6 418 762,00	24 077,00	4 591 533,00	2 768 821,00	18 136 933,00	14 636 320,00	0,00	0,00	0,00	
2023	45 366 318,00	45 366 318,00	6 630 581,00	24 872,00	4 743 054,00	2 860 192,00	18 735 452,00	15 119 319,00	0,00	0,00	0,00	

1) Wzór może być stosowany także w układzie pionowym, w którym poszczególne pozycje są przedstawione w kolumnach, a lata w wierszach.

2) Zgodnie z art. 227 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885 z póź. zm.) zwanej dalej „ustawą”, wieloletnia prognoza finansowa obejmuje okres roku budżetowego oraz co najmniej trzech kolejnych lat. W sytuacji dłuższego okresu prognozowania finansowego wzór stosuje się także dla lat wykraczających poza minimalny (4 letni) okres prognozy, wynikający z art. 227 ustawy.

3) W pozycji wykazuje się kwoty wszystkich podatków i opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego, a nie tylko podatków i opłat lokalnych.

Wyszczególnienie	Wydatki ogółem ^x	z tego:								Wydatki majątkowe ^x
		Wydatki bieżące ^x	w tym:					w tym:		
			z tytułu poręczeń i gwarancji ^x	w tym:		wydatki na obsługę długu ^x	odsetki i dyskonto określone w art. 243 ust. 1 ustawy ^x	w tym:		
				gwarancje i poręczenia podlegające wyłączeniu z limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy ^x	na spłatę przejętych zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej przekształconego na zasadach określonych w przepisach o działalności leczniczej, w wysokości w jakiej nie podlegają sfinansowaniu dotacją z budżetu państwa ⁴⁾			odsetki i dyskonto podlegające wyłączeniu z limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy, w terminie nie dłuższym niż 90 dni po zakończeniu programu, projektu lub zadania i otrzymaniu refundacji z tych środków (bez odsetek i dyskonta od zobowiązań na wkład krajowy) ^x	odsetki i dyskonto podlegające wyłączeniu z limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy, z tytułu zobowiązań zaciągniętych na wkład krajowy ^x	
Lp	2	2.1	2.1.1	2.1.1.1	2.1.2	2.1.3	2.1.3.1	2.1.3.1.1	2.1.3.1.2	2.2
2017	48 443 941,93	37 204 310,59	0,00	0,00	0,00	50 000,00	38 000,00	0,00	0,00	11 239 631,34
2018	45 863 136,00	33 446 956,00	0,00	0,00	0,00	284 797,00	284 797,00	0,00	0,00	12 416 180,00
2019	44 886 673,00	34 159 334,00	0,00	0,00	x	267 607,00	267 607,00	0,00	0,00	10 727 339,00
2020	39 703 375,00	34 975 237,00	0,00	0,00	x	236 217,00	236 217,00	0,00	0,00	4 728 138,00
2021	41 115 878,00	35 790 722,00	0,00	0,00	x	183 226,00	183 226,00	0,00	0,00	5 325 156,00
2022	42 467 054,00	36 621 489,00	0,00	0,00	x	123 806,00	123 806,00	0,00	0,00	5 845 565,00
2023	44 016 089,00	37 469 941,00	0,00	0,00	x	59 816,00	59 816,00	0,00	0,00	6 546 148,00

4) W pozycji wykazuje się kwoty dla lat budżetowych 2013-2018.

Wyszczególnienie	Wynik budżetu ^x	Przychody budżetu ^x	z tego:							
			Nadwyżka budżetowa z lat ubiegłych ^x	w tym:	Wolne środki, o których mowa w art. 217 ust.2 pkt 6 ustawy ^x	w tym:	Kredyty, pożyczki, emisja papierów wartościowych ^x	w tym:	Inne przychody niezwiązane z zaciągnięciem długu ^{5) x}	w tym:
				na pokrycie deficytu budżetu ^x		na pokrycie deficytu budżetu ^x		na pokrycie deficytu budżetu ^x		na pokrycie deficytu budżetu ^x
Lp	3	4	4.1	4.1.1	4.2	4.2.1	4.3	4.3.1	4.4	4.4.1
2017	-6 896 710,50	6 996 710,50	0,00	0,00	646 081,50	646 081,50	6 350 629,00	6 250 629,00	0,00	0,00
2018	1 025 100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2019	1 175 100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2020	1 175 100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2021	1 275 100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2022	1 450 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2023	1 350 229,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

5) W pozycji wykazuje się w szczególności kwoty przychodów z tytułu prywatyzacji majątku oraz spłaty pożyczek udzielonych ze środków jednostki.

Wyszczególnienie	Rozchody budżetu ^x	z tego:					inne rozchody niezwiązane ze spłatą długu	Kwota długu ^x	Kwota zobowiązań wynikających z przejęcia przez jednostkę samorządu terytorialnego zobowiązań po likwidowanych i przekształcanych jednostkach zaliczanych do sektora finansów publicznych	Relacja zrównoważenia wydatków bieżących, o której mowa w art. 242 ustawy	
		Spłaty rat kapitałowych kredytów i pożyczek oraz wykup papierów wartościowych ^x	w tym:			Kwota zobowiązań wynikających z przejęcia przez jednostkę samorządu terytorialnego zobowiązań po likwidowanych i przekształcanych jednostkach zaliczanych do sektora finansów publicznych				Różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi	Różnica między dochodami bieżącymi, skorygowanymi o środki ⁷⁾ , a wydatkami bieżącymi, pomniejszonymi o wydatki ⁸⁾
			łączna kwota przypadających na dany rok kwot ustawowych wyłączeń z limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy ^x	z tego:							
				kwota przypadających na dany rok kwot ustawowych wyłączeń określonych w art. 243 ust. 3 ustawy ^x	kwota przypadających na dany rok kwot ustawowych wyłączeń określonych w art. 243 ust. 3a ustawy ^x						
Lp	5	5.1	5.1.1	5.1.1.1	5.1.1.2	5.1.1.3	5.2	6	7	8.1	8.2
2017	100 000,00	100 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	7 450 629,00	0,00	1 786 313,50	2 432 395,00
2018	1 025 100,00	1 025 100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	6 425 529,00	0,00	4 420 280,00	4 420 280,00
2019	1 175 100,00	1 175 100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5 250 429,00	0,00	5 499 724,00	5 499 724,00
2020	1 175 100,00	1 175 100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4 075 329,00	0,00	5 903 238,00	5 903 238,00
2021	1 275 100,00	1 275 100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2 800 229,00	0,00	6 600 256,00	6 600 256,00
2022	1 450 000,00	1 450 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 350 229,00	0,00	7 295 565,00	7 295 565,00
2023	1 350 229,00	1 350 229,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	7 896 377,00	7 896 377,00

6) W pozycji wykazuje się w szczególności wyłączenia wynikające z art. 36 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej (Dz.U. poz. 1456 oraz z 2013 r. poz. 1199) oraz kwoty wykupu obligacji przychodowych.

7) Skorygowanie o środki określone w przepisach dotyczących w szczególności powiększenia o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych, zgodnie z art. 242 ustawy.

8) Pomniejszenie wydatków bieżących, zgodnie z art. 36 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej, dotyczy lat 2013-2015.

Wyszczególnienie	Wskaźnik spłaty zobowiązań								
	Wskaźnik planowanej łącznej kwoty spłaty zobowiązań, o której mowa w art. 243 ust. 1 ustawy, do dochodów, bez uwzględnienia zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego i bez uwzględnienia ustawowych wyłączeń przypadających na dany rok ^x	Wskaźnik planowanej łącznej kwoty spłaty zobowiązań, o której mowa w art. 243 ust. 1 ustawy, do dochodów, bez uwzględnienia zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego, po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń przypadających na dany rok ^x	Kwota zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego przypadających do spłaty w danym roku budżetowym, podlegająca doliczeniu zgodnie z art. 244 ustawy ^x	Wskaźnik planowanej łącznej kwoty spłaty zobowiązań, o której mowa w art. 243 ust. 1 ustawy, do dochodów, po uwzględnieniu zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego oraz po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń przypadających na dany rok ^x	Wskaźnik dochodów bieżących powiększonych o dochody ze sprzedaży majątku oraz pomniejszonych o wydatki bieżące, do dochodów budżetu, ustalony dla danego roku (wskaźnik jednoroczny) ^x	Dopuszczalny wskaźnik spłaty zobowiązań określony w art. 243 ustawy, po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń 9), obliczony w oparciu o plan 3 kwartału roku poprzedzającego pierwszy rok prognozy (wskaźnik ustalony w oparciu o średnią arytmetyczną z 3 poprzednich lat) ^x	Dopuszczalny wskaźnik spłaty zobowiązań określony w art. 243 ustawy, po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń, obliczony w oparciu o wykonanie roku poprzedzającego pierwszy rok prognozy (wskaźnik ustalony w oparciu o średnią arytmetyczną z 3 poprzednich lat) ^x	Informacja o spełnieniu wskaźnika spłaty zobowiązań określonego w art. 243 ustawy, po uwzględnieniu zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego oraz po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń, obliczonego w oparciu o plan 3 kwartałów roku poprzedzającego rok budżetowy ^x	Informacja o spełnieniu wskaźnika spłaty zobowiązań określonego w art. 243 ustawy, po uwzględnieniu zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego oraz po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń, obliczonego w oparciu o wykonanie roku poprzedzającego rok budżetowy ^x
Lp	9.1	9.2	9.3	9.4	9.5	9.6	9.6.1	9.7	9.7.1
2017	0,33%	0,33%	0,00	0,33%	4,32%	11,29%	11,49%	TAK	TAK
2018	2,79%	2,79%	0,00	2,79%	9,43%	8,58%	8,78%	TAK	TAK
2019	3,13%	3,13%	0,00	3,13%	11,94%	7,73%	7,93%	TAK	TAK
2020	3,45%	3,45%	0,00	3,45%	14,44%	8,56%	8,56%	TAK	TAK
2021	3,44%	3,44%	0,00	3,44%	15,57%	11,94%	11,94%	TAK	TAK
2022	3,58%	3,58%	0,00	3,58%	16,61%	13,98%	13,98%	TAK	TAK
2023	3,11%	3,11%	0,00	3,11%	17,41%	15,54%	15,54%	TAK	TAK

9) W pozycji wykazuje się w szczególności wyłączenia wynikające z art. 36 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej oraz wyłączenia związane z emisją obligacji przychodowych. Identyczne wyłączenia dotyczą pozycji 9.6.1.

Wyszczególnienie	Przeznaczenie prognozowanej nadwyżki budżetowej ¹⁰⁾	Informacje uzupełniające o wybranych rodzajach wydatków budżetowych									
		w tym na:						z tego:			
		Splaty kredytów, pożyczek i wykup papierów wartościowych	Wydatki bieżące na wynagrodzenia i składki od nich naliczane	Wydatki związane z funkcjonowaniem organów jednostki samorządu terytorialnego ¹¹⁾	Wydatki objęte limitem, o którym mowa w art. 226 ust. 3 pkt 4 ustawy	bieżące	majątkowe	Wydatki inwestycyjne kontynuowane ¹²⁾	Nowe wydatki inwestycyjne ¹³⁾	Wydatki majątkowe w formie dotacji	
Lp	10	10.1	11.1	11.2	11.3	11.3.1	11.3.2	11.4	11.5	11.6	
2017	0,00	0,00	13 812 343,53	3 654 687,00	4 795 734,07	326 698,13	4 469 035,94	5 127 665,00	3 044 938,34	2 670 000,00	
2018	1 025 100,00	1 025 100,00	11 622 492,00	3 521 771,00	12 988 146,64	572 161,00	12 415 985,64	10 862 000,00	1 554 180,00	0,00	
2019	1 175 100,00	1 175 100,00	11 878 187,00	3 599 250,00	10 540 856,00	262 896,00	10 277 960,00	9 244 525,00	1 482 814,00	0,00	
2020	1 175 100,00	1 175 100,00	12 175 142,00	3 689 231,00	12 000,00	12 000,00	0,00	0,00	817 438,00	0,00	
2021	1 275 100,00	1 275 100,00	12 479 521,00	3 781 462,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 110 156,00	0,00	
2022	1 450 000,00	1 450 000,00	12 791 509,00	3 875 999,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 521 865,00	0,00	
2023	1 350 229,00	1 350 229,00	13 111 297,00	3 972 899,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2 054 148,00	0,00	

10) Przeznaczenie nadwyżki budżetowej, inne niż splaty kredytów, pożyczek i wykup papierów wartościowych, wymaga określenia w objaśnieniach do wieloletniej prognozy finansowej.

11) W pozycji wykazuje się kwoty wydatków w ramach zadań własnych klasyfikowanych w dziale 750- Administracja publiczna w rozdziałach właściwych dla organów i urzędów jednostki samorządu terytorialnego (rozdziały od 75017 do 75023).

12) W pozycji wykazuje się wartość inwestycji rozpoczętych co najmniej w poprzednim roku budżetowym, którego dotyczy kolumna.

13) W pozycji wykazuje się wartość nowych inwestycji, które planuje się rozpocząć w roku, którego dotyczy kolumna.

Wyszczególnienie	Finansowanie programów, projektów lub zadań realizowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy								
	Dochody bieżące na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy	w tym:		Dochody majątkowe na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy	w tym:		Wydatki bieżące na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy	w tym:	
		środki określone w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	w tym:		środki określone w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	w tym:		finansowane środkami określonymi w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	Wydatki bieżące na realizację programu, projektu lub zadania wynikające wyłącznie z zawartych umów z podmiotem dysponującym środkami, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy
			środki określone w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy wynikające wyłącznie z zawartych umów na realizację programu, projektu lub zadania 14)			środki określone w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy wynikające wyłącznie z zawartych umów na realizację programu, projektu lub zadania			
Lp	12.1	12.1.1	12.1.1.1	12.2	12.2.1	12.2.1.1	12.3	12.3.1	12.3.2
2017	67 999,64	67 999,64	0,00	941 757,25	941 757,25	0,00	90 869,97	88 044,05	19 278,00
2018	0,00	0,00	0,00	4 500 000,00	4 500 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2019	0,00	0,00	0,00	4 772 715,00	4 772 715,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2020	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2021	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2022	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2023	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

14) W pozycji 12.1.1.1., 12.2.1.1, 12.3.2, 12.4.2., 12.5.1, 12.6.1, 12.7.1 oraz 12.8.1. wykazuje się wyłącznie kwoty wynikające z umów na realizację programu, projektu lub zadania zawartych na dzień uchwalenia prognozy, a nieplanowanych do zawarcia w okresie prognozy.

Wyszczególnienie	Wydatki majątkowe na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy	w tym:	Wydatki majątkowe na realizację programu, projektu lub zadania wynikające wyłącznie z zawartych umów z podmiotem dysponującym środkami, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	Wydatki na wkład krajowy w związku z umową na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy bez względu na stopień finansowania tymi środkami	w tym:	Wydatki na wkład krajowy w związku z zawartą po dniu 1 stycznia 2013 r. umową na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego w co najmniej 60% środkami, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy ¹⁵⁾	w tym:	Przychody z tytułu kredytów, pożyczek, emisji papierów wartościowych powstające w związku z umową na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy bez względu na stopień finansowania tymi środkami	w tym:
		finansowane środkami określonymi w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy			w związku z już zawartą umową na realizację programu, projektu lub zadania		w związku z już zawartą umową na realizację programu, projektu lub zadania		w związku z już zawartą umową na realizację programu, projektu lub zadania
Lp	12.4	12.4.1	12.4.2	12.5	12.5.1	12.6	12.6.1	12.7	12.7.1
2017	4 507 265,94	941 757,25	0,00	3 568 334,61	227 752,00	227 752,00	0,00	0,00	0,00
2018	10 803 985,64	5 550 000,00	0,00	5 253 985,64	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2019	10 277 960,00	5 550 000,00	0,00	4 727 960,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2020	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2021	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2022	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2023	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

15) Przez program, projekt lub zadanie finansowane w co najmniej 60% środkami, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy, należy rozumieć także taki program, projekt lub zadanie przynoszące dochód, dla których poziom finansowania ze środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy, ustala się po odliczeniu zyskontowanego dochodu obliczanego zgodnie z przepisami Unii Europejskiej dotyczącymi takiego programu, projektu lub zadania.

Wyszczególnienie	Kwoty dotyczące przejęcia i spłaty zobowiązań po samodzielnych publicznych zakładach opieki zdrowotnej oraz pokrycia ujemnego wyniku								
	Przychody z tytułu kredytów, pożyczek, emisji papierów wartościowych powstające w związku z zawartą po dniu 1 stycznia 2013 r. umową na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego w co najmniej 60% środkami, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	w tym:	Kwota zobowiązań wynikających z przejęcia przez jednostkę samorządu terytorialnego zobowiązań po likwidowanych i przekształcanych samodzielnych zakładach opieki zdrowotnej	Dochody budżetowe z tytułu dotacji celowej z budżetu państwa, o której mowa w art. 196 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2013 r. poz. 217, z późn. zm.)	Wysokość zobowiązań podlegających umorzeniu, o którym mowa w art. 190 ustawy o działalności leczniczej	Wydatki na spłatę przejętych zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej przekształconego na zasadach określonych w przepisach o działalności leczniczej	Wydatki na spłatę przejętych zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej likwidowanego na zasadach określonych w przepisach o działalności leczniczej	Wydatki na spłatę zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej przejętych do końca 2011 r. na podstawie przepisów o zakładach opieki zdrowotnej	Wydatki bieżące na pokrycie ujemnego wyniku finansowego samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej
		w związku z już zawartą umową na realizację programu, projektu lub zadania							
Lp	12.8	12.8.1	13.1	13.2	13.3	13.4	13.5	13.6	13.7
2017	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2018	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2019	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2020	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2021	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2022	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2023	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Wyszczególnienie	Dane uzupełniające o długi i jego spłacie						
	Spłaty rat kapitałowych oraz wykup papierów wartościowych, o których mowa w pkt. 5.1., wynikające wyłącznie z tytułu zobowiązań już zaciągniętych ^x	Kwota długu, którego planowana spłata dokona się z wydatków budżetu ^x	Wydatki zmniejszające dług ^x	w tym:			Wynik operacji niekasowych wpływających na kwotę długu (m.in. umorzenia, różnice kursowe) ^x
				spłata zobowiązań wymagalnych z lat poprzednich, innych niż w poz. 14.3.3 ^x	związane z umowami zaliczanymi do tytułów dłużnych wliczanych do państwowego długu publicznego ^x	wypłaty z tytułu wymagalnych poręczeń i gwarancji ^x	
Lp	14.1	14.2	14.3	14.3.1	14.3.2	14.3.3	14.4
2017	100 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2018	600 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2019	750 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2020	750 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2021	850 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2022	950 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2023	1 000 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

* Informacja o spełnieniu wskaźnika spłaty zobowiązań określonego w art. 243 ustawy po uwzględnieniu zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego oraz po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń zostanie automatycznie wygenerowana przez aplikację wskazaną przez Ministra Finansów, o której mowa w § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 10 stycznia 2013 r. w sprawie wieloletniej prognozy finansowej jednostki samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2013 r. poz. 92). Automatem wyliczenia danych na podstawie wartości historycznych i prognozowanych przez jednostkę samorządu terytorialnego dotyczą w szczególności także pozycji 9.6–9.6.1 i pozycji 2 sekcji 16.

** Należy wskazać jedną z następujących podstaw prawnych: art. 240a ust. 4 / art. 240a ust. 8 / art. 240b ustawy określającą procedurę jaką objęta jest jednostka samorządu terytorialnego.

^x - pozycje oznaczone symbolem „x” sporządza się na okres, na który zaciągnięto oraz planuje się zaciągnąć zobowiązania dłużne (prognoza kwoty długu). Okres ten nie podlega wydłużeniu w sytuacji planowania wydatków z tytułu niewymagalnych poręczeń i gwarancji. W przypadku planowania wydatków z tytułu niewymagalnych poręczeń i gwarancji w okresie dłuższym niż okres, na który zaciągnięto oraz planuje się zaciągnąć zobowiązania dłużne, informację o wydatkach z tytułu niewymagalnych poręczeń i gwarancji, wykraczających poza wspomniany okres, należy zamieścić w objaśnieniach do wieloletniej prognozy finansowej. W przypadku, gdy kwoty wydatków wynikające z limitów wydatków na przedsięwzięcia wykraczają poza okres prognozy kwoty długu to pozycje oznaczone symbolem „x” sporządza się do ostatniego roku, na który ustalono limit wydatków na realizację przedsięwzięć wieloletnich.

16) Pozycje sekcji 15 są wykazywane wyłącznie przez jednostki samorządu terytorialnego emitujące obligacje pochodowe.

17) Pozycje sekcji 16 wykazują wyłącznie jednostki objęte procedurą wynikającą z art. 240a lub art. 240b ustawy

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Sławomir Wróblewski

RADA GMIN Wykaz przedsięwzięć do WPF BRODY

Załącznik Nr 2 do Uchwały Nr XIII/2017 Rady Gminy Brody z dnia 29 grudnia 2017 r.

kwoty w zł

L.p.	Nazwa i cel	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe	Limit 2017	Limit 2018	Limit 2019	Limit 2020	Limit zobowiązań
			Od	Do						
1	Wydatki na przedsięwzięcia-ogółem (1.1+1.2+1.3)				29 649 708,39	4 795 734,07	12 988 146,64	10 540 856,00	12 000,00	28 336 736,71
1.a	- wydatki bieżące				1 556 660,81	326 698,13	572 161,00	262 896,00	12 000,00	1 173 755,13
1.b	- wydatki majątkowe				28 093 047,58	4 469 035,94	12 415 985,64	10 277 960,00	0,00	27 162 981,58
1.1	Wydatki na programy, projekty lub zadania związane z programami realizowanymi z udziałem środków, o których mowa w art.5 ust.1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009.r. o finansach publicznych (Dz.U.Nr 157, poz.1240,z późn.zm.), z tego:				25 229 863,39	2 887 946,07	10 803 985,64	10 277 960,00	0,00	23 969 891,71
1.1.1	- wydatki bieżące				362 480,81	22 575,13	0,00	0,00	0,00	22 575,13
1.1.1.1	Przyjazne Przedszkole w Lubieni - Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej	Urząd Gminy w Brodach	2015	2017	362 480,81	22 575,13	0,00	0,00	0,00	22 575,13
1.1.2	- wydatki majątkowe				24 867 382,58	2 865 370,94	10 803 985,64	10 277 960,00	0,00	23 947 316,58
1.1.2.1	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Lubienia, Gmina Brody - Zapewnienie mieszkańcom dostępu do systemu oczyszczania ścieków	Urząd Gminy w Brodach	2013	2019	12 023 097,00	1 011 565,00	5 250 000,00	5 462 960,00	0,00	11 724 525,00
1.1.2.2	Instalacja systemów energii odnawialnej dla gospodarstw domowych z terenu Gminy Brody, Gminy Kunów oraz Gminy Bałtów. - Redukcja emisji CO2	Urząd Gminy w Brodach	2017	2018	820 000,00	0,00	820 000,00	0,00	0,00	820 000,00
1.1.2.3	Kompleksowa poprawa dostępu do infrastruktury sportowej w sołectwach Adamów i Ruda oraz wyposażenie pracowni naukowych w placówkach oświatowych na terenie Gminy Brody - Kompleksowa poprawa dostępu do infrastruktury sportowej w sołectwach Adamów i Ruda oraz wyposażenie pracowni naukowych w placówkach oświatowych na terenie Gminy Brody	Urząd Gminy w Brodach	2017	2018	1 130 285,58	396 299,94	733 985,64	0,00	0,00	1 130 285,58
1.1.2.4	Przebudowa dróg w miejscowości Brody ul. Wójtowska - etap I, ul. Południowa i ul. Słoneczna	Urząd Gminy w Brodach	2016	2017	894 000,00	272 506,00	0,00	0,00	0,00	272 506,00
1.1.2.5	Rozbudowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Krynki, Gmina Brody - Zwiększenie przepustowości oczyszczalni ścieków w Krynkach	Urząd Gminy w Brodach	2013	2019	10 000 000,00	1 185 000,00	4 000 000,00	4 815 000,00	0,00	10 000 000,00
1.2	Wydatki na programy, projekty lub zadania związane z umowami partnerstwa publiczno-prywatnego, z tego:				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.2.1	- wydatki bieżące				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.2.2	- wydatki majątkowe				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3	Wydatki na programy, projekty lub zadania pozostałe (inne niż wymienione w pkt 1.1 i 1.2),z tego				4 419 845,00	1 907 788,00	2 184 161,00	262 896,00	12 000,00	4 366 845,00
1.3.1	- wydatki bieżące				1 194 180,00	304 123,00	572 161,00	262 896,00	12 000,00	1 151 180,00
1.3.1.1	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - realizacja wniosków z miejscowości Adamów, Dziurów i Ruda - Opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego	Urząd Gminy w Brodach	2017	2018	120 000,00	5 000,00	115 000,00	0,00	0,00	120 000,00
1.3.1.2	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części gminy Brody w obrębie Brody i Krynki - Opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego	Urząd Gminy w Brodach	2017	2018	120 000,00	68 000,00	52 000,00	0,00	0,00	120 000,00
1.3.1.3	Opracowanie zmian studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brody - Otwarcie nowych terenów inwestycyjnych	Urząd Gminy w Brodach	2017	2018	100 000,00	5 000,00	95 000,00	0,00	0,00	100 000,00

L.p.	Nazwa i cel	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe	Limit 2017	Limit 2018	Limit 2019	Limit 2020	Limit zobowiązań
			Od	Do						
1.3.1.4	Utrzymanie rezultatów projektu pn. Utworzenie strefy rekreacji i czynnego wypoczynku nad zalewem w Rudzie	Urząd Gminy w Brodach	2014	2020	7 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	4 000,00
1.3.1.5	Utrzymanie rezultatów projektu pn. Aktywność szansą na lepsze jutro - rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji w Gminie Brody	GOPS Brody	2014	2020	7 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	4 000,00
1.3.1.6	Utrzymanie rezultatów projektu pn. Budowa boiska wielofunkcyjnego o nawierzchni z trawy syntetycznej w Krynkach	Urząd Gminy w Brodach	2016	2020	7 000,00	1 000,00	1 000,00	2 000,00	2 000,00	6 000,00
1.3.1.7	Utrzymanie rezultatów projektu pn. E - świętokrzyskie Budowa Systemu Informacji Przestrzennej Województwa Świętokrzyskiego	Urząd Gminy w Brodach	2016	2020	5 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	4 000,00
1.3.1.8	Utrzymanie rezultatów projektu pn. E-świętokrzyskie Rozbudowa Infrastruktury Informatycznej JST	Urząd Gminy w Brodach	2016	2020	5 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	4 000,00
1.3.1.9	Utrzymanie rezultatów projektu pn. Indywidualizacja nauczania w Gminie Brody	Urząd Gminy w Brodach	2014	2020	7 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	4 000,00
1.3.1.10	Utrzymanie rezultatów projektu pn. Przyjazne Przedszkole w Lubieni - Zagwarantowanie funkcjonowania placówki oświatowej	Urząd Gminy w Brodach	2017	2019	524 858,00	164 858,00	180 000,00	180 000,00	0,00	524 858,00
1.3.1.11	Utrzymanie rezultatów projektu pn. Rozbudowa drogi w miejscowości Ruda ul. Duża	Urząd Gminy w Brodach	2011	2020	10 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	4 000,00
1.3.1.12	Utrzymanie rezultatów projektu pn. Utworzenie strefy czynnego wypoczynku i biwakowania przy oczku wodnym w Brodach	Urząd Gminy w Brodach	2014	2020	7 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	4 000,00
1.3.1.13	Utrzymanie rezultatów projektu pn. Utworzenie strefy rekreacji dla małych dzieci w Adamowie	Urząd Gminy w Brodach	2013	2017	5 000,00	1 000,00	0,00	0,00	0,00	1 000,00
1.3.1.14	Utrzymanie rezultatów projektu pn. Utworzenie strefy rekreacji dla małych dzieci w Dziurowie	Urząd Gminy w Brodach	2013	2017	5 000,00	1 000,00	0,00	0,00	0,00	1 000,00
1.3.1.15	Utrzymanie rezultatów projektu pn. Utworzenie strefy rekreacji i sportu dla dzieci i młodzieży w miejscowości Styków, Lipie, Lubieni, Krynki i Brody	Urząd Gminy w Brodach	2014	2020	7 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	4 000,00
1.3.1.16	Utrzymanie rezultatów projektu pn. Utworzenie świetlicy wiejskiej w Krynkach	Urząd Gminy w Brodach	2011	2018	8 000,00	1 000,00	1 000,00	0,00	0,00	2 000,00
1.3.1.17	Utrzymanie rezultatów projektu pn. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej przy Ośrodku Zdrowia w Brodach z/s Krynkach	Urząd Gminy w Brodach	2014	2020	7 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	4 000,00
1.3.1.18	Utrzymanie rezultatów projektu pn."Budowa boiska wielofunkcyjnego o nawierzchni z trawy syntetycznej w Brodach	Urząd Gminy w Brodach	2015	2020	6 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	4 000,00
1.3.1.19	Zimowe utrzymanie dróg gminnych	Urząd Gminy w Brodach	2017	2019	236 322,00	47 265,00	118 161,00	70 896,00	0,00	236 322,00
1.3.2	- wydatki majątkowe				3 225 665,00	1 603 665,00	1 612 000,00	0,00	0,00	3 215 665,00
1.3.2.1	Opracowanie projektu przebudowy drogi gminnej ul. Ogrodowa w Jabłonie wraz z geodezyjnym wydzieleniem działek	Urząd Gminy w Brodach	2015	2017	53 665,00	43 665,00	0,00	0,00	0,00	43 665,00
1.3.2.2	Rozbudowa drogi powiatowej nr 0625 T Krynki - Brody	Urząd Gminy w Brodach	2008	2018	3 172 000,00	1 560 000,00	1 612 000,00	0,00	0,00	3 172 000,00

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Stanisław Wronek

RADA GMINY
BRODY

Załącznik Nr 3 do Uchwały Rady Gminy Brody Nr XIII/96/2017 z dnia 29 grudnia 2017 roku.

Objaśnienia przyjętych wartości do Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Brody na lata 2017-2023.

Zgodnie ze zmianami w budżecie w 2017 roku, dokonano następujących zmian w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy Brody na lata 2017-2023:

Zwiększenie dochodów w 2017 r.	9108 zł
w tym:	
Zwiększenie dochodów bieżących	9108 zł
Zwiększenie wydatków w 2017 r.	9108 zł
w tym:	
Zwiększenie wydatków bieżących	9288 zł
Zmniejszenie wydatków majątkowych	-180 zł
Deficyt (plan) po zmianach	-6 896 710,50 zł

Pełen zakres zmian obrazuje załącznik nr 1 i nr 2 do niniejszej uchwały.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Sławomir Wrótna

**RADA GMINY
BRODY**

UCHWAŁA NR XIII/97/2017

RADY GMINY B R O D Y

z dnia 29 grudnia 2017 roku

w sprawie wprowadzenia zmian w budżecie gminy na 2017r.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 4 ustawy z dnia 08 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r., poz.1875) art. 212 ust. 1 pkt. 1, 2, 3, 4 i 5 art. 214, ust. 1, art. 235 ust. 1, 2 i 3 oraz art. 236 ust. 1, 2, 3 i 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r., poz. 2077)

Rada Gminy Brody u c h w a l a c o n a s t ę p u j e:

§ 1

Dokonuje się zmian w planie wydatków budżetowych Gminy Brody na rok 2017 zgodnie z załącznikiem Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2

W uchwale Nr XVI/101/2016 Rady Gminy Brody z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Brody na 2017 rok zmienia się treść załączników:

- Nr 4 „Zadania inwestycyjne roczne w 2017r.”, który otrzymuje nowe brzmienie zgodnie z załącznikiem Nr 2 do niniejszej uchwały,
- Nr 8 „ Dochody i wydatki związane z realizacją zadań na podstawie porozumień(umów) między jednostkami samorządu terytorialnego w 2017r., który otrzymuje nowe brzmienie zgodnie z załącznikiem Nr 3 do niniejszej uchwały,
- Nr 10 „ Plan dochodów gromadzonych na wydzielonym rachunku jednostki budżetowej i wydatki nimi finansowane w 2017r., który otrzymuje nowe brzmienie zgodnie z załącznikiem Nr 4 do niniejszej uchwały,
- Nr 12 „ Dotacje podmiotowe w 2017r.”, który otrzymuje nowe brzmienie zgodnie z załącznikiem Nr 5 do niniejszej uchwały,

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Brody.

§ 4

Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego i wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**P. o. KIEROWNIKA
Referatu Finansów**
mgr Justyna Ułowska

ADWOKAT
Sławomir Dziura

Skarbnik Gminy Brody
Główny Księgowy Budżetu
Dorota Dyka

**PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody**
Sławomir Wrona

UZASADNIENIE

DO UCHWAŁY NR XIII/97/2017

RADY GMINY W BRODACH

z dnia 29 grudnia 2017 roku

w sprawie wprowadzenia zmian w budżecie gminy na 2017 r.

I. W budżecie Gminy Brody na 2017 rok dokonuje się następujących zmian:

1. Zwiększa się planowane wydatki budżetu w zakresie zadań własnych Gminy Brody zgodnie z załącznikiem Nr 2 do uchwały:
 - 1.1. W dziale 600 Transport i łączność Rozdział 60016 Drogi publiczne gminne zwiększa się planowane wydatki o kwotę 93 665 zł w związku z rozliczeniem realizacji zadania „Przebudowa odcinka drogi ul Na Stoku w msc. Brody”.
 - 1.2. W dziale 600 Transport i łączność Rozdział 60078 Usuwanie skutków klęsk żywiołowych zwiększa się planowane wydatki o kwotę 93 665 zł w związku z realizacją i planowanym rozliczeniem realizacji zadania „Przebudowa drogi gminnej Ruda – Styków”.
 - 1.3. W dziale 750 Administracja publiczna Rozdział 75085 Wspólna obsługa JST zwiększa się wydatki w paragrafie 4010 wynagrodzenia osobowe pracowników o kwotę 1248 zł., w paragrafie 4700 o kwotę 1350 zł oraz w paragrafie 3020 o kwotę 412 zł na wniosek Dyrektora CUW w związku z prawidłową realizacją budżetu.
 - 1.4. W dziale 801 Oświata i wychowanie na łączną kwotę 27 703 zł. zgodnie z wnioskami Dyrektorów szkół w związku z prawidłową realizacją budżetu.
 - 1.5. W dziale 900 Gospodarka Komunalna i ochrona środowiska zwiększenie planu o łączną kwotę 80 000 zł w związku z realizacją wydatków na oczyszczanie terenu Gminy, oświe
 - 1.6. tlenie ulic, placów i wsi, zakup energii elektrycznej w celu zapewnienia prawidłowego funkcjonowania jednostki do końca 2017 roku.
2. Zmniejsza się planowane wydatki budżetowe w zakresie zadań własnych, w celu pokrycia planowanych zwiększeń zgodnie z załącznikiem Nr 2 do niniejszej uchwały.

II. Po dokonanych zmianach zmienia się treść załączników do uchwały budżetowej, których te zmiany dotyczą.

WÓJT GMINY BRODY

Marzena Bernat

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Główny Kierownik Urzędu

p. o. KIEROWNIKA
Referatu Finansów

mgr Justyna Usowska

Skarbnik Gminy Brody
Główny Kierownik Budżetu

Donata Dyka

**RADA GMINY
BRODY**

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XIII/87 /2017 Rady Gminy Brody z dnia 29 grudnia 2017r.

Nazwa jednostki sprawozdawczej		BRODY		
Nr dokumentu		XIII/ 87 /2017		
Data podjęcia		2017-12-29		
Rodzaj		Plan wydatków		
Dział	Rozdział	Paragraf	Treść	Wartość
600			Transport i łączność	61 700,00
	60014		Drogi publiczne powiatowe	- 30 000,00
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	- 30 000,00
	60016		Drogi publiczne gminne	72 035,00
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	- 21 630,00
				93 665,00
	60017		Drogi wewnętrzne	- 15 000,00
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	- 15 000,00
	60078		Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	34 665,00
		4270	Zakup usług remontowych	- 40 000,00
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	74 665,00
630			Turystyka	- 8 500,00
	63095		Pozostała działalność	- 8 500,00
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	- 8 500,00
700			Gospodarka mieszkaniowa	- 50 000,00
	70005		Gospodarka gruntami i nieruchomościami	- 50 000,00
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	- 50 000,00
750			Administracja publiczna	1 152,00
	75085		Wspólna obsługa jednostek samorządu terytorialnego	1 152,00
		3020	Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń	412,00
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	1 248,00
		4170	Wynagrodzenia bezosobowe	- 1 207,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	- 471,00
		4280	Zakup usług zdrowotnych	- 180,00
		4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	1 350,00
754			Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	- 15 000,00
	75412		Ochotnicze straże pożarne	- 15 000,00
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	- 15 000,00
801			Oświata i wychowanie	46 703,00
	80101		Szkoły podstawowe	34 690,00
		2590	Dotacja podmiotowa z budżetu dla publicznej jednostki systemu oświaty prowadzonej przez osobę prawną inną niż jednostka samorządu terytorialnego lub przez osobę fizyczną	- 250,00
		3020	Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń	- 2 000,00
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	53 400,00
				-23 000,00
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	- 6 300,00
		4120	Składki na Fundusz Pracy	- 1 100,00
		4260	Zakup energii	14 240,00
				-5 600,00
		4270	Zakup usług remontowych	- 2 000,00
		4280	Zakup usług zdrowotnych	- 300,00
		4300	Zakup usług pozostałych	2 600,00
				-1 000,00
		4430	Różne opłaty i składki	- 100,00
		4440	Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	7 100,00
				-200,00

Nazwa jednostki sprawozdawczej	BRODY		
Nr dokumentu	XIII/ /2017		
Data podjęcia	2017-12-29		
Rodzaj	Plan wydatków		
	4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	- 800,00
80103		Oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych	17 500,00
	4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	- 500,00
	4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	- 480,00
	4120	Składki na Fundusz Pracy	- 90,00
	4260	Zakup energii	- 113,00
	4440	Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	- 317,00
	6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	19 000,00
80110		Gimnazja	- 5 585,00
	4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	300,00
	4440	Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	- 5 885,00
80113		Dowożenie uczniów do szkół	- 1 350,00
	4210	Zakup materiałów i wyposażenia	- 1 350,00
80150		Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych, gimnazjach, liceach ogólnokształcących, liceach profilowanych i szkołach zawodowych oraz szkołach artystycznych	1 250,00
	2590	Dotacja podmiotowa z budżetu dla publicznej jednostki systemu oświaty prowadzonej przez osobę prawną inną niż jednostka samorządu terytorialnego lub przez osobę fizyczną	250,00
	4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	1 000,00
80195		Pozostała działalność	198,00
	4440	Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	198,00
854		Edukacyjna opieka wychowawcza	- 28 855,00
	85401	Świetlice szkolne	- 28 855,00
	3020	Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń	580,00
	4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	- 1050,00
	4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	2 800,00
	4120	Składki na Fundusz Pracy	-21 300,00
	4210	Składki na ubezpieczenia społeczne	- 5 170,00
	4120	Składki na Fundusz Pracy	34,00
	4210	Zakup materiałów i wyposażenia	-835,00
	4240	Zakup środków dydaktycznych i książek	- 2 050,00
	4260	Zakup energii	- 199,00
	4280	Zakup usług zdrowotnych	200,00
	4300	Zakup usług pozostałych	-1 500,00
	4440	Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	116,00
	4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	-500,00
	4440	Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	725,00
	4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	-806,00
	4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	40,00
855		Rodzina	- 40 000,00
	85507	Dzienni opiekunowie	- 40 000,00
	4170	Wynagrodzenia bezosobowe	- 36 000,00
	4210	Zakup materiałów i wyposażenia	- 4 000,00
900		Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	80 000,00
	90003	Oczyszczanie miast i wsi	30 000,00
	4300	Zakup usług pozostałych	30 000,00
	90015	Oświetlenie ulic, placów i dróg	10 000,00
	4260	Zakup energii	10 000,00

Nazwa jednostki sprawozdawczej		BRODY	
Nr dokumentu		XIII/ /2017	
Data podjęcia		2017-12-29	
Rodzaj		Plan wydatków	
	90095	Pozostała działalność	40 000,00
	4260	Zakup energii	20 000,00
	4300	Zakup usług pozostałych	20 000,00
926		Kultura fizyczna	- 47 200,00
	92605	Zadania w zakresie kultury fizycznej	- 47 200,00
	6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	- 47 200,00
Razem:			0,00

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Szymon Wrona

Zadania inwestycyjne roczne w 2017 r.

Lp.	Dział	Rozdz.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Planowane wydatki						Jednostka org. realizująca zadanie lub koordynująca program	
				rok budżetowy 2017 (6+7+9+10)	w tym źródła finansowania				dotacje i środki pochodzące z innych źr.*		środki wymienione w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 u.f.p.
					dochody własne Jst	kredyty i pożyczki	w tym: kredyty i pożyczki zaciągnięte na realizację zadania pod rezydencję wydatków				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
1.	010	01010	Projekt budowlany przedłużenia sieci kanalizacyjnej w ul. St. Staszica i ul. Lipowej w m. Brody	9 000	-	9 000	-	A. B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach	
			razem dział 010	9 000	-	9 000	-	-	-		
2.	600	60016	Budowa skrzyżowania ulicy Nad Torami z ulicą Słoneczną w miejscowości Brody w km 172,6-172,8 linii kolejowej nr 025 Łódź Kąziska Dębica na terenie zamkniętym	361 300	-	361 300	-	A. B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach	
3.	600	60016	Budowa parkingu w miejscowości Lipie	30 000	-	30 000	-	A. B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach	
4.	600	60016	Przebudowa drogi gminnej Nr 313042 T Młynek-Lubienia -etap I	702 870	-	420 763	-	A. 282 107 B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach	
5.	600	60016	Przebudowa odcinka drogi ul. Na Stoku w miejscowości Brody	199 965	-	199 965	-	A. B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach	
6.	600	60016	Przebudowa drogi gminnej nr 313028 Ruda-Adamów - etap II	707 070	-	496 036	-	A. 211 034 B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach	
7.	600	60017	Przebudowa drogi dojazdowej do pól w miejscowości Lipie	176 500	-	139 000	-	A. B. 37 500 C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach	

w złotych

Załącznik Nr 2
do Uchwały Nr XIII/97 /2017
Rady Gminy Brody
z dnia 29 grudnia 2017r.

8.	600	60078	Przebudowa drogi gminnej nr 313035 T Ruda-Styków w km od 0+824 do 1+814	1 607 665	-	603 665	-	A. 1 004 000 B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
			razem dział 600	3 785 370	-	2 250 729	-	1 534 641	-	-
9.	630	63095	Doposażenie wiejskiej strefy rekreacji, wypoczynku i integracji w sołectwie Jabłonna -urządzenie ze zjeżdżalnią	5 904	5 904	-	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
			razem dział 630	5 904	5 904	-	-	-	-	-
10.	700	70005	Budowa molo na zalewie Brodzkim	130 000	25 000	105 000	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
11.	700	70005	Budowa ślipu na nabrzeżu zalewu Brodzkiego	35 900	35 900	-	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
12.	700	70005	Budowa wiaty przy Szkole Podstawowej w Brodach	15 000	-	15 000	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
13.	700	70005	Wykup gruntów i nieruchomości na potrzeby własne gminy	30 000	-	30 000	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
14.	700	70005	Zakup monitoringu przy Szkole Podstawowej w Brodach	9 840	-	9 840	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
15.	700	70005	Wykonanie monitoringu przy PSP w Adamowie	8 000	-	8 000	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
			razem dział 700	228 740	60 900	167 840	-	-	-	-

Załącznik Nr 2
do Uchwały Nr XIII/97 /2017
Rady Gminy Brody
z dnia 29 grudnia 2017r.

16.	750	75023	Zakup urządzenia wielofunkcyjnego XEROX WorkCenter 5022/5024	3 800	3 800	-	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
17.	750	75023	Zakup komputera	4 500	4 500	-	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
18.	750	75023	Zakup samochodu osobowego dla potrzeb urzędu	51 000	39 000	12 000	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
			razem dział 750	59 300	47 300	12 000	-	-	-	-
19.	754	75412	Zakup średniego samochodu ratowniczo-gaśniczego na podwoziu 4X4 z wyposażeniem dla OSP Lubienia	900 000	-	225 000	-	A. - B. C. D.	675 000	Urząd Gminy w Brodach
20.	754	75412	Torba medyczna	4 680	1 898,61	-	-	A. - B.2 781,39 C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
			razem dział 754	904 680	1 898,61	225 000	-	2 781,39	675 000	-
21.	801	80101	Opracowanie wniosku pn. „Zwiększenie aktywności fizycznej uczniów oraz poszerzenie i rozwijanie kompetencji w zakresie przedmiotów matematyczno-przyrodniczych w Gminie Brody”	15 000	-	15 000	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
22.	801	80101	Zakup komputerów oraz projektora dla Szkoły Podstawowej w Szykowie	18 000	-	18 000	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach

Załącznik Nr 2
do Uchwały Nr XIII/97 /2017
Rady Gminy Brody
z dnia 29 grudnia 2017r.

23.	801	80101	Doposażenie PSP w Dziurowie	10 003	-	10 003	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
24.	801	80103	Projekt budowlany i adaptacja pomieszczeń w budynku SP w Brodach na oddział przedszkolny	169 000	-	169 000	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
25.	801	80104	Projekt budowlany i adaptacja pomieszczeń w budynku PSP w Krynkach na przedszkole	41 000	-	41 000	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
26.	801	80110	Opracowanie wniosku pn. „Zajęcia pozalekcyjne szansą na zwiększenie szans życiowych uczniów gimnazjum w Gminie Brody”	12 000	-	12 000	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
			razem dział 801	265 003	-	265 003	-	-	-	-
27.	900	90015	Budowa oświetlenia ulicznego przy drodze krajowej nr 9 w miejscowości Rudnik (od sklepu)	35 100	7 100	28 000	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
28.	900	90015	Modernizacja części oświetlenia ulicznego przy ul. Starachowickiej w m. Lubienia	8 000	-	8 000	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
29.	900	90015	Wykonanie projektów technicznych budowy oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Brody	11 000	-	11 000	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach

Załącznik Nr 2
do Uchwały Nr XIII/97/2017
Rady Gminy Brody
z dnia 29 grudnia 2017r.

			razem dział 900	54 100	7 100	47 000	-	-	-	
30.	926	92601	Zagospodarowanie boiska sportowego w Lipiu	7 359	-	7 359	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
31.	926	92601	Budowa skoczni w dal przy ZSP w Krynkach	7 800	-	7 800	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
32.	926	92605	Zakup i montaż siłowni plenerowej w Dziurowie	9 349	-	9 349	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
33.	926	92605	Zagospodarowanie działki gminnej przy Świetlicy Wiejskiej w Kuczowie	26 850	-	26 850	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
34.	926	92605	Budowa siłowni zewnętrznej przy świetlicy wiejskiej w Krynkach	17 850	-	17 850	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
35.	926	92605	Budowa siłowni plenerowej wraz z zagospodarowaniem tereny przy wiatlach na działce gminnej w Lipiu	11 820	-	11 820	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
36.	926	92605	Budowa siłowni plenerowej koło Szkoły Podstawowej w Lubieni	7 025	-	7 025	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
37.	926	92605	Zagospodarowanie terenu wokół parkingu u zbiegu ulic Warszawskiej i Podgórskiej poprzez wyrównanie terenu, ustawienie elementów placu zabaw, nasadzenie roślinności, ogrodzenie terenu w Młynku	24 000	-	24 000	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
38.	926	92605	Budowa siłowni zewnętrznej na działce gminnej nad Zalewem koło wiaty w Rudzie	23 199	-	23 199	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach

Załącznik Nr 2
do Uchwały Nr XIII/97 /2017
Rady Gminy Brody
z dnia 29 grudnia 2017r.

39.	926	92605	Budowa wiaty wraz z zagospodarowaniem terenu wokół w Rudniku	9 023	-	9 023	-	A. B. C. D.	-	-	Urząd Gminy w Brodach
40.	926	92605	Budowa placu zabaw wraz z projektem na dziale gminnej nr 398/3 w Borze Kunowskim	8 019	-	8 019	-	A. B. C. D.	-	-	Urząd Gminy w Brodach
41.	926	92695	Utworzenie placu zabaw przy Szkole Podstawowej w Sławie Kunowskim	12 800	-	12 800	-	A. B. C. D.	-	-	Urząd Gminy w Brodach
42.	926	92695	Zakup sprzętu kajakarskiego	14 376,40	14 376,40	-	-	A. B. C. D.	-	-	Urząd Gminy w Brodach
			razem dział 926	179 470,40	14 376,40	165 094	-	-	-	-	-
Ogółem				5 491 567,40	137 479,01	3 141 666	-	-	1 537 422,39	675 000	-

* Wybrać odpowiednie oznaczenie źródła finansowania:

A. Dotacje i środki z budżetu państwa (np. od wojewody, MEN, UKFIS, ...)

B. Środki i dotacje otrzymane od innych jst oraz innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych

C. Inne źródła

D. Inne źródła

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Stanisław Wrona

p. a. KIEROWNIKA
Referatu Finansów
mgr Justyna Uławska

Przejęcie od Powiatu Starachowickiego zadania publicznego - zarządzanie drogami powiatowymi w zakresie utrzymania zieleni przydrożnej	600	60014	25 740,00	2320	25 740,00	4300	25 740,00			25 740								
III. Dochody i wydatki związane z pomocą rzeczową lub finansową realizowaną na podstawie porozumień między j.s.t.			47 281,39		2 790 519,22		24 339,22			15 700				2 766 180	2 766 180			
Przebudowa drogi powiatowej nr 0615 T Adamów przez wieś	600	60014			425 000	6300								425 000	425 000			

Rozbudowa drogi powiatowej nr 0625 T Krynki-Brody	600	60014		1 560 000	6300								1 560 000	1 560 000			
Przebudowa mostu na rzece Kamienniej w ciągu drogi powiatowej nr 0613T Starachowice - Adamów - Styków - Jabłonna - Dąbrowa Pawłów w m. Styków	600	60014		600 000	6300								600 000	600 000			

Pomoc rzeczowa dla Powiatu Starachowickiego poprzez nasadzenie i utrzymanie rabat kwiatowych w obrębie dróg powiatowych przebiegających przez Gminę Brody	600	60014			3 700 5 000	4210 4300	8 700			8 700							
Przebudowa drogi dojazdowej do pól w miejscowości Lipie	600	60017	37 500	6630	176 500	6050							176 500	176 500			
Zakup torby medycznej i fantoma	754	75412	2 781,39	6610	4 680 996,30	6060 4210	996,30						4 680	4 680			
Zakup strojów ludowych	921	92195	1 876,52	2310	2 276,52 1 600,00	4210 4300	2 276,52 1 600,00			1 876,52							

Zakup starterów, płotków treningowych i bramy dmuchanej	926	92695	5 123,48	2310	10 766,40	4210	10 766,40			5 123,48								
Ogółem			73 021,39		2 816 259,22		50 079,22			41 440					2 766 180	2 766 180		

PRZEWODNICZĄCY
 Rady Gminy Brody
 Skarbnik wrona

p. o. KIEROWNIKA
 Referatu Finansów
 mgr Justyna Usowska

Skarbnik Gminy Brody
 Główny Księgowy Budżetu
 Dorota...

RADA GMINY
BRODYPlan dochodów gromadzonych na wydzielonym rachunku jednostki budżetowej i
wydatki nimi finansowane w 2017 r.

w złotych

Lp.	Wyszczególnienie	Dział	Rozdział	Stan środków obrotowych na początek roku	Dochody	Wydatki	Stan środków obrotowych na koniec roku
1	2	3	4	4	5	7	9
1.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Adamowie	801	80101	-	9 000	9 000	-
2.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Brodach	801	80101	-	16 000	16 000	-
3.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Dziurowie	801	80101	-	30 000	30 000	-
4.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Krynkach	801	80101	-	6 000	6 000	-
5.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Krynkach	801	80101		7 000	7 000	
6.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Lipiu	801	80101		4 500	4 500	
7.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Lubieni	801	80101	-	20 000	20 000	-
8.	Zespół Placówek Oświatowych w Stykowie	801	80101	-	40 000	40 000	-
9.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Rudzie	801	80101		40 000	40 000	
	Razem rozdział 80101	-	-	-	172 500	172 500	-
10.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Adamowie	801	80103		1 000	1 000	
11.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Brodach	801	80103		4 000	4 000	
12.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Dziurowie	801	80103		5 000	5 000	
13.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Lipiu	801	80103		1 000	1 000	
14.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Lubieni	801	80103		2 000	2 000	
15.	Zespół Placówek Oświatowych w Stykowie	801	80103		2 000	2 000	
16.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Krynkach	801	80103		3 000	3 000	
17.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Rudzie	801	80103		2 000	2 000	
	Razem rozdział 80103				20 000	20 000	

Załącznik Nr 4 do Uchwały Nr XIII/97/2017 Rady Gminy Brody z dnia 29 grudnia 2017r.

18.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Krynkach	801	80104		6 000	6 000	
19.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Lubieni	801	80104	-	23 000	23 000	-
20.	Zespół Placówek Oświatowych w Stykowie	801	80104	-	18 000	18 000	-
	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Rudzie	801	80104		9 000	9 000	
	Razem rozdział 80104	-	-	-	56 000	56 000	-
21.	Publiczne Gimnazjum w Krynkach	801	80110	-	4 000	4 000	-
22.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Krynkach	801	80110		4 000	4 000	
23.	Publiczne Gimnazjum w Rudzie	801	80110	-	50 000	50 000	-
24.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Rudzie	801	80110		5 000	5 000	
	Razem rozdział 80110	-	-	-	63 000	63 000	-
	Ogółem	-	-	-	311 500	311 500	-

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Stanisław Wychna

p. o. KIEROWNIKA
Referatu Finansów

mgr Justyna Usowska

Skarbnik Gminy Brody
Główny Księgowy Budżetu

Dorota Dyka

Dotacje podmiotowe w 2017 r.

w złotych

Lp.	Dział	Rozdział	Nazwa instytucji	Kwota dotacji	Przeznaczenie dotacji
1	2	3	4	5	6
			Dotacje dla jednostek spoza sektora finansów publicznych - JEDNOSTKI OŚWIATOWE		
1.	801	80101	Stowarzyszenie na rzecz EKO Rozwoju Wsi RUDNIK ul. Ostrowiecka 42	267 127	Finansowanie zadań publicznej szkoły podstawowej w Rudniku Kl. I - VI
2.	801	80101	Stowarzyszenie Oświatowe Nowa Szkoła w STAWIE KUNOWSKIM Ul. Szkolna 6	831 850	Finansowanie zadań publicznej szkoły podstawowej w Stawie Kunowskim Kl. I - VI
3.	801	80101	Stowarzyszenie Oświatowe Nasza Szkoła w LIPIU ul Starachowicka 84	274 995	Finansowanie zadań publicznej szkoły podstawowej w Lipiu Kl. I - VI
4.	801	80101	Publiczna Szkoła Podstawowa w RUDZIE ul. Widok 1	191 832	Finansowanie zadań publicznej szkoły podstawowej w Rudzie Kl. I - III
			razem rozdział 80101	1 565 804	
5.	801	80103	Stowarzyszenie na rzecz EKO Rozwoju Wsi RUDNIK ul. Ostrowiecka 42	66 462	Finansowanie zadań oddziału przedszkolnego w publicznej szkole podstawowej w Rudniku
6.	801	80103	Stowarzyszenie Oświatowe Nowa Szkoła w STAWIE KUNOWSKIM Ul. Szkolna 6	85 154	Finansowanie zadań oddziału przedszkolnego w publicznej szkole podstawowej w Stawie Kunowskim
7.	801	80103	Stowarzyszenie Oświatowe Nasza Szkoła w LIPIU ul Starachowicka 84	15 662	Finansowanie zadań oddziału przedszkolnego w publicznej szkole podstawowej w Lipiu
8.	801	80103	Publiczna Szkoła Podstawowa w RUDZIE ul. Widok 1	27 408	Finansowanie zadań oddziału przedszkolnego w publicznej szkole podstawowej w Rudzie
			razem rozdział 80103	194 686	

Załącznik Nr 5 do Uchwały Nr XIII/194 /2017
Rady Gminy Brody
z dnia 29 grudnia 2017r.

9	801	80104	Stowarzyszenie Oświatowe Nowa Szkoła w STAWIE KUNOWSKIM Ul. Szkolna 6	135 939	Dofinansowanie niepublicznego przedszkola w Stawie Kunowskim
			razem rozdział 80104	135 939	
10.	801	80106	Publiczna Szkoła Podstawowa w RUDZIE ul. Widok 1	90 730	Dofinansowanie niepublicznego punktu przedszkolnego w Rudzie
			razem rozdział 80106	90 730	
11.	801	80149	Stowarzyszenie Oświatowe Nowa Szkoła w STAWIE KUNOWSKIM Ul. Szkolna 6	35 130	Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci w niepublicznym przedszkolu w Stawie Kunowskim
			razem rozdział 80149	35 130	
12.	801	80150	Stowarzyszenie na rzecz EKO Rozwoju Wsi RUDNIK ul. Ostrowiecka 42	26 348	Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci w publicznej szkole podstawowej w Rudniku
13.	801	80150	Publiczna Szkoła Podstawowa w RUDZIE ul. Widok 1	17 565	Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci w publicznej szkole podstawowej w Rudzie
14.	801	80150	Stowarzyszenie Oświatowe Nowa Szkoła w STAWIE KUNOWSKIM Ul. Szkolna 6	60 728	Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci w publicznej szkole podstawowej w Stawie Kunowskim
			razem rozdział 80150	104 641	
			razem dział 801	2 126 930	
			Dotacje dla jednostek sektora finansów publicznych - INSTYTUCJE KULTURY		

Załącznik Nr 5 do Uchwały Nr XIII/97/2017
Rady Gminy Brody
z dnia 29 grudnia 2017r.

15.	921	92109	Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w BRODACH ul. Radomska 34	550 000	Pokrycie kosztów działalności Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Brodach (art.28 ust.2 i 3 pkt. 1 ustawy z dnia 25.10.1991r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (tj. Dz.U. z 2012r. poz.406. późn.zm.)
			razem rozdział 92109	550 000	
16.	921	92116	Gminna Biblioteka Publiczna w BRODACH ul. Radomska 34	160 000	Pokrycie kosztów działalności Gminnej Biblioteki Publicznej w Brodach art.9 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 roku o bibliotekach (tj. Dz.U. z 2012r. poz.642 z późn.zm.)
			razem rozdział 92116	160 000	
			razem dział 921	710 000	
			Ogółem	2 836 930	

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
(Stanisław Wrona)

p. o. KIEROWNIKA
Referatu Finansów

mgr Justyna Ukowska

Skarbnik Gminy Brody
Główny Księgowy Budżetu

Dorota Dyka

**RADA GMINY
BRODY**

**Uchwała Nr XIII/⁹⁸.../2017
Rady Gminy Brody
z dnia 29 grudnia 2017 r.**

**w sprawie określenia wzorów deklaracji podatkowych dla Krajowego Ośrodka Wsparcia
Rolnictwa Oddział Terenowy w Rzeszowie.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 8 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U z 2017 r. poz. 1875), art. 6, ust. 13 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (tj. Dz. U z 2017 r. poz. 1785), art. 6a, ust. 11 ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (tj. Dz. U z 2017 r. poz. 1892) i art. 6, ust. 9 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o podatku leśnym (tj. Dz. U z 2017 r. poz. 1821) Rada Gminy Brody uchwala co następuje:

§ 1

Określa się wzór deklaracji na podatek rolny dla Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa Oddział Terenowy w Rzeszowie (DR-1) stanowiący załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2

Określa się wzór deklaracji na podatek leśny dla Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa Oddział Terenowy w Rzeszowie (DL-1) stanowiący załącznik Nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 3

Określa się wzór deklaracji na podatek od nieruchomości dla Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa Oddział Terenowy w Rzeszowie (DN-1) stanowiący załącznik Nr 3 do niniejszej uchwały.

§ 4

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 5

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego z mocą obowiązującą od 01 stycznia 2018 r.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Sędzysław Wróblewski

ADWOKAT

Stawomir Dziura

PROKURATOR

ds. księgowości podatków i opłat lokalnych
w Urzędzie Gminy w Brodach

Teresa Ziewiec

p. o. KIEROWNIKA
Referatu Finansów

mgr Justyna Łukowska

Skarbnik Gminy Brody
Główny Księgowy Budżetu

Dorota Pyrek

**RADA GMINY
BRODY**

**Uzasadnienie do
Uchwały Rady Gminy Brody
Nr XIII/.../2017
z dnia 29 grudnia 2017 r.**

Wnioskiem z dnia 29 listopada 2017 r. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa Oddział Terenowy w Rzeszowie zwrócił się z prośbą o przyjęcie uchwałą Rady Gminy Brody wzorów deklaracji w sprawie podatku rolnego, leśnego i od nieruchomości opracowanej przez KOWR, dotyczących gruntów i nieruchomości znajdujących się w jego zasobie. KOWR dokonuje rozliczeń podatkowych gruntów i nieruchomości z terenu gmin województw: małopolskiego, podkarpackiego i świętokrzyskiego, których jest około 450. Dla prawidłowego rozliczania podatku rolnego, leśnego i od nieruchomości opracowano program komputerowy, który ułatwia te czynności, ale wymaga jednolitego druku dla wszystkich gmin.

Załączone druki deklaracji skonstruowane przez KOWR zawierają wszystkie informacje dotyczące przedmiotów i podstaw ich opodatkowania, które pokrywają się we wzorach deklaracji podatkowych obowiązujących na terenie gminy Brody.

Biorąc pod uwagę możliwość szybszego sporządzania deklaracji podatkowych z wykorzystaniem istniejącego programu komputerowego przez KOWR, Rada Gminy Brody określiła wzory druków deklaracji podatkowych dla Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa Oddział Terenowy w Rzeszowie wykazanych w załącznikach Nr 1, 2 i 3 niniejszej uchwały.

WÓJT GMINY BRODY

Marzena Bernat

**PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Stanisław Wrona**

PODINSPEKTOR
ds. księgowości podatków i opłat lokalnych
w Urzędzie Gminy w Brodach

Teresa Ziewiec

**p. o. KIEROWNIKA
Referatu Finansów**

mgr Justyna Ułowska

1. Numer Identyfikacji Podatkowej składającego deklarację

DR - 1

DEKLARACJA NA PODATEK ROLNY

RADA GMINY
BRODY

2. na Rok

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XIII/198/17
Rady Gminy Brody
z dn. 29.12.2017r.

Podstawa prawna:	Ustawa z dnia 15 listopada 1984r. O podatku rolnym (tekst jedn. Dz.U. z 2017r. poz.1892, t.j.)
Składający:	Formularz przeznaczony dla osób prawnych, jednostek organizacyjnych oraz spółek niemających osobowości prawnej będących właścicielami nieruchomości lub obiektów budowlanych, posiadaczami samoistnymi nieruchomości lub obiektów budowlanych, użytkownikami wieczystymi gruntów, posiadaczami nieruchomości lub ich części albo obiektów budowlanych lub ich części, stanowiących własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego oraz dla osób fizycznych będących współwłaścicielami lub współposiadaczami z osobami prawnymi, bądź z innymi jednostkami organizacyjnymi nieposiadającymi osobowości prawnej lub ze spółkami nieposiadającymi osobowości prawnej, z wyjątkiem osób fizycznych tworzących wspólnotę mieszkaniową.
Termin składania:	Zgodnie z art. 6a ustawy - do 15 stycznia każdego roku podatkowego; w terminie 14 dni od dnia zaistnienia okoliczności uzasadniających powstanie albo wygaśnięcie obowiązków podatku rolnym, lub zaistnienie zmian.
Miejsce składania:	Organ podatkowy (siedziba organu podatkowego - urzędu miasta/gminy) właściwego według miejsca położenia gospodarstwa rolnego.

A. MIEJSCE SKŁADANIA DEKLARACJI

3.

Adres

B. DANE SKŁADAJĄCEGO DEKLARACJĘ

- dotyczy składającego deklarację nie będącego osobą fizyczną

B.1 DANE IDENTYFIKACYJNE

4. Rodzaj składającego deklarację (zaznaczyć właściwą kratkę)				
1. osoba fizyczna	2. osoba prawna	x 3. jednostka organizacyjna		
4. spółka nie mająca osobowości prawnej				
5. Rodzaj własności, posiadania				
X 1. właściciel	2. współwłaściciel	3. posiadacz samoistny	4. współwłaściciel samoistny	5. użytkownik wieczysty
6. współużytkownik wieczysty	7. posiadacz	8. współposiadacz		
6. Miejsce/a (adres/y) położenia przedmiotów opodatkowania oraz numer/y działek				
7. Numer/y księgi wieczystej lub zbioru/ów dokumentów				
8. Nazwa pełna				
9. Nazwa skrócona				
10. Numer Identyfikacji REGON				

B.2 ADRES SIEDZIBY

11. Kraj	12. Województwo	13. Powiat
14. Gmina	15. Ulica	16. Numer domu / Numer lokalu
17. Miejscowość	18. Kod pocztowy	19. Poczta

B.3 ORGAN REJESTROWY

20. Nazwa organu rejestrowego	
21. Nazwa rejestru	
22. Data rejestracji	23. Numer w rejestrze
24. Klasa rodzaju działalności (PKD) zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) - (tekst jedn. Dz.U. Nr 251, poz. 1885 z 2007r. z późn. zm.)	
25. Forma prawna przedsiębiorstwa	
26. Wielkość przedsiębiorcy - podać wg. Ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn. Dz.U. z 2016r. poz.1829 t.j.)	

C. OKOLICZNOŚCI POWODUJĄCE KONIECZNOŚĆ ZŁOŻENIA DEKLARACJI

27. Okoliczności	
1. deklaracja roczna	2. korekta deklaracji rocznej

D. DANE DOTYCZĄCE PRZEDMIOTU OPODATKOWANIA (włącznie ze zwolnieniami)

Przedmiot opodatkowania Klasy użytków rolnych	Powierzchnia gruntów w hektarach fizycznych			Liczba hektarów przeliczeniowych	Stawka podatku	Kwota podatku w zł, gr
	Ogółem	Nie podlegające przeliczeniu na ha przeliczeniowe	Podlegające przeliczeniu na ha przeliczeniowe			
Grunty orne						
bez klasyfikacji						
I						
II						
IIIa						
IIIb						
IVa						
IVb						
V						
VI						
Sady						
bez klasyfikacji						
I						
II						
IIIa, III						
IIIb						
IVa, IV						
IVb						
V						
VI						
Łąki i pastwiska trwałe						
bez klasyfikacji						
I						
II						
III						
IV						
V						
VI						
Grunty rolne zabudowane						
w tym V i VI klasa						
Grunty pod stawami						
a) zarybione, łososiem, trocią, głowacimą, palia i pstrągiem						
b) zarybione innymi gatunkami ryb niż w poz. a) oraz niezarybione						
w tym V i VI klasa						
Rowy melioracyjne						
w tym V i VI klasa						
Grunty zadrzewione i zakrzewione położone na UR						
Razem grunty						

(Na podstawie art. 12 ust. 1)

Przedmiot zwolnienia	Powierzchnia w ha fizycznych	Kwota zwolnienia
Użytki rolne kl. V, VI, VIz oraz grunty zadrzewione i zakrzewione ustanowione na użytkach rolnych		
Grunty położone w pasie drogi granicznej		
Grunty orne, łąki i pastwiska objęte meriolacją - w roku w którym uprawy zostały zniszczone w skutek robót drenarskich		
Grunty przeznaczone na utworzenie nowego gospodarstwa rolnego, powiększenie już istniejącego do powierzchni nie przekraczającej 100ha a) będące przedmiotem prawa własności lub prawa użytkowania wieczystego, nabyte w drodze umowy sprzedaży b) będące przedmiotem umowy o oddanie gruntów w użytkowanie wieczyste c) wchodzące w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, objęte w trwałe zagospodarowanie		
Grunty gospodarstw rolnych powstałe z zagospodarowania nieużytków na okres 5 lat, licząc od roku następnego po zakończeniu zagospodarowania		
Grunty gospodarstw rolnych otrzymane w drodze wymiany lub scalenia na 1 rok następujący po roku w którym dokonano wymiany lub scalenia gruntów		
Grunty gospodarstw rolnych na których zaprzestano produkcji rolnej		
Użytki ekologiczne		
Grunty zajęte przez zbiorniki wody służące do zaopatrzenia ludności w wodę		
Grunty pod wałami przeciwpowodziowymi i grunty położone w międzywałach		
Grunty wpisane do rejestru zabytków, pod warunkiem ich zagospodarowania i utrzymania zgodnie z przepisami o ochronie zabytków		
Grunty stanowiące działki przyzagrodowe członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych: a) którzy osiągnęli wiek emerytalny b) są inwalidami zaliczanymi do I albo II grupy c) są niepełnosprawnymi o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności d) są osobami całkowicie niezdolnymi do pracy w gospodarstwie rolnym albo niezdolnymi do samodzielnej egzystencji		
Zwolnienia od podatku rolnego na podstawie art. 13e ustawy (uchwała rady gminy)		
Razem zwolnienia		

Rodzaj ulgi	Powierzchnia w ha fizycznych	Kwota ulgi
1. Z tytułu nabycia lub objęcia w zagospodarowanie gruntów		
2. Inwestycyjne		
3. Górskie:		
a) dla gruntów klasy I, II, III, IIIa, IIIb - 30%		
b) dla gruntów klasy IV, IVa, IVb - 60%		
4. Inne		
Razem		

G. ŁĄCZNA KWOTA PODATKU

Kwota podatku według obecnego stanu gruntów (Różnica kwoty D-E-F)	
--	--

H. OŚWIADCZENIE I PODPIS OSOBY REPREZENTUJĄCEJ SKŁADAJĄCEGO

Oświadczam, że podane przeze mnie dane są zgodne z prawdą.

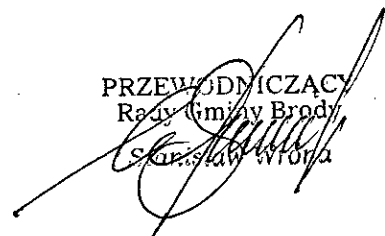
28. Imię	29. Nazwisko
30. Data wypełnienia	31. Podpis (pieczęć) osoby reprezentującej składającego.
32. Uwagi Za sprawy związane ze stanem gruntów odpowiedzialna jest	
Za sprawy związane z rozliczeniem finansowym odpowiedzialna jest	

I. ADNOTACJE ORGANU PODATKOWEGO

33. Uwagi organu podatkowego	
34. Uwagi organu podatkowego	35. Data i podpis przyjmującego formularz

Pouczenie: Niniejsza deklaracja stanowi podstawę do wystawienia tytułu wykonawczego zgodnie z art. 3a ustawy z dnia 17 czerwca 1966r.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Stanisław Włona

1. Numer Identyfikacji Podatkowej składającego deklarację

DL - 1

DEKLARACJA NA PODATEK LEŚNY

RADA GMINY
BRODY

2. na Rok

Załącznik Nr 2
do Uchwały Nr XIII/98/17
Rady Gminy Brody
z dn. 28.12.2017r.

Podstawa prawna:	Ustawa z dnia 30 października 2002r. O podatku leśnym (tekst jedn. Dz.U. z 2017r. Nr 1821)
Składający:	Formularz przeznaczony dla osób prawnych, jednostek organizacyjnych oraz spółek niemających osobowości prawnej będących właścicielami nieruchomości lub obiektów budowlanych, posiadaczami samoistnymi nieruchomości lub obiektów budowlanych, użytkownikami wieczystymi gruntów, posiadaczami nieruchomości lub ich części albo obiektów budowlanych lub ich części, stanowiących własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego oraz dla osób fizycznych będących współwłaścicielami lub współposiadaczami z osobami prawnymi, bądź z innymi jednostkami organizacyjnymi nieposiadającymi osobowości prawnej lub ze spółkami nieposiadającymi osobowości prawnej, z wyjątkiem osób fizycznych tworzących wspólnotę mieszkaniową.
Termin składania:	Do 15 stycznia każdego roku podatkowego; w terminie 14 dni od dnia zaistnienia okoliczności uzasadniających powstanie albo wygaśnięcie obowiązków podatku leśnym, lub zaistnienie zmian.
Miejsce składania:	Organ podatkowy (siedziba) organu podatkowego - urzędu miasta/gminy) właściwego według miejsca położenia gospodarstwa rolnego.

A. MIEJSCE SKŁADANIA DEKLARACJI

3.

B. DANE SKŁADAJĄCEGO DEKLARACJĘ

- dotyczy składającego deklarację nie będącego osobą fizyczną

B.1 DANE IDENTYFIKACYJNE

4. Rodzaj składającego deklarację (zaznaczyć właściwą kratkę)

1. osoba fizyczna

2. osoba prawna

x 3. jednostka organizacyjna

4. spółka nie mająca osobowości prawnej

5. Rodzaj własności, posiadania

X 1. właściciel

2. współwłaściciel

3. posiadacz samoistny

4. współwłaściciel samoistny

5. użytkownik wieczysty

6. współużytkownik wieczysty

7. posiadacz

8. współposiadacz

6. Miejsce/a (adres/y) położenia przedmiotów opodatkowania oraz numer/y działek

7. Numer/y księgi wieczystej lub zbioru/ów dokumentów

8. Nazwa pełna

9. Nazwa skrócona

10. Numer identyfikacji REGON

B.2 ADRES SIEDZIBY

11. Kraj

12. Województwo

13. Powiat

14. Gmina

15. Ulica

16. Numer domu / Numer lokalu

17. Miejscowość

18. Kod pocztowy

19. Poczta

B.3 ORGAN REJESTROWY

20. Nazwa organu rejestrowego

Powołana ustawą

21. Nazwa rejestru

22. Data rejestracji

23. Numer w rejestrze

24. Klasa rodzaju działalności (PKD) zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) - (tekst jedn. Dz.U. Nr 251, poz. 1885 z 2007r. z późn. zm.)

25. Forma prawna przedsiębiorstwa

26. Wielkość przedsiębiorcy - podać wg. Ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn. Dz.U. z 2016r. poz.1829)

C. OKOLICZNOŚCI POWODUJĄCE KONIECZNOŚĆ ZŁOŻENIA DEKLARACJI

27. Okoliczności

1. deklaracja roczna

2. korekta deklaracji rocznej

Przedmiot opodatkowania	Powierzchnia lasów w hektarach fizycznych	Stawka podatku	Kwota podatku w zł, gr ¹
Grunty sklasyfikowane w ewidencji gruntów jako las			
Grunty leśne			
Inne lasy			
Razem			

Przedmiot opodatkowania	Powierzchnia lasów w hektarach fizycznych	Stawka podatku	Kwota podatku w zł, gr
Rezerwy przyrody, Parki narodowe			
Razem			

F. ŁĄCZNA KWOTA PODATKU	
Kwota podatku (do pozycji D należy dodać E)	

Przedmiot opodatkowania	Powierzchnia lasów w hektarach fizycznych	Stawka podatku	Kwota podatku w zł, gr
Lasy z drzewostanem w wieku do 40 lat			
Lasy wpisane indywidualnie do rejestru zabytków			
Użytki ekologiczne			
Zwolnienia na podstawie art.7 ust.2 ustawy			
Razem			

H. ŁĄCZNA KWOTA PODATKU PO ODLICZENIU ZWOLNIEŃ	
Kwota podatku według obecnego stanu gruntów (do pozycji F należy odjąć pozycję G)	

I. OŚWIADCZENIE I PODPIS OSOBY REPREZENTUJĄCEJ SKŁADAJĄCEGO	
Oświadczam, że podane przeze mnie dane są zgodne z prawdą.	
28. Imię	29. Nazwisko
30. Data wypełnienia	31. Podpis (pieczęć) osoby reprezentującej składającego
32. Uwagi Za sprawy związane ze stanem gruntów odpowiedzialna jest Za sprawy związane z rozliczeniem finansowym odpowiedzialna jest	

J. ADNOTACJE ORGANU PODATKOWEGO	
33. Uwagi organu podatkowego	
34. Uwagi organu podatkowego	35. Data i podpis przyjmującego formularz

Pouczenie: Niniejsza deklaracja stanowi podstawę do wystawienia tytułu wykonawczego zgodnie z art., 3a ustawy z dnia 17 czerwca 1966r.

[Podpis]
Stanisław Wrona

Załącznik Nr 3
 pl. Uchwały Nr XIII/98/17
 Rady Gminy Brody
 z dn. 28.12.2017r.

1. Numer Identyfikacji Podatkowej składającego deklarację

DN - 1 **DEKLARACJA NA PODATEK OD NIERUCHOMOŚCI**
RADA GMINY 2. na Rok
BRODY

Podstawa prawna:	Art. 6 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz.1785).
Składający:	Formularz przeznaczony dla osób prawnych, jednostek organizacyjnych oraz spółek niemających osobowości prawnej będących właścicielami nieruchomości lub obiektów budowlanych, posiadaczami samoistnymi nieruchomości lub obiektów budowlanych, użytkownikami wieczystymi gruntów, posiadaczami nieruchomości lub ich części albo obiektów budowlanych lub ich części, stanowiących własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego oraz dla osób fizycznych będących współwłaścicielami lub współposiadaczami z osobami prawnymi, bądź z innymi jednostkami organizacyjnymi nieposiadającymi osobowości prawnej lub ze spółkami nieposiadającymi osobowości prawnej, z wyjątkiem osób fizycznych tworzących wspólnotę mieszkaniową.
Termin składania:	Do 31 stycznia każdego roku podatkowego; w terminie 14 dni od dnia zaistnienia okoliczności uzasadniających powstanie albo wygaśnięcie obowiązku podatkowego, lub zaistnienie zmian.
Miejsce składania:	Organ podatkowy (siedziba) organu podatkowego - urzędu miasta/gminy) właściwego według miejsca położenia gospodarstwa rolnego.

A. MIEJSCE SKŁADANIA DEKLARACJI
 3.

B. DANE SKŁADAJĄCEGO DEKLARACJĘ
 - dotyczy składającego deklarację nie będącego osobą fizyczną

B.1 DANE IDENTYFIKACYJNE

4. Rodzaj składającego deklarację (zaznaczyć właściwą kratkę)				
☐ 1. osoba fizyczna	☐ 2. osoba prawna	☒ 3. jednostka organizacyjna		
☐ 4. spółka nie mająca osobowości prawnej				
5. Rodzaj własności, posiadania				
☒ 1. właściciel	☐ 2. współwłaściciel	☐ 3. posiadacz samoistny	☐ 4. współwłaściciel samoistny	☐ 5. użytkownik wieczysty
☐ 6. współużytkownik wieczysty	☐ 7. posiadacz	☐ 8. współposiadacz		
6. Miejsce/a (adres/y) położenia przedmiotów opodatkowania oraz numer/y działek				
7. Numer/y księgi wieczystej lub zbioru/ów dokumentów				
8. Nazwa pełna				
9. Nazwa skrócona				
10. Numer Identyfikacji REGON				

B.2 ADRES SIEDZIBY

11. Kraj	12. Województwo	13. Powiat
14. Gmina	15. Ulica	16. Numer domu / Numer lokalu
17. Miejscowość	18. Kod pocztowy	19. Poczta

B.3 ORGAN REJESTROWY

20. Nazwa organu rejestrowego Powołana ustawą	
21. Nazwa rejestru	
22. Data rejestracji	23. Numer w rejestrze
24. Klasa rodzaju działalności (PKD) zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) - (tekst jedn.Dz.U.Nr 251, poz. 1885 z 2007r. z późn. zm.)	
25. Forma prawna przedsiębiorstwa	
26. Wielkość przedsiębiorcy - podać wg. Ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn. Dz.U. z 2016r. poz.1829)	

C. OKOLICZNOŚCI POWODUJĄCE KONIECZNOŚĆ ZŁOŻENIA DEKLARACJI

27. Okoliczności	
☐ 1. deklaracja roczna	☒ 2. korekta deklaracji rocznej

D. DANE DOTYCZĄCE PRZEDMIOTU OPODATKOWANIA (włącznie ze zwolnieniami)			
Wyszczególnienie	Podstawa opodatkowania	Stawka podatku w zł, gr	Kwota podatku w zł, gr
D.1 POWIERZCHNIA GRUNTÓW			
1. Związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, bez względu na sposób zakwalifikowania w ewidencji gruntów i budynków w (m2)			
2. Pod wodami powierzchniowymi stojącymi lub wodami powierzchniowymi płynącymi jezior i zbiorników sztucznych (ha)			
3. Drogi dojazdowe do pól i posesji (m2)			
4. Pozostałe grunty w (m2), (w tym zajęte na prowadzenie odpłatnej stat. działal.pożyт.ublicz. przez org.pożyт.publ.)			
5. Niezabudowane objęte obszarem rewitalizacji, o którym mowa w ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. poz. 1777) i położonych na terenach, dla których miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego przewiduje przeznaczenie pod zabudowę mieszkaniową, usługową albo zabudowę o przeznaczeniu mieszanym obejmującym wyłącznie te rodzaje zabudowy, jeżeli od dnia wejścia w życie tego planu w odniesieniu do tych gruntów upłynął okres 4 lat, a w tym czasie nie zakończono budowy zgodnie z przepisami prawa budowlanego – od 1 m2 powierzchni			
D.2 POWIERZCHNIA UŻYTKOWA BUDYNKÓW LUB ICH CZĘŚCI (*)			
1. Mieszkalnych w (m2)			
2. Związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz od budynków mieszkalnych lub ich części zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej w (m2)			
3. Zajęte na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie obrotu kwalifikowanym materiałem siewnym w (m2)			
4. Związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych w rozumieniu przepisów o dział. leczniczej zajętych przez podmioty udzielające tych świadczeń w (m2)			
5. Pozostałe budynki w (m2), (w tym zajęte na prowadzenie odpłatnej stat. działal.pożyт.ublicz. przez org.pożyт.publ.)			
D.3 BUDOWLE			
1. Budowle (wartość, o której mowa w przepisach o podatkach dochodowych)			
D.4 KWOTA PODATKU razem ze zwolnieniami			
Kwota podatku ze zwolnieniami			
Suma kwoty D.1, D.2, D.3			
E. GRUNTY NIE PODLEGAJĄCE OPODATKOWANIU PODATKIEM OD NIERUCHOMOŚCI			
Grunty pod wodami płynącymi w (ha)			
Budowle dróg publicznych wraz z pasami drogowymi oraz zajęte pod nie grunty w (ha)			
Razem			
F. DANE DOTYCZĄCE ZWOLNIEŃ Z PODATKU OD NIERUCHOMOŚCI			
Art. 7			
Wyszczególnienie	Podstawa opodatkowania	Stawka podatku w zł, gr	Kwota podatku w zł, gr
F.1 POWIERZCHNIA GRUNTÓW			
1. Związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, bez względu na sposób zakwalifikowania w ewidencji gruntów i budynków w (m2) Art.7.3			
2. Będące własnością Skarbu Państwa - Art.7.1 p.8a a) grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi jezior b) grunty zajęte pod sztuczne zbiorniki wodne w (ha)			
3. Drogi dojazdowe do pól i posesji (m2) Art.7.3			
4. Pozostałe grunty w (m2), (w tym zajęte na prowadzenie odpłatnej stat. działal.pożyт.ublicz. przez org.pożyт.publ.) Art.7.1.10			
5. Niezabudowane objęte obszarem rewitalizacji, o którym mowa w ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. poz. 1777) i położonych na terenach, dla których miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego przewiduje przeznaczenie pod zabudowę mieszkaniową, usługową albo zabudowę o przeznaczeniu mieszanym obejmującym wyłącznie te rodzaje zabudowy, jeżeli od dnia wejścia w życie tego planu w odniesieniu do tych gruntów upłynął okres 4 lat, a w tym czasie nie zakończono budowy zgodnie z przepisami prawa budowlanego – od 1 m2 powierzchni			

F.2 POWIERZCHNIA UŻYTKOW BUDYNKÓW LUB ICH CZĘŚCI

1. Mieszkalnych w (m2) Art.7.3			
2. Związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz od budynków mieszkalnych lub ich części zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej w (m2) Art.7.3			
3. Zajęte na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie obrotu kwalifikowanym materiałem siewnym w (m2) Art.7.3			
4. Związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych w rozumieniu przepisów o dział. leczniczej zajętych przez podmioty udzielające tych świadczeń w (m2) Art.7.3			
5. Pozostałe budynki w (m2), (w tym zajęte na prowadzenie odpłatnej stat. dział.al.pożyt.publ. przez org.pożyt.publ.) Art.7.3			

F.3 BUDOWLE

1. Budowle Art.7.3 (wartość, o której mowa w przepisach o podatkach dochodowych)			
---	--	--	--

F.4 KWOTA PODATKU razem - zwolnienia

Kwota podatku zwolnienia	
Suma kwoty F.1, F.2, F.3	

G. OBLICZENIE DEKLAROWANEGO PODATKU

Kwota podatku ogółem według obecnego stanu gruntów	
Różnica kwot D.4 - F.4	

H. OŚWIADCZENIE I PODPIS OSOBY REPREZENTUJĄCEJ SKŁADAJĄCEGO

Oświadczam, że podane przeze mnie dane są zgodne z prawdą.	
28. Imię	29. Nazwisko
30. Data wypełnienia	31. Podpis (pieczęć) osoby reprezentującej składającego
32. Uwagi Za sprawy związane ze stanem gruntów odpowiedzialna jest	
Za sprawy związane z rozliczeniem finansowym odpowiedzialna jest	

I. ADNOTACJE ORGANU PODATKOWEGO

33. Uwagi organu podatkowego	
34. Uwagi organu podatkowego	35. Data i podpis przyjmującego formularz

Pouczenie: Niniejsza deklaracja stanowi podstawę do wystawienia tytułu wykonawczego zgodnie z art. 3a ustawy z dnia 17 czerwca 1966r.

RADA GMINY
BRODY

UCHWAŁA NR *X/111/199/17*
Rady Gminy Brody
z dnia *29 kwietnia 2017 roku*

w sprawie uchwalenia Programu Ochrony Środowiska dla gminy Brody na lata 2017 –
2020 z perspektywą do roku 2024

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2017r., poz. 1875 ze zm.) w związku z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017 r., poz. 519 ze zm.), po zasięgnięciu opinii, Zarządu Powiatu Starachowickiego, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Kielcach, Rada Gminy Brody uchwala, co następuje:

§ 1.

Uchwala się Program Ochrony Środowiska dla Gminy Brody na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024, w brzmieniu stanowiącym załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Brody

§ 3.

Traci moc uchwała Nr X/73/2009 Rady Gminy Brody z dnia 27 listopada 2009r. w sprawie uchwalenia Programu Ochrony Środowiska dla gminy Brody na lata 2009 – 2012 z perspektywą na lata 2013-2016

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Stawonir Dziura

ADWOKAT

Stawonir Dziura

**RADA GMINY
BRODY**

UZASADNIENIE

Program Ochrony Środowiska dla gminy Brody na lata 2017 – 2020 z perspektywą do roku 2024 został opracowany zgodnie z „Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” wydanymi przez Ministerstwo Środowiska.

Niniejszy program jest podstawowym instrumentem do realizacji zadań własnych i koordynowanych w zakresie ochrony środowiska, które będą w całości lub w części finansowane ze środków będących w dyspozycji Gminy. Skutkiem realizacji Programu będzie utrzymanie dobrego stanu środowiska naturalnego oraz jego poprawa, jak również wdrożenie efektywnego zarządzania środowiskiem w Gminie. Dokument opisuje narzędzia realizacji zadań, elementy zarządzania i monitoringu oraz jednostki odpowiedzialne za ich wykopanie.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Brody został uzgodniony z Regionalnym Dyrekcją Ochrony Środowiska w Kielcach, Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Kielcach oraz Zarządem Powiatu Starachowickiego. Uzyskane stanowiska i opinie wymienionych organów uwzględniono przy konstruowaniu ostatecznej wersji Programu ochrony środowiska dla gminy Brody na lata 2017 – 2020 z perspektywą do roku 2024. Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny (opinia z dnia 29.11.2017 znak: NZ.9022.5.160.2017) oraz Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach (opinia z dnia 17.11.2017r. znak: WPN-II.410.219.2017.MK) odstąpili od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowiska dla w/w dokumentu.

Zarząd Powiatu Starachowickiego pozytywnie zaopiniował projekt przedmiotowego dokumentu w przyjętej uchwale nr 159/2017 z dnia 14 listopada 2017 w sprawie zaopiniowania projektu gminnego programu ochrony środowiska

Mając powyższe na uwadze powyższe, przyjęcie niniejszej uchwały jest uzasadnione.

WÓJT GMINY BRODY
Marzena Bernat

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Stanisław Wrota

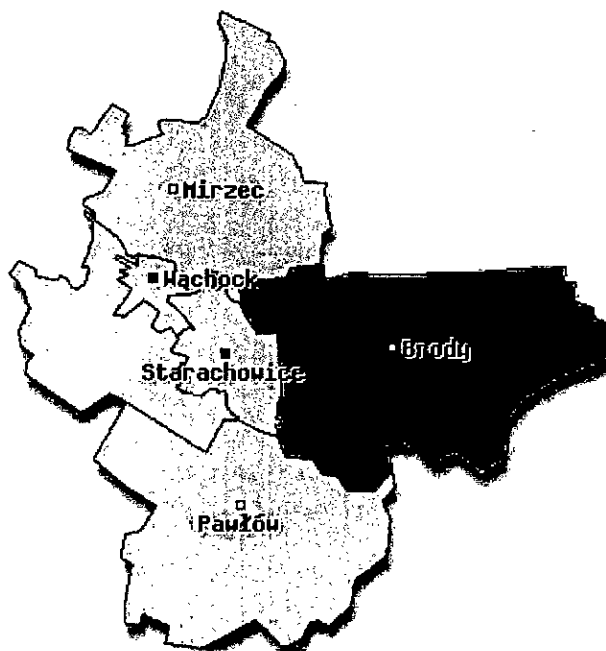
RADA GMINY
BRODY

Załącznik nr 1
do uchwały Nr XIII/199/17
z dnia 29 grudnia 2017 roku

URZĄD GMINY W BRODACH
27 – 230 Brody ul. Stanisława Staszica 3

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY na lata 2017-2020 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

Brody 2017

SPIS TREŚCI:

WYKAZ SKRÓTÓW.....	5
1. WSTĘP.....	6
1.1. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA.....	6
1.2. METODYKA SPORZĄDZANIA PROGRAMU.....	6
2. STRESZCZENIE.....	7
3. CHARAKTERYSTYKA GMINY BRODY.....	11
3.1. OGÓLNE INFORMACJE.....	11
3.2. BUDOWA GEOLOGICZNA I GLEBY.....	12
3.3. WARUNKI KLIMATYCZNE.....	13
3.4. DEMOGRAFIA.....	14
3.5. MIESZKALNICTWO.....	16
3.6. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	17
3.7. RYNEK PRACY.....	20
3.8. STRUKTURA UŻYTKOWANIA TERENU.....	21
3.9. TURYSTYKA I REKREACJA.....	23
4. CHARAKTERYSTYKA I OCENA OBECNEGO STANU ŚRODOWISKA.....	24
4.1. OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA.....	24
4.1.1. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU PRZYSZLEJ INTERENCJI.....	24
4.1.2. ANALIZA SWOT.....	28
4.1.3. PROBLEMY I SUKCESY OBSZARU.....	28
4.1.4. OCENA POTRZEBY REALIZACJI CELÓW REKOMENDOWANYCH W WYTYCZNYCH MŚ.....	29
4.1.5. POWIĄZANIA POTRZEB W OBSZARZE PRZYSZLEJ INTERWENCJI Z ZAGADNIENIAMI HORYZONTALNYMI.....	29
4.2. ZAGROŻENIE HAŁASEM.....	30
4.2.1. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU PRZYSZLEJ INTERENCJI.....	31
4.2.2. ANALIZA SWOT.....	31
4.2.3. PROBLEMY I SUKCESY OBSZARU.....	33
4.2.4. OCENA POTRZEBY REALIZACJI CELÓW REKOMENDOWANYCH W WYTYCZNYCH MŚ.....	33
4.2.5. POWIĄZANIA POTRZEB W OBSZARZE PRZYSZLEJ INTERWENCJI Z ZAGADNIENIAMI HORYZONTALNYMI.....	33
4.3. POLA ELEKTROMAGNETYCZNE.....	34
4.3.1. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU PRZYSZLEJ INTERENCJI.....	34
4.3.2. ANALIZA SWOT.....	35
4.3.3. PROBLEMY I SUKCESY OBSZARU.....	36
4.3.4. OCENA POTRZEBY REALIZACJI CELÓW REKOMENDOWANYCH W WYTYCZNYCH MŚ.....	36
4.3.5. POWIĄZANIA POTRZEB W OBSZARZE PRZYSZLEJ INTERWENCJI Z ZAGADNIENIAMI HORYZONTALNYMI.....	36
4.4. GOSPODAROWANIE WODAMI.....	37
4.4.1. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU PRZYSZLEJ INTERENCJI.....	37
4.4.2. ANALIZA SWOT.....	47
4.4.3. PROBLEMY I SUKCESY OBSZARU.....	48
4.4.4. OCENA POTRZEBY REALIZACJI CELÓW REKOMENDOWANYCH W WYTYCZNYCH MŚ.....	48
4.4.5. POWIĄZANIA POTRZEB W OBSZARZE PRZYSZLEJ INTERWENCJI Z ZAGADNIENIAMI HORYZONTALNYMI.....	49

4.5. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	49
4.5.1. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU PRZYSZLEJ INTERENCJI	49
4.5.2. ANALIZA SWOT.....	52
4.5.3. PROBLEMY I SUKCESY OBSZARU.	52
4.5.4. OCENA POTRZEBY REALIZACJI CELÓW REKOMENDOWANYCH W WYTYCZNYCH MŚ	52
4.5.5. POWIĄZANIA POTRZEB W OBSZARZE PRZYSZLEJ INTERWENCJI Z ZAGADNIENIAMI HORYZONTALNYMI.	53
4.6. ZASOBY GEOLOGICZNE.....	53
4.6.1. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU PRZYSZLEJ INTERENCJI	53
4.6.2. ANALIZA SWOT.....	55
4.6.3. PROBLEMY I SUKCESY OBSZARU.	56
4.6.4. OCENA POTRZEBY REALIZACJI CELÓW REKOMENDOWANYCH W WYTYCZNYCH MŚ	56
4.6.5. POWIĄZANIA POTRZEB W OBSZARZE PRZYSZLEJ INTERWENCJI Z ZAGADNIENIAMI HORYZONTALNYMI.....	56
4.7. GLEBY.....	57
4.7.1. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU PRZYSZLEJ INTERENCJI	57
4.7.2. ANALIZA SWOT.....	61
4.7.3. PROBLEMY I SUKCESY OBSZARU.	61
4.7.4. OCENA POTRZEBY REALIZACJI CELÓW REKOMENDOWANYCH W WYTYCZNYCH MŚ	61
4.7.5. POWIĄZANIA POTRZEB W OBSZARZE PRZYSZLEJ INTERWENCJI Z ZAGADNIENIAMI HORYZONTALNYMI.....	62
4.8. GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	62
4.8.1. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU PRZYSZLEJ INTERENCJI	62
4.8.2. ANALIZA SWOT.....	67
4.8.3. PROBLEMY I SUKCESY OBSZARU.	68
4.8.4. OCENA POTRZEBY REALIZACJI CELÓW REKOMENDOWANYCH W WYTYCZNYCH MŚ	68
4.8.5. POWIĄZANIA POTRZEB W OBSZARZE PRZYSZLEJ INTERWENCJI Z ZAGADNIENIAMI HORYZONTALNYMI.....	69
4.9. ZASOBY PRZYRODNICZE.....	69
4.9.1. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU PRZYSZLEJ INTERENCJI	69
4.9.2. ANALIZA SWOT.....	86
4.9.3. PROBLEMY I SUKCESY OBSZARU.	86
4.9.4. OCENA POTRZEBY REALIZACJI CELÓW REKOMENDOWANYCH W WYTYCZNYCH MŚ	87
4.9.5. POWIĄZANIA POTRZEB W OBSZARZE PRZYSZLEJ INTERWENCJI Z ZAGADNIENIAMI HORYZONTALNYMI.....	87
4.10. ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI.....	88
4.10.1. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU PRZYSZLEJ INTERENCJI	88
4.10.2. ANALIZA SWOT.....	89
4.10.3. PROBLEMY I SUKCESY OBSZARU.	89
4.10.4. OCENA POTRZEBY REALIZACJI CELÓW REKOMENDOWANYCH W WYTYCZNYCH MŚ	90
4.10.5. POWIĄZANIA POTRZEB W OBSZARZE PRZYSZLEJ INTERWENCJI Z ZAGADNIENIAMI HORYZONTALNYMI	90

5. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ZADANIA I ICH FINANSOWANIE.....	90
5.1. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	90
5.2. HARMONOGRAM ZADAŃ I ICH FINANSOWANIE.....	98
6. SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	111
6.1. WSPÓLPRACA Z INTERESARIUSZAMI	111
6.2. ZARZĄDZANIE I WDRAŻANIE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	115
6.3. MONITOROWANIE ORAZ OKRESOWA SPRAWOZDAWCZOŚĆ PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	123
7. SPIS TABEL.....	126
8. SPIS RYCIN	128
9. SPIS ZAŁĄCZNIKÓW.....	128

WYKAZ SKRÓTÓW

Dam³ – dekametr sześcienny

Gmina- w rozumieniu Gmina Brody

GUS- Główny Urząd Statystyczny

MŚ- Minister Środowiska

OSP- Ochotnicza Straż Pożarna

PEM- Promieniowanie elektromagnetyczne

PM_{2,5} – pył zawieszony o średnicy nie większej niż 2,5 μm

PM₁₀ – pył zawieszony o średnicy nie większej niż 10 μm

POŚ- Program Ochrony Środowiska

RDOŚ- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

UE- Unia Europejska

UG- Urząd Gminy

WIOŚ- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach

ZGK- Zakład Gospodarki Komunalnej

ZPO- zapobieganie powstawaniu odpadów

WSTĘP

1.1. Podstawa prawna opracowania

Przedmiotem niniejszego opracowania jest „Program ochrony środowiska dla Gminy Brody” na lata 2017 – 2020 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024, który opracowany został na podstawie art. 17 i 18 (uwzględniając art. 14) ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. 2017, poz. 519, z późn. zm.). Dokument ten jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ekologicznej na terenie gminy określającym warunki niezbędne do realizacji zadań związanych z ochroną środowiska i powinien uwzględniać nie tylko zapisy w/w ustawy, ale również powinien spełniać wymogi określone w „Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” (2015), wydanych przez Ministerstwo Środowiska.

Program zawiera w sobie zagadnienia związane z charakterystyką gminy Brody, jak również diagnozą stanu środowiska w kilku aspektach takich jak: klimat i jakość powietrza, hałas, pole elektromagnetyczne, gospodarka wodna, gospodarka wodno-ściekowa, zasoby geologiczne, gleby, gospodarka odpadami, zasoby przyrodnicze oraz zagrożenia poważnymi awariami. Ponadto program uwzględnia cele i kierunki dalszego działania w zakresie poprawy stanu środowiska jak również podkreśla ważną rolę i zasięg monitoringu jako narzędzia realizacji wytyczonych zadań.

Niniejsze opracowanie jest aktualizacją przyjętego uchwałą X/73/2009 przez Radę Gminy w Brodach w dniu 27 listopada 2009 roku Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Brody na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016.

Celem programu jest przeprowadzenie analizy stanu obecnego środowiska naturalnego w gminie oraz określenie kierunków działań bieżących i długofalowych samorządu w zakresie ochrony środowiska. Sporządzenie niniejszego programu ma więc w założeniu doprowadzić do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewnić skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzyć warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa.

1.2. METODYKA SPORZĄDZANIA PROGRAMU

Treść Programu oraz jego założenia zostały opracowane zgodnie z Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska

opracowanymi przez Ministerstwo Środowiska. W ramach głównych działań zmierzających do powstania przedmiotowego programu należy wymienić:

- 1) zbieranie i analizowanie danych ilościowych i jakościowych;
- 2) określenie diagnozy i dokonanie oceny stanu środowiska przyrodniczego;
- 3) dokonanie analizy SWOT dla każdego z wyznaczonych obszarów przyszłej interwencji;
- 4) sformułowanie listy zadań jako konkretyzacji priorytetów w zakresie ochrony środowiska;
- 5) opracowanie systemu monitorowania programu

Podstawowym źródłem danych były raporty o stanie środowiska oraz wyniki badań monitoringowych publikowane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach, dane GUS, ankiety, sprawozdania z działalności poszczególnych jednostek, raporty z poszczególnych dziedzin publikowane przez jednostki rządowe i samorządowe.

Podczas tworzenia niniejszego Programu zadbano również o spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi wyższego szczebla, wymienionymi w Załączniku nr 4 niniejszego Programu.

2. STRESZCZENIE

Program Ochrony Środowiska stanowi opracowanie w którym przedstawiono stan środowiska przyrodniczego na terenie Gminy Brody, dokonujące jego oceny i wyznaczenia szeregu zadań niezbędnych do poprawy i uporządkowania zarządzania środowiskiem na terenie gminy Brody, co przyczyni się nie tylko do zrównoważonego rozwoju gminy, ale również poprawy jakości życia mieszkańców.

Szczegółowe komponenty analizy stanu środowiska dotyczą: klimatu i jakości powietrza, hałasu, pola magnetycznego, gospodarowania wodami, gospodarki wodno-ściekowej, zasobów geologicznych, gleby, gospodarki odpadami, zasobów przyrodniczych oraz zagrożeń poważnymi awariami.

Ochrona klimatu i jakości powietrza

Jakość powietrza na terenie Gminy Brody należy ocenić jako dobra. Głównym źródłem zanieczyszczeń na terenie gminy są procesy spalania paliw w paleniskach domowych jak

również emisja spalin samochodowych, zwłaszcza na odcinkach tras o największym natężeniu ruchu.

Zagrożenie hałasem

Gminę Brody charakteryzuje dobry klimat akustyczny. Nie jest ona narażona na uciążliwości związane z hałasem przekraczającym poziomy ponadnormatywne. Głównymi źródłami hałasu są przede wszystkim komunikacja samochodowa jak również niewielkie zakłady produkcyjne funkcjonujące na terenie gminy.

Pola elektromagnetyczne

W Gminie Brody nie ma wielu źródeł pola elektromagnetycznego. Jedynymi jakie należy wskazać są stacje i linie elektroenergetyczne oraz urządzenia radiokomunikacyjne.

Gospodarowanie wodami

Obszar Gminy Brody leży w przeważającej części w obrębie zlewni Kamiennej, która jest rzeką II rzędu. Płyne ona z zachodu na wschód głęboko wyciętą płaską doliną o szerokości 500 – 1 500 m, przez miejscowości: Kuczów, Dziurów, Styków, Ruda, Krynki, Brody Iłżeckie, Staw Kunowski. Kamienna jest lewobrzeżnym dopływem Wisły. Jedynie północny skraj gminy jest odwadniany przez dopływy Iłżanki. Do rzek stałych na terenie Gminy należy również rzeka: Ruśna, która wpływa bezpośrednio do Zalewu Brodzkiego, Brodek wpadający do Kamiennej w okolicach Brodów oraz kilka cieków bez nazw o stosunkowo małym przepływie, zamienionych w części na rowy odwadniające. W odniesieniu do wód podziemnych, należy wskazać, iż występują one w utworach czwartorzędowych, środkowej i dolnej jury oraz dolnego triasu. Obszary całkowicie bezwodne praktycznie nie występują w obrębie gminy. Na terenie Gminy woda dostarczana jest mieszkańcom z ujęcia wody Krynki oraz ujęcia w Trębowcu. Dużym problemem na terenie gminy jest zły stan „Zalewu Brodzkiego” V klasa czystości, który wymaga oczyszczenia. Ponadto jako obiekty uciążliwe mogące stanowić potencjalne zagrożenie dla wód podziemnych i powierzchniowych należy wymienić oczyszczalnie ścieków, przydomowe oczyszczalnie, a także duże gospodarstwa zajmujące się chowem na skalę przemysłową oraz pola uprawne nawożone środkami chemicznymi.

Gospodarka wodno-ściekowa

W powiecie starachowickim zaopatrzenie w wodę oraz gospodarka ściekowa prowadzona jest przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp.z o.o. w Starachowicach oraz Zakłady Komunalne. Jak wspomniano powyżej woda dostarczana jest mieszkańcom z dwóch ujęć. Zgodnie z danymi za 2015 rok, na terenie Gminy Brody długość sieci wodociągowej wynosiła 124,2 km, natomiast kanalizacyjnej 98,9 km. Największe zagrożenie na tej płaszczyźnie powodują ścieki komunalne odprowadzane bez oczyszczenia bezpośrednio do wód lub gruntu, szczególnie w miejscowościach posiadających wodociąg, jak też wylewane z opróżnianych szamb. Zagrożenie stanowi również brak uporządkowanej gospodarki wodami opadowymi spływającymi z utwardzonych powierzchni dróg, składów, itp. (odprowadzanie, podczyszczanie).

Zasoby geologiczne

Na terenie Gminy Brody występuje duża ilość piasku przydatnego w budownictwie oraz do celów specjalnych. Pokłady różnego typu piasków występują licznie na całym terenie gminy Brody, głównie w dolinie Kamiennej oraz w okolicy miejscowości Lubienia i Młynek. Duże złoża piasków wraz ze żwirami, wykorzystywanych na skalę przemysłową przez istniejącą kopalnię surowców mineralnych występuje w miejscowości Brody – Połagiew. W miejscowości Dziurów okresowo wydobywane były ility ceglarskie, dolno triasowe. Obecnie na terenie gminy jest eksploatowane na skalę przemysłową jedno złożo piasków w Brodach przy ul. Piaskowej. Dużym zagrożeniem w tym aspekcie są przede wszystkim nielegalne praktyki wydobywania złóż, które w konsekwencji stwarzają potencjalne zagrożenie osuwisk i degradacji terenów poeksploatacyjnych.

Gleby

Ogólna powierzchnia użytków rolnych w gminie Brody wynosi 3 725 ha, co stanowi 23,09 % ogólnej powierzchni gminy w tym 15,96 % stanowią grunty orne słabej jakości V, VI i VIz. Wśród użytków zielonych podobnie jak w gruntach ornym dominują klasy V, VI, VIz stanowiąc ponad 50 % ogółu gruntów o tym sposobie użytkowania. Na terenach Gminy występują gleby: pseudobielicowe, brunatne, mady, glejowe i murszowe. Stan powierzchni ziemi w chwili obecnej na terenie gminy Brody przedstawia się dość dobrze. Natomiast jakość gleb występujących na terenie gminy nie sprzyja rozwojowi rolnictwa z uwagi na słabą jakość bonitacyjną gleb - z wyłączeniem rejonu Krynek. W systemie funkcjonalnym gminy rolnictwo

stanowi funkcję uzupełniającą stopniowo wypieraną przez mieszkalnictwo, drobną przedsiębiorczość i turystykę.

Gospodarka odpadami

W gminie Brody funkcjonuje system selektywnej zbiórki odpadów komunalnych „u źródła”. W ramach systemu zbierane są zmieszane odpady komunalne oraz odpady, które można ponownie przetworzyć tj.: zmieszane odpady opakowaniowe (papier i makulatura, tworzywa sztuczne, metal, odpady wielomateriałowe), szkło opakowaniowe oraz popiół. Na terenie Gminy Brody odbiór odpadów prowadzi firma ATK Recykling. Z danych za 2016 roku, wynika, iż zebrano 1340,964 Mg, w tym 1046,69 mg odpadów niesegregowanych.

Zasoby przyrodnicze

Teren gminy Brody znajduje się w Prowincji Wyżyna Małopolska, na styku mezoregionów: Płaskowyż Suchedniowski, Przedgórze Hłzeckie i Wyżyna Sandomierska. Teren odznacza się wyjątkowymi walorami krajobrazowymi, które wynikają m.in. ze zróżnicowanej rzeźby terenu, występowania terenów podmokłych, obszarów leśnych i łąk z bogatą florą i fauną. Ponadto na omawianym obszarze występują rezerваты przyrody, pomniki przyrody oraz obszary chronionego krajobrazu. Największym zagrożeniem dla zasobów przyrodniczych jest przede wszystkim działalność ludzka, ale również ekstremalne warunki pogodowe w tym np. powodzie czy pożary.

Zagrożenie poważnymi awariami

Dotychczas na terenie Gminy Brody nie miały miejsca przypadki poważnych awarii. Jednakże ryzyko ich wystąpienia dotyczy stacji paliw, transportu cysternami samochodowymi, transportu kolejowego czy gazociągów średniego ciśnienia ze stacjami redukcyjnymi.

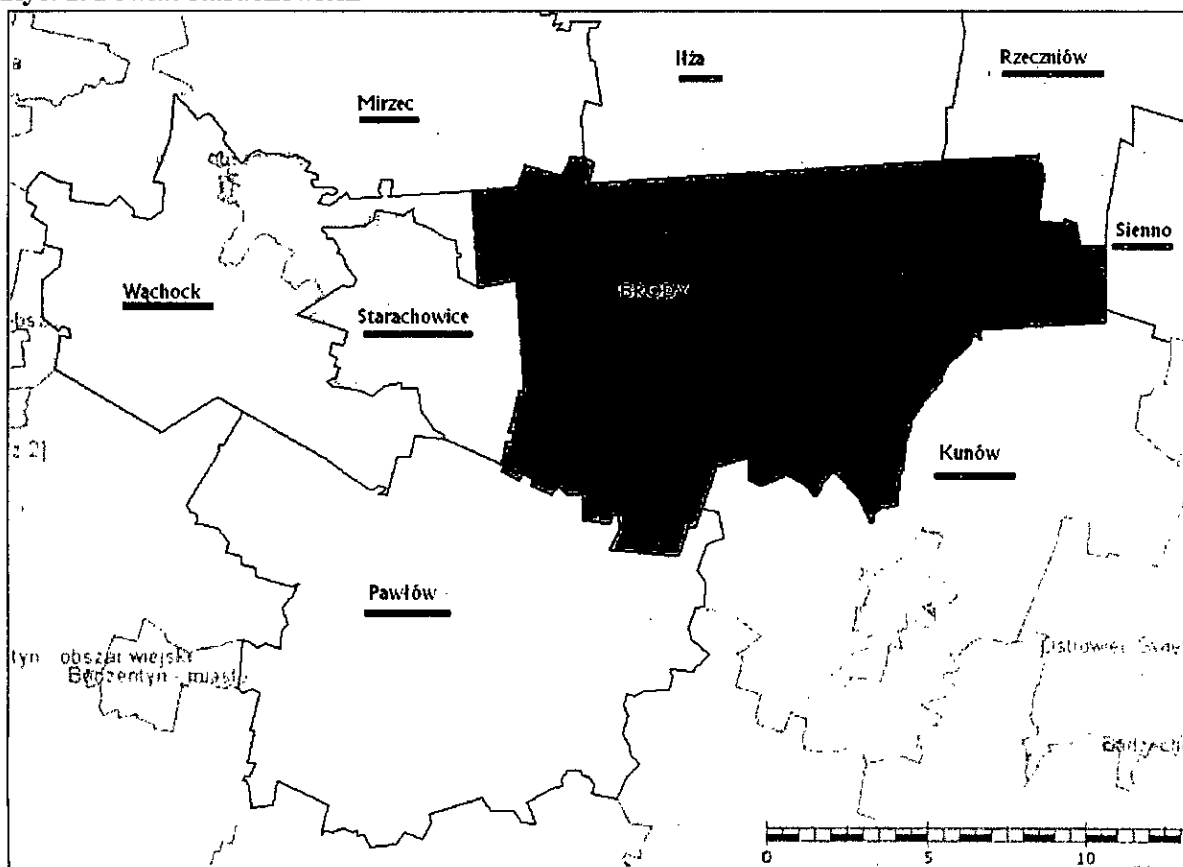
Wyznaczone w przedmiotowym Programie Ochrony Środowiska cele, kierunki i zadania, zostały sformułowane w oparciu o wykonaną ocenę obecnego stanu środowiska na terenie gminy Brody, tak, aby we właściwy sposób przeciwdziałać degradacji środowiska, dążyć do poprawy jego stanu, a tym samym do poprawy jakości życia mieszkańców. Wdrażanie tych działań odbywać się będzie przez stałe monitorowanie wskaźników stanu środowiska oraz uzyskiwanych efektów wpływających na jego poprawę.

3. CHARAKTERYSTYKA GMINY BRODY

3.1. Ogólne informacje

Gmina Brody leży w północnej części województwa świętokrzyskiego w granicach powiatu starachowickiego. Od strony północnej graniczy z województwem mazowieckim. Gmina położona jest ok. 50 km na północny – wschód od Kielc i graniczy z 8 gminami (miasto Starachowice oraz gminy: Mirzec, Wąchock, Pawłów, Kunów, Sienno, Rzecznów, Iłża). Według podziału fizycznogeograficznego wg Kondrackiego Gmina Brody położona jest w północnej części Wyżyny Kielecko-Sandomierskiej należącej do Wyżyny Małopolskiej - na granicy Przedgórze Iłżeckiego i Płaskowyżu Suchedniowskiego. Granicę obu mezoregionów stanowi rzeka Kamienna, która przecina gminę z zachodu na wschód. Obszar Gminy od zachodu sąsiaduje z Puszcza Świętokrzyską, a od południa z pasmem Gór Świętokrzyskich, od północy i północnego wschodu z Puszcza Iłżecką.

Ryc. 1. Powiat starachowicki

źródło: <http://maps.geoportal.gov.pl>

Powierzchnia gminy wynosi 16 128 ha, a powierzchnia użytków rolnych 3 725 ha (23,09 % powierzchni gminy, w tym 15,96 % gruntów ornych). Lesistość gminy wynosi 69,5 % a powierzchnia pozostałych gruntów wynosi jedynie 4,79 %.

Gmina Brody składa się z 16 sołectw: Adamów, Brody, Bór Kunowski, Budy Brodzkie, Dziurów, Jabłonna, Krynki, Kuczów, Lipie, Lubienia, Młynek, Przymiarki, Ruda, Rudnik, Staw Kunowski oraz Styków.

Obszar Gminy Brody zamieszkuje według stanu na 2016 rok 11 030 osób. Wskaźnik gęstości zaludnienia wynosi 69 osób/km².

Na terenie gminy znajduje się siedem pomników przyrody ożywionej i nieożywionej oraz trzy rezerваты przyrody: „Rosochacz”, „Skały pod Adamowem” oraz „Skały w Krynkach”. W chwili obecnej trwają prace nad utworzeniem kolejnego rezerwatu „Zapadnie Doły”. Cały teren Gminy znajduje się w Obszarze Chronionego Krajobrazu Doliny Kamiennej. Występują również dwa obszary Natura 2000: Wzgórza Kunowskie oraz Uroczyska Lasów Starachowickich.

3.2. Budowa geologiczna i gleby

Gmina Brody należy do mezozoicznego obniżenia Gór Świętokrzyskich – obniżenia permsko mezozoicznego. Występują tu osady mezozoiczne triasu i jury, takie jak m. in. Pstry piaskowiec, wapień muszlowy oraz kajpr. Utwory trzeciorzędowe, młodsze od mezozoicznych, pochodzą z piętra miocenijskiego (piaski i ropy) oraz pliocenijskiego (nieliczne, lokalnie występujące osady zwietrzelinowe – żółtawe ropy z okruchami wapieni lub zwietrzelinowe gliny o niewielkiej miąższości). Utwory czwartorzędowe: plejstocenijskie oraz holocenijskie, wypełniają doliny rzek oraz cieków. Utwory plejstocenijskie reprezentowane są między innymi przez gliny zwałowe, ropy mułków zastoiskowych, gliny ilaste zwietrzelinowe, piaski i mułki zastoiskowe oraz fluwioglacjalne piaski i żwiry. Osady holocenijskie na tym obszarze to piaski eoliczne, piaski rzeczne ze żwirami, mułki, namuły, torfy oraz namuły torfiaste. Utwory czwartorzędowe zalegają płacami, a ich miąższość jest uzależniona od urzeźbienia starszego podłoża.

Gmina Brody należy do Przedgórze Hżecckiego (północna część) oraz Płaskowyżu Suchedniowskiego (południowa część). W północnej części Gminy przeważają monoklinalne wzniesienia, które ciągną się z północnego – zachodu na południowy – wschód. Wzniesienia te zbudowane są z jurajskich utworów przykrytych piaskami czwartorzędowymi. W północno-wschodniej części Gminy podłoże zbudowane jest ze skał kredowych. Na obszarze Przedgórze Hżecckiego można wyróżnić dwie jednostki geomorfologiczne: wysoczyzna polodowcowa oraz dolina Kamiennej. Wysoczyzna polodowcowa charakteryzuje się słabo wykształconą siecią

rzeczną, znacznymi wyniosłościami, które schodzą krawędziami w doliny Kamiennej oraz jej dopływów. Natomiast dolina Kamiennej jest rozległą równiną denudacyjną, wypełnioną osadami aluwialnymi.

Płaskowyż Suchedniowski charakteryzuje się wydłużonymi i obłymi garbami denudacyjnymi, które posiadają łagodne stoki i płaskie wierzchołki zbudowane z pstrego piaskowca. Rzeźba terenu przybiera formę łagodnych, kopulastych wychodni skał, pomiędzy którymi występują rozległe, głębokie kotliny.

Z powodu zróżnicowanej budowy geologicznej, na terenie Gminy występuje zagrożenie występowania zjawisk osuwiskowych, jak pełznięcia, zsuwy oraz obrywy. Obszary podatne na występowanie osuwisk znajdują się głównie w rejonie wsi Brody – Tatry oraz Adamowa, Rudy oraz w Krynkach.

Najwyższe wzniesienie na terenie Gminy Brody posiada wysokość 273,8 m n.p.m., znajduje się ona w rejonie zachodniej granicy Gminy, w dziale wodnym Kamienna – Iłzanka. Najniższy punkt położony jest w południowo-wschodniej części Gminy na wysokości 181,8 m n.p.m.

Na terenie Gminy Brody dominują gleby o małej żyzności, gleby bielcowe i pseudobielcowe, rozdzielone glebami brunatnymi. Kompleksy gleb brunatnych występują głównie pod terenami leśnymi. W dolinach rzecznych występują mady, powstałe z namulów rzecznych. W dolinach i obniżeniach znajdują się gleby glejowe i murszowe. Na terenach przekształconych w wyniku działalności człowieka występują gleby antropogeniczne.

W Gminie Brody przeważają gleby o średniej i słabej przydatności dla produkcji rolnej. Są to kompleksy: pszenny wadliwy, żytni dobry, zbożowo-pastewny mocny, żytni oraz zbożowo-pastewny. Gleby w Gminie również wyróżniają się zakwaszeniem.

3.3. Warunki klimatyczne

Gmina Brody należy do Małopolskiego Regionu Klimatycznego oraz w granicach klimatycznej Krainy Gór Świętokrzyskich, wyróżnia ją klimat typowo wyżynny. Według klasyfikacji Gumińskiego obszar Gminy należy do Częstochowsko-Kieleckiej dzielnicy klimatycznej, charakteryzujący się dużą zmiennością warunków pogodowych.

Średnia roczna temperatura waha się w granicach 5,6 – 6,9 °C. Okres wegetacyjny na terenie Gminy jest krótki, wynosi 210 dni. Średnia liczba dni mroźnych wynosi 49,2 w ciągu roku, natomiast gorących – 35,8.

Średnia roczna suma opadów mieści się w przedziale 625 – 650 mm. Średnia liczba dni z pokrywą śnieżną waha się w granicach 80 – 100 dni w ciągu roku.

3.4. Demografia

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, liczba ludności w Gminie Brody pod koniec 2016 roku wynosiła 11 030 osób, z czego 5 404 stanowili mężczyźni, a 5 626 kobiety. Powierzchnia Gminy Brody wynosi 161,28 km², co wraz z liczbą zameldowanych na jej obszarze mieszkańców daje gęstość zaludnienia 68 os/km².

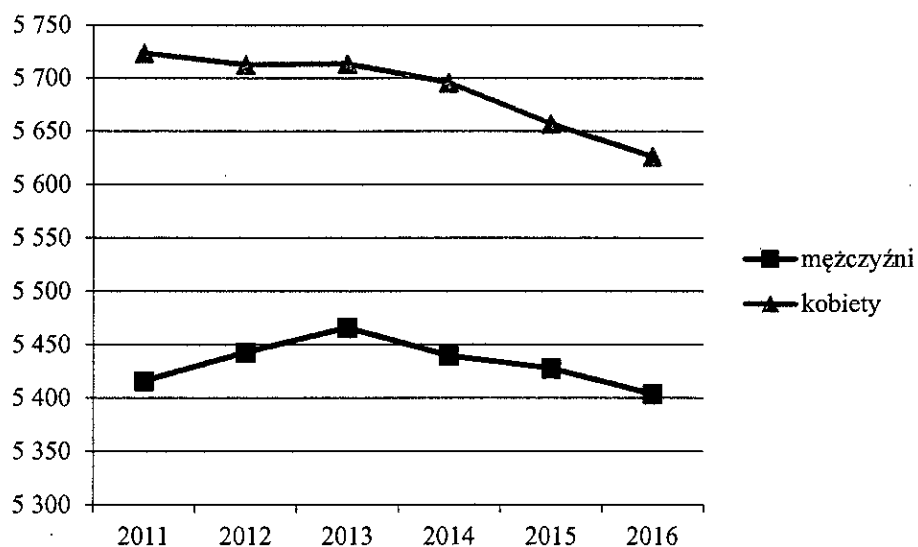
Tabela 1. Liczba ludności w Gminie Brody w latach 2011- 2016

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ogółem	11 140	11 156	11 180	11 136	11 085	11 030
Mężczyźni	5 416	5 443	5 466	5 440	5 428	5 404
Kobiety	5 724	5 713	5 714	5 696	5 657	5 626

Źródło: dane Głównego Urzędu statystycznego (GUS)

W Gminie Brody w ostatnich 5 latach liczba ludności zmniejszyła się o 110 osób. Jak pokazuje rysunek 1 więcej było kobiet niż mężczyzn, na 100 mężczyzn przypadały 104 kobiety.

Ryc. 2. Struktura liczby ludności w Gminie Brody w latach 2011-2016

Źródło: dane Głównego Urzędu statystycznego (GUS)

Sytuację demograficzną kształtuje ruch naturalny oraz ruch migracyjny ludności. Wskaźniki te w latach 2011-2016 przyjmowały zróżnicowane wartości. Dane statystyczne obrazujące sytuację demograficzną w Gminie przedstawiono w poniższych tabelach.

Tabela 2. Ruch naturalny ludności w latach 2011–2016

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Urodzenia żywe	109	104	95	88	80	89

Zgony	123	96	108	138	124	119
Przyrost naturalny	-14	8	-13	-50	-44	-30

Źródło: dane Głównego Urzędu statystycznego (GUS)

Z przedstawionych danych statystycznych wynika, że sytuacja demograficzna Gminy Brody jest trochę niepokojąca, liczba mieszkańców systematycznie maleje. Przyrost naturalny oraz saldo migracji są ujemne. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym jest większy niż osób w wieku przedprodukcyjnym.

Tabela 3. Migracje ludności na pobyt stały notowane w latach 2011–2016

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Saldo migracji wewnętrznych	-10	33	18	2	15	-18
Saldo migracji zagranicznych	-1	0	-5	-6	b.d.	1
Saldo migracji wewnętrznych na 1000 ludności	-0,9	3,0	1,6	0,2	1,4	-1,6
Saldo migracji ogółem	-11	33	13	-4	b.d.	-17

Źródło: dane Głównego Urzędu statystycznego (GUS)

Wskaźniki demograficzne dla Gminy Brody wynoszą (rok 2016, źródło: GUS):

a) wskaźnik obciążenia demograficznego:

- ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym: 60,2 osób,
- ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym: 113,8osób,
- ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym: 32,0 osób,

b) udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem:

- w wieku przedprodukcyjnym: 17,6%,
- w wieku produkcyjnym: 62,4%,
- w wieku poprodukcyjnym: 20,0%,

c) wskaźniki modułu gminnego:

- gęstość zaludnienia: 68 osoby na 1 km²,
- kobiety na 100 mężczyzn: 104,
- małżeństwa na 1000 ludności: 3,7,
- urodzenia żywe na 1000 ludności: 8,04,
- zgony na 1000 ludności: 11,16 (dane na rok 2015),
- przyrost naturalny na 1000 ludności: -2,71.

3.5. Mieszkalnictwo

Na terenie Gminy Brody dominuje zabudowa zagrodowa, która jest typowa dla osadnictwa wiejskiego, a więc budynki mieszkalne jednorodzinne wraz towarzyszącą zabudową związaną z działalnością gospodarczą mieszkańców. Układ osadnictwa jest związany z siecią komunikacyjną w Gminie

Na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego, na terenie Gminy na koniec 2015r. odnotowano 3 166 budynków mieszkalnych. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosiła 77,1 m². Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę to 23,3 m². Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu wynosiła 3,87, natomiast przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie wynosi 3,3 (tabela 4).

Tabela 4. Zmiany w zasobach mieszkalnych w Gminie Brody w latach 2010 – 2015

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania [m ²]	75,3	75,6	76,1	76,4	76,5	77,1
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m ²]	21,9	22,1	22,4	22,6	22,8	23,3
Mieszkania na 1000 mieszkańców	290,4	292,6	294,3	295,4	297,9	302,7
Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	3,81	3,82	3,83	3,84	3,85	3,87
Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	3,44	3,42	3,40	3,38	3,36	3,30
Liczba budynków mieszkalnych	3019	3071	3094	3114	3128	3166
Liczba mieszkań	3242	3260	3283	3303	3314	3355

Źródło: dane Głównego Urzędu statystycznego (GUS)

Z danych przedstawionych powyżej wynika, iż jakość i komfort zamieszkania na terenie gminy z roku na rok ulega nieznacznemu, ale stopniowemu podwyższeniu. Występuje tendencja wzrostowa liczby mieszkań, wielkości ich powierzchni użytkowej jak i przeciętna wielkość powierzchni użytkowej przypadającej jednego mieszkańca.

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż wyposażenie mieszkań w Gminie Brody w instalacje techniczno-sanitarne w 2015 roku przedstawione zostało w tabeli.

Tabela 5. Wyposażenie w infrastrukturę techniczno-sanitarną w 2015 r.

Wyszczególnienie	Ilość mieszkań	Odsetek mieszkań [%]
Wodociąg	3055	91
Ustęp splukiwany	2636	79
Łazienka	2467	74
Centralne ogrzewanie	2538	76
Gaz sieciowy	1540	46

Źródło: dane Głównego Urzędu statystycznego (GUS)

3.6. Infrastruktura techniczna

3.6.1. Zaopatrzenie w wodę

Mieszkańcy Gminy Brody zaopatrywani są w wodę pitną w głównej mierze z sieci wodociągowej. Wszystkie miejscowości należące do Gminy Brody objęte są siecią wodociągową. Na terenie wsi Krynek wodociągi zostały wykonane z rur azbestocementowych, które w sukcesywny sposób są wymieniane. Sieci wodociągowe oraz zasilające należą do Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Starachowicach, wyjątek stanowi ujęcie wody w Krynkach jak i część wodociągu zasilana z tego ujęcia jest dzierzawiona przez Zakład Gospodarki Komunalnej w Brodach. Gmina Brody czerpie wodę z ujęcia wody w Trębowcu. Łączna długość czynnej rozdzielczej sieci wodociągowej w 2016 roku wynosiła 124,2km, z czego 7,5 km pozostaje w zarządzie gminy, z przyłączami prowadzącymi do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w ilości 3 000 szt. Przeciętne zużycie wody przyjmuje wartość około 21,9 m³/mieszkańca. Źródłem zaopatrzenia ludności w wodę w Gminie Brody są również studnie przydomowe. Studnie te nie są podłączone do sieci wodociągów gminnych. W Gminie zapotrzebowanie na wodę pitną jest całkowicie pokryte, istnieje również pewna rezerwa dla potrzeb przyszłych odbiorców.

3.6.2. Gospodarka ściekowa

Stopień skanalizowania Gminy Brody jest wysoki, ponieważ aż 73,9% ludności Gminy korzystało z sieci kanalizacyjnej w 2015 r. Według danych publikowanych przez GUS długość sieci pod koniec 2016 r. wynosiła 98,9 km, a liczba przyłączy do budynków 2 048. Na terenie Gminy funkcjonują dwa zbiorcze systemy kanalizacji ściekowej wraz z oczyszczalniami ścieków. Pierwszą z nich jest oczyszczalnia w Stykowie a druga w Krynkach. Obie oczyszczalnie są biologiczno-chemiczne i wykorzystują technologię DIPOL.

W 2015 roku odprowadzono łącznie do oczyszczalni z terenu Gminy 185 dm³ ścieków bytowych. Natomiast w 2016 roku odprowadzono ścieki do poszczególnych oczyszczalni w ilości: Krynki 93,6 i Styków 215 [tys. m³/].

Główna sieć kanalizacyjna obejmuje m. in miejscowości: Adamów, Brody, Dziurów, Krynki, Styków i częściowo Młynek. Projektuje się również wykonanie sieci kanalizacyjnej w miejscowościach: Staw Kunowski, Budy Brodzkie, Lubienia, Młynek, Brody Iłżeckie (ul. Tatrzńska, Stoczki i Leśna).

3.6.3. Zaopatrzenie w gaz

Na terenie Gminy Brody funkcjonują następujące gazociągi przesyłowe wysokiego ciśnienia:

- gazociąg DN 500 Sandomierz – Lubienia;
- gazociąg DN 300 Lubienia – Warszawa (przez Sękocin);
- gazociąg DN 250 Lubienia – Łódź (przez Końskie, Piotrków Trybunalski).

Odbiorcy na terenie Gminy korzystają z systemu gazu przewodowego średniego ciśnienia, którego źródłem jest wyżej wymieniony gazociąg DN 500 relacji Sandomierz – Lubienia. Na terenie Gminy Brody funkcjonują stacje redukcyjno – pomiarowe: Lubienia, Ruda, Lipie.

Według danych przedstawionych przez GUS na koniec 2015r. z gazu ziemnego przesyłowego korzysta 5 178 osób. Z sieci gazowej korzysta 46,7% ogółu ludności. Zużycie gazu w 2015 r. wynosiło 651,1 tys. m³. Długość czynnej sieci ogółem wynosi 120 023 m, z czego 93 726 m stanowi sieć rozdzielcza, natomiast 26 297 m to sieć przesyłowa. W Gminie Brody ilość czynnych przyłączy do budynków wynosi 1 884 szt.

3.6.4. Gospodarka odpadami

Na terenie gminy Brody wpis do rejestru działalności regulowanej w zakresie zbiórki odpadów posiadają następujące firmy:

Tabela 6. Podmioty prowadzące zbiórkę odpadów na terenie Gminy Brody

L.p.	Nazwa firmy lub imię i nazwisko	Oznaczenie siedziby (adres)	Numer identyfikacji podatkowej (NIP)	Numer identyfikacyjny REGON	Numer rejestrowy
1	Miejskie Usługi Komunalne Sp. z o.o.	26-110 Skarżysko-Kamienna, ul. Mościckiego 43	663 00 02 222	290826347	01/2012
2	„Tonsmeier Wschód” Sp. z o.o.	26-600 Radom ul. Wrocławska 3	948 20 07 435	670163803	02/2012
3	"EKOM" MACIEJCZYK Spółka Jawna	ul. Zakładowa 29, 26-052 Nowiny	959 10 39 983	290804239	03/2012

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

4	Zakład Oczyszczania Miasta Zofia Kozłowska	26-110 Skarżysko – Kamienna ul. Krakowska 211	663 10 72 727	260177582	04/2012
5	REMONDIS Sp. z o.o. Oddział w Ostrowcu Świętokrzyskim	27-400 Ostrowiec Świętokrzyski ul. Gulińskiego 13A	728 01 32 515	11089141	05/2012
6	Jarosław Wójcik "ORKAN" Wywóz i Utylizacja Odpadów Komunalnych Stałych i Płynnych	27-230 Brody, ul. Relaksowa 36	664 119 02 91	290876581	06/2012
7	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych ATK Recykling	26-600 Radom ul. Chorzowska 3	948 101 54 21	670650012	07/2012
8	FCC Tarnobrzeg Sp. z o.o.	39-400 Tarnobrzeg, ul. Strefowa 8	867-20-78-171	180002083	08/2013
9	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe ORDER Tomasz Michta	26-140 Łączna, Jęgrzna 24	663 157 59 77	260739778	09/2014
10	Stanisław Kuśmierczyk Mielenie i Odbiór Śmieci	Styków ul. Kościelna 3, 27-230 Brody	6641505599	362410482	10/2015

Źródło: dane UG

Koszt poniesiony przez gminę Brody w związku z odbieraniem, odzyskiem, recyklingiem i unieszkodliwianiem odpadów komunalnych oraz prowadzeniem PSZOK od 1 stycznia do 31 grudnia 2016r. wyniósł 437 980,80 zł i stanowią 88 % kosztów funkcjonowania systemu w 2016 roku, co przedstawiono na poniższym wykresie. Łączny koszt funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w 2016r. wyniósł: 495 120,61 zł.

Pozostałe dane w zakresie gospodarki odpadami przewożone zostały w podrozdziale dotyczącym gospodarowania odpadami.

3.6.5. Sieć drogowa

Gmina Brody ma korzystne położenie komunikacyjne, o czym świadczą biegnące tędy trzy ważne trakty:

- droga krajowa nr 9 (o znaczeniu międzynarodowym) z Warszawy przez Radom, Rzeszów do Barwinka,
- droga krajowa nr 42 ze Skarżyska-Kamiennej, przez Starachowice do Rudnika,
- magistrała kolejowa Łódź Kaliska – Dębica.

Ogólna długość dróg krajowych przebiegających przez teren gminy wynosi 21 km, dróg powiatowych 57 km, a dróg gminnych 63 km.

3.7. Rynek pracy

Struktura rynku pracy w gminie Brody według stanu na koniec grudnia 2016 r. przedstawiała się następująco:

Tabela 7. Struktura bezrobotnych na koniec roku 2016

Wyszczególnienie		Bezrobotni zarejestrowani		Bezrobotni, którzy podjęli pracę		Bezrobotni zarejestrowani				
		w miesiącu sprawozdawczym		w końcu mies. sprawozdawczego		ogółem		w tym z prawem do zasiłku		
		razem	kobiety	razem	kobiety	razem	kobiety	razem	kobiety	
0		1	2	3	4	6	6	7	8	
Ogółem (w. 02+04)	01	109	52	69	45	564	256	90	35	
z tego osoby	poprzednio pracujące	02	93	44	57	40	509	224	90	35
	w tym zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy	03	7	2	3	3	22	12	14	7
	dotychczas niepracujące	04	16	8	12	5	55	32	0	0
Zamieszkali na wsi	05	109	52	69	45	564	256	90	35	
w tym posiadający gospodarstwo rolne	06	14	8	6	5	103	45	20	7	
Osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki	07	6	2	5	2	21	8	0	0	
Cudzoziemcy	08	0	0	0	0	0	0	0	0	
Bez kwalifikacji zawodowych	09	18	11	15	11	141	62	15	6	
Bez doświadczenia zawodowego	10	24	14	22	11	80	48	0	0	
Kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	11	X	3	X	3	X	70	X	1	
Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy	12	98	49	53	35	475	221	60	21	
z wiersza 12	do 30 roku życia	13	58	32	48	31	126	57	11	3
	w tym do 25 roku życia	14	35	18	30	16	71	28	7	2
	długotrwale bezrobotne	15	20	9	9	4	290	150	0	0
	powyżej 50 roku życia	16	22	9	0	0	175	58	38	14
	korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej	17	0	0	0	0	1	1	0	0
	posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	18	7	5	7	7	88	71	11	5
	posiadające co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	19	0	0	0	0	0	0	0	0
niepełnosprawni	20	8	5	4	3	35	15	4	2	

Źródło: <http://starachowice.praca.gov.pl/documents/2326445/2863355/Statystyka%20dla%20gminy%20Brody%20-%20grudzie%20-%202016%20r./f68bf31e-979f-4874-8ed3-15371bbbb6f1?t=1484642532821>

3.8. Struktura użytkowania terenu

Gminę Brody charakteryzuje jeden z najniższych wskaźników ilustrujących wielkość gospodarstwa rolnego- średnio jego powierzchnia wynosi 1,1-3,0 ha. Dominuje sektor indywidualny, stanowiący 97% działalności rolniczej. Na terenie gminy uprawiane są głównie zboża z przeznaczeniem na własne potrzeby gospodarstw. W strukturze zasiewów dominują pszenżyto, żyto, owies, w dalszej kolejności są ziemniaki. Najmniej wysiewa się pszenicy, jęczmienia i mieszanek zbożowych oraz roślin motylkowych co wynika z małej ilości gleb dobrych. Najefektywniej przebiega uprawa ziemniaków- 210 dt/ha. Występuje duże zróżnicowanie plonów zbóż, na glebach o wyższej klasie bonitacyjnej średni plon wynosi 30 dt/ha, natomiast na glebach o niskiej klasie bonitacyjnej maksymalny plon wynosi 22 dt/ha. Szacunkowy procent gruntów użytkowanych rolniczo wynosi ok. 23%.

Tabela 8. Struktura użytkowania gruntów w gminie Brody

ZESTAWIENIE GRUNTÓW			
B- tereny mieszkaniowe	137.0206		
Ba- tereny przemysłowe	24.4100		
Bi- inne tereny zabudowane	34.5487		
Bp- tereny przeznaczone pod zabudowę	1.9231		
Bz- tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	5.7999		
Dr- drogi	186.8696		
K- użytki kopalne	10.4748		
Ls- lasy	11320.7397		
Lz- grunty zadrzewione i zakrzewione	0.2007		
N- nieużytki	46.6295		
Ti- inne tereny komunikacyjne	19.6128		
Tk- tereny kolejowe	93.9533		
Tp- grunty przeznaczone pod zabudowę dróg lub linii kolejowych	1.3201		
W- wody	10.5464		
Wp- grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	257.1923		
Ws- grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	0.5400		
ZESTAWIENIE GRUNTÓW			
	Rodzaj zagospodarowania	Klasa	Powierzchnia
B	Lasy	V	0.1100
Br	Lasy	IV	0.2178
Br	Lasy	V	0.2117

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

Ls	Lasy	III	14.9800
Ls	Lasy	IV	46.1781
Ls	Lasy	V	123.9998
Ls	Lasy	VI	32.9761
W	Lasy	III	0.0100
W	Lasy	IV	0.1465
W	Lasy	V	0.7696
W	Lasy	VI	0.0476
Br	Łąki	IV	7.0225
Br	Łąki	V	2.5620
Br	Łąki	VI	0.0510
Lzr	Łąki	IV	0.2500
Lzr	Łąki	V	3.6745
Ł	Łąki	IV	352.7459
Ł	Łąki	V	250.1831
Ł	Łąki	VI	40.8773
S	Łąki	IV	0.1500
S	Łąki	V	0.0300
W	Łąki	IV	4.1792
W	Łąki	V	6.4715
W	Łąki	VI	0.8444
Br	Pastwiska	III	0.2365
Br	Pastwiska	IV	8.9616
Br	Pastwiska	V	8.5176
Br	Pastwiska	VI	1.1733
Lzr	Pastwiska	IV	0.2393
Lzr	Pastwiska	V	2.2218
Lzr	Pastwiska	VI	39.7094
Ps	Pastwiska	III	1.4671
Ps	Pastwiska	IV	59.0634
Ps	Pastwiska	V	146.4948
Ps	Pastwiska	VI	45.0929
S	Pastwiska	IV	0.7394
S	Pastwiska	V	0.3960
W	Pastwiska	IV	0.0300
W	Pastwiska	V	0.3300
W	Pastwiska	VI	3.7743
Wsr	Pastwiska	VI	0.9996
Br	Grunty rolne	IIIa	3.8394
Br	Grunty rolne	IIIb	4.5577
Br	Grunty rolne	IVa	16.1641
Br	Grunty rolne	IVb	30.3405
Br	Grunty rolne	V	73.0062
Br	Grunty rolne	VI	57.3704
Lzr	Grunty rolne	IVb	1.4800
Lzr	Grunty rolne	V	2.1560
Lzr	Grunty rolne	VI	35.6774

R	Grunty rolne	IIIa	54.6334
R	Grunty rolne	IIIb	81.9087
R	Grunty rolne	IVa	244.4296
R	Grunty rolne	IVb	521.3823
R	Grunty rolne	V	931.9541
R	Grunty rolne	VI	670.9445
S	Grunty rolne	IIIa	0.3500
S	Grunty rolne	IVa	3.6175
S	Grunty rolne	IVb	8.1876
S	Grunty rolne	V	12.7863
S	Grunty rolne	VI	5.9930
W	Grunty rolne	IVb	0.1690
W	Grunty rolne	V	0.1263
W	Grunty rolne	VI	0.2600
Razem: 16131.8746			

Zródło: dane Urzędu Gminy

3.9. Turystyka i rekreacja

W gminie istnieją dobre warunki do uprawiania turystyki pieszej i rowerowej. Duże znaczenie w rozwoju turystyki gminy ma Zalew Brodzki. Jest to malowniczo usytuowany, w dolinie Kamiennej, otoczony wzgórzami, akwen o powierzchni 260 ha. Zbiornik w Brodach będącym ogniwem w systemie hydrotechnicznym dorzecza Kamiennej powstał w roku 1841 dla potrzeb istniejącej tu pudlingarni i funkcjonował do roku 1903 tj. do katastrofalnej powodzi, która zniszczyła większość urządzeń wodnych nad Kamienną. Od tej pory rzeka utraciła funkcje nośnika energii i drogi wodnej. Pozostałości tych zniszczonych na początku stulecia obiektów można odnaleźć w czasie wędrówek po tym interesującym turystycznie regionie. Zbiornik w Brodach doczekał się odbudowy w roku 1964, a istniejący tu dotąd jaz zwany staszycowskim, został wkomponowany w skarpe odpowietrzną odbudowanej zapory, stanowiąc już tylko jej ornament ale i świadectwo wysokiego poziomu myśli hydrotechnicznej tamtego okresu. Zalew Brodzki jest również wykorzystywany jako źródło alternatywnej energii - w korpus zapory czołowej wbudowane zostały dwie turbiny *Fransica* o mocy 45 kW. Wokół zalewu są ośrodki wypoczynkowe, pola biwakowe, gospodarstwa agroturystyczne, wypożyczalnie żaglówek, kajaków, rowerów wodnych oraz restauracje. Jest tutaj 8 znakowanych szlaków turystycznych, które nadają się zarówno do uprawiania turystyki pieszej, jak i rowerowej.

W Gminie Brody istnieje bogata baza sportowo-rekreacyjna (kompleks boisk, hale sportowe, korty tenisowe).

4. CHARAKTERYSTYKA I OCENA OBECNEGO STANU ŚRODOWISKA

4.1. OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA

Za zanieczyszczenie powietrza uważa się obecność w atmosferze substancji stałych, ciekłych i gazowych, obcych jej naturalnemu składowi, lub substancji naturalnych występujących w ilościach nadmiernych, zagrażających zdrowiu człowieka, szkodliwych dla roślin i zwierząt oraz niekorzystnie oddziałujących na klimat.

Najczęściej występującymi charakterystycznymi zanieczyszczeniami powietrza są: pyły, dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek i dwutlenek węgla. Największym antropogenicznym źródłem emisji różnych substancji jest proces spalania paliw. W strukturze emitowanych zanieczyszczeń przeważają zanieczyszczenia gazowe, a wśród nich: dwutlenek węgla, dwutlenek siarki, tlenki azotu i tlenek węgla. W przypadku pyłów przeważający udział mają pyły ze spalania paliw.

4.1.1. CHARAKTERYSTYKA I OCENA OBSZARU PRZYSZLEJ INTERWENCJI

Charakterystyka

Ważnym zagadnieniem są zanieczyszczenia pochodzące od komunikacji drogowej (jedna ze składowych niskiej emisji). Dużą przeszkodą w omówieniu tej kwestii jest brak stosownych pomiarów na terenie gminy. W przypadku ulic i dróg o zwiększonym natężeniu ruchu należy liczyć się z okresowo podwyższonymi, ale prawdopodobnie nie przekraczającymi norm, stężeniami węglowodorów, tlenku węgla, tlenków azotu, ozonu, aldehydów, pyłów i metali, w tym zwłaszcza ołowiu. Istotne znaczenie ma również zapylenie powstające na skutek ścierania się opon i nawierzchni dróg.

Emisja komunikacyjna stwarza zagrożenie w pobliżu dróg o dużym natężeniu ruchu kołowego, oddziałując niekorzystnie na uprawy polowe. Na terenie gminy drogi o zwiększonym ruchu to droga krajowa nr 9 przebiegająca poprzez Rudnik, Brody, Młynek i Lubienię, oraz droga krajowa nr 42, która przebiega przez Kuczów, Styków i łączy się z drogą nr 9 w Rudniku.

Duży wpływ na stan czystości powietrza ma także emisja niska pochodząca z palenisk domowych. Piece domowe i lokalne systemy grzewcze praktycznie nie posiadają jakichkolwiek urządzeń ochrony powietrza. Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania, z uwagi na brak stosownych pomiarów, jednak wykazuje zmienność sezonową związaną z okresem grzewczym. Na terenie gminy nie ma dużych kotłowni. W niekorzystnych warunkach meteorologicznych, w warunkach tzw. inwersji temperaturowej mogącej występować w

okresie zimowym – tj. w okresie zwiększonej produkcji ciepła, emisja z tego rodzaju źródeł może prowadzić do występowania lokalnie wysokich stężeń substancji zanieczyszczających. Niekorzystne warunki meteorologiczne mogą pojawiać się także jesienią lub wczesną wiosną, w czasie występowania mgieł.

Tabela 9. Obiekty użyteczności publicznej po termomodernizacji oraz instalacji ogrzewania gazowego.

Lp.	Nazwa kotła	Miejscowość	Moc kW	Uwagi
1	Kocioł Viessmann Paramont-Triplex	Szkoła Podstawowa w Adamowie	105	z c.c.w.u.
2	Kocioł Viessmann Atola	Szkoła Podstawowa w Brodach	55	z c.c.w.u.
3	Kocioł Viessmann TYP VD2	Szkoła Podstawowa w Dziurowie	195	z c.c.w.u.
4	Kocioł Viessman Paromat-Simplex	Szkoła Podstawowa i Gimnazjum w Krynkach	570	z c.c.w.u.
5	Kocioł Viessman VITOPLEX 200	Szkoła Podstawowa w Lipiu	163	z c.c.w.u.
6	Kocioł Viessmann Vitoplex	Szkoła Podstawowa w Lubieni	225	z c.c.w.u.
7	Kocioł Viessmann Paramont - Triplex	Gimnazjum w Rudzie	170	z c.c.w.u.
8	Kocioł Viessmann PSO 17	Szkoła Podstawowa w Stawie Kunowskim	170	z c.c.w.u.
9	Kocioł Viessmann Vitoplex 100	Szkoła Podstawowa w Stykowie	225	z c.c.w.u.
10	Kocioł Dietrich DTG 135 Econox 24 kW z konsolą sterowniczą E	Szkoła Podstawowa w Rudniku	24	bez c.c.w.u.
11	Kocioł Viessmann Vitopend 100 Typ WHOA	Klub Rolnika w Kuczowie CKiAL	24	dwufunkcyjny
12	Kocioł Viessmann Vitopend 100 Typ WHOA	Przedszkole Gminne w Rudzie (Budynek OSP)	24	dwufunkcyjny
13	Kocioł Viessmann Vitopend 100 Typ WHOA	Budynek OSP Brody	24	dwufunkcyjny
14	Kocioł Viessmann Vitopend 100 Typ WHOA	Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej ul. Radomska	30	dwufunkcyjny
15	Kocioł "B J 90" E. B. Jasiak	Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Brodach ul. Starachowicka	63	bez c.c.w.u.
16	Kocioł Viessmann Vitopend 100 Typ WHOA	Budynek OSP Krynki	24	dwufunkcyjny
17	Kocioł Viessmann Vitopend 100 Typ WHOA	Budynek OSP Styków	24	dwufunkcyjny
18	Kocioł Viessmann Vitoplex 200	Budynek Urzędu Gminy w Brodach	150	z c.c.w.u.
19	Kocioł Viessmann Vitogas 050	Ośrodek Zdrowia w Lubieni	48	z c.c.w.u.
20	Kocioł Viessmann Vitogas 050	Ośrodek Zdrowia w Brodach	108	z c.c.w.u.
21	Kocioł Viessmann Vitogas 050	Ośrodek Zdrowia w Stykowie	48	z c.c.w.u.
Razem:				2364

Zródło: Dane UG Brody

W celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń do środowiska na terenie gminy przeprowadzono termomodernizację wszystkich budynków użyteczności publicznej m.in. szkół, ośrodków zdrowia oraz zmodernizowano ogrzewanie instalując kotły gazowe.

Na terenie Gminy Brody nie ma prowadzonego monitoringu powietrza. Najbliżej położone stacje monitorujące jakość powietrza znajdują się na terenie miasta Starachowice przy

ul. Złotej oraz Murarskiej. Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska na mocy ustawy „Prawo ochrony środowiska” (Dz.U. 2017 nr 0 poz. 519), dokonuje corocznej oceny poziomów substancji w powietrzu we wszystkich strefach województwa. Gmina Brody znajduje się w „strefie ostrowiecko - starachowickiej”. Klasyfikacja stref jest dokonywana w oparciu o Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. (Dz. U. z 2012, poz. 1031) w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu.

Klasyfikacji dokonuje się według wartości kryterialnych obowiązujących dla kryterium ochrony zdrowia i kryterium ochrony roślin. Ocenie podlegają następujące substancje: benzen (C₆H₆), dwutlenek azotu (NO₂), dwutlenek siarki (SO₂), ołów (Pb), tlenek węgla (CO) oraz ozon (O₃), arsen (As), kadm (Cd), nikiel (Ni), benzo(a)pirenu BaP w pyłe zawieszonym PM₁₀.

W roku 2016 dla obszaru powiatu starachowickiego (strefa świętokrzyska) przeprowadzono roczną ocenę jakości powietrza atmosferycznego dotyczącą roku 2015. W wyniku oceny strefę pod kątem ochrony zdrowia sklasyfikowano:

- dla dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, ołowiu, benzenu, tlenku węgla oraz kadmu, arsenu, niklu – w klasie A,
- dla pyłu PM_{2,5} – w klasie C,
- dla pyłu PM₁₀ – w klasie C – ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla 24 godzin,
- dla benzo(a)pirenu – w klasie C – ze względu na przekroczenia poziomu docelowego,
- dla ozonu – w klasie A – dla poziomu docelowego.

W ramach oceny wykonano również dodatkową klasyfikację wyznaczając dla strefy świętokrzyskiej:

- dla pyłu PM_{2,5}, klasę C1 informującą o przekroczeniu poziomu dopuszczalnego 20 µg/m³, której należy dotrzymać od roku 2020.
- dla ozonu klasę D2 w odniesieniu do celu długoterminowego.

Jakość powietrza w powiecie odbiegała od poziomu odpowiadającego obowiązującym normom. Stale występowały przekroczenia poziomów dopuszczalnych lub docelowych takich zanieczyszczeń, jak: pył zawieszony PM₁₀, pył zawieszony PM_{2,5} i benzo(a)piren.

Emisja z indywidualnych systemów grzewczych, tzw. „niska emisja”, obejmuje swoim zasięgiem głównie małe kotłownie oraz paleniska domowe. Dodatkowym czynnikiem zwiększającym emisję z indywidualnych systemów grzewczych jest wykorzystywanie paliw o złej jakości oraz brak możliwości podłączenia do sieci ciepłowniczej lub sieci gazowej. Jest to

główną przyczyną wystąpienia przekroczeń pyłu zawieszony PM₁₀, PM_{2,5} i benzo(a)pirenu w okresie zimowym. Lokalne systemy grzewcze i piece domowe praktycznie nie posiadają urządzeń ochrony powietrza. Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową, związaną z okresem grzewczym. Średnie wielkości zapotrzebowania na ciepło dla budynków dla powiatu starachowickiego wynosi 1,156 GJ/m²¹.

Ocena

Zgodnie z danymi gromadzonymi przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach aktualny stan zanieczyszczenia powietrza przedstawia się następująco:

- dwutlenek azotu – **16,3 µg/m³**
- dwutlenek siarki – **6,8 µg/m³**
- pył zawieszony PM₁₀ – **26,3 µg/m³**
- pył zawieszony PM_{2,5} – **20,1 µg/m³**
- benzen – **0,8 µg/m³**
- ołów – **0,02 µg/m³**

Duży wpływ na stan czystości powietrza ma emisja niska pochodząca z palenisk domowych. Piece domowe i lokalne systemy grzewcze praktycznie nie posiadają jakichkolwiek urządzeń ochrony powietrza.

Jako niekorzystną cechę gospodarki cieplnej gminy należy wymienić fakt, iż głównym paliwem w sektorze prywatnym (piece domowe) pozostaje nadal węgiel (miał, koks) o różnej jakości i różnym stopniu zasiarczenia, spalany w instalacjach pozbawionych najczęściej urządzeń do redukcji zanieczyszczeń. Jest to prawdopodobnie spowodowane tym, iż koszt ogrzewania gazowego jest znacznie wyższy (ok. 97% gminy jest zgazyfikowane) a mieszkańcy nie mają odpowiednich bodźców ze strony gminy, a także państwa do zamieniania ogrzewania węglowego na gazowe. Zbyt niski jest udział innych źródeł energii, choć w ostatnich latach zauważa się niewielki wzrost zainteresowania ogrzewaniem gazowym. Na terenie Gminy Brody wszystkie budynki użyteczności publicznej zostały wyposażone w ogrzewanie gazowe oraz przeprowadzono ich termomodernizację. Związane jest to z ograniczeniem emisji

¹ http://www.spstarachowice.bip.doc.pl/upload/doc/38100_20170320_102233.pdf

zanieczyszczeń do środowiska, a także z chęcią obniżania obciążeń finansowych (opłaty ekologiczne) za korzystanie ze środowiska.

Na terenie gminy są wykorzystywane także alternatywne źródła energii. Zalew Brodzki jest wykorzystywany jako jedno z odnawialnych źródeł energii - w korpus zapory czołowej wbudowane zostały dwie turbiny *Fransica* o mocy 45 kW.

4.1.2. ANALIZA SWOT

Tabela 10. Analiza SWOT- Powietrze

OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>Uchwalone i realizowane programy ochrony powietrza; Realizowane programy gospodarki niskoemisyjnej;</p>	<p>Wysoki poziom zużycia węgla w paleniskach domowych; Niewystarczające wykorzystywanie potencjału odnawialnych źródeł energii; Zwiększone natężenie komunikacyjne i emisja spalin;</p>
SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>Dostępność funduszy wsparcia dla realizacji programów ochrony środowiska i likwidacji źródeł emisji zanieczyszczeń; Rozwój technologii alternatywnego pozyskiwania energii i coraz większa ich dostępność; Rosnący poziom edukacji społeczeństwa w zakresie ochrony środowiska; Zmniejszanie się liczby źródeł emisji zanieczyszczeń; Rozwijająca się energetyka bazująca na źródłach odnawialnych; Wzrost efektywności energetycznej.</p>	<p>Wysokie ceny przyjaznych środowisku nośników energii; Wzrost liczby pojazdów i natężenia ruchu; Narażenie na występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych wpływających na stan środowiska;</p>

Zródło: opracowanie własne

4.1.3. PROBLEMY I SUKCESY OBSZARU

Tabela 11. Problemy i sukcesy- Powietrze i klimat

PROBLEMY I SUKCESY W PERSPEKTYWIE DOKONANEJ OCENY	
SUKCESY	PROBLEMY
<p>Ograniczenie emisji zanieczyszczeń z palenisk domowych;</p>	<p>Wykorzystywanie alternatywnych źródeł energii; Wzrastające zapotrzebowanie na energię cieplną;</p>

	Tendencja wzrostu temperatury powietrza; Wzrost liczby zjawisk hydrometeorologicznych.
--	---

Zródło: opracowanie własne

1.1.4. OCENA POTRZEBY REALIZACJI CELÓW REKOMENDOWANYCH W WYTYCZNYCH MŚ

Tabela 12. Potrzeby realizacji celów rekomendowanych przez MŚ- Powietrze i klimat

OCENA POTRZEBY REALIZACJI CELÓW REKOMENDOWANYCH W WYTYCZNYCH MŚ	
REKOMENDOWANY CEL	ZASADNOŚĆ REALIZACJI CELU W PERSPEKTYWIE DOKONANEJ OCENY
Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń emitowanych do powietrza m.in. poprzez przejście na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach, rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii, rozwój i modernizację zbiorowych systemów ciepłowniczych, modernizację transportu publicznego w kierunku transportu przyjaznego dla środowiska, termomodernizację, rozbudowę energooszczędnych systemów oświetlenia dróg publicznych, modernizację/ wymianę indywidualnych źródeł ciepła.	TAK

Zródło: opracowanie własne

1.1.5. POWIĄZANIA POTRZEB W OBSZARACH PRZYSZŁEJ INTERWENCJI Z ZAGADNIENIAMI HORYZONTALNYMI

Tabela 13. Zagadnienia horyzontalne – Powietrze i klimat

Zagadnienia horyzontalne	
Adaptacja do zmian klimatu	Dążenie do wdrażania niskoemisyjnych źródeł energii w skali lokalnej; Dostosowanie systemu energetycznego do zmiennych warunków termicznych i klimatycznych;
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Dążenie do rozwój systemów ostrzegania przed zagrożeniami
Edukacja ekologiczna	Dążenia do edukowania społeczeństwa w zakresie zmian klimatycznych i ich skutków
Monitoring środowiska	Stać kontrola jakości powietrza oraz zapobieganie występowania zagrożeń wpływających na stan powietrza

Zródło: opracowanie własne

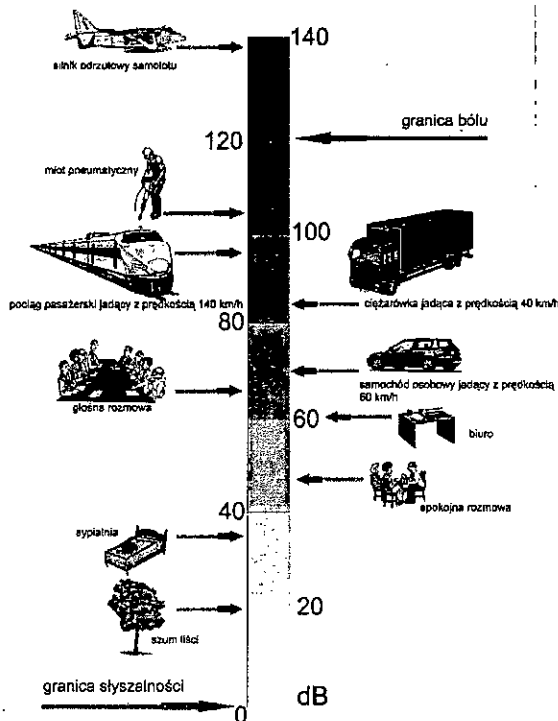
1.2. Zagrożenie hałasem

Stan środowiska ze względu na jego zanieczyszczenie hałasem i wibracjami określa się jako klimat akustyczny, rozumiany jako wynik różnych grup hałasu i wibracji: komunikacyjnych, przemysłowych i innych. Hałas i wibracje to powszechnie występujące zanieczyszczenie środowiska. Ich wpływ na człowieka jest często bagatelizowany, gdyż niewiele osób zdaje sobie sprawę z ich znaczenia. Jednakże według badań ankietowych dla przeciętnego człowieka hałas jest niemalże dziesięciokrotnie bardziej dokuczliwy niż zanieczyszczenie powietrza. Miejsce wymarzonego odpoczynku to miejsce ciche.

Hałasem nazywa się niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe lub szkodliwe drgania mechaniczne ośrodka sprężystego, działające za pośrednictwem powietrza na ośrodek słuchu i inne zmysły oraz elementy organizmu człowieka. W przypadku wibracji drgania przenoszone są przez ciała stałe.

Na rysunku poniżej przedstawiono poziomy typowych dźwięków w otoczeniu

Ryc. 3. Poziomy dźwięków w otoczeniu

Źródło: <http://www.techbud.com.pl/halas1.html>

Ustawa z 27 kwietnia 2001 r - Prawo ochrony środowiska (tekst jedn. Dz. U. z 2017 r. poz. 519 z późn. zm.) reguluje przepisy dotyczące klimatu akustycznego. Przepisy tej ustawy są wyrazem nowej, spójnej z ustawodawstwem Unii Europejskiej, polityki w zakresie ochrony

środowiska. W odniesieniu do zagadnień akustycznych, wspomniane akty prawne dostosowują przepisy polskie do regulacji UE, w szczególności znajdującej podstawę prawną w regulacjach zawartych w Dyrektywie w sprawie oceny i zarządzania hałasem w środowisku (2002 / 49 / EC). Ocena stanu środowiska w wyniku emisji hałasu dokonywana jest przy pomocy równoważnego poziomu dźwięku wyrażonego w dB. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r., poz. 112) określa:

- $L_{aeq,dop} = 55$ dB dla pory dziennej (od 6⁰⁰ - 22⁰⁰)
- $L_{aeq,dop} = 45$ dB dla pory nocnej (od 22⁰⁰ - 6⁰⁰)

4.2.1. CHARAKTERYSTYKA I OCENA OBSZARU PRZYSZLEJ INTERENCJI

Charakterystyka

Na terenie gminy Brody nie ma prowadzonych systematycznych badań natężenia hałasu, jednak należy się spodziewać, iż może wystąpić przekroczenie wymaganych norm przy drogach o dużym natężeniu ruchu. Na terenie gminy będzie to droga krajowa nr 9 (o znaczeniu międzynarodowym) biegnąca z Warszawy przez (Lubienię, Młynek, Rudnik leżące w granicach gminy Brody) dalej poprzez Rzeszów do Barwinka oraz droga krajowa nr 42 ze Skarżyska-Kamiennej przez Starachowice, Kuczów, Styków do Rudnika. Dużym znaczeniem dla uciążliwości związanej z hałasem jest hałas komunikacyjny związany z ilością poruszających się samochodów po drogach na terenie gminy. Ostatnio przeprowadzone na terenie gminy przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Kielcach badania natężenia hałasu miało miejsce w 2003 r. przy drodze nr 9 i 42. W późniejszych latach nie prowadzono kolejnych pomiarów hałasu.

Tabela 14. Poziom hałasu w rejonie dróg krajowych nr 9 i 42 [WIOŚ 2004]

Lp.	Punkt pomiarowy	Odcinek pomiarowy	Poziom hałasu na badanym odcinku	
			A	B
1	2	3	4	5
Droga Krajowa Nr 9 i 42				
1	Lubienia	4,0	73,2	67,5
2	Brody	7,6	72,4	65,0
3	Styków	9,3	71,7	66,0

A-w bezpośrednim sąsiedztwie drogi, B- na pierwszej linii zabudowy

Hałas kolejowy. Brak jest empirycznych badań dotyczących tego zagadnienia na terenie gminy. Należy sądzić, iż hałas tego rodzaju, w wymiarze przekraczającym normę pojawia się okresowo jedynie w rejonie stacji Brody, Styków, Staw Kunowki.

Hałas przemysłowy. Na terenie gminy związany on będzie z małymi zakładami produkcyjnymi, lub usługowymi. Należy przypuszczać, iż poziom tego hałasu z reguły nie będzie przekraczał dopuszczalnych norm poza granicami działek na których zlokalizowany jest dany zakład.

Ocena

Zagrożenia i problemy w dziedzinie hałasu i wibracji na terenie gminy Brody można przypuszczać, iż dotyczą głównie rozszerzania się terenów zagrożonych akustycznie przez hałas samochodowy. Znaczny wzrost ruchu pojazdów, w tym całodobowego ruchu samochodów ciężarowych, nie zawsze sprawnych technicznie, powoduje poszerzenie liczby osób narażonych na ponadnormatywny hałas. Na obszarach zagrożonych należy obligować inwestorów do wypełniania zobowiązań dotyczących eliminacji uciążliwości, poprzez realizację infrastruktury przeciwhałasowej (budowa ekranów akustycznych, tworzenie pasów zieleni mogących pełnić funkcje ekranów akustycznych, poprawa jakości nawierzchni dróg) oraz zmniejszanie dopuszczalnej prędkości pojazdów na wybranych odcinkach. Należy także zwracać uwagę na zagrożenie hałasem ze strony mniejszych zakładów produkcyjnych lub transportowych powstających na terenach mieszkaniowych.

4.2.2. ANALIZA SWOT

Tabela 15. Analiza SWOT- Hałas

ZAGROŻENIE HAŁASEM	
MOCNE STRONY	SLABE STRONY
Niewielka liczba przemysłowych źródeł hałasu; Rozpoznana lokalizacja obszarów zagrożonych hałasem; Brak uciążliwości akustycznych pochodzących z transportu kolejowego oraz lotniczego; Realizowanie programów ochrony przed hałasem.	Usytuowanie budynków i obiektów użyteczności publicznej w pobliżu dróg; Rosnące natężenia hałasu w pobliżu powstających zakładów produkcyjnych i transportowych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
Rosnąca popularyzacja komunikacji rowerowej;	Rosnąca liczba pojazdów samochodowych emitujących hałas;

Dostępność nowych technologii ograniczających emisję hałasu do środowiska;	
--	--

Zródło: opracowanie własne

4.2.3. PROBLEMY I SUKCESY OBSZARU

Tabela 16. Problemy i sukcesy- hałas

PROBLEMY I SUKCESY W PERSPEKTYWIE DOKONANEJ OCENY	
SUKCESY	PROBLEMY
Rosnąca świadomość społeczna w zakresie konieczności niwelowania zagrożeń wynikających z hałasu.	Niewystarczająca efektywność działań w zakresie ochrony przed hałasem pochodzącym z dróg

Zródło: opracowanie własne

4.2.4. OCENA POTRZEBY REALIZACJI CELÓW REKOMENDOWANYCH W WYTYCZNYCH MŚ

Tabela 17. Potrzeby realizacji celów rekomendowanych przez MŚ- hałas

OCENA POTRZEBY REALIZACJI CELÓW REKOMENDOWANYCH W WYTYCZNYCH MŚ	
REKOMENDOWANY CEL	ZASADNOŚĆ REALIZACJI CELU W PERSPEKTYWIE DOKONANEJ OCENY
Ochrona przed hałasem	TAK
Zmniejszenie hałasu	TAK

Zródło: opracowanie własne

4.2.5. POWIĄZANIA POTRZEB W OBSZARACH PRZYSZŁEJ INTERWENCJI Z ZAGADNIENIAMI HORYZONTALNYMI

Tabela 18. Zagadnienia horyzontalne - hałas

Zagadnienia horyzontalne	
Adaptacja do zmian klimatu	Dążenie do odpowiedniego planowania przestrzeni np. obszary zieleni ze zbiornikami wodnymi celem obniżenia poziomu hałasu
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Dążenie do wyprowadzania ruchu drogowego poza obszaru narażone na hałas oraz popieranie inicjatyw budowania ekranów ograniczających hałas
Edukacja ekologiczna	Dążenie do edukowania społeczeństwa w zakresie klimatu akustycznego
Monitoring środowiska	Kontrolowanie stanu obiektów mogących stwarzać największe zagrożenie klimatu akustycznego

Zródło: opracowanie własne

4.3. POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

Dla jakości środowiska istotne znaczenia mają urządzenia, które emitują fale elektromagnetyczne wysokiej częstotliwości w postaci radiofal o częstotliwości 0,1– 300 MHz i mikrofal od 300 do 300 000 MHz umieszczone w środowisku naturalnym.

Ochrona ludzi i środowiska przed niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym uregulowana jest ustawowo: prawo ochrony środowiska, prawo budowlane, ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy oraz sanitarnymi.

4.3.1. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU PRZYSZŁEJ INTERENCJI

Charakterystyka

Do sztucznych źródeł pól elektromagnetycznych mogących mieć ujemny wpływ na środowisko, na terenie gminy zaliczyć można m.in.:

- linie elektroenergetyczną o napięciu znamionowym 110 kV relacji GPZ Starachowice – Zakłady Metalowe Zębiec, dla której szkodliwy wpływ rozciąga się do ok. 40-50 m od osi linii w obie strony,
- podstacje elektroenergetyczne 110 kV, dla których uciążliwość na ogół zamyka się w granicach obiektu,
- bazowe stacje telefonii komórkowej w Krynkach 2 szt.,
- cywilne stacje radiowe CB o mocy do 10 W,
- szereg mniejszych urządzeń emitujących pola elektromagnetyczne, mogących oddziaływać w skali mikro (np. niesprawne kuchenki mikrofalowe, piece konwektorowe).

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, który zgodnie z art. 26 ust. 1 pkt 5 ustawy Prawo ochrony środowiska, obejmuje uzyskiwane na podstawie badań monitoringowych informacje w zakresie promieniowania jonizującego i pól elektromagnetycznych. Na terenie gminy nie prowadzono badań pól elektromagnetycznych. Najbliżej terenu gminy badania prowadzone były przez WIOŚ w 2006 i 2007 r. na terenie stacji bazowej telefonii komórkowej PLUS GSM i Era GSM w Starachowicach przy ul. Ostrowieckiej. Pomiary nie przekroczyły normy i wyniosły 0,002-0,004 W/m². Według badań monitoringowych z 2016 roku

prowadzonych przez WIOŚ w Kielcach na terenie punktów pomiarowych w całym województwie świętokrzyskim również nie stwierdzono terenów z przekroczeniami dopuszczalnych poziomów PEM w środowisku².

Ocena

Główne zagrożenia i problemy w dziedzinie niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego, wiązać należy z bardzo szybkim w ostatnim czasie rozwojem systemów przesyłania danych i komunikacji. W stale „zagęszczającym się eterze”, tworzenie nowych skutecznych sposobów transmisji danych powoduje konieczność wykorzystywania do tych celów coraz silniejszych nadajników pracujących w coraz większych częstotliwościach.

Należy podkreślić za planem wojewódzkim, iż brak inwentaryzacji w bazie GIS znaczących źródeł pól elektromagnetycznych, jak i systematycznych pomiarów pól elektromagnetycznych, uniemożliwia dokładne określenie stopnia zagrożenia i sposobów ograniczenia uciążliwości.

4.3.2. ANALIZA SWOT

Tabela 19. Analiza SWOT – Pole elektromagnetyczne

POLE ELEKTROMAGNETYCZNE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Niskie poziomy natężenia pola elektromagnetycznego w środowisku; Korzystna lokalizacja infrastruktury elektroenergetycznej względem obszarów zamieszkania	Nasycenie przestrzeni urządzeniami radiokomunikacyjnymi; Niski poziom świadomości społecznej o zagrożeniach ze strony pola elektromagnetycznego
SZANSE	ZAGROŻENIA
Rozwój monitoringu zarówno na skalę województwa jak i całego kraju co pozwala na bieżąco reagować na potencjalne zagrożenia	dynamiczny wzrost liczby abonentów telefonii komórkowej skutkujący zagęszczeniem lokalizacyjnym stacji bazowych telefonii komórkowej

Źródło: opracowanie własne

² <http://kielce.pios.gov.pl/content/raporty/pem/2017/pem.pdf>

4.3.3. PROBLEMY I SUKCESY OBSZARU

Tabela 20. Problemy i sukcesy- Pole elektromagnetyczne

PROBLEMY I SUKCESY W PERSPEKTYWIE DOKONANEJ OCENY	
SUKCESY	PROBLEMY
wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców wynikający z niskiego poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku	niski poziom świadomości społecznej w zakresie narażenia i oddziaływania na ludzi i zwierzęta pól elektromagnetycznych

Źródło: opracowanie własne

4.3.4. OCENA POTRZEBY REALIZACJI CELÓW REKOMENDOWANYCH W WYTYCZNYCH MŚ

Tabela 21. Ocena potrzeby realizacji celów rekomendowanych przez MŚ- pole elektromagnetyczne

OCENA POTRZEBY REALIZACJI CELÓW REKOMENDOWANYCH W WYTYCZNYCH MŚ	
REKOMENDOWANY CEL	ZASADNOŚĆ REALIZACJI CELU W PERSPEKTYWIE DOKONANEJ OCENY
Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach	TAK
Zmniejszenie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane	NIE

Źródło: opracowanie własne

4.3.5. POWIĄZANIA POTRZEB W OBSZARACH PRZYSZŁEJ INTERWENCJI Z ZAGADNIENIAMI HORYZONTALNYMI

Tabela 22. Zagadnienia horyzontalne – pola elektromagnetyczne

Zagadnienia horyzontalne	
Adaptacja do zmian klimatu	Stosowanie nowoczesnych technologii pozwalających unikać uszkodzeń stwarzających zagrożenie
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Dbanie o utrzymywanie urządzeń w dobrym stanie technicznym

Edukacja ekologiczna	Edukowanie społeczeństwa w zakresie zagrożeń wynikających z promieniowania PEM
Monitoring środowiska	Bieżące zapoznawanie się z monitoringiem środowiska w zakresie oddziaływania PEM

Zródło: opracowanie własne

4.4. GOSPODAROWANIE WODAMI

Głównym przepisem prawa, odnoszącym się do zagadnień gospodarki wodnej jest ustawa z dnia 18 lipca 2001 roku - Prawo wodne. Ustawa ta reguluje gospodarowanie wodą w nawiązaniu do Dyrektywy Wodnej 2000/60/EC. Przepisy te przewidują prowadzenie zintegrowanej gospodarki wodnej, realizowanej zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Zakładają też zlewniowe kształtowanie i ochronę zasobów wodnych. Taki system gospodarowania oznacza całościowe spojrzenie na tworzenie się zasobów wodnych, możliwość ich wykorzystania i wszelkie procesy zachodzące w zlewni. Sprzyjać temu winna polityka ekologiczna państwa, która będzie ukierunkowana na przywracanie wodom podziemnym i powierzchniowym właściwego stanu ekologicznego, a przez to zapewnienie między innymi odpowiednich źródeł poboru wody. Zgodnie z ustawą Prawo wodne korzystanie z zasobów wodnych nie może powodować pogorszenia stanu ekologicznego wód i ekosystemów od nich zależnych, a także marnotrawstwa wody, marnotrawstwa energii wody, ani wyrządzania szkód.

Za priorytetowe można uznać następujące problemy gospodarki wodnej:

- ochrona wód przed zanieczyszczeniem,
- zapewnienie „zdrowej wody” do picia w należytej ilości,
- przywrócenie jakości ekologicznej wodom powierzchniowym,
- prowadzenie racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi.

4.4.1. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU PRZYSZLEJ INTERENCJI

Charakterystyka.

Wody powierzchniowe.

Obszar Gminy Brody leży w przeważającej części w obrębie zlewni Kamiennej, która jest rzeką II rzędu. Płyne ona z zachodu na wschód głęboko wyciętą płaską doliną o szerokości 500 – 1 500 m, przez miejscowości: Kuczów, Dziurów, Styków, Ruda, Krynki, Brody Iłżeckie,

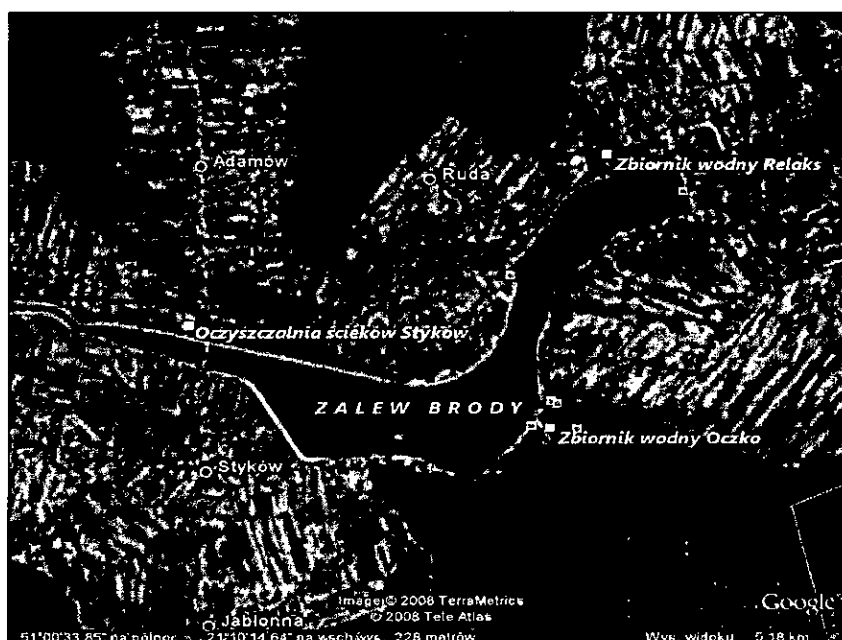
Staw Kunowski. Kamienna jest lewobrzeżnym dopływem Wisły. Jedynie północny skraj gminy jest odwadniany przez dopływy Iżanki.

Do rzek stałych na badanym terenie należy rzeka: Ruśna, która wpływa bezpośrednio do Zalewu Brodzkiego, Brodek wpadający do Kamiennej w okolicach Brodów oraz kilka cieków bez nazw o stosunkowo małym przepływie, zamienionych w części na rowy odwadniające.

Zbiorniki wodne są niezbędne do utrzymania poziomu wód gruntowych, stanowią również źródło zasilania wód podziemnych. Łagodzą skutki ekstremalnych zjawisk takich jak susza czy powódź, są również wykorzystywane do celów rekreacyjnych, podnoszą atrakcyjność turystyczną i inwestycyjną wielu miejscowości. Mogą służyć także do celów energetycznych.

Zalew Brodzki będący sztucznym zbiornikiem o powierzchni 261 ha i pojemności 7,5 mln m³ powstał w wyniku spiętrzania wód zaporą w Brodach Iżeckich na 78 km biegu rzeki Kamiennej.

Ryc. 4. Zbiornik Brody oraz zbiorniki Relaks i Oczko

Źródło: mapy Google Earth

Zbiornik obecnie pełni funkcję rekreacyjną, wyrównuje przepływy poniżej zapory do wielkości przepływów gwarantowanych, redukuje fale powodziowe. Zbiornik w Brodach będącym ogniwem w systemie hydrotechnicznym dorzecza kamiennej powstał w roku 1841 dla potrzeb istniejącej tu pudlingarni i funkcjonował do roku 1903 tj. do katastrofalnej powodzi, która zniszczyła większość urządzeń wodnych nad Kamienną. Od tej pory rzeka utraciła

funkcje nośnika energii i drogi wodnej. Zbiornik w Brodach doczekał się odbudowy w latach 1959-1964 a istniejący tu dotąd jaz zwany staszycowskim został wkomponowany w skarpe odpowietrzną odbudowanej zapory stanowiąc już tylko jej ornament ale i świadectwo wysokiego poziomu myśli hydrotechnicznej tamtego okresu. Jest również wykorzystywany jako źródło alternatywnej energii.

Według rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2016 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych obejmuje 5 klas jakości tych wód z uwzględnieniem kategorii jakości wody A1, A2, i A3 określonych w odrębnych przepisach dla wód powierzchniowych przeznaczonych do spożycia:

klasa I – wody o bardzo dobrej jakości:

- spełniające wymagania dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do spożycia po prostym uzdatnieniu fizycznym,
- nie wykazujące żadnego oddziaływania antropogenicznego;

klasa II – wody dobrej jakości:

- spełniające wymagania dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do spożycia po typowym uzdatnieniu fizycznym i chemicznym,
- wykazujące niewielki wpływ oddziaływań antropogenicznych;

klasa III – wody zadowalającej jakości:

- spełniające wymagania dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do spożycia po typowym uzdatnieniu fizycznym i chemicznym,
- wykazujące umiarkowany wpływ oddziaływań antropogenicznych;

klasa IV – wody niezadowalającej jakości:

- spełniające wymagania dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do spożycia po wysokosprawnym uzdatnieniu fizycznym i chemicznym,
- wykazujące zmiany ilościowe i jakościowe w populacjach biologicznych na skutek oddziaływań antropogenicznych;

klasa V – wody złej jakości:

- nie spełniające wymagań dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do spożycia,
- wykazujące zanik występowania znacznej części populacji biologicznych na skutek oddziaływań antropogenicznych.

Według Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska jakość wód zbiornika Brody w 2006 r. odpowiadała V klasie czystości, należy przypuszczać, że w roku 2007, 2008 oraz 2009 wody zbiornika również odpowiadały V klasie czystości z uwagi na masowe zakwity glonów. W 2008 roku została przeprowadzona analiza stanu czystości wody w zbiorniku Brody przez Instytut Rybactwa Śródlądowego im. St. Sakowicza w Olsztynie pod przewodnictwem dr hab. Inż. Wiesława Wiśniewskiego w której stwierdzono, że: „Bardzo wysoka trofia wód rzeki Kamiennej, zasilającej zbiornik Brody powoduje jego nadmierną żyzność i w

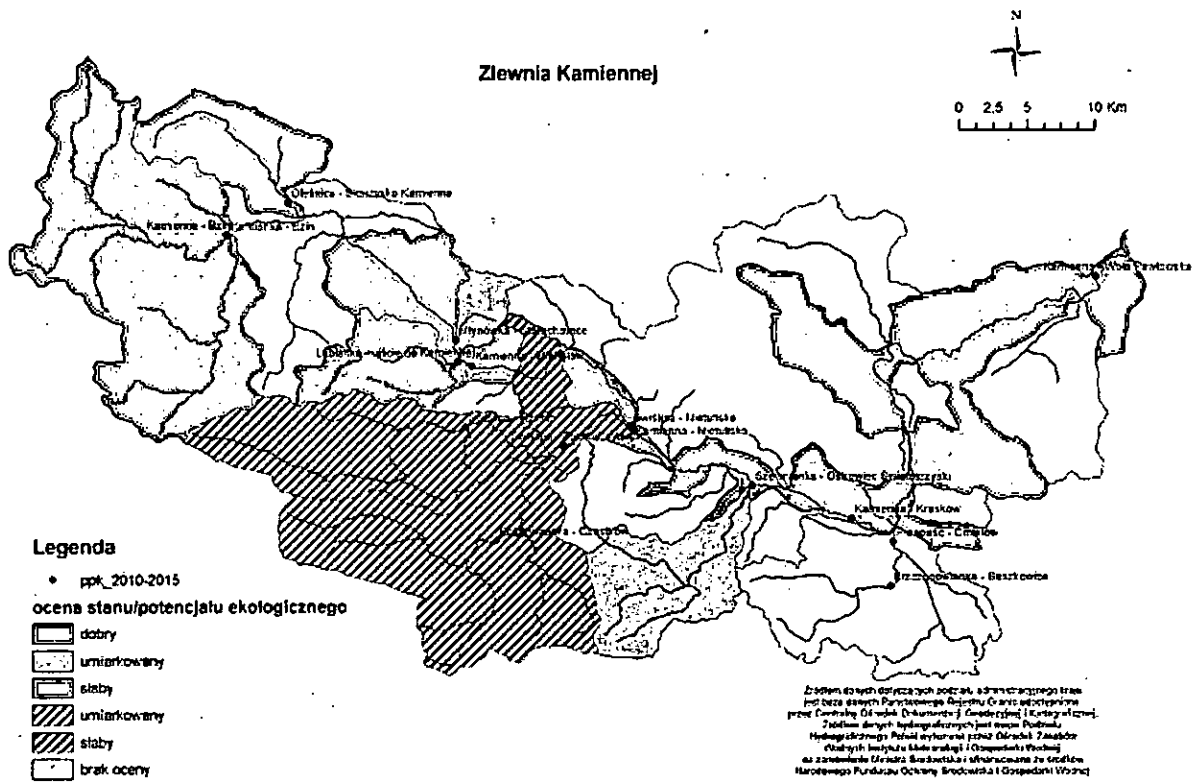
konsekwencji prowadzi do intensywnych zakwitów fitoplanktonu, w tym szczególnie „sinie”. Wśród wskaźników decydujących o klasie jakości wód dominowały wskaźniki bakteriologiczne (liczba bakterii grupy coli typu kałowego, ogólna liczba bakterii grupy coli), tlenowe (BZT5, ChZT-Cr, ChZT-Mn, OWO), biogenne (związki azotu i fosforu), zasolenia (przewodność, substancje rozpuszczone, siarczany), biologiczne (chlorofil „a”) oraz barwa i zapach z grupy wskaźników fizycznych.

W ramach monitoringu stanu wód przeprowadzonym przez WIOŚ w Kielcach w 2015 roku potwierdzono zły stan wód zbiornika. Elementy biologiczne – fitoplankton oceniono w klasie V, fitobentos w klasie III. Wskaźnik fitoplanktonowy IFPL oraz indeks okrzemkowy IO połączono w zintegrowany wskaźnik FLORA i ustalono klasę IV. Elementy fizykochemiczne wskazały na ocenę poniżej potencjału dobrego ze względu na przekroczone stężenia wskaźnika charakteryzującego warunki tlenowe - BZT5. Elementom hydromorfologicznym na podstawie prowadzonych obserwacji przypisano klasę II. Potencjał ekologiczny zbiornika oceniono jako słaby. Dokonano również oceny wymagań wód na obszarach chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych. Wymogi dla tego obszaru nie zostały spełnione (V klasa fitoplanktonu, III klasa fitobentosu i BZT5 poniżej potencjału dobrego). Stan wód oceniono jako zły, o czym przesądził słaby potencjał ekologiczny. Jednocześnie nie zostały spełnione wymogi dla obszarów chronionych³.

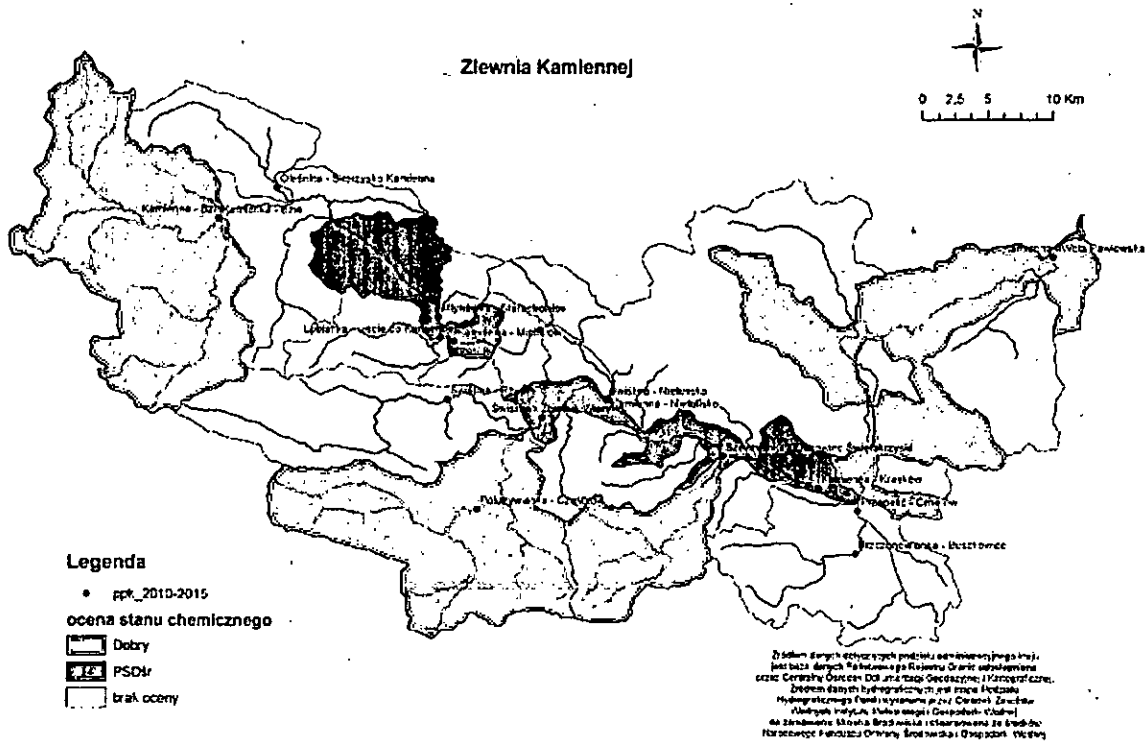
Zanieczyszczenia dopływające wraz z rzeką Kamienną wpływają na zły stan wód.

³ http://kielce.pios.gov.pl/content/raporty/wod_pow/2016/wodpow.pdf [odczyt: 07.08.2017r.]

Ryc. 5. Ocena stanu ekologicznego zlewni Kamienna

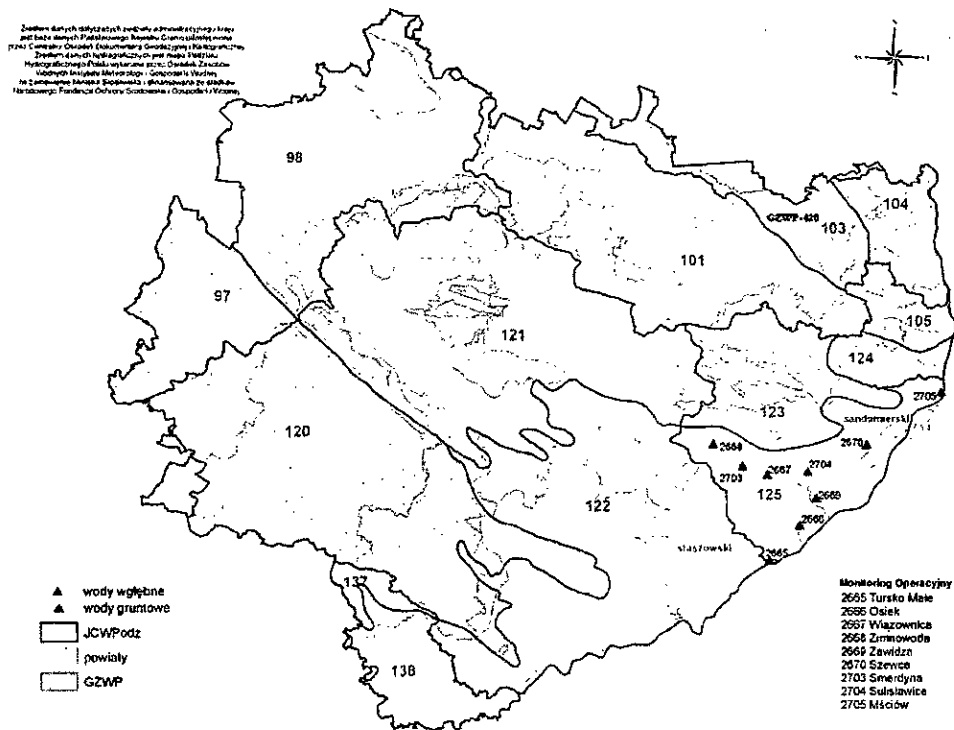
Ryc. 6. Ocena stanu chemicznego Zlewni Kamiennej

Wody podziemne.

Na terenie gminy wody podziemne występują w utworach czwartorzędowych, środkowej i dolnej jury oraz dolnego triasu. Obszary całkowicie bezwodne praktycznie nie występują w obrębie gminy. Północno – wschodni obszar gminy Brody znajduje się w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) - Nr 420 - Wierzbica - Ostrowiec (zbiornik górnojurajski, szczelinowo-krasowy, gdzie wodonoścem są wapień i margle).

Ryc. 7. Lokalizacja głównych zbiorników podziemnych

źródło: WIOŚ

Czwartorzędowy poziom wodonośny

Poziom ten tworzą głównie piaski i żwiry rzeczne i wodnolodowcowe. Wodonośność poziomu czwartorzędowego jest zróżnicowana, ale generalnie niezbyt duża. Wody pod względem fizyczno-chemicznym nie budzą zastrzeżeń, poza zbyt dużą zawartością żelaza i manganu, a także niekiedy zanieczyszczeniem bakteriologicznym.

Śrokwajurajski poziom wodonośny

Poziom ten jest związany z ławicami piaskowców. Wodonośność poziomu środkowojurajskiego jest zróżnicowana i uzależniona od zasilania wychodni ławic piaskowcowych. Pod względem fizyczno-chemicznym wody te nie budzą zastrzeżeń poza podwyższoną zawartością związków żelaza i manganu.

Dolnojurajski poziom wodonośny

Poziom ten tworzą wody porowe związane z ławicami piaskowcowymi. Wodonośność poziomu dolnojurajskiego jest bardzo zróżnicowana, co zależy od udziału piaskowców w profilu oraz od zasilania wychodni ławic piaskowcowych. Jakość wód tego poziomu jest dość dobra, dość często występują jednakże duże ilości żelaza i manganu.

Dolnotriasowy poziom wodonośny

Kolektorem tego poziomu są piaskowce zalegające na przemian z mułowcami oraz z osadami ilastymi. Wodonośność poziomu dolnotriasowego jest niska. Pod względem fizyczno-chemicznym wody tego poziomu zawierają dość dużo żelaza i manganu, często mają też nieodpowiednią barwę.

Na terenie gminy eksploatowane przez Zakład Gospodarki Komunalnej w Brodach ujęcie wody o wydajności 200 m³/d znajduje się w miejscowości Krynki. Z tego ujęcia woda dostarczana jest dla mieszkańców miejscowości Krynki oraz części mieszkańców Brodów. Pozostała część gminy korzysta z wody dostarczanej z ujęcia w Trębowcu (Gmina Mirzec) o wydajności 25 850 m³/d.

Na terenie gminy nie prowadzono w ostatnich 5 latach badań wód podziemnych w ramach sieci krajowego monitoringu. Natomiast prowadzone na zlecenie Gminy Brody badania wód z ujęcia Krynki w Laboratorium badania wody i ścieków działającym przy Przedsiębiorstwie Wodociągów i Kanalizacji w Starachowicach wykazały dobry stan wód. Poniżej w tabeli przedstawiono kilka wybranych parametrów badanej wody z ujęcia w Krynkach.

Tabela 23. Wybrane parametry badanej wody z ujęcia Krynki wg. stanu na sierpień 2017

SPRAWOZDANIE Z BADAŃ NR 173/W/17/B				
BADANIE FIZYKOCHEMICZNE				
LP.	BADANA WIELKOŚCI	WYNIK	JEDNOSTKA MIARY	DOPUSZCZALNE ZAKRESY MĘTNOŚCI
1.	Mętność (A)	0,50 ⁺ 0,09	NTU	1,0
2.	Barwa (A)	5 ⁺ 1	Mg/l Pt	Akceptowalny/ bez nieprawidłowych zmian
3.	Zapach	<1 akceptowalny	Stopień rozcieńczenia przy 25° C	Akceptowalny/ bez nieprawidłowych zmian
4.	Smak	-	Stopień rozcieńczenia przy 25° C	Akceptowalny/ bez nieprawidłowych zmian
5.	pH (A)	6,9 ⁺ 0,1	Jednostek PH	6,5-9,5
6.	Temperatura pomiaru	14,7	° C	6,5-9,5
7.	Amonowy jod (A)	<0,20	Mg/l	0,50
8.	Chlorki (A)	39,6 ⁺ 5,9	Mg/l	250
9.	BZT ₅ (A)	0,5 ⁺ 0,1	Mg/l	-
10.	ChZT - Cr	<15	Mg/l	-
11.	Zawiesiny ogólne (A)	<2,0	Mg/l	-
12.	Siarczany	75 ⁺ 11	Mg/l	-
BADANIE MIKROBIOLOGICZNE				
1.	Liczba bakterii grupy coli (A)	3 (1:10)	Jtk/100ml	0
2.	Liczba Escherichia coli (A)	0	Jtk/100ml	0

źródło: Urząd Gminy Brody

Na terenie województwa świętokrzyskiego w 2015 roku wykonano badania stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych w 13 punktach sieci krajowej w ramach monitoringu operacyjnego, którym obejmuje się jednolite części wód podziemnych uznane za zagrożone niespełnieniem określonych dla nich celów środowiskowych. Badaniami objęto w 38% punktów wody wglębne (wody poziomów artezyjskich i subartezyjskich dobrze izolowane od wpływu czynników antropogenicznych, o napiętym zwierciadle) oraz w 62% punktów wody gruntowe (wody płytkiego krążenia o swobodnym zwierciadle). Jakość wód podziemnych w poszczególnych punktach monitoringu sieci krajowej w województwie świętokrzyskim w 2015

roku została określona według klasyfikacji podanej w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. z 2016 r., poz. 85). Klasyfikacja elementów fizykochemicznych stanu wód podziemnych obejmuje pięć następujących klas jakości wód podziemnych:

- Klasa I – wody bardzo dobrej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych są kształtowane wyłącznie w efekcie naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych i nie wskazują na wpływ działalności człowieka,
- Klasa II – wody dobrej jakości, w których wartości niektórych elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych i nie wskazują na wpływ działalności człowieka albo jest to wpływ bardzo słaby,
- Klasa III – wody zadowalającej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych lub słabego wpływu działalności człowieka,
- Klasa IV – wody niezadowalającej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych oraz wyraźnego wpływu działalności człowieka,
- Klasa V – wody złej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych potwierdzają znaczący wpływ działalności człowieka.

Rozporządzenie definiuje dobry i słaby stan chemiczny wód podziemnych.

Dobrym stanem chemicznym określa się taki skład chemiczny wód podziemnych gdy stężenia substancji zanieczyszczających nie wykazują efektów dopływu wód słonych ani innych wód o jakości zagrażającej zanieczyszczeniem wód podziemnych. Ponadto poziom stężenia substancji zanieczyszczających nie może prowadzić do:

- nieosiągnięcia przez powiązane z nimi wody powierzchniowe celów środowiskowych,
- obniżenia jakości chemicznej lub ekologicznej tych części wód ,
- powodowania znaczących szkód w ekosystemach lądowych bezpośrednio zależnych od wód podziemnych.

Słabym stanem chemicznym wód podziemnych jest taki stan chemiczny wód podziemnych, w którym nie jest spełniony co najmniej jeden z w/w warunków. Klasy jakości wód podziemnych I, II, III oznaczają dobry stan chemiczny, a klasy jakości wód podziemnych IV, V oznaczają słaby stan chemiczny.

Ocenę stanu chemicznego wód podziemnych w odniesieniu do punktów pomiarowych wykonano przez porównanie wartości badanych elementów fizykochemicznych z wartościami granicznymi elementów fizykochemicznych podanymi w załączniku do Rozporządzenia MŚ z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. z 2016 r., poz. 85). Wartościami progowymi elementów fizykochemicznych dla dobrego stanu wód były ich wartości określone dla III klasy jakości wód podziemnych. Jakość wody badana w 13 punktach monitoringu operacyjnego w roku 2015 w województwie

świętokrzyskim kształtowała się następująco:

- w 2 punktach występowała woda II klasy (dobrej jakości),
- w 6 punktach woda III klasy (zadowalającej jakości),
- w 2 punktach woda IV klasy (niezadowalającej jakości),
- w 3 punktach woda V klasy (złej jakości).

Klasyfikacja jakości wód podziemnych w woj. świętokrzyskim wskazuje na dobry stan chemiczny w 8 punktach (61,5 % – klasa II, III). W pozostałych 5 punktach (38,5 % – klasa IV i V) wody charakteryzują się słabym stanem chemicznym⁴.

Ocena

Dużym problemem na terenie gminy jest zły stan „Zalewu Brodzkiego” V klasa czystości. W związku z powyższym należy podjąć wszelkie starania i dążyć do oczyszczenia tego akwenu będącego w zarządzie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie.

Jako obiekty uciążliwe lub mogące stanowić potencjalne zagrożenie dla wód podziemnych i powierzchniowych można wymienić:

- oczyszczalnię ścieków w Stykowie (Zakład Gospodarki Komunalnej w Brodach),
- oczyszczalnię ścieków w Krynkach (ZGK),
- oczyszczalnię przydomową w Rudzie Nadleśnictwa Starachowice,
- oczyszczalnię przydomową w Krynkach ul. Ostrowiecka,
- oczyszczalnię przydomową w Młynku ul. Działki.

a także:

⁴ http://www.spstarachowice.bip.doc.pl/upload/doc/38100_20170320_102233.pdf

- przydomowe studnie w zwodociągowanych gospodarstwach – studnie te nie będące w pełni eksploatacji, a nierzadko będące w złym stanie technicznym, stanowią potencjalne źródło zanieczyszczenia wód podziemnych,
- duże gospodarstwa rolne zajmujące się chowem na skalę przemysłową (lokalizacja w: Stawie Kunowskim, Adamowie, Rudzie),
- pola uprawne nawożone dużymi dawkami naturalnych lub sztucznych nawozów,
- nieorganizowane zrzuty ścieków do wód powierzchniowych lub do gruntu (ziemi).

W związku z powyższym należy prowadzić kontrolę prowadzonej gospodarki wodno-ściekowej przez mieszkańców oraz prawidłowej eksploatacji oczyszczalni ścieków odprowadzających oczyszczone ścieki do rzeki Kamiennej.

Ochronie m.in. w sposobie zagospodarowania terenów i korzystania z zasobów środowiska powinny podlegać: obszary o wysokiej i średniej wodonośności, strefy ochrony pośredniej ujęć wód podziemnych.

4.4.2. ANALIZA SWOT

Tabela 24. Analiza SWOT- gospodarowanie wodami

GOSPODAROWANIE WODAMI	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>Poprawa i udoskonalanie środków ochrony przed powodzią;</p>	<p>Obniżanie się wód gruntowych; Rosnące zużycie nawozów chemicznych w rolnictwie; Pogarszająca się dostępność wód dla rolnictwa; Wysoki udział złej jakości wód w sąsiedztwie oczyszczalni oraz gospodarstw zajmujących się chowem</p>
SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>Dobrze rozpoznany stan zabezpieczenia przeciwpowodziowego; Upowszechnianie nowych metod ochrony przeciwpowodziowej; Rosnąca świadomość potrzeb zwiększania zdolności retencyjnej;</p>	<p>Wzrastające zagrożenie ekstremalnych zjawisk pogodowych mogących powodować powodzie oraz zanieczyszczenia wód; Napływ zanieczyszczeń z obszarów gospodarstw rolnych stosujących chemiczne środki oraz z gospodarstw zajmujących się chowem zwierząt; Wzrastające zagrożenia zjawisk pogodowych skutkujących suszą na znacznej części obszaru.</p>

Zródło: opracowanie własne

4.4.3. PROBLEMY I SUKCESY OBSZARU

Tabela 25. Problemy i sukcesy – gospodarowanie wodami

PROBLEMY I SUKCESY W PERSPEKTYWIE DOKONANEJ OCENY	
SUKCESY	PROBLEMY
Wysoki poziom wiedzy o stanie wód wynikający ze stałych badań WIOŚ; Utrzymywanie dobrego poziomu wód stanowiących źródło zaopatrzenia ludności	Wysoki poziom zagrożenia zanieczyszczeniem wód z różnych źródeł: przydomowych oczyszczalni ścieków, gospodarstw rolnych, zakładów produkcyjnych;
	Zagrożenia zanieczyszczeniami wód spowodowane ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi

Źródło: opracowanie własne

4.4.4. OCENA POTRZEBY REALIZACJI CELÓW REKOMENDOWANYCH W WYTYCZNYCH MŚ

Tabela 26. Ocena potrzeby realizacji celów rekomendowanych przez MŚ – gospodarowanie wodami

OCENA POTRZEBY REALIZACJI CELÓW REKOMENDOWANYCH W WYTYCZNYCH MŚ	
REKOMENDOWANY CEL	ZASADNOŚĆ REALIZACJI CELU W PERSPEKTYWIE DOKONANEJ OCENY
Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody	TAK
Minimalizacja ryzyka powodziowego	TAK
Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi	TAK
Racjonalizacja korzystania z wód	TAK
Optymalizacja zużycia wody	TAK
Poprawa skuteczności zaopatrzenia w wodę	TAK
Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód	TAK
Ograniczenie odpływu biogenów z terenów rolniczych	TAK
Działania rekultywacyjne	TAK

Źródło: opracowanie własne

4.4.5. POWIĄZANIA POTRZEB W OBSZARACH PRZYSZŁEJ INTERWENCJI Z ZAGADNIENIAMI HORYZONTALNYMI

Tabela 27. Zagadnienia horyzontalne- gospodarowanie wodami

Zagadnienia horyzontalne	
Adaptacja do zmian klimatu	Ograniczanie erozji brzegów rzek i zbiorników wodnych; Powtórne wykorzystywanie wody w procesach produkcyjnych;
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Ograniczanie możliwości budowy na terenach zalewowych; Ograniczenia czasowe w nawadnianiu trawników i upraw w czasie susz
Edukacja ekologiczna	Edukowanie społeczeństwa w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi
Monitoring środowiska	Bieżący monitoring zasobów wodnych

Zródło: opracowanie własne

4.5. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

4.5.1.CHARAKTERYSTYKA I OCENA OBSZARU PRZYSZŁEJ INTERWENCJI

W powiecie starachowickim zaopatrzenie w wodę oraz gospodarka ściekowa prowadzona jest przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp.z o.o. w Starachowicach oraz Zakłady Komunalne. Woda dla zaopatrzenia gospodarstw domowych pobierana jest z ujęć wód podziemnych. Podstawowe ujęcie wód podziemnych powiatu znajduje się w Trębowcu (gmina Mirzec). Z ujęcia tego zaopatrywane w wodę jest miasto Starachowice, gminy Mirzec, Brody i Wąchock. Ujęcie to składa się z 7 studni, z których 2 są awaryjne.

Poza w/w ujęciami wód podziemnych, które stanowią komunalne źródła zaopatrzenia mieszkańców w wodę, na terenie powiatu starachowickiego występuje studnie, które stanowią źródło zaopatrzenia w wodę użytkowników indywidualnych. Poza tym studnie te w sytuacjach awaryjnym mogą stanowić główne zaopatrzenie mieszkańców gminy w wodę.

W kontekście zaopatrzenia w wodę bardzo ważny jest stan wodociągów na terenie gminy, który zgodnie z danymi GUS, stale rośnie⁵.

⁵ http://www.spstarachowice.bip.doc.pl/upload/doc/38100_20170320_102233.pdf

Tabela 28. Długość sieci wodociągowej w 2015 roku

Gmina	Długość sieci wodociągowej [km]
powiat starachowicki	695,5
Miasto Starachowice	200,5
Gmina Brody	124,2
Gmina Mirzec	99,1
Gmina Pawłów	199,3
Miasto i Gmina Wąchock	72,4

Źródło: Baza Danych Lokalnych, GUS

Tabela 29. Zużycie wody z wodociągów w poszczególnych gminach

Jednostka terytorialna	woda dostarczona gospodarstwom domowym	przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca
	2015	2015	2015
	dam ³	szt.	m ³
powiat starachowicki	2410,9	16862	26,2
Miasto Starachowice	1566	6082	31
Gmina Brody	231	2992	20,8
Gmina Mirzec	176,9	2094	21,2
Gmina Pawłów	317,7	3705	20,8
Miasto i Gmina Wąchock	119,3	1989	17,1

Źródło: Baza Danych Lokalnych, GUS

Dużym zagrożeniem dla czystości wód jest dysproporcja pomiędzy rozwojem sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.

Zgodnie z danymi gromadzonymi przez powiat starachowicki, stan kanalizacji przyjmuje następujące wartości:

Tabela 30. Długość sieci kanalizacyjnej w powiecie w 2015 roku

Jednostka terytorialna	Długość sieci kanalizacji sanitarnej [km]	Ilość zbiorników bezodpływowych na ścieki [szt.]	Ilość przydomowych oczyszczalni ścieków [szt.]	przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]
powiat starachowicki	597,9	4729	93	12063
Miasto Starachowice	176,6	782	0	5737
Gmina Brody	98,9	2 038	11	2048
Gmina Mirzec	96,3	1 234	55	934
Gmina Pawłów	145	675	24	1595
Miasto i Gmina Wąchock	81,1	0	3	1749

Źródło: http://www.spstarachowice.bip.doc.pl/upload/doc/38100_20170320_102233.pdf

Zgodnie z danymi GUS, stan gospodarki ściekowej na terenie gminy Brody przedstawia się następująco:

Tabela 31. Gospodarka ściekowa w gminie Brody

GOSPODARKA ŚCIEKOWA	
Liczba oczyszczalni ścieków w gminie w 2015 r. wyniosła: 2	
Liczba ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków wyniosła:	
w gminie	8000
w powiecie	73965
Gromadzenie i wywóz nieczystości ciekłych w 2015 r.	
- instalacje i urządzenia:	
zbiorniki bezodpływowe	470
oczyszczalnie przydomowe	11

Źródło: http://kielce.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_swietokrzyskie/portrety_gmin/powiat_starachowicki/Brody.pdf

Ocena

Największe zagrożenie powodują ścieki komunalne odprowadzane bez oczyszczenia bezpośrednio do wód lub gruntu, szczególnie w miejscowościach posiadających wodociąg, jak też wylewane z opróżnianych szamb. Rozwiązanie tego problemu będzie możliwe poprzez przyspieszenie budowy zbiorczych systemów kanalizacji. Doraźnie pewnym panaceum na te zagrożenia mogą być kontrole Urzędu Gminy ukierunkowane na sprawdzanie posiadania szamb oraz umów na wywóz nieczystości (współpraca z Policją).

Przedsięwzięcia z zakresu budowy kanalizacji i oczyszczalni ścieków mogą liczyć w pierwszej kolejności na wsparcie finansowe z funduszy strukturalnych UE.

Ze względu na nieopłacalność realizacji zbiorczych systemów kanalizacyjnych na obszarach posiadających rozproszoną zabudowę oraz niekorzystną konfigurację, niektóre tereny gminy winny być preferowane do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, lub budowy szczelnych szamb regularnie opróżnianych.

Zagrożenie (w tej chwili mniejsze od przedstawionego powyżej) stanowi również brak uporządkowanej gospodarki wodami opadowymi spływającymi z utwardzonych powierzchni dróg, składów, itp. (odprowadzanie, podczyszczanie).

4.5.2. ANALIZA SWOT

Tabela 32. Analiza SWOT- gospodarka wodno-ściekowa

GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Konsekwentny rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej Sukcesywny wzrost liczby ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków	Rosnąca liczba ścieków z terenów zanieczyszczonych Wolne tempo rozwoju infrastruktury kanalizacyjnej Duża dysproporcja pomiędzy rozwojem sieci wodociągowej i kanalizacyjnej Niezadawalający stan gromadzenia i oczyszczania ścieków
SZANSE	ZAGROŻENIA
Dostępność funduszy pomocowych dla rozwoju infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej	Niska efektywność realizacji inwestycji służących gospodarce wodno-ściekowej; Brak środków własnych gmin na finansowanie rozwoju sieci wodociągowych i kanalizacyjnych

Źródło: opracowanie własne

4.5.3. PROBLEMY I SUKCESY OBSZARU

Tabela 33. Problemy i sukcesy- gospodarka wodno-ściekowa

PROBLEMY I SUKCESY W PERSPEKTYWIE DOKONANEJ OCENY	
SUKCESY	PROBLEMY
Sukcesywnie wzrastająca liczba obszarów na których poprowadzona jest sieć wodociągowa i kanalizacyjna	Brak wystarczającego wyposażenia regionu w infrastrukturę techniczną służącą dostarczaniu wody i odprowadzaniu ścieków

Źródło: opracowanie własne

4.5.4. OCENA POTRZEBY REALIZACJI CELÓW REKOMENDOWANYCH W WYTYCZNYCH MŚ

Tabela 34. Oceny potrzeby realizacji celów rekomendowanych- gospodarka wodno-ściekowa

OCENA POTRZEBY REALIZACJI CELÓW REKOMENDOWANYCH W WYTYCZNYCH MŚ	
REKOMENDOWANY CEL	ZASADNOŚĆ REALIZACJI CELU W PERSPEKTYWIE DOKONANEJ OCENY
Zapewnianie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki	TAK
Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	TAK

Rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków w tym realizacja programów sanitacji w zabudowie rozproszonej	TAK
--	------------

Zródło: opracowanie własne

4.5.6. POWIĄZANIA POTRZEB W OBSZARACH PRZYSZŁEJ INTERWENCJI Z ZAGADNIENIAMI HORYZONTALNYMI

Tabela 35. Zagadnienia horyzontalne- gospodarka wodno-ściekowa

Zagadnienia horyzontalne	
Adaptacja do zmian klimatu	Uszczelnianie sieci wodociągowych i kanalizacyjnych; Dążenie do wykorzystywania mechanizmów ekonomicznych w celu regulowania popytu na wodę
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Dążenie do egzekwowania procedur związanych z gospodarką wodno-ściekową
Edukacja ekologiczna	Edukowanie społeczeństwa w zakresie gospodarki wodno-ściekowej
Monitoring środowiska	Bieżące monitorowanie gospodarki ściekami oraz stanu i jakości wód

Zródło: opracowanie własne

4.6. ZASOBY GEOLOGICZNE

Gospodarka surowcami mineralnymi, których złoża zlokalizowane są na obszarze gminy pozostaje w gestii Wojewody Świętokrzyskiego i Starostwa Powiatowego w Starachowicach. Władze gminy mogą jednak występować z pewnymi sugestiami czy wnioskami dotyczącymi gospodarki nimi do odpowiednich organów starostwa.

4.6.1.CHARAKTERYSTYKA OBSZARU PRZYSZŁEJ INTERWENCJI

Charakterystyka.

Na terenie Gminy Brody występuje duża ilość piasku przydatnego w budownictwie oraz do celów specjalnych. Pokłady różnego typu piasków występują licznie na całym terenie gminy Brody, głównie w dolinie Kamiennej oraz w okolicy miejscowości Lubienia i Młynek. Duże złoża piasków wraz ze żwirami, wykorzystywanych na skalę przemysłową przez istniejącą kopalnię surowców mineralnych występuje w miejscowości Brody – Połągiów. W miejscowości Dziurów okresowo są wydobywane były ły ceglarskie, dolno triasowe.

Liasowe ily serii zagajskiej były wydobywane w miejscowości Adamów, gdzie można spotkać ślady ich podziemnej i powierzchniowej eksploatacji. Ily te wykorzystywane były do produkcji wyrobów ceramiki budowlanej i kamionkowej (Fijałkowsky, 1970).

W Stykowie występują ily, lecz nie nadają się one do przemysłowego wykorzystania z powodu występowania przewarstwień piaskowcowych.

Niewielkie płyty gliny zwałowej występują w rejonie miejscowości: Lubienia, Bór Kunowski, Adamów, Styków.

Bardzo ważne znaczenie dla rozwoju gminy miały szczególnie w przeszłości takie złoża rud żelaza jak: „Henryk”, „Zębiec”, „Strzelnica Stefania”, „Majówka”. Seria rudna tych złóż składa się z łupków i piaskowców przeławiconych cienkim warstewkami (kilkadziesiąt cm) sydereytu ilastego – tzw. „płaskury”. Eksploatacje prowadzono od XVI w. w kopalniach „Henryk” i „Majówka”.

Duże znaczenie miały również złoża piasków żelazistych. Eksploatację tych rud prowadzono w zakładach „Zębiec” do 1970 r.

W licznych odsłonięciach na terenie gminy występują piaskowce, gdzie były i częściowo są obecne przedmiotem eksploatacji (nielegalnej). Są to piaskowce drobno- i średnioziarniste o barwach od jasno szarej do czerwonej i o spoiwie ilastym i ilasto – krzemionkowym, często przeławicone iłolupkami i iłami. Cechują się one dobrą łupliwością i łatwo się obrabiają. Mimo korzystnych cech i dobrych własności nie przedstawiają one dużej wartości z uwagi na wkładki ilaste. Piaskowce te występują w obrębie miejscowości, Lubienia, Kuczów, oraz na południe od Krynek.

Na terenie miejscowości Krynki występuje 6 odsłoneń lessów (skarpy, wąwozy). Surowiec wykorzystywany był i jest w bardzo niewielkim stopniu do celów gospodarskich.

W okolicach Rudy w małych łanikach były wydobywane żółtoszare, nierównoziarniste, niekiedy zlepioncowate piaskowce retu (warstwy z Krynek). W niewielkim łomiku w miejscowości Dziurów wydobywane są gruboławicowe, drobnoziarniste, białe piaskowce retu z widocznymi cienkimi warstewkami czerwonych iłów.

W rejonie Lubieni znajduje się niewielki łomik jasnych piaskowców serii skłobskiej (jura dolna).

Piaskowce najwyższego liasu serii borucickiej są wydobywane okresowo w kilku łomikach w Brodach-Połągiew. Wapienie dolnego oksfordu były niegdyś wydobywane koło Kuterów i stosowane w hutnictwie (Samsonowicz, 1923).

Na badanym terenie w osadach dolno- i środkowojurajskich występuje rozproszona substancja organiczna (węglista). W skałach liasu, w obrębie serii zagajskiej, zarzeckiej i ostrowieckiej występują soczewkowate wkładki węgla kamiennego o miąższości do 30 cm oraz wkładki łupków marglistych. Kopaliny te napotkał Samsonowicz (1931) w studniach w okolicach Krynek. Obecnie nie mają one znaczenia gospodarczego.

Ocena

Na terenie Gminy Brody opłacalne może być jedynie wydobywanie piasków, ponieważ jest to najbardziej rozpowszechniony i najłatwiej dostępny surowiec mineralny. Obecnie na terenie gminy jest eksploatowane na skalę przemysłową jedno złożo w Brodach przy ul. Piaskowej („Brody Ilżeckie 1”).

Przy wydawaniu koncesji na poszukiwanie czy eksploatację kopaliny, należy zwracać uwagę na to, iż wydobywana kopalina powinna być wykorzystana, tak aby w obrębie granic złoża nie pozostawało jej więcej niż to wynika z technicznych warunków eksploatacji.

Z eksploatacją złóż silnie wiąże się zagadnienie rekultywacji terenów poeksploatacyjnych. Tereny takie mogą być wykorzystane do urozmaicenia krajobrazu, zwiększenia retencji wód powierzchniowych, lub zagospodarowane w celach naukowych bądź turystycznych.

Należy raz jeszcze przypomnieć, iż w kwestii gospodarki surowcami mineralnymi główne kompetencje posiada Starostwo Powiatowe w Starachowicach oraz Wojewoda Świętokrzyski.

4.6.2. ANALIZA SWOT

Tabela 36. Analiza SWOT- zasoby geologiczne

ZASOBY GEOLOGICZNE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Duży zakres wydobywczy piasku	Brak wydobycia innych złóż które w przeszłości miały duże znaczenie dla gminy
SZANSE	ZAGROŻENIA
Rosnąca świadomość zagrożeń dla środowiska wynikających z eksploatacji kopaliny; Rozwój gospodarki odpadami zwiększający możliwość ich gospodarczego wykorzystania i zastąpienia surowców.	Praktyki nielegalnego wydobywania piasku; Niewystarczająco skuteczne regulacje prawne chroniące zasoby geologiczne

Zródło: opracowanie własne

4.6.3. PROBLEMY I SUKCESY OBSZARU

Tabela 37. Problemy i sukcesy- zasoby geologiczne

PROBLEMY I SUKCESY W PERSPEKTYWIE DOKONANEJ OCENY	
SUKCESY	PROBLEMY
Dobry stan rozpoznania złóż;	Narastające deformacje poziome i pionowe; Nielegalne praktyki eksploatacyjne

Zródło: opracowanie własne

4.6.4. OCENA POTRZEBY REALIZACJI CELÓW REKOMENDOWANYCH W WYTYCZNYCH MŚ

Tabela 38. Ocena potrzeby realizacji celów rekomendowanych- zasoby geologiczne

OCENA POTRZEBY REALIZACJI CELÓW REKOMENDOWANYCH W WYTYCZNYCH MŚ	
REKOMENDOWANY CEL	ZASADNOŚĆ REALIZACJI CELU W PERSPEKTYWIE DOKONANEJ OCENY
Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami	TAK
Zabezpieczenie cennych gospodarczo złóż surowców mineralnych w tym wód termalnych, leczniczych i solanek	NIE
Ograniczenie presji środowiskowej wywieranej przez sektor górniczy	NIE
Zmniejszenie uciążliwości wynikających z wydobywania kopalin	TAK

Zródło: opracowanie własne

4.6.5. POWIĄZANIA POTRZEB W OBSZARACH PRZYSZLEJ INTERWENCJI Z ZAGADNIENIAMI HORYZONTALNYMI

Tabela 39. Zagadnienia horyzontalne- zasoby geologiczne

Zagadnienia horyzontalne	
Adaptacja do zmian klimatu	Dążenie do uwzględniania zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego terenów poeksploatacyjnych co pozwoli zapobieganie erozji
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Stosowanie odpowiednich zabezpieczeń przed osuwiskami
Edukacja ekologiczna	Edukowanie społeczeństwa w zakresie praktyk wydawniczych i wiążących z nimi zagrożeniami dla środowiska
Monitoring środowiska	Bieżący monitoring stanu eksploatacji; Prowadzenie działań rekultywacyjnych terenów poeksploatacyjnych

Zródło: opracowanie własne

4.7.GLEBY

Ochrona powierzchni ziemi polega na zapewnieniu jak najlepszej jej jakości, poprzez: racjonalne gospodarowanie, zachowanie wartości przyrodniczych, zachowanie możliwości produkcyjnego wykorzystania, ograniczanie zmian naturalnego ukształtowania, utrzymanie jakości gleby i ziemi powyżej lub co najmniej na poziomie wymaganych standardów, doprowadzenie jakości gleby i ziemi co najmniej do wymaganych standardów (gdy nie są one dotrzymane), zachowanie wartości kulturowych, z uwzględnieniem archeologicznych dóbr kultury.

4.7.1.CHARAKTERYSTYKA I OCENA OBSZARU PRZYSZLEJ INTERWENCJI

Charakterystyka.

Ogólna powierzchnia użytków rolnych w gminie Brody wynosi 3 725 ha, co stanowi 23,09 % ogólnej powierzchni gminy w tym 15,96 % stanowią grunty orne słabej jakości V, VI i VIz. Wśród użytków zielonych podobnie jak w gruntach ornym dominują klasy V, VI, VIz stanowiąc ponad 50 % ogółu gruntów o tym sposobie użytkowania. Bonitacja użytków rolnych w Gminie Brody według danych posiadanych przez Urząd Gminy w Brodach jest następująca:

- klasa I – nie występuje,
- klasa II – nie występuje,
- klasa III – 4 %, powierzchni gruntów rolnych,
- klasa IV – 31 %, powierzchni gruntów rolnych,
- klasa V – 38 %, powierzchni gruntów rolnych,
- klasa VI – 25 %, powierzchni gruntów rolnych,

Gleby III klasy na tym terenie to głównie lessy. Największy płat lessów występuje na terenie sołectwa Krynki. Gleby te występują także w okolicy wsi Brody-Tatry. Na terenie gminy przeważają gleby średnio przydatne dla produkcji rolnej (kompleksy: pszenne wadliwe, żytnie dobre, zbożowo – pastewne mocne) i gleby słabe i bardzo słabe (kompleks: żytni i zbożowo – pastewny). Wśród użytków leśnych, które stanowią 72,12 % terenów gminy przeważają lasy na siedliskach średnio żyznych i żyznych o dobrych warunkach bioklimatycznych. Według opracowania sporządzonego przez Wydział Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach, Gmina Brody znajduje się w grupie gmin o najwyższym udziale w ogólnym areale gminy gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych, a także w grupie gmin o najwyższym udziale fosforu w glebie i jednym z najniższych (20 – 40%), z uwagi na zawartość potasu. W roku 2006 Wojewódzki Inspektorat Ochrony

Środowiska w Kielcach przeprowadził kontrolne badania gleb w rejonie Starachowic, głównie na obszarze o dużej koncentracji przemysłowych źródeł zanieczyszczenia. Wyniki wskazywały, że wartości odznaczonych metali ciężkich znajdują się w normie, tzn. nie przekraczają naturalnego tła geochemicznego gleby.

Na terenie gminy Brody występują następujące typy gleb:

Gleby pseudobielicowe

Gleby pseudobielicowe przemyte wytworzone są przeważnie z glin, piasków całkowitych i niecałkowitych oraz lessów. Średniozasobne w przyswajalne składniki pokarmowe o właściwych, okresowo za suchych lub za mokrych stosunkach wodnych. Posiadają różną wartość produkcyjną, od kompleksów pszennych dobrych, żytnich dobrych i słabych do zbożowo-pastewnych. Odczyn ich jest lekko kwaśny lub kwaśny. Do uprawy mechanicznej są na ogół lekkie i łatwe. Ten typ gleb dominuje na obszarze gminy.

Gleby brunatne

Gleby brunatne kwaśne i wyługowane wytworzone są z piasków całkowitych lub zalegających średnio głęboko na glinach oraz lessów i ilów. Gleby brunatne wytworzone z piasków są mało zasobne w przyswajalne składniki pokarmowe. Mają najczęściej odczyn kwaśny, są okresowo za suche. Zostały zaliczone do kompleksu żytniego słabego i żytniego najsłabszego. Gleby brunatne wyługowane wytworzone z ilów występują małymi kompleksami na obszarze wsi Dziurów. Do kompleksu pszenego wadliwego zaliczone zostały gleby brunatne wyługowane, wytworzone z lessów, położone na średnich i silnych stokach w miejscowościach Brody Hłżeckie i Krynki. Są one okresowo za suche oraz narażone na procesy erozji wodnej.

Mady

Mady zajmują duże obszary w dolinie Kamiennej we wsiach: Kuczów, Dziurów, Styków, Brody Hłżeckie, Staw Kunowski, Rudnik. Są to mady przeważnie brunatne, lekkie i średnie. Mady ciężkie niewielkimi obszarami występują we wsi Brody Hłżeckie, gdzie przeznaczone zostały pod użytki zielone. Gleby te przedstawiają niewielką przydatność rolniczą ze względu na dużą plamistość, lekki skład mechaniczny, wadliwe stosunki wodne (okresowo za suche) oraz niską zasobność w przyswajalne składniki pokarmowe. Zostały one zaliczone do kompleksu żytniego najsłabszego zbożowo-pastewnego słabego.

Gleby glejowe i murszowe

W dolinie rzeki Kamiennej, w obniżeniach terenu powstały pobagienne gleby murszowe płytkie i średnio głębokie. Występują we wsiach: Brody Iłżeckie, Staw Kunowski i Rudnik. W zagłębieniach terenu we wsiach: Adamów, Dziurów, Jabłonna, Młynek, Lubienia można spotkać gleby glejowe, natomiast w dolinie rzeki Kamiennej mady glejowe. Są to użytki zielone okresowo lub stale podmokłe o trudnych do uregulowania stosunkach wodnych. Przedstawiają małą wartość użytkową.

Na terenie gminy Brody Iłżeckie dominują gleby o średniej i małej wartości produkcyjnej poza wsiami: Krynki i Brody Iłżeckie, gdzie występują gleby lessowe (Witek, 1973).

Zgodnie z ustawą POŚ okresowe badania jakości gleb i ziemi prowadzi Starosta (w ramach państwowego monitoringu ochrony środowiska), który zobowiązany jest do prowadzenia rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenie standardów jakościowych. Zakres i kolejność ewentualnej rekultywacji tych terenów określa, natomiast powiatowy program ochrony środowiska. Z punktu widzenia ochrony gleb najgroźniejsze jest zanieczyszczenie ich metalami ciężkimi: kadmem, cynkiem i ołowiem. Wyniki dwóch cykli badań wykonanych w województwie w 1995 i 2000 roku w ramach monitoringu krajowego wskazują, że grunty użytkowane rolniczo nie zawierają nadmiernych ilości tych metali. Nie stwierdzono takiego poziomu ich obecności, który wykluczałby np. produkcję naziemnych części roślin na cele spożywcze. Z braku szerszych badań dotyczących jakości gleby na terenie gminy nie można uściślić tych informacji dla omawianego terenu. Można przyjąć jednak, iż nie odbiega on od średniej dla całości województwa.

Inaczej sprawa ta może przedstawiać się w przypadku terenów położonych wzdłuż dróg o zwiększonym natężeniu ruchu. Należy liczyć się tu prawdopodobnie z miejscami podwyższonymi, lub nawet przekraczającymi normy stężeniami węglowodorów, związków siarki czy metali ciężkich w glebach. W chwili obecnej jednak brak jest w tej materii stosownych badań.

Oprócz użytków rolnych na terenie powiatu starachowickiego prowadzony jest również monitoring struktury użytków leśnych. Zgodnie z danymi z 2014 roku struktura ta wygląda następująco:

Tabela 40. Struktura użytkowania gruntów leśnych w 2014 roku

Jednostka terytorialna	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - lasy	grunty leśne oraz zadrzewione - grunty zadrzewione i zakrzewione
powiat starachowicki	24 715	24 377	338
Miasto Starachowice	789	752	37
Gmina Brody	11 619	11 532	87
Gmina Mirzec	4 477	4 439	38
Gmina Pawłów	2 392	2 362	30
Miasto i Gmina Wąchock	5 438	5 292	146

Źródło: http://www.spstarachowice.bip.doc.pl/upload/doc/38100_20170320_102233.pdf

Ponadto okresowo analizowany jest udział gruntów pod wodami.

Tabela 41. Udział gruntów pod wodami w 2014 roku

Jednostka terytorialna	powierzchnia łądowa	grunty pod wodami razem	grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi
powiat starachowicki	3 064	1 004	989	15
Miasto Starachowice	15 868	118	105	13
Gmina Brody	11 107	259	258	1
Gmina Mirzec	13 148	4	4	0
Gmina Pawłów	8 150	589	589	0
Miasto i Gmina Wąchock	1 582	34	33	1

Źródło: http://www.spstarachowice.bip.doc.pl/upload/doc/38100_20170320_102233.pdf

Ocena

Stan powierzchni ziemi w chwili obecnej na terenie gminy Brody przedstawia się dość dobrze. Natomiast jakość gleb występujących na terenie gminy nie sprzyja rozwojowi rolnictwa z uwagi na słabą jakość bonitacyjną gleb - z wyłączeniem rejonu Krynek. W systemie funkcjonalnym gminy rolnictwo stanowi funkcję uzupełniającą stopniowo wypieraną przez mieszkalnictwo, drobną przedsiębiorczość i turystykę.

W przyszłości należy jednak zwrócić szczególną uwagę na następujące zagadnienia: rekultywacja wyrobisk poeksploatacyjnych, ochrona gleb przed erozją, możliwość zwiększania się zanieczyszczania gleb na terenach przylegających do ruchliwych dróg, zakwaszenie gleb.

4.7.2. ANALIZA SWOT

Tabela 42. Analiza SWOT - gleby

GLEBY	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Utrzymujące się dość dobry stan gleby;	Zmniejszająca się powierzchnia użytków rolnych; Postępujące zakwaszenie gleb użytków rolnych; Ubytek materii organicznej w glebach użytków rolnych; Niska przydatność rolnicza gleb;
SZANSE	ZAGROŻENIA
poprawa efektywności w gospodarce odpadami; rosnąca świadomość w zakresie zdrowej żywności, a tym samym dbanie o stan gleby	Rosnące znaczenie szlaków komunikacyjnych wpływających na zanieczyszczenie gleb występujących w ich pobliżu;

Zródło: opracowanie własne

4.7.3. PROBLEMY I SUKCESY OBSZARU

Tabela 43. Problemy i sukcesy - Gleby

PROBLEMY I SUKCESY W PERSPEKTYWIE DOKONANEJ OCENY	
SUKCESY	PROBLEMY
Skuteczne utrzymywanie jakości gleb na poziomie dobrym;	Niewystarczające zabezpieczenie gleb przed zagrożeniami erozyjnymi

Zródło: opracowanie własne

4.7.4. OCENA POTRZEBY REALIZACJI CELÓW REKOMENDOWANYCH W WYTYCZNYCH MŚ

Tabela 44. Ocena potrzeby realizacji celów rekomendowanych przez MŚ- gleby

OCENA POTRZEBY REALIZACJI CELÓW REKOMENDOWANYCH W WYTYCZNYCH MŚ	
REKOMENDOWANY CEL	ZASADNOŚĆ REALIZACJI CELU W PERSPEKTYWIE DOKONANEJ OCENY
Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi	TAK
Remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych	TAK

Rekultywacja i dekontaminacja terenów przemysłowych	NIE

Zródło: opracowanie własne

4.7.5. POWIĄZANIA POTRZEB W OBSZARACH PRZYSZLEJ INTERWNCJI Z ZAGADNIENIAMI HORYZONTALNYMI

Tabela 45. Zagadnienia horyzontalne - gleby

Zagadnienia horyzontalne	
Adaptacja do zmian klimatu	Dążenie do gospodarowania gruntów rolniczych odpornych na zmiany klimatu; Przeciwdziałanie powstawaniu monokultur;
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Dążenia do zabezpieczeń powierzchniowych
Edukacja ekologiczna	Edukowanie społeczeństwa w zakresie racjonalnego gospodarowania użytkami i ograniczanie stosowania środków ochrony roślin
Monitoring środowiska	Bieżące monitorowanie stanu gleb

Zródło: opracowanie własne

4.8.GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW

4.8.1. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU PRZYSZLEJ INTERENCJI

Szczegółowa analiza stanu gospodarki odpadami na terenie gminy Brody została przedstawiona w „Planie gospodarki odpadami dla Gminy Brody na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016”, który stanowi uzupełniającą część niniejszego opracowania.

Obowiązek planowania gospodarki odpadami został sformułowany w uchwalonej przez Sejm RP ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach. Powszechna zasada gospodarowania odpadami w art. 18 ustawy o odpadach brzmi: „Każdy, kto podejmuje działania powodujące lub mogące powodować powstanie odpadów, powinien takie działania planować, projektować i prowadzić przy użyciu takich sposobów produkcji lub form usług oraz surowców i materiałów, aby w pierwszej kolejności zapobiegać powstawaniu odpadów lub ograniczać ilość odpadów i ich negatywne oddziaływanie na życie i zdrowie ludzi oraz na środowisko, w tym przy wytwarzaniu produktów, podczas i po zakończeniu ich użycia. 2. Odpady, których powstaniu nie udało się zapobiec, posiadacz odpadów w pierwszej kolejności jest obowiązany poddać odzyskowi”.

Zgodnie z Dyrektywą 91/156 EEC w krajach Unii Europejskiej jest zabronione składowanie odpadów bez wcześniejszego ich przetworzenia. Podstawowymi kierunkami działań będą: zmniejszanie ilości odpadów do wywiezienia poprzez selektywną zbiórkę i zagospodarowanie odpadów oraz stworzenie nowoczesnych zakładów wykorzystujących i unieszkodliwiających odpady. Wizja unijnych składowisk przewiduje deponowanie odpadów wyłącznie przetworzonych, tzn. takich, w których zawartość frakcji organicznych nie przekracza 5%, a wartość opałowa nie jest wyższa niż 6000 kJ/kg. Odpady organiczne powinny być w całości kompostowane.

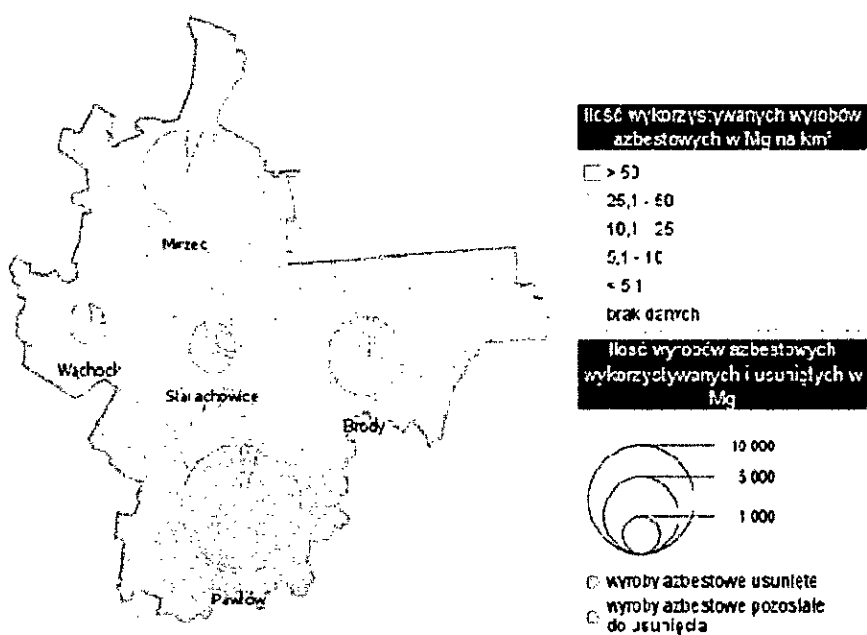
Odpady niebezpieczne

Przepisy prawne pozwalają wytwórcom lub odbiorcom odpadów, przeznaczonych do wykorzystania lub unieszkodliwiania, na tymczasowe ich magazynowanie na własnym terenie. Szczegółowe regulacje prawne zawierają ustawy: Prawo Ochrony Środowiska, Ustawa o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw, Rozporządzenie Ministra środowiska w sprawie katalogu odpadów. Transport tych odpadów ma być zgodny z przepisami określającymi warunki przewożenia materiałów niebezpiecznych.

Ze względu na stwarzane zagrożenie, gospodarka odpadami niebezpiecznymi objęta jest nadzorem poprzez nakaz selektywnego ich składowania, kierowanie do wykorzystania bądź unieszkodliwiania oraz ograniczenie przemieszczania. W określonych przez prawo warunkach i czasie, wytwórcy lub odbiorcy odpadów mogą tymczasowo magazynować na swoim terenie odpady, przeznaczone do wykorzystania lub unieszkodliwienia (bez składowania).

Na terenie gminy został w 2005 roku utworzony Gminny Punkt Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych w miejscowości Krynki w ramach którego prowadzona jest zbiórka m.in. zużytych baterii. W 2007 roku został opracowany i przyjęty „Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Brody na lata 2007-2032” na podstawie, którego usunięto od 2007 roku do września 2017 roku 842 Mg pokryć dachowych zawierających azbest.

Ryc. 8. Ilość wyrobów zawierających azbest

Źródło: http://www.spstarachowice.bip.doc.pl/upload/doc/38100_20170320_102233.pdf

Odpady z sektora gospodarczego

Odpady powstające w sektorze gospodarczym są wywożone poza teren gminy m.in. do Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów w Janiku za pośrednictwem firm świadczących usługi w zakresie odbioru i transportu odpadów.

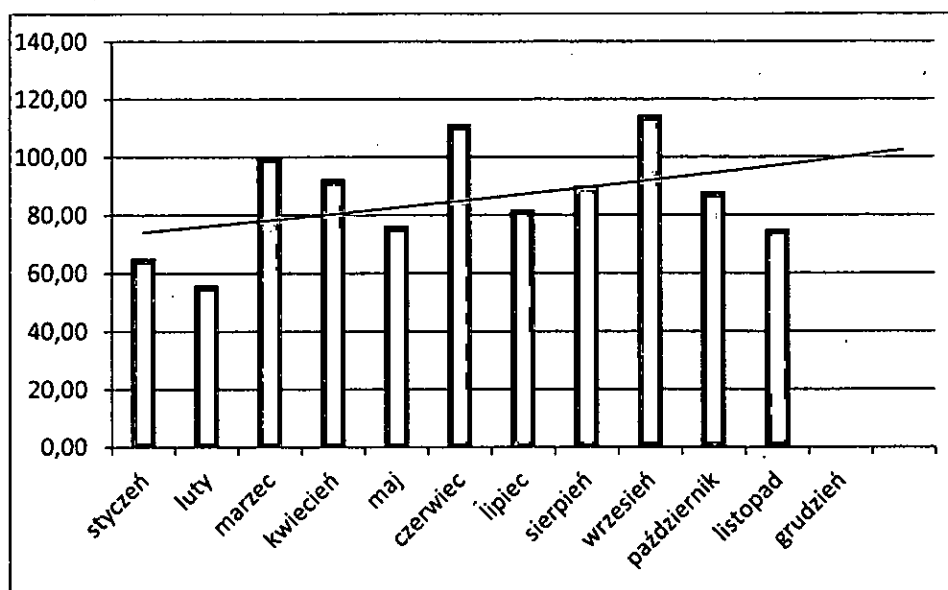
Odpady komunalne

Zgodnie z art. 3. ust. 2 pkt. 10 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tekst jednolity Dz.U.2016.250 ze zm.) Gminy dokonują corocznej analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi, w celu weryfikacji możliwości technicznych i organizacyjnych gminy w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi.

Właściciele nieruchomości składają deklarację do Wójta Gminy Brody, który organizuje system gospodarki odpadami na terenie gminy.

Zgodnie z aktualnymi danymi pochodzącymi z UG Brody, stan zebranych odpadów w poszczególnych miesiącach na rok 2016 prezentuje się następująco:

Ryc 9. Łączna ilość zebranych odpadów za rok 2016

Źródło: dane UG

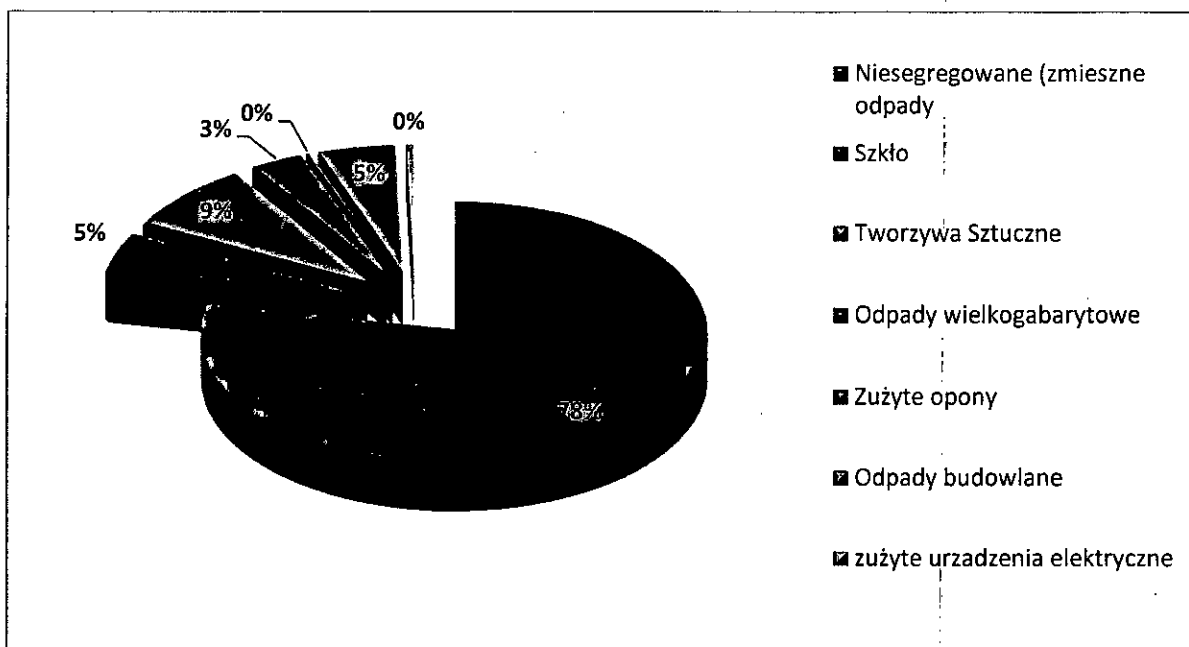
Sięgając do bardziej szczegółowych danych, zaprezentowane zostaną poniżej wartości dla poszczególnych rodzajów odpadów zebranych na terenie Gminy Brody za rok 2016 wraz z ich procentowym udziałem w całościowej strukturze odpadów komunalnych.

Tabela 46. Morfologia zebranych odpadów na terenie Gminy Brody za rok 2016

Lp.	Nazwa	Ilość (t)	Udział (%)
1	Niesegregowane (zmieszane odpady)	1046,69	78,06
2	Szkło	60,86	4,54
3	Tworzywa Sztuczne	114,26	8,52
4	Odpady wielkogabarytowe	44,26	3,30
5	Zużyte opony	2,05	0,15
6	Odpady budowlane	66,12	4,93
7	zużyte urządzenia elektryczne	6,724	0,50
	Razem:	1340,964	100,00

Źródło: dane UG

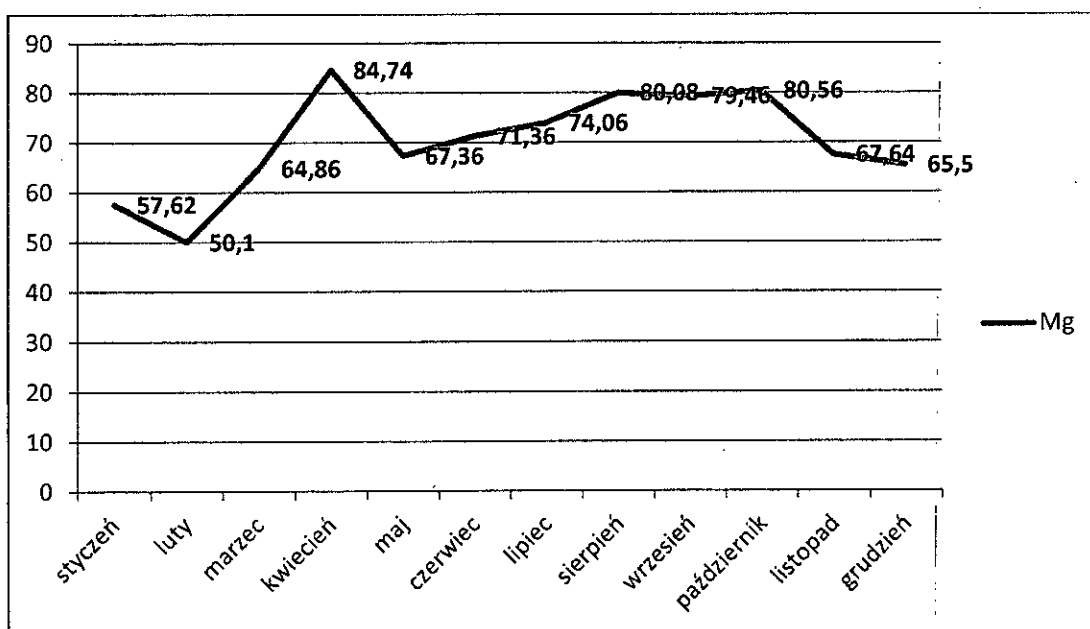
Ryc. 10. Udział poszczególnych rodzajów odpadów

Źródło: opracowanie własne

W 2016 roku firma ATK Recykling odebrała z terenu gminy Brody 1046,69 Mg niesegregowanych odpadów komunalnych (zmieszanych). Porównując ilość zebranych niesegregowanych odpadów w roku 2016 z rokiem ubiegłym (2015 – 612,72 Mg) nastąpił wzrost ilości zbieranych odpadów niesegregowanych o 239,76 Mg. Na rysunku poniżej przedstawiono ilość zbieranych odpadów niesegregowanych w poszczególnych miesiącach 2016 roku.

Ryc. 11. Odpady niesegregowane w roku 2016 w Gminie Brody

Źródło: dane UG

W kontekście recyklingu, na podstawie złożonych sprawozdań przez przedsiębiorców odbierających odpady z terenu gminy Brody w 2016r. gmina osiągnęła następujące poziomy recyklingu przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: *papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła: 18,53%* oraz *innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych: 95,57 %*. W związku z powyższym za rok 2016 zostały osiągnięte poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów określonych rozporządzeniem Ministra Środowiska.

Ocena

Na terenie Gminy Brody nie ma składowisk odpadów komunalnych, przemysłowych oraz niebezpiecznych. Odpady powstające na terenie gminy wywożone są poza granice gminy, co nie stwarza zagrożenia dla środowiska naturalnego. Wszyscy mieszkańcy są objęci systemem od 2013 roku. Natomiast powstające „dzikie wysypiska” na terenie gminy świadczą o nieszczelności systemu zbiórki odpadów. W celu rozwiązania tego problemu należałoby wprowadzić rozwiązania systemowe tzn. na podstawie akceptacji mieszkańców wyrażonej w przeprowadzonym referendum doprowadzić do przejęcia przez gminę obowiązków w zakresie pozbywania się odpadów komunalnych. Ponadto należy przestrzegać zasady „zanieczyszczający płaci” przez wprowadzenie „podatku śmieciowego” naliczanego od wszystkich zameldowanych na terenie gminy mieszkańców. W związku z powyższym nadal należy sukcesywnie realizować przyjęty „Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Brody na lata 2007-2032”, dążyć do rozbudowy systemu selektywnego zbierania odpadów „u źródła” oraz prowadzić edukację ekologiczną w zakresie gospodarki odpadami.

4.8.2. ANALIZA SWOT

Tabela 47. Analiza SWOT- Gospodarowanie odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	
MOCNE STRONY	SLABE STRONY
<p>Wzrost efektywności selektywnego zbierania odpadów komunalnych; Zmniejszająca się ilość odpadów na składowiskach;</p>	<p>Rosnące zapotrzebowanie na gospodarowanie odpadów ściekowych; Niewystarczający poziom podejmowanych działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów; Ciągłe powstawanie dzikich wysypisk;</p>

	Nadal wysoki poziom wyrobów zawierających azbest, zwłaszcza w obiektach należących do osób fizycznych
SZANSE	ZAGROŻENIA
Rosnąca świadomość społeczeństwa w zakresie postępowania z odpadami; Wsparcie finansowe przy usuwaniu i unieszkodliwianiu wyrobów zawierających azbest;	Coraz wyższe poziomy wymagań w zakresie odpadów (odpady wielkogabarytowe, remontowo-budowlane, odpady niebezpieczne);

Zródło: opracowanie własne

4.8.3. PROBLEMY I SUKCESY OBSZARU

Tabela 48. Problemy i sukcesy – gospodarowanie odpadami

PROBLEMY I SUKCESY W PERSPEKTYWIE DOKONANEJ OCENY	
SUKCESY	PROBLEMY
Sukcesywna realizacja kluczowych zobowiązań wynikających z dyrektyw unijnych w zakresie gospodarki odpadami;	Nadal istniejąca potrzeba bezpiecznego usuwania i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest; Niewystarczająca infrastruktura służąca gospodarce odpadami;

Zródło: opracowanie własne

4.8.4. OCENA POTRZEBY REALIZACJI CELÓW REKOMENDOWANYCH W WYTYCZNYCH MŚ

Tabela 49. Ocena potrzeby realizacji celów rekomendowanych przez MŚ- gospodarowanie odpadami

OCENA POTRZEBY REALIZACJI CELÓW REKOMENDOWANYCH W WYTYCZNYCH MŚ	
REKOMENDOWANY CEL	ZASADNOŚĆ REALIZACJI CELU W PERSPEKTYWIE DOKONANEJ OCENY
Racjonalne gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i wykorzystanie ich na cele energetyczne	TAK
Budowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych	TAK
Budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu), termicznego przekształcania z odzyskiem energii oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów	TAK

Minimalizacja składowanych odpadów	TAK
Zredukowanie liczby nieefektywnych, lokalnych składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne	TAK
Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów komunalnych	TAK
Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne	TAK
Promowanie i wspieranie budowy sieci napraw i ponownego użycia	TAK

Zródło: opracowanie własne

4.8.5. POWIĄZANIA POTRZEB W OBSZARACH PRZYSZLEJ INTERWNCJI Z ZAGADNIENIAMI HORYZONTALNYMI

Tabela 50. Zagadnienia horyzontalne- gospodarowanie odpadami

Zagadnienia horyzontalne	
Adaptacja do zmian klimatu	Dążenie do ponownego wykorzystywania materiałów pochodzących z recyklingu
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Dążenie do praktyk niewłaściwego składowania odpadów
Edukacja ekologiczna	Edukowanie społeczeństwa w zakresie właściwego składowania odpadów i redukowania powstawania odpadów
Monitoring środowiska	Monitoring w zakresie zbierania, przetwarzania i składowania odpadów

Zródło: opracowanie własne

4.9. ZASOBY PRZYRODNICZE

4.9.1. Charakterystyka obszaru przyszłej interencji

Rzeźba terenu i budowa geologiczna. Teren gminy Brody znajduje się w Prowincji Wyżyna Małopolska, na styku mezoregionów: Płaskowyż Suchedniowski, Przedgórze Ilżeckie i Wyżyna Sandomierska. Pomiędzy pierwszymi dwoma granicę stanowi dolina Kamiennej. Płaskowyż Suchedniowski charakteryzuje się pagórkowatym charakterem rzeźby, w krajobrazie dominują szerokie, kopulaste lub spłaszczone garby i wierzchowiny sięgające do 400 m. n.p.m. Charakterystyczny dla Przedgórza Ilżeckiego jest krawędziowy typ rzeźby - równoległe garby, kuesty, progi skalne, rozdzielonych subsekwentnymi obniżeniami biegnącymi w kierunku NW-SE (np. okolice wsi Krynki, Ruda). Dla Wyżyny Sandomierskiej charakterystyczny element stanowią wysoczyzny lessowe pocięte licznymi wąwozami.

Zróznicowanie wysokościowe terenu jest znaczne i zawiera się w granicach: od 181,8 m npm - najniższy punkt zlokalizowany w dolinie Kamiennej, do 273,8 m npm - najwyższy punkt znajdujący się w północno-zachodniej części gminy.

Gmina Brody położona jest na obszarze osłony mezozoicznej (obrzeżenie permsko – mezozoiczne) otaczającej masyw świętokrzyski. Tektonika starszego podłoża triasowo – jurajskiego jest skomplikowana, warstwy są popękane i sfałdowane. Ogólna rozciągłość warstw jest ukierunkowana NW - SE. Granica między triasem a jurą jest tektoniczna i przebiega z NWW na SEE, przecinając dolinę rzeki Kamiennej w sąsiedztwie Krynek. Najstarszymi skałami stwierdzonymi na powierzchni w obrębie granic gminy są osady triasu (który dzieli się na trzy podokresy: trias dolny – pstry piaskowiec, trias środkowy – wapień muszlowy, trias górny – kajper i retyk). Osady dolnego triasu występują na powierzchni w południowej części gminy - piaskowce i ły wiśniowe. Osady węglanowe triasu środkowego są mocno zredukowane. Reprezentują je wapień, margle i dolomity. Osady najwyższego triasu znane są z powierzchni w okolicach Brodów i Krynek. Są to piaskowce kwarcytowe drobno- i średnioziarniste barwy szaro – kremowej o spoiwie ilastym i ilasto krzemionkowym. W osadach kajperu występują poza tym ły pstre. Na niewielkim obszarze w okolicach wsi Adamów i Ruda występuje trias górny. W podłożu obszarów sołectwa Ruda, Adamów, Dziurów, Jabłonna dominują utwory triasu dolnego. Na przedłużeniu linii zabudowy wsi Gębice na niewielkim obszarze występuje trias środkowy.

Osady jury odsłaniają się na północ od linii Michałów – Kryńki. Jurę dolną (lias) reprezentują piaskowce i łupki ilaste, wśród których występują cienkie, od kilku do kilkunastu centymetrów grubości warstwy tzw. „płaskury” syderytu ilastego. Występują tu również piaskowce kwarcytowe drobno- i średnioziarniste szare o spoiwie ilasto-krzemionkowym i ilastym. Morskie osady jury środkowej (dogger) reprezentują formację rudonośną. Jura górna (malm) wykształcona jest w facji węglanowej jako wapień skaliste, płytowe, oolitowe, margliste.

Na terenie gminy występuje niewielki fragment osadów miocenu (północny skraj gminy). Są to białe, drobnoziarniste piaski i ły.

Starsze utwory podłoża w plejstocenie pokryte zostały osadami związanymi z działalnością łądolodu. Tak powstała pokrywa utworów piaszczystych i gliniastych, które w późniejszym czasie, częściowo pokryły też lessy. Po ustąpieniu łądolodu działalność niszcząca rozpoczęły rzeki. Wynikiem ich działalności jest szeroka dolina Kamiennej oraz wcięcia erozyjne wzgórz zbudowanych z utworów starszych i lessów. Produkty niszczenia rzeka

osadzała w swej dolinie dając duże nagromadzenie piasków oraz częściowo żwirów. Procesy niszczące, erozyjne oraz sedymentacji trwają do dziś.

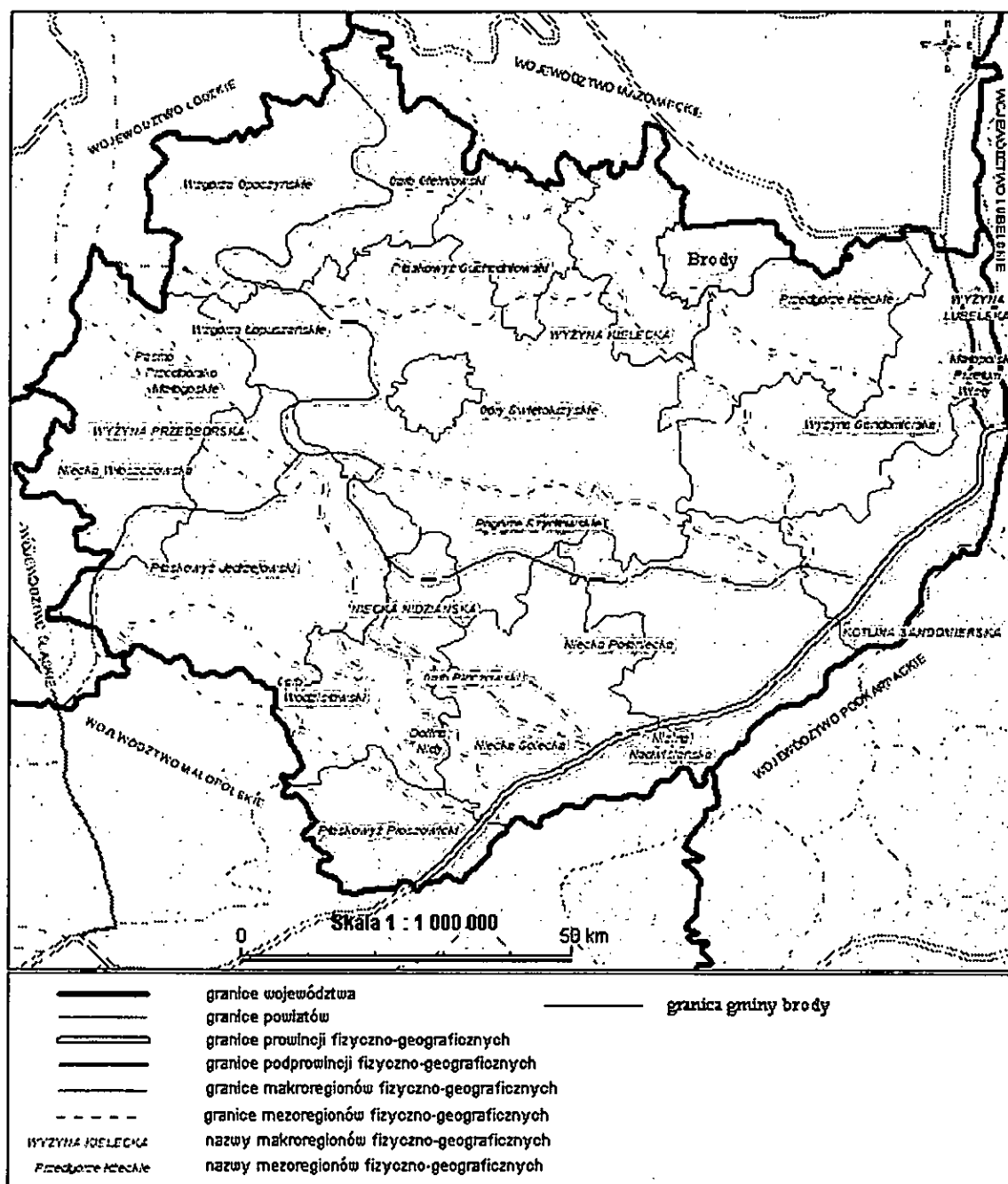
Szata roślinna. Na terenie gminy dominują obszary leśne zajmujące 69,5 % jej obszaru. W przeważającej części są to lasy państwowe. Lasy prywatne zajmują tylko 216 ha. W podziale geobotanicznym Polski Szafera i Pawłowskiego (1972) teren ten umieszczono w Dziale Bałtyckim, poddziale Pas Wyżyn Środkowych, Krainie Świętokrzyskiej, w okręgu Koneckim położonym w północno – zachodnim przedłużeniu centralnego Okręgu Łysogórskiego.

Na terenie gminy występują liczne gatunki drzew: jodła, buk, cis, modrzew polski, sosna, jesion, dąb, wiązy, jawor, grab, świerk i brzoza. Ten niebywale bogaty w gatunki drzew typ lasu mieszanego przedstawia jak się zdaje mozaikę drobnych płatów zespołów leśnych, pozostającą w zależności od historii tych lasów oraz od lokalnie zmiennych właściwości gleby i mikroklimatu. Rozmaitości w składzie drzewostanów odpowiadają bardzo bogate florystyczne skupienia roślinne ich runa. Występują tu rzadkie i chronione gatunki roślin reprezentujące zarówno element borealny (północny) jak i pontyjsko – panoński (stepowy) oraz atlantycki (zachodni). Stosunkowo liczne tu są rośliny o charakterze górskim mające ostoje w Górach Świętokrzyskich. Do najciekawszych należą liczne stanowiska wawrzynka główkowego. Wschodnie przedłużenie Puszczy Świętokrzyskiej różni się od niej składem gatunkowym drzewostanów i siedliskami tak znacznie że już w przeszłości nazywany był Puszczą Iłżecką lub Lasami Iłżeckimi. Charakterystyczną cechą obecnych pozostałości Puszczy Iłżeckiej jest duża powierzchnia kompleksów leśnych co znacznie wpływa na charakter gospodarki leśnej i skład gatunkowy fauny tych lasów. Dominują siedliska suche, na piaskach, niekiedy zwydmionych i piaszczystych glinach zalegających na jurajskich wapieniach. Takie siedliska kształtują zwykle korzystny ciepły i suchy mikroklimat. W kompleksach leśnych występują fitocenozy: bór suchy, bór świeży, bór mieszany świeży, bór mieszany wilgotny, bór bagienny i las łąkowy. W podszyciu występuje jałowiec, jeżyna, czernica brusznica, wrzos płonnik, miejscami poziomka, orlica, chrobotek, skrzyp leśny, fiołek leśny, zawilec gajowy, przylaszczka, zawilec zwykły i malina.

Większość łąk i pastwisk zlokalizowana jest w dolinie Kamiennej oraz w dolinach licznych cieków dopływowych. Łąk i pastwisk śródpolnych na terenach przydolinnych jest bardzo mało. W składzie gatunkowym występuje: manna mielec, manna jadalna, turzycza, mietlica biaława, wiechlina, jaskier rozłogowy, skrzyp błotny, kosocięc żółty, skrzyp bagienny, kostrzewa łąkowa, wyszyniec łąkowy, kubkówka pospolita, konieczyna biała, krwawnica pospolita, mniszek lekarski, sitowia i wełnianka wąskolistna.

Fauna. Obszar Gminy Brody cechuje bogactwo fauny. Spotkać można m.in. następujące gatunki ssaków: zając szarak, wiewiórka, kret, bóbr, mysz (domowa, polna i zaroślowa), jeż, piżmak, lis, kuna, tchórz zwyczajny, łasica łąska, dzik, sarna, jelen europejski oraz gatunki nietoperzy. Z owadów bogata jest grupa motyli z prawnie chronionym paziem królowej. Ryby w występujących tu wodach powierzchniowych reprezentowane są przez: sandacza, szczupaka, karasia, leszcza, suma, płóc, karpia, lina, okonia, ukleję, amura, pstrąga potokowego. Występuje tu po kilka gatunków płazów i gadów: jaszczurka zwinka i żyworódka, padalec zwyczajny, żmija zygzakowata, zaskroniec zwyczajny, ropucha paskówka, rzekotka, kumak nizinny, grzebiuszka. Awifaunę reprezentują tak rzadkie gatunki jak: bocian czarny, jastrząb, myszołów zwyczajny, kobuz, dzięcioł duży, krogulec, pustułka, kruk. Biotopy leśne zamieszkują m.in.: sikora bogatka, szpak, drozd śpiewak. W ekosystemach pól uprawnych, ugorów i łąk gnieźdzą się m.in.: skowronek, bażant, trznadel, kuropatwa, pliszka żółta, świergotek polny i łąkowy.

Ryc. 12. Podział fizyczno-geograficzny województwa świętokrzyskiego

źródło: POŚ

Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt. Walory przyrodnicze omawianego obszaru podkreślają liczne gatunki roślin i zwierząt prawnie chronionych całkowicie lub częściowo, a także rzadkich i zagrożonych. Spośród roślin są to m.in.: cis, miłek wiosenny, sasanka łąkowa, storczyki, widłak goździsty, zawilec wielkokwiatowy, konwalia majowa, kruszyna pospolita, czosnek wężowy, len włochaty. Spośród zwierząt są to m.in.: bocian czarny, jastrząb, pustułka,

bóbr, ropucha paskówka, jaszczurka zwinka i żyworódka, padalec zwyczajny, żmija zygzakowata, zaskroniec zwyczajny i paż królowej.

Łowiectwo. Na terenie Gminy Brody swoje obwody łowieckie posiadają trzy koła myśliwskie: Koło Łowieckie Nr 2 „HUBERT” w Starachowicach, Koło Łowieckie „NEMROD” w Małyszynie Starym i Koło Łowieckie „PONOWA” w Starachowicach. Oprócz okresowego odławiania zwierzyny chorej i słabej, koła te zajmują się także dokarmianiem zwierząt w okresie zimowym.

Ochrona przyrody. Na terenie Gminy Brody zlokalizowane są następujące formy ochrony przyrody:

a) obszar chronionego krajobrazu:

• **Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Kamiennej (OChKDK)** został utworzony w 1995 roku Rozporządzeniem Wojewody Kieleckiego Nr 12/95 (Dz. U. Nr 21, poz. 145). Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego z 14 lipca 2005 roku w sprawie obszarów chronionego krajobrazu Nr 89/2005 określiło zakres czynnej ochrony ekosystemów i zakazy ostatnia zmiana wprowadzona 16 lutego 2009 r. Rozporządzeniem Nr 17/2009.

Teren Gminy Brody zawiera się w całości w OChKDK. Obszar ten posiada silnie zróżnicowaną i bogatą roślinność. Związane jest to z dużym urozmaiceniem podłoża skalnego i gleb, oraz zróżnicowaną rzeźbą. Siedliska oligotroficzne występują na terenach piaszczysto-ilastych pokrytych osadami plejstoceniowymi. Są to świeże bory sosnowe i bory mieszane występujące w Lasach Iłżeckich. W tych lasach spotkać można rzadkie i prawnie chronione rośliny: wawrzynek główkowy, wisienka stepowa, zawilec wielkokwiatowy, len złocisty, aster gawędka. Osobliwością florystyczną są murawy i zarośla kserotermiczne ze stepową ostnicą Jana. Na lessowych glebach Wyżyny Sandomierskiej na prawym brzegu Kamiennej zachowały się fragmentarycznie żyzne grądowe lasy liściaste z rzadkimi i prawnie chronionymi roślinami takimi jak: tojad dzióbaty, tojad mołdawski, pluskwica europejska i dzwonecznik wonny. W fragmentach borów mieszanych i grądów, muraw i zarośli kserotermicznych występują rośliny prawnie chronione i rzadkie takie jak: powojnik prosty, oleśnik górski, obuwik pospolity, ostrożeń pannoński, naparstnica wielokwiatowa i inne.

Najważniejszą ekologiczną funkcją obszaru jest ochrona wód podziemnych i powierzchniowych oraz odtworzenie i zachowanie przez dolinę rzeki Kamiennej funkcji korytarza ekologicznego. Obszar ten spełnia ponadto rolę klimatotwórczą i aerosanitarną, w większych ośrodkach miejskich tego obszaru.

b) rezerwaty przyrody:**➤ „Rosochacz”**

Utworzony został na podstawie Zarządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 lipca 1997r. (Monitor Polski Nr 51, poz. 485). Rezerwat obejmuje obszar lasu i torfowisk o powierzchni 30,44 ha, położonych w południowej części kompleksu Lasów Iłżeckich – na terenie leśnictwa Lubienia. Rezerwat obejmuje naturalne wielogatunkowe o bogatej strukturze drzewostany. Zajmują one żyzne i silne uwilgotnione siedliska powstałe z namulów organicznych i mineralnych w dolinie rzeki Świętojanki. Z powodu swej niedostępności, ten bagnisty obszar lasu, stanowi enklawę cennej flory i fauny Lasów Iłżeckich. Biegnie tędy ok. dwukilometrowa ścieżka dydaktyczna, na której z pomostów zbudowanych nad torfowiskami możemy poznawać ciekawe i chronione gatunki roślin. Rośnie tu m. in. wawrzynek wilczełyko, cis, rosiczka okrągłolistna, widłak jałowcowaty, widłak wroniec, lilia złotogłów, podkolan biały, starzec Fuchsa. Gatunkiem panującym jest olsza (44,9% powierzchni drzewostanów), znajdująca wzdłuż cieków wodnych dobre warunki wzrostu. Następnym gatunkiem dominującym jest sosna (40,1% powierzchni drzewostanów). W dalszej kolejności plasują się brzoza i dąb. Pozostałe gatunki takie jak klon, osika, jodła, grab, wiąz, świerk występują jedynie jako domieszki o bardzo różnym udziale w składzie drzewostanu. Podszyty miejscami bardzo liczne tworzone są przez kruszynę, leszczykę, trzmielinę, kalinę, bez czarny i koralowy a także niektóre gatunki drzewostanów jak świerk, jodła, grab. W rezerwacie obserwuje się powolną ekspansję gatunków drzewiastych (jodła, sosna, olsza, grab) na teren bagnisty, co jest dużym walorem dydaktycznym tego miejsca. Wędrując po najbardziej niedostępnych partiach lasu można usłyszeć głos jastrzębia gołębiarza. Miejsce gniazdowania ma tu bocian czarny, który na śródleśnych torfowiskach znajduje obfitość pokarmu.

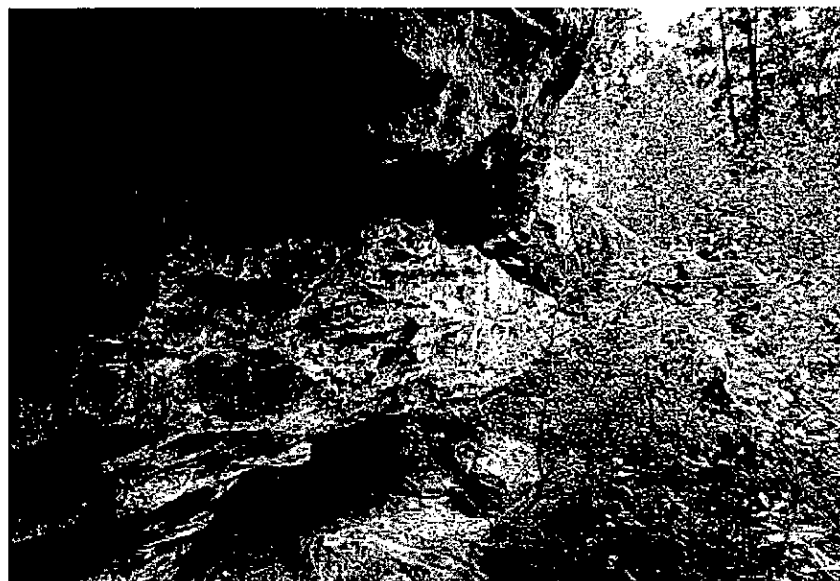
Ryc. 13. Rzeczka Świętojanka w rezerwacie „Rosochacz”

➤ *„Skały pod Adamowem”*

Utworzony został na mocy Zarządzenia Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 27 czerwca 1995r. (Monitor Polski Nr 33, poz. 407). Rezerwat stanowi obszar lasu oraz wychodni skalnych o powierzchni 8,98 ha. Utworzony został w celu zachowania walorów krajobrazowych, wartości naukowych i dydaktycznych wychodni piaskowców dolnotriasowych. Skałki te ciągną się wzdłuż zbocza na długość ok. 1 km i osiągają wysokość do 6m. Piaskowce te zaliczone zostały do dolnego liasu. Niemal pionowe odsłonięcia skałek stanowią materiał do badań sedymentologicznych, a morfologiczna budowa może wiele powiedzieć o przebiegających w długim czasie procesach wietrzenia, które nadały im kształty ambon, głęboko podciętych okapów, grzybów skalnych. W ścianach (o wysokości do 6 m) utworzyły się płaskie zagłębienia i wystające gzymsy, które odzwierciedlają ławicowy układ piaskowców. Liczne są drobne urzeźbienia powierzchni skał w postaci owalnych wgłębień przedzielonych koronkowymi żeberkami. Miejscami skały porastają: paprotka zwyczajna, zanokcica skalna, rojnik pospolity.

Ryc. 14. Rezerwat „Skały pod Adamowem”

➤ *„Skały w Krynkach”*

Rezerwat ten utworzony został na mocy Zarządzenia Ministra Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 lipca 1997r. (Monitor Polski Nr 56, poz. 546). Rezerwat stanowi obszar lasu i skał o powierzchni 25,10 ha. Położony jest on na terenie Nadleśnictwa Ostrowiec Świętokrzyski. Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych naturalnych monumentalnych bloków piaskowców dolnotriasowych. Niektóre skały podobne są do okapów, ambon, czy wielkiego grzyba. Osady te powstawały na dnie rzeki, o czym świadczy ich uziarnienie i warstwowania przekątne. Ciekawostką jest to, że niedaleko od rezerwatu, w Krynkach znajduje się odsłonięcie skał powstałych w podobnym okresie, lecz w środowisku morskim. W granicach rezerwatu mieści się także wąwóz z pionowymi ścianami skalnymi o wysokości do 10 m.

Ryc. 15. Rezerwat „Skały w Krynkach”

➤ *„Zapadnie Doły” - proponowany*

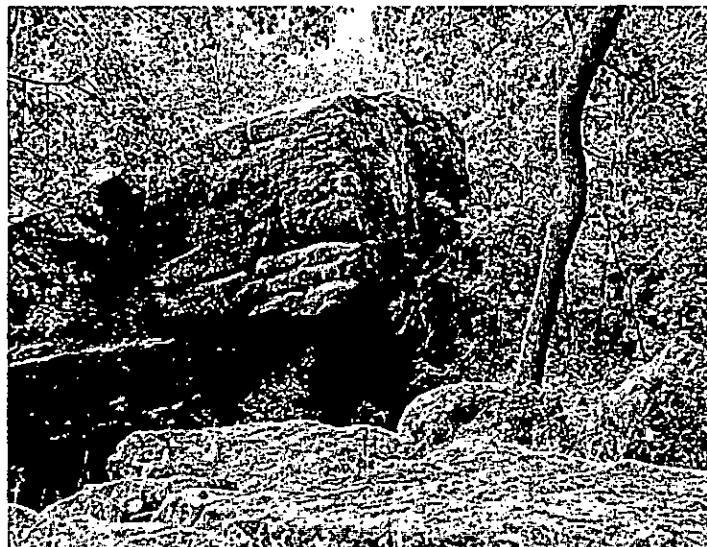
Teren tego obiektu leży w centrum dużego kompleksu leśnego na północ od wsi Bór Kunowski. Na ochronę zasługują znajdujące się tam formy krasowe, powstałe wskutek powolnego rozpuszczania przez wody skał wapiennych (jury górnej), położonych pod kilkumetrową warstwą piaszczystą. Efektem tego działania są głębokie leje, zapadliska, nieckowate dolinki oraz ponor. Nad obszarem "Zapadnich Dołów" króluje potężny dąb "Maciek" o siedmiometrowym obwodzie pnia.

c) pomniki przyrody ożywionej i nieożywionej:

➤ *„Skały w Rudzie”*

Został utworzony 2 października 1987 r. (Zarz. Nr 23/87 Wojewody Kieleckiego). Na kompleks „Skał w Rudzie” składają się pomniki przyrody o numerach 136, 137, 138. Skały te ciągną się na północno-zachodnim stoku doliny Kamiennej ok. 300 m powyżej Zalewu Brodzkiego. Występują tu liczne ambony i urwiska skalne o wysokości do 8 m i długości do 70 m. Urwiska są częściowo podcięte od dołu tworząc nisze i okapy. Znajduje się tu także wielki monolit skalny – baszta skalna średnicy 15-20 m i wysokości ok. 7 m. Ściany urwiska i baszty są bogato urzeźbione z licznymi półkami, okopami, listwami, bruzdami. Formy skalne są zbudowane z piaskowców dolnotriasowych barwy szarozółtej i jasnobieżowej takich samych jakie odsłaniają się w rezerwacie „Skały w Krynkach”.

Ryc. 16. Pomnik przyrody „Skały w Rudzie”

➤ *„Odsłonięcie Geologiczne i Źródło”*

Został utworzony 2 października 1987 r. (Zarz. Nr 23/87 Wojewody Kieleckiego) - numer 139. Odsłonięcie stanowiące dawny łom stokowy znajduje się w miejscowości Krynki w górnej części zbocza doliny Kamiennej, w niewielkim wąwozie, około 200 m na NW od zabudowań wsi i około 600 m od kościoła w Krynkach. W ścianie łomu o długości 30 m i wysokości 6 m odsłaniają się białe piaskowce drobnoziarniste dolnej jury. Skały zalegają poziomo, pocięte są zespołem pionowych spękań. Źródło zboczowe, szczelinowe wypływające spod dużego bloku skalnego znajduje się w wąwozie poniżej łomu.

Ryc. 17. Pomnik przyrody „Odsłonięcie i źródło”

➤ *„Profil Geologiczny”*

Został utworzony 1 października 1987 r. (Zarz. Nr 23/87 Wojewody Kieleckiego) i otrzymał numer 140. Kamieniołom stokowy zlokalizowany jest w górnej części wschodniego zbocza doliny Lubianki (Świętojanki) spływającej od Lubieni do rzeki Kamiennej, we wschodniej części miejscowości Młynek. W ścianie stokowego kamieniołomu o długości 50 m i wysokości 15 m odsłania się kontakt osadów najwyższego liasu (jura dolna) i najniższego doggeru (jura środkowa).

Ryc. 18. Pomnik przyrody „Profil Geologiczny w Młynku”

➤ *„Głaz Narzutowy”*

Został utworzony 2 października 1987 r. (Zarz. Nr. 23/87 Woj. Kieleckiego). Głaz położony jest na północnym zboczu doliny Kamiennej, ok. 1,5 km na SE od Stykowa. Znajdują się tu trzy olbrzymie bloki piaskowca leżące u podnóża zbocza doliny Kamiennej. Największy blok ma wymiary (w części odsłoniętej na powierzchni): 20 × 10 × 5 m. Piaskowce dolnotriasowe (ret) budujące głazy są gruboławicowe, średnio- a miejscami gruboziarniste, z wkładkami zlepieńców (otoczaki kwarcu), barwy szarozółtej, szaro-beżowej, jasnobrązowej.

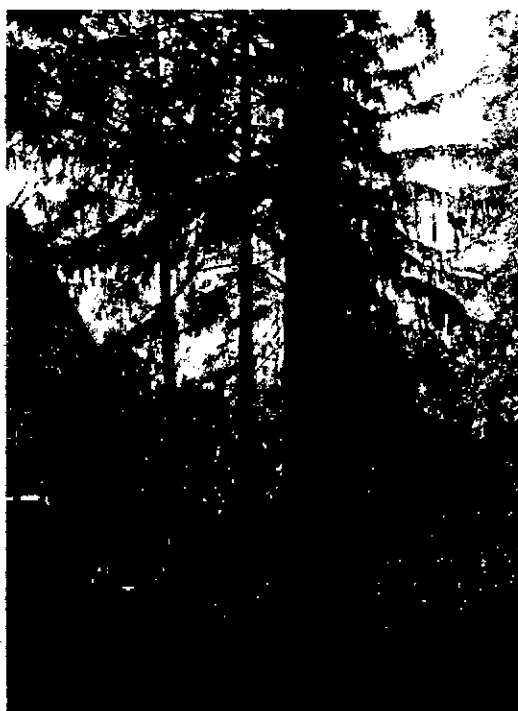
Ryc. 19. Pomnik przyrody „Głaz Narzutowy”

➤ **„Daglezja Zielona”**

Został utworzony 26 listopada 1997 r. (Rozp. Nr21/97 Woj. Kieleckiego). Jest to drzewo o obwodzie 3 m i wysokości 27 m. Znajduje się ono w miejscowości Gębice, na działce nr 294/1271 (obręb ewidencyjny Krynki), w obwodzie 294 leśnictwa Godów.

Ryc. 20. Pomnik przyrody „Daglezja zielona”

➤ *„Trzy Buki Pospolite”*

Pomnik przyrody „Cztery Buki Pospolite” został utworzony 26 listopada 1997 r. (Rozp. Nr 21/97 Woj. Kieleckiego). Drzewa położone są w nadleśnictwie Starachowice (Leśnictwo Lubienia, oddział 8b). Drzewa mierzone na wysokości 1,3 m posiadają następujące wymiary: obwód 3,93 i wysokość 36 m; obwód 3,82 i wysokość 34 m; obwód 3,58 i wysokość 33 m; obwód 3,48 i wysokość 33 m.

W chwili obecnej pozostały jedynie trzy z w/w drzew. W roku 2003 jedno drzewo zostało połamane przez wiatr.

Ryc. 21. Pomnik przyrody „Trzy buki pospolite”

➤ *Pomnik przyrody Dąb „Maciek”*

Na terenie proponowanego rezerwatu przyrody w leśnictwie klepacze położonego wśród dużego kompleksu leśnego znajduje się dąb o ponad 7 metrowym obwodzie pnia, który został uznany za pomnik przyrody.

Ryc. 22. Pomnik przyrody „Dąb Maciek”

NATURA 2000

Na terenie gminy znajdują się również obszary NATURA 2000 pn. „Wzgórza Kunowskie” oraz „Uroczyska Lasów Starachowickich”. Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000 ma na celu utrzymanie bioróżnorodności państw członkowskich UE poprzez ochronę najcenniejszych siedlisk oraz gatunków fauny i flory na ich terytorium. Podstawy do jej tworzenia stanowią:

- Dyrektywa rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikich ptaków tzw. „Ptasia” na podstawie której tworzy się Obszar Specjalnej Ochrony – OSO,
- Dyrektywa rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory tzw. „Siedliskowa”, stanowiąca podstawę do wydzielenia Specjalnego Obszaru Ochrony – SOO.

Ocena

W wyniku zagospodarowywania przez ludzi nowych, dotychczas otwartych terenów, następuje ich fragmentaryzacja i przerwanie ciągłości istniejących układów, decydujących o zachowaniu równowagi przyrodniczej. Szczególnie dobrze to widać w przypadku budowy nowych ciągów komunikacyjnych, napowietrznych linii energetycznych wysokiego napięcia oraz tworzenia obszarów zwartej zabudowy.

Dla lasów ogólnymi zagrożeniami są: pożary, kradzieże drewna, zaśmiecanie ich w pobliżu terenów mieszkaniowych i dróg. Niewystarczająca jest także ilość i jakość infrastruktury turystycznej i komunalnej w sąsiedztwie lasów (brak wystarczającej ilości koszy na odpady).

Według informacji nadleśnictw ogólny stan drzewostanów na terenie Gminy Brody jest dobry. W lasach Nadleśnictwa Starachowice wystąpił: szeliniak, zwójka, miernikowce i śmietka modrzewiowa na łącznej powierzchni 411, 71 ha. Na terenie nadleśnictwa Ostrowiec nie stwierdzono występowania szkodników. Na terenie nadleśnictw nie rejestruje się uszkodzeń drzewostanu związanych z zanieczyszczeniem powietrza. Niezgodność składu gatunkowego drzewostanów w Lasach Państwowych na obszarze gminy Brody występuje na łącznej pow. 1923,61 ha.

Zagadnienia związane z gospodarką leśną są bardzo ważne, gdyż zwiększanie powierzchni leśnej prowadzi do:

- poprawy bilansu wodnego danego obszaru,
- przeciwdziałania erozji wodnej i wietrznej gleby,
- zwiększania bioróżnorodności terenów rolnych,
- tworzenia korytarzy ekologicznych,
- podnoszenia efektywności krajobrazu,
- poprawy turystycznej atrakcyjności obszarów rolnych,
- zwiększenia produkcji surowca drzewnego i innych odnawialnych surowców leśnych,
- zmniejszania efektu cieplarnianego.

Z analizy walorów i zasobów środowiska, przyrody i krajobrazu wynika, że ustanowione przez Wojewodę Kieleckiego obszary chronione na powierzchni całej gminy obejmują w zasadzie tereny, które z ekologicznego punktu widzenia w skali gminy, mają podobnie jak w skali regionalnej wartość znaczącą. Z tejże analizy wynika również, że na terenie gminy istnieją również obszary mające znaczenia przyrodnicze w skali lokalnej. Wniosek ten spowodował, że

przeprowadzono ponowną delimitację terenów pod kątem ich przydatności ekologicznej formułując Przyrodniczy System Gminy (PSG), obejmujący trzy kategorie obszarów:

1. Przyrodnicze obszary węzłowe, czyli tereny stanowiące wybitne zgrupowanie najmniej antropogenicznie zmienionych ekosystemów, o cennych walorach florystyczno – faunistycznych, dużej bioróżnorodności. Wyodrębnione wg tego kryterium tereny są jednocześnie centralami rozprzestrzeniania się i wzbogacania na sąsiednie obszary gatunków fauny i flory. Do tej grupy należą:

- kompleks Lasów Iłżeckich zajmujący przeważającą część powierzchni gminy mający charakter wodochronny i zasilający przyrodniczy system gminy. W lasach tych występują głównie siedliska boru mieszanego oraz lokalnie siedliska boru mieszanego wilgotnego, boru świeżego, lasu świeżego, boru wilgotnego i olsu.
- obszar leżący poza gminą - teren Sieradowickiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny.

2. Leśne węzły ekologiczne, czyli tereny uzupełniające w florystyczną pulę gatunkową obszary wyżej scharakteryzowane, mające więc podobną rangę do nich w strukturze przyrodniczej gminy. W gminie Brody wyodrębniono następujący leśny węzeł ekologiczny:

- Las „Czarny Smug” stanowiący niewielki kompleks leśny zwartego drzewostanu położony w południowej części gminy z dominacją sosnowego i domieszka w postaci brzozy, świerka i modrzewia.

3. Obszary łącznikowe, czyli tereny pełniące ważną rolę w systemie przyrodniczym: korytarzy ekologicznych łączących przyrodnicze obszary węzłowe i leśne węzły ekologiczne w spójny system zróżnicowanych biocenoz i walorów biotycznych; należy również podkreślić środowiskotwórczą rolę tych terenów, poprzez bezpośrednie ich oddziaływanie na sąsiadujące z nimi tereny – tym bardziej, że przemieszczanie gatunków odbywa się w obszarach intensywnie użytkowanych rolniczo, a ze względu na wysoką jakość gleb o dużym potencjale ekologicznym występujących biotopów. Wyodrębniono następujące obszary łącznikowe:

- korytarz ekologiczny doliny rzeki Kamiennej, który jest najważniejszy dla PSG Brody, a jego rola wynika z połączenia przyrodniczego obszaru węzłowego Sieradowickiego Parku Krajobrazowego z kompleksem Lasów Iłżeckich. Charakteryzowany korytarz pełniąc rolę środowiskotwórczą dla agrocenoz jest narażony na antropogeniczne oddziaływanie: spływy z chemizacji rolnictwa i zrzuty ścieków komunalnych i przemysłowych. Ważną rolę wzbogacającą pełni „uchodzący” do niego korytarz ekologiczny fragmentu doliny „Świętojanki” w rejonie wsi Młynek i Lubienia.

Obszary pozostające poza Przyrodniczym Systemem Gminy stanowią ok. 20 % jej powierzchni. Nie oznacza to jednak, że z punktu widzenia ochrony środowiska i warunków życia mieszkańców obszary te są mniej ważne.

Jednym z charakterystycznych walorów środowiska w Gminie Brody jest duża lesistość wynosząca w 2015 roku ponad 69,5 %.

4.9.2. ANALIZA SWOT

Tabela 51. Analiza SWOT – zasoby przyrodnicze

ZASOBY PRZYRODNICZE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>Dobry stan drzewostanów na terenie gminy; Wzrost lesistości; Bogactwo gatunkowe; Duża różnorodność siedlisk i ich dobry stan; Małownicze krajobrazy natury; Różnorodność fauny i flory; Osobliwości hydrologiczne- źródła, jeziora; Naturalne odsłonięcia geologiczne.</p>	<p>Słaba spójność związana z przestrzenią podlegającą ochronie; Niewystarczający stopień ochrony obszarów cennych przyrodniczo;</p>
SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>Realizacja programów ochrony środowiska; Rosnąca świadomość społeczna w zakresie ochrony środowiska naturalnego i zachowania różnorodności biologicznej; Ustawodawstwo leśne odpowiadające zasadom zrównoważonej gospodarki.</p>	<p>Zagrożenia wodnych ekosystemów; Rosnący stopień uszkodzeń drzew w lasach; Napływ zanieczyszczeń powodujących szkody w środowisku naturalnym; Niewystarczająca prawnie ochrona korytarzy ekologicznych.</p>

Źródło: opracowanie własne

4.9.3. PROBLEMY I SUKCESY OBSZARU

Tabela 52. Problemy i sukcesy- zasoby przyrodnicze

PROBLEMY I SUKCESY W PERSPEKTYWIE DOKONANEJ OCENY	
SUKCESY	PROBLEMY
<p>Wdrażanie racjonalnej i zrównoważonej gospodarki sprzyjającej zachowaniu środowiska naturalnego; Skuteczna realizacja programów ochrony środowiska.</p>	<p>Zagrożenia ze strony ekstremalnych warunków atmosferycznych (pożary, powódzie) niszczące naturalne środowisko; Kradzieże drewna; Zaśmiecanie środowiska przy najczęściej uczęszczanych trasach.</p>

Źródło: opracowanie własne

4.9 .4. OCENA POTRZEBY REALIZACJI CELÓW REKOMENDOWANYCH W WYTYCZNYCH MŚ

Tabela 53. Ocena potrzeby realizacji celów rekomendowanych - zasoby przyrodnicze

OCENA POTRZEBY REALIZACJI CELÓW REKOMENDOWANYCH W WYTYCZNYCH MŚ	
REKOMENDOWANY CEL	ZASADNOŚĆ REALIZACJI CELU W PERSPEKTYWIE DOKONANEJ OCENY
Przywrócenie/ utrzymanie właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków fauny i flory w ramach sieci Natura 2000	TAK
Ochrona form ochrony przyrody i innych obszarów cennych przyrodniczo	TAK
Trwale zrównoważona gospodarka leśna	TAK
Ochrona gatunkowa	TAK
Stworzenie warunków ochrony korytarzy ekologicznych i przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej	TAK
Utrzymanie i odtwarzanie ekosystemów i ich funkcji	TAK
Ochrona krajobrazu	TAK
Tworzenie zielonej infrastruktury	TAK

Zródło: opracowanie własne

4.9.5. POWIĄZANIA POTRZEB W OBSZARACH PRZYSZLEJ INTERWENCJI Z ZAGADNIENIAMI HORYZONTALNYMI

Tabela 54. Zagadnienia horyzontalne- zasoby przyrodnicze

Zagadnienia horyzontalne	
Adaptacja do zmian klimatu	Podjęmowanie działań utrzymujących dobrą kondycję drzewostanu; Ochrona struktur przyrodniczych; Utrzymywanie właściwego poziomu siedlisk
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Dążenie do wprowadzania działań mających na celu przeciwdziałanie suszy i pożarom
Edukacja ekologiczna	Edukowanie społeczeństwa w zakresie ochrony naturalnego środowiska
Monitoring środowiska	Bieżący monitoring stanu środowiska w tym stanu lasów, rezerwatów i pomników przyrody

Zródło: opracowanie własne

4.10. ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI

Poważne awarie obejmują skutki zaistniałe w wyniku awarii przemysłowych i transportowych z udziałem niebezpiecznych substancji chemicznych. Awarie te mogą prowadzić do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.

Podstawowym aktem prawnym dotyczącym tej kwestii jest ustawa Prawo ochrony środowiska (POŚ). Określone są tu: instrumenty prawne służące przeciwdziałaniu awariom przemysłowym, obowiązki zakładu stwarzającego takie zagrożenie, obowiązki organów administracji w tym zakresie. Zgodnie z ustawą POŚ w razie wystąpienia takiej awarii Wojewoda poprzez Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej i Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska podejmuje działania niezbędne do usunięcia awarii i jej skutków. O podjętych działaniach informuje Marszałka Województwa.

4.10.1. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU PRZYSZLEJ INTERWENCJI

Charakterystyka.

Ryzyko wystąpienia poważnych awarii na terenie gminy dotyczy następujących obiektów i terenów:

- a) stacje paliw z etyliną, olejem napędowym i gazem propan-butan – na terenie gminy razem 4 obiekty – zagrożenie wybuchem,
- b) transport cysternami samochodowymi etyliny, oleju napędowego i gazu propan-butan (do stacji paliw), oleju opałowego (do kotłowni), gazu propan-butan w butlach, amoniaku i innych związków toksycznych – na terenie gminy wzdłuż dróg: krajowych nr 9 i 42 oraz dróg dojazdowych do obiektów przemysłowych,
- c) transport kolejowy – m.in. kwasu siarkowego, dwutlenku siarki, kwasu chlorosulfonowego i chloru,
- d) gazociągi średniego ciśnienia ze stacjami redukcyjnymi – potencjalne zagrożenie wybuchem.

Ocena.

Niska jakość dróg i słabe przystosowanie pasa drogowego do bezpiecznego przewozu materiałów niebezpiecznych, potencjalnie stwarzają możliwość zaistnienia w przyszłości zdarzenia o charakterze awarii drogowej. Oczywiście oprócz odpowiedniej infrastruktury

drogowej, konieczny jest także dobry stan środków transportu oraz wysokie kwalifikacje kierowcy i przewoźnika.

Możliwość zajścia w przyszłości poważnej awarii na drodze powoduje, iż ważnym jest aby służby ratownicze dysponowały odpowiednim sprzętem ratowniczym i miały wypracowany schemat postępowania w takiej sytuacji. Również w przypadku transportu kolejowego występującego na terenie gminy przy rozpatrywaniu poważnych awarii należy brać pod uwagę możliwość zajścia takiego zdarzenia także w tym rodzaju transportu.

Koniecznym wydaje się opracowanie programu informowania społeczeństwa o poważnych awariach środowiskowych, opracowanie sposobu ewakuacji oraz podniesienie poziomu wiedzy w tym zakresie.

4.10.2. ANALIZA SWOT

Tabela 55. Analiza SWOT – zagrożenie poważnymi awariami

ZAGROŻENIE POWAŻNYMI AWARIAMI	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Dobre przygotowanie służb interwencyjnych reagujących na awarie; Niewielka liczba zdarzeń mająca znamiona awarii;	Zła jakość nawierzchni dróg, którymi transportowane są środki chemiczne mogące wywołać poważne awarie;
SZANSE	ZAGROŻENIA
Wzrost świadomości o możliwych zagrożeniach; Coraz lepsza jakościowo technologia produkcji pozwalająca zapobiegać awariom;	Rozwijający się przemysł i związane z tym zagrożenie awariami; Zagrożenia wynikające z możliwości wystąpienia ekstremalnych warunków atmosferycznych; Wzrastające natężenie ruchu na drogach.

Zródło: opracowanie własne

4.10.3. PROBLEMY I SUKCESY OBSZARU

Tabela 56. Problemy i sukcesy obszaru- zagrożenie poważnymi awariami

PROBLEMY I SUKCESY W PERSPEKTYWIE DOKONANEJ OCENY	
SUKCESY	PROBLEMY
Skuteczność działań służb zapobiegających awariom	Pogarszający się stan infrastruktury drogowej przez którą transportowana jest znaczna część niebezpiecznych substancji chemicznych;

--	--

Zródło: opracowanie własne

4.10 .4. OCENA POTRZEBY REALIZACJI CELÓW REKOMENDOWANYCH W WYTYCZNYCH MŚ

Tabela 57. Ocena potrzeby realizacji celów rekomendowanych – zagrożenie poważnymi awariami

OCENA POTRZEBY REALIZACJI CELÓW REKOMENDOWANYCH W WYTYCZNYCH MŚ	
REKOMENDOWANY CEL	ZASADNOŚĆ REALIZACJI CELU W PERSPEKTYWIE DOKONANEJ OCENY
Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń	TAK
Przeciwdziałanie awariom instalacji przemysłowych	TAK
Minimalizacja potencjalnych negatywnych skutków awarii dla ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego, działalności gospodarczej	TAK

Zródło: opracowanie własne

4.10.5. POWIĄZANIA POTRZEB W OBSZARACH PRZYSZŁEJ INTERWENCJI Z ZAGADNIENIAMI HORYZONTALNYMI

Tabela 58. Zagadnienia horyzontalne – zagrożenie poważnymi awariami

Zagadnienia horyzontalne	
Adaptacja do zmian klimatu	Kontrola powstawania nowych zakładów przemysłowych
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Tworzenie nowych zabezpieczeń przed potencjalnymi zagrożeniami
Edukacja ekologiczna	Edukowanie społeczeństwa w zakresie potencjalnych awarii
Monitoring środowiska	Stąły monitoring i współpraca z organami kontrolującymi możliwości występowania awarii

Zródło: opracowanie własne

CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ZADANIA I ICH FINANSOWANIE

5.1. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

Tabela 59. Cele programu ochrony środowiska

Ip.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny ⁶	Ryzyka ⁷
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Redukcja emisji zanieczyszczeń do powietrza	Liczba obszarów największego zanieczyszczenia powietrza, GUS	-	-	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych poprzez ulepszenie infrastruktury;	Rozbudowa infrastruktury drogowej w tym ścieżek rowerowych, chodników dla pieszych, pasów zieleni;	Zadanie własne: Gmina Brody, Zadanie monitorowane: Powiat starachowicki, województwo świętokrzyskie	Nieotrzymanie dofinansowania
						Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pochodzących z palenisk domowych;	Stoła kontrola stref narażonych na największe zanieczyszczenie powietrza	Zadanie monitorowane: WIOŚ w Kielcach	Brak środków finansowych
						Likwidowanie uciążliwości zapachowych spowodowanych hodowlą na terenach zabudowy mieszkaniowej;	Kontrola palenisk domowych;	Zadania własne: Gmina Brody Monitorowane: powiat starachowicki, województwo świętokrzyskie	Nieotrzymanie dofinansowania
						Poprawa jakości powietrza poprzez zwiększanie świadomości społecznej w tym zakresie	Prowadzenie warsztatów edukacyjnych w zakresie skutków zanieczyszczenia powietrza	Zadania własne: Gmina Brody	Brak środków finansowych
2	Zagrożenie hałasem	Poprawa klimatu akustycznego w gminie Brody	Liczba osób narażonych na ponadnormatywny hałas, brak danych	-	-	Ograniczanie poziomu hałasu komunikacyjnego	Zadania z zakresu usprawniania infrastruktury drogowej co pozwoli obniżyć emisję hałasu	Zadania własne: Gmina Brody Zadania monitorowane: Powiat starachowicki, Województwo śląskie	Brak środków finansowych

⁶ Należy wskazać, czy zadanie należy do zadań własnych samorządu (zadania finansowane w całości lub w części ze środków budżetowych i pozabudżetowych będących w dyspozycji województwa/powiatu/gminy) bądź czy jest zadaniem monitorowanym (zadania, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych – będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla krajowego (centralnego), bądź instytucji działających na terenie województwa/powiatu/gminy, lecz podlegających bezpośrednio organom centralnym).

⁷ Zidentyfikowanie głównego zagrożenia na każdym etapie realizacji planowanych zadań.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

							Zwiększanie zasięgu pasów zieleni ograniczających emisję hałasu; Podjęcie działań na rzecz rozwoju transportu zbiorowego;	Zadania własne: Gmina Brody	Brak środków finansowych
						Kontrole w zakładach przemysłowych pod kątem poziomów hałasu	Prowadzony monitoring w zakładach przemysłowych wpływających na emisję hałasu	Zadanie własne: Gmina Brody Zadanie monitorowane: WIOŚ w Kielcach	Brak środków finansowych
						Edukacja społeczeństwa w zakresie zagrożeń wynikających z ponadnormatywnego poziomu hałasu	Zwiększanie świadomości w społecznościach lokalnych poprzez prowadzenie zajęć edukacyjno-warsztatowych, przybliżające jakie skutki niesie za sobą przekroczenie poziomów hałasu	Zadanie własne: Gmina Brody	Brak środków finansowych
							Wyznaczanie w planach strategicznych gminy np. strategii rozwoju gminy, poś, planie zagospodarowania przestrzennego obszarów najbardziej narażonych na hałas	Zadanie własne: Gmina Brody Zadanie monitorowane: Powiat starachowicki, Województwo świętokrzyskie	Brak środków finansowych
3	Pola elektromagnetyczne	Minimalizowanie oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego	-	-	-	Monitoring źródeł promieniowania elektromagnetycznego	Stać kontrola miejsc narażonych na potencjalne zagrożenie promieniowaniem elektromagnetycznym; Sporządzenie rejestrów terenów zagrożonych promieniowaniem elektromagnetycznym;	Zadania monitorowane: WIOŚ w Kielcach	Niewystarczająca liczba wyznaczonych punktów pomiarowych

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

4	Gospodarowanie wodami	<p>Ochrona zasobów wód powierzchniowych i podziemnych;</p> <p>Ochrona przed zagrożeniem powodziowym</p>	<p>obwałowania przeciwpowodziowe;</p> <p>udział jednolitych części wód o stanie dobrym i bardzo dobrym</p>	-	-	<p>Poprawa stanu jakościowego wód powierzchniowych i podziemnych</p> <p>Zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego</p>	<p>Stąły monitoring jakości wód powierzchniowych i podziemnych;</p> <p>Dążenie do racjonalnego wykorzystywania zasobów wodnych;</p> <p>Poprawa stanu dotychczasowej infrastruktury przeciwpowodziowej;</p> <p>Doskonalenie systemów wczesnego ostrzegania przed zagrożeniem powodziowym</p>	<p>Zadania monitorowane: WIOS w Kielcach, powiat starachowicki, województwo świętokrzyskie,</p> <p>Zadania własne: Gmina Brody</p>	<p>Nieotrzymanie dofinansowania ze środków zewnętrznych</p>
5	Gospodarka wodno-ściekowa	<p>Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej</p>	<p>Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem</p> <p>Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków</p>	-	-	<p>Zapewnienie sprawnej i funkcjonalnej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej</p>	<p>Rozbudowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej;</p> <p>Wsparcie dla posiadaczy przydomowych oczyszczalni ścieków;</p> <p>Stąły monitoring miejsc odprowadzania ścieków;</p> <p>Monitoring stanu jakości wód;</p> <p>Działania edukacyjne w zakresie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej</p>	<p>Zadania monitorowane: WIOS w Kielcach, sąsiadujące gminy, powiat starachowicki, Województwo świętokrzyskie</p> <p>Zadania własne: Gmina Brody</p>	<p>Nieotrzymanie dofinansowania z zewnątrz</p>

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

6	Zasoby geologiczne	Oszczędne i zrównoważone gospodarowanie zasobami geologicznymi	-	-	-	Dążenie do prowadzenia racjonalnej gospodarki w zakresie eksploatacji zasobów geologicznych	Stale kontrole miejsce nielegalnej eksploatacji złóż	Zadania własne: Gmina Brody	Brak wystarczających środków prawnych i finansowych
7	gleby	Ochrona gleb	Powierzchnia zrekultywowanych gruntów, brak danych	-	-	Dążenie do poprawy jakości gleby	<p>Działania edukacyjne w zakresie rozpowszechniania dobrych praktyk rolniczych;</p> <p>Rekultywacja gleb zdewastowanych;</p> <p>Monitoring stanu gleb i poziomu zanieczyszczenia;</p> <p>Propagowanie i zmiana sposobu użytkowania gleb w strefach największego natężenia ruchu samochodowego;</p> <p>Zapobieganie erozji gleb – wprowadzenie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych oraz kształtowanie struktury upraw przeciwdziałającej erozji wietrznej;</p>	<p>Zadania monitorowane: WIOS w Kielcach, Powiat starachowicki, województwo świętokrzyskie</p> <p>Zadania własne: Gmina Brody</p> <p>Zadania monitorowane: Właściciele terenów</p>	Brak wystarczających środków finansowych
							<p>Wspieranie rozwoju rolnictwa ekologicznego;</p> <p>Poprawa standardów zagospodarowania terenów otwartych</p>		

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

8	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Racjonalna i zrównoważona gospodarka odpadami	Odpady wytworzone w ciągu roku poddane odzyskowi			Redukcja produkcji odpadów i ograniczanie ich uciążliwości na środowiska	<p>Zwiększanie udziału odzysku odpadów;</p> <p>Zorganizowanie i egzekwowanie systemu zbierania, sortowania i odzysku odpadów komunalnych;</p> <p>Działania edukacyjne wśród społeczeństwa w zakresie prawidłowego segregowania odpadów;</p> <p>Usuwanie wyrobów zawierających azbest;</p> <p>Propagowanie nowych technologii zmniejszających produkcję odpadów;</p>	<p>Zadania własne: Gmina Brody</p> <p>Zadania monitorowane: Powiat starachowicki, województwo świętokrzyskie, sąsiadujące gminy</p>	Brak wystarczających środków prawnych i finansowych
---	--	---	--	--	--	--	---	---	---

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

9	Zasoby przyrodnicze	Zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych	Poziom lesistości	69,5%		Dążenie do ochrony przyrody i krajobrazu na terenie gminy	<p><i>Pielęgnacja i urządzenie istniejących terenów zielonych – parków, zieleńców, itp.;</i></p> <p><i>Budowa tablic informacyjnych oraz wytyczenie ścieżek rowerowych i szlaków turystyki pieszej przebiegających poprzez najciekawsze miejsca na terenie gminy;</i></p> <p><i>Podjęcie działań w sprawie ustanowienia małych form ochrony przyrody (stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe);</i></p> <p><i>Przeprowadzenie nasadzeń drzew i krzewów wokół zbiornika „Brody” oraz na oczyszczalniach ścieków w Stykowie i Krynkach;</i></p> <p><i>Edukacja społeczności lokalnej w zakresie ochrony walorów krajobrazowych;</i></p> <p><i>Zrównoważony rozwój lasów;</i></p>	<p><i>Zadania własne: Gmina Brody</i></p> <p><i>Zadania monitorowane: Powiat starachowicki, Województwo świętokrzyskie</i></p>	<p><i>Brak środków finansowych z zewnątrz,</i></p> <p><i>Niski poziom zaangażowania społeczności lokalnych</i></p>
---	---------------------	--	-------------------	-------	--	---	---	--	--

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

10	Zagrożenia poważnymi awariami	Ograniczanie ryzyka występowania poważnych awarii	Liczba przypadków występowania poważnych awarii	0	0	Ochrona mieszkańców i mienia przed poważnymi awariami	<p><i>Prowadzenie kontroli zakładów w których mogą się pojawiać poważne awarie;</i></p> <p><i>Doposażenia jednostek ochotniczych straży pożarnej w odpowiedni sprzęt na wypadek poważnych awarii;</i></p> <p><i>Monitorowanie i ewidencjonowanie ilości produktów niebezpiecznych przewożonych drogami biegnącymi przez gminę;</i></p> <p><i>Opracowanie i aktualizacja procedury postępowania w przypadku awarii przemysłowej i drogowej, w tym programu informowania społ. o awariach i sposobu ewakuacji;</i></p>	<p><i>Zadania własne: Gmina Brody</i></p> <p><i>Zadania monitorowane: Powiat starachowicki, WIOS, województwo świętokrzyskie</i></p>	Brak otrzymania dofinansowania z zewnątrz
----	-------------------------------	---	---	---	---	---	--	--	---

Źródło: opracowanie własne

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

5.2. Harmonogram zadań i ich finansowanie

Tabela 60. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem

lp.	Obszar interwencji ⁸	Zadanie ⁹	Podmiot odpowiedzialny ¹⁰ za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				2017	2018	2019	2020	RAZEM ¹¹		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Rozbudowa infrastruktury drogowej w tym ścieżek rowerowych, chodników dla pieszych;	Gmina+ wojewoda świętokrzyski	-	50 000	50 000	-	100 000	Środki zewnętrzne, w tym środki UE, środki własne	
		Stać kontrola stref narażonych na największe zanieczyszczenie powietrza;	WIOŚ, Gmina	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000	Budżet państwa	
		Kontrola palenisk domowych;	Gmina	Według potrzeb					Środki własne	
		Prowadzenie warsztatów edukacyjnych w zakresie skutków zanieczyszczenia powietrza	Gmina	2 000	2 000	2 000	2 000	8 000	Zadania ciągłe- środki własne	

⁸ Informacja z kol. B w „Tabeli: cele, kierunki interwencji oraz zadania”.

⁹ Informacja z kol. H w „Tabeli: cele, kierunki interwencji oraz zadania”.

¹⁰ Należy zapewnić zgodność z informacją podaną w kol. I w „Tabeli: cele, kierunki interwencji oraz zadania”.

¹¹ Suma szacunkowych kosztów.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

2	Zagrożenie hałasem	Zadania z zakresu usprawniania infrastruktury drogowej co pozwoli obniżyć emisję hałasu;	Gmina + wojewoda świętokrzyski	-	-	-	-	-	Koszty połączone z wydatkami na cele ochrony klimatu i jakości powietrza
		Zwiększanie zasięgu pasów zieleni ograniczających emisję hałasu;	Gmina + wojewoda świętokrzyski	-	-	-	-	-	Koszty połączone z wydatkami na cele ochrony klimatu i jakości powietrza
		Podjęcie działań na rzecz rozwoju transportu zbiorowego;	Gmina, zainteresowane podmioty, szkoły, organizacje pozarządowe	-	10 000	10 000	10 000	30 000	Środki własne + środki zewnętrzne
		Prowadzony monitoring w zakładach przemysłowych wpływających na emisję hałasu;	Gmina + WIOŚ	Według potrzeb- zadanie stałe					Budżet państwa
		Zwiększanie świadomości w społecznościach lokalnych poprzez prowadzenie zajęć edukacyjno-warsztatowych, przybliżające jakie skutki niesie za sobą przekroczenie poziomów hałasu;	Gmina	Według potrzeb					Środki własne

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

		Wyznaczanie w planach strategicznych gminy np. strategii rozwoju gminy, poś, planie zagospodarowania przestrzennego obszarów najbardziej narażonych na hałas	Gmina + wojewoda świętokrzyski, starosta powiatu starachowickiego	według potrzeb				Budżet gminy		
3	Pola elektromagnetyczne	Stąła kontrola miejsc narażonych na potencjalne zagrożenie promieniowaniem elektromagnetycznym;	WIOS	według potrzeb				Budżet państwa		
		Sporządzenie rejestrów terenów zagrożonych promieniowaniem elektromagnetycznym;	WIOS	według potrzeb				Budżet państwa		
4	Gospodarowanie wodami	Stąły monitoring jakości wód powierzchniowych i podziemnych;	WIOŚ	Według potrzeb				Budżet państwa		
		Dążenie do racjonalnego wykorzystywania zasobów wodnych;	Gmina, Starostwo Powiatowe w Starachowicach, województwo świętokrzyskie	Według potrzeb				Środki własne, środki zewnętrzne w tym środki UE		
		Poprawa stanu dotychczasowej	Gmina, województwo świętokrzyskie, starostwo powiatowe	-	80 000	80 000	-	160 000	Środki własne, środki zewnętrzne w tym środki UE	

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

		<i>infrastruktury przeciwpowodziowej;</i>								
		<i>Doskonalenie systemów wczesnego ostrzegania przed zagrożeniem powodziowym</i>	Gmina, województwo świętokrzyskie, starostwo powiatowe	-	15 000	15 000	15 000	45 000	Środki własne, środki zewnętrzne w tym środki UE	
5	Gospodarka wodno-ściekowa	<i>Rozbudowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej;</i>	Gmina + wojewoda świętokrzyski, zainteresowane podmioty	-	100 000	100 000	100 000	300 000	Środki własne, środki zewnętrzne, środki UE	
		<i>Wsparcie dla posiadaczy przydomowych oczyszczalni ścieków;</i>	Gmina+ zainteresowane podmioty	-	8 000	8 000	8 000	24 000	Środki własne, środki zewnętrzne w tym środki UE	
		<i>Stały monitoring miejsc odprowadzania ścieków;</i>	WIOŚ, Gmina	Według potrzeb					Budżet państwa	
		<i>Monitoring stanu jakości wód;</i>	WIOŚ	Według potrzeb					Budżet państwa	
		<i>Działania edukacyjne w zakresie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej</i>	Gmina	Według potrzeb					Budżet gminy	
6	Zasoby geologiczne	<i>Stałe kontrole miejsce nielegalnej eksploatacji złóż</i>	Gmina	Według potrzeb					Środki własne	

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

7	gleby	Działania edukacyjne w zakresie rozpowszechniania dobrych praktyk rolniczych;	Gmina	Według potrzeb					Zadanie własne
		Rekultywacja gleb zdewastowanych;							
		Monitoring stanu gleb i poziomu zanieczyszczenia;	WIOS	Według potrzeb					Budżet państwa
		Propagowanie i zmiana sposobu użytkowania gleb w strefach największego natężenia ruchu samochodowego;	Gmina, ARMIR; wojewoda świętokrzyski	-	50 000	50 000	50 000	150 000	Środki zewnętrzne w tym środki UE, środki własne, ARMIR
		Zapobieganie erozji gleb – wprowadzenie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych oraz kształtowanie struktury upraw przeciwdziałającej erozji wietrznej;	Gmina, wojewoda świętokrzyski	W zależności od zainteresowania właścicieli gruntów					Środki własne, środki zewnętrzne
		Wspieranie rozwoju rolnictwa ekologicznego;	Gmina, wojewoda świętokrzyski, organizacja pozarządowe	Według potrzeb					Środki własne, środki zewnętrzne w tym UE
		Poprawa standardów zagospodarowania terenów otwartych	Gmina, wojewoda świętokrzyski, sąsiadujące gminy	Według potrzeb					Środki własne, budżet państwa, środki zewnętrzne w tym środki UE

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

8	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zwiększanie udziału odzysku odpadów;	Gmina, wojewoda świętokrzyski	Według potrzeb	Środki własne, środki zewnętrzne
		Zorganizowanie i egzekwowanie systemu zbierania, sortowania i odzysku odpadów komunalnych;	Gmina, organizacje pozarządowe, szkoły, wojewoda świętokrzyski	Według potrzeb	Środki własne, środki zewnętrzne
		Działania edukacyjne wśród społeczeństwa w zakresie prawidłowego segregowania odpadów;	Gmina	Według potrzeb	Środki własne- zadanie stałe
		Usuwanie wyrobów zawierających azbest;	Gmina, powiat starachowicki, wojewoda świętokrzyski	Według potrzeb	Środki zewnętrzne, w tym środki UE
		Propagowanie nowych technologii zmniejszających produkcję odpadów;	Gmina	Według potrzeb	Środki własne, budżet państwa

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

		<i>Pielęgnacja i urządzenie istniejących terenów zielonych – parków, zieleńców, itp.;</i>	Gmina	-	20 000	20 000	20 000	60 000	Środki własne, środki UE
		<i>Budowa tablic informacyjnych oraz wytyczenie ścieżek rowerowych i szlaków turystyki pieszej przebiegających poprzez najciekawsze miejsca na terenie gminy;</i>	Gmina	Według potrzeb					Środki własne
		<i>Podjęmowanie działań w sprawie ustanowienia małych form ochrony przyrody (stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe);</i>	Gmina+ pozarządowe organizacje, właściciele nieruchomości	według potrzeb					Środki własne, środki zewnętrzne, w tym środki UE
		<i>Przeprowadzenie nasadzeń drzew i krzewów wokół zbiornika „Brody” oraz na oczyszczalniach ścieków w Stykowie i Krynkach;</i>	Gmina, wojewoda świętokrzyski, organizacje pozarządowe	-	20 000	20 000	20 000	60 000	Środki własne, środki zewnętrzne w tym środki UE
9	Zasoby przyrodnicze								

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

		<i>Edukacja społeczności lokalnej w zakresie ochrony walorów krajobrazowych;</i>	Gmina	Według potrzeb				Środki własne	
		<i>Zrównoważony rozwój lasów;</i>	Gmina, województwo świętokrzyskie	Według potrzeb				Środki własne, środki zewnętrzne	
10	Zagrożenia poważnymi awariami	<i>Prowadzenie kontroli zakładów w których mogą się pojawiać poważne awarie;</i>	WIOŚ, Gmina	Według potrzeb				Środki własne, budżet państwa	
		<i>Doposażenia jednostek ochotniczych straży pożarnej w odpowiedni sprzęt na wypadek poważnych awarii;</i>	Gmina, starostwo powiatowe, wojewoda świętokrzyski	-	50 000	50 000	Według potrzeb	Środki własne, środki zewnętrzne w tym środki UE, budżet państwa	
		<i>Monitorowanie i ewidencjonowanie ilości produktów niebezpiecznych przewożonych drogami biegnącymi przez gminę;</i>	WIOŚ	Według potrzeb				Budżet państwa	

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

		Opracowanie i aktualizacja procedury postępowania w przypadku awarii przemysłowej i drogowej, w tym programu informowania społ. o awariach i sposobu ewakuacji;	Gmina, wojewoda świętokrzyski	Według potrzeb	Budżet państwa	
--	--	---	-------------------------------	----------------	----------------	--

Tabela 61. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem

lp.	Obszar interwencji ¹²	Zadanie ¹³	Podmiot odpowiedzialny ¹⁴ za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Rozbudowa infrastruktury drogowej w tym ścieżek rowerowych, chodników dla pieszych, pasów zwieleni;	Gmina+ wojewoda świętokrzyski	150 000	Fundusze własne, fundusze zewnętrzne w tym środki UE, budżet państwa	

¹² Informacja z kol. B w „Tabeli: cele, kierunki interwencji oraz zadania”.

¹³ Informacja z kol. H w „Tabeli: cele, kierunki interwencji oraz zadania”.

¹⁴ Należy zapewnić zgodność z informacją podaną w kol. I w „Tabeli: cele, kierunki interwencji oraz zadania”.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

2	Zagrożenie hałasem	<p>Zadania z zakresu usprawniania infrastruktury drogowej co pozwoli obniżyć emisję hałasu;</p> <p>Zwiększanie zasięgu pasów zieleni ograniczających emisję hałasu;</p> <p>Prowadzony monitoring w zakładach przemysłowych wpływających na emisję hałasu;</p> <p>Wyznaczanie w planach strategicznych gminy np. strategii rozwoju gminy, poś, planie zagospodarowania przestrzennego obszarów najbardziej narażonych na hałas</p>	Gmina + wojewoda świętokrzyski	Środki uwzględnione w kosztach związanych z ochroną klimatu i jakości powietrza	Fundusze własne, fundusze zewnętrzne w tym środki UE, budżet państwa	
3	Pola elektromagnetyczne	<p>Stała kontrola miejsc narażonych na potencjalne zagrożenie promieniowaniem elektromagnetycznym;</p> <p>Sporządzenie rejestrów terenów zagrożonych promieniowaniem elektromagnetycznym;</p>	WIOS	Według potrzeb	Budżet państwa	

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

4	Gospodarowanie wodami	<p><i>Stąły monitoring jakości wód powierzchniowych i podziemnych;</i></p> <p><i>Poprawa stanu dotychczasowej infrastruktury przeciwpowodziowej;</i></p> <p><i>Doskonalenie systemów wczesnego ostrzegania przed zagrożeniem powodziowym</i></p>	<p>Gmina, Starostwo Powiatowe w Starachowicach, województwo świętokrzyskie, WIOŚ</p>	<p><i>Według potrzeb</i></p>	<p><i>środki zewnętrzne w tym środki UE, budżet państwa</i></p>	
5	Gospodarka wodno-ściekowa	<p><i>Rozbudowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej;</i></p> <p><i>Wsparcie dla posiadaczy przydomowych oczyszczalni ścieków;</i></p> <p><i>Stąły monitoring miejsc odprowadzania ścieków;</i></p> <p><i>Monitoring stanu jakości wód;</i></p>	<p><i>Gmina, WIOŚ, wojewoda świętokrzyski, zainteresowane podmiot.</i></p>	<p><i>Według potrzeb</i></p>	<p><i>środki zewnętrzne w tym środki UE, budżet państwa</i></p>	

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

6	Gleby	<p><i>Monitoring stanu gleb i poziomu zanieczyszczenia;</i></p> <p><i>Propagowanie i zmiana sposobu użytkowania gleb w strefach największego natężenia ruchu samochodowego;</i></p> <p><i>Zapobieganie erozji gleb – wprowadzenie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych oraz kształtowanie struktury upraw przeciwdziałającej erozji wietrznej;</i></p> <p><i>Wspieranie rozwoju rolnictwa ekologicznego;</i></p> <p><i>Poprawa standardów zagospodarowania terenów otwartych</i></p>	<p><i>WIOS, ARMIR, Gmina, wojewoda świętokrzyski</i></p>	<p><i>Według potrzeb</i></p>	<p><i>środki zewnętrzne w tym środki UE, budżet państwa</i></p>	
7	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	<p><i>Zwiększanie udziału odzysku odpadów;</i></p> <p><i>Zorganizowanie i egzekwowanie systemu zbierania, sortowania i odzysku odpadów komunalnych;</i></p> <p><i>Usuwanie wyrobów zawierających azbest;</i></p>	<p><i>Gmina, wojewoda świętokrzyski,</i></p>	<p><i>Według potrzeb</i></p>	<p><i>środki zewnętrzne w tym środki UE, budżet państwa</i></p>	

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

8	Zasoby przyrodnicze	<p><i>Podjęmowanie działań w sprawie ustanowienia małych form ochrony przyrody (stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe);</i></p>	<p><i>Gmina, organizacje pozarządowej, wojewoda świętokrzyski,</i></p>	<p><i>Według potrzeb</i></p>	<p><i>środki zewnętrzne w tym środki UE, budżet państwa</i></p>	
		<p><i>Przeprowadzenie nasadzeń drzew i krzewów wokół zbiornika „Brody” oraz na oczyszczalniach ścieków w Stykowie i Krynkach;</i></p>				
9	Zagrożenia poważnymi awariami	<p><i>Prowadzenie kontroli zakładów w których mogą się pojawiać poważne awarie;</i></p> <p><i>Doposażenia jednostek ochotniczych straży pożarnej w odpowiedni sprzęt na wypadek poważnych awarii;</i></p> <p><i>Monitorowanie i ewidencjonowanie ilości produktów niebezpiecznych przewożonych drogami biegnącymi przez gminę;</i></p> <p><i>Opracowanie i aktualizacja procedury postępowania w przypadku awarii przemysłowej i drogowej, w tym programu informowania społ. o awariach i sposobu ewakuacji;</i></p>	<p><i>WIOS, starostwo powiatowe, wojewoda świętokrzyski</i></p>	<p><i>Według potrzeb</i></p>	<p><i>Środki zewnętrzne, w tym środki UE, budżet państwa</i></p>	

6.SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

6.1. INSTRUMENTY I NARZĘDZIA REALIZACJI PROGRAMU

Program ochrony środowiska, będący dokumentem o dużym poziomie szczegółowości ma za zadanie przede wszystkim planowanie a następnie realizację takich działań, które doprowadzą do poprawy stanu środowiska. Planowane działania muszą uwzględniać interakcje człowiek-środowisko, współdziałania, wzajemnej wymiany informacji jak również zasadę zrównoważonego rozwoju dlatego niezwykle ważne jest dopracowanie instrumentów i narzędzi realizacji programu. Co istotne, niezwykle ważne jest aby w procesie realizacji programu uczestniczyli interesariusze, co zapewni różnorodność poglądów, a jednocześnie pozwoli na wprowadzenie ładu gospodarczego, społecznego i ekologicznego.

Instrumenty realizacji programu ochrony środowiska wynikające z zapisów ustawowych można podzielić na cztery grupy: **prawne, finansowe, społeczne i strukturalne.**

Instrumentami wspomagającymi realizację Programu Ochrony Środowiska są elementy strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. 2017 nr 0 poz. 1376). Są one powiązane z obowiązkami organów zarówno na szczeblu gminy jak i powiatu.

Do szczególnych **instrumentów prawnych** można zaliczyć na poziomie gminy: akty prawa miejscowego, decyzje administracyjne, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz szczególny instrument jakim jest monitoring stanu środowiska.

Do **instrumentów finansowych** zaliczamy: opłaty za korzystanie ze środowiska, administracyjne kary pieniężne, opłaty za czynności administracyjne, fundusze celowe, kredyty i dotacje.

Pełne wdrażanie „Programu...” będzie możliwe po stworzeniu sprawnego systemu jego finansowania. Podstawowymi źródłami finansowania zadań proekologicznych będą: środki własne inwestorów (budżet gminy, podmioty gospodarcze), środki pochodzące z dotacji i programów pomocowych – krajowych (NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFOŚiGW, GFOŚiGW) i

zagranicznych (środki UE), wsparcie fundacji, osób prywatnych, firm. Źródłem finansowania przedsięwzięć ekologicznych mogą być też kredyty udzielane np. przez Bank Ochrony Środowiska z dopłatami do oprocentowania przez fundusze ochrony środowiska, kredyty komercyjne, kredyty konsorcjalne, kredyty międzynarodowych instytucji finansowych np. Banku Światowego, Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju.

Zasadniczym celem NFOŚiGW jest wspieranie finansowe przedsięwzięć podejmowanych dla poprawy jakości środowiska w dziedzinie: ochrony wód, gospodarki wodnej, ochrony powietrza, ochrony powierzchni ziemi, leśnictwa, ochrony przyrody i krajobrazu, geologii, górnictwa, edukacji ekologicznej. Rolą WFOŚiGW jest wspieranie finansowe przedsięwzięć proekologicznych o zasięgu regionalnym podejmowanych także dla poprawy jakości środowiska w poszczególnych jego komponentach. Narodowy i Wojewódzki FOŚiGW udzielają pomocy w postaci dotacji i niskoprocentowych pożyczek, które mogą być częściowo umarżane. Powiatowy i Gminny FOŚiGW służy dofinansowaniem przedsięwzięć o charakterze proekologicznym służących społeczeństwu powiatu i gminy.

Istotne znaczenie w udzielaniu wsparcia finansowego w formie dotacji lub pożyczek ma **Fundacja „EkoFundusz”**. Udziela dotacji ze środków ekokonwersji polskiego długu, to jest środków, które zostały przeznaczone na przedsięwzięcia w dziedzinie ochrony środowiska, w ramach zamiany polskiego zadłużenia zagranicznego zgodnie z porozumieniem o redukcji i reorganizacji długu Rzeczypospolitej Polskiej, zawartego dnia 21 kwietnia 1991 roku w Paryżu przez rząd polski i rządy 17 krajów wierzycielskich skupionych w Klubie Paryskim oraz odpowiednich w tym zakresie umów międzynarodowych, w szeregu umowach ekokonwersyjnych zawarte jest odniesienie do zasad przyjętych przez EBOR (Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju). Priorytetowe kierunki pomocy finansowej „Ekofunduszu” to: ochrona różnorodności biologicznej, gospodarka odpadami i rekultywacja gleb zanieczyszczonych, zmniejszanie transgranicznego transportu SO₂, NO₂, ograniczenie emisji gazów szklarniowych oraz eliminacja stosowania substancji niszczących warstwę ozonową i innych.

Fundusz Rozwoju Inwestycji Komunalnych. 1 stycznia 2004 r. weszła w życie ustawa tworząca przy Banku Gospodarstwa Krajowego, Fundusz Rozwoju Inwestycji Komunalnych. Preferencyjne kredyty udzielane z funduszu mają na celu umożliwienie gminom i ich związkom finansowanie kosztów przygotowania projektów inwestycji komunalnych, przewidzianych do współfinansowania z funduszy Unii Europejskiej. Przy opiniowaniu wniosku BGK będzie uwzględniał kryteria przyjęte w ramach programów operacyjnych, finansowanych ze środków

Unii Europejskiej. Przyjęto, że wysokość pożyczek może wynieść 80% zaplanowanych kosztów netto inwestycji, nie więcej jednak niż 500 tys. zł. na jeden projekt.

Fundusze Unii Europejskiej

Fundusze UE pochodzą z budżetu UE i są przeznaczone na pomoc w restrukturyzacji i modernizacji gospodarstw najbiedniejszych państw członkowskich. Zasada współfinansowania jest to, iż część środków finansowych musi pochodzić z budżetu krajowego. Źródłami finansowania krajów UE są trzy fundusze:

1. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
2. Europejski Fundusz Społeczny
3. Fundusz Spójności

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko Jest to jeden z najważniejszych źródeł finansowania przedsięwzięć w zakresie ochrony środowiska i kraju. Na ten Program środki unijne będą pochodziły z Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. W zakresie ochrony środowiska finansowanie dotyczyło będzie dużych inwestycji komunalnych, inwestycji proekologicznych w przedsiębiorstwach, projektów ochrony przyrody, bezpieczeństwa ekologicznego i edukacji ekologicznej.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego 2007-2013 Program ten wykorzystuje środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Stanowi główny instrument realizacji Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego. Jednym z priorytetów określonych w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego są inwestycje w ochronę środowiska. Dotyczy to działań inwestycyjnych w zakresie wodociągów i kanalizacji, ochrony powietrza oraz gospodarki odpadami.

Europejski Fundusz Rolnego Rozwoju Obszarów Wiejskich Są to środki na ochronę gruntów rolnych i leśnych na obszarach wiejskich, które mogą być pozyskiwane przez właścicieli gruntów i lasów. Wsparcie finansowe przeznaczone będzie na zadania dotyczące zagospodarowania gruntami i lasami zgodnych z potrzebą zachowania środowiska naturalnego i krajobrazu oraz ochrony i poprawy zasobów naturalnych.

Norweski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego Finansuje projekty w dotyczące:

- ochrony środowiska, w tym środowiska ludzkiego, poprzez redukcję zanieczyszczeń i promowanie odnawialnych źródeł energii,
- promowanie zrównoważonego rozwoju poprzez lepsze wykorzystanie i zarządzanie zasobami.

Kredyty preferencyjne Są udzielane przez Bank Ochrony Środowiska S.A. na inwestycje proekologiczne bez możliwości umorzenia. Kredytobiorca musi posiadać co najmniej 50% własnych środków na sfinansowanie zadania.

Kredyty komercyjne Nie należy traktować kredytów komercyjnych jako podstawowe źródło finansowania inwestycji. Ze względu na oprocentowanie, powinny stanowić jedynie uzupełnienie środków z pożyczek preferencyjnych.

Własne środki inwestorów prywatnych Koszty niektórych inwestycji pokrywają z własnych środków podmioty gospodarcze i prywatni inwestorzy. Inwestycje finansowane przez podmioty gospodarcze mogą być dofinansowane z kredytów komercyjnych i funduszy ochrony środowiska.

Na wdrażanie programu ochrony środowiska i planu gospodarki odpadami mogą być przeznaczone:

- środki własne,
- kredyty i pożyczki udzielane w bankach komercyjnych,
- kredyty i pożyczki o oprocentowaniu preferencyjnym udzielane przez instytucje wspierające rozwój gmin i powiatów,
- obligacje,
- dotacje z funduszy krajowych i zagranicznych.

Do **instrumentów społecznych** można zaliczyć: edukacja ekologiczna społeczeństwa, dostęp do informacji o środowisku, komunikacja społeczna: systemy konsultacji i debat publicznych, petycje, demonstracje, akcje zbierania podpisów, współpraca i budowanie partnerstwa pomiędzy samorządem a społeczeństwem.

Natomiast do **instrumentów strukturalnych** należą wszelkie programy strategiczne oraz opracowania o charakterze planistycznym np. Strategia Rozwoju Gminy Brody na lata 2014-

2020, Program usuwania wyrobów azbestowych dla gminy Brody, które to dokumenty określają główne cele rozwoju gospodarczego, społecznego i ochrony środowiska.

6.2. WSPÓLPRACA Z INTERESARIUSZAMI

W realizację Programu zaangażowanych jest wiele podmiotów prowadzących działalność w zakresie ochrony środowiska, a także instytucje, które inwestują w narzędzia służące ochronie środowiska oraz w tzw. działania systemowe jak np. edukacja ekologiczna, elektroniczne systemy zarządzania środowiskiem, bazy danych itp.

W związku z tym podmioty związane z realizacją zadań w zakresie Programu Ochrony Środowiska można podzielić na:

- 1) Podmioty związane z organizowaniem i tworzeniem programu;
- 2) Podmioty związane z realizowaniem wyznaczonych zadań w programie;
- 3) Podmioty monitorujące realizację zadań i efekty programu;
- 4) Społeczność gminy, w tym mieszkańcy, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy uczestniczący na każdym etapie realizacji zadań wynikających z ochrony środowiska.

Uspołecznienie procesu planowania i wdrażania Programu Ochrony Środowiska stanowi bardzo ważny aspekt zapewniający spójność i skuteczność prowadzonych działań. Włączanie w realizację zadań jak największej grupy partnerów gwarantuje jego akceptację jak również poczucie odpowiedzialności za podejmowane decyzje. Z tego punktu widzenia, istotne jest również kształtowanie partnerstwa z jednostkami i organami tworzącymi programy na szczeblu lokalnym, krajowym i międzynarodowych, co zapewni synergii pomiędzy tymi programami oraz spójność w pozyskiwaniu zasobów technicznych i finansowych.

6.3. ZARZĄDZANIE I WDRAŻANIE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

Proces zarządzania i wdrażania Programu Ochrony Środowiska odbywa się na kilka niezależnych szczeblach, co pozwala zapewniać kompleksowość i skuteczność działania. Struktura organizacyjna funkcjonuje na 4 poziomach: centralnym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Struktura ta nie ma charakteru ściśle hierarchicznego. Składają się na nią odrębne i niezależne od siebie organy rządowe i samorządowe, a dany szczebel administracji realizuje w zasadzie tylko te zadania, których nie można realizować na szczeblu niższym.

Do organów ochrony środowiska m.in. należą:

- Na poziomie gminy (miasta) wójt, burmistrz lub prezydent miasta. Rozpatrują oni sprawy m.in. związane z korzystaniem ze środowiska przez osoby fizyczne nie będące przedsiębiorcami, wycinaniem drzew, krzewów, utrzymaniem zieleni, realizują uchwały rad gmin w sprawie utrzymania czystości i porządku w gminach, zaopatrzenia w wodę, ciepło, energię, odprowadzenia ścieków, systemu zbierania odpadów komunalnych, realizacji postanowień planu zagospodarowania przestrzennego gminy oraz przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.
- Na poziomie powiatu – starosta. Wydaje decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach w przypadku scalania, wymiany lub podziału gruntów, sprawujący nadzór nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa, spółkami wodnymi, racjonalną gospodarką łowiecką, ochroną przyrody, realizujący zadania z zakresu edukacji ekologicznej;
- Na poziomie województwa – Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska m.in. wydaje decyzje na podstawie ustawy o ochronie przyrody, tworzy i likwiduje formy ochrony przyrody na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.
- Marszałek Województwa - zajmuje się pobieraniem i egzekwowaniem opłat z tytułu gospodarczego korzystania ze środowiska i ich redystrybucją na rzecz funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej; prowadzi także bazę danych o emisjach substancji, wytwarzanych odpadach, pobranej ilości wody w województwie. Jest organem w zakresie melioracji wodnych, uchwała wojewódzki plan zagospodarowania przestrzennego, strategię rozwoju województwa i program ochrony środowiska, sprawuje kontrolę nad WFOŚiGW;
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska – wykonuje kontrole przestrzegania wymogów ochrony środowiska przez wszystkich korzystających ze środowiska, bada i ocenia stan środowiska (monitoring środowiska), wymierza kary za nieprzestrzeganie wymogów ochrony środowiska, prowadzi działania zapobiegające nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska;
- Na szczeblu krajowym - Minister Środowiska. Odpowiedzialny za realizację Polityki ekologicznej państwa, konwencji międzynarodowych, przygotowanie projektów ustaw z zakresu ochrony środowiska i rozporządzeń wykonawczych.

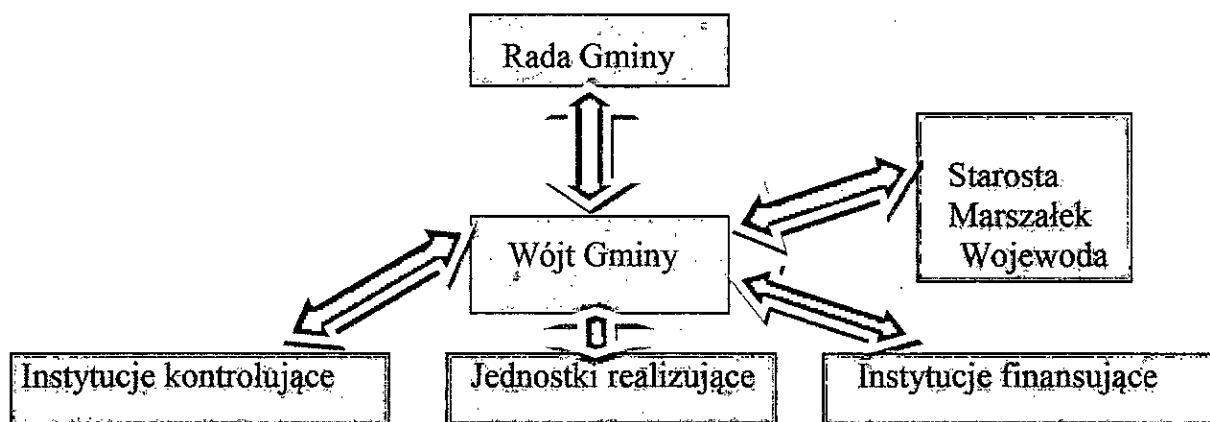
Nowy podział kompetencji w zakresie ochrony środowiska nakłada na wszystkie szczeble samorządu i organów rządowych obowiązek wzajemnego informowania się i uzgadniania decyzji. Należy podkreślić wzmocnienie relacji i wpływu organów samorządowych na działanie Inspekcji Ochrony Środowiska oraz uprawnienia kontrolne organów samorządowych.

Zarządzanie ochroną środowiska powinno opierać się na następujących zasadach, wynikających z polityki ekologicznej Polski i Unii Europejskiej:

- zasada przezorności,
- zasada integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi,
- zasada równego dostępu do środowiska przyrodniczego,
- zasada regionalizacji,
- zasada uspołecznienia,
- zasada „zanieczyszczający płaci”,
- zasada prewencji,
- zasada stosowania najlepszych dostępnych technik (BAT),
- zasada subsydiarności ,
- zasada skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej.

Na szczeblu gminnym organem odpowiedzialnym za realizację programu jest Wójt Gminy, zobowiązany do składania cyklicznych raportów Radzie Gminy. Realizacja programu wymaga współdziałania z organami administracji rządowej i samorządowej (szczebla wojewódzkiego, powiatowego), administracji specjalnej, w kompetencjach której znajdują się sprawy kontroli stanu środowiska.

Ryc. 23. Ogólny schemat zarządzania ochroną środowiska w gminie

Źródło: opracowanie własne

Kompetencje związane z ochroną środowiska na szczeblu gminnym, uregulowane zostały w kilku aktach prawnych m.in. w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, która mówi, iż do zadań gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty. W szczególności zadania własne obejmują sprawy wynikające z art. 7 w/w ustawy tj.:

- 1) Ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej,
- 2) Gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego,
- 3) Wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz,
- 4) Lokalnego transportu zbiorowego,
- 5) Ochrony zdrowia,
- 6) Pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych,
- 7) Gminnego budownictwa mieszkaniowego,
- 8) Edukacji publicznej,
- 9) Kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- 10) Kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych,
- 11) Targowisk i hal targowych
- 12) Zieleni gminnej i zadrzewień,
- 13) Cmentarzy gminnych,

- 14) Porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymanie gminnego magazynu przeciwpowodziowego,
- 15) Utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych,
- 16) Polityki prorodzinnej, w tym zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej,
- 17) Wspierania i upowszechniania idei samorządowej,
- 18) Promocji gminy,
- 19) Współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- 20) Współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.

Oprócz kompetencji przyznawanych gminie jako jednostce samorządu terytorialnego, ustawa z dnia 8 marca 1990 roku Ustawa o samorządzie gminnym przyznaje kompetencje bezpośrednio wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi):

- wójt przygotowuje projekty uchwał rady gminy i określa sposób ich realizacji
- wójt opracowuje plan operacyjny ochrony przed powodzią oraz ogłasza i odwołuje pogotowie i alarm przeciwpowodziowy oraz może zarządzić ewakuację z obszarów bezpośrednio zagrożonych

Inne ustawy przyznające kompetencje w zakresie ochrony środowiska:

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 13 września 1996 r. Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach:

- wydaje zezwolenia na prowadzenie przez przedsiębiorców działalności w zakresie:
 1. odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości,
 2. opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych,
 3. ochrony przed bezdomnymi zwierzętami,
 4. prowadzenia schronisk dla bezdomnych zwierząt, a także grzebowisk i spalarni zwłok zwierzęcych i ich części
- określa i podaje do publicznej wiadomości wymagania, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia o którym mowa w pkt. 3. i 4 w/w ustawy.

- określa i podaje do publicznej wiadomości wymagania, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia o którym mowa w pkt.1. i 2. w/w ustawy, uwzględniając:
 - opis wyposażenia technicznego niezbędnego do realizacji zadania,
 - w przypadku zezwolenia na odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości – również miejsca odzysku lub unieszkodliwiania odpadów komunalnych wynikające z wojewódzkiego planu gospodarki odpadami, do których odpady mają być przekazane.

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska:

- w celu realizacji polityki ekologicznej państwa sporządza gminne programy ochrony środowiska, uwzględniające:
 - cele ekologiczne
 - priorytety ekologiczne
 - rodzaj i harmonogram działań proekologicznych
 - środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe
- realizuje uchwalony przez radę gminy program ochrony środowiska,
- sporządza co 2 lata raport z programu ochrony środowiska, który przedstawia radzie gminy.

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach

- sporządza projekt gminnego planu gospodarki odpadami,
- przekazuje projekt gminnego planu gospodarki odpadami do zaopiniowania przez zarząd województwa i zarząd powiatu,
- opiniuje program gospodarki odpadami niebezpiecznymi.
- opiniuje wydawane zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów
- opiniuje wydawane zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie zbierania lub transportu odpadów
- wydaje decyzje w sprawie usunięcia odpadów z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania lub magazynowania

Kompetencje wynikające z Ustawy z dnia 18 lipca 2001r. Prawo wodne

- jeżeli spowodowane przez właściciela gruntu zmiany stanu wody na gruncie szkodliwie wpływają na grunty sąsiednie, wójt, burmistrz lub prezydent miasta może, w drodze decyzji, nakazać właścicielowi gruntu przywrócenie stanu poprzedniego lub wykonanie urządzeń zapobiegających szkodom.

Kompetencje wynikające z Ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków:

- sprawdza, czy taryfy dostarczania wody i odprowadzania ścieków oraz plan zostały opracowane zgodnie z przepisami ustawy, i weryfikuje koszty, pod względem celowości ich ponoszenia,
- ogłasza uchwalone ceny i stawki opłat w miejscowej prasie lub w sposób zwyczajowo przyjęty w terminie 7 dni od dnia podjęcia uchwały.

Zadania z zakresu ochrony środowiska realizuje również Rada Gminy:

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 8 marca 1990 r. Ustawa o samorządzie gminnym:

- uchwalanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- uchwalanie programów gospodarczych,
- ustalanie zakresu działania jednostek pomocniczych, zasad przekazywania im składników mienia do korzystania oraz zasad przekazywania środków budżetowych na realizację zadań przez te jednostki.

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 13 września 1996 r. Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach:

- uchwała, po zasięgnięciu opinii państwowego powiatowego inspektora sanitarnego, regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy, który jest aktem prawa miejscowego i dotyczy:
 1. Wymagań w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości obejmujących:
 - a) prowadzenie we wskazanym zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych, w tym powstających w gospodarstwach

- domowych, odpadów niebezpiecznych, odpadów wielkogabarytowych i odpadów z remontów,
- b) uprzątnięcie błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń z części nieruchomości służących do użytku publicznego,
- c) mycie i naprawy pojazdów samochodowych poza myjniami i warsztatami naprawczymi.
2. Rodzaju i minimalnej pojemności urządzeń przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych na terenie nieruchomości oraz na drogach publicznych, warunków rozmieszczania tych urządzeń i ich utrzymywania w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym, przy uwzględnieniu:
- a) średniej ilości odpadów komunalnych wytwarzanych w gospodarstwach domowych, bądź w innych źródłach,
- b) liczby osób korzystających z tych urządzeń,
3. Częstotliwości i sposobu pozbywania się odpadów komunalnych i nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości oraz z terenów przeznaczonych do użytku publicznego,
4. Maksymalny poziom odpadów komunalnych ulegających biodegradacji dopuszczonych do składowania na składowisku odpadów,
5. Innych wymagań wynikających z gminnego planu gospodarki odpadami,
6. Obowiązków osób utrzymujących zwierzęta domowe, mających na celu ochronę przed zagrożeniem lub uciążliwością dla ludzi oraz przed zanieczyszczeniem terenów przeznaczonych do wspólnego użytku,
7. Wymagań utrzymywania zwierząt gospodarskich na terenach wyłączonych z produkcji rolniczej, w tym także zakazu ich utrzymywania na określonych obszarach lub w poszczególnych nieruchomościach,
8. Wyznaczania obszarów podlegających obowiązkowej deratyzacji i terminów jej przeprowadzania.

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska:

- uchwała gminny program ochrony środowiska
- może, w drodze uchwały, ustanawiać ograniczenia, co do czasu funkcjonowania instalacji lub korzystania z urządzeń, z których emitowany hałas może negatywnie oddziaływać na środowisko.

Kompetencje wynikające z Ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków

- po dokonaniu analizy projektów regulaminów dostarczania wody i odprowadzania ścieków, opracowanych przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne, uchwała regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków, który jest aktem prawa miejscowego,
- uchwała wieloletnie plany rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych,
- podejmuje uchwałę o zatwierdzeniu taryf albo o odmowie zatwierdzenia taryf przedstawionych przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne,
- na uzasadniony wniosek przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego, rada gminy, w drodze uchwały przedłuża czas obowiązywania dotychczasowych taryf, lecz nie dłużej niż na 1 rok.

6.4. MONITOROWANIE ORAZ OKRESOWA SPRAWOZDAWCZOŚĆ PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

Monitoring jest narzędziem wspomagającym prawne, finansowe i społeczne instrumenty zarządzania środowiskiem. Dostarcza on informacji o efektach wszystkich działań na rzecz ochrony środowiska.

Obecnie w województwie świętokrzyskim monitoring jakości środowiska prowadzony jest w ramach sieci punktów krajowych i regionalnych. Badania jakości wód powierzchniowych i podziemnych, powietrza, gleb, hałasu oraz stanu gospodarki odpadami, a także ochrony przyrody prowadzone są pod koordynacją Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Kielcach.

W celu usprawnienia działań monitoringu wybrano wskaźniki, które będą pomocne w przedstawianiu stopnia realizacji założonych zadań. Analiza tych wskaźników będzie podstawą do korekty i weryfikacji przedsięwzięć w przyszłych aktualizacjach Programu ochrony środowiska. Wskaźniki monitorowania Programu zaproponowano wzorując się dodatkowo na wskaźnikach określonych na poziomie powiatowym.

Tabela 62. Wskaźniki stopnia realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Brody

OBSZAR	WSKAŹNIK	STAN WYJŚCIOWY (DANE Z 2015 ROKU)	ZRÓDŁA DANYCH
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Wartość pyłu zawieszonego PM10	26,3	WIOŚ
	Liczba budynków użyteczności publicznej poddania termomodernizacji	21	Dane Gminy
Zagrożenie hałasem	Liczba punktów hałasu, w których stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych	0	Brak pomiarów
Pola elektromagnetyczne	Punkty przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych (szt.)	0	Brak pomiarów
Gospodarowanie wodami	Klasa jakości wód podziemnych	III	WIOŚ
Gospodarka wodno-ściekowa	Długość sieci wodociągowej (km)	124,2	GUS, dane powiatu
	Długość sieci kanalizacyjnej (km)	98,9	GUS, dane powiatu
	Liczba oczyszczalni ścieków w gminie	2	GUS
Zasoby geologiczne	Liczba złóż kopalin	11	Dane powiatu
Gleby	Udział gruntów pod wodami	259	GUS
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Istniejące dzikie wysypiska	0	Dane Gminy
	Masa zebranych odpadów komunalnych	1046,69 Mg	Dane Gminy
	Osiągnięty poziom recyklingu	18,53 % 95,57 %	Dane Gminy

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

Zasoby przyrodnicze	Lesistość (%) Liczba pomników przyrody Powierzchnia obszarów chronionych(ha)	69 7 16128	GUS RDOŚ Dane UG
Zagrożenie poważnymi awariami	Liczba poważnych awarii i miejscowych zagrożeń	0	Dane Gminy

Źródło: opracowanie własne

SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba ludności w Gminie Brody w latach 2011- 2016

Tabela 6. Ruch naturalny ludności w latach 2011–2016

Tabela 7. Migracje ludności na pobyt stały notowane w latach 2011–2016

Tabela 8. Zmiany w zasobach mieszkalnych w Gminie Brody w latach 2010 – 2015

Tabela 9. Wyposażenie w infrastrukturę techniczno-sanitarną w 2015 r.

Tabela 6. Podmioty prowadzące zbiórkę odpadów na terenie Gminy Brody

Tabela 7. Struktura bezrobotnych na koniec roku 2016

Tabela 8. Struktura użytkowania gruntów w gminie Brody stan maj 2014r.

Tabela 9. Obiekty użyteczności publicznej po termomodernizacji oraz instalacji ogrzewania gazowego.

Tabela 10. Analiza SWOT- Powietrze

Tabela 11. Problemy i sukcesy- Powietrze i klimat

Tabela 12. Potrzeby realizacji celów rekomendowanych przez MŚ- Powietrze i klimat

Tabela 13. Zagadnienia horyzontalne – Powietrze i klimat

Tabela 14. Poziom hałasu w rejonie dróg krajowych nr 9 i 42

Tabela 15. Analiza SWOT- Hałas

Tabela 16. Problemy i sukcesy- hałas

Tabela 17. Potrzeby realizacji celów rekomendowanych przez MŚ- hałas

Tabela 18. Zagadnienia horyzontalne - hałas

Tabela 19. Analiza SWOT – Pole elektromagnetyczne

Tabela 20. Problemy i sukcesy- Pole elektromagnetyczne

Tabela 21. Ocena potrzeby realizacji celów rekomendowanych przez MŚ- pole elektromagnetyczne

Tabela 22. Zagadnienia horyzontalne – pola elektromagnetyczne

Tabela 23. Wybrane parametry badanej wody z ujęcia Krynki wg. stanu na czerwiec 2009

Tabela 24. Analiza SWOT- gospodarowanie wodami

Tabela 25. Problemy i sukcesy – gospodarowanie wodami

Tabela 26. Ocena potrzeby realizacji celów rekomendowanych przez MŚ – gospodarowanie wodami

Tabela 27. Zagadnienia horyzontalne- gospodarowanie wodami

Tabela 28. Długość sieci wodociągowej w 2015 roku

Tabela 29. Zużycie wody z wodociągów w poszczególnych gminach

Tabela 30. Długość sieci kanalizacyjnej w powiecie w 2015 roku

Tabela 31. Gospodarka ściekowa w gminie Brody

Tabela 32. Analiza SWOT- gospodarka wodno-ściekowa

Tabela 33. Problemy i sukcesy- gospodarka wodno-ściekowa

Tabela 34. Oceny potrzeby realizacji celów rekomendowanych- gospodarka wodno-ściekowa

Tabela 35. Zagadnienia horyzontalne- gospodarka wodno-ściekowa

Tabela 36. Analiza SWOT- zasoby geologiczne

Tabela 37. Problemy i sukcesy- zasoby geologiczne

Tabela 38. Ocena potrzeby realizacji celów rekomendowanych- zasoby geologiczne

Tabela 39. Zagadnienia horyzontalne- zasoby geologiczne

Tabela 40. Struktura użytkowania gruntów leśnych w 2014 roku

Tabela 41. Udział gruntów pod wodami w 2014 roku

Tabela 42. Analiza SWOT - gleby

Tabela 43. Problemy i sukcesy - Gleby

Tabela 44. Ocena potrzeby realizacji celów rekomendowanych przez MŚ- gleby

Tabela 45. Zagadnienia horyzontalne - gleby

Tabela 46. Morfologia zebranych odpadów na terenie Gminy Brody za rok 2016

Tabela 47. Analiza SWOT- Gospodarowanie odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Tabela 48. Problemy i sukcesy – gospodarowanie odpadami

Tabela 49. Ocena potrzeby realizacji celów rekomendowanych przez MŚ- gospodarowanie odpadami

Tabela 50. Zagadnienia horyzontalne- gospodarowanie odpadami

Tabela 51. Analiza SWOT – zasoby przyrodnicze

Tabela 52. Problemy i sukcesy- zasoby przyrodnicze

Tabela 53. Ocena potrzeby realizacji celów rekomendowanych - zasoby przyrodnicze

Tabela 54. Zagadnienia horyzontalne- zasoby przyrodnicze

Tabela 55. Analiza SWOT – zagrożenie poważnymi awariami

Tabela 56. Problemy i sukcesy obszaru- zagrożenie poważnymi awariami

Tabela 57. Ocena potrzeby realizacji celów rekomendowanych – zagrożenie poważnymi awariami

Tabela 58. Zagadnienia horyzontalne – zagrożenie poważnymi awariami

Tabela 59. Cele programu ochrony środowiska

Tabela 60. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem

Tabela 61. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem

Tabela 62. Wskaźniki stopnia realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Brody

SPIS RYCIN

- Ryc. 1. Powiat starachowicki**
- Ryc. 2. Struktura liczby ludności w Gminie Brody w latach 2011-2016**
- Ryc. 3. Poziomy dźwięków w otoczeniu**
 - Ryc. 4. Zbiornik Brody oraz zbiorniki Relaks i Oczko**
 - Ryc. 5. Ocena stanu ekologicznego zlewni Kamienna**
- Ryc. 6. Ocena stanu chemicznego Zlewni Kamiennej**
- Ryc. 7. Lokalizacja głównych zbiorników podziemnych**
- Ryc. 8. Ilość wyrobów zawierających azbest**
- Ryc. 9. Łączna ilość zebranych odpadów za rok 2016**
- Ryc. 10. Udział poszczególnych rodzajów odpadów**
- Ryc. 11. Odpady niesegregowane w roku 2016 w Gminie Brody**
- Ryc. 12. Podział fizyczno-geograficzny województwa świętokrzyskiego**
- Ryc. 13. Rzeczka Świętojanka w rezerwacie „Rosochacz”**
- Ryc. 14. Rezerwat „Skały pod Adamowem”**
- Ryc. 15. Rezerwat „Skały w Krynkach”**
- Ryc. 16. Pomnik przyrody „Skały w Rudzie”**
- Ryc. 17. Pomnik przyrody „Odslonięcie i źródło”**
- Ryc. 18. Pomnik przyrody „Profil Geologiczny w Młynku”**
- Ryc. 19. Pomnik przyrody „Głaz Narzutowy”**
- Ryc. 20. Pomnik przyrody „Daglezja zielona”**
- Ryc. 21. Pomnik przyrody „Trzy buki pospolite”**
- Ryc. 22. Pomnik przyrody „Dąb Maciek”**
- Ryc. 23. Ogólny schemat zarządzania ochroną środowiska w gminie**

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

ZAŁĄCZNIKI DO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

Załącznik nr 1

Tabela: cele, kierunki interwencji oraz zadania

Ip.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny ¹⁵	Ryzyka ¹⁶
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Redukcja emisji zanieczyszczeń do powietrza	Liczba obszarów największego zanieczyszczenia powietrza, GUS	-	-	Zmniejszanie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych poprzez ulepszenie infrastruktury; Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pochodzących z palenisk domowych; Likwidowanie uciążliwości zapachowych spowodowanych hodowlą na terenach zabudowy mieszkaniowej; Poprawa jakości powietrza poprzez zwiększenie świadomości społecznej w tym zakresie	Rozbudowa infrastruktury drogowej w tym ścieżek rowerowych, chodników dla pieszych, pasów zieleni; Stała kontrola stref narażonych na największe zanieczyszczenie powietrza Kontrola palenisk domowych; Prowadzenie warsztatów edukacyjnych w zakresie skutków zanieczyszczenia powietrza	Zadanie własne: Gmina Brody, Zadanie monitorowane: Powiat starachowicki, województwo świętokrzyskie Zadanie monitorowane: WIOŚ w Kielcach Zadania własne: Gmina Brody Monitorowane: powiat starachowicki, województwo świętokrzyskie Zadania własne: Gmina Brody	Nieotrzymanie dofinansowania Brak środków finansowych Nieotrzymanie dofinansowania Brak środków finansowych

¹⁵ Należy wskazać, czy zadanie należy do zadań własnych samorządu (zadania finansowane w całości lub w części ze środków budżetowych i pozabudżetowych będących w dyspozycji województwa/powiatu/gminy) bądź czy jest zadaniem monitorowanym (zadania, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych – będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla krajowego (centralnego), bądź instytucji działających na terenie województwa/powiatu/gminy, lecz podlegających bezpośrednio organom centralnym).

¹⁶ Zidentyfikowanie głównego zagrożenia na każdym etapie realizacji planowanych zadań.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

2	Zagrożenie hałasem	Poprawa klimatu akustycznego w gminie Brody	Liczba osób narażonych na ponadnormatywny hałas, brak danych				Zadania z zakresu usprawniania infrastruktury drogowej co pozwoli obniżyć emisję hałasu	Zadania własne: Gmina Brody Zadania monitorowane: Powiat starachowicki, Województwo śląskie	Brak środków finansowych	
							Ograniczanie poziomu hałasu komunikacyjnego	Zwiększanie zasięgu pasów zieleni ograniczających emisję hałasu; Podjęcie działań na rzecz rozwoju transportu zbiorowego;	Zadania własne: Gmina Brody	Brak środków finansowych
							Kontrole w zakładach przemysłowych pod kątem poziomów hałasu	Prowadzony monitoring w zakładach przemysłowych wpływających na emisję hałasu	Zadanie własne: Gmina Brody Zadanie monitorowane: WIOŚ w Kielcach	Brak środków finansowych
							Edukacja społeczeństwa w zakresie zagrożeń wynikających z ponadnormatywnego poziomu hałasu	Zwiększanie świadomości w społecznościach lokalnych poprzez prowadzenie zajęć edukacyjno-warsztatowych, przybliżające jakie skutki niesie za sobą przekroczenie poziomów hałasu	Zadanie własne: Gmina Brody	Brak środków finansowych
							Wyznaczanie w planach strategicznych gminy np. strategii rozwoju gminy, poś, planie zagospodarowania przestrzennego obszarów najbardziej narażonych na hałas	Zadanie własne: Gmina Brody Zadanie monitorowane: Powiat starachowicki, Województwo świętokrzyskie	Brak środków finansowych	

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

3	Pola elektromagnetyczne	Minimalizowanie oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego	-	-	-	Monitoring źródeł promieniowania elektromagnetycznego	Stała kontrola miejsc narażonych na potencjalne zagrożenie promieniowaniem elektromagnetycznym; Sporządzenie rejestrów terenów zagrożonych promieniowaniem elektromagnetycznym;	Zadania monitorowane: WIOŚ w Kielcach	Niewystarczająca liczba wyznaczonych punktów pomiarowych
4	Gospodarowanie wodami	Ochrona zasobów wód powierzchniowych i podziemnych; Ochrona przed zagrożeniem powodziowym	obwałowania przeciwpowodziowe; udział jednolitych części wód o stanie dobrym i bardzo dobrym	-	-	Poprawa stanu jakościowego wód powierzchniowych i podziemnych Zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego	Stały monitoring jakości wód powierzchniowych i podziemnych; Dążenie do racjonalnego wykorzystywania zasobów wodnych; Poprawa stanu dotychczasowej infrastruktury przeciwpowodziowej; Doskonalenie systemów wczesnego ostrzegania przed zagrożeniem powodziowym	Zadania monitorowane: WIOŚ w Kielcach, powiat starachowicki, województwo świętokrzyskie, Zadania własne: Gmina Brody	Nieotrzymanie dofinansowania ze środków zewnętrznych

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

5	Gospodarka wodno-ściekowa	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	<p>Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem</p> <p>Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków</p>	-	-	Zapewnienie sprawnej i funkcjonalnej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej	<p>Rozbudowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej;</p> <p>Wsparcie dla posiadaczy przydomowych oczyszczalni ścieków;</p> <p>Stały monitoring miejsc odprowadzania ścieków;</p> <p>Monitoring stanu jakości wód;</p> <p>Działania edukacyjne w zakresie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej</p>	<p>Zadania monitorowane:</p> <p>WIOS w Kielcach, sąsiadujące gminy, powiat starachowicki, Województwo świętokrzyskie</p> <p>Zadania własne:</p> <p>Gmina Brody</p>	Nieotrzymanie dofinansowania z zewnątrz
6	Zasoby geologiczne	Oszczędne i zrównoważone gospodarowanie zasobami geologicznymi	-	-	-	Dążenie do prowadzenia racjonalnej gospodarki w zakresie eksploatacji zasobów geologicznych	Stale kontrole miejsce nielegalnej eksploatacji złóż	Zadania własne: Gmina Brody	Brak wystarczających środków prawnych i finansowych

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

7	gleby	Ochrona gleb	Powierzchnia zrehabilitowanych gruntów, brak danych	-	-	<p>Działania edukacyjne w zakresie rozpowszechniania dobrych praktyk rolniczych;</p> <p>Rekultywacja gleb zdewastowanych;</p> <p>Monitoring stanu gleb i poziomu zanieczyszczenia;</p> <p>Propagowanie i zmiana sposobu użytkowania gleb w strefach największego natężenia ruchu samochodowego;</p> <p>Zapobieganie erozji gleb – wprowadzenie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych oraz kształtowanie struktury upraw przeciwdziałającej erozji wietrznej;</p> <p>Wspieranie rozwoju rolnictwa ekologicznego;</p> <p>Poprawa standardów zagospodarowania terenów otwartych</p>	<p>Zadania monitorowane: WIOS w Kielcach, Powiat starachowicki, województwo świętokrzyskie</p> <p>Zadania własne: Gmina Brody</p> <p>Zadania monitorowane: Właściciele terenów</p>	Brak wystarczających środków finansowych
---	-------	--------------	---	---	---	--	--	--

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

8	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Racjonalna i zrównoważona gospodarka odpadami	Odpady wytworzone w ciągu roku poddane odzyskowi	-	-	Redukcja produkowania odpadów i ograniczanie ich uciążliwości na środowiska	<p>Zwiększanie udziału odzysku odpadów;</p> <p>Zorganizowanie i egzekwowanie systemu zbierania, sortowania i odzysku odpadów komunalnych;</p> <p>Działania edukacyjne wśród społeczeństwa w zakresie prawidłowego segregowania odpadów;</p> <p>Usuwanie wyrobów zawierających azbest;</p> <p>Propagowanie nowych technologii zmniejszających produkcję odpadów;</p>	<p>Zadania własne: Gmina Brody</p> <p>Zadania monitorowane: Powiat starachowicki, województwo świętokrzyskie, sąsiadujące gminy</p>	Brak wystarczających środków prawnych i finansowych
---	--	---	--	---	---	---	---	---	---

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

9	Zasoby przyrodnicze	Zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych	Poziom lesistości	69,5%	-	Dążenie do ochrony przyrody i krajobrazu na terenie gminy	<p><i>Pielęgnacja i urządzenie istniejących terenów zielonych – parków, zieleńców, itp.;</i></p> <p><i>Budowa tablic informacyjnych oraz wytyczenie ścieżek rowerowych i szlaków turystyki pieszej przebiegających poprzez najciekawsze miejsca na terenie gminy;</i></p> <p><i>Podjęcie działań w sprawie ustanowienia małych form ochrony przyrody (stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe);</i></p> <p><i>Przeprowadzenie nasadzeń drzew i krzewów wokół zbiornika „Brody” oraz na oczyszczalniach ścieków w Stykowie i Krynkach;</i></p> <p><i>Edukacja społeczności lokalnej w zakresie ochrony walorów krajobrazowych;</i></p> <p><i>Zrównoważony rozwój lasów;</i></p>	<p>Zadania własne: Gmina Brody</p> <p>Zadania monitorowane: Powiat starachowicki, Województwo świętokrzyskie</p>	<p>Brak środków finansowych z zewnątrz,</p> <p>Niski poziom zaangażowania społeczności lokalnych</p>
---	---------------------	--	-------------------	-------	---	---	---	--	--

PROGRAM OCHRONY ŚRÓDOWISKA DLA GMINY BRODY

10	Zagrożenia poważnymi awariami	Ograniczanie ryzyka występowania poważnych awarii	Liczba przypadków występowania poważnych awarii	0	0	Ochrona mieszkańców i mienia przed poważnymi awariami	<p><i>Prowadzenie kontroli zakładów w których mogą się pojawiać poważne awarie;</i></p> <p><i>Doposażenia jednostek ochotniczych straży pożarnej w odpowiedni sprzęt na wypadek poważnych awarii;</i></p> <p><i>Monitorowanie i ewidencjonowanie ilości produktów niebezpiecznych przewożonych drogami biegnącymi przez gminę;</i></p> <p><i>Opracowanie i aktualizacja procedury postępowania w przypadku awarii przemysłowej i drogowej, w tym programu informowania społ. o awariach i sposobu ewakuacji;</i></p>	<p><i>Zadania własne: Gmina Brody</i></p> <p><i>Zadania monitorowane: Powiat starachowicki, WIOS, województwo świętokrzyskie</i></p>	Brak otrzymania dofinansowania z zewnątrz
----	-------------------------------	---	---	---	---	---	--	--	---

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

Załącznik nr 2

Tabela: harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem

Ip.	Obszar interwencji ¹⁷	Zadanie ¹⁸	Podmiot odpowiedzialny ¹⁹ za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				2017	2018	2019	2020	RAZEM ²⁰		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Rozbudowa infrastruktury drogowej w tym ścieżek rowerowych, chodników dla pieszych;	Gmina+ wojewoda świętokrzyski	-	50 000	50 000	-	100 000	Środki zewnętrzne, w tym środki UE, środki własne	
		Stała kontrola stref narażonych na największe zanieczyszczenie powietrza;	WIOŚ, Gmina	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000	Budżet państwa	
		Kontrola palenisk domowych;	Gmina	Według potrzeb					Środki własne	
		Prowadzenie warsztatów edukacyjnych w zakresie skutków zanieczyszczenia powietrza	Gmina	2 000	2 000	2 000	2 000	8 000	Zadania ciągłe- środki własne	

¹⁷ Informacja z kol. B w „Tabeli: cele, kierunki interwencji oraz zadania”.

¹⁸ Informacja z kol. H w „Tabeli: cele, kierunki interwencji oraz zadania”.

¹⁹ Należy zapewnić zgodność z informacją podaną w kol. I w „Tabeli: cele, kierunki interwencji oraz zadania”.

²⁰ Suma szacunkowych kosztów.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

2	Zagrożenie hałasem	Zadania z zakresu usprawniania infrastruktury drogowej co pozwoli obniżyć emisję hałasu;	Gmina + wojewoda świętokrzyski	-	-	-	-	-	Koszty połączone z wydatkami na cele ochrony klimatu i jakości powietrza
		Zwiększanie zasięgu pasów zieleni ograniczających emisję hałasu;	Gmina + wojewoda świętokrzyski	-	-	-	-	-	Koszty połączone z wydatkami na cele ochrony klimatu i jakości powietrza
		Podjęcie działań na rzecz rozwoju transportu zbiorowego;	Gmina, zainteresowane podmioty, szkoły, organizacje pozarządowe	-	10 000	10 000	10 000	30 000	Środki własne + środki zewnętrzne
		Prowadzony monitoring w zakładach przemysłowych wpływających na emisję hałasu;	Gmina + WIOŚ	Według potrzeb- zadanie stałe					Budżet państwa
		Zwiększanie świadomości w społecznościach lokalnych poprzez prowadzenie zajęć edukacyjno-warsztatowych, przybliżające jakie skutki niesie za sobą przekroczenie poziomów hałasu;	Gmina	Według potrzeb					Środki własne

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

		Wyznaczanie w planach strategicznych gminy np. strategii rozwoju gminy, poś, planie zagospodarowania przestrzennego obszarów najbardziej narażonych na hałas	Gmina + wojewoda świętokrzyski, starosta powiatu starachowickiego	według potrzeb				Budżet gminy	
3	Pola elektromagnetyczne	Stąła kontrola miejsc narażonych na potencjalne zagrożenie promieniowaniem elektromagnetycznym;	WIOS	według potrzeb				Budżet państwa	
		Sporządzenie rejestrów terenów zagrożonych promieniowaniem elektromagnetycznym;	WIOS	według potrzeb				Budżet państwa	
4	Gospodarowanie wodami	Stąły monitoring jakości wód powierzchniowych i podziemnych;	WIOŚ	Według potrzeb				Budżet państwa	
		Dążenie do racjonalnego wykorzystywania zasobów wodnych;	Gmina, Starostwo Powiatowe w Starachowicach, województwo świętokrzyskie	Według potrzeb				Środki własne, środki zewnętrzne w tym środki UE	
		Poprawa stanu dotychczasowej	Gmina, województwo świętokrzyskie, starostwo powiatowe	-	80 000	80 000	-	160 000	Środki własne, środki zewnętrzne w tym środki UE

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

		<i>infrastruktury przeciwpowodziowej;</i>							
		<i>Doskonalenie systemów wczesnego ostrzegania przed zagrożeniem powodziowym</i>	Gmina, województwo świętokrzyskie, starostwo powiatowe	-	15 000	15 000	15 000	45 000	Środki własne, środki zewnętrzne w tym środki UE
5	Gospodarka wodno-ściekowa	<i>Rozbudowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej;</i>	Gmina + wojewoda świętokrzyski, zainteresowane podmioty	-	100 000	100 000	100 000	300 000	Środki własne, środki zewnętrzne, środki UE
		<i>Wsparcie dla posiadaczy przydomowych oczyszczalni ścieków;</i>	Gmina+ zainteresowane podmioty	-	8 000	8 000	8 000	24 000	Środki własne, środki zewnętrzne w tym środki UE
		<i>Stały monitoring miejsc odprowadzania ścieków;</i>	WIOŚ, Gmina	Według potrzeb				Budżet państwa	
		<i>Monitoring stanu jakości wód;</i>	WIOŚ	Według potrzeb				Budżet państwa	
		<i>Działania edukacyjne w zakresie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej</i>	Gmina	Według potrzeb				Budżet gminy	
6	Zasoby geologiczne	<i>Stale kontrole miejsc nielegalnej eksploatacji złóż</i>	Gmina	Według potrzeb				Środki własne	

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

7	gleby	<i>Działania edukacyjne w zakresie rozpowszechniania dobrych praktyk rolniczych;</i>	Gmina	Według potrzeb					Zadanie własne
		<i>Rekultywacja gleb zdewastowanych;</i>							
		<i>Monitoring stanu gleb i poziomu zanieczyszczenia;</i>	WIOS	Według potrzeb					Budżet państwa
		<i>Propagowanie i zmiana sposobu użytkowania gleb w strefach największego natężenia ruchu samochodowego;</i>	Gmina, ARMIR, wojewoda świętokrzyski	-	50 000	50 000	50 000	150 000	Środki zewnętrzne w tym środki UE, środki własne, ARMIR
		<i>Zapobieganie erozji gleb – wprowadzenie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych oraz kształtowanie struktury upraw przeciwdziałającej erozji wietrznej;</i>	Gmina, wojewoda świętokrzyski	W zależności od zainteresowania właścicieli gruntów					Środki własne, środki zewnętrzne
		<i>Wspieranie rozwoju rolnictwa ekologicznego;</i>	Gmina, wojewoda świętokrzyski, organizacja pozarządowe	Według potrzeb					Środki własne, środki zewnętrzne w tym UE
		<i>Poprawa standardów zagospodarowania terenów otwartych</i>	Gmina, wojewoda świętokrzyski, sąsiadujące gminy	Według potrzeb					Środki własne, budżet państwa, środki zewnętrzne w tym środki UE

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

		<i>Zwiększanie udziału odzysku odpadów;</i>	Gmina, wojewoda świętokrzyski	Według potrzeb	Środki własne, środki zewnętrzne
8	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	<i>Zorganizowanie i egzekwowanie systemu zbierania, sortowania i odzysku odpadów komunalnych;</i>	Gmina, organizacje pozarządowe, szkoły, starostwo powiatowe w Starachowicach, wojewoda świętokrzyski	Według potrzeb	Środki własne, środki zewnętrzne
		<i>Działania edukacyjne wśród społeczeństwa w zakresie prawidłowego segregowania odpadów;</i>	Gmina	Według potrzeb	Środki własne- zadanie stałe
		<i>Usuwanie wyrobów zawierających azbest;</i>	Gmina, powiat starachowicki, wojewoda świętokrzyski	Według potrzeb	Środki zewnętrzne, w tym środki UE
		<i>Propagowanie nowych technologii zmniejszających produkcję odpadów;</i>	Gmina	Według potrzeb	Środki własne, budżet państwa

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

9	Zasoby przyrodnicze	<i>Pielęgnacja i urządzenie istniejących terenów zielonych – parków, zieleńców, itp.;</i>	Gmina	-	20 000	20 000	20 000	60 000	Środki własne, środki UE
		<i>Budowa tablic informacyjnych oraz wytyczenie ścieżek rowerowych i szlaków turystyki pieszej przebiegających poprzez najciekawsze miejsca na terenie gminy;</i>	Gmina	Według potrzeb					Środki własne
		<i>Podjęcie działań w sprawie ustanowienia małych form ochrony przyrody (stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe);</i>	Gmina+ pozarządowe organizacje, właściciele nieruchomości	według potrzeb					Środki własne, środki zewnętrzne, w tym środki UE
		<i>Przeprowadzenie nasadzeń drzew i krzewów wokół zbiornika „Brody” oraz na oczyszczalniach ścieków w Stykowie i Krynkach;</i>	Gmina, wojewoda świętokrzyski, organizacje pozarządowe	-	20 000	20 000	20 000	60 000	Środki własne, środki zewnętrzne w tym środki UE

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

		<i>Edukacja społeczności lokalnej w zakresie ochrony walorów krajobrazowych;</i>	Gmina	Według potrzeb				Środki własne
		<i>Zrównoważony rozwój lasów;</i>	Gmina, województwo świętokrzyskie	Według potrzeb				Środki własne, środki zewnętrzne
10	Zagrożenia poważnymi awariami	<i>Prowadzenie kontroli zakładów w których mogą się pojawiać poważne awarie;</i>	WIOŚ, Gmina	Według potrzeb				Środki własne, budżet państwa
		<i>Doposażenia jednostek ochotniczych straży pożarnej w odpowiedni sprzęt na wypadek poważnych awarii;</i>	Gmina, starostwo powiatowe, wojewoda świętokrzyski	-	50 000	50 000	Według potrzeb	Środki własne, środki zewnętrzne w tym środki UE, budżet państwa
		<i>Monitorowanie i ewidencjonowanie ilości produktów niebezpiecznych przewożonych drogami biegnącymi przez gminę;</i>	WIOŚ	Według potrzeb				Budżet państwa

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

		<p><i>Opracowanie i aktualizacja procedury postępowania w przypadku awarii przemysłowej i drogowej, w tym programu informowania społ. o awariach i sposobu ewakuacji;</i></p>	<p>Gmina, wojewoda świętokrzyski</p>	<p>Według potrzeb</p>	<p>Budżet państwa</p>	
--	--	---	--------------------------------------	-----------------------	-----------------------	--

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

Załącznik nr 3

Tabela: harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem

lp.	Obszar interwencji ²¹	Zadanie ²²	Podmiot odpowiedzialny ²³ za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Rozbudowa infrastruktury drogowej w tym ścieżek rowerowych, chodników dla pieszych, pasów zieleni;	Gmina+ wojewoda świętokrzyski	150 000	Fundusze własne, fundusze zewnętrzne w tym środki UE, budżet państwa	

²¹ Informacja z kol. B w „Tabeli: cele, kierunki interwencji oraz zadania”.

²² Informacja z kol. H w „Tabeli: cele, kierunki interwencji oraz zadania”.

²³ Należy zapewnić zgodność z informacją podaną w kol. I w „Tabeli: cele, kierunki interwencji oraz zadania”.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

2	Zagrożenie hałasem	<p>Zadania z zakresu usprawniania infrastruktury drogowej co pozwoli obniżyć emisję hałasu;</p> <p>Zwiększanie zasięgu pasów zieleni ograniczających emisję hałasu;</p> <p>Prowadzony monitoring w zakładach przemysłowych wpływających na emisję hałasu;</p> <p>Wyznaczanie w planach strategicznych gminy np. strategii rozwoju gminy, poś, planie zagospodarowania przestrzennego obszarów najbardziej narażonych na hałas</p>	Gmina + wojewoda świętokrzyski	Środki uwzględnione w kosztach związanych z ochroną klimatu i jakości powietrza	Fundusze własne, fundusze zewnętrzne w tym środki UE, budżet państwa	
3	Pola elektromagnetyczne	<p>Stać kontrola miejsc narażonych na potencjalne zagrożenie promieniowaniem elektromagnetycznym;</p> <p>Sporządzenie rejestrów terenów zagrożonych promieniowaniem elektromagnetycznym;</p>	WIOS	Według potrzeb	Budżet państwa	

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

4	Gospodarowanie wodami	<p><i>Stąły monitoring jakości wód powierzchniowych i podziemnych;</i></p> <p><i>Poprawa stanu dotychczasowej infrastruktury przeciwpowodziowej;</i></p>	<p>Gmina, Starostwo Powiatowe w Starachowicach, województwo świętokrzyskie, WIOŚ</p>	<p><i>Według potrzeb</i></p>	<p>środki zewnętrzne w tym środki UE, budżet państwa</p>	
		<p><i>Doskonalenie systemów wczesnego ostrzegania przed zagrożeniem powodziowym</i></p>				
5	Gospodarka wodno-ściekowa	<p><i>Rozbudowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej;</i></p> <p><i>Wsparcie dla posiadaczy przydomowych oczyszczalni ścieków;</i></p> <p><i>Stąły monitoring miejsc odprowadzania ścieków;</i></p> <p><i>Monitoring stanu jakości wód;</i></p>	<p>Gmina, WIOŚ, wojewoda świętokrzyski, zainteresowane podmiot</p>	<p><i>Według potrzeb</i></p>	<p>środki zewnętrzne w tym środki UE, budżet państwa</p>	

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

6	Gleby	<p><i>Monitoring stanu gleb i poziomu zanieczyszczenia;</i></p> <p><i>Propagowanie i zmiana sposobu użytkowania gleb w strefach największego natężenia ruchu samochodowego;</i></p> <p><i>Zapobieganie erozji gleb – wprowadzenie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych oraz kształtowanie struktury upraw przeciwdziałającej erozji wietrznej;</i></p> <p><i>Wspieranie rozwoju rolnictwa ekologicznego;</i></p> <p><i>Poprawa standardów zagospodarowania terenów otwartych</i></p>	WIOS, ARMIR, Gmina, wojewoda świętokrzyski	Według potrzeb	środki zewnętrzne w tym środki UE, budżet państwa	
7	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	<p><i>Zwiększanie udziału odzysku odpadów;</i></p> <p><i>Zorganizowanie i egzekwowanie systemu zbierania, sortowania i odzysku odpadów komunalnych;</i></p> <p><i>Usuwanie wyrobów zawierających azbest;</i></p>	Gmina, starostwo powiatowe w Starachowicach, wojewoda świętokrzyski,	Według potrzeb	, środki zewnętrzne w tym środki UE, budżet państwa	

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY

8	Zasoby przyrodnicze	<p><i>Podjęmowanie działań w sprawie ustanowienia małych form ochrony przyrody (stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe);</i></p> <p><i>Przeprowadzenie nasadzeń drzew i krzewów wokół zbiornika „Brody” oraz na oczyszczalniach ścieków w Stykowie i Krynkach;</i></p>	Gmina, organizacje pozarządowej, wojewoda świętokrzyski,	Według potrzeb	Środki zewnętrzne w tym środki UE, budżet państwa	
9	Zagrożenia poważnymi awariami	<p><i>Prowadzenie kontroli zakładów w których mogą się pojawiać poważne awarie;</i></p> <p><i>Doposażenia jednostek ochotniczych straży pożarnej w odpowiedni sprzęt na wypadek poważnych awarii;</i></p> <p><i>Monitorowanie i ewidencjonowanie ilości produktów niebezpiecznych przewożonych drogami biegnącymi przez gminę;</i></p>	WIOS, starostwo powiatowe, wojewoda świętokrzyski	Według potrzeb	Środki zewnętrzne, w tym środki UE, budżet państwa	
		<p><i>Opracowanie i aktualizacja procedury postępowania w przypadku awarii przemysłowej i drogowej, w tym programu informowania społ. o awariach i sposobu ewakuacji;</i></p>				

ZAŁĄCZNIK NR 4.

CELE ŚRODOWISKOWE WYBRANYCH DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

W związku z wejściem w życie uchwały Rady Ministrów w sprawie przyjęcia „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)”²⁴, uchylona została „Strategia Rozwoju Kraju 2020”. Tym samym, w załączniku nr 4 zastępuje się pkt. II „Strategia Rozwoju Kraju 2020” punktem:

II. „Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)”:

1. Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną
 - i. Kierunek interwencji – Rozwój nowoczesnego przemysłu
 - a) Działanie – Wsparcie inwestycji zmniejszających energochłonność i poprawiających efektywność energetyczną przemysłu
 - b) Działanie – Zmniejszenie zasobo- i materiałochłonności procesów przemysłowych,
 - c) Działanie – Wsparcie inwestycji obniżających emisyjność przemysłu,
 - d) Projekt strategiczny – Nowa polityka przemysłowa – przygotowanie dokumentu określającego potencjał przemysłowy, identyfikującego potrzeby i bariery przemysłu, kierunki interwencji państwa oraz instrumenty wsparcia niezbędne dla jego rozwoju, w tym kontrakt branżowy,
 - e) Projekt strategiczny – Strategia transformacji do gospodarki niskoemisyjnej – przygotowanie dokumentu o charakterze wykonawczym, identyfikującego działania przyczyniające się do zmniejszenia emisyjności i energochłonności gospodarki, przy jednoczesnym zapewnieniu ochrony konkurencyjności sektorów strukturalnie energochłonnych,
 - f) Projekt strategiczny – Mapa drogowa w zakresie transformacji w kierunku gospodarki o zamkniętym obiegu – opracowanie dokumentu o charakterze wykonawczym, identyfikującego działania na rzecz zwiększenia wydajności wykorzystania zasobów i ograniczenia powstawania odpadów,
 - g) Projekt flagowy – Program *Ekobudownictwo* – stymulowanie przygotowania i wdrażania wybranych produktów budownictwa ekologicznego (w tym z surowców naturalnych, m.in. z drewna), z uwzględnieniem wymogów efektywności energetycznej nowoczesnych materiałów budowlanych.

²⁴ Uchwała Nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), M.P. 2017 poz. 260.

- ii. Kierunek interwencji – System zarządzania jakością w przemyśle
 - a) Projekt strategiczny – Polityka zakupowa państwa – ukierunkowanie zakupów na innowacyjne i zrównoważone produkty i usługi dostarczane instytucjom publicznym.
- iii. Kierunek interwencji – Surowce dla przemysłu
 - a) Działanie – Opracowanie katalogu działań na rzecz zabezpieczenia dostępu przemysłu do nieenergetycznych surowców mineralnych i kopalin (przy szczególnym uwzględnieniu koncepcji gospodarki o obiegu zamkniętym i dyplomacji surowcowej), który będzie stanowił istotny wkład w politykę surowcową państwa,
 - b) Działanie – Zapewnienie synergii działań w obszarze polityki surowcowej będących w kompetencji poszczególnych instytucji,
 - c) Projekt strategiczny – Surowce dla przemysłu – przygotowanie, w oparciu o koncepcję gospodarki o obiegu zamkniętym (circular economy), Planu działań na rzecz zabezpieczenia podaży nieenergetycznych surowców mineralnych i kopalin.
- iv. Kierunek interwencji – Stymulowanie popytu na innowacje przez sektor publiczny
 - a) Działanie – Aktywna rola instytucji sektora publicznego w rozwoju innowacyjnych sposobów adresowania wyzwań społecznych, w tym wprowadzanie regulacji stymulujących wdrażanie innowacji w takich dziedzinach jak np. ochrona środowiska i ochrona zdrowia (tzw. innowacje wymuszone),
 - b) Działanie – Stymulowanie powstawania i rozwoju ekoinnowacji, w tym zapewnienie warunków do weryfikacji technologii środowiskowych,
 - c) Projekt strategiczny – System Weryfikacji Technologii Środowiskowych (ETV) – ukierunkowany na dostarczenie niezależnych i wiarygodnych informacji o innowacyjnych technologiach środowiskowych przez zweryfikowanie, czy deklaracje sprawności przedstawiane przez twórców i producentów technologii są kompletne, rzetelne i oparte na wiarygodnych wynikach badań.
- v. Kierunek interwencji – Stymulowanie popytu zewnętrznego na innowacje poprzez zwiększenie zdolności i skłonności firm do eksportu oraz lokowania bezpośrednich inwestycji za granicą
 - a) Działanie – *GreenInn* – stworzenie preferencji dla zielonych technologii w aplikowaniu w programach, w tym tworzenie akceleratorów branżowych, które wypromują rozwiązania na rynku globalnym.

- vi. Kierunek interwencji – Konkurencyjne gospodarstwa rolne i producenci rolno-spożywczy
 - a) Działanie – Wspieranie wytwarzania i dystrybucji produktów o wysokiej jakości i poziomie innowacyjności, w tym m.in. tradycyjnych, regionalnych i ekologicznych – wdrażane również poprzez projekty rozwoju branż,
 - b) Projekt strategiczny – Ramowy Plan Działań dla Żywności i Rolnictwa Ekologicznego na lata 2014–2020 – rozwój rolnictwa ekologicznego oraz rynku żywności ekologicznej,
 - c) Projekt strategiczny – Gospodarowanie gruntami rolnymi na rzecz zrównoważonego rozwoju – nowy system regulacji prawnych służących poprawie struktury obszarowej gospodarstw rolnych,
 - d) Projekt strategiczny – Program wsparcia hodowli roślin w Polsce – w programie zostaną ujęte strategiczne z punktu widzenia polskiego rolnictwa kierunki hodowli roślin z uwzględnieniem zmian klimatu, odporności na organizmy szkodliwe czy też wymagań rynkowych.

- vii. Kierunek interwencji – Wzmocnienie rozpoznawalności polskich produktów, marki „Polska” oraz Marki Polskiej Gospodarki
 - a) Działanie – Uspójnienie działań w obszarze promocji gospodarki z działaniami nakierowanymi na budowę wizerunku Polski jako atrakcyjnej, bezpiecznej i otwartej destynacji turystycznej opartej o bogate zasoby kulturowe i przyrodnicze,
 - b) Działanie – Działania na rzecz promocji polskiego sektora zielonych technologii oraz wsparcia ekspansji zagranicznej polskich przedsiębiorców tego sektora przy wykorzystaniu nowych form finansowania klimatycznego (Zielony Fundusz Klimatyczny oraz Fundusz Adaptacyjny),
 - c) Projekt strategiczny – Budowa Domu Polskich Turystycznych Marek Terytorialnych wraz z systemem koordynacji polityki turystycznej – stworzenie systemowych i kompleksowych rozwiązań prawnych, organizacyjnych, finansowych i narzędziowych w zakresie integracji, koordynacji, komercjalizacji i internacjonalizacji polskich, markowych produktów turystycznych opartych na potencjale kulturowym i przyrodniczym kraju.

2. Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony

- i. Kierunek interwencji – Poprawa dostępności do usług, w tym społecznych i zdrowotnych
 - a) Działanie – Optymalizacja mobilności przestrzennej w dojazdach do pracy oraz racjonalizacja przestrzennej

lokalizacji obiektów świadczących usługi społeczne (w tym edukacyjne i zdrowotne).

- ii. Kierunek interwencji – Tworzenie warunków do dalszego rozwoju konkurencyjnej gospodarki w Polsce Wschodniej i w innych obszarach słabszych gospodarczo
 - a) Działanie – Zapewnienie skutecznej i efektywnej realizacji Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014–2020, w tym pakietu inwestycji obejmujących: zapewnienie spójności i dostępności terytorialnej makroregionu poprzez inwestycje w drogi i kolej, rozwój komunikacji miejskiej w stolicach województw Polski Wschodniej,
 - b) Działanie – Przygotowanie i realizacja programu krajowego, złożonego z różnych instrumentów krajowych i unijnych, publicznych i prywatnych, adresowanego przede wszystkim do obszarów o najniższym poziomie PKB i borykających się z problemami rozwojowym, obejmujących m.in. obszary zagrożone marginalizacją i średnie miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze,
 - c) Projekt strategiczny – Program ponadregionalny skierowany do najslabszych gospodarczo obszarów 2020+ – ma służyć aktywizacji i restrukturyzacji obszarów funkcjonalnych.

- iii. Kierunek interwencji – Wsparcie dla podwyższania atrakcyjności inwestycyjnej Śląska oraz promocji zmian strukturalnych
 - a) Działanie – Wdrożenie aktywnej polityki przyciągania nowych inwestycji związanych z budową nowej gospodarki i podniesieniem innowacyjności województwa,
 - b) Działanie – Opracowanie i wdrożenie programów rządowych w obszarze m.in. węgla kamiennego i energetyki,
 - c) Działanie – Kompleksowe działania służące ograniczeniu niskiej emisji, związane m.in. z promowaniem publicznego transportu niskoemisyjnego, termomodernizacją, rozwojem sieci ciepłowniczych i wymianą lub modernizacją urządzeń grzewczych,
 - d) Działanie – Rekultywacja terenów pokopalnianych i przemysłowych oraz ich ponowne wykorzystanie na cele gospodarcze i społeczne,
 - e) Działanie – Kontynuowanie zintegrowanych działań rewitalizacyjnych miast śląskich, w tym modelowej rewitalizacji i projektu pilotażowego Bytomia,
 - f) Projekt strategiczny – Program dla Śląska – zmiana profilu gospodarczego regionu, stopniowe zastępowanie tradycyjnych sektorów gospodarki, takich jak górnictwo i hutnictwo, nowymi przedsięwzięciami w sektorach bardziej produktywnych, innowacyjnych i zaawansowanych technologicznie.

- iv. Kierunek interwencji – Aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom miasta
- a) Działanie – Wspieranie realizacji zintegrowanych działań rewitalizacyjnych na podstawie programów rewitalizacji ukierunkowanych na przekształcenie obszarów zdegradowanych (w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym),
 - b) Działanie – Realizacja niskoemisyjnych strategii miejskich i związanych z poprawą jakości powietrza oraz przystosowanie do zmian klimatycznych obszarów miejskich, w powiązaniu z działaniami wskazanymi w obszarach SOR dotyczących energetyki i środowiska naturalnego,
 - c) Działanie – Realizacja strategii zrównoważonej mobilności miejskiej w powiązaniu z działaniami dotyczącymi kompleksowych programów rozbudowy infrastruktury systemów transportu publicznego, rekomendacji dla polityki transportowej wskazanymi w obszarze Transport,
 - d) Działanie – Tworzenie krajowej sieci współpracy miast umożliwiającej wymianę wiedzy i najlepszych praktyk nt. zrównoważonego rozwoju miast, usprawnień w zarządzaniu, koordynacji i realizacji innowacyjnych projektów,
 - e) Działanie – Promowanie podejścia partycypacyjnego w podejmowaniu decyzji oraz w zakresie zarządzania miastami i realizacji działań rewitalizacyjnych, w tym nacisk na realizację niskoemisyjnych strategii miejskich oraz strategii zrównoważonej mobilności miejskiej na funkcjonalnych obszarach zurbanizowanych,
 - f) Projekt strategiczny – Pakiet działań na rzecz wsparcia samorządów w programowaniu i realizacji rewitalizacji – upowszechnianie rewitalizacji jako ważnego elementu rozwoju miast,
 - g) Działanie – Wprowadzenie preferencji i zachęt przyczyniających się do zmian dotychczasowych zachowań mobilnych obywateli na rzecz użytkowania transportu zbiorowego, jako podstawowego środka komunikacji w obszarach miejskich i ich strefach podmiejskich,
 - h) Działanie – Tworzenie warunków do rozwoju elektromobilności m.in. poprzez ułatwienia w lokalizowaniu stacji do ładowania pojazdów elektrycznych, zakup elektrycznych autobusów itp. oraz wspieranie miast w rozwoju niskoemisyjnego transportu zbiorowego,

- i) Działanie – Wspieranie miast w wymianie taboru transportu miejskiego na ekologiczny i niskoemisyjny (np. autobusy elektryczne we wszystkich miastach wojewódzkich),
 - j) Działanie – Rozwiązanie kwestii środowiskowych, w tym zmniejszenie problemu zanieczyszczeń powietrza i emisji gazów cieplarnianych oraz dostosowanie/adaptacja obszarów zurbanizowanych do zmian klimatu,
 - k) Działanie – Poprawa dostępu do usług publicznych i optymalizacja zagospodarowania przestrzennego w skali miast i ich otoczenia, wzmocnienie roli ośrodków w świadczeniu ponadlokalnych usług publicznych i reorganizacja sieci usług na skutek spodziewanych zmian demograficznych,
 - l) Działanie – Rozwijanie i integrowanie systemów transportu zbiorowego usprawniających jakość połączeń w miastach, między nimi a ich wiejskim otoczeniem i ważnymi sąsiadującymi ośrodkami.
- v. Kierunek interwencji – Rozwój obszarów wiejskich
- a) Działanie – Wsparcie usług sprzyjających rozwojowi pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych (turystycznych, edukacyjnych, zdrowotnych, opiekuńczych i in.),
 - b) Działanie – Dywersyfikacja źródeł wytwarzania energii i dystrybucji energii na poziomie lokalnym,
 - c) Działanie – Rozwój lub modernizacja infrastruktury niezbędnej do prowadzenia działalności gospodarczej (w tym w szczególności: infrastruktury energetycznej, transportowej i infrastruktury w zakresie szeroko pojętej gospodarki wodnej),
 - d) Działanie – Upowszechnienie gospodarki o obiegu zamkniętym w rozwoju obszarów wiejskich,
 - e) Działanie – Promowanie ładu przestrzennego na obszarach wiejskich, w szczególności w zasięgu oddziaływania obszarów silnie zurbanizowanych, m.in. w celu zapobiegania rozpraszaniu istniejącej sieci osadniczej,
 - f) Działanie – Wdrożenie Paktu dla obszarów wiejskich, łączącego ze sobą wszystkie działania o charakterze systemowym (zmiany legislacyjne, instytucjonalne, programowe) oraz inwestycyjnym, związane z procesem zarządzania obszarami wiejskimi,
 - g) Działanie – Kontynuacja wsparcia infrastrukturalnego i przedsięwzięć podnoszących jakość oraz dostępność usług publicznych na obszarach wiejskich,
 - h) Działanie – Kompleksowe działania obejmujące planowanie, przygotowanie i przeprowadzenie przekształceń przestrzennych i infrastrukturalnych, potrzebnych lokalnie do zachowania i poprawy funkcji gospodarczej (w tym

- rolnictwa), mieszkaniowej, przyrodniczej i kulturowej obszarów wiejskich na rzecz ładu przestrzennego,
- i) Projekt strategiczny – Pakt dla obszarów wiejskich – wdrażany jako dokument o charakterze porozumienia społecznego i politycznego, integrujący w sposób kompleksowy działania systemowe (zmiany legislacyjne, instytucjonalne, programowe) oraz inwestycyjne, związane z procesem zarządzania obszarami wiejskimi. Efektem tych skoordynowanych działań będzie wzmocnienie wszystkich funkcji wsi: społecznych, gospodarczych i środowiskowych,
 - j) Projekt strategiczny – Infrastruktura dla rozwoju obszarów wiejskich – kompleksowy i zintegrowany pakiet działań określający interwencje z różnych źródeł krajowych i UE, niezbędne dla zwiększenia dostępności mieszkańców obszarów wiejskich do podstawowych usług publicznych i poprawy ich jakości, obejmujący m.in. poprawę dostępności komunikacyjnej obszarów wiejskich, wsparcie inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej na obszarach wiejskich,
 - k) Działanie - Udoskonalenie realizacji zintegrowanych działań rewitalizacyjnych (realizowanych na podstawie programów rewitalizacji) ukierunkowanych na wsparcie obszarów zdegradowanych, w tym po byłych państwowych gospodarstwach rolnych (w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym),
 - l) Projekt strategiczny – Pakiet działań dla obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją do roku 2020 – z zakresu m.in.: rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, aktywizacji lokalnych zasobów ludzkich, pobudzania lokalnych inicjatyw gospodarczych i społecznych, a także poprawy dostępu mieszkańców do podstawowych usług publicznych. Jednym z elementów Programu będzie rewitalizacja obszarów defaworyzowanych, w tym po byłych państwowych gospodarstwach rolnych.
- vi. Kierunek interwencji – Wzmocnienie sprawności administracyjnej samorządów terytorialnych oraz ich zdolności do współpracy z partnerami na rzecz rozwoju
- a) Działanie – Upowszechnienie dobrych praktyk i wdrożenie projektów pilotażowych dotyczących rozwoju lokalnego, np. wykorzystanie dostępnych instrumentów gospodarki nieruchomościami gminnymi i planowania przestrzennego do tworzenia mikrostraf aktywności gospodarczej, centrów handlu lokalnego, modelowania efektywnej współpracy samorządów z przedsiębiorcami, dostosowania i wykorzystania zasobów pracy do potrzeb rynkowych,

- b) Projekt strategiczny – Centrum Wsparcia Doradczego (CWD)
 - powołanie instytucji zarządzanej na poziomie krajowym (z możliwością rozszerzenia o sieć instytucji regionalnych) oferującej kompleksowe doradztwo dla gmin i powiatów w zakresie: przygotowania projektów do realizacji (m.in. aspekty prawne, efektywność ekonomiczna, kwestie środowiskowe, zamówienia publiczne, PPP; wsparcie w zakresie przestrzegania prawa europejskiego; pozyskiwania środków finansowych z różnych źródeł); planowania strategicznego i planowania przestrzennego.

3. Cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu

- i. Kierunek interwencji – Zwiększenie efektywności programowania rozwoju poprzez zintegrowanie planowania przestrzennego i społeczno-gospodarczego oraz zapewnienie realnej partycypacji społecznej
 - a) Działanie – Zapewnienie powszechnego dostępu do aktualnej informacji o stanie i przeznaczeniu terenów, w tym planów zagospodarowania przestrzennego w postaci cyfrowej (bazodanowej), powszechnie dostępnych w rejestrze urbanistyczno-budowlanym,
 - b) Działanie – Wzmocnienie systemu monitoringu przestrzennego oraz uporządkowanie systemu okresowych sprawozdań oraz analiz dotyczących stanu zagospodarowania przestrzeni oraz efektów polityk przestrzennych w układach terytorialnych,
 - c) Projekt strategiczny – Kodeks urbanistyczno-budowlany (KUB) – kompleksowa regulacja zakładająca osiągnięcie trzech głównych celów: 1) przywrócenia i utrwalenia ładu przestrzennego, 2) usprawnienia procesów inwestycyjno-budowlanych, 3) zapewnienia sprawnej i terminowej realizacji inwestycji celu publicznego,
 - d) Projekt Strategiczny – Plan zagospodarowania przestrzennego polskich obszarów morskich – baza dla efektywnego wykorzystania przestrzeni morskiej przy zastosowaniu podejścia ekosystemowego, usprawnienia procedur dotyczących procesów inwestycyjnych w polskich obszarach morskich, wzmocnienia pozycji polskich portów morskich, zwiększenia konkurencyjności transportu morskiego, zapewnienia bezpieczeństwa morskiego oraz zwiększenia udziału sektora morskiego w PKB.

4. Obszar wpływający na osiągnięcie celów *Strategii* – Transport

- i. Kierunek interwencji – Budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce
 - a) Działanie – Przygotowanie długofalowej i kompleksowej polityki rozwoju transportu, zawierającej plan

- zintegrowanego oraz zgodnego z wymogami ochrony środowiska rozwoju wszystkich gałęzi transportu,
- b) Działanie – Promocja wzorców zrównoważonej mobilności w polskim społeczeństwie, w tym wykorzystywania transportu publicznego (zwłaszcza transportu kolejowego),
 - c) Działanie – Promocja transportu intermodalnego oraz kombinowanego, jako alternatyw względem transportu lądowego – wykorzystanie potencjału zarówno podmiotów publicznych, jak również przedsiębiorstw oraz partnerów społeczno-gospodarczych,
 - d) Działanie – Sporządzenie strategicznych ocen oddziaływania na środowisko dla planów rozwoju śródlądowych dróg wodnych w Polsce na lata 2016–2020 z perspektywą do roku 2030 i ocen oddziaływania na środowisko inwestycji realizowanych w oparciu o te plany,
 - e) Działanie – Powiązanie Polski z korytarzami sieci bazowej TEN-T: Bałtyk–Adriatyk oraz Morze Północne–Bałtyk,
 - f) Działanie – Dostosowanie istniejącej sieci dróg krajowych do ruchu na terenach miast oraz ich obszarów funkcjonalnych (ruch tranzytowy, wymogi względem ruchu niezmotoryzowanego),
 - g) Działanie – Wdrożenie systemów informatycznych i telekomunikacyjnych (telematyki transportowej) we wszystkich rodzajach transportu, z uwzględnieniem kosztów oraz potencjalnych zysków,
 - h) Działanie – Wdrożenie systemu wsparcia sektora transportu wodnego śródlądowego w zakresie: modernizacji taboru, rozwoju kompetencji i kadr sektora, tworzenia mechanizmów współpracy podmiotów sektora w świadczeniu usług transportowych,
 - i) Projekt Strategiczny – *Program rozwoju polskich portów morskich do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku)* – celem głównym programu jest poprawa konkurencyjności polskich portów morskich oraz wzrost ich udziału w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju i podniesienie rangi portów morskich w międzynarodowej sieci transportowej,
 - j) Projekt Strategiczny - Rozwój sektora żeglugi śródlądowej obejmujący rozwój śródlądowych dróg wodnych w Polsce, wzmocnienie kapitału ludzkiego dla żeglugi, rozwój floty polskich statków śródlądowych oraz szersze gospodarcze i społeczne wykorzystanie powstałej infrastruktury w rozwoju lokalnym,
 - k) Projekt Strategiczny – Budowa drogi wodnej łączącej Zalew Wiślany z Zatoką Gdańską zapewniającej dostęp do Portu Elbląg kanałem żeglugowym przez Mierzeję Wiślaną,
 - l) Projekt strategiczny – Rozwój transportu intermodalnego – określenie działań, w tym niezbędnych inwestycji w infrastrukturę transportu, zapewniających zwiększenie przewozów intermodalnych.

- ii. Kierunek interwencji – Zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności
 - a) Działanie – Przygotowanie mechanizmów koordynacji zasad świadczenia usług publicznego transportu zbiorowego na poziomie województwo – powiat – gmina,
 - b) Działanie – Promocja mechanizmów zarządzania i poprawy transportu publicznego w miastach i w ich obszarach funkcjonalnych,
 - c) Działanie – Działania na rzecz zmniejszenia udziału przejazdów indywidualnym transportem zmotoryzowanym i zachęcenia do korzystania z transportu publicznego, promocja ruchu rowerowego i pieszego,
 - d) Działanie – Rozbudowa łańcuchów ekomobilności w miastach i ich obszarach funkcjonalnych,
 - e) Działanie – Wsparcie dla systemów współdzielenia pojazdów, zwłaszcza na obszarach wiejskich – rozwiązanie zmniejszające koszty indywidualnego dojazdu do pracy, a także presję na środowisko naturalne,
 - f) Działanie – Stopniowa wymiana taboru wykorzystywanego do świadczenia usług publicznego transportu na ekologiczny, niskoemisyjny, przystosowany do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych,
 - g) Działanie – Budowa systemów ładowania pojazdów niskoemisyjnych,
 - h) Działanie – Wdrożenie zmian w systemie podatkowym premiujących zakup, posiadanie i użytkowanie pojazdów charakteryzujących się mniejszą presją na środowisko naturalne (zarówno w obszarze emisji, jak również zużycia nośników energii),
 - i) Projekt Strategiczny – Ekologiczny transport – przegląd działań (prawnych, organizacyjnych oraz inwestycyjnych) niezbędnych dla rozwoju transportu niskoemisyjnego, w tym publicznego (również na obszarach wiejskich), obejmującego m.in. rozwiązania umożliwiające przechodzenie na tabor niskoemisyjny w transporcie publicznym oraz niskoemisyjne pojazdy samochodowe; rozbudowę infrastruktury transportu niskoemisyjnego (w tym punkty ładowania pojazdów elektrycznych, tabor dla transportu publicznego, samochody elektryczne) do roku 2030.
 - iii. Kierunek interwencji – Poprawa efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe
 - a) Kierunek interwencji – zachowanie priorytetowej roli poprawy efektywności energetycznej gospodarki, w tym eliminowania emisji szkodzących środowisku.
5. Obszar wpływający na osiągnięcie celów *Strategii* – Energia
- i. Kierunek interwencji – Poprawa bezpieczeństwa energetycznego kraju
 - a) Działanie – Realizacja inwestycji w nowe, niskoemisyjne i zeroemisyjne moce wytwórcze,

- b) Działanie – Wspieranie pozyskiwania i wykorzystania energii z nowych źródeł (gaz z norweskiego szelfu kontynentalnego, LNG, stabilne OZE, energetyka jądrowa przy wykorzystaniu polskiego potencjału przemysłowego i naukowego),
 - c) Działanie – Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczej w celu zwiększenia bezpieczeństwa dostaw oraz zwiększenia dostępu nowych odbiorców,
 - d) Działanie – Stymulowanie rozwoju alternatywnych, bezemisyjnych źródeł ciepła (m.in. taniego ogrzewania elektrycznego), co przyczyni się do obniżenia niskiej emisji, w szczególności na terenach słabiej zurbanizowanych,
 - e) Działanie – Wprowadzenie mechanizmów regulacyjnych oraz prawnych zwiększających stabilność pracy źródeł odnawialnych oraz wzrost znaczenia stabilnych źródeł OZE,
 - f) Działanie – Rozwijanie technologii magazynowania energii (w różnych postaciach)
 - g) Projekt Strategiczny – Program polskiej energetyki jądrowej – kontynuacja prac nad programem w celu dywersyfikacji źródeł energii, zmniejszenia wpływu energetyki na środowisko, rozwoju ośrodków naukowo-badawczych oraz polskiego przemysłu (w tym także z uwzględnieniem działalności eksportowej).
- ii. Kierunek interwencji – Poprawa efektywności energetycznej
- a) Działanie – Zwiększanie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych oraz w przedsiębiorstwach,
 - b) Działanie – Rozbudowa i modernizacja systemów ciepłowniczych i chłodniczych,
 - c) Działanie – Wsparcie dla strategii nisko- i zeroemisyjnych,
 - d) Działanie - Inwestycje mające na celu podniesienie sprawności wytwarzana energii,
 - e) Działanie – Wsparcie produkcji energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu (kogeneracja),
 - f) Działanie – Wsparcie mechanizmów zarządzania popytem na energię,
 - g) Działanie – Wsparcie inteligentnego zarządzania poborem energii w gospodarstwach domowych oraz automatyzacja procesów zarządzania energią.
- iii. Kierunek interwencji – Rozwój techniki
- a) Działanie – Promowanie i inicjowanie lokalnych przedsięwzięć (klastry, spółdzielnie energetyczne itp.) z zakresu wytwarzania energii (ze wskazaniem na rozwój OZE) oraz efektywności energetycznej w celu dążenia do samowystarczalności energetycznej gmin i powiatów (autonomiczne obszary energetyczne),

- b) Działanie – Przygotowanie zaplecza dla operatora informacji pomiarowej oraz modułów inteligentnych liczników do montażu w urządzeniach AGD,
- c) Działanie – Inwestycje w celu wykorzystania lokalnie dostępnych surowców energetycznych i innych zasobów, zgodnie z terytorialnym potencjałem (np. elektrownie wodne, biomasa, biogaz i biogaz rolniczy, odpady, instalacje geotermalne),
- d) Działanie – Poszukiwanie i wydobycie paliw kopalnych z nowych złóż,
- e) Działanie – Przygotowanie, przy wykorzystaniu polskiego potencjału przemysłowego i naukowego, wdrożeń wysokotemperaturowych reaktorów jądrowych HTR do produkcji ciepła przemysłowego w skojarzeniu oraz wsparcie polskich badań i rozwoju materiałów dla IV generacji reaktorów,
- f) Działanie - Wykorzystanie istniejącego potencjału zasobów geotermicznych Polski,
- g) Działanie – Tworzenie mechanizmów bilansowania źródeł OZE w oparciu o innowacyjne wykorzystanie potencjału hydroenergii w obszarach po eksploatacji kopalni,
- h) Projekt strategiczny – Program Rozwoju Elektromobilności poprzez zdefiniowanie jego ram w ustawie o elektromobilności i innych paliwach alternatywnych w transporcie oraz skoncentrowanie środków publicznych na rozwoju tego rynku,
- i) Projekt strategiczny - Rozwój i wykorzystanie potencjału geotermalnego w Polsce – stworzenie warunków dla promocji oraz rozwoju energetyki odnawialnej, bazującej na źródłach geotermalnych,
- j) Projekt strategiczny – Energetyka rozproszona – projekt mający na celu rozwój wytwarzania energii elektrycznej i ciepła przy wykorzystaniu źródeł odnawialnych (OZE) na potrzeby społeczności lokalnej oraz tworzenie warunków regulacyjnych pozwalających na rozwój lokalnych obszarów zrównoważonych energetycznie – klastrów energii, spółdzielni energetycznych itp.,
- k) Projekt strategiczny – Wykorzystanie potencjału hydroenergetycznego – projekt mający na celu zwiększenie wykorzystania i rozwój hydroenergetyki poprzez eliminację barier administracyjnych w obszarze inwestycji w zakresie hydroenergetyki, rozwój przemysłu wytwarzającego urządzenia na potrzeby energetyki wodnej oraz zagospodarowania lub odbudowy istniejących piętrzeń będących własnością Skarbu Państwa na potrzeby wytwarzania energii elektrycznej,

- l) Projekt strategiczny – Innowacyjne metody poszukiwania i wydobycia węglowodorów – wdrożenie innowacyjnych metod poszukiwania rejonów występowania oraz skutecznych metod wydobycia węglowodorów.
- iv. Kierunek interwencji – Restrukturyzacja sektora górnictwa węgla kamiennego
 - a) Działanie – Zwiększenie efektywności wydobycia węgla kamiennego.
6. Obszar wpływający na osiągnięcie celów *Strategii* – Środowisko
- i. Kierunek interwencji – Zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych i osiągnięcie wysokiej jakości wód
 - a) Działanie – Utworzenie i rozwój jednolitej struktury zarządzania gospodarką wodną w układzie zlewniowym, odpowiedzialnej za wszystkie działania związane z wodą, w tym przede wszystkim w zakresie ochrony przed powodzią i suszą,
 - b) Działanie – Opracowanie mapy dyspozycyjnych zasobów wodnych do wykorzystania przez ludność, przemysł, rolnictwo i inne gałęzie gospodarki oraz zasad ich aktualizacji w oparciu o bilanse zasobów wód powierzchniowych oraz wód podziemnych,
 - c) Działanie – Utworzenie mechanizmów prawno-finansowych sprzyjających racjonalnemu wykorzystaniu zasobów wodnych i wdrażaniu wodooszczędnych technologii,
 - d) Działanie – Budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków na podstawie zaktualizowanego Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
 - e) Działanie – Wdrożenie Planów zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy i opracowanie ich aktualizacji,
 - f) Działanie – Opracowanie i wdrożenie planów przeciwdziałania skutkom suszy,
 - g) Działanie – Wdrażanie aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy i aktualizacji programu wodno-środowiskowego kraju oraz realizacja prac na potrzeby kolejnej aktualizacji tych dokumentów w roku 2021,
 - h) Działanie – Proekologiczne zarządzanie lokalnymi zasobami wodnymi, obejmujące także kształtowanie krajobrazów sprzyjających zatrzymywaniu wody,
 - i) Działanie – Rozwój infrastruktury przeciwpowodziowej w oparciu o inwestycje o wysokim stopniu skuteczności i racjonalności ekonomicznej oraz odpowiednie planowanie przestrzenne, w tym budowa wielofunkcyjnych, spójnych

- funkcjonalnie, zbiorników małej i – w szczególnych przypadkach – dużej retencji,
- j) Działanie – Zarządzanie wodami opadowymi na obszarach zurbanizowanych poprzez różne formy retencji i rozwój infrastruktury zieleni,
 - k) Działanie – Działania informacyjno-edukacyjne w zakresie upowszechniania przyjaznych środowisku sposobów przechowywania i stosowania nawozów, w tym realizacja działań mających na celu racjonalną gospodarkę nawozową,
 - l) Projekt strategiczny – Woda dla rolnictwa – program wsparcia gospodarstw rodzinnych i doskonalenia gospodarki wodnej w rolnictwie w warunkach okresowych niedoborów i nadmiarów wody, w tym w budowie, odbudowie i prawidłowym wykorzystaniu urządzeń melioracyjnych dla poprawienia warunków produkcji, powiększenia retencji wodnej oraz osiągnięcia efektów środowiskowych,
 - m) Projekt strategiczny – Kompleksowy program adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatycznych do roku 2020.
- ii. Kierunek interwencji - Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania
- a) Działanie – Nadanie działaniom NFOŚiGW oraz WFOŚiGW odpowiedniego dla rangi problemu priorytetu dla wsparcia przedsięwzięć poprawy jakości powietrza,
 - b) Działanie – Stworzenie ram prawnych wprowadzających wymagania jakościowe dla paliw stałych ze względu na rodzaj i wielkość instalacji spalania paliw, z wyróżnieniem instalacji stosowanych w sektorze bytowo-komunalnym, jak również wymagań technicznych dla małych kotłów na paliwa stałe,
 - c) Działanie – Dynamizacja przedsięwzięć na rzecz likwidacji niskiej emisji z systemów grzewczych,
 - d) Działanie – Rozwój i wsparcie finansowe Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie pomiarów jakości powietrza,
 - e) Działanie – Wzmocnienie kontroli zgodności zainstalowanego systemu ogrzewania z projektem budowlanym,
 - f) Działanie – Wsparcie merytoryczne samorządów gminnych, w tym przygotowanie wytycznych w zakresie przygotowywania Programów Ograniczania Niskiej Emisji (PONE), obejmujące wielokryterialność programowanych działań oraz inwentaryzację źródeł emisji,
 - g) Działanie – Dostosowywanie ram prawnych w celu dalszego ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza, w tym zjawiska niskiej emisji,

- h) Działanie – Wsparcie samorządów w zakresie zarządzania wielokryterialnego emisjami obszarowymi (systemy grzewcze) i liniowymi (transport) oraz lokalizacją inwestycji z punktowymi emitorami,
- i) Działanie – Dalsze ograniczenie emisji z transportu drogowego,
- j) Działanie – Opracowanie polityki redukcji emisji gazów cieplarnianych z sektorów nieobjętych systemem handlu uprawnieniami do emisji (EU ETS),
- k) Działanie – Opracowanie podstaw metodologicznych do zarządzania pochłanianiem CO₂ w leśnictwie w ramach realizacji polityki klimatycznej,
- l) Projekt strategiczny – Czyste powietrze – zintegrowane działania mające na celu kompleksową poprawę jakości powietrza do stanu niepowodującego większego narażenia zdrowia ludzkiego oraz środowiska, zgodnego z prawodawstwem unijnym, a w dalszej perspektywie z wytycznymi WHO, a także wzrost świadomości społecznej. Projekt obejmuje m.in. rozwój mechanizmów kontrolowania źródeł niskiej emisji, standaryzację urządzeń grzewczych i paliw stałych, dostosowanie mechanizmów finansowych i ich społeczną dostępność oraz stworzenie ram prawnych sprzyjających realizacji efektywnych działań, wynikających z Krajowego Programu Ochrony Powietrza, jak również z programów ochrony powietrza szczebla wojewódzkiego i lokalnego oraz planów działań krótkoterminowych, sporządzanych dla stref, w których zostały stwierdzone przekroczenia norm jakości powietrza, w tym wprowadzenie do obiegu prawnego brakujących pojęć (np. niska emisja),
- m) Projekt strategiczny – Leśne Gospodarstwa Węglowe – projekt dotyczy opracowania i zastosowania efektywnego modelu pochłaniania dwutlenku węgla przez lasy polskie, w tym pozostające w zarządzie PGL LP, promowania działalności dodatkowej w gospodarce leśnej, wspomagającej pochłanianie CO₂ (główny gaz cieplarniany), udoskonalenie sposobu raportowania pochłaniania CO₂ w lasach polskich (w ramach Protokołu z Kioto i Porozumienia Paryskiego) oraz w Zintegrowanym Systemie Informatycznym Lasów Państwowych.

iii. Kierunek interwencji – Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego

- a) Działanie – Obiektywna ocena i weryfikacja powierzchni chronionych i ich zasobów w celu podniesienia skuteczności ochrony przestrzeni szczególnie cennej ze względów przyrodniczych i krajobrazowych,

- b) Działanie – Mapowanie i wycena wartości usług ekosystemowych,
- c) Działanie – Dostosowanie norm systemu planowania i zagospodarowania przestrzeni oraz wprowadzenie zmian w zarządzaniu obszarami poddanymi ochronie w celu zmniejszenia naturalnej konfliktogenności ochrony wartości wysoko cenionych,
- d) Działanie – Wzmocnienie istniejących organów kontroli państwa w obszarze środowiska, zwiększenie ich efektywności w zakresie egzekwowania prawa, w tym zwalczania szarej strefy,
- e) Działanie – Wskazanie i ochrona najcenniejszych – priorytetowych – krajobrazów Polski,
- f) Działanie – Wdrożenie Europejskiej Konwencji Krajobrazowej,
- g) Działanie – Rozwój infrastruktury zielonej i błękitnej obszarów zurbanizowanych, w celu zachowania łączności przestrzennej wewnątrz tych obszarów i z terenami otwartymi oraz wspomagania procesów adaptacji do zmian klimatu,
- h) Działanie – Utrzymanie, a w miarę dostępności gruntów do zalesienia, zwiększenie ogólnej lesistości kraju oraz zwartości kompleksów leśnych i powierzchni zalesianych,
- i) Działanie – Modyfikacja zrównoważonej gospodarki leśnej w celu zwiększenia możliwości pochłaniania przez lasy dwutlenku węgla,
- j) Działanie – Zwiększenie dostępności biomasy leśnej (w tym drewna energetycznego) na potrzeby zaspokojenia lokalnych potrzeb samowystarczalności energetycznej oraz współspalania w energetyce,
- k) Projekt strategiczny – Audyty krajobrazowe – celem jest jednolita metodologicznie identyfikacja i ocena zasobów krajobrazowych oraz ustalenie przez samorząd województwa rekomendacji i wniosków wspomagających zarządzanie krajobrazem, formami ochrony przyrody, planowanie strategiczne, planowanie i zagospodarowanie przestrzenne, a także system ocen oddziaływania na środowisko, w tym krajobraz i jakość życia (wykonywanych dla inwestycji znacząco oddziałujących na środowisko) i dokumentów strategicznych.

iv. Kierunek interwencji – Ochrona gleb przed degradacją

- a) Działanie – Realizacja zasady pierwszeństwa wtórnego użytkowania przestrzeni w procesach inwestycyjnych,
- b) Działanie – Realizacja programu identyfikacji gleb zanieczyszczonych,
- c) Działanie – Wsparcie remediacji zidentyfikowanych gleb zanieczyszczonych,
- d) Działanie – Ochrona produktywności gruntów rolnych i leśnych.

- v. Kierunek interwencji – Zarządzanie zasobami geologicznymi
- a) Działanie – Delimitacja złóż strategicznych dla gospodarki oraz zapewnienie ich ochrony, racjonalnego użytkowania i ochrony dostępu do złóż w długim okresie czasowym,
 - b) Działanie – Wsparcie innowacyjności w eksploatacji, przeróbce i wykorzystaniu surowców z wtórnego obiegu, z zasobu tworzonego przez odpady poużytkowe i produkcyjne oraz antropogeniczne złoża wtórne,
 - c) Projekt strategiczny – Polityka Surowcowa Państwa – projekt dotyczy budowy sprawnego i efektywnego systemu zarządzania i gospodarowania wszystkimi rodzajami kopalin i surowców mineralnych w całym łańcuchu wartości oraz posiadanymi przez Polskę ich zasobami, a także adekwatne zmiany prawne i instytucjonalne. Wspiera przejście do gospodarki o obiegu zamkniętym. Narzędziem do realizacji Polityki Surowcowej Państwa będzie zreorganizowana służba geologiczna.
- vi. Kierunek interwencji – Gospodarka odpadami
- a) Działanie – Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,
 - b) Działanie – Rozwijanie recyklingu odpadów,
 - c) Działanie – Dążenie do maksymalizacji wykorzystywania odpadów jako surowców.
- vii. Kierunek interwencji – Oddziaływanie na jakość życia w zakresie klimatu akustycznego i oddziaływania pól elektromagnetycznych
- a) Działanie – Określenie racjonalnych akustycznych standardów jakości środowiska,
 - b) Działanie – Powołanie zespołu ekspertów prowadzącego stały monitoring wyników podstawowych badań naukowych nad skutkami oddziaływań pól elektromagnetycznych oraz opracowującego okresowe raporty dotyczące tego zagadnienia,
 - c) Działanie – Poprawa przejrzystości procedur administracyjnych dotyczących lokalizacji i eksploatacji instalacji emitujących pola elektromagnetyczne oraz infradźwięki,
 - d) Działanie – Zapewnienie odpowiednich poziomów ochrony przed skutkami oddziaływań pól elektromagnetycznych na podstawie stałego przeglądu wyników badań naukowych,
 - e) Działanie – Doskonalenie kadr w dziedzinie ochrony środowiska przed hałasem i oddziaływaniem pól elektromagnetycznych,
 - f) Działanie – Wprowadzenie jednolitego systemu informatycznego, umożliwiającego publiczny dostęp do danych technicznych instalacji oraz sprawozdań z pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych.

**Rady Gminy Brody
z dnia 29 grudnia 2017 roku**

**w sprawie przyjęcia aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji dla
Gminy Brody na lata 2017 - 2023**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 i 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2017r., poz. 1875 ze zm.), Rada Gminy Brody uchwala co następuje

§1.

Przyjmuje się zaktualizowaną wersję Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Brody na lata 2017 - 2023, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§2.

Traci moc uchwała nr XI/72/17 Rady Gminy Brody z dnia 28 września 2016r. w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Brody

§3.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Brody.

§4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
[Podpis]
Stanisław Wróblewski

ADWOKAT

[Podpis]
Sławomir Biały

**RADA GMINY
BRODY**

Uzasadnienie

**do uchwały w sprawie przyjęcia aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji dla
Gminy Brody na lata 2017 - 2023**

Zgodnie z zapisami przyjętego Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Brody wymagane jest prowadzenie partycypacji społecznej na etapie wdrażania przedmiotowego programu. W tym celu zostały zorganizowane spotkania otwarte dla mieszkańców oraz zainteresowanych podmiotów, które mogły się wypowiedzieć na temat realizacji programu oraz zgłaszać swoje uwagi. W trakcie prowadzonych konsultacji oraz analizy zadań na terenie objętym rewitalizacją zostały zgłoszone do realizacji dodatkowe przedsięwzięcia.

Prowadząc monitorowanie postępów realizacji poszczególnych zadań zaplanowanych w ramach Programu oraz sytuacji społeczno-ekonomicznej obszaru wskazanego do rewitalizacji, pozwala to na wczesną identyfikację wszelkich trudności i potencjalnych zagrożeń dla urzeczywistnienia zakładanych rezultatów rewitalizacji. Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji, umożliwi modyfikację i dostosowanie kierunków interwencji, w celu wyeliminowania lub zminimalizowania zdiagnozowanych problemów. Wszelkie zmiany dokonywane w Programie podporządkowano osiągnięciu jak najlepszych efektów podejmowanych działań i jak najszerzej realizacji celu głównego.

W ramach przedmiotowej aktualizacji Programu: uaktualniono szacowane wartości zadań oraz rozszerzono listę przedsięwzięć realizowanych w ramach Programu, o następujące zadania:

- 1) Dobudowa wiatrolapu oraz renowacja elewacji na budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Brodach.
- 2) Budowa oświetlenia terenu boiska przy ul. Sportowej w Brodach wraz z monitoringiem.
- 3) Dokończenie ogrodzenia terenu przy boisku sportowym w Brodach.
- 4) Przebudowa płyty boiska trawiastego wraz z nawodnieniem przy ul. Sportowej w Brodach.
- 5) Przebudowa sceny plenerowej w Brodach.
- 6) Budowa placu utwardzonego w rejonie stacji PKP w miejscowości Brody.
- 7) Rozbiórka starego budynku Urzędu Gminy i budowa na uzyskanym terenie parkingu.
- 8) Przebudowa trybun wraz z zadaszeniem przy boisku sportowym w przy ul. Sportowej.
- 9) Przebudowa boiska sportowego wraz z wykonaniem trybun przy Zespole Szkolno-przedszkolnym w Brodach.

W myśl art. 18 ust. 2 pkt. 6 ustawy o samorządzie gminnym do kompetencji rady gminy należy podejmowanie uchwał w sprawach przyjmowania programów gospodarczych, a taki charakter ma Lokalny program Rewitalizacji dla Gminy Brody. Biorąc pod uwagę powyższe, w tym w szczególności potrzebę posiadania w/w dokumentu warunkującego ubieganie się o środki finansowe podjęcie przedmiotowej uchwały jest uzasadnione.

WÓJT GMINY BRODY

Marzena Gernat

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody

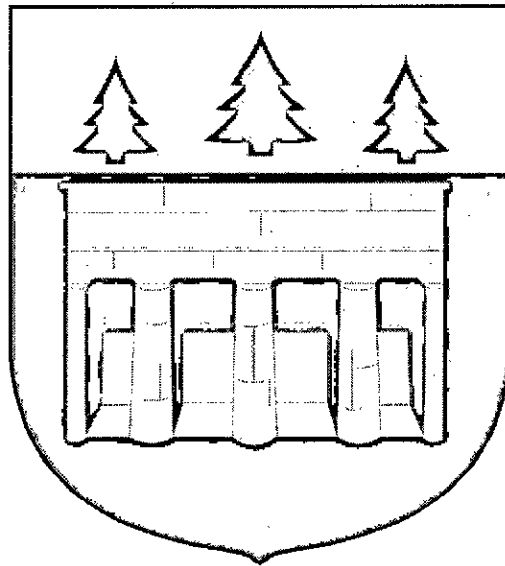
Krzysztof Wyjona

RADA GMINY
BRODY

Załącznik do Uchwały Rady Gminy Nr XIII/100/17
z dn. 29. grudnia 2017 roku

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Brody na lata 2017 - 2023

Brody, grudzień 2017 r.

Spis treści:

1	Wprowadzenie	3
2	Wstęp.....	4
3	Komplementarność z dokumentami strategicznymi.....	9
3.1	Poziom europejski.....	9
3.2	Poziom krajowy	10
3.3	Poziom regionalny	12
3.4	Poziom lokalny.....	12
4	Ogólna charakterystyka gminy	16
5	Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych.....	20
5.1	Sfera społeczna.....	22
5.1.1	Depopulacja.....	26
5.1.2	Bezrobocie	29
5.1.3	Ubóstwo i wykluczenie społeczne.....	33
5.1.4	Przestępczość.....	37
5.1.5	Niski poziom edukacji	40
5.1.6	Niski poziom kapitału społecznego	48
5.1.7	Niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym	56
5.2	Sfera gospodarcza.....	62
5.2.1	Niski stopień przedsiębiorczości	62
5.3	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	71
5.3.1	Transport.....	71
5.3.2	Ochrona dziedzictwa kulturowego	73
5.4	Sfera techniczna.....	75
5.4.1	Infrastruktura	77
5.5	Sfera środowiskowa.....	79
5.5.1	Ogólna ocena stanu środowiska.....	83
5.5.2	Gospodarka odpadami	86
5.5.3	Odpady stwarzające zagrożenia życia	88
6	Wyniki badań ankietowych	89
6.1	Sfera społeczna.....	90
6.2	Sfera gospodarcza.....	95
6.3	Sfera przestrzenna, środowiskowa, techniczna.....	97
7	Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	103
7.1	Obszar zdegradowany.....	104
7.2	Obszar rewitalizacji.....	116
8	Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji.....	135
9	Cele rewitalizacji oraz kierunki działań.....	136
10	Lista planowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	139
10.1	Podstawowe projekty rewitalizacyjne.....	140
10.2	Pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	143
11	Komplementarność projektów i działań	144
12	Ramy finansowe.....	147
13	Partycypacja społeczna.....	148
14	System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji.....	151
15	System monitoringu i oceny.....	152
16	Spis tabel	158
17	Spis wykresów.....	160
18	Spis rysunków.....	161

1 Wprowadzenie

„Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Brody” został opracowany i uchwalony 28 września 2016r. przez Radę Gminy na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1515, 1890). W 2017r. dokument został zaktualizowany i dostosowany do lokalnych uwarunkowań.

Dokument określa, jak należy rozumieć pojęcie rewitalizacji w odniesieniu do działań współfinansowanych ze środków EFRR (Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego), EFS (Europejskiego Funduszu Społecznego), FS (Funduszu Spójności) w perspektywie finansowej 2014-2020.

Dokument przygotowano na podstawie:

- Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1515, 1890);
- Dokumentu pn. „Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” (MIiR/H 2014-2020/20(01)/07/2015 z dnia 3 lipca 2015r.).

„Lokalny Program Rewitalizacji dla gminy Brody na lata 2017- 2023” uwzględnia także w jak największym stopniu merytoryczne wymogi ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. 2015 poz. 1777).

Dokument został opracowany zgodnie z zasadami zawartymi w rozdziale 1.5.4 Umowy Partnerstwa¹, zatwierdzonej decyzją Komisji Europejskiej w dniu 23 maja 2014 roku oraz z uwzględnieniem przepisów Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013² z dnia 17.12.2013 roku w zakresie zapisów dotyczących rewitalizacji.

¹ Umowa Partnerstwa, Programowanie perspektywy finansowej 2014–2020, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, 23.05.2014.

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347/320 z 20.12.2013)

2 Wstęp

Zgodnie z dokumentem „Wytoczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” pojęcie rewitalizacji należy rozumieć jako kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji³.

Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmocnienie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością.

Dokument, który stanowi przedmiot niniejszego opracowania ma charakter Lokalnego Programu Rewitalizacji. Zasadniczym celem programu jest wyprowadzenie wydzielonego obszaru gminy ze stanu kryzysowego⁴ poprzez usunięcie zjawisk, które spowodowały jego

³ **Program rewitalizacji** - inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594, z późn. zm.), wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji. Programami rewitalizacji są np. lokalne programy rewitalizacji, miejskie programy rewitalizacji, gminne programy rewitalizacji. „Wytoczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” (MIiR/H 2014-2020/20(01)/07/2015 z dnia 3 lipca 2015 r.).

⁴ **Stan kryzysowy** – stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- a. gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- b. środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
- c. przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych),
- d. technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

degradację. Cechą charakterystyczną procesu rewitalizacji jest skoordynowanie i zintegrowanie wielu działań oraz zachowanie zgodności z celami interesariuszy tego procesu. Objęcie wydzielonego obszaru Programem Rewitalizacji będzie stanowić podstawę wspierania go poprzez finansowe instrumenty i narzędzia dedykowane rewitalizacji, a ujęte w krajowych i unijnych programach operacyjnych oraz innych działaniach sektorowych. Podstawowe elementy programu to:

1. Powiązanie programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy.
2. Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego⁵. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych
3. Zasięgi przestrzenne obszaru/obszarów rewitalizacji⁶, tj. określenie, w oparciu o inne dokumenty strategiczne gminy lub diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych, terytorium/terytoriów najbardziej wymagających wsparcia.
4. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji).
5. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk.
6. Lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z ich opisami zawierającymi, w odniesieniu do każdego projektu/przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, co najmniej: nazwę i wskazanie podmiotów go realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację (miejsce przeprowadzenia danego projektu), szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji.
7. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących kierunki działań, mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową.

⁵ **Obszar zdegradowany** – obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.

⁶ **Obszar rewitalizacji** - obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w tym co najmniej obejmujących sferę gospodarczą, środowiskową lub przestrzenno-funkcjonalną), na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny poprzemysłowe (w tym poportowe i powydobywcze), powojkowe lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

8. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji.
9. Indykatywne ramy finansowe, indykatywne wielkości środków finansowych z różnych źródeł (także spoza funduszy polityki spójności na lata 2014-2020 – publiczne i prywatne środki krajowe w celu realizacji zasady dodatkowości środków UE).
10. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji.
11. System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji.
12. System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu.

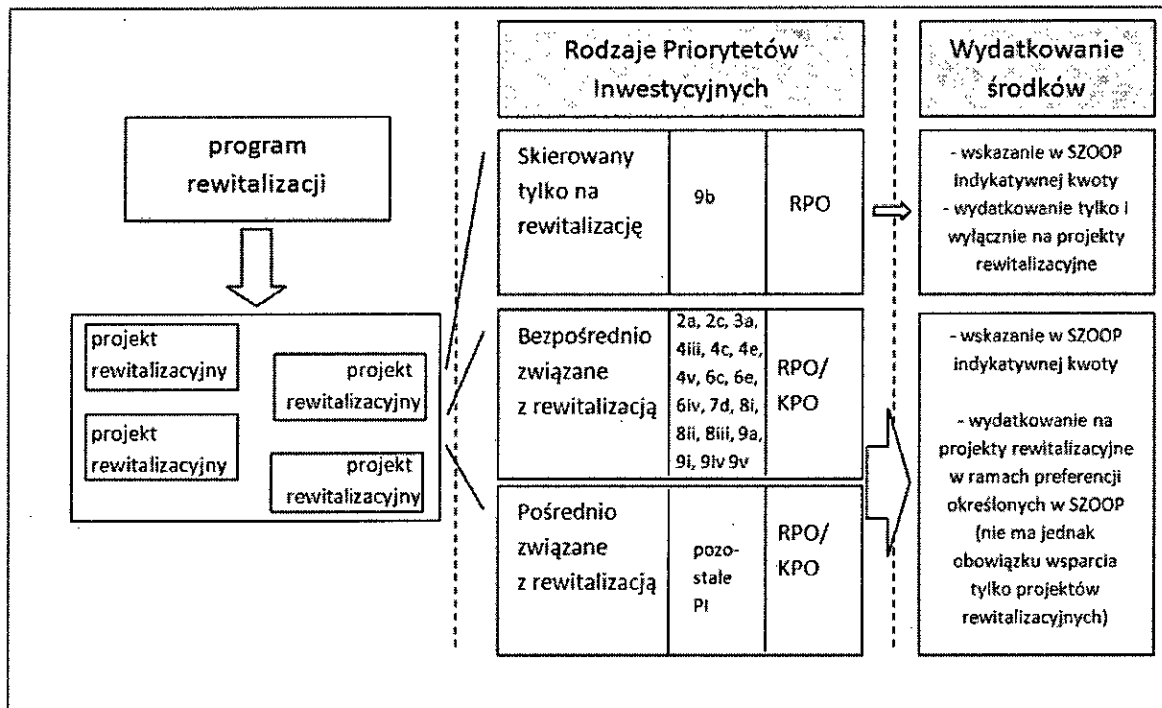
Efektom prac jest wyznaczenie obszaru o charakterze kryzysowym, obszaru rewitalizacji. Wielkość obszarów rewitalizacji zweryfikowano dla określenia zgodności z Ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. oraz Wytycznymi Ministra Infrastruktury i Rozwoju „Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020”, MiR/H 2014-2020/20(01)/07/2015 z dnia 3 lipca 2015r. Wyznaczony obszar nie obejmuje łącznie więcej niż 20% powierzchni gminy oraz jednocześnie nie jest zamieszkały przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

„Lokalny Program Rewitalizacji dla gminy Brody na lata 2017-2023” jest dokumentem strategicznym i kompleksowym. Łączy aspekty społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne i środowiskowe. Diagnozuje sytuację w całej gminie oraz wyznacza obszar będący w stanie kryzysowym przeznaczony do rewitalizacji. Zawiera problemy oraz konieczne działania i zadania niezbędne do wyprowadzenia sytuacji kryzysowej, a tym samym poprawy jakości życia lokalnej społeczności. Program przewidzianych do realizacji działań ma charakter długotrwały. Sam dokument ma charakter otwarty. W trakcie podejmowanych działań rewitalizacyjnych należy systematycznie weryfikować jego zawartość.

Zadania przewidziane do realizacji mogą być finansowane ze środków: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności oraz innych środków publicznych i prywatnych. Schemat powiązania projektów rewitalizacyjnych z rodzajami priorytetów inwestycyjnych przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 1: Schemat powiązania projektów rewitalizacyjnych z rodzajami priorytetów inwestycyjnych.

Źródło: „Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020”.

Tabela 1: Priorytety inwestycyjne bezpośrednio związane z rewitalizacją w ramach regionalnych programów operacyjnych.

CELE TEMATYCZNE ORAZ PRIORYTETY INWESTYCYJNE
➤ Cel Tematyczny 3 Wzmacnianie konkurencyjności MŚP
3a Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości
➤ Cel tematyczny 4 Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach
4c Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym

4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu
➤ Cel tematyczny 6 Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami
6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego
6e Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojkowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza oraz propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu
➤ Cel tematyczny 7 Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej
7d Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu
➤ Cel tematyczny 8 Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników
8i dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników
8iii praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstwach
➤ Cel tematyczny 9 Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem
9b wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich
9i aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie
9iv ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym
9v wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia

Źródło: „Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020”.

Metodyka prac nad opracowaniem „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Brody” opierała się na szerokiej partycypacji społecznej. W miesiącach marzec-czerwiec 2016 r. zostały przeprowadzone konsultacje społeczne. Ich kulminacyjnym momentem były warsztaty i spotkania, w których uczestniczyli przedstawiciele władz lokalnych, organizacji pozarządowych, instytucji kultury, sportu i edukacji, przedsiębiorcy oraz przedstawiciele lokalnej społeczności. Również w miesiącach listopad-grudzień 2017r. podczas aktualizacji programu przeprowadzono kolejne konsultację niniejszego dokumentu.

Niniejszy dokument został zaktualizowany i opracowany w IV kwartale 2017 roku zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi i na podstawie dostępnych w tym czasie wersji dokumentów programowych i strategicznych, regulacji prawnych oraz danych i dokumentów dotyczących planowanych przedsięwzięć.

3 Komplementarność z dokumentami strategicznymi

„Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Brody na lata 2017 - 2023” jest zgodny z podstawowymi dokumentami o charakterze planistycznym i programowym. Dokument jest komplementarny w odniesieniu do następujących dokumentów o charakterze programowym i strategicznym, obowiązujących na poziomie wspólnotowym, krajowym, regionalnym i lokalnym.

3.1 Poziom europejski

STRATEGIA EUROPA 2020

Cel główny

„Osiągnięcie wzrostu gospodarczego, który będzie: inteligentny – dzięki bardziej efektywnym inwestycjom w edukację, badania naukowe i innowacje; zrównoważony – dzięki zdecydowanemu przesunięciu w kierunku gospodarki niskoemisyjnej; oraz sprzyjający włączeniu społecznemu, ze szczególnym naciskiem na tworzenie nowych miejsc pracy i ograniczanie ubóstwa”.

Obszary strategiczne

- ✓ Bezrobocie wśród młodzieży, poziom zatrudnienia kobiet i osób starszych;
- ✓ Środowisko dla rozwoju przedsiębiorczości;
- ✓ Infrastruktura oraz środowisko dla rozwoju przedsiębiorczości.

PROGRAMOWANIE PERSPEKTYWY FINANSOWEJ 2014-2020 – UMOWA PARTNERSTWA –

Cele tematyczne

- ✓ Cel tematyczny 3. Wzmacnianie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury,
- ✓ Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach,
- ✓ Cel tematyczny 5. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem,
- ✓ Cel tematyczny 6. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami,
- ✓ Cel tematyczny 7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej,
- ✓ Cel tematyczny 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników,

- ✓ Cel tematyczny 9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem,
- ✓ Cel tematyczny 10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie,
- ✓ Cel tematyczny 11. Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej.

3.2 Poziom krajowy

KONCEPCJA PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU 2030

Cel

- ✓ Cel 2 Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów,
- ✓ Cel 3 Poprawa dostępności terytorialnej kraju w równych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury,
- ✓ Cel 4 Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski,
- ✓ Cel 5 Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa,
- ✓ Cel 6 Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego

POLSKA 2030. TRZECIA FALA NOWOCZESNOŚCI. DŁUGOOKRESOWA STRATEGIA ROZWOJU KRAJU

Obszar konkurencyjności i innowacyjności gospodarki

- ✓ Cel 3 Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki
- ✓ Cel 4 – Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki
- ✓ Cel 5 – Stworzenie Polski Cyfrowej

Obszar Kapitał Ludzki

- ✓ Cel 6 Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”

Obszar Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko

- ✓ Cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska

Obszar Równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski

- ✓ Cel 8 Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych
- ✓ Cel 9 – Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego

Obszar Efektywności i sprawności państwa

- ✓ Cel 10 – Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej
- ✓ Cel 11 Wzrost społecznego kapitału rozwoju

STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020 – AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO, KONKURENCYJNA GOSPODARKA, SPRAWNE PAŃSTWO

Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo

- Cel I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem
- Cel I.2. Zapewnienie środków na działania rozwojowe
- Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela

Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka

- Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki
- Cel II.3. Zwiększenie innowacyjności gospodarki
- Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego
- Cel II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych
- Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko
- Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu

Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna

- Cel III.1. Integracja społeczna
- Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych
- Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych

KONCEPCJA PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU 2030

Cel

- ✓ Cel 2 Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów,
- ✓ Cel 3 Poprawa dostępności terytorialnej kraju w równych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej,
- ✓ Cel 4 Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski,
- ✓ Cel 5 Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa,
- ✓ Cel 6 Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego

STRATEGIA ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO POLSKI WSCHODNIEJ DO ROKU 2020

Celem strategicznym polityki państwa w latach 2007–2020 jest wzrost poziomu spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej całej Polski Wschodniej i każdego z jej województw w rozszerzonej Unii Europejskiej z uwzględnieniem zasady trwałego i zrównoważonego rozwoju.

3.3 Poziom regionalny

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO DO ROKU 2020

Wizja Strategii: Świętokrzyskie – region zasobny w kapitał i gotowy na wyzwania

Misja Strategii: pragmatyczne dążenie do najpełniejszego i innowacyjnego wykorzystania przewag i szans, odwrócenia niekorzystnych tendencji demograficznych oraz podniesienia jakości życia mieszkańców przy jednoczesnej dbałości o stan środowiska

- ✓ Cel strategiczny 1: Koncentracja na poprawie Infrastruktury regionalnej
- ✓ Cel strategiczny 2: Koncentracja na kluczowych gałęziach i branżach dla rozwoju gospodarczego Regionu
- ✓ Cel strategiczny 3: Koncentracja na budowie kapitału ludzkiego i bazy dla innowacyjnej gospodarki Regionu
- ✓ Cel strategiczny 4: Koncentracja na zwiększeniu roli ośrodków miejskich w stymulowaniu rozwoju gospodarczego Regionu
- ✓ Cel strategiczny 5: Koncentracja na rozwoju obszarów wiejskich
- ✓ Cel strategiczny 6: Koncentracja na ekologicznych aspektach rozwoju Regionu

3.4 Poziom lokalny

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU STARACHOWICKIEGO NA LATA 2014-2020

Misja rozwoju: Podniesienie atrakcyjności powiatu dla przedsiębiorców, inwestorów i mieszkańców poprzez stworzenie klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości, poprawę dostępności komunikacyjnej, modernizację i rozbudowę infrastruktury technicznej, wysoką jakość usług publicznych oraz wykorzystanie potencjału turystycznego

Cel strategiczny 1 – Rozwój gospodarczy, czyli przedsiębiorczość przede wszystkim

- ✓ Cel operacyjny 1.1: Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości
- ✓ Cel operacyjny 1.2: Promocja wizerunku powiatu

Cel strategiczny 2 – Infrastrukturalny rozwój kluczem do wzrostu gospodarczego i poprawy życia mieszkańców

- ✓ Cel operacyjny 2.1: Podniesienie konkurencyjności przedsiębiorstw, sprzyjanie tworzeniu nowych firm, aktywizacja sektora rolnego wraz z podniesieniem możliwości i dostępności obszarów wiejskich oraz rozwój turystyczno-gospodarczy
- ✓ Cel operacyjny 2.2: Wspieranie rozwoju rolnictwa i działań proekologicznych
- ✓ Cel operacyjny 2.3: Podniesienie jakości kształcenia
- ✓ Cel operacyjny 2.4: Poprawa dostępności do nowoczesnej infrastruktury teleinformatycznej
- ✓ Cel operacyjny 2.5: Rozbudowa i modernizacja bazy sportowo rekreacyjnej

Cel strategiczny 3 – Dostępność wysokiej jakości usług publicznych dla mieszkańców warunkiem rozwoju

- ✓ Cel operacyjny 3.1: Poprawa dostępności do usług medycznych poprzez modernizację infrastruktury i podniesienie kwalifikacji personelu
- ✓ Cel operacyjny 3.2: Rozwój infrastruktury publicznej i usług służących osobom niepełnosprawnym
- ✓ Cel operacyjny 3.3: Rewitalizacja infrastruktury publicznej

- ✓ Cel operacyjny 3.4: Edukacja kluczem do rozwoju powiatu
- ✓ Cel operacyjny 3.5: Rozszerzenie oferty kulturalnej powiatu
- ✓ Cel operacyjny 3.6: Internet narzędziem przyszłości

Cel strategiczny 4 – Podniesienie atrakcyjności turystycznej powiatu starachowickiego

- ✓ Cel operacyjny 4.1: Podjęcie działań zmierzających do utworzenia Geoparku „Dolina Kamiennej”
- ✓ Cel operacyjny 4.2: Kontynuacja współpracy z innymi powiatami w ramach projektu „Nad Czarną i Kamienną”
- ✓ Cel operacyjny 4.3: Poprawa i rozbudowa infrastruktury turystycznej powiatu
- ✓ Cel operacyjny 4.4: Stworzenie zintegrowanej oferty turystycznej z udziałem samorządów, instytucji kultury, organizacji społecznych i przedsiębiorców
- ✓ Cel operacyjny 4.5: Modernizacja Muzeum Przyrody i Technikum im. Jana Pazdura ważnym elementem podnoszącym atrakcyjność turystyczną powiatu
- ✓ Cel operacyjny 4.6: Starachowicka Kolej Wąskotorowa (SKW) ponadregionalną atrakcją turystyczną

STRATEGIA ROZWOJU GMINY BRODY NA LATA 2014 – 2020

Obszar 1 Społeczny

- ✓ Cel operacyjny 1 - Zwiększenia liczby działań na rzecz rozwiązywania problemów młodzieży do 25 roku życia
- ✓ Cel operacyjny 2 - Zwiększenie liczby inicjatyw na rzecz aktywności osób starszych/samotnych
- ✓ Cel operacyjny 3 - Zmniejszenie liczby osób nadużywających alkoholu/przemocy w rodzinie
- ✓ Cel operacyjny 4 - Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców, w tym w zakresie gospodarki odpadami
- ✓ Cel operacyjny 5 - Efektywna informacja i promocja Gminy
- ✓ Cel operacyjny 6 - Zwiększenie aktywności i zaangażowania mieszkańców Gminy Brody w inicjatywy na "swojej małej ojczyźnie"
- ✓ Cel operacyjny 7 – Zwiększenie liczby działań kulturalnych na terenie Gminy

Obszar 2 Infrastruktura techniczna

- ✓ Cel operacyjny 1 – Poprawa jakości dróg na terenie Gminy Brody wraz z ich infrastrukturą towarzyszącą (chodniki, oświetlenie, przystanki)
- ✓ Cel operacyjny 2 – Inwestycje wodno-kanalizacyjne
- ✓ Cel operacyjny 3 – Inwestycje w infrastrukturę edukacyjną, sportową i rekreacyjnoturystyczną

Obszar 3 Przedsiębiorczość i aktywność zawodowa

- ✓ Cel operacyjny 1 – Wzrost przedsiębiorczości
- ✓ Cel operacyjny 2 – Tworzenie klimatu wokół przedsiębiorczości
- ✓ Cel operacyjny 3 – Rozwój turystyki w Gminie
- ✓ Cel operacyjny 4 – Zmniejszenie bezrobocia

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRODY NA LATA 2009-2012 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2013-2016

Główny cel strategiczny

- ✓ Poprawa stanu środowiska

Szczegółowe cele operacyjne

- ✓ Budowa systemów infrastruktury technicznej
- ✓ Poprawa funkcjonowania systemów komunikacyjnych
- ✓ Rozbudowa i usprawnienie systemu gospodarki odpadami
- ✓ Ochrona zasobów leśnych
- ✓ Edukacja ekologiczna
- ✓ Popularyzacja alternatywnych źródeł energii
- ✓ Rozwój ekologicznego rolnictwa

PLAN GOSPODARKI ODPADAMI DLA GMINY BRODY NA LATA 2009-2012 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2013-2016

Cele na lata 2009-2012

- ✓ Pobudzenie społecznego zapotrzebowania na działania proekologiczne
- ✓ Popularyzacja selektywnej zbiórki odpadów
- ✓ Objęcie wszystkich mieszkańców gminy selektywną zbiórką odpadów „u źródła”
- ✓ Zwiększenie ilości odpadów zbieranych z terenu gminy (wylimitowanie rozbieżności między ilością odpadów zbieranych a szacunkową ilością odpadów wytwarzanych na terenie gminy)
- ✓ Rozbudowa systemu zbiórki odpadów niebezpiecznych
- ✓ Rozbudowa systemu zbiórki odpadów wielkogabarytowych
- ✓ Organizacja zbiórki odpadów budowlanych
- ✓ Organizacja zbiórki odpadów ulegających biodegradacji
- ✓ Dążenie do uzyskania określonych poziomów odzysku poszczególnych odpadów
- ✓ Zapewnianie warunków sprawnego funkcjonowania systemu selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych, w tym:
 - selektywnego zbierania odpadów: wielkogabarytowych, a także z remontów, budowy i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej
 - selektywne zbieranie odpadów opakowaniowych
 - osiągnięcie minimalnych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych
 - selektywne zbieranie odpadów komunalnych ulegających biodegradacji
 - selektywne zbieranie odpadów niebezpiecznych oraz zużytych urządzeń EE

Cele na lata 2013-2016

- ✓ Kontynuacja powszechnego systemu segregacji „u źródła” oraz odbioru odpadów posegregowanych i odpadów zmieszanych z terenu gminy
- ✓ W tym odpadów ulegających biodegradacji
- ✓ Kontynuacja działań w kierunku podwyższania świadomości ekologicznej mieszkańców
- ✓ Wdrażanie nowoczesnych technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów
- ✓ Wymiana pokryć dachowych zawierających azbest
- ✓ Kontynuacja zbiórki odpadów niebezpiecznych i uzyskanie określonych poziomów odzysku
- ✓ Kontynuacja selektywnej zbiórki zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego
- ✓ Kontynuacja przekazywania wszystkich pojazdów wycofanych z eksploatacji do

stacji demontażu

- ✓ Kontynuacja selektywnego zbierania i odzysku pojazdów wycofanych z eksploatacji
- ✓ Kontynuacja odzysku komunalnych osadów ściekowych
- ✓ Ograniczenie składowania osadów ściekowych na składowiskach odpadów

**PLAN GOSPODARKI ODPADAMI DLA GMINY BRODY NA LATA 2009-2012 Z
PERSPEKTYWĄ NA LATA 2013-2016**

Cele strategiczne rozwoju gminy

- ✓ zachowanie i ochronę walorów przyrodniczych i krajobrazowych gminy;
- ✓ rozwój ruchu turystycznego;
- ✓ tworzenie przyjaznej i atrakcyjnej przestrzeni dla obecnych i przyszłych mieszkańców gminy;
- ✓ tworzenie korzystnych warunków dla lokalizacji różnych form działalności gospodarczej, związanej z produkcją przemysłową, szeroko rozumianymi usługami, a przede wszystkim związanej z turystyczno – rekreacyjną gałęzią gospodarki.

Cele operacyjne

- ✓ utrzymanie i podkreślenie walorów przyrodniczych gminy – korytarzy rzeki Kamiennej i jej dopływów, terenów zalewu oraz zwartych kompleksów leśnych Nadleśnictw Starachowice i Ostrowiec Świętokrzyski;
- ✓ tworzenie w rejonach - do tego predestynowanych – zwartych zespołów mieszkaniowo -turystycznych, zapewniających wysokie standardy zagospodarowania przestrzeni oraz wysokie nasycenie usługami z zakresu turystyki, rekreacji i sportu;
- ✓ kształtowanie przestrzeni publicznych, w tym ukształtowanie funkcjonalnego centrum gminy;
- ✓ udostępnienie najbardziej atrakcyjnych, pod względem przyrodniczym i krajobrazowym, rejonów gminy dla ruchu turystycznego - poprzez rozwój systemu ścieżek rowerowych i szlaków pieszych;
- ✓ rozbudowa systemów infrastruktury technicznej, w tym dobrojenie terenów już zainwestowanych;
- ✓ usprawnienie gminnego systemu transportu i powiązanie go z układem zewnętrznym poprzez przebudowę istniejących i budowę projektowanych dróg krajowych oraz dróg łączących gminę z miastem Starachowice

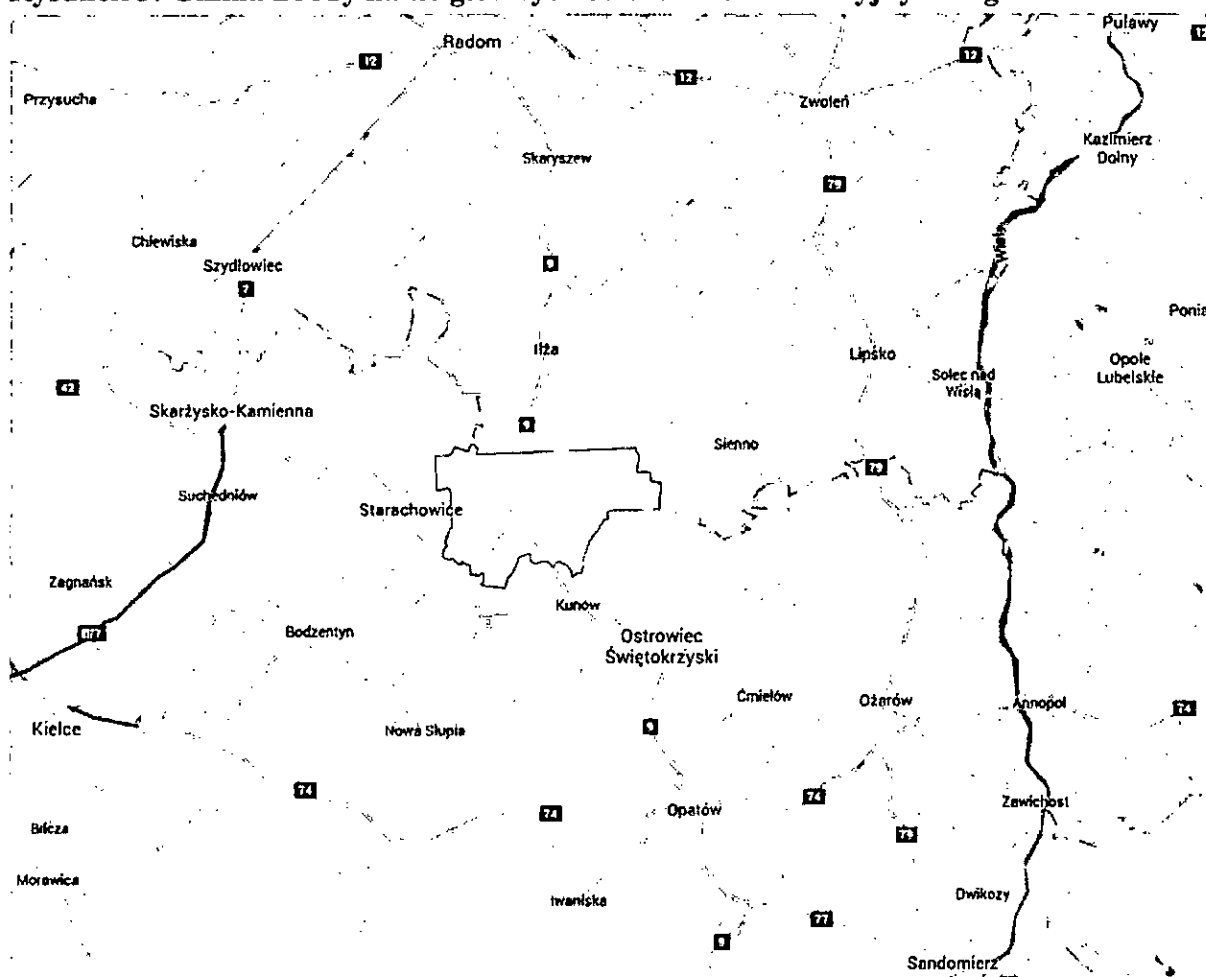

Gmina położona jest na styku Gór Świętokrzyskich i Przedgórza Iżeckiego. Granicę tych obszarów stanowi rzeka Kamienna - lewobrzeżny dopływ Wisły. Gmina od zachodu sąsiaduje z Puszcą Świętokrzyską, od południa z pasmem Gór Świętokrzyskich, a od północy i północnego wschodu z Puszcą Iżecką. Gmina posiada korzystne położenie komunikacyjne. Przez teren Gminy biegną trzy ważne traktory.

- ✓ droga krajowa nr 9 z Warszawy przez Radom, Rzeszów do Barwinka,
- ✓ droga krajowa nr 42 ze Skarżyska Kam. przez Starachowice do Rudnika.
- ✓ linia kolejowa Łódź Kaliska - Dębica. (stacja w Brodach).

W promieniu ok. 50 km. od Brodów leżą m. in. Kielce i Radom.

Rysunek 3: Gmina Brody na tle głównych szlaków komunikacyjnych regionu.

Źródło: na podstawie <https://www.google.pl/maps/>.

Gmina Brody, mimo silnej tradycji przemysłowej, w strukturze przestrzennej ma charakter gminy wiejskiej. Najważniejszymi elementami krajobrazu występującymi na analizowanym terenie są: rzeka Kamienna (przepływająca przez środek terenu) oraz Zalew Brodzki. Na linii wschód zachód przebiega - dzieląc gminę na dwie części - linia kolejowa nr 25 relacji Łódź – Dębica. Głównym ośrodkiem administracyjnym (siedziba władz lokalnych) jest miejscowość Brody, gdzie znajduje się Urząd Gminy (przy ul. Stanisława Staszica 3) oraz większość instytucji i jednostek (m.in. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Brody, Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej, Zakład Gospodarki Komunalnej, Komisariat Policji).

Ogólna powierzchnia Gminy Brody wynosi 161,2 km², co stanowi 30,8% powierzchni powiatu starachowickiego. Największy obszar zajmuje sołectwo Lubienia. Obszar sołectwa stanowi blisko połowę całego terytorium Gminy.

Tabela 2: Powierzchnia Gminy Brody oraz jej poszczególnych sołectw

Lp.	Sołectwo	Powierzchnia ewidencyjna ha	Powierzchnia geodezyjna ha	% powierzchni Gminy
1	Adamów	1 042,0115	1 041,2500	6,46
2	Bór Kunowski	1 698,9133	1 699,0500	10,53
3	Brody	656,5397	656,6124	4,07
4	Budy Brodzkie	83,1140	83,0600	0,52
5	Dziurów	252,7754	83,0600	1,57
6	Jabłonna	144,4166	144,4400	0,90
7	Krynki	1 341,0908	1 342,9787	8,32
8	Kuczów	294,7136	294,3200	1,83
9	Lipie	1 136,4620	1 139,5599	7,05
10	Lubienia	7 770,8387	7 770,4143	48,19
11	Młynek	376,5379	376,3701	2,33
12	Ruda	524,4401	526,0599	3,25
13	Rudnik	141,8116	141,7200	0,88
14	Staw Kunowski	338,9853	338,1301	2,10
15	Styków	324,7294	325,0101	2,01
	Razem	16 127,3799	16 132,5055	100

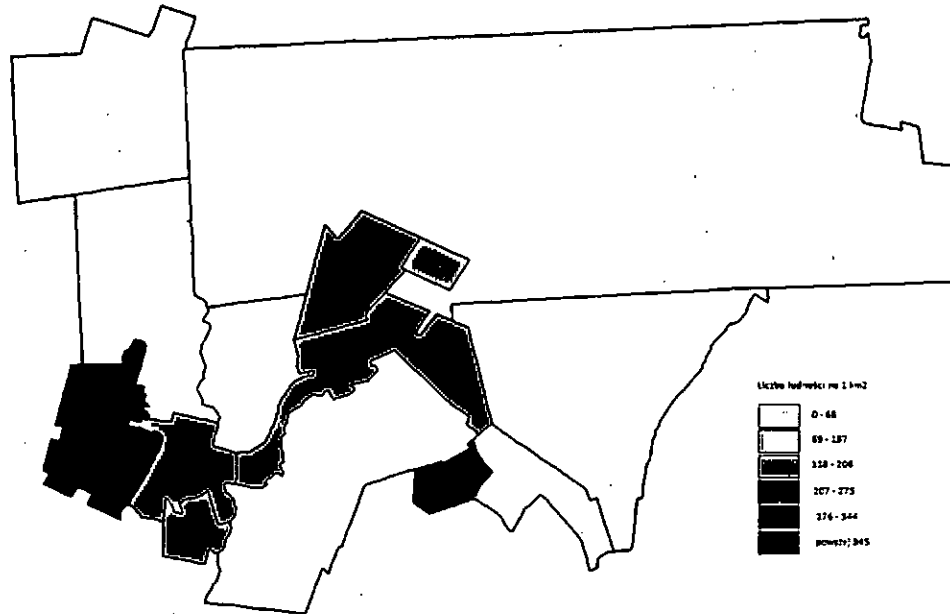
Źródło: Urząd Gminy w Brodach. (stan na dzień 31.04.2016r.).

Pod względem gęstości zaludnienia na 1 km² na terenie Gminy Brody wartość ta na koniec 2016 r. wyniosła 68 osób (w powiecie starachowickim było to 176 osób, a w województwie świętokrzyskim 107 osób, Polska = 123 osoby). Poszczególne sołectwa w gminie charakteryzowały się zmienną gęstością zaludnienia. Najbardziej zaludniony był południowo zachodni obszar Gminy oraz tereny położone w sąsiedztwie zbiornika wodnego Brody Iłżeckie na Kamiennej (sołectwa: Dziurów – 363 osób/km² oraz Rudnik – 364 osób/1 km²).

Najmniejsza gęstość zaludnienia charakteryzowała sołectwo Bór Kunowski – 12 osób na 1 km², Lubienia – 13 osób/km² oraz Lipie – 45 osób/1 km².

Rysunek 4: Gęstość zaludnienia na terenie Gminy Brody według sołectw.

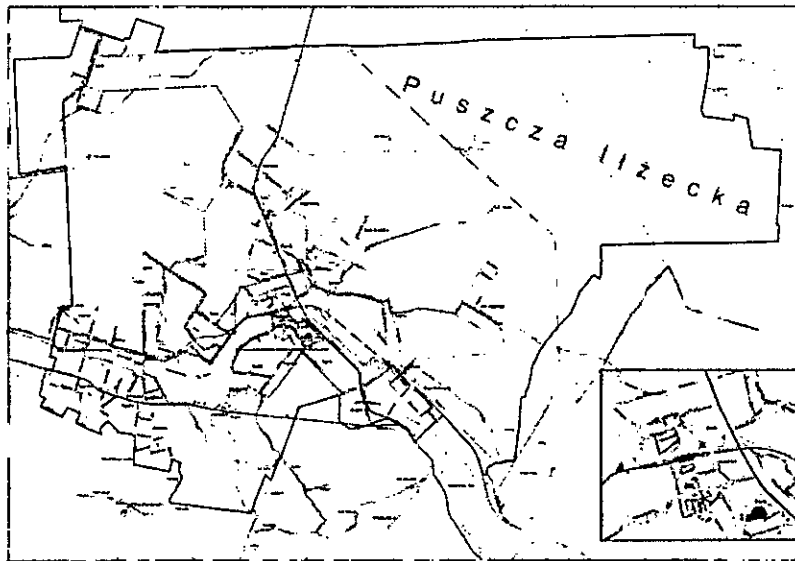

Źródło: Oprac. własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Brodach.

Niewielka gęstość zaludnienia w sołectwach Lubienia, Lipa czy Bór Kunowski wynika przede wszystkim z układu przestrzennego gminy. Gmina charakteryzuje się bardzo dużą lesistością. Lasy i grunty leśne zajmują 11 626 ha, co stanowi aż 72% powierzchni Gminy, najwięcej spośród wszystkich gmin powiatu starachowickiego. Największe obszary leśne skupione są w północno-zachodniej, północnej, północno-wschodniej, wschodniej oraz południowo-wschodniej części Gminy. Na obszarach tych dominuje Puszcza Iłżecka.

Rysunek 5: Mapa Gminy Brody.

Źródło: <http://brody.info.pl/>.

5 Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych

Analiza niniejszego punktu obejmuje kluczowe dla rozwoju gminy czynniki rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzenno-technicznego. Diagnoza stanowi punkt wyjścia do określenia skali występowania stanu kryzysowego spowodowanego koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- a) gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- b) środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
- c) przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań
- d) urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych),

- e) technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Efektom przeprowadzonej diagnozy będzie identyfikacja obszaru kryzysowego, obszaru przeznaczonego do rewitalizacji oraz dobór odpowiednich przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które pozwolą na wyjście z sytuacji kryzysowej.

Diagnoza przeprowadzona na potrzeby „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Brody” ma charakter kompleksowy realizowany w oparciu o analizę danych ilościowych oraz jakościowych. W pracach nad zidentyfikowaniem obszarów zdegradowanych przyjęto analizę porównawczą, opartą na zestawie wskaźników, pozwalającą na obiektywne określenie stopnia zróżnicowania rozwoju społeczno-gospodarczego poszczególnych sołectw. Źródła pozyskiwanych danych do przeprowadzenia diagnozy stanowiły:

- ✓ Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego (<https://bdl.stat.gov.pl/BDL/>)
- ✓ Dane Urzędu Gminy w Brodach
- ✓ Dane jednostek podległych Gminie (m.in. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej)
- ✓ Dane jednostek współpracujących z Gminą
- ✓ Dane innych jednostek np. Komenda Powiatowa Policji w Starachowicach

Podstawę analizy jakościowej stanowiły:

- ✓ Konsultacje społeczne, w ramach których przeprowadzono:
 - ankiety
 - wywiady
 - warsztaty z mieszkańcami i przedstawicielami różnych środowisk lokalnych (m.in. przedsiębiorcy, rolnicy, organizacje pozarządowe, organizacje społeczne, środowisko osób niepełnosprawnych, samorządowcy, przedstawiciele jednostek budżetowych Urzędu Gminy w Brodach).

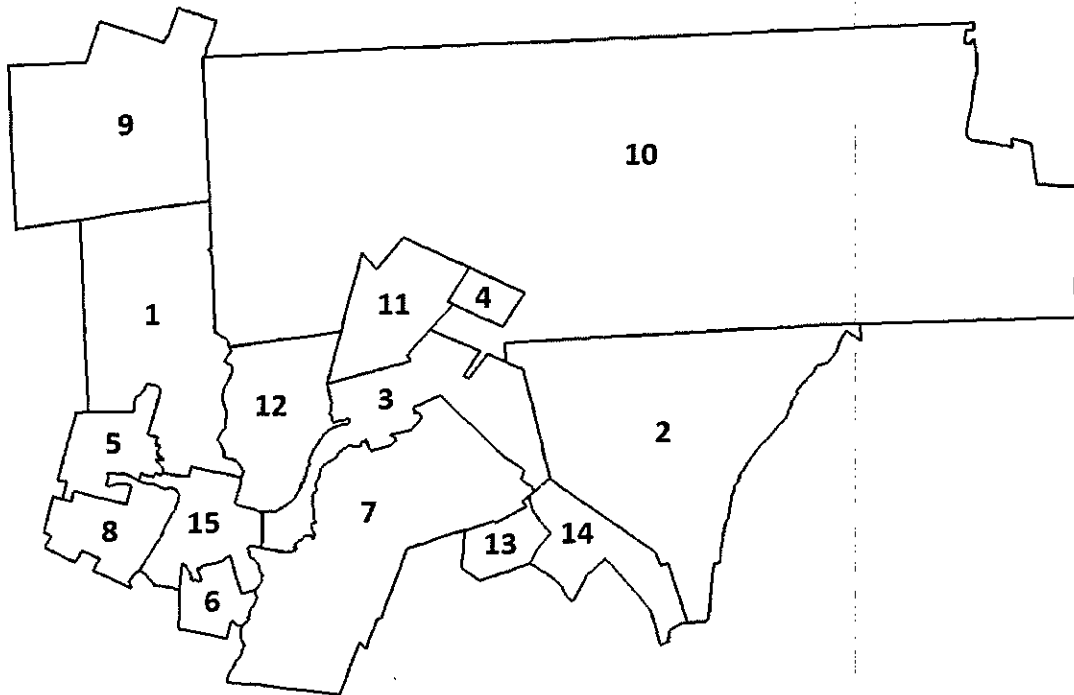
Niniejszą analizę przeprowadzono w oparciu o metodologię określoną w Ustawie z dnia 9 października 2015r o rewitalizacji, która zakłada wykorzystanie obiektywnych

i weryfikowalnych mierników i metod badawczych dostosowanych do lokalnych uwarunkowań.

Na potrzeby przeprowadzenia delimitacji obszarów zdegradowanych gminą Brody podzielono na 15 jednostek administracyjnych – sołectw.

Rysunek 6: Układ sołectw Gminy Brody.

Objaśnienie:

1) Adamów	6) Jabłonna	11) Młynek
2) Bór Kunowski	7) Krynki	12) Ruda
3) Brody	8) Kuczów	13) Rudnik
4) Budy Brodzkie	9) Lipie	14) Staw Kunowski
5) Dziurów	10) Lubienia	15) Styków

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://starachowice.geoportal2.pl/>.

Szczegółową analizę społeczno-gospodarczą oraz techniczną w układzie przestrzennym dla poszczególnych sołectwa oraz w zestawieniu z danymi zbiorczymi dla całej gminy opisują poniższe punkty.

5.1 Sfera społeczna

Według stanu liczby ludności na 31.03.2016 r. Gmina Brody liczyła 10 969 osób, co stanowiło ok. 12% ludności powiatu.

Tabela 3: Liczba mieszkańców Gminy według wieku i płci. Zameldowania na pobyt stały (dane w osobach, stan na dzień 31.03.2016r.).

Wiek	Mężczyzn	Kobiet	Ogółem
0-2	100	76	176
3	53	46	99
4-5	125	85	210
6	68	46	114
7	77	63	140
8-12	281	277	558
13-15	145	165	310
16-17	118	123	241
18	74	54	128
19-65	3672	0	3672
19-60	0	3209	3209
>65	646	0	646
>60	0	1466	1466
ogółem	5359	5610	10969

Źródło: Urząd Gminy w Brodach.

Struktura wiekowa ludności Gminy Brody jest korzystniejsza niż przeciętne wartości w województwie świętokrzyskim. Na tle danych regionalnych Gmina wyróżnia się liczbą mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym. Ich udział w strukturze demograficznej dla całej gminy wynosi 17,8%, co jest wartością większą niż średnia dla powiatu i województwa. Gmina Brody charakteryzuje się jednocześnie wysokim wskaźnikiem ludności w wieku produkcyjnym i niższym wskaźnikiem osób w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 4: Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem dla Gminy Brody na tle danych lokalnych, regionalnych i krajowych (dane procentowe, stan na 31.12.2015r.).

Wyszczególnienie	% ludności w wieku przedprodukcyjnym	% ludności w wieku produkcyjnym	% ludności w wieku poprodukcyjnym
Polska	18,0	62,4	19,6
Województwo świętokrzyskie	16,8	62,1	21,0
Powiat starachowicki	16,3	61,3	22,4
Gmina Brody	17,8	62,6	19,7

Źródło: Oprac. na podst.: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/>.

Korzystna sytuacja demograficzna przekłada się na korzystniejsze wskaźniki obciążenia demograficznego przy uwzględnianiu stosunku liczby osób w wieku

poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym czy produkcyjnym. Szczegółowe zestawienie wskaźników obrazuje poniższa tabela.

Tabela 5: Wskaźnik obciążenia demograficznego dla Gminy Brody na tle danych lokalnych, regionalnych i krajowych (dane procentowe, stan na 31.12.2015r.).

Wyszczególnienie	ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
Polska	60,1	109,1	31,4
Województwo świętokrzyskie	61,0	125,0	33,9
Powiat starachowicki	63,2	138,0	36,6
Gmina Brody	60,0	110,4	31,5

Źródło: Oprac. na podst.: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/>.

Analizując dane zawarte w powyższych tabelach, można zauważyć, iż wskaźniki ekonomicznych grup wieku oraz obciążeń demograficznych dla Gminy Brody wypadają lepiej, niż średnie wartości dla powiatu starachowickiego. Niestety, inne dane dotyczące ludności nie wypadają już tak korzystnie. Gmina Brody charakteryzuje się ujemnym przyrostem naturalnym (wskaźnik większy od średniej dla powiatu i województwa). W gminie obserwowany jest także znaczący ubytek ludności spowodowany emigracją zarobkową.

Tabela 6: Urodzenia żywe, zgony i przyrost naturalny na 1000 ludności dla Gminy Brody na tle danych lokalnych, regionalnych i krajowych (stan na 31.12.2014r.).

Wyszczególnienie	urodzenia żywe na 1000 ludności	zgony na 1000 ludności	przyrost naturalny na 1000 ludności
Polska	9,7	9,78	b.d.
Województwo świętokrzyskie	8,5	10,77	-2,3
Powiat starachowicki	8,2	11,26	-3,0
Gmina Brody	7,9	12,39	-4,5

Źródło: Oprac. na podst.: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/>.

Tabela 7: Migracje na pobyt stały gminne wg płci migrantów i kierunku dla gminy Brody na tle danych lokalnych, regionalnych i krajowych (stan na 31.12.2014r.).

Wyszczególnienie	saldo migracji	saldo migracji na 1000 osób	saldo migracji zagranicznych na 1000 osób
	(osoba)	%	%
Polska	-15 750	-0,4	-0,41
Województwo świętokrzyskie	-2 570	-2,0	-0,08
Powiat starachowicki	-326	-3,5	-0,16
Gmina Brody	-4	-0,4	-0,54

Źródło: Oprac. na podst.: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/>.

W gminie Brody zawieranych jest także mniej małżeństw niż wynosi to średnia dla powiatu starachowickiego.

Tabela 8: Małżeństwa i rozwody dla Gminy Brody na tle danych lokalnych, regionalnych i krajowych (stan na 31.12.2014r.).

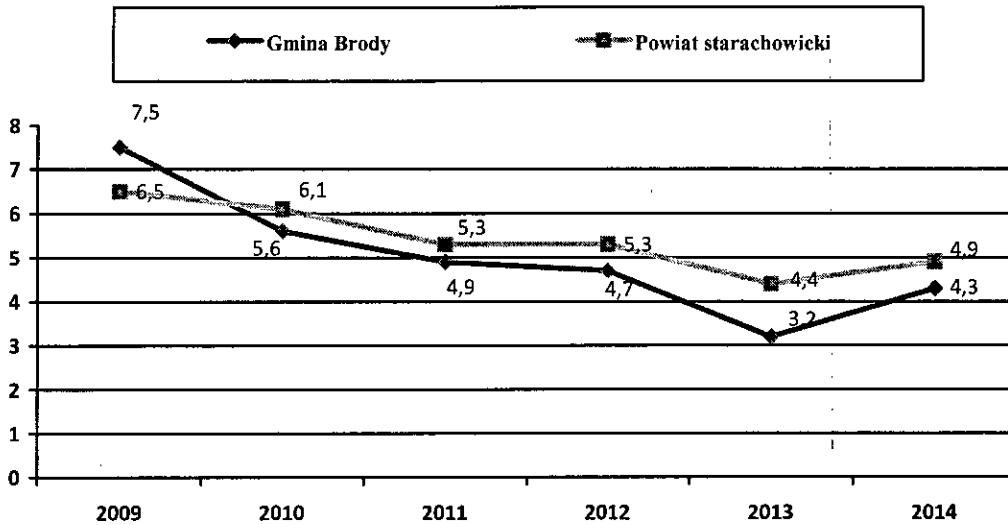
Wyszczególnienie	Małżeństwa na 1000 ludności	Rozwody na 1000 ludności
Polska	4,9	1,7
Województwo świętokrzyskie	4,8	1,5
Powiat starachowicki	4,9	1,8
Gmina Brody	4,6	b.d.

Źródło: Oprac. na podst.: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/>.

Niekorzystnym zjawiskiem jest obserwowany od kilku lat stały spadek liczby zawieranych małżeństw. W roku 2014 na 1000 mieszkańców zawarto 4,3 związków małżeńskich podczas, gdy w roku 2009 ich liczba wynosiła 7,5. Rokroczne spadki zawieranych małżeństw notowane były w całym powiecie starachowickim. Pomimo to wartości osiągnięte w gminie Brody były mniej korzystne niż średnie dla powiatu (za wyjątkiem roku 2009).

Wykres 1: Małżeństwa na 1000 ludności rejestrowane w gminie Brody na tle danych w powiecie starachowickim (dane dla lat 2009-2014, stan na 31.12).

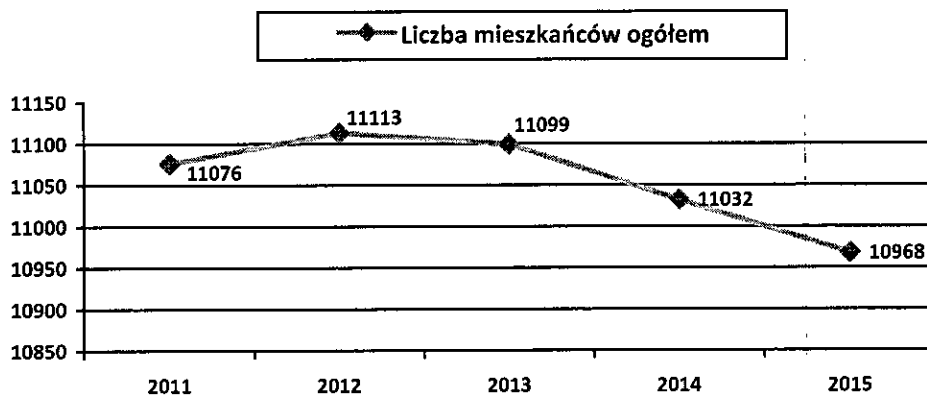

Źródło: Oprac. na podst.: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/>.

5.1.1 Depopulacja

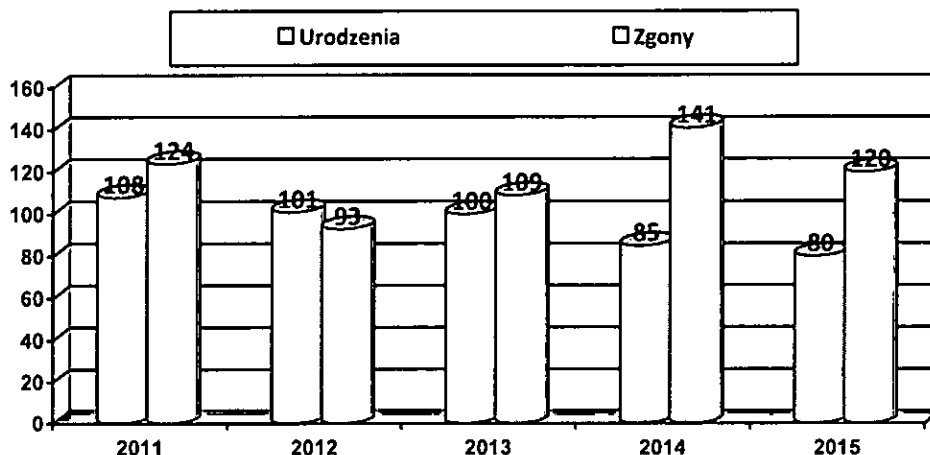
Depopulacja liczby mieszkańców Gminy Brody to pierwszy czynnik jaki poddano szczegółowej analizie przy wyznaczaniu obszaru zdegradowanego. Analiza danych demograficznych z lat 2011-2015 wskazuje począwszy od 2013 roku na systematyczny spadek liczby ludności gminy. Pomiędzy rokiem 2013 a 2015 liczba ludności gminy zmniejszyła się o 131 osób.

Wykres 2: Ludność Gminy Brody w latach 2011 – 2015 (dane w osobach, stan na 31.12).

Źródło: Urząd Gminy w Brodach.

Na zmniejszenie liczby ludności gminy decydujący wpływ ma ujemny przyrost naturalny widoczny szczególnie w latach 2014-2015.

Wykres 3: Urodzenia i zgony w gminie Brody w latach 2011-2015 (dane w osobach, stan na 31.12).

Źródło: Urząd Gminy w Brodach.

Szczegółowa analiza sytuacji demograficznej w poszczególnych sołectwach gminy wskazuje na duże różnice w depopulacji.

Tabela 9: Ludność w gminie Brody w latach 2011-2015 – dane dla poszczególnych sołectw (dane w osobach, stan na 31.12.).

Lp.	Miejscowość	Lata				
		2011	2012	2013	2014	2015
1	Adamów	952	965	978	967	962
2	Brody	1699	1702	1698	1681	1689
3	Budy Brodzkie	157	154	145	145	139
4	Bór Kunowski	197	200	204	200	205
5	Dziurów	917	926	924	917	918
6	Jabłonna	364	362	368	362	353
7	Krynki	1252	1242	1228	1220	1213
8	Kuczów	984	982	974	983	957
9	Lipie	514	512	516	512	516
10	Lubienia	1058	1065	1060	1053	1041
11	Młynek	924	933	926	938	923
12	Ruda	638	646	657	651	657
13	Rudnik	321	319	320	316	322
14	Staw Kunowski	340	341	342	336	321
15	Styków	759	764	759	751	752
	RAZEM	11076	11113	11099	11032	10968

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Brodach.

Tabela 10: Depopulacja liczby mieszkańców gminy w latach 2011-2015 dla Gminy Brody

LP.	Miejscowość	Liczba ludności (rok 2011)	Liczba ludności (rok 2015)	Różnica w liczbie mieszkańców latach 2011-2015)	Koncentracja depopulacji
1	Adamów	952	962	10	-1,06
2	Brody	1699	1689	-10	0,60
3	Budy Brodzkie	157	139	-18	13,15
4	Bór Kunowski	197	205	8	-3,96
5	Dziurów	917	918	1	-0,11
6	Jabłonna	364	353	-11	3,16
7	Krynki	1252	1213	-39	3,27
8	Kuczów	984	957	-27	2,87
9	Lipie	514	516	2	-0,39
10	Lubienia	1058	1041	-17	1,66
11	Młynek	924	923	-1	0,11
12	Ruda	638	657	19	-2,94
13	Rudnik	321	322	1	-0,32
14	Staw Kunowski	340	321	-19	6,01
15	Styków	759	752	-7	0,95
	RAZEM	11076	10968	-108	-

Źródło: Opracowano na podstawie danych UG Brody. (stan na 31.12.2015r.).

Największy spadek liczby ludności odnotowano w sołectwie Krynki (-39 mieszkańców) oraz Kuczów (-27 mieszkańców). Wielkość depopulacji mierzona wskaźnikiem koncentracji największą wartość osiągnęła jednak w sołectwie Budy Brodzkie (13,15%). Sołectwa, w którym wartość wskaźnika koncentracji depopulacji jest najniższa to: Bór Kunowski (-3,96), Ruda (-2,94) oraz Adamów (-1,06). Ujemna wartość wskaźnika depopulacji oznacza w tym przypadku wzrost liczby mieszkańców wskazanych sołectw.

5.1.2 Bezrobocie

Według danych statystycznych na koniec marca 2016 r. liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Starachowicach wyniosła 673 osoby, tj. 13% ogółu bezrobotnych w powiecie. Stopa bezrobocia w powiecie starachowickim na koniec marca 2016 r. wyniosła 13,4% i była wyższa niż średnia dla województwa świętokrzyskiego (12,7%).

Tabela 11: Struktura i bilans bezrobotnych w gminie Brody na tle danych dla powiatu starachowickiego

Wyszczególnienie	Bezrobotni zarejestrowani Powiat starachowicki	Bezrobotni zarejestrowani Gmina Brody	Udział bezrobotnych z terenu gminy w stosunku do danych powiatowych
Ogółem bezrobotnych	4989	673	13,49
- z prawem do zasiłku	728	107	17,70
- kobiety	2287	299	13,07
- zamieszkali na wsi	2057	673	32,72
- bez kwalifikacji zawodowych	1089	148	13,59
- bez doświadczenia zawodowego	786	110	13,99
- kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	483	76	15,73
Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy	4346	579	13,32
- do 30 roku życia	1348	179	13,28
- w tym do 25 roku życia	662	88	13,29
- długotrwale bezrobotne	2740	363	13,25
- powyżej 50 roku życia	1479	192	12,98
- posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	817	105	12,85
- niepełnosprawni	344	32	9,30

Źródło: Opracowano na podstawie danych <http://starachowice.praca.gov.pl/>. (dane w osobach, stan na 31.03.2016 r.).

Spośród wszystkich osób bezrobotnych z terenu Gminy Brody zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy Starachowice, aż 86% to osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Ponad połowa bezrobotnych posiadała status osób długotrwale bezrobotnych, a blisko 45% osób stanowiły kobiety.

Tabela 12: Struktura i bilans bezrobotnych w gminie Brody

Wyszczególnienie	Bezrobotni zarejestrowani	% ogółu bezrobotnych w gminie
	Osoba	%
Ogółem bezrobotnych	673	100
- z prawem do zasiłku	107	15,9
- kobiety	299	44,4
- zamieszkali na wsi	673	100
- bez kwalifikacji zawodowych	148	22
- bez doświadczenia zawodowego	110	16,3
- kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	76	11,3
Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy	579	86,0
- do 30 roku życia	179	26,6
- w tym do 25 roku życia	88	13,1
- długotrwale bezrobotne	363	53,8

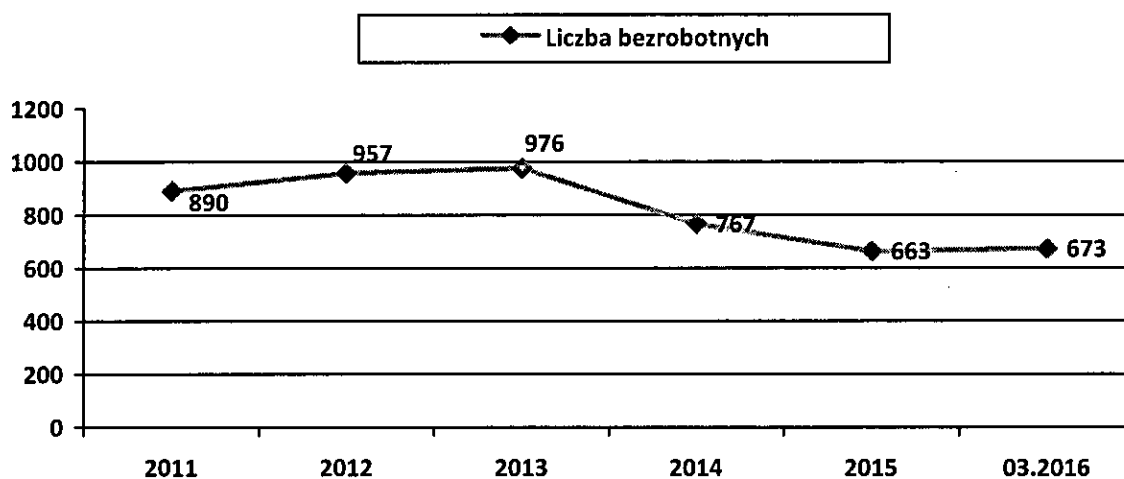

- powyżej 50 roku życia	192	28,5
- posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	105	15,6
- niepełnosprawni	32	4,8

Źródło: Opracowano na podstawie danych <http://starachowice.praca.gov.pl/>. (stan na 31.03.2016 r.).

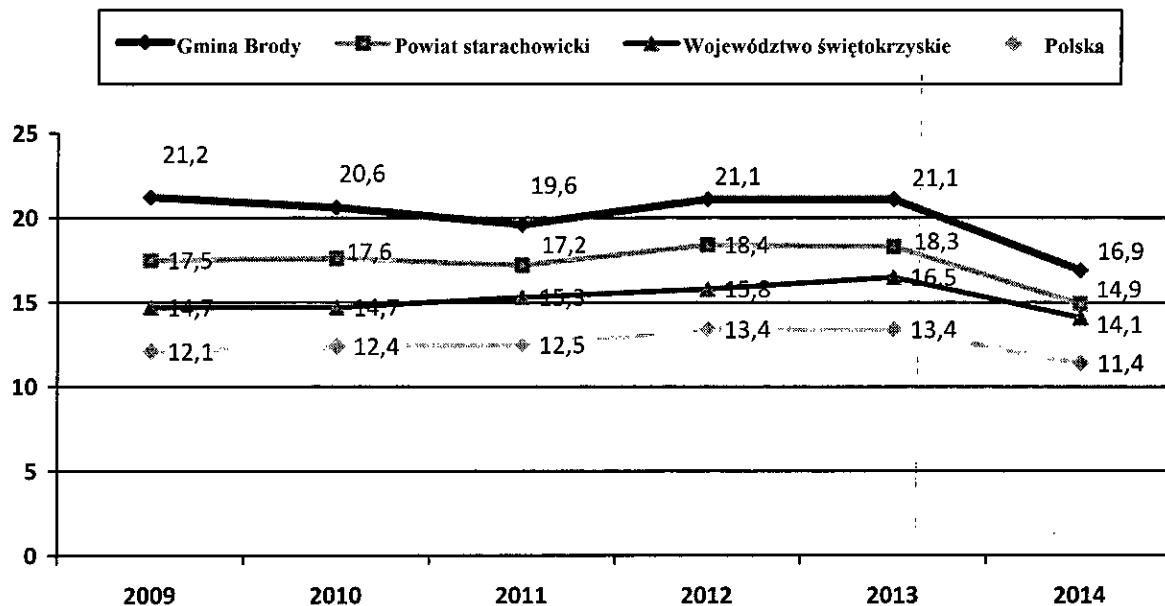
Analiza danych archiwalnych wskazuje na nieznaczną poprawę statystyk dotyczących liczby osób bezrobotnych. Poprawa sytuacji widoczna jest od roku 2014, co obrazuje poniższy wykres.

Wykres 4: Liczba osób bezrobotnych z terenu Gminy Brody w latach 2011-2016 (dane w osobach, stan na 31.12, dla roku 2016 stan na 31.03).

Źródło: <http://wupkielce.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analizy>.

Pomimo spadku liczby osób pozostających bez pracy w gminie Brody, to sytuacja na lokalnym rynku pracy nadal jest trudna. Pod względem stopy bezrobocia rejestrowanego Gmina Brody charakteryzuje się wyższymi wskaźnikami niż średnie wartości dla powiatu starachowickiego, województwa świętokrzyskiego i Polski. Tendencja ta ma charakter długofalowy i nie zmienia się od 2009 roku.

Wykres 5: Stopa bezrobocia w gminie Brody na tle danych lokalnych, regionalnych i ogólnokrajowych

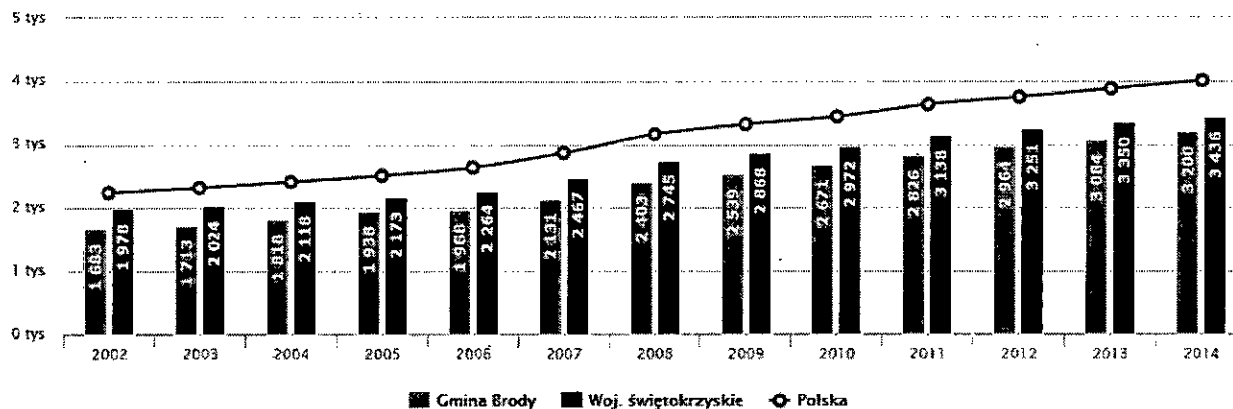
Źródło: Oprac. na podst. <http://www.wup.kielce.pl/> oraz <http://www.polskawliczbach.pl/>. (dane w %, stan na 31.12).

Powyższy wykres dowodzi, że problem znacznego bezrobocia jest istotną bolączką całej gminy. Brak pracy wśród wielu mieszkańców powoduje sytuację kryzysową na obszarze wszystkich sołectw gminy.

Trudną sytuację na lokalnym rynku pracy potęguje dodatkowo fakt, iż na terenie gminy brakuje miejsc pracy. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Gminy Brody według stanu na koniec grudnia 2014 roku 1 316 osób, mieszkańców gminy, wyjeżdżało do pracy do innych gmin, a 802 pracujących przyjeżdżało do pracy spoza gminy. Saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy było ujemne i wynosiło -514 osób (źródło: <http://www.polskawliczbach.pl/>). Należy przypuszczać, iż większość osób wyjeżdżała do pracy do Starachowic, tj. stolicy powiatu starachowickiego koncentrującego największe firmy w tej części województwa świętokrzyskiego.

Liczba osób pracujących na 1000 ludności na koniec 2014 roku wyniosła w gminie Brody 92 osoby i była wartością zdecydowanie niższą niż średnia dla powiatu starachowickiego (202) oraz województwa świętokrzyskiego (182).

Problemem gminy jest także niższy poziom wynagrodzeń względem średniej dla województwa świętokrzyskiego czy średniej krajowej.

Wykres 6: Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (PLN) w gminie Brody w latach 2002-2014.

Źródło: http://www.polskawliczbach.pl/gmina_Brody_swietokrzyskie#rynek-pracy-w-pigulce.

Pomimo rokrocznego wzrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto (PLN) w gminie Brody, to różnica pomiędzy przeciętnymi wartościami dla województwa i Polski utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

5.1.3 Ubóstwo i wykluczenie społeczne

Problem ubóstwa i wykluczenia społecznego najlepiej zobrazuje koncentracja rodzin korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Z danych statystycznych wynika, że na koniec 2015 roku z pomocy społecznej na terenie Gminy Brody skorzystało ogółem 451 rodzin (średnia 30 rodzin). Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzebie ochrony macierzyństwa lub wielodzietności.

W celu wskazania obszarów koncentracji problemów związanych z systemem pomocy społecznej dokonano analizy przestrzennej według poszczególnych sołectw. Szczegółowe dane obrazuje poniższa tabela.

Tabela 13: Rodziny korzystające z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

LP	Miejscowość	Liczba ludności	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	Koncentracja rodzin korzystających z pomocy społecznej
1	Adamów	962	21	0,53
2	Bór Kunowski	205	21	2,49
3	Brody	1689	58	0,84
4	Budy Brodzkie	139	7	1,22
5	Dziurów	918	28	0,74
6	Jabłonna	353	32	2,20
7	Krynki	1213	38	0,76
8	Kuczów	957	41	1,04
9	Lipie	516	36	1,70
10	Lubienia	1041	37	0,86
11	Młynek	923	37	0,97
12	Ruda	657	31	1,15
13	Rudnik	516	16	1,21
14	Staw Kunowski	321	20	1,52
15	Styków	752	28	0,91
	RAZEM	10968	451	-

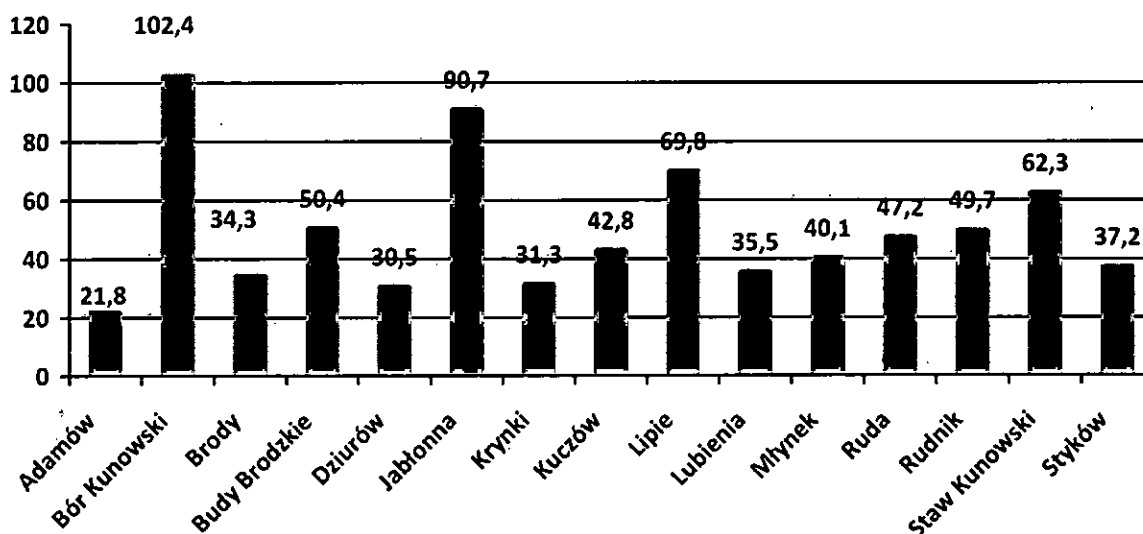
Źródło: Opracowano na podstawie danych UG Brody. (dane dla roku 2015).

Najwięcej rodzin, które korzystały z pomocy społecznej zamieszkiwało sołectwa Brody i Kuczów. Natomiast analizując wskaźnik koncentracji rodzin korzystających z pomocy społecznej największa koncentracja sytuacji kryzysowej wystąpiła w sołectwie Bór Kunowski (2,49) oraz Jabłonna (2,20). Wskaźnik koncentracji rodzin korzystających z pomocy GOPS-u stanowi iloraz następującego działania:

$$\frac{(\text{liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS w danym sołectwie} / \text{liczba ludności sołectwa})}{(\text{liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS w gminie} / \text{liczba ludności gminy})}$$

Sytuacja kryzysowa (poziom badanego zjawiska jest większy w sołectwie o 25% niż średnia w całej gminie) wystąpiła ponadto w sołectwach: Lipie oraz Staw Kunowski. Najlepsza sytuacja w badanym zjawisku obserwowana była w sołectwie Adamów.

Przestrzenną analizę koncentracji rodzin korzystających z pomocy GOPS-u potwierdzają dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców.

Wykres 7: Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 000 ludności

Źródło: Na podst. danych Urzędu Gminy Brody. (stan na 31.12.2015r.).

Analizując dane dla Gminy Brody w zestawieniu z danymi powiatowymi czy wojewódzkimi problem ubóstwa na terenie gminy jest istotną bolączką lokalnej społeczności. Wszystkie przedstawione na poniższym wykresie dane wskaźnikowe są gorsze niż średnie wartości dla powiatu starachowickiego.

Tabela 14: Korzystający ze świadczeń rodzinnych i pomocy społecznej – wybrane wskaźniki dla Gminy Brody na tle danych lokalnych, regionalnych i krajowych (stan na 31.12.2014r.).

Wyszczególnienie	Gmina Brody	Powiat starachowicki	Województwo świętokrzyskie	Polska
Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	36,6	34,8	36,8	28,3
Zasięg korzystania z pomocy społecznej - ogółem	11,6	8,0	10,2	7,7
Zasięg korzystania z pomocy społecznej - poniżej kryterium dochodowego	8,2	6,5	6,9	5,3
Zasięg korzystania z pomocy społecznej – powyżej kryterium dochodowego	3,4	3,2	3,3	2,4
Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym korzystającym z pomocy	b.d.	2,36	2,58	2,55

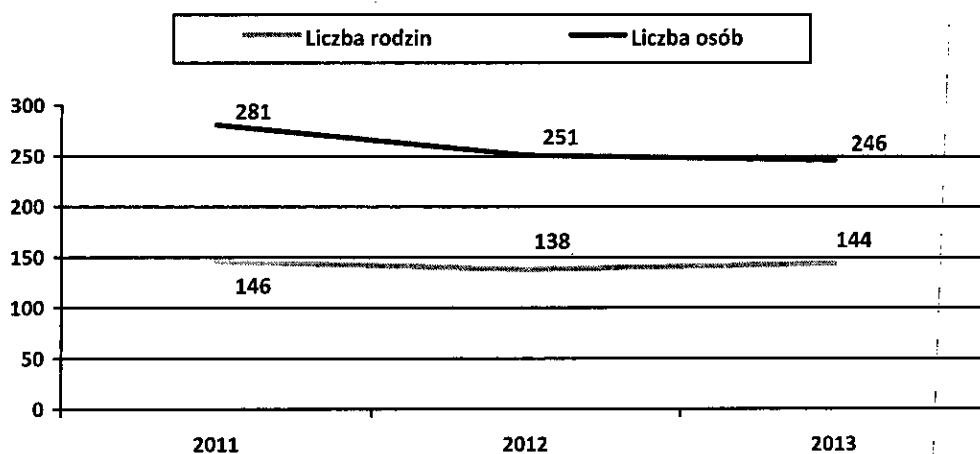
społecznej

Źródło: Oprac. na podst.: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/>.

Niepełnosprawność

Według danych statystycznych na koniec 2013 roku w całej gminie Brody z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z tytułu niepełnosprawności skorzystało 144 rodzin (246 osób), tj. ok. 2% społeczności gminy.

Wykres 8: Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczeń Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z tytułu niepełnosprawności w latach 2011-2013.

Źródło: GOPS Brody.

Aktywizacją osób niepełnosprawnych, oprócz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brodach czy lokalnych stowarzyszeń zajmuje się Powiatowy Zakład Aktywności Zawodowej (PZAZ) w Strykowie. Instytucja powstała w 2001 roku jest jednostką organizacyjną Powiatu Starachowickiego – samorządowym budżetowym. Zakład zatrudnia 50 osób niepełnosprawnych ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz 20 pracowników personelu. Aktualnie zakład realizuje swoje cele w dwóch miejscowościach, tj. w Strykowie oraz Kałkowie. Oddział w Strykowie jest zlokalizowany na terenie będącym własnością Powiatu Starachowickiego. Tereny te przekazał Zarząd Powiatu w trwały zarząd dla potrzeb Powiatowego Zakładu Aktywności Zawodowej. Przekazane mienie stanowi ośrodek wypoczynkowy w bezpośrednim sąsiedztwie zalewu Brody z wjazdem od drogi krajowej nr 42. Część obiektów została zaadaptowana na pracownie. Obiekty wraz z przyległymi terenami wymagają jednak gruntownej modernizacji. Bez koniecznych inwestycji

prorowadzenie działalności w zakresie usług wypoczynkowych i rekreacyjnych możliwe jest tylko w ograniczonym zakresie.

5.1.4 Przestępczość

Przestępczość to kolejny obszar poddany badaniu w celu zidentyfikowania sytuacji kryzysowych występujących na terenie Gminy Brody. Ponieważ przestępczość może mieć wieloraki charakter dane zostały podzielone na:

- postępowania karne,
- postępowania w sprawach wykroczeń,
- kolizje i wypadki drogowe,
- przestępstwa ogółem (postępowania karne, postępowania w sprawach wykroczeń, kolizje drogowe, wypadki)

Podstawowymi wskaźnikami użytymi w analizie skali tego zjawiska jest liczba przestępstw na 1000 mieszkańców oraz koncentracja liczby przestępstw uwzględniająca potencjał ludnościowy każdego sołectwa. Wskaźnik koncentracji liczby przestępstw stanowi iloraz następującego działania:

(liczba przestępstw w danym sołectwie / liczba ludności sołectwa)

(liczba przestępstw w gminie / liczba ludności gminy)

Najwyższa skala zjawiska przestępczości, biorąc pod uwagę postępowania karne, koncentruje się w sołectwie Lubienia. Wartości przewyższające o 25% średnią dla gminy odnotowano także w sołectwach: Brody, Krynki, Staw Kunowski oraz Styków. Szczegółową analizę przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15: Koncentracja liczby przestępstw karnych (stan na 31.12.2015r.).

LP.	Miejscowość	Liczba ludności (rok 2015)	Liczba przestępstw karnych	Liczba przestępstw karnych na 1000 mieszkańców	Koncentracja liczby przestępstw karnych
1	Adamów	962	6	6,2	0,54
2	Bór Kunowski	205	1	4,9	0,42
3	Brody	1689	26	15,4	1,33
4	Budy Brodzkie	139	2	14,4	1,24
5	Dziurów	918	4	4,4	0,38
6	Jabłonna	353	1	2,8	0,24
7	Krynki	1213	19	15,7	1,35
8	Kuczów	957	7	7,3	0,63
9	Lipie	516	4	7,8	0,67
10	Lubienia	1041	28		
11	Młynek	923	3	3,3	0,28
12	Ruda	657	6	9,1	0,79
13	Rudnik	322	2	6,2	0,54
14	Staw Kunowski	321	6	18,7	1,61
15	Styków	752	12	16,0	1,38
	RAZEM	10968	127	11,6	

Źródło: Na podst. Komenda Powiatowa Policji w Starachowicach.

Najlepsza sytuacja w badanym aspekcie odnotowana została w sołectwie Jabłonna. W przypadku koncentracji liczby postępowań w sprawach wykroczeń najwyższa skala zjawiska przestępczości zanotowana została w sołectwie Krynki. Wartości przewyższające o 25% średnią dla gminy odnotowano także w sołectwach: Budy Brodzkie, Lubienia oraz Styków.

Tabela 16: Koncentracja liczby postępowań w sprawach wykroczeń (stan na 31.12.2015r.).

LP.	Miejscowość	Liczba ludności (rok 2015)	Liczba postępowań w sprawach wykroczeń	Liczba wykroczeń na 1000 mieszkańców	Koncentracja liczby postępowań w sprawach wykroczeń
1	Adamów	962	9	9,4	0,50
2	Bór Kunowski	205	2	9,8	0,52
3	Brody	1689	30	17,8	0,95
4	Budy Brodzkie	139	4	28,8	1,55
5	Dziurów	918	3	3,3	0,18
6	Jabłonna	353	6	17,0	0,91
7	Krynki	1213	44	36,3	
8	Kuczów	957	18	18,8	1,01
9	Lipie	516	7	13,6	0,73
10	Lubienia	1041	27	25,9	1,39
11	Młynek	923	5	5,4	0,29
12	Ruda	657	12	18,3	0,98

13	Rudnik	322	7	13,6	1,17
14	Staw Kunowski	321	5	21,7	0,84
15	Styków	752	25	33,2	1,79
	RAZEM	10968	204	18,6	

Źródło: Na podst. Komenda Powiatowa Policji w Starachowicach.

Największa koncentracja liczby kolizji i wypadków drogowych miała miejsce w sołectwie Lubienia. Wartości przewyższające o 25% średnią dla gminy odnotowano także w sołectwach: Krynki oraz Styków. Szczegółową analizę przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17: Koncentracja liczby kolizji i wypadków drogowych (stan na 31.12.2015r.).

LP.	Miejscowość	Liczba ludności (rok 2015)	Liczba kolizji i wypadków drogowych	Liczba kolizji i wypadków drogowych na 1000 mieszkańców	Koncentracja liczby kolizji i wypadków drogowych
1	Adamów	962	4	4,2	0,39
2	Bór Kunowski	205	0	0,0	0,00
3	Brody	1689	12	7,1	0,66
4	Budy Brodzkie	139	1	7,2	0,67
5	Dziurów	918	4	4,4	0,41
6	Jabłonna	353	4	11,3	1,05
7	Krynki	1213	20	16,5	1,53
8	Kuczów	957	7	7,3	0,68
9	Lipie	516	2	3,9	0,36
10	Lubienia	1041	35	33,6	3,18
11	Młynek	923	4	4,3	0,40
12	Ruda	657	6	9,1	0,85
13	Rudnik	322	3	9,3	0,87
14	Staw Kunowski	321	1	3,1	0,29
15	Styków	752	15	19,9	1,85
	RAZEM	10968	118	10,7	

Źródło: Na podst. Komenda Powiatowa Policji w Starachowicach.

Podsumowując wszystkie dane dla badanego zjawiska przestępczości największa koncentracja sytuacji kryzysowej występuje w sołectwie Lubienia. Wartości przewyższające o 25% średnią dla gminy odnotowano także w sołectwach: Krynki oraz Styków. Szczegółową analizę przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18: Koncentracja przestępczości w poszczególnych sołectwach w gminie Brody (stan na 31.12.2015r.).

LP.	Miejscowość	Liczba ludności (rok 2015)	Postępowania ogółem	Przestępczość na 1000 mieszkańców	Koncentracja przestępczości
1	Adamów	962	19	20	0,48
2	Brody	1689	68	40	0,98
3	Budy Brodzkie	139	7	50	1,23
4	Bór Kunowski	205	3	15	0,36
5	Dziurów	918	11	12	0,29
6	Jablonna	353	11	31	0,76
7	Krynki	1213	83	68	1,67
8	Kuczów	957	32	33	0,82
9	Lipie	516	13	25	0,62
10	Lubienia	1041	90	86	
11	Młynek	923	12	13	0,32
12	Ruda	657	24	37	0,89
13	Rudnik	322	12	37	0,91
14	Staw Kunowski	321	12	37	0,91
15	Styków	752	52	69	1,69
	RAZEM	10968	449	41	

Źródło: Na podst. Komenda Powiatowa Policji w Starachowicach.

5.1.5 Niski poziom edukacji

Kolejnym obszarem poddanym ocenie w procesie identyfikacji obszaru kryzysowego jest system szkolnictwa funkcjonujący na terenie gminy. Istotnym elementem systemu edukacji jest dostępność do infrastruktury. Na terenie Gminy Brody system oświaty tworzy sieć szkół podstawowych oraz gimnazjalnych. Brak jest na terenie gminy placówek oświatowych kształcących młodzież na poziomie szkolnictwa ponadgimnazjalnego. Na terenie gminy na koniec 2014 roku nie funkcjonował także żaden żłobek, który oferowałby opiekę dla najmłodszych dzieci. Potwierdza to analiza danych wskaźnikowych.

Tabela 19: Dzieci objęte opieką w żłobkach i w wieku żłobkowym w gminie Brody na tle danych lokalnych, regionalnych i krajowych (stan na 31.12.2014r.).

Wyszczególnienie	dzieci w wieku do 3 lat ogółem	dzieci objęte opieką w żłobkach	odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach
Polska	1 124 854	66 365	5,9
Województwo świętokrzyskie	32 601	1 260	3,9
Powiat starachowicki	2 283	34	1,5
Gmina Brody	281	0	0,0

Źródło: Oprac. na podst.: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/>.

Pod względem liczby dzieci objętych opieką sytuacja wygląda szczególnie niekorzystnie także w całym powiecie starachowickim. Znacznie lepiej wygląda sytuacja na poziomie edukacji przedszkolnej, choć i tutaj wartości wskaźnikowe dla Gminy Brody wypadają poniżej średnich wartości dla województwa świętokrzyskiego i powiatu starachowickiego. Na terenie gminy w placówkach wychowania przedszkolnego uczy się 582 dzieci na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat, a na jedno miejsce w placówce przypada aż 4,65 dzieci. Gmina charakteryzuje się także najmniejszym odsetkiem dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. Wskaźniki na poziomie regionalnym kształtują się dużo korzystniej. Sytuację wychowania przedszkolnego najlepiej obrazuje poniższe tabele.

Tabela 20: Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym - wskaźniki dla Gminy Brody na tle danych lokalnych, regionalnych i krajowych

Wyszczególnienie	dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat	dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego
Polska	794	1,17
Województwo świętokrzyskie	764	1,36
Powiat starachowicki	704	1,36
Gmina Brody	582	4,65

Źródło: Oprac. na podst.: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/>. (dane w osobach, stan na 31.12.2014r.).

Tabela 21: Dzieci w wieku 3-6 lat objęte wychowaniem przedszkolnym w gminie Brody na tle danych lokalnych, regionalnych i krajowych

Wyszczególnienie	dzieci ogółem Osoba	dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym Osoba	procent dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym %
dzieci w wieku 3 - 6 lat			
Polska	1 459 850	1 200 840	82,3
Województwo świętokrzyskie	43 402	34 237	78,9
Powiat starachowicki	3 117	2 280	73,1
Gmina Brody	413	251	60,8
dzieci w wieku 3 - 4 lat			
Polska	811 223	581 132	71,6
Województwo świętokrzyskie	23 967	16 213	67,6
Powiat starachowicki	1 701	992	58,3
Gmina Brody	215	88	40,9

Źródło: Oprac. na podst.: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/> (stan na 31.12.2014r.).

W zakresie szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego istotnym wskaźnikiem badającym ten obszar oświaty jest współczynnik skolaryzacji. Według danych GUS wskaźniki skolaryzacji dla Gminy Brody w roku 2014, zarówno dla szkół podstawowych jak i gimnazjalnych były niższe od średniej dla powiatu i regionu.

Tabela 22: Współczynniki skolaryzacji (szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne) dla Gminy Brody na tle danych lokalnych, regionalnych i krajowych

Wyszczególnienie	Współczynnik skolaryzacji brutto ⁷		Współczynnik skolaryzacji netto ⁸	
	szkoły podstawowe	Gimnazja	szkoły podstawowe	gimnazja
Polska	94,72	98,41	93,67	92,18
Województwo świętokrzyskie	94,30	97,19	93,43	92,88
Powiat starachowicki	94,14	97,96	93,57	93,56
Gmina Brody	86,40	77,34	85,98	76,77

Źródło: Oprac. na podst.: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/> (stan na 31.12.2014r.).

Na niższy wskaźnik skolaryzacji na terenie Gminy Brody zapewne ma wpływ migracja ludności, a zwłaszcza emigracja zarobkowa mieszkańców. Rodzice wyjeżdżający do pracy za granicę nie dopełniają obowiązku informowania szkoły o zmianie miejsca pobytu.

Naukę w szkołach podstawowych na terenie gminy zapewniają:

SZKOŁY PODSTAWOWE

- 1) Szkoła Podstawowa w Adamowie, ul. Kościelna 2
- 2) Szkoła Podstawowa w Brodach im. Janusz Korczaka, ul. Szkolna 77
- 3) Publiczna Szkoła Podstawowa w Dziurowie
- 4) Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Jana Barańskiego w Krynkach, ul. Szkolna 1
- 5) Szkoła Podstawowa w Lipiu - Lipie 87
- 6) Zespół Szkolno – Przedszkolny w Lubieni im. Jana Pawła II; Lubienia ul. Hłżecka 20
- 7) Zespół Szkolno-Przedszkolny w Rudzie, ul. Widok 1
- 8) Szkoła Podstawowa w Rudniku
- 9) Szkoła Podstawowa w Stawie Kunowskim Staw Kunowski 85
- 10) Zespół Placówek Oświatowych w Stykowie, ul. Świętokrzyska 22

⁷ Współczynnik skolaryzacji brutto to Relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania (źródło: <http://stat.gov.pl/>).

⁸ Współczynnik skolaryzacji netto to Relacja liczby osób (w danej grupie wieku) uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania (źródło: <http://stat.gov.pl/>).

Większość szkół to placówki publiczne zarządzane przez samorząd gminy w Brodach. Niektóre placówki zarządzane są jednak przez lokalne stowarzyszenia. Ich listę zawiera poniższa tabela.

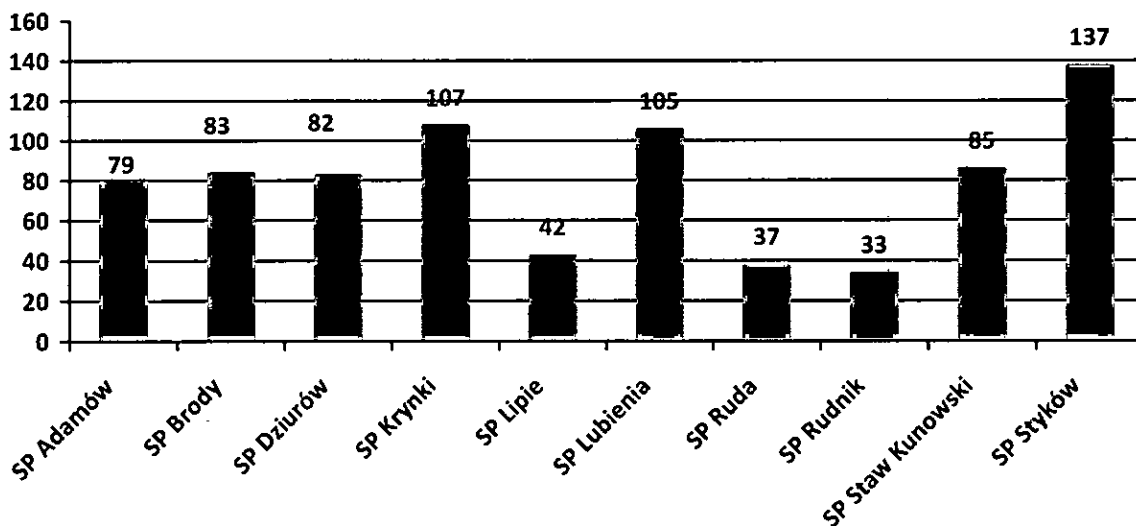
Tabela 23: Wykaz stowarzyszeń oświatowych działających na terenie Gminy Brody (stan na 31.05.2016 r.).

Nazwa organizacji pozarządowej	Siedziba/adres
Stowarzyszenie na rzecz Ekorozwoju Wsi Rudnik w Rudniku	Rudnik, 27-230 Brody
Stowarzyszenie Oświatowe „Nowa Szkoła” w Stawie Kunowskim	Staw Kunowski, 27-230 Brody
Stowarzyszenie Oświatowe „Nasza Szkoła” w Lipiu	Lipie, ul. Starachowicka 84 27-230 Brody

Źródło: Urząd Gminy w Brodach.

Wśród szkół podstawowych największa liczba uczniów uczęszczała do placówki w Stykowie. Najmniej uczniów kształci się w SP Rudnik.

Wykres 9: Liczba uczniów w szkołach podstawowych położonych na terenie Gminy Brody (dane w osobach, stan na 31.12.2014r.).

Źródło: Na podst. danych <http://www.polskawliczbach.pl/>.

Na 1 oddział w szkołach podstawowych na koniec 2014 roku przypadało 11 uczniów. Wartość ta była znacznie mniejsza niż średnia dla województwa świętokrzyskiego (17 uczniów) oraz średnia krajowa – 18 uczniów.

Wśród szkół gimnazjalnych na koniec 2014 roku największa liczba uczniów kształciła się w Publicznym Gimnazjum w Rudzie. Liczba uczniów w tej placówce wyniosła 151.

Natomiast w Gimnazjum w Krynkach uczyło się 122 uczniów. Obecnie Gimnazja zostały przekształcone w Zespoły Szkolno – Przedszkolne.

Większość szkół deklaruje udział w rozmaitych projektach i prowadzi zajęcia pozalekcyjne, w których uczniowie chętnie biorą udział.

Tabela 24: Liczba dzieci biorących udział w zajęciach pozalekcyjnych w szkołach położonych na terenie Gminy Brody (stan na 31.05.2016 r.).

LP	SZKOŁA	Liczba dzieci
1	PSP Lubienia	64
2	ZPO Styków	113
3	PSP Dziurów	67
4	SP Brody	74
5	PSP Ruda	25
6	Krynki	10
7	Adamów	25
8	SP Rudnik	37
9	SP Lipie	0
10	SP Staw Kunowski	70
11	PG Ruda	87
12	PG Krynki	57

Źródło: Dane Urząd Gminy w Brodach

Analizując stan szkolnictwa na poziomie gimnazjalnym pod uwagę wzięto osiągnięcia uczniów kończących gimnazjum. Miarodajnym wskaźnikiem będą wyniki egzaminów zewnętrznych. Zgodnie z informacjami przedstawionymi przez Okręgową Komisję Egzaminacyjną w Łodzi (źródło: <http://www.komisja.pl/>) egzamin gimnazjalny jest:

- ✓ powszechny i wszyscy uczniowie klas trzecich gimnazjum muszą do niego przystąpić
- ✓ obowiązkowy, bo przystąpienie do niego jest warunkiem ukończenia szkoły
- ✓ przygotowany w formie pisemnej – testy egzaminacyjne mają postać kilkunastostronicowej broszury
- ✓ przeprowadzany w gimnazjum w czasie trzech kolejnych dni
- ✓ części humanistyczna i matematyczno-przyrodnicza trwają po 150 minut; część egzaminu z języka obcego nowożytnego trwa 60 minut na każdym z poziomów: podstawowym i rozszerzonym

Egzamin gimnazjalny bada, w jakim stopniu uczeń opanował umiejętności ważne w życiu codziennym i przydatne w zdobywaniu wiedzy w szkole, np. wyszukiwanie i wykorzystywanie informacji. Egzamin sprawdza wiadomości istotne dla przedmiotów humanistycznych, przedmiotów matematyczno-przyrodniczych oraz dla języka obcego

nowożytnego. Jednocześnie pozwala na porównanie osiągnięć danego ucznia z osiągnięciami innych gimnazjalistów. Egzamin określa mocne strony ucznia, bądź sygnalizuje słabe.

Tabela 25: Wyniki egzaminu gimnazjalnego w gminie

Wyszczególnienie		Język polski	Historia	Matematyka	Przedmioty przyrodnicze	Język angielski PP	Język angielski PR	Język niemiecki PP	Język niemiecki PR
Średni wynik	W punktach	20,31	20,40	16,54	14,56	27,27	19,55	22,36	12,73
	W procentach	63,5	63,7	57,0	52,0	68,2	48,9	55,9	31,8
Liczba zdających		98	98	98	70	49	28	15	62
Liczba uczniów z wynikiem	Niskim	16	20	5	14	8	12	2	2
	Średnim	64	66	65	64	52	28	24	12
	wysokim	18	12	28	20	10	9	2	1
Liczba szkół z wynikiem	Niskim	0	0	0	0	0	-	0	-
	Średnim	2	2	1	1	1	-	2	-
	wysokim	0	0	1	1	1	-	0	-

Źródło: <http://www.komisja.pl>. Brody (dane dla egzaminu w roku 2015).

Tabela 26: Wyniki szkół z egzaminu gimnazjalnego 2015.

Szkoła	Egzamin	W szkole	Gminie	Powiecie	Województwie	Kraju	
							Liczba zdających
Publiczne Gimnazjum im. St. Staszica w Rudzie	Język polski	48	64	63	62	61	62
	Historia i WOS	48	65	64	62	63	64
	Matematyka	48	64	57	48	47	48
	Przedmioty przyrodnicze	48	56	52	48	49	50
	Język angielski PP	36	73	68	64	64	67
	Język angielski PR	31	47	49	45	44	48
	Język niemiecki PP	12	61	56	52	56	57
	Język niemiecki PR	8	33	32	35	46	41
Publiczne Gimnazjum im. K. K. Baczyńskiego w Krynkach	Język polski	50	63	63	62	61	62
	Historia i WOS	50	62	64	62	63	64
	Matematyka	50	50	57	48	47	48
	Przedmioty przyrodnicze	50	48	52	48	49	50
	Język angielski PP	34	63	68	64	64	67
	Język angielski PR	18	53	49	45	44	48
	Język niemiecki PP	16	52	56	52	56	57
	Język niemiecki PR	7	30	32	35	46	41

Źródło: <http://www.komisja.pl>.

Wyszczególniono wyniki egzaminów, których wyniki plasują się poniżej średniej dla województwa świętokrzyskiego.

Wyniki uzyskane w roku 2015 przez gimnazjalistów z terenu Gminy Brody były lepsze niż te osiągnięte rok wcześniej.

Tabela 27: Wyniki szkół z egzaminu gimnazjalnego 2014.

Szkoła	Egzamin	W szkole	Gminie	Powiecie	Województwie	Kraju	
			Wyniki egzaminów w % punktów				
		Liczba zdających					
Publiczne Gimnazjum im. St. Staszica w Rudzie	Język polski	63	68	67	67	67	68
	Historia i WOS	63	57	57	57	58	59
	Matematyka	63	60	56	47	46	47
	Przedmioty przyrodnicze	63	58	54	53	53	52
	Język angielski PP	39	65	62	63	64	67
	Język angielski PR	24	41	41	41	42	46
	Język niemiecki PP	24	47	51	51	54	54
	Język niemiecki PR	8	31	35	35	42	39
Publiczne Gimnazjum im. K. K. Baczyńskiego w Krynkach	Język polski	36	66	67	67	67	68
	Historia i WOS	36	58	57	57	58	59
	Matematyka	36	50	56	47	46	47
	Przedmioty przyrodnicze	36	47	54	53	53	52
	Język angielski PP	20	55	62	63	64	67
	Język angielski PR	1	38	41	41	42	46
	Język niemiecki PP	16	58	51	51	54	54
	Język niemiecki PR	16	37	35	35	42	39

Źródło: <http://www.komisja.pl>

Wyszczególniono wyniki egzaminów, których wyniki plasują się poniżej średniej dla województwa świętokrzyskiego.

5.1.6 Niski poziom kapitału społecznego

Kapitał społeczny można definiować jako „sieć społecznych relacji zaufania, lojalności i solidarności⁹”. Kapitał społeczny ma dwie zupełnie różne postacie:

- opisując relacje wewnątrz danej społeczności mówimy o spajającym kapitale społecznym,
- charakteryzując relacje tej społeczności ze światem zewnętrznym mówimy o tak zwanym pomostowym kapitale społecznym.

⁹ „Od obszaru zdegradowanego do obszaru rewitalizacji”, dr Janusz Jeżak, Wojciech Kłosowski, dr Aleksandra Jadach-Sepioło), Instytut Rozwoju Miast na zlecenie Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju.

Charakterystyczną cechą obszarów zdegradowanych jest najczęściej niski kapitał pomostowy. Natomiast obszary te charakteryzują się równolegle bardzo wysokim – zdecydowanie wyższym niż w innych dzielnicach – poziomem spajającego kapitału społecznego.

Zalecaną miarą deficytów kapitału pomostowego jest frekwencja w wyborach i referendach. Mieszkańcy Gminy Brody cechują się w tej materii niską aktywnością społeczną. W wyborach różnych szczebli od roku 2007 w większości przypadków frekwencja w gminie plasuje się poniżej średnich wartości dla powiatu i województwa. W celu zdiagnozowania obszaru, gdzie ta aktywność jest najniższa dokonano przestrzennego podziału gminy według sołectw. Na terenie Gminy Brody w większości sołectw powoływane są obwodowe komisje wyborcze, które pokrywają się z podziałem administracyjnym gminy. Analizie poddano frekwencję w wyborach wielu różnych szczebli władzy (wybory do Parlamentu Europejskiego, Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polski, Wybory do Sejmu i Senatu, Wybory Samorządowe).

❖ **Wybory samorządowe 2014 r.**

Frekwencja w Polsce: 47,21%

Frekwencja w województwie świętokrzyskim: 53,25%

Frekwencja w powiecie starachowickim: 51,25%

Frekwencja w gminie Brody: 55,28%

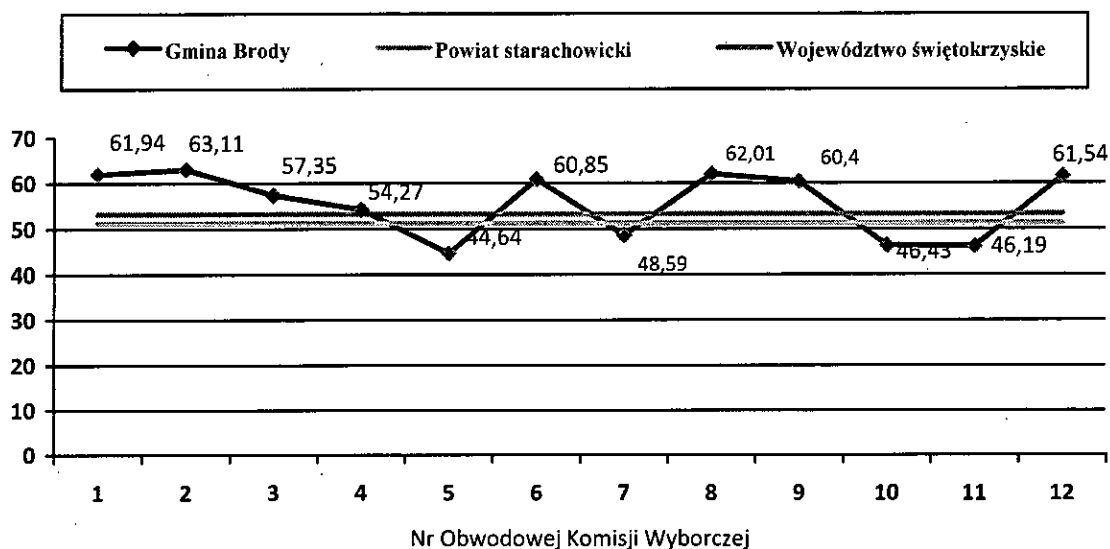
Tabela 28: Frekwencja w poszczególnych Obwodowych Komisjach Wyborczych podczas wyborów samorządowych z 2014 roku.

LP.	Adres	Obszar	Frekwencja wyborcza
1	Szkoła Podstawowa w Adamowie, Adamów ul. Kościelna 2, 27-230 Brody	Sołectwo Adamów	61,94
2	Urząd Gminy w Brodach, Brody ul. Stanisława Staszica 3, 27-230 Brody	Sołectwo Brody- ulice: Apteczna, Borówkowa, Graniczna, Jagodowa, Jarzębinowa, Jaśminowa, Leszczynowa, Lipowa, Nad Torami, Nadrzeczna, Na Stoku, Nowa, Parkowa, Polna, Południowa, Radomska, Relaksowa, Słoneczna, Sosnowa, Spacerowa, Spokojna, Sportowa, Stanisława Staszica, Starachowicka, Świerkowa, Wójtowska, Zielna.	63,11
3	Szkoła Podstawowa w Brodach, Brody ul. Szkolna 77, 27-230 Brody	Sołectwo Brody- ulice: Akacjowa, Leśna, Piaskowa, Podgórze, Stoczki, Szkolna, Tatrzańska,	57,35
4	Szkoła Podstawowa w Dziurowie, Dziurów ul. Słoneczna 1, 27-230 Brody	Sołectwo Dziurów	54,27
5	Klub Rolnika w Kuczowie, Kuczów ul. Wysoka 118, 27-230 Brody	Sołectwo Kuczów	44,64
6	Szkoła Podstawowa w Lipiu, Lipie ul. Starachowicka 84, 27-230 Brody	Sołectwo Lipie	60,85
7	Szkoła Podstawowa w Lubieni, Lubienia ul. Hłzecka 20, 27-230 Brody	Sołectwo Lubienia	48,59
8	Szkoła Podstawowa w Lubieni, Lubienia ul. Hłzecka 20, 27-230 Brody	Sołectwa: Budy Brodzkie, Młynek, Przymiarki	62,01
9	Szkoła Podstawowa w Rudzie, Ruda ul. Widok 1, 27-230 Brody	Sołectwo Ruda	60,4
10	Szkoła Podstawowa w Stawie Kunowskim, Staw Kunowski ul. Szkolna 6, 27-230 Brody	Sołectwa: Bór Kunowski, Rudnik, Staw Kunowski	46,43
11	Szkoła Podstawowa w Stykowie, Styków ul. Świętokrzyska 22, 27-230 Brody	Sołectwa: Styków, Jabłonna	46,19
12	Remiza Strażacka w Krynkach, Krynki ul. Długa 1, 27-230 Brody	Sołectwo Krynki	61,54

Źródło: <http://samorzad2014.pkw.gov.pl/>.

Wykres 10: Frekwencja w wyborach samorządowych z roku 2014 odnotowana w gminie Brody na tle danych lokalnych i regionalnych.

Źródło: Oprac. na podst. <http://samorzad2014.pkw.gov.pl/>.

Frekwencja poniżej średniej dla gminy odnotowana została w OBW nr 4 (sołectwo Dziurów), nr 5 (sołectwo Kuczów), nr 7 (sołectwo Lubienia), nr 10 (Staw Kunowski) oraz nr 11 (sołectwo Styków).

❖ Wybory samorządowe 2010 r.

Frekwencja w Polsce: 47,32%

Frekwencja w województwie świętokrzyskim: 53,59%

Frekwencja w powiecie starachowickim: 51,76%

Frekwencja w gminie Brody: 48,46%

Tabela 29: Frekwencja w poszczególnych Obwodowych Komisjach Wyborczych podczas wyborów samorządowych z 2010 roku.

Obwód nr	Adres	Granice obwodu	Frekwencja (%)
1	Szkoła Podstawowa w Adamowie	Sołectwo Adamów	62,50
2	Urząd Gminy w Brodach	Sołectwo Brody- ulice: Apteczna, Graniczna od nr 13 do nr 19, Jarzębinowa, Jaśminowa, Leszczynowa, Lipowa, Nad Torami, Nadrzeczna, Parkowa, Polna nr 1 i 2, Radomska od nr 2 do nr 41, Relaksowa, Słoneczna, Spokojna, Staszica, Starachowicka, Wójtowska, Zielna.	52,62
3	Szkoła Podstawowa w Dziurowie	Sołectwo Dziurów	56,88
4	Remiza Strażacka w Krynkach	Sołectwo Krynki - ulice: Apteczna, Cmentarna, Długa, Górna, Kościelna, Ostrowiecka od nr 1 do nr 87, Nad Zalewem, Poprzeczna, Skalna, Starachowicka, Szkolna.	66,12
5	Klub Rolnika w Kuczowie	Sołectwo Kuczów	43,23
6	Szkoła Podstawowa w Lipiu	Sołectwo Lipie	40,15
7	Szkoła Podstawowa w Lubieni	Sołectwo Lubienia	31,19
8	Szkoła Podstawowa w Lubieni	Sołectwo Młynek	40,00
9	Szkoła Podstawowa w Rudzie	Sołectwo Ruda	54,41
10	Szkoła Podstawowa w Stawie Kunowskim	Sołectwo Staw Kunowski	41,67
11	Szkoła Podstawowa w Stykowie	Sołectwa: Styków, Jabłonna	44,23
12	Szkoła Podstawowa w Brodach	Sołectwo Brody- ulice: Akacyjowa, Graniczna od nr 1 do 11, Leśna, Piaskowa, Podgórze, Polna nr 4a, Radomska od nr 44a do nr 48a, Stoczki, Szkolna, Tatrzańska, Sołectwo Budy Brodzkie.	51,46
13	Szkoła Podstawowa w Rudniku	Sołectwo Rudnik Sołectwo Krynki- ulice: Ostrowiecka od nr 88 do nr 128, Pastwiska, Polna, Zakanale	46,41
14	Szkoła Podstawowa w Borze Kunowskim	Sołectwo Bór Kunowski	33,99

Źródło: <http://wybory2010.pkw.gov.pl/>

Frekwencja poniżej średniej dla gminy (48,46%) odnotowana została w obwodzie nr 5 (sołectwo Kuczów), nr 6 (sołectwo Lipie), nr 7 (sołectwo Lubienia), nr 8 (sołectwo Młynek), nr 10 (Staw Kunowski), nr 11 (sołectwo Styków i Jabłonna), nr 13 (sołectwo Rudnik oraz część sołectwa Krynki), a także obwód nr 14 (sołectwo Bór Kunowski).

❖ Wybory do Parlamentu Europejskiego 2014 r.

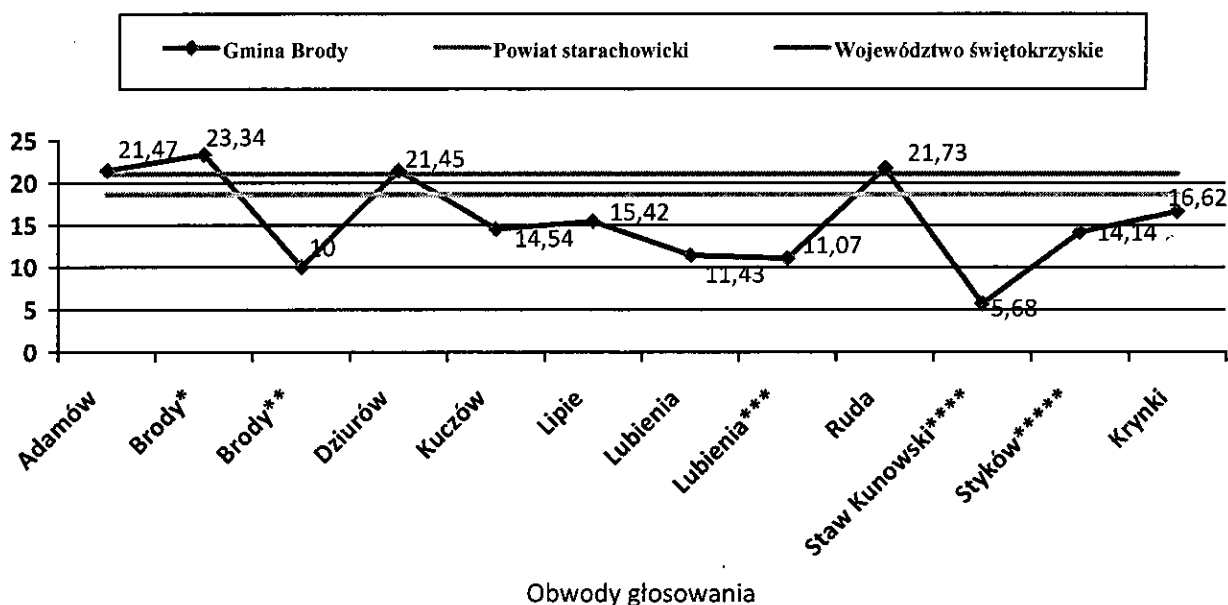
Frekwencja w Polsce: 23,83%

Frekwencja w województwie świętokrzyskim: 21,04%

Frekwencja w powiecie starachowickim: 18,62%

Frekwencja w gminie Brody: 15,29%

Wykres 11: Frekwencja w wyborach do Parlamentu Europejskiego z roku 2014 odnotowana w gminie Brody na tle danych lokalnych i regionalnych.

* Sołectwo Brody- ulice: Apeyczna, Borówkowa, Graniczna, Jagodowa, Jarzębinowa, Jaśminowa, Leszczynowa, Lipowa, Nad Torami, Nadrzeczna, Na Stoku, Nowa, Parkowa, Polna, Południowa, Radomska, Relaksowa, Słoneczna, Sosnowa, Spacerowa, Spokojna, Sportowa, Stanisława Staszica, Starachowicka, Świerkowa, Wójtowska, Zielna.

** Sołectwo Brody- ulice: Akacyjowa, Leśna, Piaskowa, Podgórze, Stoczki, Szkolna, Tatrzańska,

*** Sołectwa: Budy Brodzkie, Młynek, Przymiarki

**** Sołectwa: Bór Kunowski, Rudnik, Staw Kunowski

***** Sołectwa: Styków, Jabłonna

Źródło: <http://pe2014.pkw.gov.pl/>.

W większości Obwodowych Komisji Wyborczych zlokalizowanych na terenie Gminy Brody frekwencja nie przewyższyła średniej frekwencji dla powiatu starachowickiego oraz województwa świętokrzyskiego. Najwyższą frekwencję odnotowano w sołectwach: Adamów, części sołectwa Brody, Dziurów oraz Ruda. Najmniej osób poszło do wyborów w sołectwach: Bór Kunowski, Rudnik, Staw Kunowski (wspólny okręg) oraz Brody (część sołectwa - ulice: Akacyjowa, Leśna, Piaskowa, Podgórze, Stoczki, Szkolna, Tatrzańska).

❖ Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej 2015 r. oraz do Sejmu i Senatu 2015 r.

I tura wyborów Prezydenta RP:

Frekwencja w Polsce: 48,96%

Frekwencja w województwie świętokrzyskim: 46,33%

Frekwencja w powiecie starachowickim: 45,62%

Frekwencja w gminie Brody: 43,13%

Tabela 30: Frekwencja w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z roku 2015 – I tura połączona z wyborami do Sejmu i Senatu według poszczególnych obwodów wyborczych na terenie Gminy Brody.

Obwód nr	Nazwa jednostki	Frekwencja (%) w wyborach		
		Prezydenckie	Sejm	Senat
1	Szkoła Podstawowa w Adamowie	43,55	46,77	46,77
2	Urząd Gminy w Brodach	55,14	50,57	50,57
3	Szkoła Podstawowa w Brodach	38,58	37,53	37,53
4	Szkoła Podstawowa w Dziurowie	45,93	47,80	47,80
5	Klub Rolnika w Kuczowie	44,71	42,55	42,55
6	Szkoła Podstawowa w Lipiu	43,14	39,15	39,15
7	Szkoła Podstawowa w Lubieni	38,48	37,83	37,83
8	Szkoła Podstawowa w Lubieni	45,13	44,39	44,39
9	Szkoła Podstawowa w Rudzie	52,39	54,37	53,97
10	Szkoła Podstawowa w Stawie Kunowskim	29,22	30,42	30,42
11	Szkoła Podstawowa w Stykowie	37,65	37,01	37,01
12	Remiza strażacka w Krynkach	46,74	42,22	42,32

Źródło: <http://prezydent2015.pkw.gov.pl/>, <http://parlament2015.pkw.gov.pl/>.

II tura wyborów Prezydenta RP:

Frekwencja w Polsce: 55,34%

Frekwencja w województwie świętokrzyskim: 52,25%

Frekwencja w powiecie starachowickim: 51,74%

Frekwencja w gminie Brody: 49,30%

Wybory do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

Frekwencja w wyborach do Sejmu i Senatu.

Frekwencja w Polsce: Sejm 50,92%, Senat 50,91%

Frekwencja w województwie świętokrzyskim: Sejm 46,82%, Senat 46,81%

Frekwencja w powiecie starachowickim: Sejm i Senat 45,91%

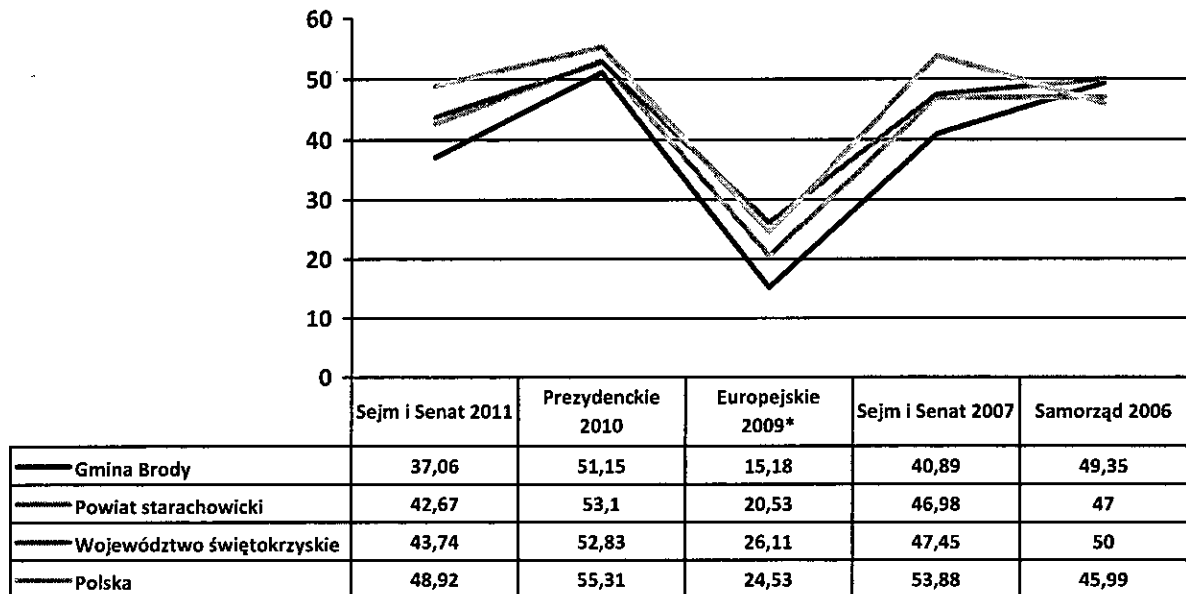
Frekwencja w gminie Brody: Sejm 42,23%, Senat 42,22%

❖ Frekwencja w wyborach w latach 2006-2011

Frekwencja w wyborach z lat 2006-2011 na terenie Gminy Brody stale wynosiła poniżej średniej dla województwa świętokrzyskiego. Wynik najlepiej obrazuje poniższy wykres.

Wykres 12: Frekwencja w wyborach przeprowadzanych w latach 2006-2011.

* Dane dla województwa świętokrzyskiego wspólne z woj. małopolskim (okręg nr 10).

Źródło: <http://wybory2011.pkw.gov.pl/>, <http://prezydent2010.pkw.gov.pl/>, <http://pe2009.pkw.gov.pl/>,
<http://wybory2007.pkw.gov.pl/>.

Z przedstawionych analiz wynika, że społeczność Gminy Brody niechętnie brała udział w wyborach na różne szczeble władzy. Frekwencja w wyborach w zdecydowanej większości wynosiła wartości poniżej średniej dla województwa świętokrzyskiego. Taki wynik świadczy o niższym poziomie kapitału społecznego mieszkańców całej gminy.

5.1.7 Niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym

W przedmiotowym obszarze problemowym diagnozowany jest poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. W tym celu zbadano uczestnictwo w kulturze instytucjonalnej (aktywność w przedsięwzięciach organizowanych przez gminne jednostki kultury).

Organizacją życia kulturalnego na terenie Gminy Brody zajmuje się przede wszystkim Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej. Instytucja prowadzi cztery świetlice: Brody, Kuczów, Styków i Krynki. Ponadto zarządza obiektami sportowo-rekreacyjnymi w Brodach pod Zaporą oraz boiskami w Lipiu i Borze Kunowskim.

Zgodnie z zapisami Strategii Rozwoju Gminy Brody na lata 2014-2020 głównymi zadaniami świetlic jest:

- troska o wychowanie dzieci,
- zapewnienie dzieciom i młodzieży miejsca do spędzania czasu wolnego,
- pomoc rodzinom w prawidłowym wychowaniu dzieci,
- tworzenie optymalnych warunków rozwoju dziecka,
- zaspokajanie potrzeb biologicznych, psychicznych i społecznych,
- wzbogacanie potrzeb przez rozwijanie zainteresowań dzieci,
- propagowanie aktywnych form spędzania czasu wolnego,
- zapewnienie dzieciom możliwości rozwoju społeczno-moralnego,
- pomoc w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych,
- pomoc w odrabianiu prac domowych,
- rozwijanie umiejętności pracy indywidualnej oraz współdziałania w grupie.

W ramach działalności statutowej w Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej działają następujące zespoły artystyczne.

✓ ZESPÓŁ ŚPIEWACZY "BRODOWIANKI"

Zespół "Brodowianki" wywodzi się bezpośrednio z Zespołu Ludowego "Brodowianie" działającego w gminie Brody w latach 80-tych. Aktualnie w zespole śpiewa 7 kobiet. Repertuar zespołu jest bardzo szeroki - od piosenki biesiadnej, poprzez przeboje muzyki

"folk", aż po repertuar ludowy. Zespół wielokrotnie zdobywał nagrody i wyróżnienia na przeglądach i festiwalach piosenki, które odbywają się na terenie województwa świętokrzyski. Z zespołem współpracowało przez ostatnie lata kilku instruktorów. Aktualnie instruktorem zespołu jest Piotr Gąsowski.

✓ **ZESPÓŁ "ECHO ADAMOWA"**

Zespół "Echo" powstał w Adamowie w 2002 roku. W skład zespołu wchodzi aktualnie 8 kobiet i 1 mężczyzna. Zespół śpiewa na imprezach lokalnych jak i poza terenem Gminy Brody. Zdobywał również nagrody i wyróżnienia w konkursach i festiwalach folklorystycznych. Aktualnie z zespołem współpracuje Piotr Gąsowski.

✓ **ZESPÓŁ "JARZĘBINA" Z DZIUROWA**

Zespół "Jarzębina" z Dziurowa powstał po rozpadzie zespołu "Dziurówianki" w 2009 roku. Śpiewa w nim 7 kobiet. W repertuarze ma głównie piosenki biesiadne i folkowe. Nie stroni również od piosenek ludowych. Aktualnie z zespołem współpracuje instruktor Marek Basa.

✓ **ZESPÓŁ "DZIURÓWIANKI" Z DZIUROWA**

Zespół "Dziurówianki" powstał w 2009 roku z podziału pierwotnego zespołu Dziurówianki działającego od 2005 roku. W skład zespołu wchodzi 6 pań. Śpiewa i ćwiczy okazjonalnie. Zespół nie ma systematycznych prób. Występuje sporadycznie na lokalnych imprezach na terenie gminy.

✓ **CHÓR SENIORÓW "TĘCZA"**

Pierwotnie, Chór Seniorów "TĘCZA" nosił nazwę "Seniorzy" gdyż powstał w 2003 roku przy Kole Emerytów i Rencistów w Brodach. Trzon zespołu tworzą członkinie dawnego zespołu "Brodowianie". Występuje głównie na okolicznościowych imprezach lokalnych, oraz w sąsiednich gminach. Pod nową nazwą zespół występuje od 2012 roku.

✓ **Studio Piosenki CKiAL**

Studio Piosenki CKiAL Brody zostało założone w październiku 2011 roku. Zajęcia ze śpiewu prowadzi pani Kamila Woś. Celem działalności tej sekcji jest zainteresowanie dzieci i młodzieży śpiewem oraz występy na lokalnych imprezach artystycznych. Studio prowadzi również naukę podstaw gry na gitarze i pianinie. Od początku istnienia Studia Piosenki, w zajęciach brało udział ok. 50 dzieci i młodzieży. Poniżej zdjęcia z różnych imprez na których występowali uczestnicy Studia Piosenki.

✓ **Zespoły taneczne**

Pierwsza grupa taneczna powstała przy Gminnym Ośrodku Kultury i Sportu w Brodach w 2004 roku. Opiekę nad nim sprawowała pani Bożena Samela. Wtedy też przyjęto nazwę "FASCYNACJA". W niektórych okresach funkcjonowały równoległe grupy taneczne starszych dziewcząt pod nazwami: "EXTAZA", "ENIGMA" i Formacja Taneczna KCC. Młodsze dzieci, które rozpoczynały zabawę w taniec w ostatnich latach występowały pod nazwą: "Fascynacja-Mini", "Cukiereczki" i "Czekoladki". Jednak od początku działalności aż do chwili obecnej, podstawowym zespołem jest jednak "FASCYNACJA".

✓ **Gminna Orkiestra Dęta (działalność zawieszona)**

Gminna Orkiestra Dęta zawiesiła działalność z początkiem 2015 roku. Powodem zawieszenia, była zbyt niska frekwencja na próbach oraz decyzja kilku kluczowych muzyków o rezygnacji z gry w orkiestrze. Gminna Orkiestra Dęta powstała w lutym 2009 roku. Pierwsze próby rozpoczęły się w czerwcu pod kątem przygotowania repertuaru na Dożynki Powiatowo - Gminne, które odbyły się w Brodach w dniu 6.09.2009 roku.

W zakresie działalności sportowej Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Brodach prowadzi następujące grupy sportowe:

- ✓ Kamienna - IV liga
- ✓ Kamienna - junior starszy
- ✓ Kamienna - trampkarz starszy
- ✓ Szkołka piłkarska
- ✓ Piłka halowa
- ✓ Siatkówka
- ✓ ALP Brody (Amatorska Liga Piłkarska)
- ✓ Sport szkolny

Największe imprezy sportowe organizowane dla dzieci i młodzieży na terenie Gminy Brody to:

- Indywidualne Biegi Przełajowe (w roku 2016 XXIV edycja)
- Czwórbój lekkoatletyczny
- Doroczny Festiwal Gier i Zabaw Ruchowych (Tradycyjnie w okolicach Dnia Dziecka największa w gminie impreza sportowa dla najmłodszych uczniów z klas I-III)
- Zawody w trójboju lekkoatletycznym

- Rozgrywki w Tenisa Stołowego.
 - ✓ Ludowy Klub Biegacza „Rudnik”

Historia Ludowego Klubu Biegacza „Rudnik” rozpoczęła się w kwietniu 1997 roku od startów w lokalnych imprezach biegowych. Pierwsze sukcesy przyszły dopiero po 5 latach funkcjonowania LKB „Rudnik” jako klubu lokalnego. Sukcesem tego okresu było zainteresowanie licznej grupy dzieci i młodzieży ze środowiska wiejskiego możliwością uprawiania sportu bez większych nakładów finansowych ze strony rodziców młodych ludzi. Ta praca od podstaw zaowocowała sportowymi wynikami. Od 2011 roku klub odnosi sukcesy na imprezach biegowych w kraju i za granicą. W tym czasie klub zdobył następujące nagrody*:

Indywidualne: 17 tytułów Mistrza Polski, 4 tytuły vice Mistrza Polski

Drużynowo: II miejsce na Mistrzostwach Europy w biegach górskich, trzykrotnie Mistrzostwo Polski w biegach górskich

Ogółem: 65 medali Mistrzostw Polski, 95 medali Mistrzostw Makroregionu, 170 medali Mistrzostw Województwa.

*źródło: <https://www.facebook.com/Ludowy-Klub-Biegacza-Rudnik-134663770217563/timeline/>

Podsumowując, na tle danych lokalnych i regionalnych aktywność kulturalną w gminie Brody przedstawia poniższa tabela.

Tabela 31: Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice (stan na 31.12.2015r.).

Wyszczególnienie	Gmina Brody	Powiat starachowicki	Województwo świętokrzyskie	Polska
Obiekty ogółem	1	10	135	4070
Imprezy	37	368	7237	217412
Uczestnicy imprez	4400	46144	1094693	34298323
Grupy artystyczne	8	54	563	16774
Członkowie grup artystycznych	72	814	8497	299605
Koła (kluby)	2	37	632	22906
Członkowie kół (klubów)	30	581	13430	511096

Źródło: Oprac. na podst.: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/>.

Kolejnym obszarem objętym badaniem była aktywność czytelnicza mieszkańców gminy. Analizie poddano liczbę czytelników bibliotek publicznych zlokalizowanych na obszarze gminy. Dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela 32: Liczba czytelników bibliotek publicznych na terenie Gminy Brody (dane w osobach, stan na koniec 31.12).

Lp.	Nazwa Biblioteki	Liczba członków		
		2013	2014	2015
1	Biblioteka Publiczna w Brodach	589	560	566
2	Biblioteka Publiczna w Stykowie	332	340	334
3	Biblioteka Publiczna w Lubieni	200	186	180

Źródło: Urząd Gminy w Brodach.

Zestawienie danych statystycznych porównujących gminę Brody na tle danych lokalnych i regionalnych wskazuje na słabą aktywność czytelniczą mieszkańców gminy.

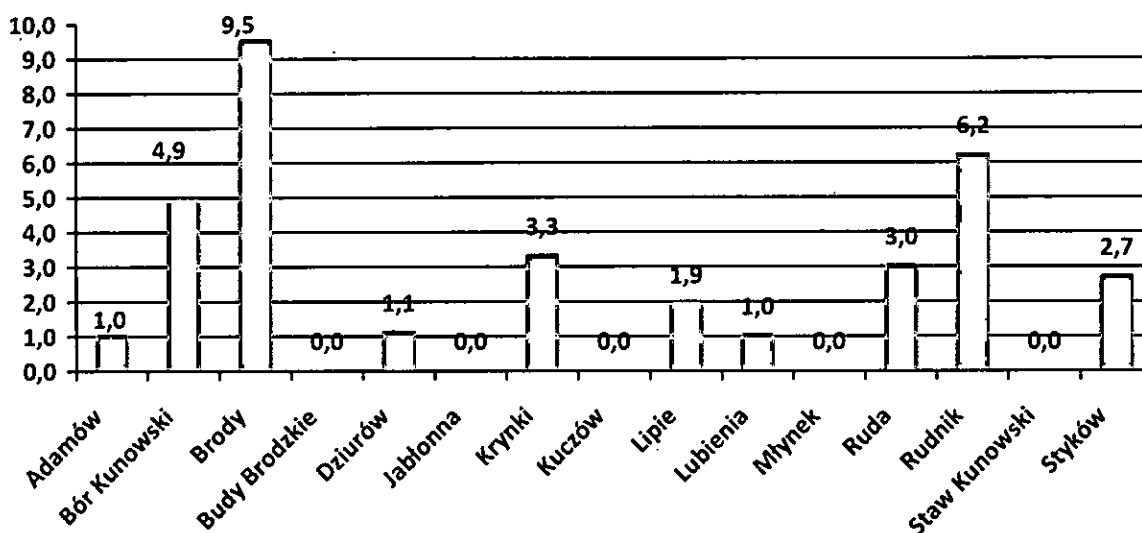
Tabela 33: Biblioteki - wskaźniki (stan na 31.12.2014r.).

Wyszczególnienie	Gmina Brody	Powiat starachowicki	Województwo świętokrzyskie	Polska
ludność na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi ujętymi zgodnie z siedzibą jednostki macierzystej)	3712	3856	4511	4100
księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	3490,6	2680,1	3395,3	3397,6
czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	98	123	133	164
wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	16,2	18,2	20,3	18,3

Źródło: Oprac. na podst.: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/>.

Kolejnym czynnikiem jaki poddano analizie jest aktywność społeczna mieszkańców. Aktywność ta może się przejawiać między innymi poprzez działalność i uczestnictwo w różnych organizacjach pozarządowych. Miernikiem wskaźnika jest liczba stowarzyszeń na 1 tys. mieszkańców. Na terenie Gminy Brody działa kilkadziesiąt stowarzyszeń (na koniec 2015 roku była to liczba 31 podmiotów). Największa ich liczba skupia się w sołectwie Brody.

Wykres 13: Liczba stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych na 1000 ludności w poszczególnych sołectwach Gminy Brody (dane według stanu na 30.03.2016 r.).

Źródło: Opracowanie własne na podst. <http://www.krs-online.com.pl/>.

Średnio w gminie Brody liczba stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych na 1000 mieszkańców wynosi 2,8. W większości sołectw osiągnięty wynik nie przekracza średniej dla gminy.

Warto zauważyć, iż Gmina Brody pod względem wskaźnika liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców osiągnęła wskaźnik lepszy niż średnia dla powiatu starachowickiego (2,64), ale gorszy niż średnia województwa świętokrzyskiego (3,27) oraz średnia krajowa (3,51).

5.2 Sfera gospodarcza

W poprzednim rozdziale dokumentu dokonano diagnozy negatywnych zjawisk społecznych. W tej części dokumentu dokonana zostanie analiza sfery gospodarczej. Stan lokalnej gospodarki (głównie podmiotów gospodarczych prowadzących na terenie gminy działalność gospodarczą, tworzących miejsca pracy) ma zasadniczy wpływ na potencjał społeczno-ekonomiczny całej gminy. Ilość firm, ich charakter oraz kondycja finansowa determinuje lokalny rynek pracy, a tym samym ma wpływ na sytuację ekonomiczną mieszkańców oraz samej gminy (np. wpływy do budżetu gminy z tytułu podatków).

5.2.1 Niski stopień przedsiębiorczości

Miarodajnym wskaźnikiem oceny negatywnych zjawisk gospodarczych jest niski stopień przedsiębiorczości. Najprostszym wskaźnikiem jest określenie ilości podmiotów w bazie REGON na 10 tys. mieszkańców. W tym celu konieczna była agregacja danych dla poszczególnych miejscowości i sołectw, które wchodzą w ich obszar. W celu określenia wielkości posłużono się danymi dostępnymi na stronie <https://prod.ceidg.gov.pl/> oraz <http://www.krs-online.com.pl/>.

Tabela 34: Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w poszczególnych sołectwach w gminie Brody (stan na 31.05.2016 r.).

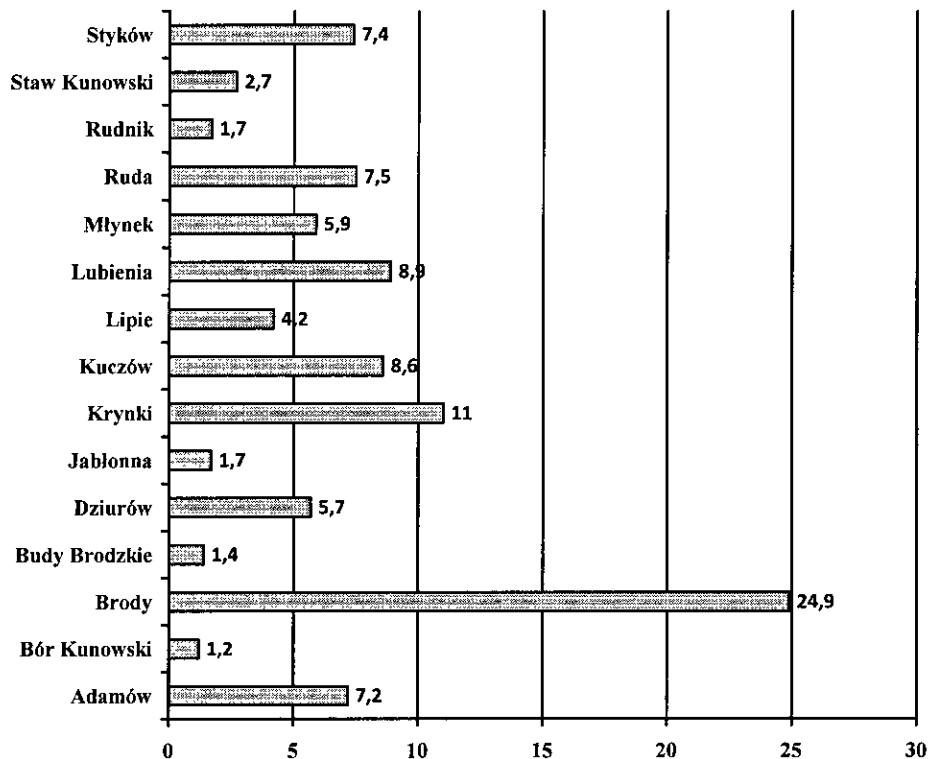
LP	Miejscowość	Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności
1	Adamów	
2	Bór Kunowski	
3	Brody	977
4	Budy Brodzkie	647
5	Dziurów	
6	Jabłonna	
7	Krynki	
8	Kuczów	
9	Lipie	
10	Lubienia	
11	Młynek	
12	Ruda	761
13	Rudnik	
14	Staw Kunowski	
15	Styków	652
Ogółem dla gminy		605

Źródło: Opracowanie własne na podst. <https://prod.ceidg.gov.pl/>, <http://www.krs-online.com.pl/>.

Najwięcej zarejestrowanych podmiotów gospodarczych jest na terenie sołectwa Brody (24,9% ogółu wszystkich podmiotów wpisanych do rejestru REGON). W większości pozostałych sołectw obserwowany jest niski stopień przedsiębiorczości. Aż 11 sołectw wyróżnia się gorszym, niż średnia dla gminy, wskaźnikiem podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności (co zostało podkreślone w powyższej tabeli). Skumulowanie przedsiębiorczości w sołectwie Brody potwierdza poniższy wykres.

Wykres 14: Udział podmiotów gospodarczych wpisanych do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej CEIDG oraz Krajowego Rejestru Sądowego w stosunku do ogólnych wartości dla gminy (dane według sołectw, stan na 31.05.2016 r.).

Źródło: Opracowanie własne na podst. <https://prod.ceidg.gov.pl/>, <http://www.krs-online.com.pl/>.

Najlepszą miarą aktywności ekonomicznej mieszkańców gminy, szczególnie w zakresie mikro i małej przedsiębiorczości jest liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

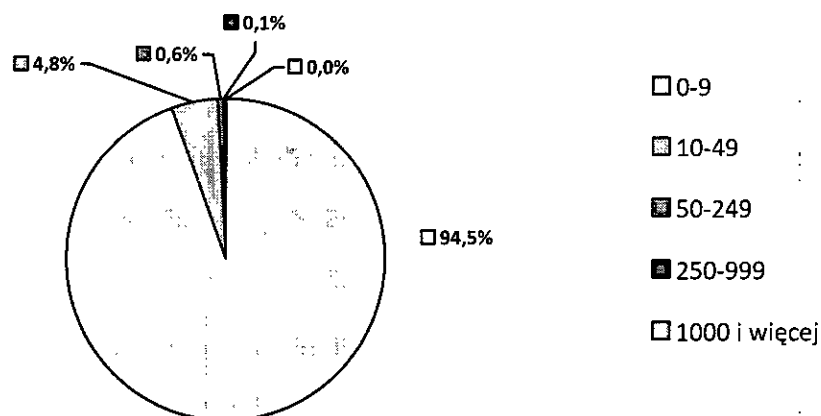
Tabela 35: Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą według wpisów do CEiDG (dane dla podmiotów aktywnych, bez podmiotów wpisanych do KRS o stan na 05.2016r.).

LP.	Miejscowość	Os. fiz. prowadzące działalność gospodarczą	Liczba mieszkańców (12.2015)	Os. Fizyczne prowadzące działalność gosp. na 1000 ludności	Koncentracja
1	Adamów	28	962	29	1,12
2	Bór Kunowski	2	205	10	3,35
3	Brody	70	1689	41	0,79
4	Budy Brodzkie	3	139	22	1,51
5	Dziurów	27	918	29	1,11
6	Jabłonna	9	353	25	2,28
7	Krynki	53	1213	44	0,75
8	Kuczów	38	957	40	0,82
9	Lipie	10	516	19	1,98
10	Lubienia	32	1041	31	1,06
11	Młynek	22	923	24	1,17
12	Ruda	20	657	30	1,07
13	Rudnik	4	322	12	2,63
14	Staw Kunowski	11	321	34	0,95
15	Styków	29	752	39	0,85
	RAZEM	358	10968	33	

Źródło: Opracowano na podstawie danych <https://prod.ceidg.gov.pl/>.

W ponad połowie sołectw na terenie Gminy Brody liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 ludności zawierała wartości poniżej średniej dla gminy.

Wielkość podmiotów gospodarczych na terenie gminy wskazuje na dominujący udział mikro firm. Liczba firm zatrudniających do 9 osób na koniec 2015 r. wyniosła 629 podmiotów, co stanowiło wartość 94,5% ogółu podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy. Ogółem sektor MSP (liczba pracowników 0-249) reprezentowało 669 podmiotów. Tylko jeden podmiot zatrudniał od 250 do 999 osób. Na koniec 2015 r. żaden podmiot prowadzących działalność na terenie Gminy Brody nie zatrudniał więcej niż 1000 osób.

Wykres 15: Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON z terenu Gminy Brody według liczby zatrudnianych pracowników (stan na 31.12.2015r.).

Źródło: Oprac. na podst.: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/>.

Większość firm prowadzących działalność gospodarczą stanowił sektor prywatny. Na koniec 2015 roku podmioty prywatne stanowiły liczbę 649 (w sektorze publicznym było 21 podmiotów).

Diagnoza jednoznacznie wskazuje na słabą przedsiębiorczość na obszarze niemal całej gminy. Potwierdza to analiza na tle danych lokalnych i regionalnych.

Tabela 36: Podmioty gospodarki REGON - wybrane wskaźniki dla Gminy Brody na tle danych lokalnych, regionalnych i krajowych (stan na 31.12.2015r.).

Wyszczególnienie	Gmina Brody	Powiat starachowicki	Województwo świętokrzyskie	Polska
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	604	781	880	1089
podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności	60	78	88	109
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	51	60	67	77
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	2,80	2,64	3,27	3,51

Źródło: Oprac. na podst.: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/>.

Dane archiwalne wskazują tendencję wzrostową zarówno liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności, jak również osób fizycznych

prowadzących działalność gospodarczą na 1000 ludności. Niestety osiągnięte rokrocznie średnie wartości dla Gminy Brody znacznie odbiegają od średnich wartości notowanych w powiecie starachowickim i województwie świętokrzyskim.

Tabela 37: Podmioty gospodarki REGON - wybrane wskaźniki dla Gminy Brody na tle danych lokalnych i regionalnych w latach 2010-2015 (stan na 31.12).

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności						
Woj. świętokrzyskie	848	829	848	866	872	880
Powiat starachowicki	774	737	745	773	781	781
Gmina Brody	545	549	565	572	595	604
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności						
Woj. świętokrzyskie	68	65	66	67	67	67
Powiat starachowicki	62	58	58	60	61	60
Gmina Brody	46	46	47	50	50	51

Źródło: Oprac. na podst.: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/>.

Do głównych pracodawców na terenie Gminy Brody można zaliczyć następujące firmy¹⁰:

- ✓ "ZĘBIEC" Zakłady Górniczo - Metalowe S.A.
- ✓ GERSAND Spółka z o.o. Spółka komandytowa ul. Żabia 21, 27-400 Ostrowiec Św.
- ✓ Z.P.H.U. "MIKRON" (produkcja części do samochodów i maszyn) z Lubieni
- ✓ P.P.H.U. "SPEC" s.c. Artur Śliwa Wiesław Zawłocki
- ✓ P.W. "TRUCHLEWSKI" (Usługi instalacyjne sieci wod-kan, co i gaz) Brody
- ✓ Zakład usług Leśnych "Leśnik" Krynki
- ✓ Gminna Spółdzielnia "Samopomoc Chłopska" w Brodach - sieć sklepów branży spożywczo – przemysłowej
- ✓ Ośrodek Usług Socjalnych "Relax" Brody
- ✓ P.P.H.U. "IRENA" (stacja paliw) Krynki
- ✓ 'ZEJ-DROB' (ubojnia drobiu) Adamów
- ✓ "PROP-BUT" Zakład Dystrybucji Gazu
- ✓ Firma Transportowo -Handlowa "MIRADEx" Mirosław Kędziński Staw Kunowski
- ✓ P.W. "BUDZYŃ" (przetwórstwo mięsa) Krynki

¹⁰ Na podstawie <http://brody.info.pl/firmy.html>.

- ✓ "KUCHARSCY" sp. j. (stacja paliw, piekarnia) Lubienia
- ✓ Kopyś Ryszard (piekarnia) Ruda
- ✓ Pocheć Andrzej (piekarnia) Krynki
- ✓ Stachuczy Edward (piekarnia) Brody
- ✓ P.P.H. "KWASMAR" (przetwórstwo spożywcze) Adamów

Jednym z głównych pracodawców sektora publicznego jest Urząd Gminy w Brodach wraz z jednostkami podległymi i oświatowymi. Tylko niewielka część mieszkańców zajmuje się agroturystyką oraz usługami turystycznymi, choć Gmina posiada duże atuty turystyczne. Przede wszystkim są to znaczne obszary leśne (możliwość rozwoju turystyki pieszej, rowerowej).

Na miejscowym terenie jest potencjał do rozwoju turystyki historycznej (tereny przemysłowe dawnego Staropolskiego Zagłębia Przemysłowego, Centralnego Okręgu Przemysłowego). Teren gminy od wczesnego średniowiecza stanowił ważne skrzyżowanie szlaków handlowych a same Brody stanowiły punkt przeprawy (bród) przez rzekę. Nazwa Brody wiąże się z miejscem, gdzie można było przejść lub przejechać na drugi brzeg. Miejsca takie były odpowiednio oznaczone wbitymi w dno drągami a koryto rzeki było wykładane darnicami lub kłodami. Z brodu przez Kamienną korzystali podróżujący z południa na północ (przez Opatów, Łagów, Wąchock, Iłżę) oraz z zachodu na wschód (przez Iłżę, Solec). Brody należą do najstarszych w Polsce ośrodków przemysłowych. Wprawdzie udokumentowana w pisanych źródłach historia przemysłu w tej miejscowości rozpoczyna się 19 stycznia 1624 roku, kiedy to Mikołaj Szyszkowski - bratanek biskupa krakowskiego odstąpił Mikołajowi Skarszewskiemu i jego żonie Annie z Biskupskich kuźnicę Bród w kluczu iłżeckim, jednakże inne źródła w sposób pośredni ukazują, że historię hutnictwa w Brodach należy datować o około 100 lat wcześniej.

W XIX wieku w ramach inwestycji rządowej w Brodach zbudowano pudlingarnię i walcownię oraz osiedle przyfabryczne. Pudlingarnia Brodzka miała produkować rocznie około 40 tys. cetnarów żelaza pudlingowego. Osiedle przyfabryczne budowane równocześnie z zakładem składało się z domków dla robotników budowanych z kamienia łamanego, krytych gontem. W połowie XIX wieku. W okolicach Brodów funkcjonował kamieniołom wyposażony w trzy piece. Produkowane tam wapno hydrauliczne miało jakość najlepszego cementu portlandzkiego. Przy zakładzie brodzkim była czynna cegielnia o dwóch piecach, które dostarczały cegłę budowlaną czerwoną i cegłę ogniotrwałą dla potrzeb zakładów. Kres

działalności przemysłowej w Brodach położyła powódź z 1903 roku. Do dziś zachowały się tylko nieliczne ślady dawnych obiektów, m.in. fragment pięknego kamiennego przelewu (cztery przęsła z dawniej siedmioprzęsłowego), skompilowany z oryginalnego przyczółka ze skrzydełkiem, dwóch przęseł i luźno stojącego filara - jest jednym z najcenniejszych zabytków budownictwa hydrotechnicznego w Staropolskim Zagłębiu Przemysłowym.

Niewątpliwym turystycznym atutem Gminy jest także zbiornik wodny Brody Iłżeckie na rzece Kamiennej położony w sołectwie Brody. Zbiornik powstał w latach 1960-1964 dla zaopatrzenia w wodę zakładów przemysłowych w Zębcu i Tychowie. Aktualne funkcje zbiornika to:

- ochrona powodziowa
- wyrównanie minimalnych przepływów rzeki Kamiennej poniżej zbiornika
- energetyczna
- rekreacyjna
- wędkarstwo

Pojemność całkowita zbiornika to 7,59 mln m³, a jego powierzchnia przy max. poziomie piętrzenia to 203,8 ha (wg pomiarów IMGW czerwiec 2010 r., źródło: <http://warszawa.rzgw.gov.pl/>). Zbiornikiem zarządza Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie (RZGW). Choć jest to jeden z największych sztucznych zbiorników wodnych w województwie świętokrzyskim, to jego potencjał nie jest wykorzystywany. Pogarszający się z roku na rok stan wody w zbiorniku Brody Iłżeckie zniechęca do wypoczynku i rekreacji na terenie gminy. Choć na przestrzeni kilku ostatnich lat wiele zrobiono w bezpośrednim otoczeniu zbiornika (uporządkowanie terenów wokół zbiornika), to lista potrzeb inwestycyjnych i związanych z nimi oczekiwań jest długa. Sytuacji nie poprawia jednak zawiła sytuacja własnościowa zbiornika oraz terenów przyległych (obiektom zarządza RZGW w Warszawie, część terenów przyległych należy do kolei, część do właścicieli prywatnych, a samorząd gminy gospodaruje niewielkimi terenami położonymi głównie poza bezpośrednim otoczeniem zbiornika). Wieloletnie zaniedbania inwestycyjne na zbiorniku oraz wokół niego sprawiły, że z roku na rok malała liczba turystów odwiedzających gminę. Brak turystów pogłębiał zaniedbania inwestycyjne w infrastrukturze turystycznej. Aktualną bazę turystyczną na terenie Gminy Brody przedstawia poniższa tabela.

Tabela 38: Liczba obiektów turystycznych /gospodarstw agroturystycznych oraz liczba miejsc noclegowych w tych obiektach (dane dla Gminy Brody, stan na 31.05.2016r.).

Lp.	Nazwa obiektu	Lokalizacja	Liczba miejsc noclegowych
-----	---------------	-------------	---------------------------

1	Gospodarstwo agroturystyczne Olga i Stanisław Kosior	Lipie, ul. Podłaziska 14 tel. 041 274- 57-60	8
2	Karczma "U Jana"	Kuczów ul. Ostrowiecka 37, tel. (0- 41) 271 67 71	45
3	Zajazd, Restauracja "CARMEN"	Brody ul. Ostrowiecka 16 tel.. (0-41) 271 14 14	18
4	Motel, przystań wodna	Brody ul. Starachowicka 35 tel./fax (0-41) 271 63 92, 0-604 103 886	35
5	Ośrodek Wypoczynkowy "OCZKO"	Krynki ul. Starachowicka 55 tel./fax: (0-41) 271 66 96	50
6	Ośrodek Wypoczynkowy Gospodarstwo Pomocnicze DPS Styków Powiatowy Zakład Aktywności Zawodowej (nad zalewem)	Styków, ul. Świętokrzyska 125, tel. 041 271-65-02 (w sezonie letnim) tel. (0-41) 271 63 86	50
7	Restauracja "KARPIK"	Brody ul. Starachowicka 27 tel. (0- 41) 271 65 16	b.d.
8	Irena – Restauracja i Hotel	Krynki, ul. Ostrowiecka 32, tel. 041 271-16-26	11
9	Restauracja, Zajazd "SZARY WILK"	Młynek ul. Warszawska 9 tel. (0-41) 271 18 67	b.d.

Źródło: Oprac. Urząd Gminy w Brodach

Zdecydowana większość zaplecza turystycznego zlokalizowana jest wokół zbiornika Brody Iłżeckie. Wokół zalewu położone są ośrodki wypoczynkowe, pola biwakowe, gospodarstwa agroturystyczne, wypożyczalnie żaglówek, kajaków, rowerów wodnych oraz restauracje. Część wymaga niezbędnych inwestycji, ale brakuje środków na pokrycie kosztów tych przedsięwzięć.

Istotnym problemem sfery gospodarczej na terenie gminy jest słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw. Objawia się ona nie tylko małą liczbą zatrudnianych pracowników, ale także niewielką wielkością nakładów inwestycyjnych. Ze względu na brak danych statystycznych dla Gminy Brody kondycję lokalnych przedsiębiorstw można porównać zestawiając dane statystyczne dla powiatu starachowickiego i województwa świętokrzyskiego. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca w powiecie starachowickim na koniec 2014 roku wyniosły 1 682,6 zł. i były niższe niż średnie wartości dla województwa świętokrzyskiego (2 179,9 zł.) oraz dużo niższe niż średnie wartości dla Polski (3 905,4 zł.). Dla powiatu starachowickiego niekorzystnie przedstawia się także wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca. Na koniec 2014 r. wartość ta wyniosła 25 458,5 zł. (w województwie było to 30 908,0 zł., a w skali całego kraju 44 343,9 zł.).

Słabą kondycję lokalnego biznesu potwierdziły konsultacje społeczne. Firmy niechętnie inwestują na terenie Gminy Brody. Jednym z zasadniczych powodów jest brak uzbrojonych terenów inwestycyjnych oraz zaniedbany zbiornik wodny w Brodach.

5.3 Sfera przestrzenno-funkcjonalna

W celu zdiagnozowania obszarów problemowych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej dokonano, tam, gdzie było to możliwe, analizy przestrzennej dla poszczególnych sołectw w gminie.

Ogólna diagnoza sfery przestrzenno-funkcjonalnej wskazuje, że dostępność do podstawowych usług na terenie Gminy Brody jest stosunkowo dobra.

Na terenie Gminy funkcjonuje kilka Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej. Zlokalizowane są one w sołectwach: Krynki, Styków oraz Lubienia.

Na terenie gminy znajduje się kilka parafii Kościoła Rzymsko-Katolickiego. Są to: Parafia p.w. Wniebowzięcia N. M. P. Krynki, Parafia p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego w Lubieni, Parafia p.w. św. Jana Chrzciciela w Adamowie, parafia p.w. NMP Wspomożenia Wiernych w Stykowie oraz Parafia p.w. św. Stanisława Biskupa w Dziurowie.

Dostęp do infrastruktury kulturalnej zabezpiecza Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Brodach. Siedziba mieści się w Brodach przy ul. Radomskiej 34, ale głównymi miejscami, które skupiają osoby aktywnie uczestniczące w życiu kulturalnym są świetlice wiejskie. Świetlice są miejscami otwartymi na każdego bez względu na status społeczny, wykształcenie, sytuację socjalno – bytową. Są miejscami przeznaczonym do spędzania czasu wolnego, rekreacji, rozwijania zainteresowań, a także integracji lokalnych społeczności. Na terenie gminy świetlice/domy ludowe zlokalizowane są w 4 miejscowościach, tj. Brody, Krynki, Kuczów oraz Styków.

Dostęp do podstawowej bazy sportowo-rekreacyjnej zabezpieczają także obiekty szkolne. Każda szkoła podstawowa i gimnazjum posiada dostęp do boiska sportowego.

Ponadto strefy rekreacji sportu dla dzieci i młodzieży znajdują się w miejscowości Styków, Lipie, Lubienia, Krynki i Brody. Strefy rekreacji dla małych dzieci znajdują się w Adamowie, Brodach i Dziurowie.

5.3.1 Transport

Infrastrukturę transportową na terenie Gminy Brody tworzy sieć dróg oraz linia kolejowa. Przez teren Gminy Brody przebiega droga krajowa nr 9 (o znaczeniu międzynarodowym) z Warszawy przez Radom, Rzeszów do Barwinka oraz droga krajowa nr 42 ze Skarżyska-Kamiennej, przez Starachowice do Rudnika. Sieć drogową uzupełniają drogi powiatowe oraz gminne. Przez teren gminy nie przebiega żadna droga wojewódzka.

Tabela 39: Wykaz dróg i ulic na terenie Gminy Brody z podziałem na klasy (stan na 31.05.2016 r.).

Nr drogi nowy/stary	Klasa drogi*	Nazwa drogi	Długość drogi (km)
0613 T (15916)	G	Styków - Pawłów	0,915
0613 T (15918)	G	Starachowice- Adamów - Styków	6,497
0625 T (15929)	G	Krynki - Brody	3,740
0627 T (15931)	G	Styków - Kałków	2,679
0621 T (15925)	G	Brody – Staw Kunowski – Rudnik	6,573
0626 T (15930)	Z	Styków - Brody	3,944
0624 T (15928)	Z	Krynki Fabryczne – Krynki Małe	3,147
0616 T (15920)	Z	Starachowice – Dziurów - Styków	3,711
0623 T (15927)	Z	Krynki Duże - Rudnik	1,980
0614 T (15917)	L	Kuczów przez wieś	1,439
0615 T (15919)	L	Adamów przez wieś	2,770
0618 T (15922)	L	Lipie – Henryk - Szyb	5,356
0619 T (15923)	L	Komorniki - Suszarnia	1,784
0620 T (15924)	L	Lubienia – Przymiarki – Budy Brodzkie – Działki - Młynek	6,578
0622 T (15926)	L	Bór Kunowski – Staw Kunowski	4,209
Razem:			60,385

G – drogi powiatowe główne – centralna sieć dróg powiatowych, stanowiąca połączenia miast ze sobą, połączenia siedzib powiatu z siedzibami gmin, połączenia siedzib gmin ze sobą, odcinki drogi spełniające układ sieci, drogi obciążone ruchem komunikacji publicznej
Z – drogi powiatowe zbiorcze – uzupełniająca sieć dróg powiatowych, obciążona ruchem komunikacji publicznej, spełniająca przesłanki ustawy o drogach publicznych

L – drogi powiatowe lokalne – do ewentualnego przekazania do gmin – nie spełniają przesłanek ustawy o drogach publicznych, nie stanowią połączenia miast, będących siedzibami powiatów siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą, brak jest regularnej komunikacji publicznej, drogi w większości stanowiące tylko dojazdy do wsi, po których odbywa się ruch lokalny.

Źródło: Dane Urząd Gminy w Brodach.

Transport szynowy zabezpiecza magistrała kolejowa Łódź Kaliska – Dębica. Stacje kolejowe znajdują się w Stawie Kunowskim, Brodach oraz Stykowie.

Większość sołectw z terenu Gminy Brody ma zapewnioną możliwość korzystania z komunikacji. Za przewóz osób odpowiada Miejski Zakład Komunikacyjny w Starachowicach, Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej (PKS), Polskie Koleje Państwowe (PKP) oraz prywatni przewoźnicy (BUS). Zasadniczym problemem jest częstotliwość połączeń. Niewielka ich liczba nie jest dostosowana do potrzeb społeczności lokalnych, w efekcie czego mieszkańcy zmuszeni są do korzystania z własnych środków transportu.

5.3.2 Ochrona dziedzictwa kulturowego

Ochronie prawnej podlegają zabytkowe obiekty architektoniczne. Choć na terenie gminy nie jest ich wiele, to jednak podnoszą one jej walory turystyczne i krajobrazowe. Zestawienie zabytków przedstawia poniższa tabela.

Tabela 40: Rejestr zabytków nieruchomych położonych na terenie Gminy Brody (według stanu na dzień 31.12.2014 r.).

Miejscowość	Nazwa obiektu	Nr w rejestrze zabytków nieruchomych („A”), założonym dla woj. świętokrzyskiego
Brody	urządzenie wodne na rzece Kamiennej, nr rej.: 317 z 1.12.1956	A.801/1-2
	• tama, nr rej.: 176 z 15.06.1967	
	• przepust, nr rej.: 176 z 15.06.1967	
Brody	dom zarządu dawnej walcowni i pudlingarni, nr rej.: 181 z 06.09.1971 i z 30.09.1996	A.802
Brody	dom nr 233 (ob. ul. Szkolna 5), nr rej.: 1181 z 16.05.1994	A.803
Krynki	zespół kościoła par. pw. św. Marcina i Wniebowzięcia NMP	A.804/1-3
	• kościół, nr rej.: 212 z 02.10.1956 oraz 160 z 23.06.1967	
	• otoczenie (brama), nr rej.: 212 z 02.10.1956	
Starachowicka Kolej Dojazdowa: odcinek kolei wąskotorowej w obrębie terytorium Gminy Brody, w skład której wchodzi: tory zasadnicze, tory boczne dodatkowe i rozjazdy zwyczajne oraz obiekty inżyniersko-techniczne (mosty, wiadukty i przepusty kolejowe). Jest usytuowana w bliskim sąsiedztwie miejscowości Lipie. Jej trasa biegnie ze Starachowic do Iłży. Aktualnie linia jest uruchomiona na odcinku Starachowice – Lipie.		1184 z 14.02.1995, A.827

Źródło: „Rejestr zabytków woj. świętokrzyskiego” - <http://zabkielce.prot.pl/dane/nieruchome.pdf>.

Tabela 41: Inne obiekty zabytkowe w gminie Brody (stan na dzień 31.05.2016 r.).

Miejscowość	Opis obiektu
Krynki	Kapliczka przydrożna koło kościoła w Krynkach Jest to kamienna rzeźba przedstawiająca Św. Stanisława Biskupa. Według niektórych podań może pochodzić z II połowy XVI w.
Brody	Kapliczka z 1817 roku Stoi w Brodach przy dawnej drodze w pobliżu torów oraz Zalewu Bródzkiego. Pielęgnowana i co roku odnawiana. Na cokole wryty jest następujący tekst: „Za bytności pisarzem Pawła Tanuddowskiego w roku 1817”. Kapliczka była pierwotnie ustawiona na rozstaju dróg, koło mostu nad potokiem Ruśnia. Po ogromnej powodzi w 1903 roku, została przeniesiona w obecne miejsce.
Krynki	Figura Chrystusa Frasobliwego Pochodzi z pocz. XIX w. Znajduje się w z w Krynkach u zbiegu ulic: Kościelnej, Szkolnej i Długiej.
Krynki	Kapliczka Św. Jana Nepomucena Datowana na pocz. XIX wieku Znajduje się w Krynkach przy ulicy Długiej.
Lubienia	Kapliczka Św. Jana Nepomucena
Brody	Figura Chrystusa Frasobliwego w Brodach (ulica Radomska)
Lipie	Kapliczka w Lipiu Pochodzi z 1849 r. Postawiona w czasie epidemii cholery.
Krynki	Kapliczka w Krynkach z 1904 roku

	Kamienna figura Matki Bożej została ustawiona w 50-tą rocznicę ogłoszenia dogmatu o niepokalanym poczęciu Najświętszej Maryi Panny. Stoi przy skrzyżowaniu ulic: Aptecznej i Kościelnej.
Styków	Kapliczka z 1912r. w Stykowie Znajduje się przy skrzyżowaniu ulic: Słonecznej i Wylotowej.
Styków, Młynek, Staw Kunowski, Brody	Dawne młyny napędzane przez koła wodne. Zbudowane na ogół przy stawach powstałych ze spiętrzenia wód mniejszych rzek. Choć dawno przestały mleć ziarno, to w niektórych zachowały się jeszcze mechanizmy przemiałowe.

Źródło: <http://brody.info.pl/zabytki.html>.

Największe nasycenie obiektami zabytkowymi występuje w sołectwie Brody oraz Krynki. Z kolei na obszarze wielu sołectw w ogóle nie ma obiektów zabytkowych. W tabeli poniżej kolorem wyróżniono sołectwa, na terenie których liczba obiektów zabytkowych na 1000 mieszkańców nie przekracza średniej dla gminy.

Tabela 42: Liczba zabytków w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Lp.	Sołectwo	Liczba zabytków	Liczba zabytków w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
1	Adamów	0	
2	Brody	5	3,6
3	Budy Brodzkie	0	
4	Bór Kunowski	0	
5	Dziurów	0	
6	Jabłonna	0	
7	Krynki	5	4,1
8	Kuczów	0	
9	Lipie	1	3,9
10	Lubienia	1	
11	Młynek	0	
12	Ruda	0	
13	Rudnik	0	
14	Staw Kunowski	0	3,1
15	Styków	1	2,7
	Razem	13	1,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: <http://brody.info.pl/zabytki.html> oraz <http://zabkielce.prot.pl/>.

5.4 Sfera techniczna

W analizowanym obszarze wzięto pod uwagę degradację stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz zdiagnozowano brak funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych.

Dominującym typem zabudowy w gminie Brody jest zabudowa jednorodzinna, która jest w posiadaniu właścicieli prywatnych. Na terenie gminy nie funkcjonują spółdzielnie

mieszkaniowe brak jest też typowego budownictwa wielorodzinnego. Gmina nie posiada zasobów mieszkaniowych (mieszkania komunalne).

Według danych na koniec 2014 roku w całej gminie Brody znajdowało się 3 128 budynków mieszkalnych, tj. 17,8% ogólnej liczby budynków mieszkalnych w powiecie starachowickim. 91% budynków posiadało odstęp do wodociągu, w 73,2% mieszkań znajdowała się łazienka, a w 75,4% centralne ogrzewanie. Wartości te są lepsze niż średnie wartości dla województwa świętokrzyskiego na obszarach wiejskich.

Tabela 43: Mieszkania wyposażone w instalacje – w % ogółu mieszkań zlokalizowanych na wsi (stan na 31.12.2014r.).

Wyszczególnienie	Wodociąg	Łazienka	Centralne ogrzewanie
Polska	91,9	82,2	70,6
Województwo świętokrzyskie	86,5	72,6	65,9
Powiat starachowicki	90,0	73,1	75,0
Gmina Brody	91,0	73,2	75,4

Źródło: Opracowano na podstawie danych UG Brody.

Niekorzystnie wypada jednak porównanie zasobów mieszkaniowych.

Tabela 44: Zasoby mieszkaniowe – wskaźniki dla Gminy Brody na tle danych lokalnych i regionalnych (dane procentowe, stan na 31.12.2014 r.).

Wyszczególnienie	Gmina Brody	Powiat starachowicki	Województwo świętokrzyskie
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	76,5	68,6	73,9
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	3,85	23,7	25,5
Mieszkania na 1000 mieszkańców	3,76	345,9	345,2

Źródło: Opracowano na podstawie danych UG Brody.

Ogółem na koniec 2014 roku w gminie Brody wszystkie zasoby mieszkaniowe liczyły 3317 mieszkań, w których znajdowało się 12768 izb. Średnio na jedno mieszkanie przypadało 3,85 izb. Łączna powierzchnia użytkowa mieszkań liczyła 253 868 m² (średnio 76,54 m²).

Analiza parametrów statystycznych dla Gminy Brody, w porównaniu do średniej dla województwa Świętokrzyskiego wykazała, iż przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań jest wyższa niż średnia dla województwa (73,85). Również liczba izb w mieszkaniu w gminie Brody jest większa niż średnia województwa (3,76).

5.4.1 Infrastruktura

Analizie poddana została dostępność do podstawowej infrastruktury technicznej (dostępność do sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej).

Gmina Brody jest w ponad 95% zwodociągowana. Główny pobór wody dla mieszkańców Gminy Brody zabezpiecza ujęcie w Trębowcu (Gmina Mirzec). Ponadto część Mieszkańców sołectwa Krynki i Brody korzysta z eksploatowanego przez Zakład Gospodarki Komunalnej w Brodach ujęcia znajdującego się w miejscowości Krynki.

Gmina Brody posiada dwie oczyszczalnie ścieków. Oczyszczalnie znajdują się na terenie miejscowości Krynki i Styków. Na koniec grudnia 2013 r. Gmina była skanalizowana w 77%.

Gmina jest zgazyfikowana w około 97%. Na terenie Gminy Brody wszystkie budynki użyteczności publicznej zostały wyposażone w ogrzewanie gazowe oraz przeprowadzono w nich termomodernizację. Gorzej wygląda sytuacja w przypadku gospodarstw domowych, gdzie głównym paliwem pieców domowych jest węgiel. Domowe systemy grzewcze nie posiadają także jakichkolwiek urządzeń ochrony powietrza.

Zbiornicze zestawienie podstawowych danych dotyczących infrastruktury sieciowej na terenie Gminy Brody przedstawia poniższa tabela.

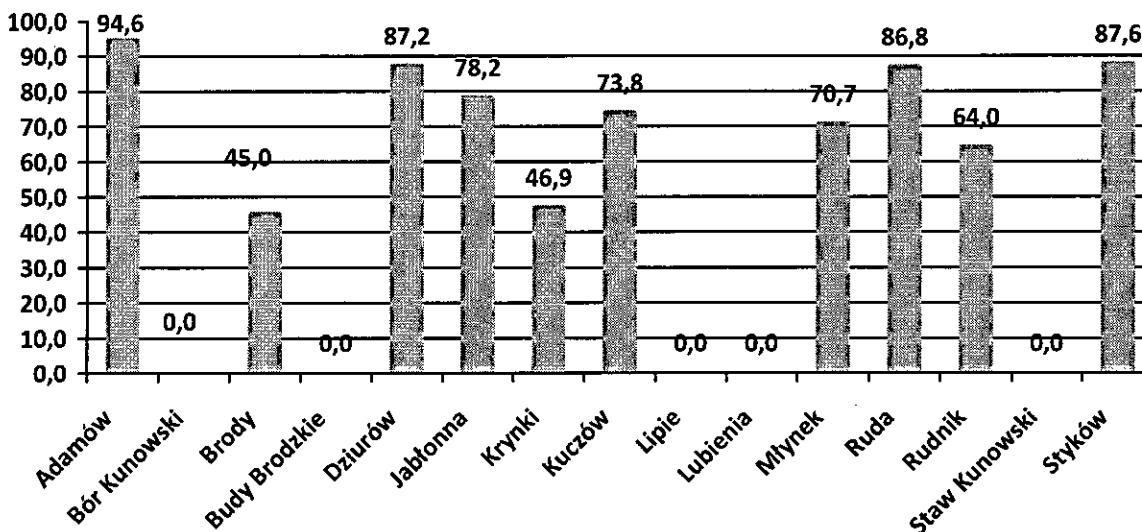

Tabela 45: Liczba aktywnych przyłączy wodociągowych, przyłączy kanalizacyjnych oraz aktywnych przyłączy gazowych w poszczególnych sołectwach na terenie Gminy Brody (stan na 30.04.2016 r.).

lp.	Sołectwo	Liczba aktywnych przyłączy wodociągowych	Udział %	Liczba przyłączy kanalizacyjnych	Udział %	Liczba aktywnych przyłączy gazowych	Udział %
1	Adamów	259	7,12	245	12,49	135	6,63
2	Brody	809	22,25	364	18,56	408	20,03
3	Budy Brodzkie	46	1,27	0	0,00	28	1,37
4	Bór Kunowski	66	1,82	0	0,00	0	0,00
5	Dziurów	265	7,29	231	11,78	132	6,48
6	Jablonna	87	2,39	68	3,47	43	2,11
7	Krynki	569	15,65	267	13,62	299	14,68
8	Kuczów	275	7,56	203	10,35	179	8,79
9	Lipie	140	3,85	0	0,00	83	4,07
10	Lubienia	280	7,70	0	0,00	187	9,18
11	Młynek	242	6,66	171	8,72	181	8,89
12	Ruda	182	5,01	158	8,06	113	5,55
13	Rudnik	100	2,75	64	3,26	78	3,83
14	Staw Kunowski	99	2,72	0	0,00	60	2,95
15	Styków	217	5,97	190	9,69	111	5,45
	Razem	3636		1961		2037	

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Brodach.

Problem niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną dotyka sołectwa: Budy Brodzkie, Bór Kunowski, Lipie, Lubienia oraz Staw Kunowski, gdzie brakuje sieci kanalizacyjnej oraz dodatkowo (w przypadku sołectwa Bór Kunowski) sieci gazowej.

Wykres 16: Zestawienie liczby przyłączy kanalizacyjnych w stosunku do przyłączy wodociągowych.

Źródło: Opracowanie własne na podst. danych Urzędu Gminy w Brodach.

Średni w gminie 53,9% gospodarstw, w których jest przyłącze wodociągowe nie posiada dostępu do sieci kanalizacyjnej.

5.5 Sfera środowiskowa

Przewarżający obszar Gminy Brody zajmują tereny leśne (ok. 72% powierzchni). Niezwykle istotna jest więc ochrona środowiska naturalnego oraz wykorzystanie jego walorów do promocji i rozwoju gminy. Z uwagi na zróżnicowanie i bogactwo walorów środowiska przyrodniczego, a zwłaszcza bogactwo i różnorodność ekosystemów zbliżonych do naturalnych, Gmina Brody znajduje się w obrębie korytarza ekologicznego obejmującego swym zasięgiem dolinę rzeki Kamiennej i lasy Puszczy Iłżeckiej. Utworzono tu Obszar Chronionego Krajobrazu w Dolinie Kamiennej (OChKDK). Jego najważniejszą funkcją ekologiczną jest zabezpieczenie trwałej ochrony zbiorników wód podziemnych i wód powierzchniowych oraz odtworzenie i zachowanie przez dolinę rzeki Kamiennej znaczącej roli regionalnego korytarza ekologicznego, łączącego Świętokrzyski Park Narodowy oraz parki krajobrazowe Gór Świętokrzyskich z kompleksem Lasów Iłżeckich od północy i chronioną doliną Wisły od wschodu.

Na terenie Gminy Brody występują następujące formy ochrony przyrody¹¹.

Tabela 46: Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Brody (stan na 31.05.2016 r.).

LP.	Forma ochrony	Nazwa	Data utworzenia	Charakterystyka
1	Rezerwat przyrody	Skały pod Adamowem	01.08.1995	Powierzchnia: 8,98 ha. Rezerwat przyrody nieożywionej. Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych wychodni piaskowców dolnotriasowych.
2	Rezerwat przyrody	Rosochacz	02.09.1997	Powierzchnia: 30,44 ha. Rezerwat leśny. Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych naturalnych wielogatunkowych drzewostanów porastających
3	Rezerwat przyrody	Skały w Krynkach	23.09.1997	Powierzchnia: 25,10 ha. Rezerwat przyrody nieożywionej. Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych naturalnych piaskowców dolnotriasowych.
4	Obszar chronionego krajobrazu	Dolina Kamiennej	01.01.1995	Powierzchnia: 72634,00 ha. Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Kamiennej tereny rozciągające się wzdłuż doliny rzeki Kamiennej i jednego z jej prawobrzeżnych dopływów-Kamionki.
5	Obszar Natura 2000	Wzgórza Kunowskie	01.03.2011	Kod obszaru: PLH260039 Powierzchnia: 1868,67 ha
6	Obszar Natura 2000	Uroczyska Lasów Starachowickich	01.03.2011	Kod obszaru: PLH260038 Powierzchnia: 2349,18 ha
	Pomnik przyrody		20.12.1997	4 szt. - W chwili obecnej pozostały jedynie trzy z czterech sztuk. W roku 2003 jedno drzewo zostało połamane przez wiatr. Leśnictwo Lubienia, oddział 78b
	Pomnik przyrody		20.12.1997	Pojedyncze drzewo przy osadzie Leśnictwa Godów (w obwodzie 294)
	Pomnik przyrody		17.06.2006	Drzewo pojedyncze. Wiek około 300-400 lat. ok.. 400 m na pd od afsltowej drogi z Lubieni.
	Pomnik przyrody		02.10.1987	Liczne urwiska i ambony skalne o wysokości do 5 m, występujące w pasie o długości ok.. 50 m i szerokości ok.. 15 m. Urwiska częściowo są podcięte od dołu tworząc nisze i okapy. Formy skalne zbudowane są z piaskowców dolnotriasowych barwy szarozółtej. na północnym zboczu doliny Kamiennej, ok. 300 m powyżej Zalewu Brodzkiego
	Pomnik przyrody		02.10.1987	Ambona i urwisko skalne w zboczu doliny rzeki Kamiennej o wysokości do 8 m i długości do 70 m oraz spoczywający obok (nieco poniżej) wielki monolit skalny - baszta skalna obcięta prawie ze wszystkich stron pionowymi ścianami o średnicy 15-20 m i wysokość. Położenie: na północnym zboczu doliny Kamiennej, ok. 300 m

¹¹ Zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009r. Nr 151, poz. 1220 ze zm.)

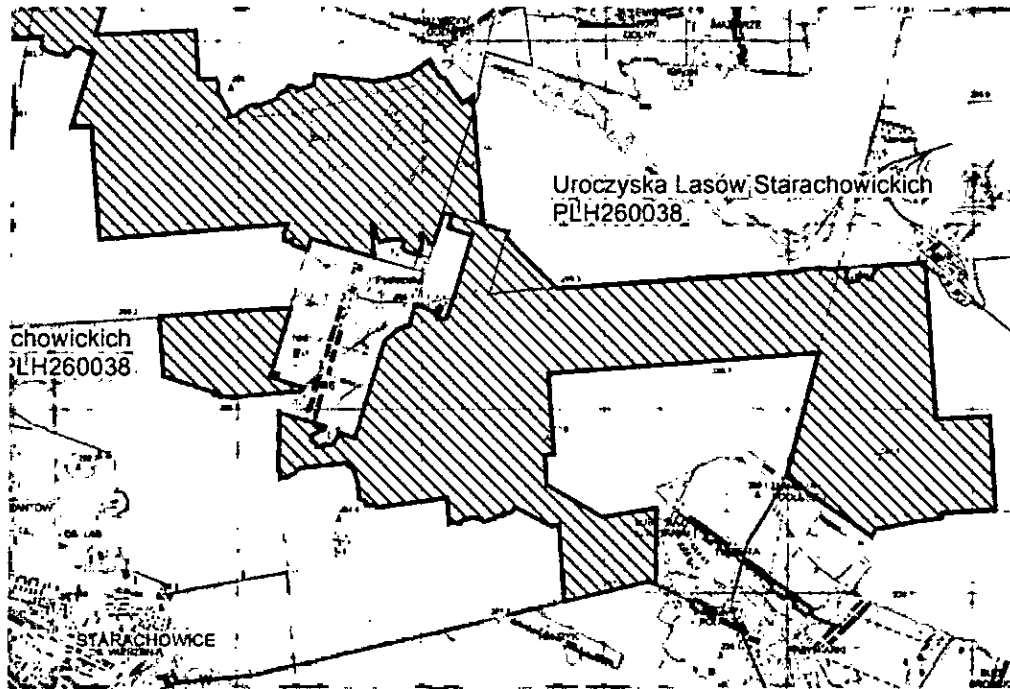
				powyżej Zalewu Brodzkiego
	Pomnik przyrody		02.10.1987	Trzy olbrzymie bloki piaskowca, z których największy posiada wymiary: długość - 20 m, szerokość - 10 m, wysokość - 5 m. Położenie: na północnym zboczu doliny Kamiennej, nad zbiornikiem wodnym "Brody Hżeckie", ok. 1,5 km na SE od Stykowa
	Pomnik przyrody		02.10.1987	Odsłonięcie geologiczne i źródło stanowiące dawny łom stokowy. Na powierzchni ławic piaskowca widoczne są zmarszczki falowe i ślady organizmów dennych co wskazuje na morskie, przybrzeżne środowisko sedymentacyjne. Położenie: w górnej części zbocza doliny Kamiennej, w niewielkim wąwozie, ok. 200 m na NW od zabudowań wsi i ok. 600 m od kościoła w Krynkach.
	Pomnik przyrody		02.10.1987	odsłonięcie w ścianie stokowego kamieniołomu o długości 50 m i wysokości do 15 m i wysokości do 15 m kontaktu osadów najwyższego liasu (jura dolna) i najniższego doggeru (jura środkowa). Położenie: we wschodniej części wsi Młynek nad mostem

Źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl/>

Obszary Natura 2000 zlokalizowane są w północnej części gminy (Uroczyńska Lasów Starachowickich) oraz w środkowej i południowo wschodniej części gminy (Wzgórza Kunowskie w okolicach sołectwa Brody, Staw Kunowski). Lokalizację obszarów objętych ochroną przedstawiają poniższe rysunki.

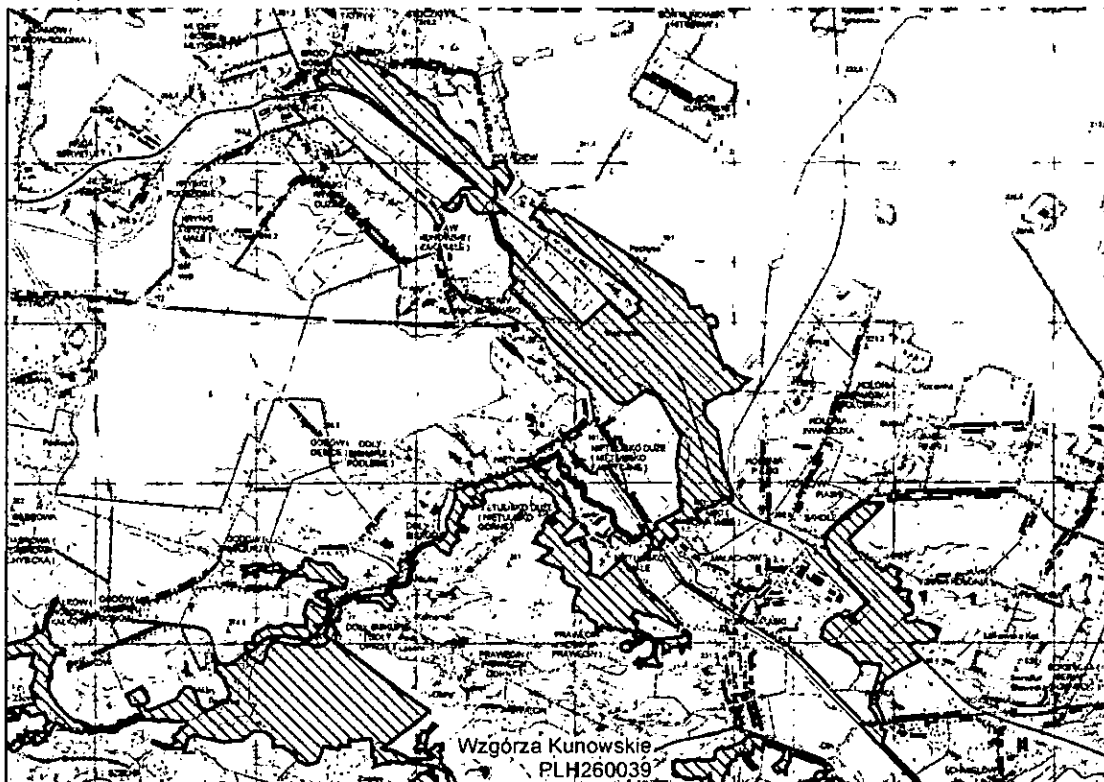

Rysunek 8: Granice obszaru Natura 2000 – Uroczyska Lasów Starachowickich na terenie Gminy Brody.

Źródło: <http://natura2000.gdos.gov.pl/>.

Rysunek 9: Granice obszaru Natura 2000 – Wzgórza Kunowskie na terenie Gminy Brody.

Źródło: <http://natura2000.gdos.gov.pl/>.

Przez teren gminy przebiega sieć szlaków turystycznych.

- ✓ Kałków-Krynki-Starachowice-Skarżysko Kam. To szlak pieszy znakowany kolorem czerwonym. Długość szlaku to 54,1 km.
- ✓ Śladami zabytków techniki Doliny Rzeki Kamiennej. Szlak znakowany kolorem niebieskim. Długość szlaku to 81,5 km.
- ✓ Starachowice – Iłża. To szlak pieszy znakowany kolorem żółtym. Długość szlaku 30,0 km.
- ✓ Leśne dukty. To szlak rowerowy znakowany kolorem żółtym. Jego długość to 42,0 km.
- ✓ Lipie – Ruda. To szlak pieszy znakowany kolorem czarnym. Jego długość to 16,0 km
- ✓ Wokół Zalewu Brodzkiego. To szlak pieszy znakowany kolorem zielonym. Szlaki wykonane zostały przez Gminę Brody wg instrukcji PTTK. Mała pętla liczy 15 km. Cały przebieg szlaku mieści się w granicach Gminy Brody.
- ✓ Wokół Starachowic. To szlak rowerowy znakowany kolorem czerwonym. Jego długość to 62,0 km.
- ✓ Pętla rowerowa Gminy Brody. To szlak rowerowy znakowany kolorem czarnym. Jego długość to 40,0 km.

Podsumowując, Gmina Brody wyróżnia się bardzo dużym kompleksem terenów leśnych. Tereny leśne stanowią ok. 72% powierzchni gminy. Wchodzą one w skład rozległego kompleksu Lasów Iłżeckich. Na większości terenów przeważają siedliska boru świeżego mieszanego, lasu mieszanego i lasu mieszanego wyżynnego. Gatunkami budującymi drzewostany są głównie sosna, jodła, świerk, dąb, jesion, grab, olsza, buk. W odmianie wyżynnej lasu mieszanego w zdecydowanej przewadze występuje jodła. W bogatym runie leśnym można spotkać 46 gatunków objętych ścisłą ochroną oraz 11 gatunków chronionych częściowo.

5.5.1 Ogólna ocena stanu środowiska

Na terenie gminy dominują obszary leśne zajmujące ok. 72% jej obszaru, co w głównej mierze determinuje stan środowiska naturalnego.

Ochrona wód

Przez obszar gminy przepływa rzeka Kamienna. Do rzek stałych na terenie gminy zalicza się także Ruśnię wpływającą bezpośrednio do Zalewu Brodzkiego, Brodek znajdujący ujście wpadając do Kamiennej w okolicach Brodów oraz kilka cieków i strumieni o stosunkowo małym przepływie, zamienionych w części na rowy odwadniające¹².

Badania jakościowe stanu wód dokonywane są przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach na rzece Kamiennej w dwóch miejscach na terenie Gminy Brody. Pierwszym odcinkiem gdzie dokonywane są pomiary jest odcinek od Żarnówki do zbiornika Brody Iłżeckie. Drugie pomiary obejmują stan jakości wody w zbiorniku Brody Iłżeckie. Podsumowanie oceny przedstawia poniższa tabela.

Tabela 47: Ocena jakości wód na terenie Gminy Brody.

Wyszczególnienie	Charakterystyka
Kamienna – JCWP Kamienna od Żarnówki do Zb. Brody Iłżeckie	Stan ekologiczny oceniono jako słaby. Klasyfikacja elementów biologicznych jest następująca: fitobentos w klasie IV (2012), makrobezkręgowce bentosowe w klasie II (2012) oraz makrofity w klasie III (2010). Elementy fizykochemiczne (2012) oceniono w klasie II. Elementom hydromorfologicznym przypisano klasę I. Stan chemiczny oceniono jako poniżej dobrego ze względu na przekroczoną wartość średniorocznego stężenia sumy wskaźników z grupy WWA: benzo-(g,h,i)peryleny oraz indeno(1,2,3-cd)pirenu. Ogólny stan wód tej JCWP oceniono jako zły, ze względu na słaby stan ekologiczny oraz stan chemiczny sklasyfikowany jako poniżej dobrego.
Zbiornik JCWP Brody Iłżeckie	Zbiornik na rzece Kamienna w środkowej części jej biegu jest jednolitą częścią wód silnie zmienioną o długości 4,58 km. Ostatnio zbiornik badany był w roku 2012 w ramach monitoringu operacyjnego oraz monitoringu wód na obszarach chronionych (eutrofizacja komunalna). Potencjał ekologiczny wód zbiornika oceniono w roku 2014 jako umiarkowany (III klasa) na podstawie badań monitoringowych prowadzonych w roku 2012 (ocena dziedziczna). Elementy biologiczne – fitoplankton oceniono w klasie IV, fitobentos w klasie III. Wskaźnik fitoplanktonowy IFPL oraz indeks okrzemkowy IO połączono w zintegrowany wskaźnik FLORA i ustalono klasę III. Elementy fizykochemiczne wskazały na ocenę poniżej potencjału dobrego ze względu na przekroczone normy wskaźnika charakteryzującego warunki tlenowe – BZT5. Elementom hydromorfologicznym przypisano klasę II. Stan wód oceniono jako zły, o czym przesądził umiarkowany potencjał ekologiczny.

Źródło: Stan środowiska w województwie świętokrzyskim. Raport 2015, <http://kielce.pios.gov.pl/>.

Powietrze atmosferyczne

Na terenie Gminy Brody nie ma prowadzonego monitoringu powietrza. Najbliżej położone stacje monitorujące jakość powietrza znajdują się na terenie miasta Starachowice przy ul. Złotej oraz Murarskiej. Zgodnie z raportem Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Kielcach na stacji pomiarowej w Starachowicach przy ul. Złotej za rok 2014

¹² Strategia Rozwoju Gminy Brody na lata 2014-2020.

stwierdzono przekroczenie poziomu docelowego w zakresie stężenia pyłów: PM10, PM2,5, BaP(PM10).

W gminie nie ma dużych zakładów przemysłowych, które emitowałyby do atmosfery nadmierne ilości zanieczyszczeń (pyły, dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek i dwutlenek węgla). Zgodnie z analizą przedstawioną w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Brody na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016” największy wpływ na stan czystości powietrza na miejscowym terenie ma emisja niska pochodząca z palenisk domowych. Piece domowe i lokalne systemy grzewcze praktycznie nie posiadają jakichkolwiek urządzeń ochrony powietrza. Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania, z uwagi na brak stosownych pomiarów, jednak wykazuje zmienność sezonową związaną z okresem grzewczym. Na terenie gminy nie ma dużych kotłowni. W celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń do środowiska na terenie gminy przeprowadzono termomodernizację wszystkich budynków użyteczności publicznej m.in. szkół, ośrodków zdrowia oraz zmodernizowano ogrzewanie instalując kotły gazowe.

Wpływ na jakość powietrza atmosferycznego na miejscowym terenie ma także emisja zanieczyszczeń pochodząca ze spalin pojazdów poruszających się po miejscowych szlakach komunikacyjnych. Na terenie gminy drogi o zwiększonym ruchu to droga krajowa nr 9 przebiegająca poprzez Rudnik, Brody, Młynek i Lubienię, oraz droga krajowa nr 42, która przebiega przez Kuczów, Styków i łączy się z drogą nr 9 w Rudniku.

Na terenie gminy są wykorzystywane także alternatywne źródła energii. Zalew Brodzki jest wykorzystywany jako jedno z odnawialnych źródeł energii - w korpus zapory czołowej wbudowane zostały dwie turbiny Fransica o mocy 45 kW (źródło: Urząd Gminy w Brodach).

Hałas

Największe natężenie hałasu na terenie Gminy Brody powoduje ruch kołowy (hałas komunikacyjny). Zgodnie z analizą przedstawioną w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Brody na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016” należy przypuszczać, iż poziom hałasu przemysłowego (emitowanego przez lokalne zakłady produkcyjno-usługowe) z reguły nie będzie przekraczał dopuszczalnych norm poza granicami działek, na których zlokalizowany jest dany zakład. Hałas kolejowy w wymiarze przekraczającym normę pojawia się okresowo jedynie w rejonie stacji Brody, Styków, Staw Kunowski.

5.5.2 Gospodarka odpadami

Zmieszane odpady komunalne, odpady zielone oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczone do składowania trafiają (zgodnie z Planem gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego) do instalacji wyznaczonej dla regionu nr 2 tj. Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów „Janik” Sp. z o.o. Janik, ul. Borowska 1; 27-415 Kunów.

Ilość mieszkańców Gminy Brody wykazana w złożonych deklaracjach o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi według stanu na dzień 31.12.2016r. wynosiła 9448 osób i stanowiła 87 % osób zameldowanych na terenie Gminy Brody. Według stanu na koniec 2016 roku ilość złożonych deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi wynosiła 2 736 gospodarstwa.

Tabela 48: Ilość złożonych deklaracji za gospodarowanie odpadami komunalnymi (stan na 31.12.2015 r.).

Lp.	Rodzaj usługi	Ilość	Udział (%)
1	Gospodarstwa zamieszkałe przez 2 i więcej osób prowadzące segregacje	2254	82,38
2	Gospodarstwa zamieszkałe przez 1 osobę prowadzące segregacje	463	16,92
3	Gospodarstwa zamieszkałe przez 2 i więcej osób nie prowadzące segregacji	12	0,44
4	Gospodarstwa zamieszkałe przez 1 osobę nie prowadzące segregacji	7	0,26
5	Razem	2736	100

Źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Brody według stanu na dzień 31.12.2015r., <http://brody.info.pl/>.

Największą ilość wytwarzanych odpadów stanowią odpady kuchenne i ogrodowe (ponad 31% wszystkich odpadów), co obrazuje poniższa tabela.

Wykres 17: Ilość odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie Gminy Brody (stan na 31.12.2016 r.).

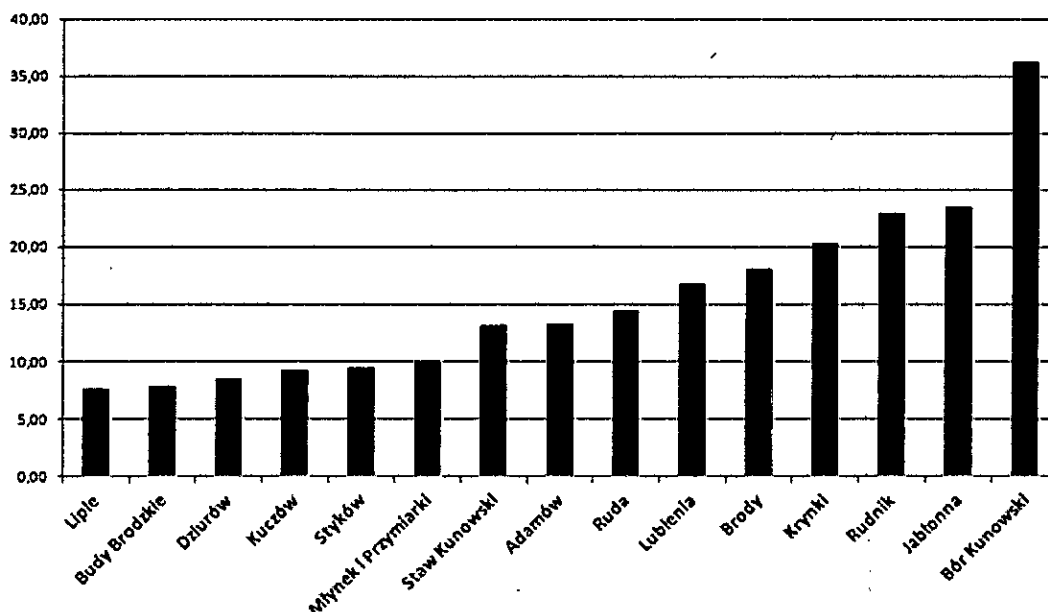
L.p.	Jednostkowy wskaźnik wytwarzania odpadów kg/M/R	Według Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami na rok 2016		Obliczony na podstawie prognozy WPGO i analizy własnej warunków lokalnych na terenie gminy Brody M/R	
		%	Kg	% *	Kg
1	Papier i tektura	5,14%	13,4154	1,00%	2,61
2	Szkło	9,96%	25,9956	4,50%	11,75
3	Metale	2,34%	6,1074	0,41%	1,07
4	Tworzywa sztuczne	10,55%	27,5355	10,67%	27,85
5	Odpady wielomateriałowe	4,19%	10,9359	4,11%	10,73
6	Odpady kuchenne i ogrodowe	31,82%	83,0502	15,00%	39,15
7	Odpady mineralne	6,79%	17,7219	5,97%	15,58
8	Fracja < 10 mm	16,64%	43,4304	10,00%	26,10
9	Tekstylia	2,14%	5,5854	2,15%	5,61
10	Drewno	0,67%	1,7487	0,01%	0,03
11	Odpady niebezpieczne	0,87%	2,2707	0,82%	2,14
12	Inne kategorie	4,98%	12,9978	4,94%	12,89
13	Odpady wielkogabarytowe	1,30%	3,393	1,28%	3,34
14	Odpady z terenów zielonych	2,61%	6,8121	0,01%	0,03
15	Razem:	100,00%	261,00		158,87
16	Ilość wytwarzanych odpadów kg/M/R		261		150

Źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Brody według stanu na dzień 31.12.2016r., <http://brody.info.pl/>.

Problemem jest terminowość opłat uiszczanych przez mieszkańców za odbiór odpadów. Nie wszyscy mieszkańcy gminy regularnie dokonują opłat za odbiór śmieci. W 2015r. wystawiono 238 upomnień oraz 72 tytuły wykonawcze. W wyniku wystawionych tytułów ściągnięto zaległości w wysokości 6.756,83 zł.

Wykres 18: Procent gospodarstw z zaległościami z tytułu opłaty za odbiór śmieci w poszczególnych sołectwach (stan na 31.12.2015 r.).

Źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Brody według stanu na dzień 31.12.2015r., <http://brody.info.pl/>.

Analiza układu przestrzennego wskazuje na szczególne nasilenie problemu zaległości w opłatach śmieciowych w sołectwach Bór Kunowski, Jabłonna, Rudnik, Krynki, Brody oraz Lubienia (wartość zaległości powyżej średniej dla gminy).

5.5.3 Odpady stwarzające zagrożenia życia

Największe zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi bądź stanu środowiska na terenie Gminy Brody powodują materiały zawierające azbest. Ogólna wielkość tych materiałów zalegająca głównie na dachach budynków mieszkalnych i gospodarczych wynosi w gminie Brody 378 842 m² (średnia wartość to 25256 m²).

Tabela 49: Powierzchnia budynków położonych na terenie Gminy Brody zawierających materiały azbestowe (stan na 30.04.2016 r.).

Lp.	Sołectwo	Powierzchnia w m ²	Udział procentowy
1	Adamów	26593	7,02
2	Brody	45650	12,05
3	Budy Brodzkie	7215	1,90
4	Bór Kunowski	8136	2,15
5	Dziurów	21250	5,61
6	Jabłonna	15900	4,20
7	Krynki	47602	12,57
8	Kuczów	36805	9,72
9	Lipie	18105	4,78
10	Lubienia	49286	13,01
11	Młynek	27659	7,30
12	Ruda	26814	7,08
13	Rudnik	12600	3,33
14	Staw Kunowski	10145	2,68
15	Styków	25080	6,62
	Razem	378842	100

Dane: Urząd Gminy w Brodach.

Największe natężenie materiałów azbestowych (powierzchnia przekraczająca wartości średnie dla Gminy Brody) znajduje się w sołectwach: Adamów, Brody, Krynki, Kuczów, Lubienia, Młynek, Ruda.

6 Wyniki badań ankietowych

Na potrzeby opracowania „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Brody” badania ankietowe przeprowadzono w trakcie konsultacji społecznych. Konsultacje przeprowadzono w dniach 9-10 czerwca 2016 roku. Spotkania odbyły się z następującymi grupami społecznymi:

- ✓ Przedsiębiorcy, właściciele gospodarstw agroturystycznych, rolnicy
- ✓ Organizacje pozarządowe, przedstawiciele kościoła i związków wyznaniowych, pozostałe organizacje społeczne
- ✓ Środowisko osób niepełnosprawnych
- ✓ Radni, sołtysi, samorządowcy, urzędnicy, przedstawiciele jednostek budżetowych Urzędu Gminy w Brodach
- ✓ Młodzież szkół gimnazjalnych
- ✓ Spotkanie otwarte dla wszystkich mieszkańców

Ankieta była także dostępna do pobrania na stronie internetowej władz samorządowych gminy, tj. <http://brody.info.pl/>. Ogółem wpłynęło 280 wypełnionych ankiet.

Jednym z celów pogłębionej analizy obszarów problemowych było zidentyfikowanie najdotkliwszych problemów społecznych, gospodarczych oraz przestrzennych, środowiskowych, technicznych. Zadaniem ankietowanych było wskazanie obszaru, który boryka się z największą liczbą problemów. Ponieważ trzy spotkania w trakcie konsultacji społecznych miały charakter zamknięty (spotkania kierowane były do konkretnej grupy docelowej) wyniki badań ankietowych można było podzielić ze względu na profil wypełniających. Spotkania o charakterze zamkniętym odbyły z młodzieżą (dwa spotkania w szkołach gimnazjalnych, tj. Publicznym Gimnazjum w Krynkach oraz Publicznym Gimnazjum w Rudzie) oraz środowiskiem osób niepełnosprawnych (spotkanie przeprowadzone w Powiatowym Zakładzie Aktywności Zawodowej z siedzibą w Stykowie). Wyszczególnienie tych dwóch grup pozwoliło określić zbieżność opinii mieszkańców z opiniami osób patrzących na świat z nieco innej perspektywy (osoby młode oraz środowisko osób niepełnosprawnych).

6.1 Sfera społeczna

W sferze społecznej respondenci zostali poproszeni o określenie problemów występujących na wskazanym przez nich obszarze kryzysowym. Jednocześnie ich zadaniem było określenie skali problemu (nasilony problem/problem nie jest istotny/brak problemu lub brak zdania).

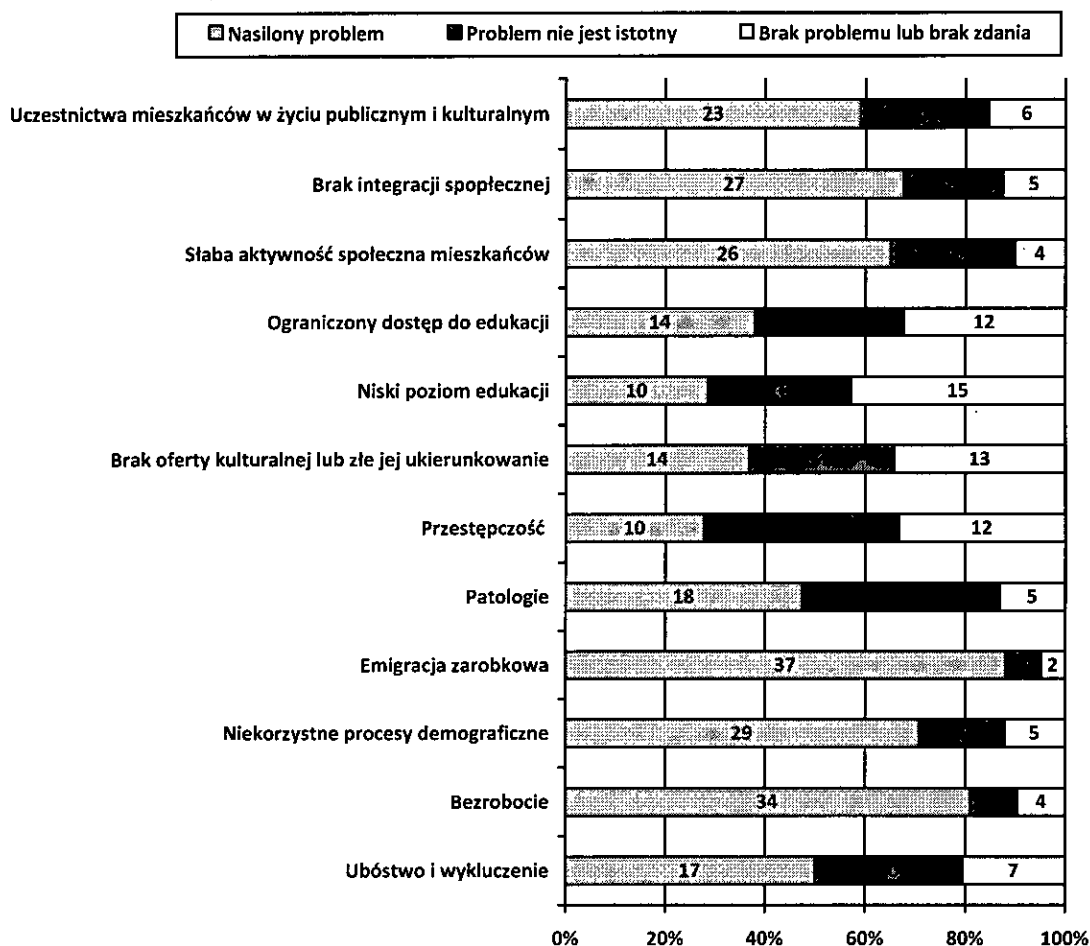
Ankieta zawierała następujące obszary problemowe:

- ✓ Ubóstwo i wykluczenie
- ✓ Bezrobocie
- ✓ Niekorzystne procesy demograficzne (starzenie się społeczeństwa)
- ✓ Emigracja zarobkowa
- ✓ Patologie (np. alkoholizm, narkomania)
- ✓ Przestępczość (brak poczucia bezpieczeństwa)
- ✓ Brak oferty kulturalnej lub złe jej ukierunkowanie
- ✓ Niski poziom edukacji
- ✓ Ograniczony dostęp do edukacji (np. żłobki, przedszkola)
- ✓ Słaba aktywność społeczna mieszkańców
- ✓ Brak integracji społecznej

✓ Niedostateczny poziom uczestnictwa mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym
Respondenci mogli też wskazać inne, dowolnie przez siebie wybrane problemy.
Szczegółowa analiza otrzymanych wyników przedstawia się następująco.

Wykres 19: Ocena sfer problemowych dokonana przez mieszkańców Gminy Brody.

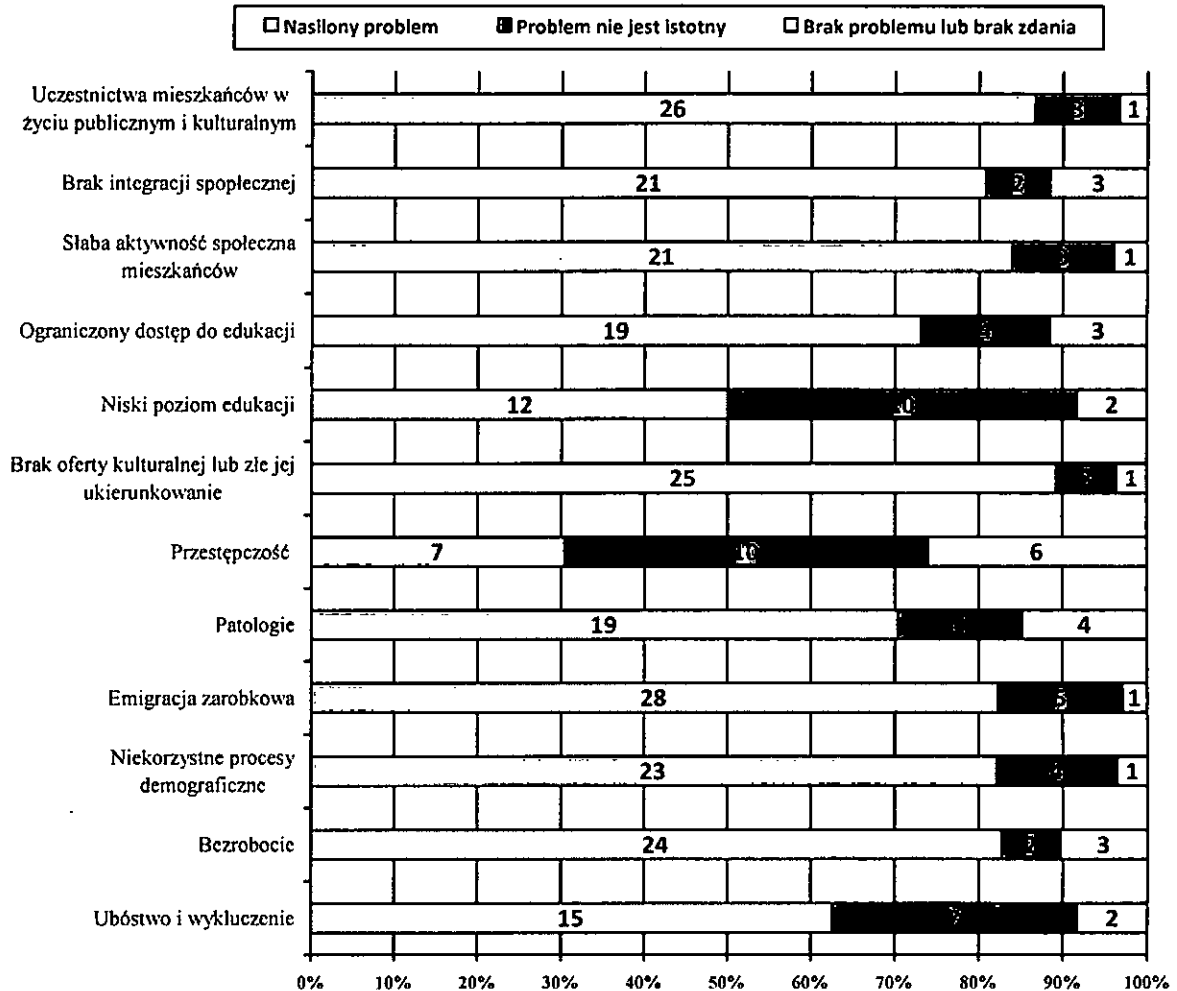
Analiza:

- 1) Ponad połowa respondentów wskazała, iż nasilonymi problemami na wskazanych przez ankietowanych obszarach są:
- Bezrobocie - 81%
 - Niekorzystne procesy demograficzne (starzenie się społeczeństwa) - 71%
 - Emigracja zarobkowa - 88%
 - Słaba aktywność społeczna mieszkańców - 65%
 - Brak integracji społecznej - 68%
 - Niedostateczny poziom uczestnictwa mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym - 59%

- 2) Blisko połowa (43% respondentów) uznała, iż najmniej problemowym obszarem na terenie gminy jest poziom edukacji.

Wykres 20: Ocena sfer problemowych dokonana przez środowisko osób niepełnosprawnych.

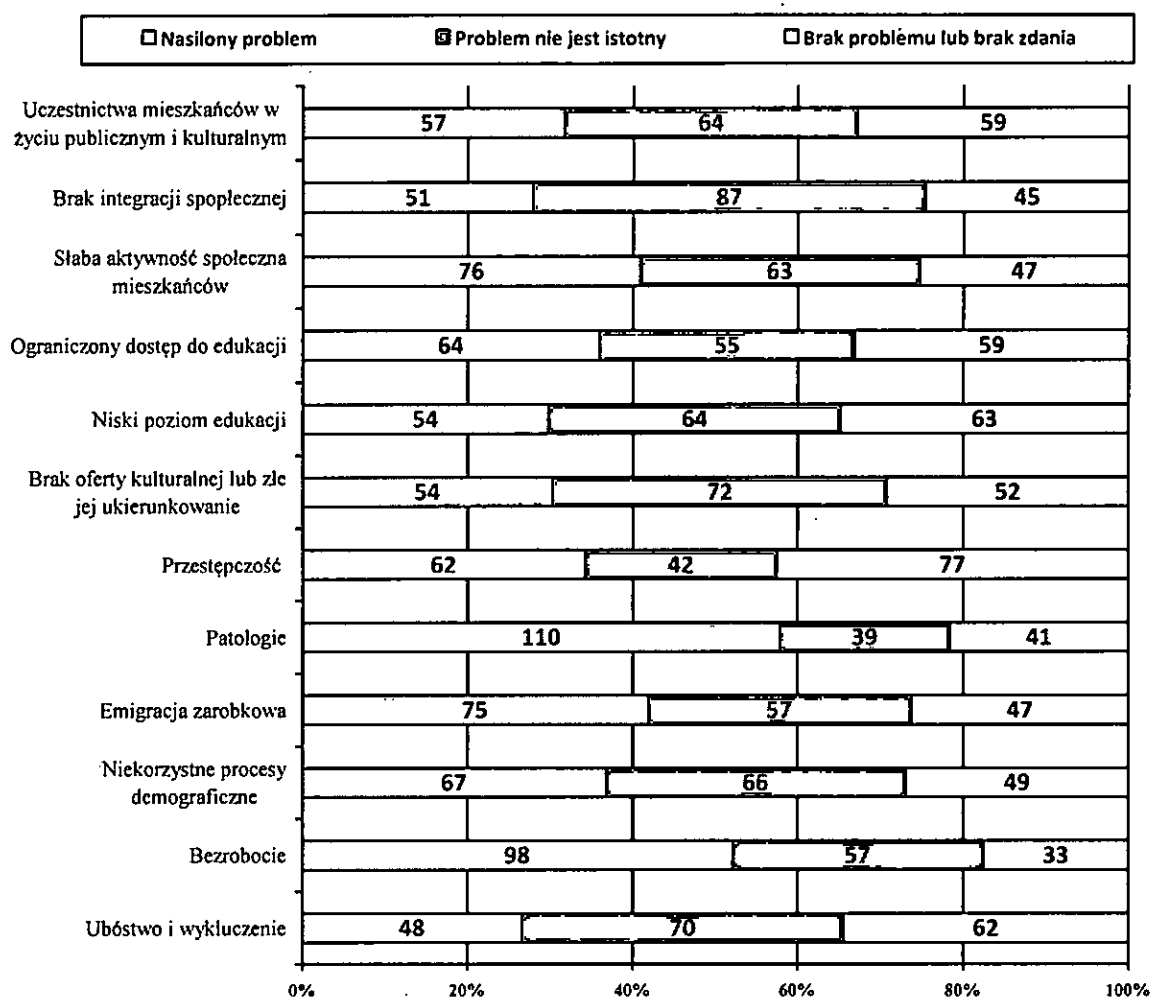

Analiza:

- 1) Większość respondentów wskazała, iż prawie wszystkie wskazane obszary stanowią istotny problem. Wyjątkiem jest przestępczość (43% badanych uznało, iż problem ten nie jest istotny) oraz niski poziom edukacji (problem nie jest istotny dla 42% badanych).

Wykres 21: Ocena sfer problemowych dokonana przez uczniów szkół gimnazjalnych.

Analiza:

1) Ponad połowa respondentów wskazała, iż nasilonymi problemami na wskazanych przez ankietowanych obszarach są:

Bezrobocie - 52% wskazań

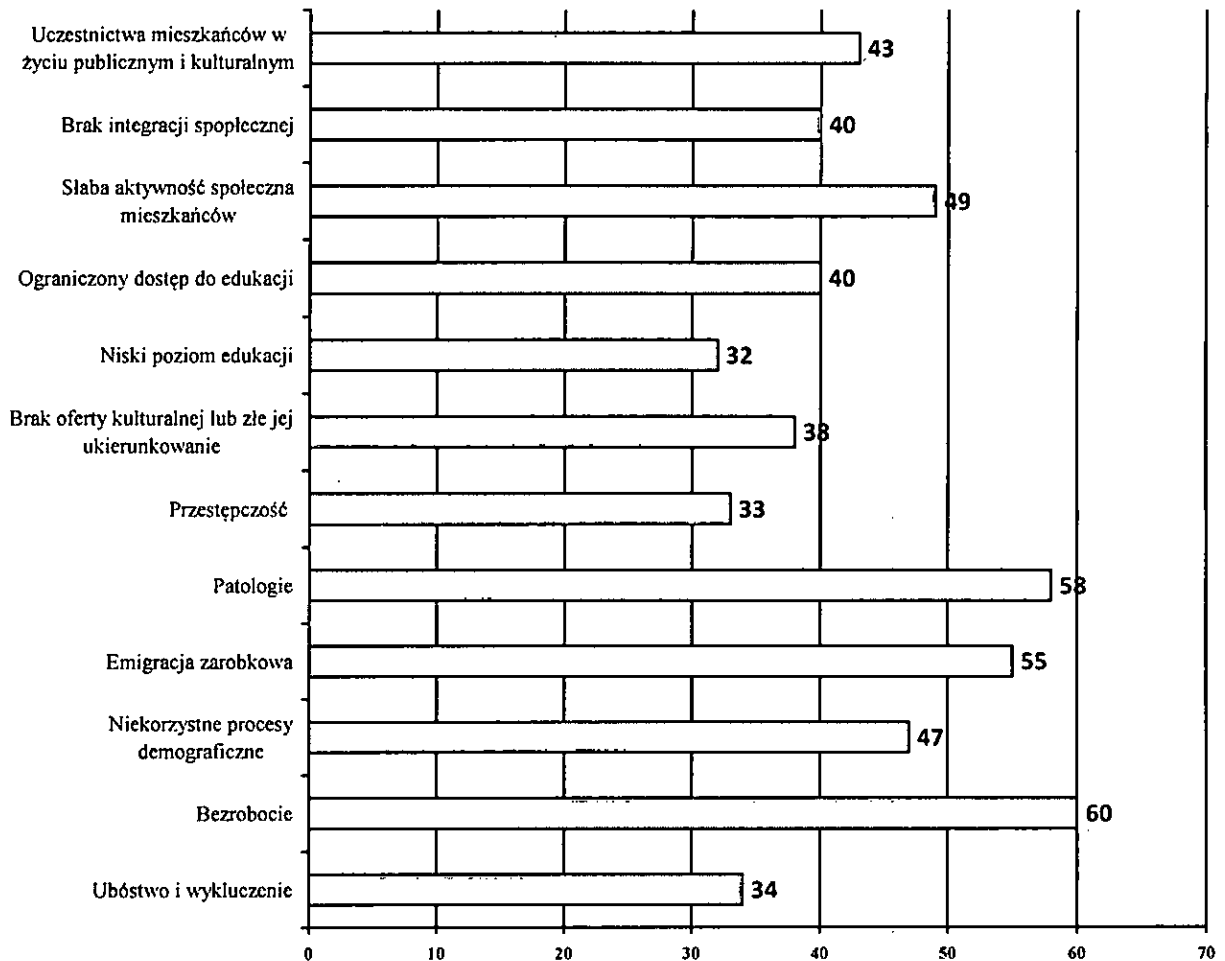
Patologie - 58%

2) Blisko połowa ankietowanej młodzieży (43%) wskazała, iż problemem na terenie gminy i wskazanych obszarach nie jest przestępczość.

3) 27% badanych wskazało, iż ubóstwo i wykluczenie nie stanowi nasilonego problemu.

Wykres 22: Zestawienie zbiorcze nasilonych problemów w sferze społecznej według wskazań respondentów (dane procentowe).

Analiza:

1) Ponad połowa respondentów wskazała, iż nasilonymi problemami na wskazanych przez ankietowanych obszarach są:

- Bezrobocie - 60% wskazań
- Emigracja zarobkowa - 55%
- Patologie (np. alkoholizm, narkomania) - 58%

2) Jako problemy nieistotne w największym zakresie uznano:

- Ubóstwo i wykluczenie - 37% wskazań
- Brak oferty kulturalnej lub złe jej ukierunkowanie - 35%
- Niski poziom edukacji - 35%
- Brak integracji społecznej - 39%

3) Za obszary najmniej problemowe uznano:

- Przestępczość (brak poczucia bezpieczeństwa) - 40% wskazań
- 4) Wśród problemów dodatkowych zgłaszanych jednostkowo przez ankietowanych znalazły się następujące obszary problemowe:
- Brak miejsc do uprawiania sportu
 - Brak miejsc do spotkań, aktywizacji społecznej

6.2 Sfera gospodarcza

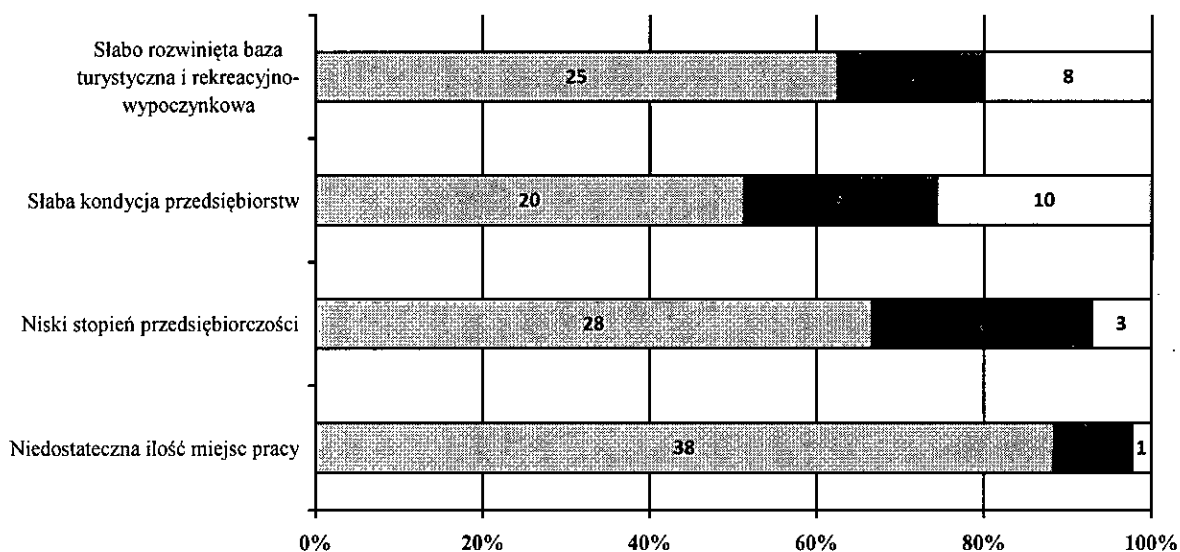
W sferze gospodarczej ankietowana zawierała następujące obszary problemowe:

- ✓ Niedostateczna ilość miejsc pracy
- ✓ Niski stopień przedsiębiorczości
- ✓ Słaba kondycja przedsiębiorstw
- ✓ Słabo rozwinięta baza turystyczna i rekreacyjno-wypoczynkowa

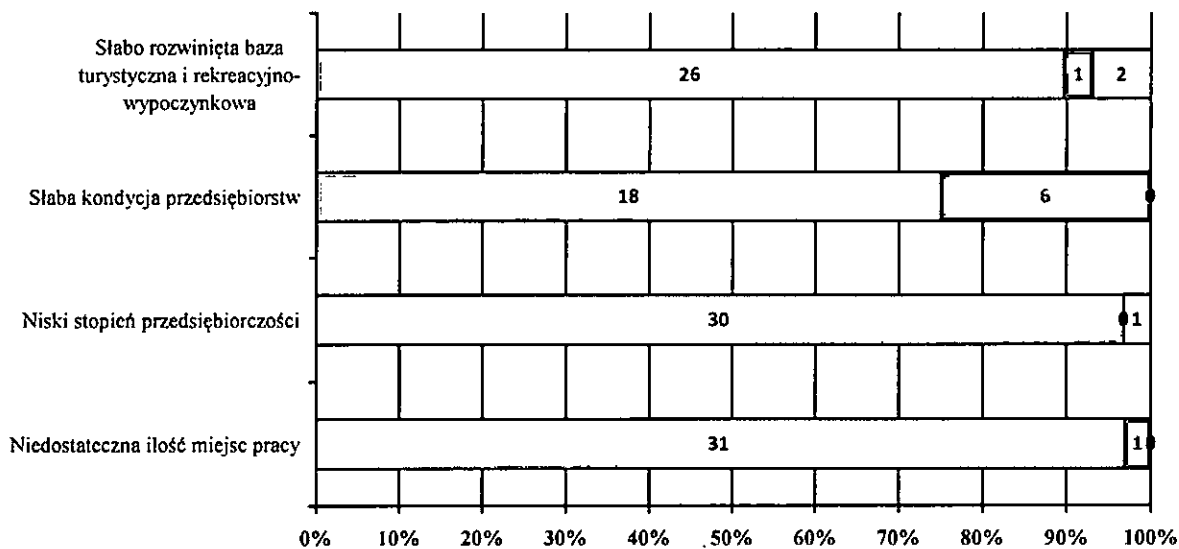
Respondenci zostali poproszeni o określenie problemów występujących na wskazanym przez nich obszarze kryzysowym. Jednocześnie ich zadaniem było określenie skali problemu (nasilony problem/problem nie jest istotny/brak problemu lub brak zdania). Ankietowani mogli też wskazać inne, dowolnie przez siebie wybrane problemy.

Szczegółowa analiza otrzymanych wyników przedstawia się następująco.

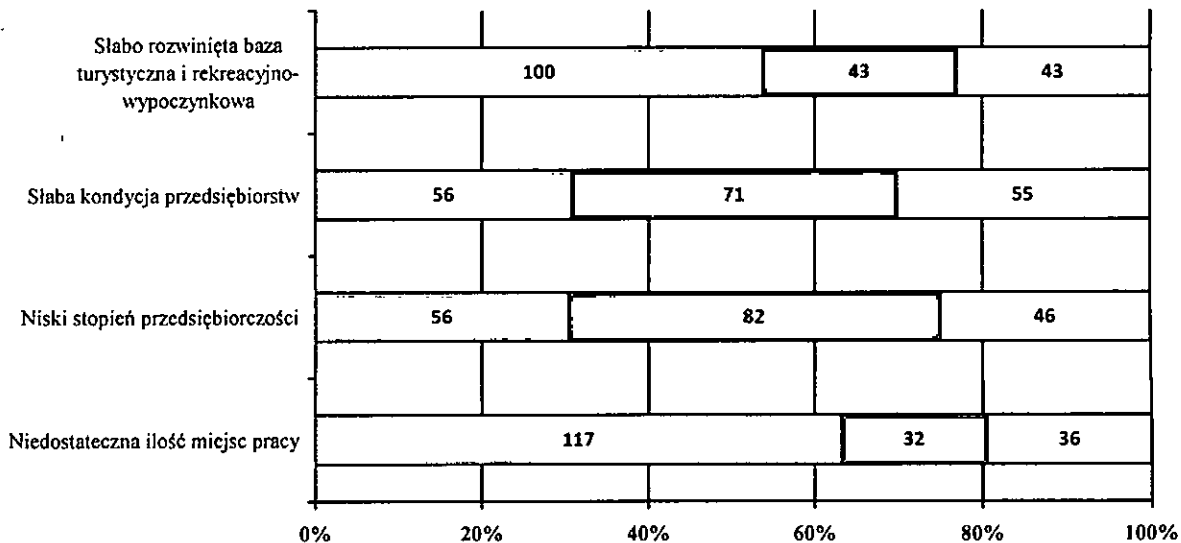
Wykres 23: Ocena sfer problemowych dokonana przez mieszkańców.

Wykres 24: Ocena sfer problemowych dokonana przez środowiska osób niepełnosprawnych.

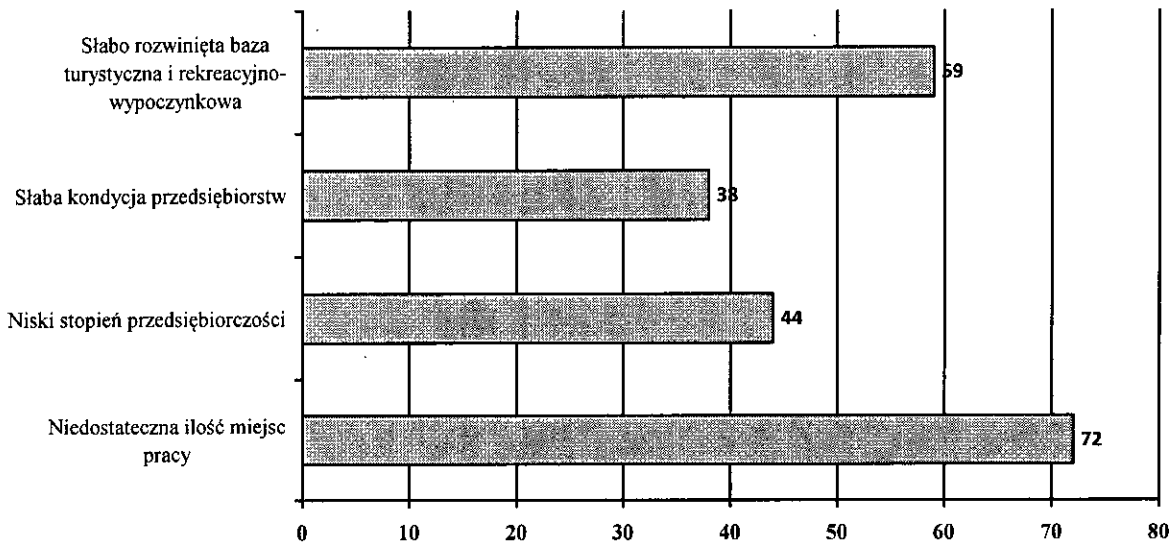

Wykres 25: Ocena sfer problemowych dokonana przez uczniów szkół gimnazjalnych.

Wykres 26: Zestawienie zbiorcze nasilonych problemów w sferze gospodarczej według wskazań respondentów (dane procentowe).

Analiza:

- 1) Respondenci uznali, iż wszystkie poddane badaniu obszary borykają się z większymi lub mniej nasilonymi problemami.
- 2) Ponad połowa respondentów wskazała, iż nasilonymi problemami na wskazanych przez ankietowanych obszarach są:
 - Niedostateczna ilość miejsc pracy - 72% wskazań
 - Słabo rozwinięta baza turystyczna i rekreacyjno-wypoczynkowa - 59%
- 3) Jako problemy nieistotne w największym zakresie uznano:
 - Niski stopień przedsiębiorczości - 36% wskazań
 - Słaba kondycja przedsiębiorstw - 35%

6.3 Sfera przestrzenna, środowiskowa, techniczna

W sferze przestrzennej, środowiskowej, technicznej ankietę zawierała następujące obszary problemowe:

- ✓ Niska estetyka przestrzeni publicznej
- ✓ Zły stan techniczny budynków użyteczności publicznej
- ✓ Zły stan budynków mieszkalnych, ich niski standard
- ✓ Niedostateczna infrastruktura drogowa
- ✓ Niedostateczna infrastruktura komunikacyjna (chodniki, ścieżki rowerowe, ścieżki piesze, parkingi)

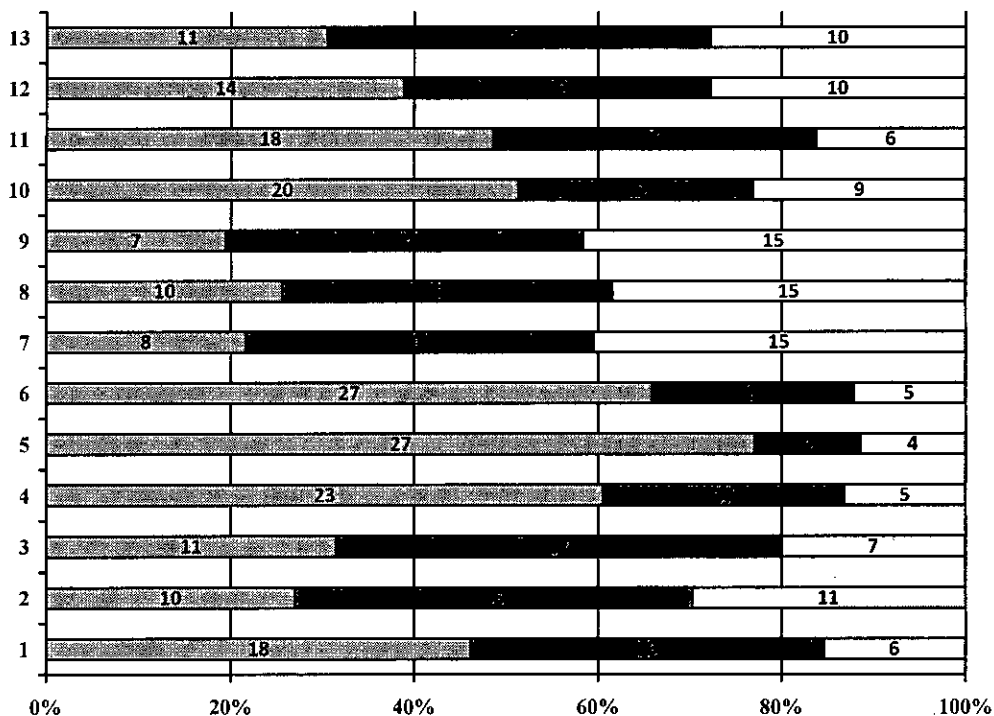

- ✓ Niedostateczna ilość i stan terenów rekreacyjno-wypoczynkowych
- ✓ Zły stan lub brak infrastruktury wodociągowej
- ✓ Zły stan lub brak infrastruktury kanalizacyjnej
- ✓ Zły stan lub brak infrastruktury gazowej
- ✓ Bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych
- ✓ Zanieczyszczenie środowiska
- ✓ Zły stan lub brak oświetlenia ulic
- ✓ Zły stan zabytków i obiektów dziedzictwa kulturowego
- ✓ Niski stopień przedsiębiorczości

Respondenci zostali poproszeni o określenie problemów występujących na wskazanym przez nich obszarze kryzysowym. Jednocześnie ich zadaniem było określenie skali problemu (nasilony problem/problem nie jest istotny/brak problemu lub brak zdania). Ankietowani mogli też wskazać inne, dowolnie przez siebie wybrane problemy.

Szczegółowa analiza otrzymanych wyników przedstawia się następująco.

Wykres 27: Ocena sfer problemowych dokonana przez mieszkańców.

Objaśnienia:

- 1 - Niska estetyka przestrzeni publicznej
- 2 - Zły stan techniczny budynków użyteczności publicznej
- 3 - Zły stan budynków mieszkalnych, ich niski standard
- 4 - Niedostateczna infrastruktura drogowa
- 5 - Niedostateczna infrastruktura komunikacyjna (chodniki, ścieżki rowerowe, ścieżki piesze, parkingi)
- 6 - Niedostateczna ilość i stan terenów rekreacyjno-wypoczynkowych
- 7 - Zły stan lub brak infrastruktury wodociągowej
- 8 - Zły stan lub brak infrastruktury kanalizacyjnej

- 9 - Zły stan lub brak infrastruktury gazowej
- 10 - Bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych
- 11 - Zanieczyszczenie środowiska
- 12 - Zły stan lub brak oświetlenia ulic
- 13 - Zły stan zabytków i obiektów dziedzictwa kulturowego

Analiza:

1) Ponad połowa respondentów wskazała, iż nasilonymi problemami na wskazanych przez ankietowanych obszarach są:

- Niedostateczna infrastruktura drogowa - 61% wskazań
- Niedostateczna infrastruktura komunikacyjna (chodniki, ścieżki rowerowe, ścieżki piesze, parkingi) - 77%
- Niedostateczna ilość i stan terenów rekreacyjno-wypoczynkowych - 66%
- Bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych - 51%

2) Jako problemy nieistotne w największym zakresie uznano:

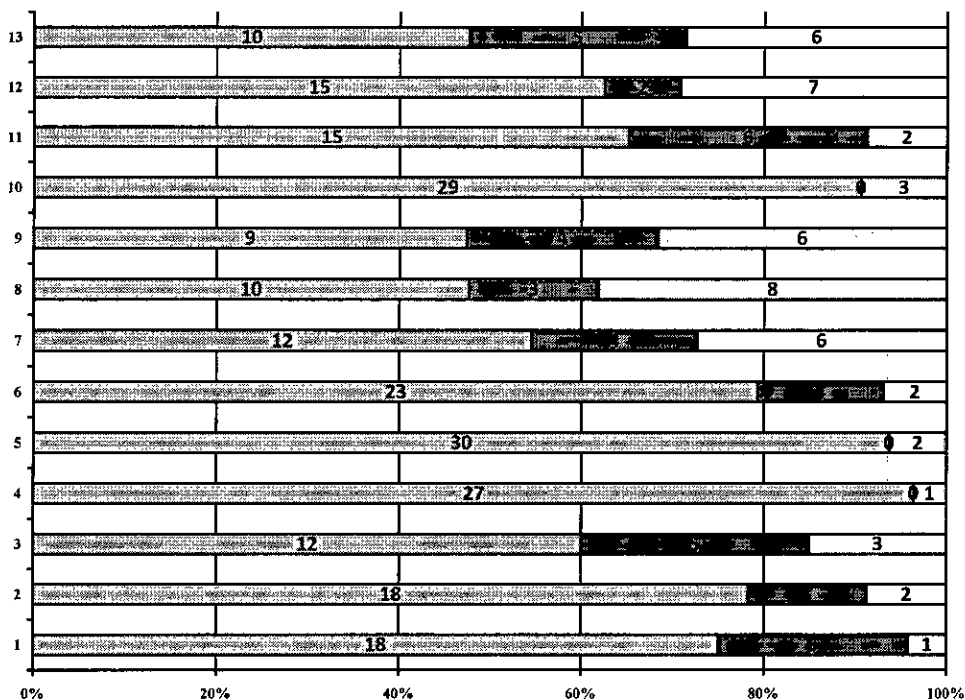
- Zły stan techniczny budynków użyteczności publicznej - 43% wskazań
- Zły stan budynków mieszkalnych, ich niski standard - 49%
- Zły stan zabytków i obiektów dziedzictwa kulturowego - 42%

3) Za obszary najmniej problemowe uznano:

- Infrastrukturę wodociągową - 41% wskazań
- Infrastrukturę gazową - 42%

Wykres 28: Ocena sfer problemowych dokonana przez środowiska osób niepełnosprawnych.

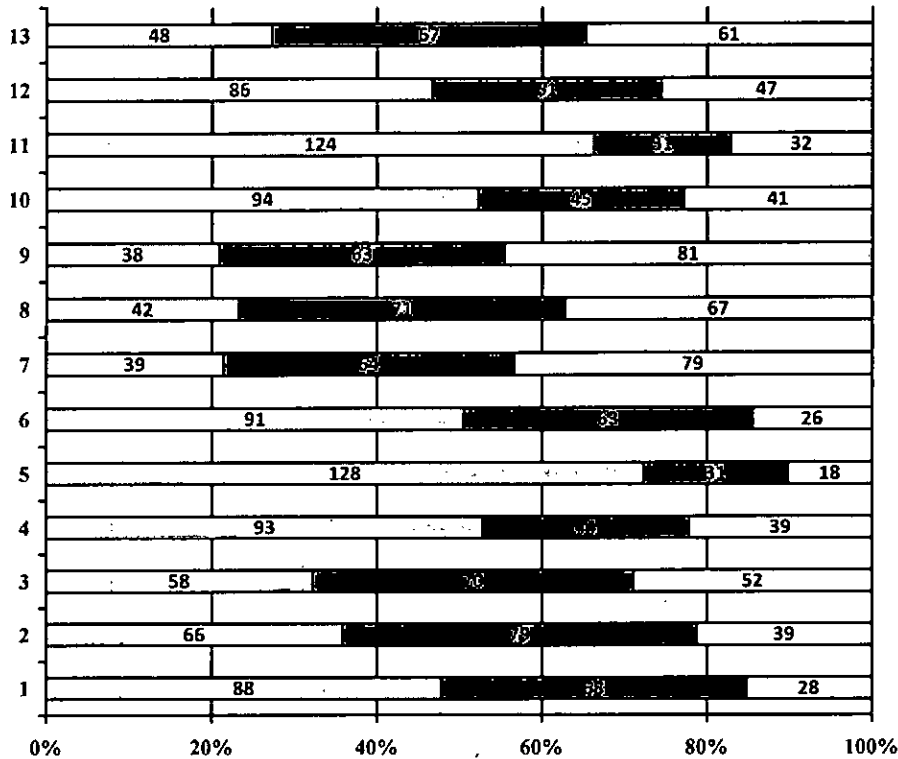
Objaśnienia:

- 1 - Niska estetyka przestrzeni publicznej
- 2 - Zły stan techniczny budynków użyteczności publicznej
- 3 - Zły stan budynków mieszkalnych, ich niski standard
- 4 - Niedostateczna infrastruktura drogowa
- 5 - Niedostateczna infrastruktura komunikacyjna (chodniki, ścieżki rowerowe, ścieżki piesze, parkingi)
- 6 - Niedostateczna ilość i stan terenów rekreacyjno-wypoczynkowych
- 7 - Zły stan lub brak infrastruktury wodociągowej
- 8 - Zły stan lub brak infrastruktury kanalizacyjnej
- 9 - Zły stan lub brak infrastruktury gazowej
- 10 - Bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych
- 11 - Zanieczyszczenie środowiska
- 12 - Zły stan lub brak oświetlenia ulic
- 13 - Zły stan zabytków i obiektów dziedzictwa kulturowego

Analiza:

Większość osób reprezentujących środowisko osób niepełnosprawnych uznało, iż w sferze przestrzennej, środowiskowej oraz technicznej widoczne są nasilone problemy w większości poddanych ocenie obszarów. Największe problemy stanowi niedostateczna infrastruktura drogowa (96% wskazań), niedostateczna infrastruktura komunikacyjna (chodniki, ścieżki rowerowe, ścieżki piesze, parkingi – 94% wskazań) oraz bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych (91% wskazań). Za najmniej problemowy obszar uznano infrastrukturę kanalizacyjną (38% wskazań).

Wykres 29: Ocena sfer problemowych dokonana przez uczniów szkół gimnazjalnych.

Objaśnienia:

- 1 - Niska estetyka przestrzeni publicznej
- 2 - Zły stan techniczny budynków użyteczności publicznej
- 3 - Zły stan budynków mieszkalnych, ich niski standard
- 4 - Niedostateczna infrastruktura drogowa
- 5 - Niedostateczna infrastruktura komunikacyjna (chodniki, ścieżki rowerowe, ścieżki piesze, parkingi)
- 6 - Niedostateczna ilość i stan terenów rekreacyjno-wypoczynkowych
- 7 - Zły stan lub brak infrastruktury wodociągowej
- 8 - Zły stan lub brak infrastruktury kanalizacyjnej
- 9 - Zły stan lub brak infrastruktury gazowej
- 10 - Bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych
- 11 - Zanieczyszczenie środowiska
- 12 - Zły stan lub brak oświetlenia ulic
- 13 - Zły stan zabytków i obiektów dziedzictwa kulturowego

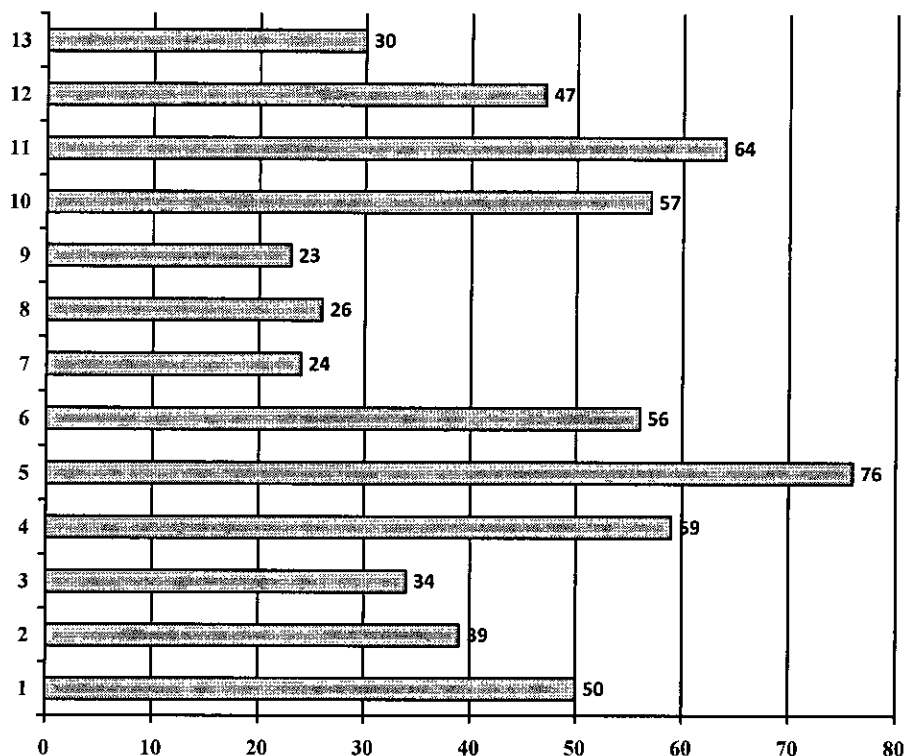
Analiza:

Według młodzieży gimnazjalnej największe problemy w badanej sferze stanowi:

- Niedostateczna infrastruktura komunikacyjna (chodniki, ścieżki rowerowe, ścieżki piesze, parkingi) - 72% wskazań
- Zanieczyszczenie środowiska - 66%

Za najmniej problemowy obszar uznano infrastrukturę gazową (45% wskazań) oraz infrastrukturę wodociągową (43% wskazań).

Wykres 30: Zestawienie zbiorcze nasilonych problemów w sferze przestrzennej według wskazań respondentów (dane procentowe).

Objaśnienia:

- 1 - Niska estetyka przestrzeni publicznej
- 2 - Zły stan techniczny budynków użyteczności publicznej
- 3 - Zły stan budynków mieszkalnych, ich niski standard
- 4 - Niedostateczna infrastruktura drogowa
- 5 - Niedostateczna infrastruktura komunikacyjna (chodniki, ścieżki rowerowe, ścieżki piesze, parkingi)
- 6 - Niedostateczna ilość i stan terenów rekreacyjno-wypoczynkowych
- 7 - Zły stan lub brak infrastruktury wodociągowej
- 8 - Zły stan lub brak infrastruktury kanalizacyjnej
- 9 - Zły stan lub brak infrastruktury gazowej
- 10 - Bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych
- 11 - Zanieczyszczenie środowiska
- 12 - Zły stan lub brak oświetlenia ulic
- 13 - Zły stan zabytków i obiektów dziedzictwa kulturowego

Analiza:

- 1) Ponad połowa respondentów wskazała, iż nasilonymi problemami na wskazanych przez ankietowanych obszarach są:
 - Niedostateczna infrastruktura drogowa - 59% wskazań
 - Niedostateczna infrastruktura komunikacyjna (chodniki, ścieżki rowerowe, ścieżki piesze, parkingi) - 76%
 - Niedostateczna ilość i stan terenów rekreacyjno-wypoczynkowych - 56%
 - Bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych - 57%
 - Zanieczyszczenie środowiska - 64%
- 2) Jako problemy nieistotne w największym zakresie uznano:
 - Zły stan techniczny budynków użyteczności publicznej - 40% wskazań

3) Za obszary najmniej problemowe uznano:

- Infrastrukturę wodociągową	- 41% wskazań
- Infrastrukturę gazową	- 43%
- Infrastrukturę kanalizacyjną	- 38%.

7 Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Przedmiotem niniejszej części opracowania jest delimitacja, czyli wyznaczenie obszaru zdegradowanego, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy, czyli taki, gdzie w szczególności koncentrują się negatywne zjawiska społeczne, a dodatkowo gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe.

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji przeprowadzono w następujących krokach:

- 1) Podział gminy na jednostki struktury przestrzennej – sołectwa
- 2) Analiza wskaźnikowa (diagnoza przeprowadzona na podstawie wiarygodnych i mierzalnych danych statystycznych pozyskanych z różnych źródeł).
- 3) Analiza jakościowa (uwzględniająca wyniki przeprowadzonych konsultacji społecznych)
- 4) Określenie obszaru zdegradowanego
- 5) Określenie obszaru rewitalizacji

W pierwszym kroku teren gminy podzielono na jednostki strukturalne. Na potrzeby delimitacji terenów problemowych wykorzystano podział gminy na sołectwa. Analizie poddano 15 obszarów: Adamów, Bór Kunowski, Brody, Budy Brodzkie, Dziurów, Jabłonna, Krynki, Kuczów, Lipie, Lubienia, Młynek, Ruda, Rudnik, Staw Kunowski, Styków.

W następnym kroku dokonano charakterystyki sytuacji społeczno-gospodarczej poszczególnych sołectw oraz analizy porównawczej opartej na zestawie wskaźników. Analiza wskaźnikowa miała na celu określenie skupienia niekorzystnych zjawisk społecznych, gospodarczych, przestrzennych. Ich wyniki przedstawiono w rozdziale diagnostycznym. Nie wszystkie dane statystyczne były agregowane do poziomu sołectwa. Tam, gdzie nie było to możliwe dane statystyczne zbiorcze dla Gminy Brody porównano z wartościami średnimi dla powiatu starachowickiego, województwa świętokrzyskiego lub Polski. W dokumencie wykorzystano najbardziej aktualne dane statystyczne. Przedstawione dane statystyczne dotyczą okresu 2011-2016 (w zależności od dostępności danych).

W kolejnym etapie przeprowadzono analizę jakościową. Podstawę analizy jakościowej stanowiły konsultacje społeczne, w ramach których przeprowadzono:

- ✓ wywiady
- ✓ warsztaty z mieszkańcami i przedstawicielami różnych środowisk lokalnych (m.in. przedsiębiorcy, rolnicy, organizacje pozarządowe, organizacje społeczne, środowisko osób niepełnosprawnych, samorządowcy, przedstawiciele jednostek budżetowych Urzędu Gminy w Brodach)
- ✓ ankietyzację

Określając obszar zdegradowany wzięto pod uwagę poziom ubóstwa i wykluczenia, trendy demograficzne, poziom przestępczości i wykroczeń, wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej, problemy funkcjonalno-przestrzenne, w tym m.in. degradację infrastruktury lub jej braki, stan techniczny budynków. Dokonano także identyfikacji obszarów zdegradowanych wskazanych przez mieszkańców. Konsultacje społeczne potwierdziły negatywne zjawiska obserwowane na terenie gminy a wykazane podczas diagnozy i analizy danych statystycznych. Społeczność lokalna zwróciła uwagę na bariery architektoniczne utrudniające poruszanie się osób niepełnosprawnych, zaniedbania w układzie przestrzennym związane z niedostateczną liczbą obiektów małej architektury, ścieżek rowerowych, zaplecza sportów wodnych, placów zabaw, miejsc aktywnej rekreacji dla dzieci i młodzieży. Efektem synergii danych było określenie obszaru zdegradowanego.

Końcowym efektem prac było wyznaczenie obszaru rewitalizacji. Wyznaczając obszar rewitalizacji oparto się na wynikach diagnozy społeczno-ekonomicznej oraz konsultacjach społecznych przeprowadzonych ze społecznością lokalną Gminy Brody. Wyodrębniony obszar cechuje się wysokim nasileniem negatywnych zjawisk społecznych, a jednocześnie występuje na nim koncentracja przynajmniej jednego niekorzystnego zjawiska gospodarczego, przestrzennego, technicznego lub środowiskowego. Wyznaczając obszar rewitalizacji uwzględniono wytyczne wynikające z ustawy ograniczające jego zasięg tak, aby nie obejmował łącznie więcej niż 20% powierzchni gminy oraz jednocześnie nie był zamieszkały przez więcej niż 30% jej mieszkańców.

7.1 Obszar zdegradowany

Wyznaczając na terenie Gminy Brody obszar zdegradowany warto zwrócić uwagę na ogólną sytuację społeczno-gospodarczą i przestrzenną gminy. Podstawowe wskaźniki

przedstawione w punkcie 5 niniejszego dokumentu wykazują wiele negatywnych zjawisk w skali ogólnej. Na 26 wskaźników charakteryzujących podstawowe dane społeczno-gospodarcze średnia dla Gminy Brody jest gorsza od średniej dla województwa świętokrzyskiego aż w 20 przypadkach. W tylu samych przypadkach sytuacja Gminy Brody wykazuje gorsze wyniki niż średnie wartości dla powiatu starachowickiego. Dowodzi to, iż cały obszar gminy wykazuje wiele cech kryzysowych, gdzie występują nawarstwiający się problemy społeczne i gospodarcze. Gorsze wskaźniki Gminy Brody na tle danych wojewódzkich czy powiatowych stanowią poważną przesłankę uznania obszaru całej gminy za obszar zdegradowany, kwalifikujący się do głębokich i wieloaspektowych działań rewitalizacyjnych.

Tabela 50: Lista najistotniejszych wskaźników diagnozujących sferę społeczną Gminy Brody na tle danych dla powiatu starachowickiego i województwa świętokrzyskiego (wyróżniono wartości gorsze niż średnie wartości dla porównywanej jednostki terytorialnej).

Op.	Badany wskaźnik	Wartość gorsza niż średnia dla powiatu starachowickiego	Wartość gorsza niż średnia dla województwa świętokrzyskiego
1	% ludności w wieku przedprodukcyjnym		
2	% ludności w wieku produkcyjnym		
3	% ludności w wieku poprodukcyjnym		
4	Urodzenia żywe na 1000 ludności	tak	tak
5	Zgony na 1000 ludności	tak	tak
6	Przyrost naturalny na 1000 ludności	tak	tak
7	Saldo migracji na 1000 osób		
8	Saldo migracji zagranicznych na 1000 osób	tak	tak
9	Małżeństwa na 1000 ludności	tak	tak
10	Stopa bezrobocia	tak	tak
11	Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	tak	
12	Zasięg korzystania z pomocy społecznej - ogółem	tak	tak
13	Zasięg korzystania z pomocy społecznej - poniżej kryterium dochodowego	tak	tak
14	Zasięg korzystania z pomocy społecznej – powyżej kryterium dochodowego	tak	tak
15	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	tak	tak
16	Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego	tak	tak
17	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-6 lat	tak	tak
18	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-4 lat	tak	tak
19	Współczynnik skolaryzacji brutto	tak	tak
20	Współczynnik skolaryzacji netto	tak	tak
21	Frekwencja w wyborach	tak	tak
22	Ludność na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi ujętymi zgodnie z siedzibą jednostki)	tak	tak

	macierzystej)		
23	Księgozbiór bibliotek na 1000 ludności		
24	Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	tak	tak
25	Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	tak	tak
26	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców		tak

Źródło: Opracowanie własne.

Analiza powyższych danych wskazuje, iż w sferze społecznej na wielu płaszczyznach trudna sytuacja ma charakter problemów strukturalnych, długofalowych (np. problem bezrobocia, znaczna liczba osób korzystających z pomocy społecznej), które bez kompleksowego i wieloaspektowego działania mogą być trudne do przezwyciężenia.

Ponieważ obszar rewitalizacji musi być ograniczony przestrzennie konieczne jest wyznaczenie obszaru zdegradowanego, na którym kumulują się problemy społeczne. Wyznaczenie tych obszarów oparto na syntezie wyników analizy sfery społecznej, a także sfer: gospodarczej, przestrzennej, technicznej i środowiskowej. Analizy dokonano w układzie przestrzennym. Podstawową jednostką poddaną analizie było sołectwo. Ze względu na sposób pozyskiwania i publikowania danych statystycznych, możliwość monitorowania niektórych zagadnień była ograniczona. W efekcie wybrano tylko te wskaźniki, dla których możliwa była pełna analiza syntetyczna poszczególnych sołectw. Jednostkowe dane dla każdego sołectwa porównano ze średnimi wartościami dla gminy. Jako obszar zdegradowany uznano sołectwa, które w minimum połowie przypadków uzyskały wskaźniki gorsze niż średnie dla gminy (5 na 10 wskaźniki gorsze od średniej).

Wskaźniki, które poddano analizie to:

- ✓ Różnica w liczbie mieszkańców w latach 2011-2015 (depopulacja)
- ✓ Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej
- ✓ Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej na 1000 ludności
- ✓ Liczba przestępstw karnych na 1000 mieszkańców
- ✓ Liczba wykroczeń na 1000 mieszkańców
- ✓ Liczba kolizji i wypadków drogowych na 1000 mieszkańców
- ✓ Przystępczość ogółem
- ✓ Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach
- ✓ Niski poziom kapitału społecznego mierzony frekwencją w wyborach
- ✓ Liczba stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych na 1000 ludności

Tabela 51: Lista wskaźników diagnozujących sferę społeczną w poszczególnych sołectwach Gminy Brody. Wypełniono rubryki, gdzie określono czy wartość wskaźnika osiągnięta w danym sołectwie jest wartością gorszą niż średnia dla gminy. Na czerwono podkreślono sołectwa, gdzie można mówić o koncentracji negatywnych zjawisk.

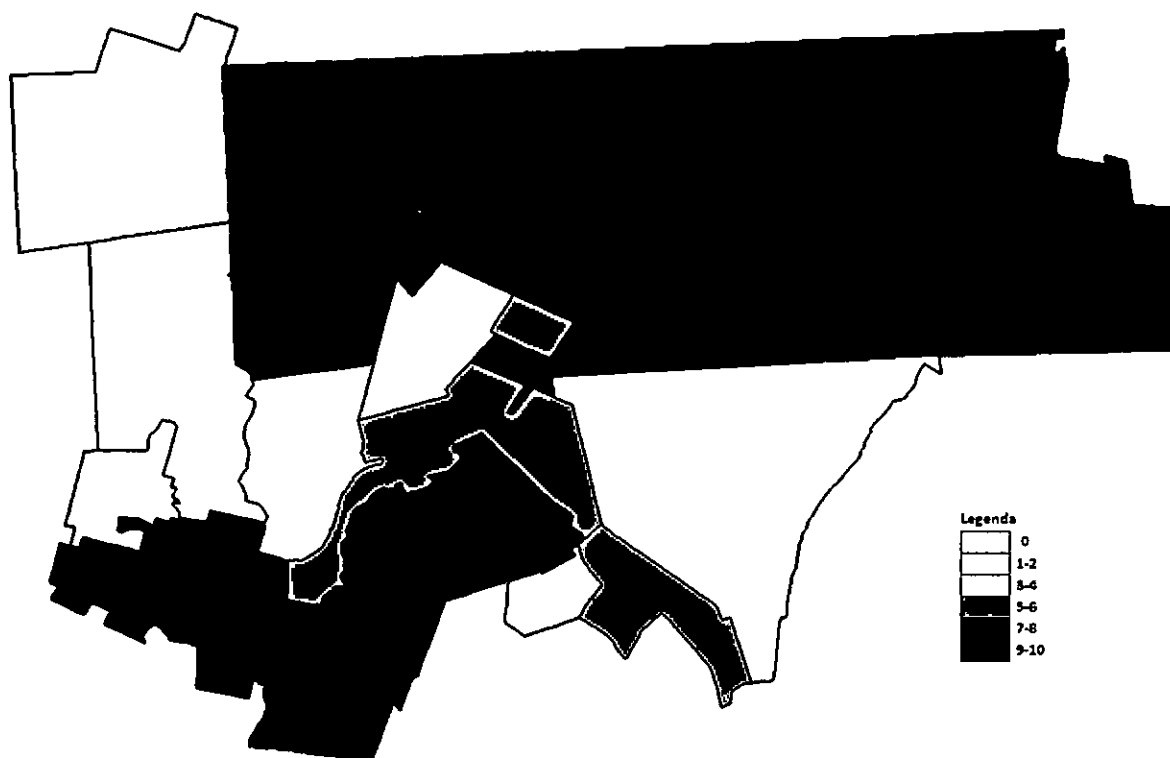
LP	Sołectwo	Różnica w liczbie mieszkańców w latach 2010-2015	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej na 1000 ludności	Liczba przestępstw karanych na 1000 mieszkańców	Liczba wykrezeń na 1000 mieszkańców	Liczba kolizji wypadków drogowych na 1000 mieszkańców	Przystępność ogółem	odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	Niski poziom kapitału społecznego mierzonego frekwencją w wyborach	Liczba stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych na 1000 ludności
1	Adamów								tak	tak	tak
2	Brody	tak	tak		tak			tak	tak		
3	Budy Brodzkie	tak		tak		tak			tak		tak
4	Bór Kunowski			tak					tak	tak	
5	Dziurów								tak	tak	tak
6	Jabłonna	tak	tak	tak			tak		tak	tak	tak
7	Krynki	tak	tak		tak	tak	tak	tak	tak		
8	Kuczów	tak	tak			tak		tak	tak	tak	tak
9	Lipie		tak	tak					tak		tak
10	Lubiczka	tak	tak		tak	tak	tak	tak	tak	tak	tak
11	Mlynek		tak						tak	tak	tak
12	Ruda		tak						tak		
13	Rudnik								tak	tak	
14	Staw Kunowski	tak		tak	tak				tak	tak	tak
15	Styków				tak	tak	tak	tak	tak	tak	tak

Źródło: Opracowanie własne.

Analizując liczbę wskaźników, gdzie zanotowano koncentrację negatywnych zjawisk społecznych najtrudniejsza sytuacja zaobserwowana została w sołectwie Lubienia (w przypadku 9 wskaźników przekroczone zostały średnie wartości dla gminy). Tylko niewiele lepsza sytuacja zaobserwowana została w sołectwach: Jabłonna, Krynki, Kuczów, Styków (przekroczone wartości średnie dla 7-8 wskaźników) oraz sołectwach: Brody, Budy Brodzkie, Staw Kunowski (przekroczone wartości średnie dla 5-6 wskaźników). Najbardziej korzystna sytuacja odnotowana została w sołectwach Ruda oraz Rudnik, gdzie przekroczenie wartości średnich nastąpiło w przypadku 1-2 wskaźników).

Rysunek 10: Obszar na terenie Gminy Brody, gdzie zanotowano koncentrację negatywnych zjawisk społecznych oraz liczba wskaźników dla których zostały przekroczone średnie wartości dla gminy.

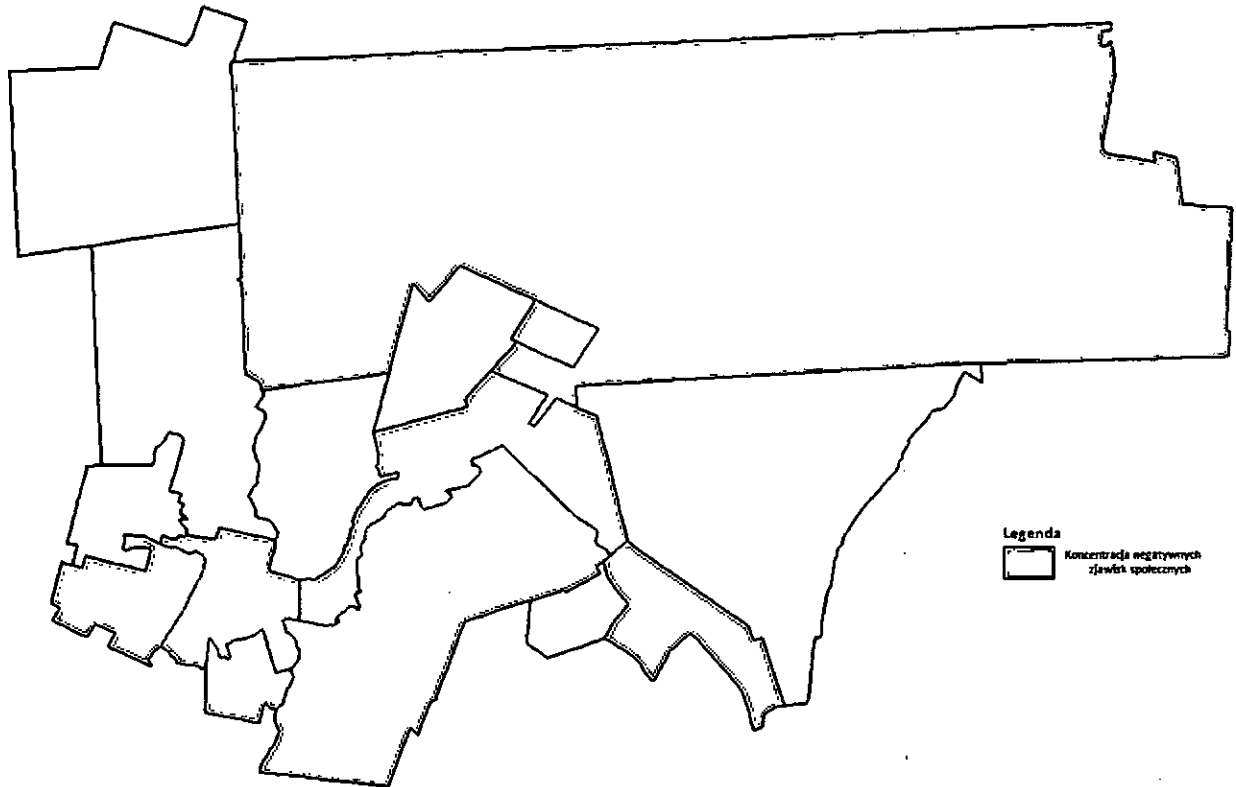

Źródło: Opracowanie własne.

Za obszar, gdzie skumulowane jest występowanie negatywnych zjawisk społecznych można uznać sołectwa, na obszarze których zaobserwowano przekroczenie wskaźników średnich dla gminy w minimum 5 obszarach. Takich sołectw jest 8: Brody, Budy Brodzkie, Jabłonna, Krynki, Kuczów, Lubienia, Staw Kunowski, Styków.

Rysunek 11: Obszar Gminy Brody, gdzie zanotowano koncentrację negatywnych zjawisk społecznych.

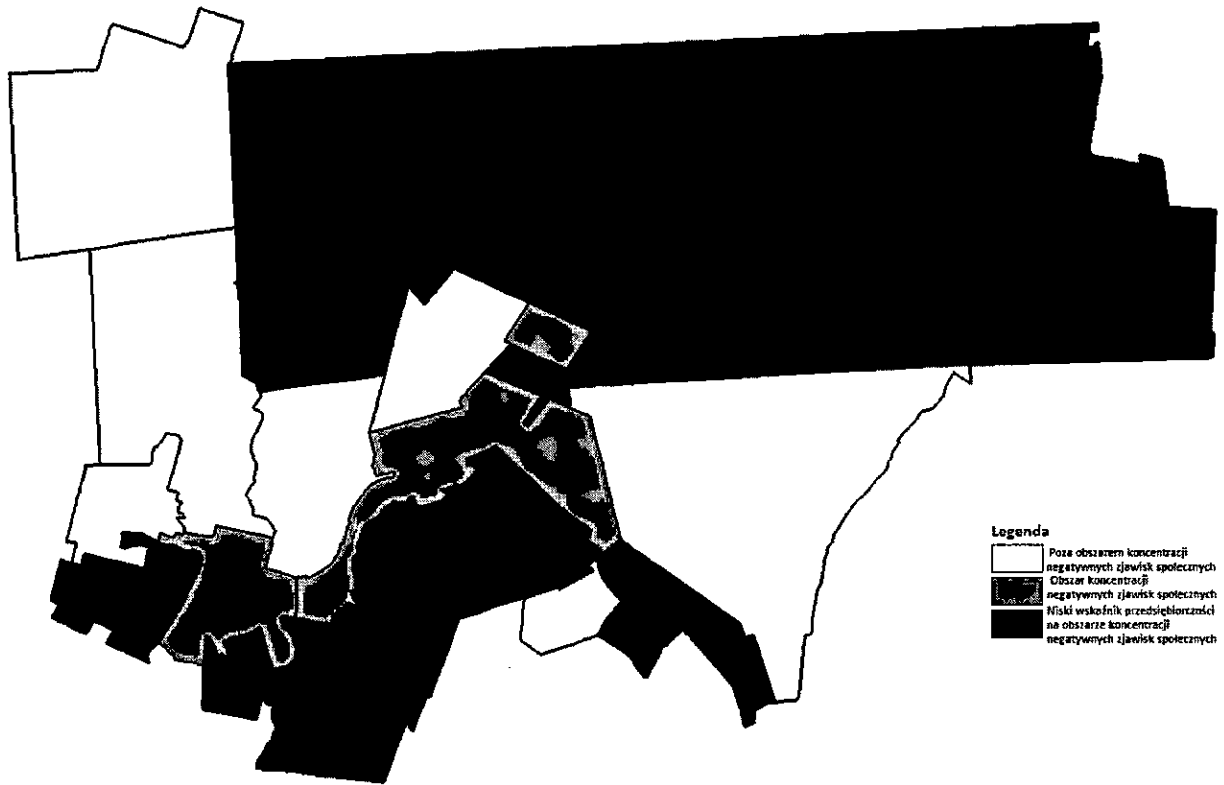
Źródło: Opracowanie własne.

Za obszar zdegradowany można wyznaczyć obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, a jednocześnie w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk: gospodarczych lub środowiskowych lub przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

Jako podstawowy wskaźnik koncentracji negatywnych zjawisk gospodarczych uznano – mierzony liczbą podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności. Najtrudniejsza sytuacja gospodarcza odnotowana została w sołectwach: Jabłonna, Kuczów, Lubienia, Staw Kunowski.

Rysunek 12: Wskaźnik koncentracji negatywnych zjawisk gospodarczych - podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności na obszarze występowania negatywnych zjawisk społecznych.

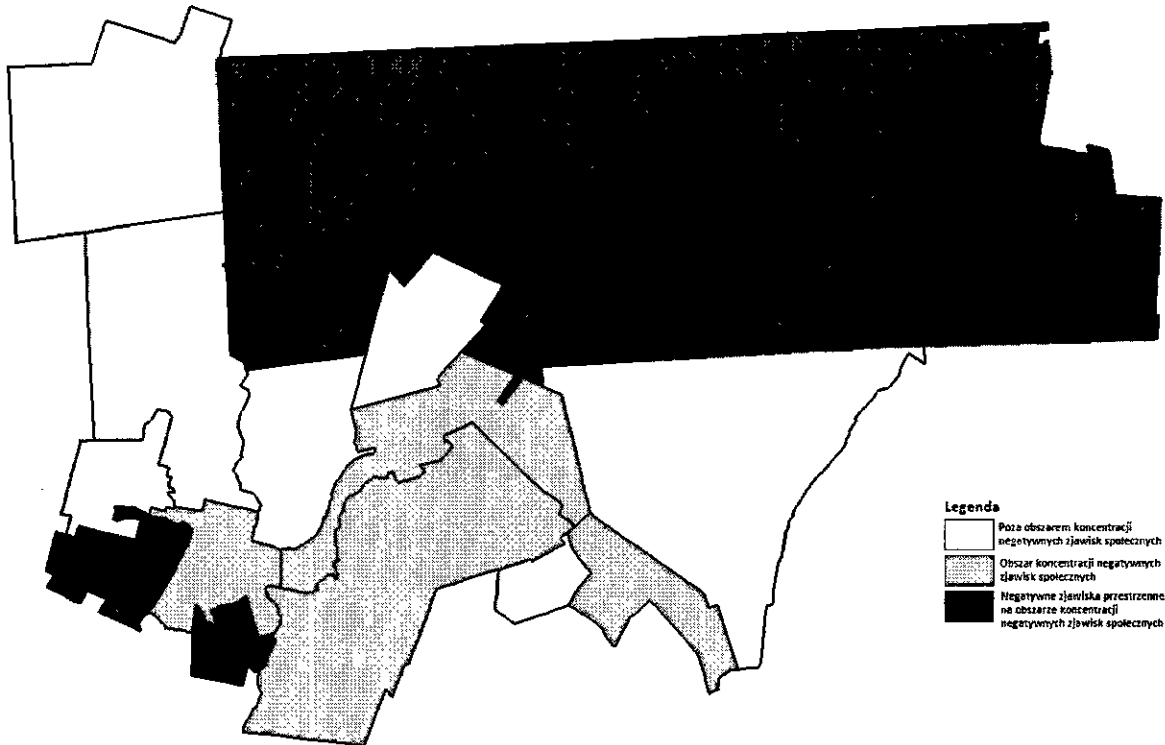

Źródło: Opracowanie własne.

Jako wskaźnik koncentracji negatywnych zjawisk przestrzennych uznano liczbę obiektów zabytkowych na 1000 ludności. Najtrudniejsza sytuacja odnotowana została w sołectwach: Adamów, Budy Brodzkie, Bór Kunowski, Dziurów, Jabłonna, Kuczów, Lubienia, Młynek, Ruda, Rudnik oraz Staw Kunowski. Sołacta, na obszarze których zidentyfikowano kumulację negatywnych zjawisk społecznych i jednocześnie brak lub niewielką ilość obiektów zabytkowych to sołectwa Budy Brodzkie, Jabłonna, Kuczów oraz Lubienia.

Rysunek 13: Wskaźnik koncentracji negatywnych zjawisk przestrzennych – liczba obiektów zabytkowych na 1000 ludności.

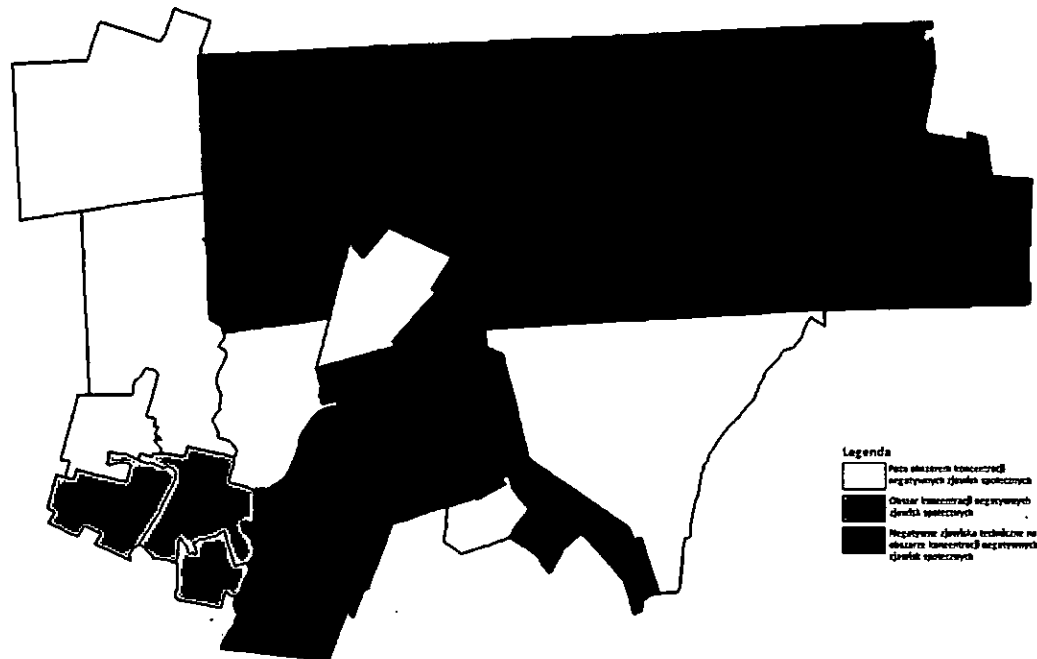

Źródło: Opracowanie własne.

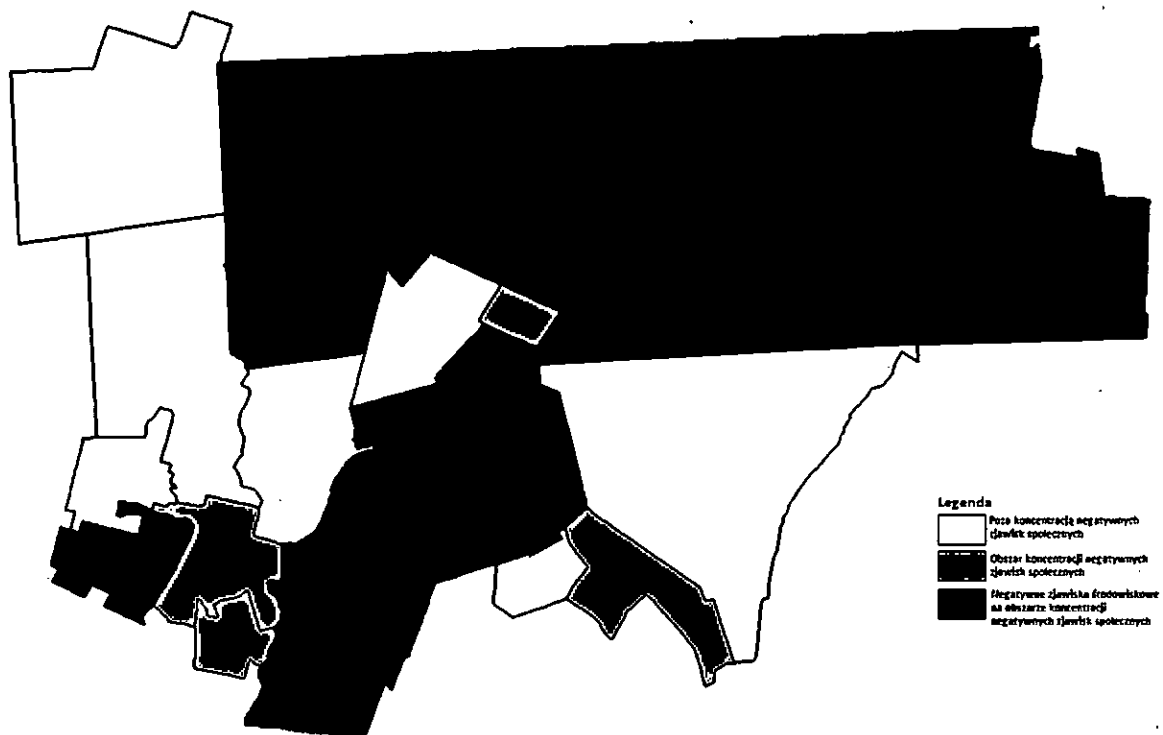
Jako wskaźnik koncentracji negatywnych zjawisk technicznych uznano liczbę gospodarstw, które nie posiadają sieci kanalizacyjnej. We wskaźniku tym wzięto także pod uwagę także te gospodarstwa, które posiadają sieć wodociągową, ale nie mają dostępu do sieci kanalizacyjnej. Najgorsza sytuacja obserwowana jest w sołectwach Budy Brodzkie, Bór Kunowski, Lipie, Lubienia oraz Staw Kunowski, gdzie brakuje sieci kanalizacyjnych. Wśród sołectw, gdzie jest sieć wodociągowa, ale ponad połowa gospodarstw nie posiada sieci kanalizacyjnej można wymienić sołectwa Brody oraz Krynki.

Rysunek 14: Negatywne zjawiska techniczne – utrudniony dostęp do sieci kanalizacyjnej.

Rysunek 15: Wskaźnik koncentracji negatywnych zjawisk środowiskowych - powierzchnia budynków położonych na terenie Gminy Brody zawierających materiały azbestowe z uwzględnieniem sołectw, gdzie wartości przekroczyły średni wynik dla gminy.

Powyższe mapy sytuacyjne dowodzą, iż na obszarze, gdzie występuje koncentracja negatywnych zjawisk społecznych występowanie także co najmniej jeden z negatywnych

zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzennych, technicznych lub środowiskowych.

Partycypacja społeczna

Analiza danych statystycznych przedstawiona w punktach powyżej w zasadniczej części została potwierdzona w wynikach przeprowadzonych konsultacji społecznych. Pytanie dotyczące wyboru sołectw, na obszarze których koncentruje się najwięcej problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych pojawiło się w ankiecie rewitalizacyjnej. Ankiety zostały podzielone według grup społecznych: uczniowie szkół gimnazjalnych, środowisko osób niepełnosprawnych, mieszkańcy gminy ogółem. Wyniki ankiet w zasadniczej części potwierdziły zaobserwowaną sytuację społeczno-gospodarczo-przestrzenną wynikającą z analizy danych.

➤ **Zdaniem uczniów szkół gimnazjalnych za obszar zdegradowany należy uznać sołectwa:**

- Dziurów - 10,5% wskazań
- Brody - 10,3%
- Krynki - 8,0%
- Bór Kunowski - 7,7%
- Lubienia - 7,5%
- Jabłonna - 7,2%
- Ruda - 6,7%

Pozostałe sołectwa uzyskały wartości nie przekraczające średniej liczby głosów dla całej gminy.

➤ **Zdaniem środowiska osób niepełnosprawnych za obszar zdegradowany należy uznać sołectwa:**

- Jabłonna - 17,3% wskazań
- Styków - 16,0%
- Brody - 14,7%
- Kuczów - 13,3%
- Dziurów - 12,0%

Pozostałe sołectwa uzyskały wartości nie przekraczające średniej liczby głosów dla całej gminy.

➤ **Zdaniem mieszkańców za obszar zdegradowany należy uznać sołectwa:**

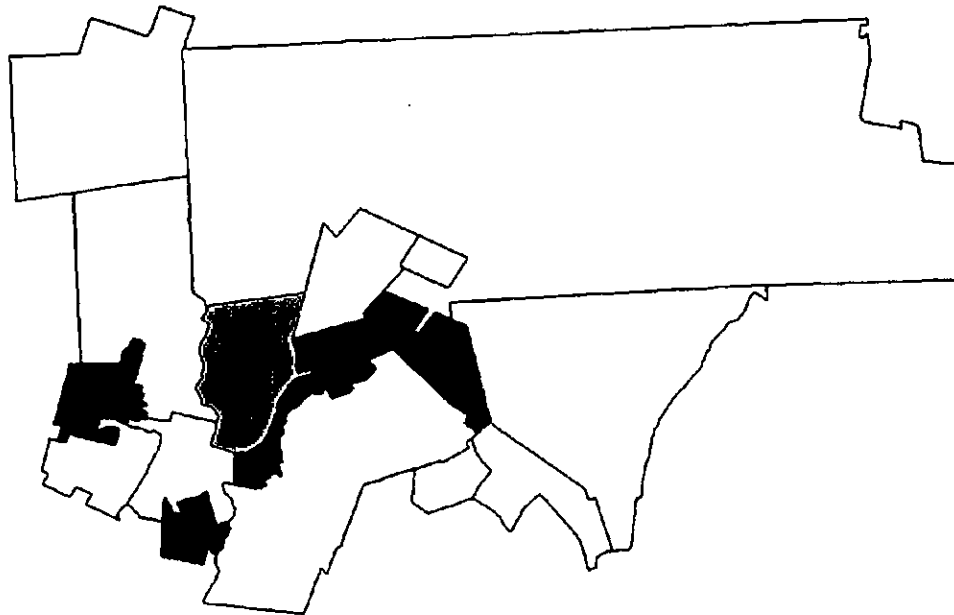
- Brody	- 14,6% wskazań
- Krynki	- 9,2%
- Ruda	- 9,2%
- Lipie	- 8,5%
- Bór Kunowski	- 7,7%
- Budy Brodzkie	- 7,7%
- Jabłonna	- 7,7%
- Dziurów	- 6,9%

Pozostałe sołectwa uzyskały wartości nie przekraczające średniej liczby głosów dla całej gminy.

Zbiorcze zestawienie wyników zawiera poniższy rysunek. Przy ustalaniu obszaru zdegradowanego, dla każdej grupy społecznej, pod uwagę wzięto tylko wartości przekraczające średnią liczbę wskazań dla każdej grupy społecznej.

Rysunek 16: Koncentracja negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych oraz przestrzennych w opinii społeczności lokalnej (wynik przeprowadzonych konsultacji społecznych).

Objaśnienie:

	Brak wskazania jako obszar zdegradowany
	Obszar uznany jako zdegradowany przez 1 grupę społeczną
	Obszar uznany za zdegradowany przez 2 grupy społeczne
	Obszar uznany za zdegradowany przez wszystkie 3 grupy społeczne

Aż trzy grupy społeczne uznały, że koncentracja negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych i przestrzennych obserwowana jest w sołectwach Brody, Dziurów oraz Jabłonna. Dwie grupy społeczne wskazały ponadto na sołectwo Ruda.

7.2 Obszar rewitalizacji

Obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego (m.in. istnienie potencjału do zmian), Gmina zamierza prowadzić rewitalizację.

Podstawą wyznaczenia obszarów rewitalizacji było określenie obszaru zdegradowanego oraz informacje pozyskane w trakcie konsultacji społecznych (ankiety, warsztaty, wywiady). Poszczególne etapy delimitacji (wyznaczenia) obszarów przeznaczonych do rewitalizacji przedstawiały się następująco:

- ✓ Wyniki analizy wskaźnikowej

- ✓ Wyniki ankiet
- ✓ Wyniki warsztatów przeprowadzonych podczas konsultacji społecznych

Szczegółowa analiza wskaźnikowa została przedstawiona w pkt. 5 niniejszego dokumentu. Jej syntetyczne zestawienie zapisano w pkt. 7.1 dokumentu.

W toku konsultacji społecznych mieszkańcy wskazali:

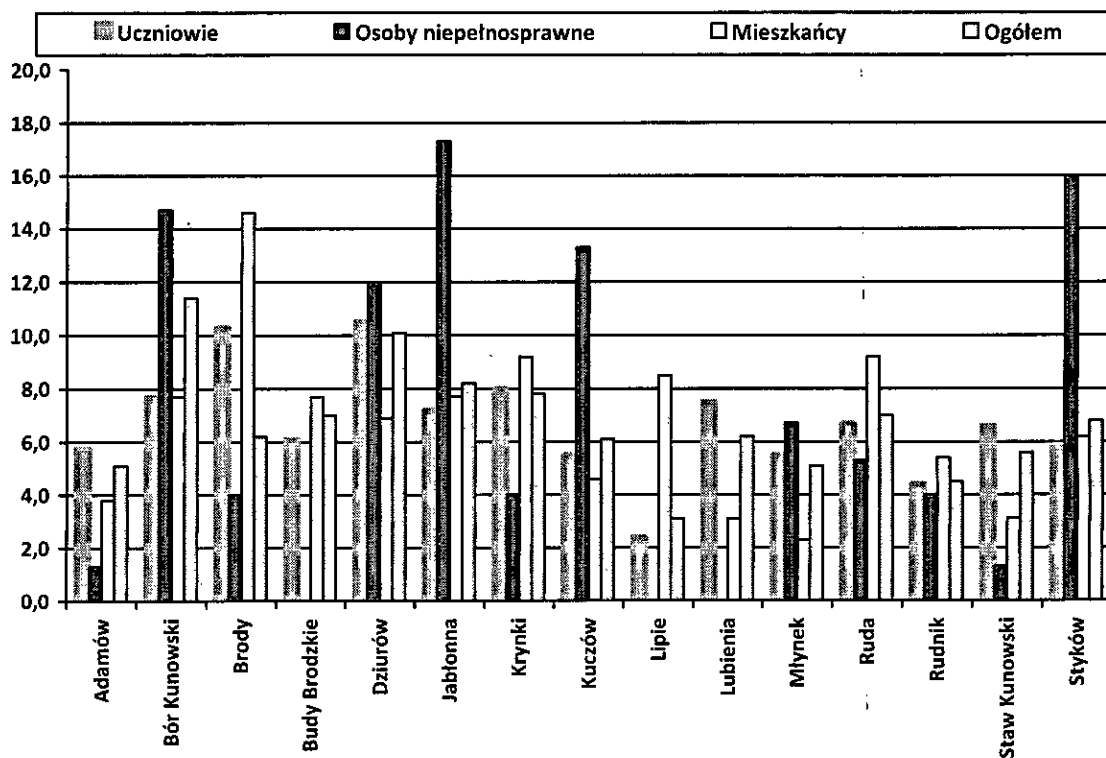
- ✓ główne problemy społeczne, gospodarcze, techniczne występujące na obszarze gminy
- ✓ przestrzenie niespełniające ich oczekiwań
- ✓ przestrzenie gminy stanowiące potencjał do przeprowadzenia procesu rewitalizacji
- ✓ obszar rewitalizacji

Zestawienie problemów społecznych, gospodarczych, technicznych poruszonych podczas konsultacji społecznych, a występujących na obszarze gminy szczegółowo opisano w pkt. 6 niniejszego dokumentu.

Poniżej przedstawiono wyniki przeprowadzonej ankietyzacji w zakresie wyboru przestrzeni gminy kwalifikujących się do przeprowadzenia procesu rewitalizacji. Zadaniem respondentów było wskazać sołectwa, które borykają się z największą liczbą problemów i w efekcie czego winny zostać poddane procesom rewitalizacji. Wyniki podzielono według trzech głównych grup społecznych, aby porównać zbieżność opinii z różnego punktu widzenia.

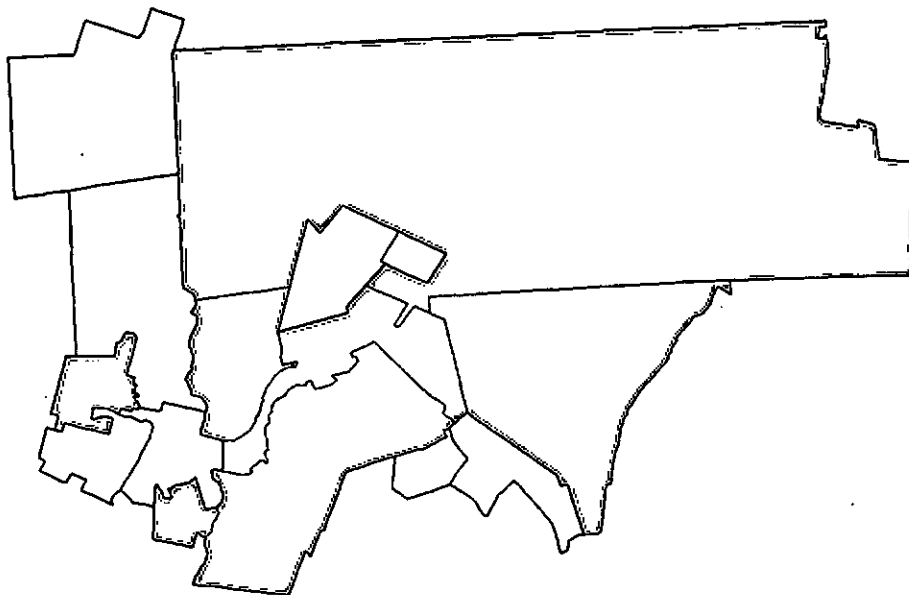
Wykres 31: Sołectwa wskazane do rewitalizacji przez różne grupy społeczne (dane procentowe).

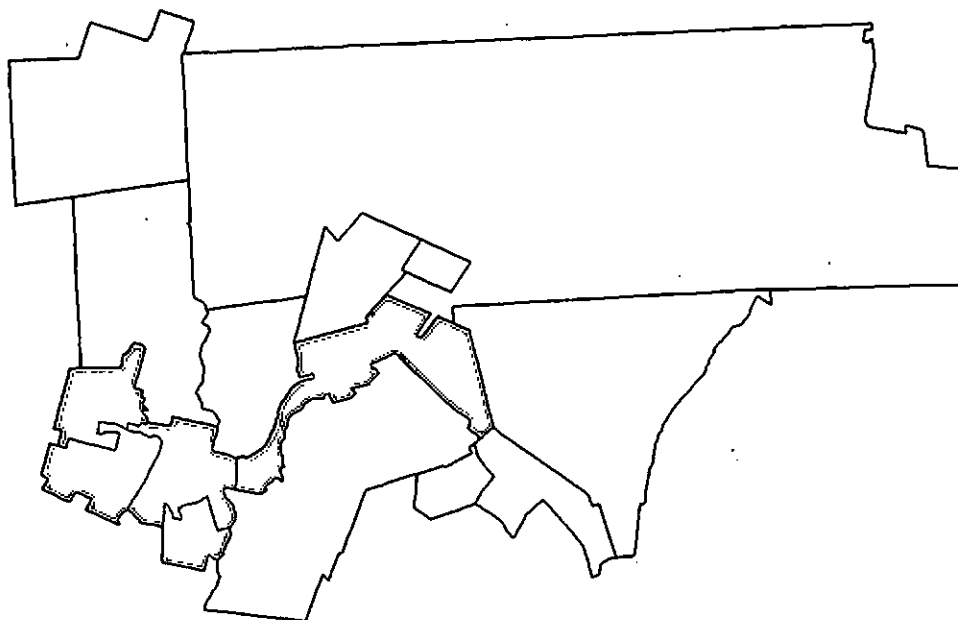
Wyniki zebranych danych przedstawiono także w formie przestrzennej. Na poniższych rysunkach zaznaczono tylko te sołectwa, dla których uzyskany wynik przewyższał wartości średnie dla danej grupy respondentów.

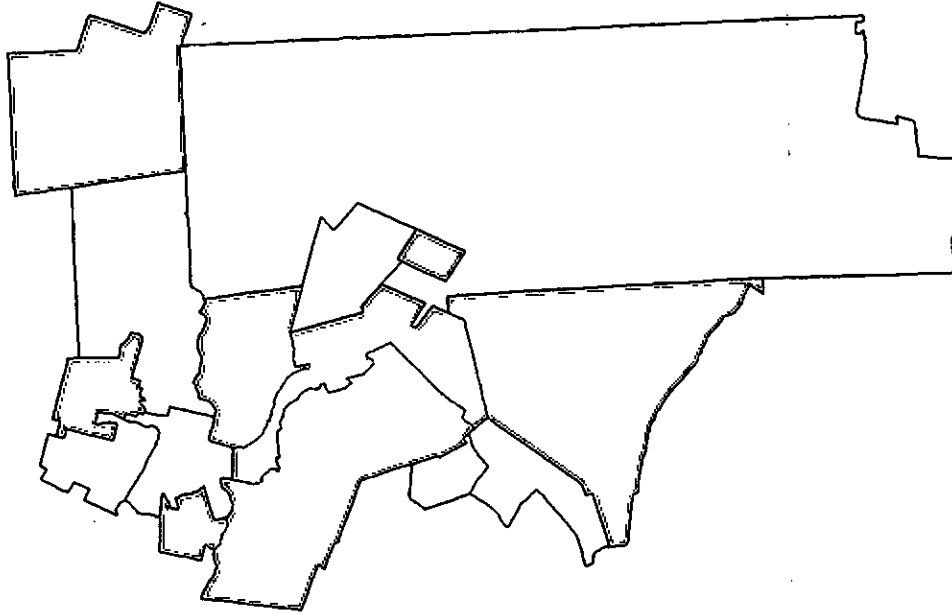
Rysunek 17: Sołectwa wskazane do rewitalizacji przez uczniów szkół gimnazjalnych.

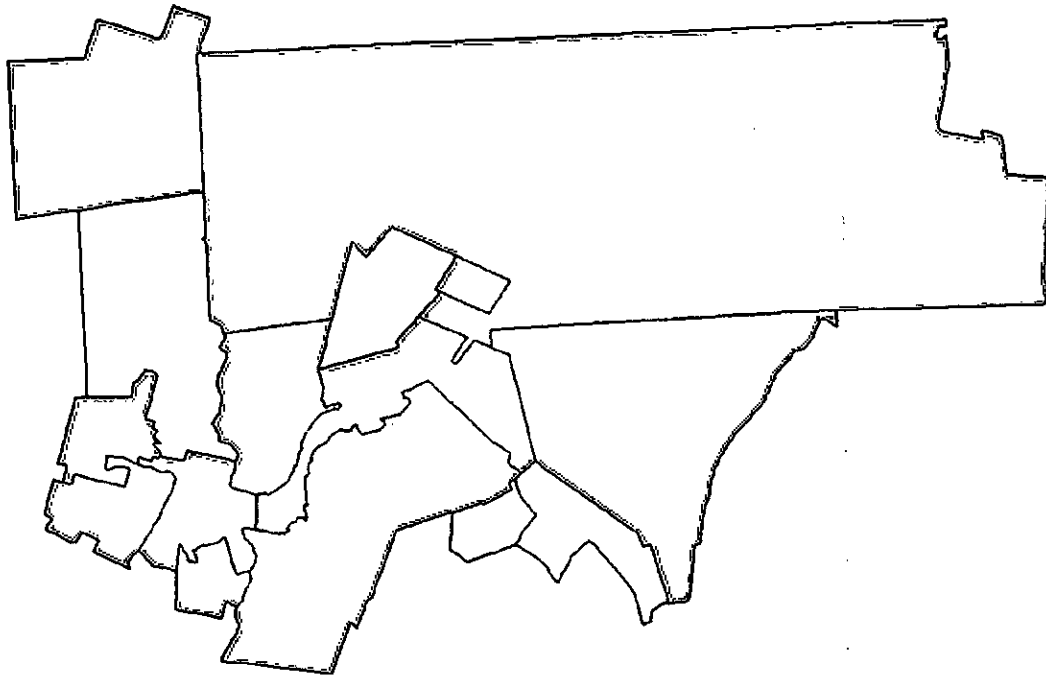
Rysunek 18: Sołectwa wskazane do rewitalizacji przez środowisko osób niepełnosprawnych.

Rysunek 19: Sołectwa wskazane do rewitalizacji przez mieszkańców gminy.

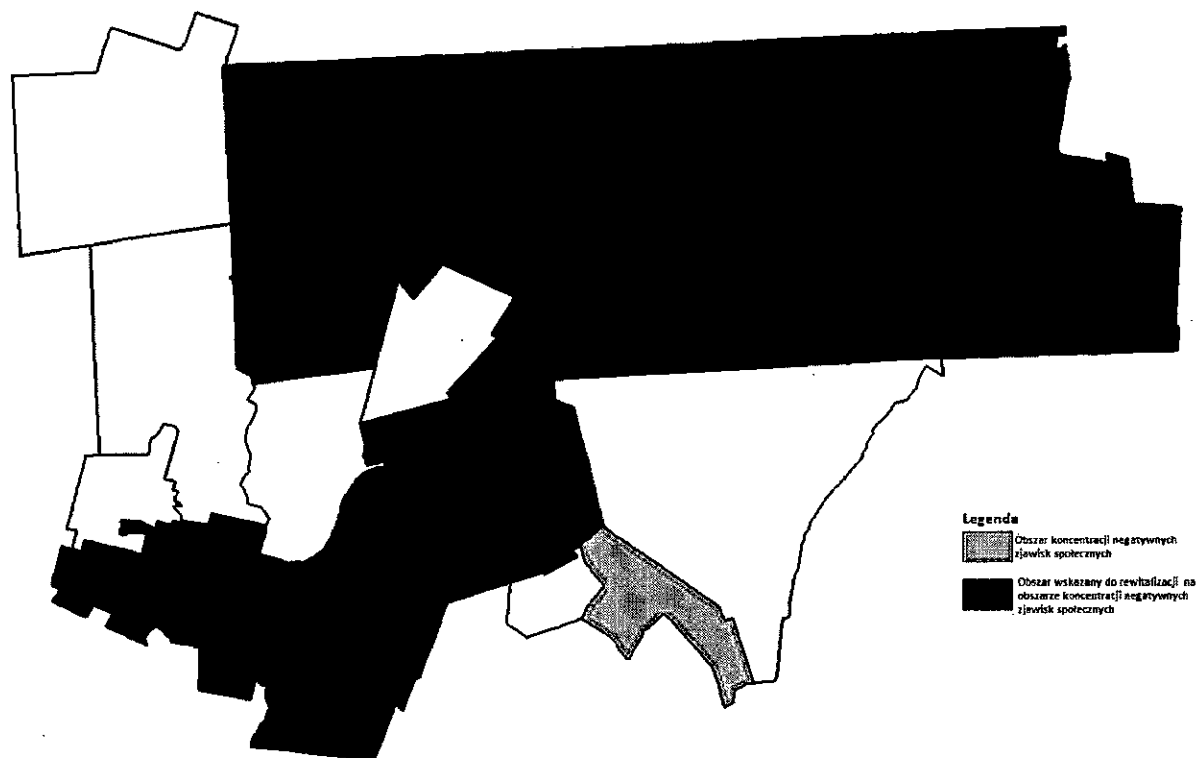

Rysunek 20: Zestawienie zbiorcze sołectw wskazanych do rewitalizacji, w których zdaniem poszczególnych grup społecznych koncentrują się negatywne zjawiska społeczne, gospodarcze i przestrzenne.

Rysunek 21: Sołectwa wskazane do rewitalizacji pokrywające się z obszarami zdegradowanymi.

Na rysunkach powyżej wskazano obszary do rewitalizacji zaproponowane przez różne grupy społeczne oraz zestawienie zbiorcze. Nie wszystkie sołectwa wskazane przez ankietowanych pokrywają się z obszarem zdegradowanym stanowiącym wynik analizy wskaźnikowej. Obszary do rewitalizacji pokrywające się z obszarami zdegradowanymi to:

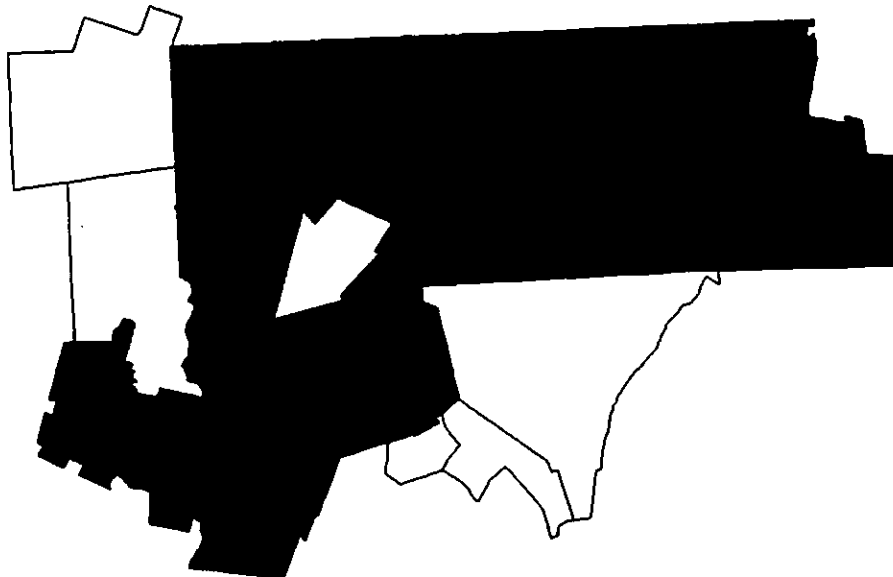
- ✓ Sołectwo Brody
- ✓ Sołectwo Budy Brodzkie
- ✓ Sołectwo Jabłonna
- ✓ Sołectwo Krynki
- ✓ Sołectwo Kuczów
- ✓ Sołectwo Lubienia
- ✓ Sołectwo Styków

Więcej niż jedna grupa społeczna uznała, iż sołectwem, gdzie skoncentrowane są negatywne zjawiska społeczne, a także przynajmniej gospodarcze lub przestrzenne (a który nie pokrywa się z wynikami analizy wskaźnikowej) jest także Dziurów oraz Ruda. W wyniku sumy wartości wskaźnikowych oraz przeprowadzonej partycypacji społecznej za obszar

zdegradowany przeznaczony do rewitalizacji uznano następujące sołectwa: Dziurów, Brody, Budy Brodzkie, Jabłonna, Krynki, Kuczów, Lubienia, Ruda oraz Styków.

Rysunek 22: Sołectwa uznane za zdegradowane, wyznaczone do rewitalizacji.

Ponieważ obszar zdegradowany znacznie przekracza progi związane z powierzchnią oraz ludnością (obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy) nie jest możliwe objęcie działaniami rewitalizacyjnymi całego obszaru zdegradowanego. Obszar rewitalizacji wymagał więc zmniejszenia. W tym celu zastosowano priorytetowanie, tj.:

- 1) adaptacja przestrzeni zdegradowanej na cele rozwoju gospodarczego;
- 2) działania, które zapewnią efekty rewitalizacji w miejscowości o największej liczbie ludności;
- 3) pozostałe działania.

Priorytetowanie oparto na wynikach konsultacji społecznych. Mieszkańcy szczególnie wskazali przestrzenie, które uznali za niespełniające ich oczekiwań oraz mogące stanowić potencjał do przeprowadzenia procesu rewitalizacji. Za jeden z kluczowych czynników stanowiących potencjał rozwoju obszaru zdegradowanego oraz całej gminy uznany został zbiornik wodny w Brodach.

Tabela 52: Priorytety mieszkańców w zakresie przestrzeni, które winny zostać poddane procesom rewitalizacji.

Obszar priorytetowy	% uzyskanych głosów
Zalew w Brodach i jego okolice	40%
Przestrzeń rekreacyjna, turystyczna, sportowa	20%
Likwidacja barier architektonicznych	20%
Miejsca dziedzictwa kulturowego, zabytki	20%

Końcowym efektem prac był wybór obszaru rewitalizacji, który położony jest na terenie kilku sołectw. Sołectwa, na terenie których znajduje się obszar rewitalizacji przedstawiają się następująco:

- 1) Brody
- 2) Dziurów
- 3) Krynki
- 4) Kuczów
- 5) Ruda
- 6) Styków

AD. 1 - BRODY

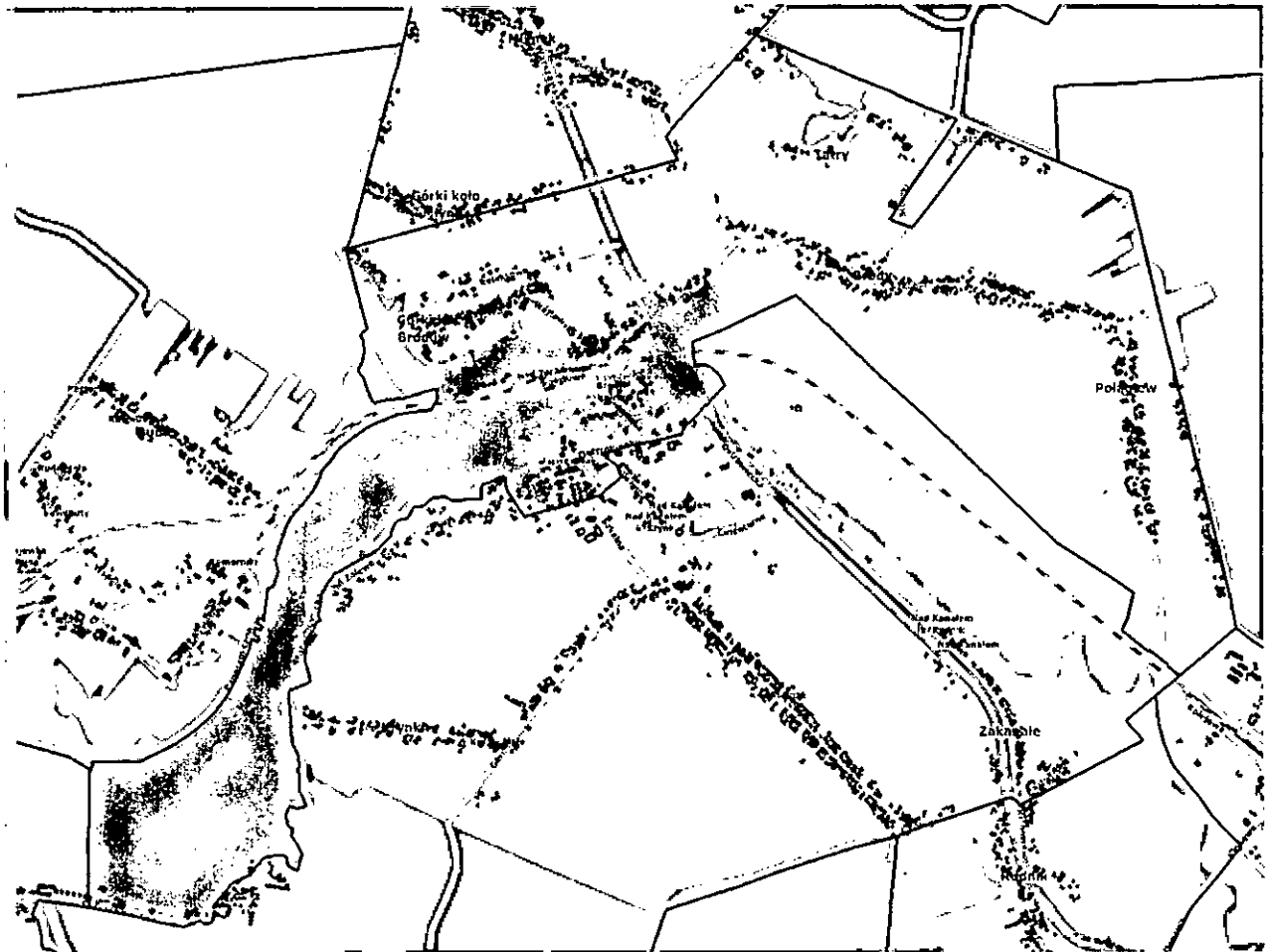
Sołectwo to główna miejscowość w gminie - położona centralnie na jej obszarze. Miejscowość dzielą na dwie części linia kolejowa oraz rzeka Kamienna. W miejscowości przeważają tereny rolne - głównie pól i łąk, tworzące wyraźny kompleks wzdłuż linii kolejowej, po jej północno - wschodniej stronie. Na terenach położonych na północ i zachód od kolei istnieje zabudowa mieszkaniowa oraz zagrodowa, tworzące układy ulicowe wzdłuż ważniejszych dróg gminnych. Funkcje usługowe pojawiają się w Brodach głównie na południe od Zalewu Brodzkiego i rzeki Kamiennej, gdzie zlokalizowane jest centrum administracyjne (Urząd Gminy).

Obszar rewitalizacji w sołectwie Brody obejmuje tereny zbiornika wodnego „Brody Iłżeckie” oraz jego bezpośrednie sąsiedztwo. Tereny te stanowią obszar przemysłowy – po Staropolskim Okręgu Przemysłowym. Granice obszaru rewitalizacji od strony zachodniej wyznacza granica z sołectwami Ruda oraz Styków. Od strony południowej obszar rewitalizacji przebiega wzdłuż granicy z sołectwem Krynki. Najistotniejszym problemem mającym zasadniczy wpływ na jakość życia mieszkańców nie tylko sołectwa, ale i całej gminy jest zły stan zbiornika wodnego oraz niedostateczne zagospodarowanie terenów

położonych wokół niego. Inwestycją, która ożywiłaby lokalny teren jest oczyszczenie wód zbiornika oraz utrzymanie kontroli jakości wód na rzece Kamiennej, której wody bezpośrednio wpływają do akwenu. Czysta woda przyciągnie turystów. Problemem jest fakt, iż Urząd Gminy w Brodach nie jest właścicielem zbiornika, co utrudnia inwestycje w jego bezpośrednim otoczeniu. W przypadku braku inwestycji związanych z oczyszczeniem zbiornika rozwiązaniem alternatywnych jest rozwój turystyki w oparciu o stworzenie innych atrakcji (np. ośrodka sportów wodnych). Przyciągnąć turystów w ten obszar gminy mogą natomiast nowe tereny rekreacyjne (pola biwakowe, kempingowe), ścieżki rowerowe, chodniki, trakty piesze, mała architektura. Ożywienie gospodarcze tej części sołectwa spowoduje rozwiązanie bardzo wielu problemów społeczno-gospodarczych wspieranego obszaru, a także całej gminy.

Rysunek 23: Obszar rewitalizacji na terenie sołectwa Brody.

Źródło: Oprac. własne na podst. <http://starachowice.geoportal2.pl/>.

AD. 2 – DZIURÓW

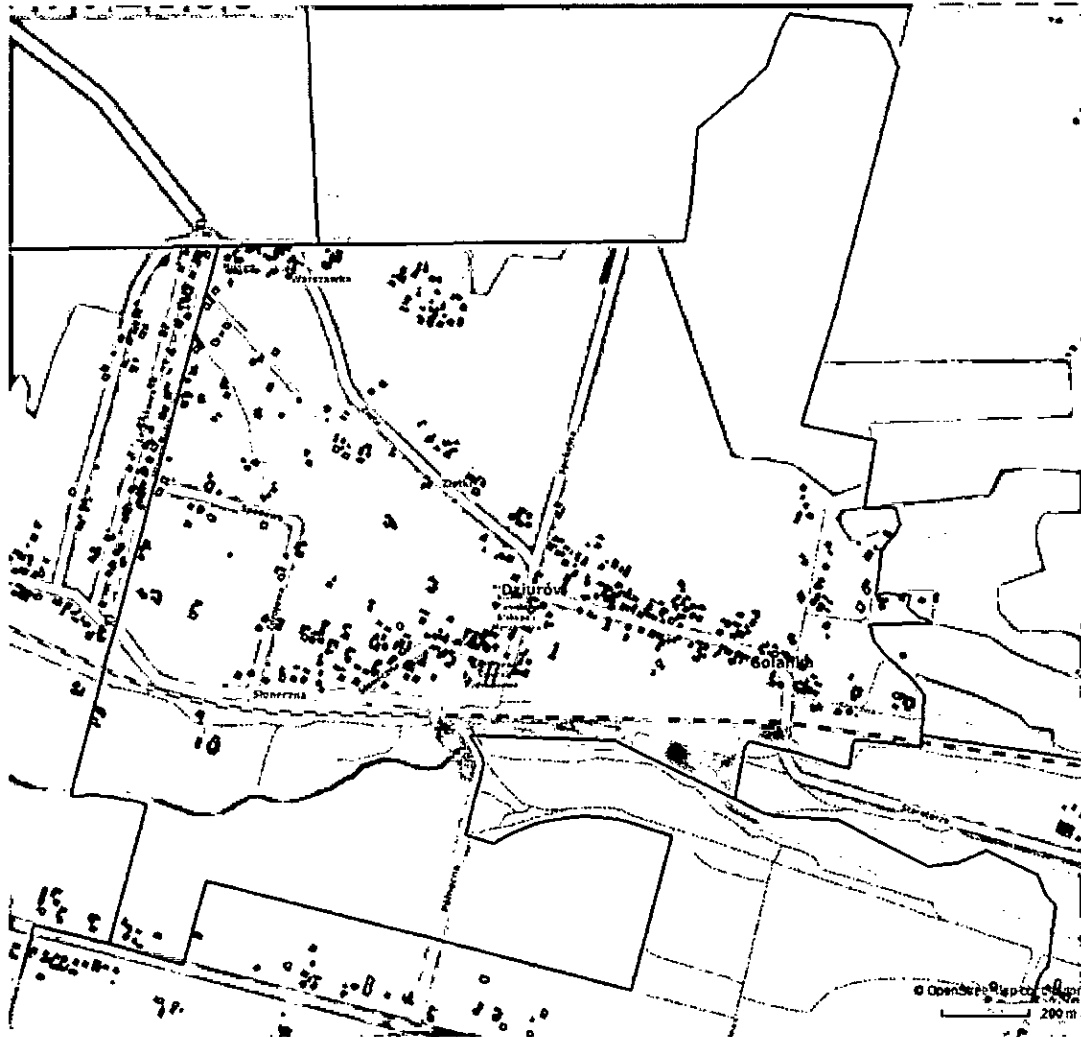
Tereny sołectwa w części położonej na południe od linii kolejowej i rzeki Kamiennej, zajmują tereny pół uprawnych z towarzyszącymi im kilkoma zagrodami rolniczymi. Na

północ od torów występuje zabudowa zagrodowa oraz mieszkaniowa, uzupełniona przez kościół i szkołę położone w części centralnej.

Obszar rewitalizacji obejmuje tereny położone w południowej części sołectwa. Linie graniczną od strony północnej stanowią tory kolejowe, a od strony południowej rzeka Kamienna.

Rysunek 24: Obszar rewitalizacji na terenie sołectwa Dziurów.

Źródło: Oprac. własne na podst. <http://starachowice.geoportal2.pl/>.

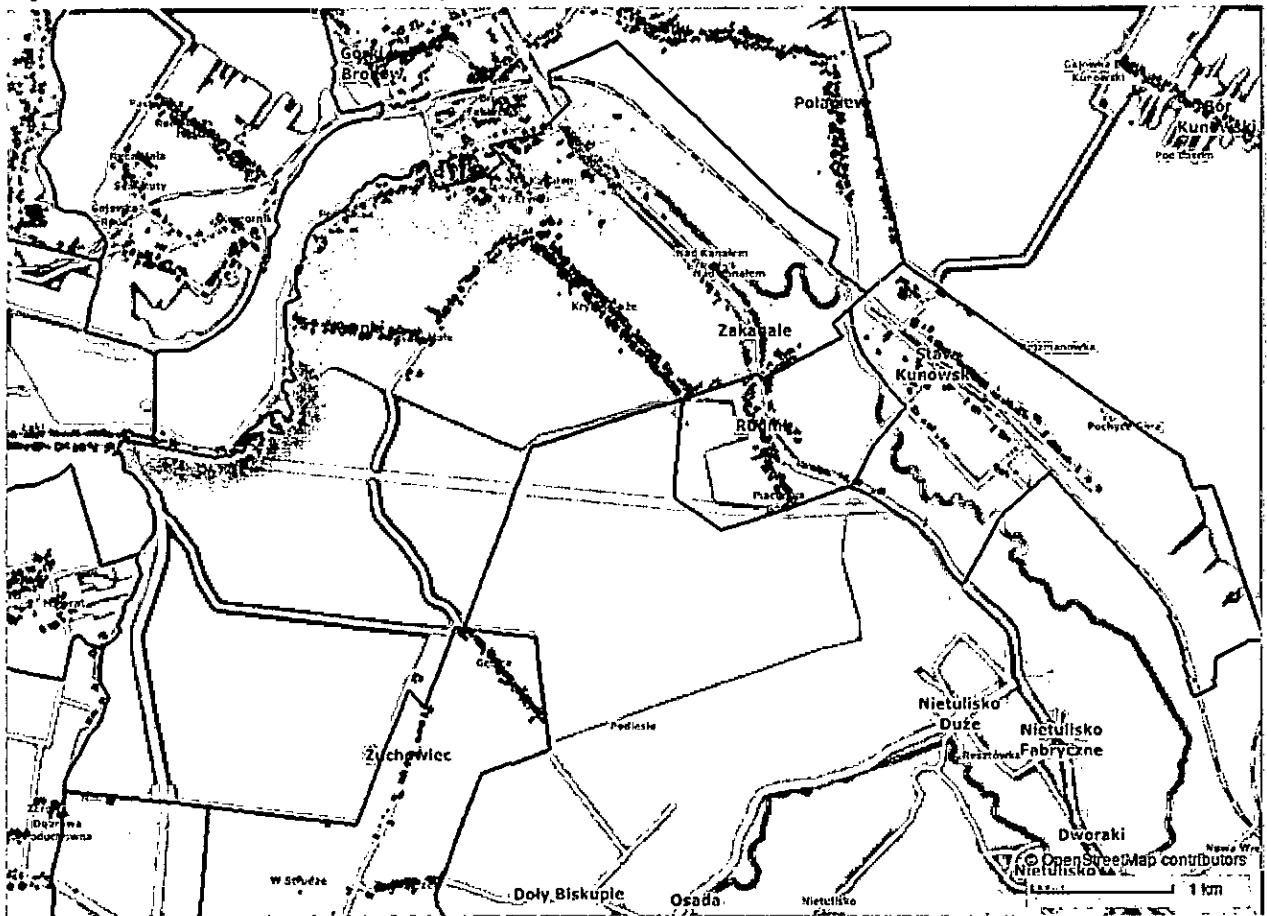
AD. 3 – KRYNKI

Sołectwo Krynki w północnej części uzupełnia centrum miejscowości Brody. To tutaj znajdują się takie obiekty, jak szkoła i ośrodek zdrowia oraz apteka. Tuż obok, przy ulicy Kościelnej, znajduje się zabytkowy kościół oraz cmentarz parafialny (również zabytkowy). Przy granicy z Brodami zlokalizowane są tereny produkcyjno- składowe. Kilka obiektów usługowo - produkcyjnych, w tym stacja benzynowa, znajduje się wzdłuż drogi krajowej do Radomia. Pomiędzy linią kolejową a ul. Kamienną widoczny jest wyraźny kompleks łąk i pól uprawnych. W całym sołectwie dominują pola uprawne, uzupełnione łąkami oraz lasami. Zabudowa, głównie mieszkaniowa oraz zagrodowa, tworzy układy ulicowe wzdłuż dróg gminnych oraz w południowej części przebiegu drogi krajowej (w kierunku Skarżyska). Wzdłuż drogi powiatowej, biegnącej po nabrzeżu zalewu Brodzkiego, istnieje zabudowa mieszkaniowa i letniskowa, położona na zboczu opadającym w stronę zbiornika wodnego.

Obszar rewitalizacji obejmuje tereny północnej części sołectwa bezpośrednio graniczące z sołectwem Brody i w niewielkim stopniu z sołectwem Styków. Zasadnicze działania rewitalizacyjne mające na celu ożywienie wspieranego obszaru koncentrują się na inwestycjach w zaplecze turystyczno-rekreacyjne oraz ochronę zasobów dziedzictwa kulturowego.

Rysunek 25: Obszar rewitalizacji na terenie sołectwa Krynki.

Źródło: Oprac. własne na podst. <http://starachowice.geoportal2.pl/>.

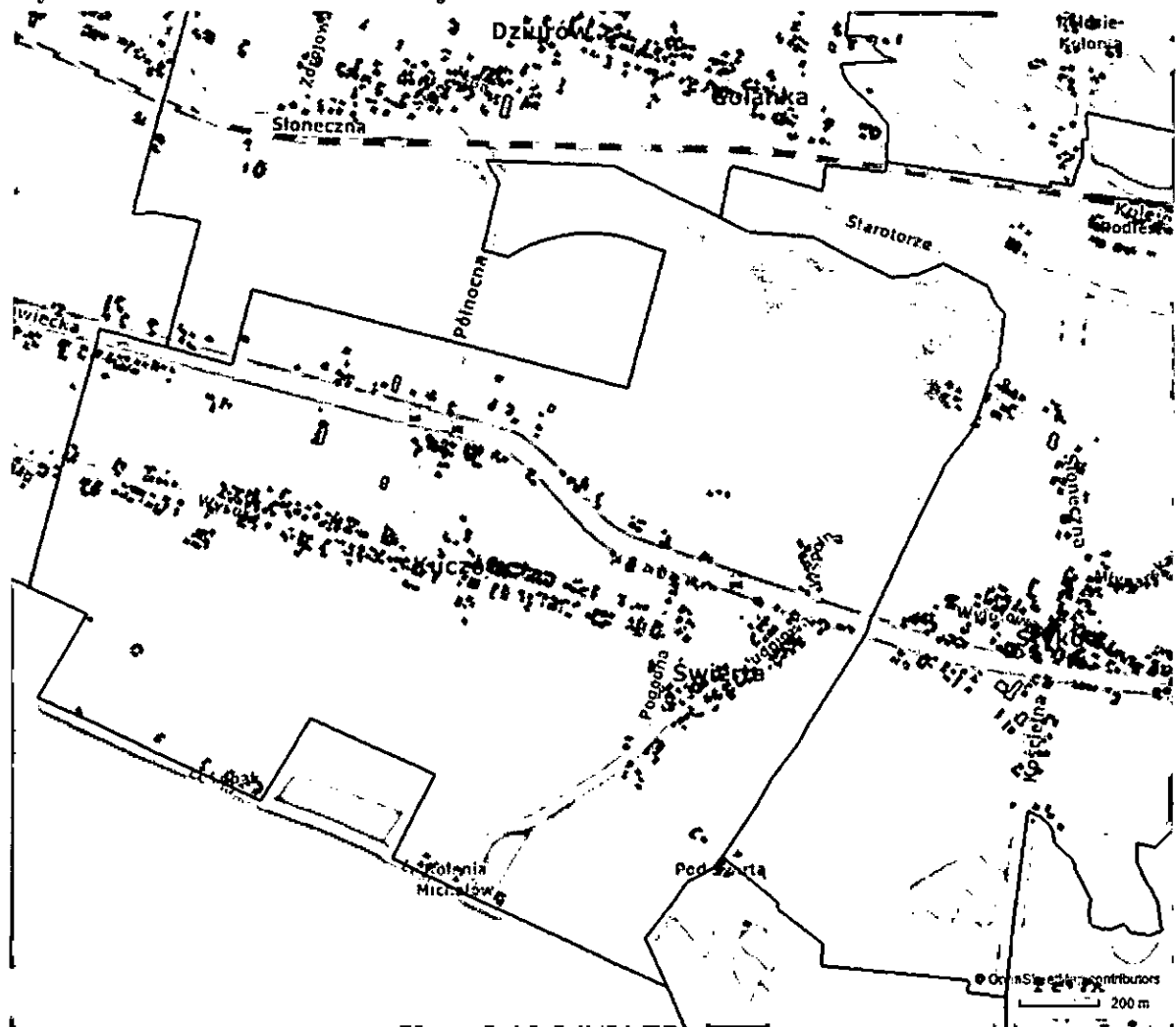
AD. 4 – KUCZÓW

W skład sołectwa Kuczów wchodzi wieś Kuczów, wieś Świrta oraz przyczółki Kolonii Michałów, stanowiące najbardziej wysunięte na południowo - zachodnie obszary zabudowy zagrodowej. Głównymi elementami pasma zurbanizowanego są tereny zabudowy zagrodowej przemieszane z zabudową mieszkaniową oraz spora ilość obiektów usługowych i handlowych, realizowanych w ramach już istniejących siedlisk, bez wyraźnej tendencji do koncentracji.

Obszar rewitalizacji położony jest w północnej części sołectwa i bezpośrednio sąsiaduje z terenami wzdłuż rzeki kamiennej oraz zbiornika wodnego w Brodach Iłżeckich.

Rysunek 26: Obszar rewitalizacji na terenie sołectwa Kuczów.

Źródło: Oprac. własne na podst. <http://starachowice.geoportal2.pl/>.

AD. 5 – RUDA

Ruda, to sołectwo, na obszarze którego przeważają pola i łąki, przecięte przez linię kolejową. Wzdłuż dróg dominuje zabudowa zagrodowa, częściowo wymieszana z zabudową mieszkaniową. We wschodniej części Rudy znajduje się szkoła – Publiczne Gimnazjum.

Obszar rewitalizacji obejmuje południową część sołectwa. Są to tereny przylegające do zbiornika wodnego w Brodach. Część obszaru obejmuje tereny zamieszkałe. Na obszarze rewitalizacji znajduje się m.in. budynek Publicznego Gimnazjum w Rudzie.

Rysunek 27: Obszar rewitalizacji na terenie sołectwa Ruda.

Źródło: Oprac. własne na podst. <http://starachowice.geoportal2.pl/>.

AD. 6 – STYKÓW

W sołectwie tereny zurbanizowane zlokalizowane są głównie wzdłuż trasy regionalnej Skarżysko - Ostrowiec. Dość wyraźnie wykształcony ośrodek podstawowy w rejonie skrzyżowania z drogą Adamów - Pawłów. Na południe od tego ośrodka zrealizowana jest

zabudowa mieszkaniowa niskiej intensywności. W północnej części sołectwa znajduje się niewielka enklawa zabudowy zagrodowej.

Obszar rewitalizacji zajmuje blisko połowę sołectwa. Są to tereny bezpośrednio sąsiadujące ze zbiornikiem wodnym w Brodach. Linie graniczną od strony południowej wyznaczają tereny za drogą krajową nr 42. Jeden z priorytetowych obszarów rewitalizacji na terenie gminy stanowią tereny będące w zarządzie Powiatowego Zakładu Aktywności Zawodowej (PZAZ) w Stykowie. Instytucja zajmuje się przede wszystkim aktywizacją zawodową osób niepełnosprawnych. Niestety ośrodek zajmowany przez PZAZ nie spełnia współczesnych standardów. Część kwater jest całkowicie wyłączona z użytkowania. Ośrodek wypoczynkowy powinien przejść gruntowną rewitalizację techniczno-adaptacyjną posiadanych budynków.

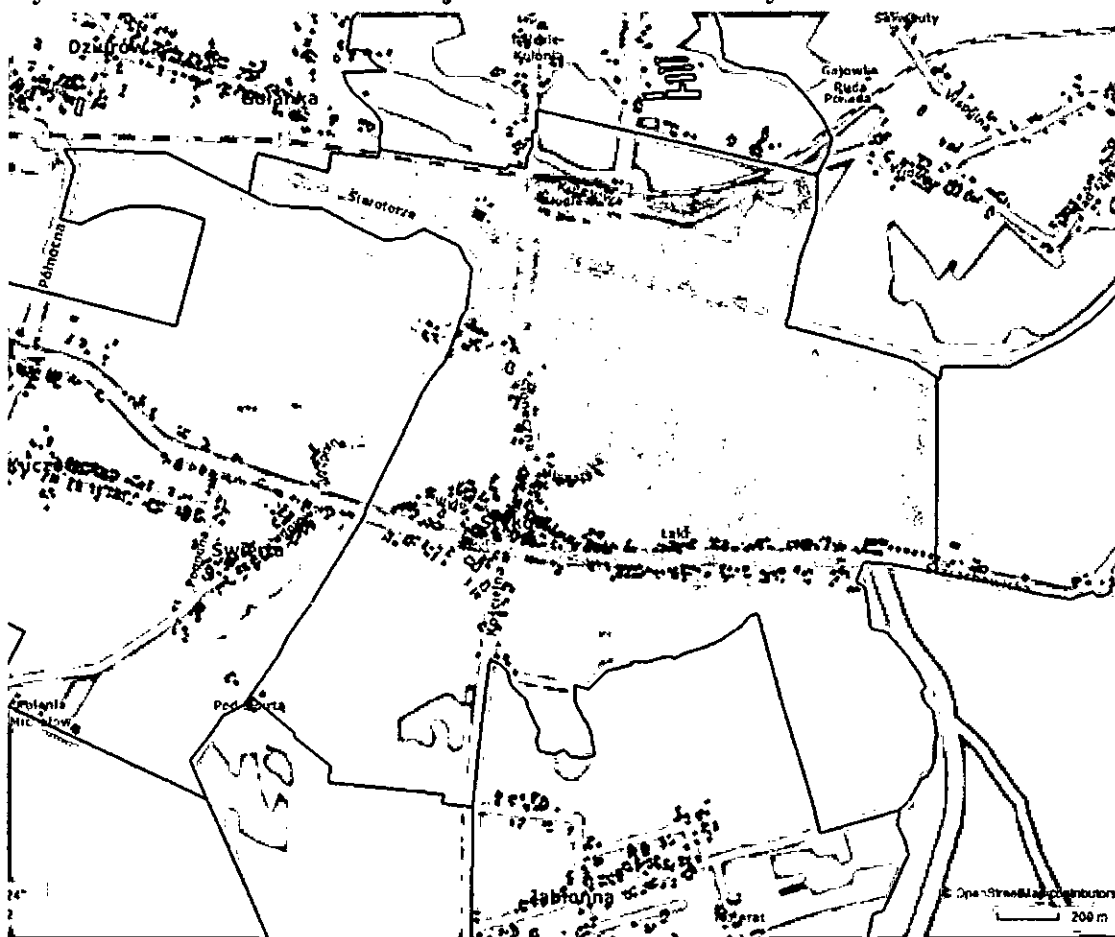
Po pierwsze przewidywane jest utworzenie w budynku dawnej sali gier i stołówki, pomieszczeń na świadczenie usług rehabilitacyjnych zarówno dla pracowników PZAZ, jak również klientów zewnętrznych, w tym mieszkańców Gminy Brody. Nową funkcją budynku kawiarni będzie świadczenie usług gastronomicznych dla gości ośrodka wypoczynkowego, przejeżdżających turystów, obsługa gastronomiczna organizowanych turnusów rehabilitacyjnych, imprez okolicznościowych, konferencji, kolonii, obozów, wczasów itp. Na terenie ośrodka znajduje się budynek sauny. Obiekt jest w dość dobrym stanie technicznym, ale wymaga remontu (wymiana instalacji, dostosowanie do współczesnych wymagań). Kolejnym obiektem jest budynek administracyjny – portiernia, który składa się z czterech części: portierni z recepcją, rozdzielni elektrycznej, hydroforni i łaźni. Wszystkie części wymagają gruntownego remontu. W skład ośrodka wchodzi również 6 murowanych domków letniskowych – po cztery kwatery. Ze względu na stan techniczny w każdym domku część kwater jest wyłączona z użytkowania. Każda kwatera posiada 3-4 miejsca noclegowe. W przyszłości, po przeprowadzonych robotach remontowych, byłaby możliwość zakwaterowania około 70-90 osób. Pole namiotowe wymaga doprowadzenia prądu oraz ujęcia wody. W części rekreacyjnej terenu znajdują się 3 korty tenisowe, tylko częściowo doprowadzone do stanu użyteczności, oraz boisko sportowe, które wymaga poprawy estetycznej. Opisanie wyżej obiekty wymagają gruntownej modernizacji łącznie z wymianą dachów, okien, ociepleniem, remontem elewacji. Teren ośrodka wymaga doprowadzenia kanalizacji, instalacji co., wentylacji, wymiany elektryki oraz remontu i dostosowania traktów komunikacyjnych i parkingu. Wszystkie obiekty wymagają dostosowania dla osób niepełnosprawnych.

Szansę na ożywienie gospodarcze tego terenu stanowi także umożliwienie turystom uprawiania sportów wodnych. Na terenach wokół zalewu w Brodach jest bardzo niewielka ilość firm oferujących tego typu warunki. Na obszarze rewitalizacji będącej w zarządzie PZAZ istnieje możliwość zbudowania slipu do wodowania łodzi, zakupu sprzętu do sportów wodnych oraz wybudowania wiaty do przechowywania ww. sprzętu. Bardzo przydatny byłby zakup i montaż sprzętu do rehabilitacji na powietrzu, tzw. Siłownia zewnętrzna.

W sferze społecznej jednym z najważniejszych priorytetów PZAZ jest podjęcie działań w kierunku lokowania pracowników niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy. Należy wzmocnić działania skutkujące zatrudnieniem pracowników PZAZ i innych pracodawców.

Rysunek 28: Obszar rewitalizacji na terenie sołectwa Styków.

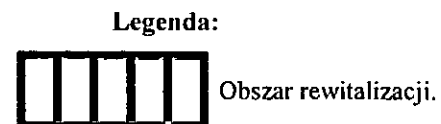
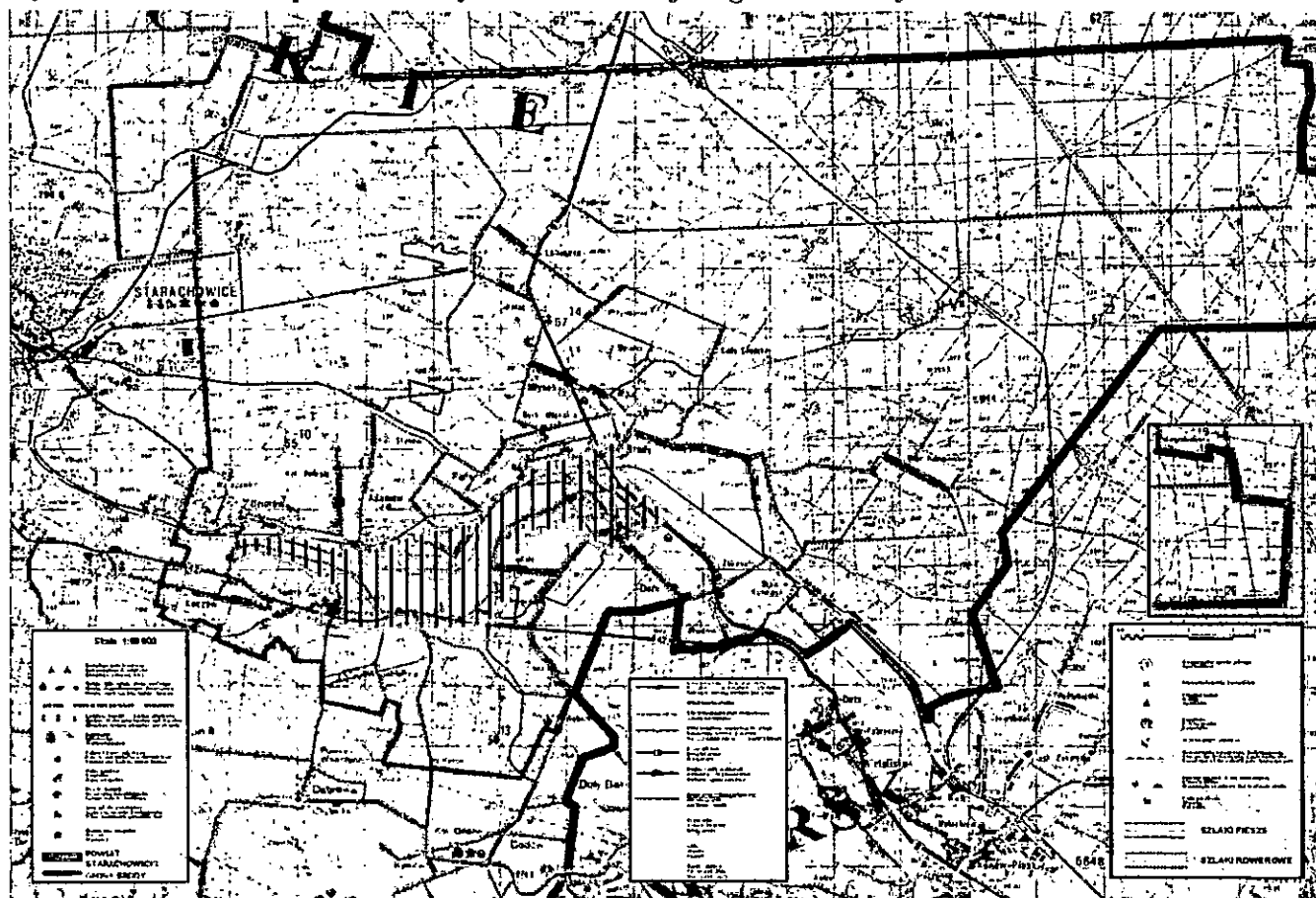

Źródło: Oprac. własne na podst. <http://starachowice.geoportal2.pl/>.

Podsumowując całościowy obszar przewidziany do rewitalizacji przedstawia poniższa mapa.

Rysunek 29: Obszar przewidziany do rewitalizacji w gminie Brody.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://brody.info.pl/mapa-gminy.html>.

Zdefiniowany obszar rewitalizacji zawiera się w granicach obszarów zdegradowanych (wykazanych poprzez wynik analizy wskaźnikowej lub wskazanych przez minimum dwie grupy społeczne w przeprowadzonych konsultacjach). Wyznaczony obszar ze względu na skalę występowania zjawisk kryzysowych jest najbardziej predystynowany do działań rewitalizacyjnych.

Wielkość obszarów rewitalizacji zweryfikowano dla określenia zgodności z Ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. oraz Wytycznymi Ministra Infrastruktury i Rozwoju „Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” (MiR/H 2014-2020/20(01)/07/2015 z dnia 3 lipca 2015r.). Łącznie w obszarach rewitalizacji mieszka ok. 2 078 mieszkańców (ok. 18,9% wszystkich mieszkańców Gminy Brody). Obszary te zajmują powierzchnię ok. 764 ha (4,7% całej powierzchni gminy), co przedstawiają poniższe tabela.

Tabela 53: Powierzchnia i ludność obszaru rewitalizacji.

Lp.	Sołectwo	Powierzchnia sołectwa w ha	Powierzchnia obszaru rewitalizacji w ha	Liczba ludności w sołectwie	Liczba ludności na obszarze rewitalizacji
1	Adamów	1 042,0115	0	962	0,00
2	Brody	1 698,9133	225,0	1689	612
3	Budy Brodzkie	656,5397	17,0	139	0
4	Bór Kunowski	83,1140	0,0	205	0,00
5	Dziurów	252,7754	6,7	918	0,00
6	Jabłonna	144,4166	0,0	353	0,00
7	Krynki	1 341,0908	213,3	1213	488
8	Kuczów	294,7136	30,1	957	12
9	Lipie	1 136,4620	0,0	516	0
10	Lubienia	7 770,8387	4,5	1041	0
11	Młynek	376,5379	0,0	923	0
12	Ruda	524,4401	99,0	657	342
13	Rudnik	141,8116	0,0	516	0
14	Staw Kunowski	338,9853	0,0	321	0
15	Styków	324,7294	190,0	752	624
	Razem	16 127,3799	764,1	10968	2 078

Dane: oprac. własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Brodach.

Na koniec warto podkreślić, iż wydzielenie obszaru przewidzianego do rewitalizacji nie zamyka możliwości wsparcia innych obszarów gminy wynikających z realizacji gminnej polityki oraz zapisów innych dokumentów lokalnych (Gminny Program Ochrony Środowiska, Strategia Rozwoju Gminy Brody na lata 2014-2020 itp.).

Należy też podkreślić, iż obszar przeznaczony do rewitalizacji znajduje się na terenach przemysłowych – terenach należących do Staropolskiego Zagłębia Przemysłowego oraz

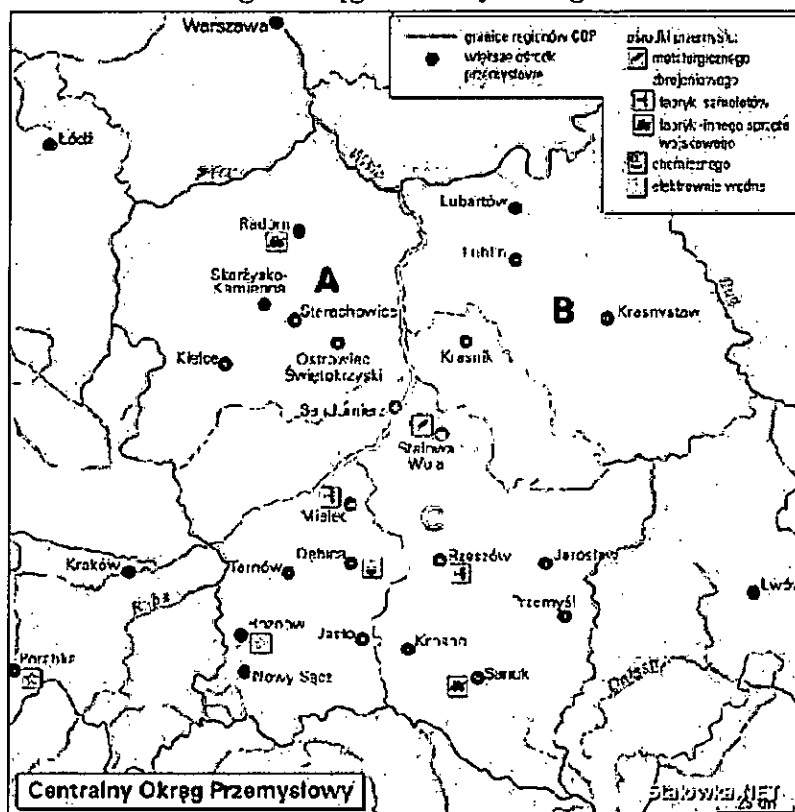

Centralnego Okręgu Przemysłowego (COP). Pierwsze wzmianki o rozwoju przemysłu na lokalnym terenie sięgają roku 1784. Wtedy to z inicjatywy księży kamunistów w Kielcach wybudowano w Brodach dymarki. Zakład nie przynosił jednak spodziewanych profitów. Jego modernizację przeprowadził w końcu XVIII wieku kolejny dzierżawca – Nowosielski. Powstał wtedy półwielki piec i dwie fryszerki, zniszczone i doprowadzone niemal do bezczynności" przez dwie wielkie powodzie w latach 1812 i 1813.

Wyraźne ożywienie gospodarcze terenów obecnej Gminy Brody, nastąpiło za przyczyną ks. Stanisława Staszica i jego planu nowoczesnego kombinatu metalurgicznego, zlokalizowanego wzdłuż rzeki Kamiennej. Ważnym jego ogniwem była wybudowana w 1834 pudlingarnia i walcownia w Brodach, która przerabiała surówkę z wielkiego pieca w Starachowicach, w kowalne żelazo. Wszystkie urządzenia napędzane były dzięki energii spadku wód spiętrzonych przez tamę. Część przelewu i budynek administracji zakładu, można oglądać do dziś. Okres prosperity nie trwał jednak długo. W 1903 r. potężna powódź zniszczyła tamę, część przelewu w Brodach i wszystkie zakłady przemysłowe zbudowane w Dolinie Kamiennej.

W latach 1936-1939 tereny objęte działaniami rewitalizacyjnymi włączone były do Centralnego Okręgu Przemysłowego. Centralny Okręg Przemysłowy obejmował swoim zasięgiem obszary obecnego województwa świętokrzyskiego, podkarpackiego, lubelskiego, małopolskiego oraz częściowo mazowieckiego (Radom). COP Był jednym z największych przedsięwzięć ekonomicznych II Rzeczypospolitej. Celem COP-u było zwiększenie ekonomicznego potencjału Polski, rozbudowa przemysłu ciężkiego i zbrojeniowego, a także zmniejszenie bezrobocia wywołanego skutkami wielkiego kryzysu. Lokalizację COP obrazuje poniższy rysunek.

Rysunek 30: Granice Centralnego Okręgu Przemysłowego z lat 1936-1939.

Źródło: <http://www.bu.kul.pl/> na podstawie tekstu głównego: Bogdan Kaczmar, Centralny Okręg Przemysłowy 1937-1939.

8 Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji to wyprowadzenie obszaru zdegradowanego z sytuacji kryzysowej ze wskazaniem kierunków działań i wynikających z nich najważniejszych przedsięwzięć. Dla prowadzenia rewitalizacji wymagane jest uwzględnienie rewitalizacji jako istotnego elementu całościowej wizji rozwoju gminy. Zgodnie ze Strategią Rozwoju Gminy Brody na lata 2014-2020 wizja strategii rozwoju to:

Gmina Brody jest najszybciej rozwijającą się Gminą Powiatu Starachowickiego poprzez zaangażowanie 10% mieszkańców Gminy w działania ujęte w Strategii Rozwoju Gminy na lata 2014-2020

Wizja planowanych działań rewitalizacyjnych to:

**DŁUGOFALOWE OŻYWIENIE GOSPODARCZE GMINY ORAZ POPRAWA
JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW POPRZEZ WYKORZYSTANIE POTENCJAŁU
TURYSTYCZNEGO I WALORÓW KRAJOBRAZOWYCH**

Wizja stanu po przeprowadzeniu rewitalizacji

W sferze społecznej

PRZECIWDZIAŁANIE ZJAWISKU WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO

W sferze gospodarczej

STYMULOWANIE ROZWOJU GOSPODARCZEGO GMINY

W sferze przestrzennej

***ZAGOSPODAROWANIE TERENÓW WOKÓŁ ZBIORNIKA
WODNEGO W BRODACH***

Osiągnięcie pożądanego stanu zależy będzie przede wszystkim od kierunków podjętych działań i interwencji oraz ich efektów. Działania zaplanowane w ramach „Lokalnego Program Rewitalizacji dla Gminy Brody na lata 2017-2023” zakładają optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań wspieranego obszaru. Obszar rewitalizacji koncentruje się wokół zbiornika wodnego w Brodach. Jest to miejsce centralne, najsilniej zurbanizowane i zaludnione. Podjęcie działań rewitalizacyjnych może stanowić czynnik wywołujący pobudzenie gospodarcze gminy. Po przeprowadzeniu rewitalizacji wspierany obszar może stanowić wizytówkę i markę całej gminy.

9 Cele rewitalizacji oraz kierunki działań

Podstawowym celem rewitalizacji jest wyprowadzenie ze stanu kryzysowego najbardziej zdegradowanych obszarów gminy poprzez kompleksową realizację przedsięwzięć uwzględniających aspekt społeczny, gospodarczy, przestrzenny, środowiskowy i kulturowy. Efektem końcowym podjętych działań będzie poprawa jakości życia mieszkańców obszarów objętych rewitalizacją jak również społeczności całej gminy. Należy mieć na uwadze,

iż rewitalizacja to proces złożony i długofalowy. Przemiany społeczne, gospodarcze i przestrzenne zdegradowanych obszarów następować będą sukcesywnie.

Kierunki działań rewitalizacyjnych uwzględnionych w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Brody koncentrują się na rozwiązaniu kluczowych problemów mieszkańców gminy. Ich wybór jest efektem przeprowadzonych konsultacji społecznych. Planowane kierunki działań ujęte są kompleksowo. Uwzględniają sferę społeczną, gospodarczą, przestrzenną, techniczną i środowiskową.

Tabela 54: Cele rewitalizacji oraz podstawowe kierunki działań w ramach „Lokalnego Programu Operacyjnego dla Gminy Brody”.

SFERA SPOLECZNA
<p>Cel główny: Wzrost aktywności społecznej mieszkańców gminy</p> <p>Kierunki działań:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Odbudowy więzi społecznych na obszarze poddanym rewitalizacji,2. Zwiększenie integracji mieszkańców – organizacja imprez kulturalnych, sportowych, rozrywkowych oraz aktywny w nich udział mieszkańców (np. zawody wędkarskie, imprezy sportowe, sporty wodne, imprezy okolicznościowe)3. Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego (likwidacja barier architektonicznych, pomoc osobom starszym, pomoc osobom wykluczonym z powodu ubóstwa, niepełnosprawności),4. Poprawa dostępu do usług publicznych (np. opieki dla osób starszych, zwiększenie liczby żłobków i przedszkoli, zwiększenie dostępności do opieki zdrowotnej – podstawowej i specjalistycznej, dostosowanie godzin pracy świetlic szkolnych do potrzeb rodziców),5. Poprawa jakości edukacji (modernizacja i doposażenie szkół i przedszkoli, zajęcia dodatkowe, tworzenie klas profilowanych, tworzenie klubów zainteresowań)6. Poszerzenie dodatkowej oferty edukacyjnej (świetlice, boiska, place zabaw)7. Szkolenia dla młodzieży8. Poprawa oferty spędzania wolnego czasu i rozwój obiektów sportu, rekreacji, kultury, rozrywki (place zabaw, skate park, ciągi pieszo-jezdne, siłownie plenerowe, basen).9. Poprawa oferty kulturalnej10. Utworzenie budżetu obywatelskiego
SFERA GOSPODARCZA
<p>Cel główny: Ożywienie gospodarcze</p> <p>Kierunki działań:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Nowe inwestycje, które wyróżniłyby gminę i przyciągnęły turystów2. Rozwój bazy noclegowej, agroturystycznej, zaplecza turystycznego (pola namiotowe, kempingowe, biwakowe, mała architektura, punkty gastronomiczne)3. Wzrost aktywności i konkurencyjności lokalnych przedsiębiorstw4. Przyciągnięcie nowych inwestorów (wykup terenów pod inwestycje, ulgi podatkowe, nowe inwestycje wokół zalewu)5. Budowa ośrodka rekreacyjnego wokół zbiornika wodnego w Brodach6. Rewitalizacji Ośrodka Wypoczynkowego w Stykowie (Powiatowy Zakład

Aktywności Zawodowej)

7. Wykorzystanie obecności wód geotermalnych na terenie gminy
8. Wsparcie finansowe dla przedsiębiorców otwierających działalność gospodarczą
9. Rozwój przedsiębiorczości opartej na lokalnych zasobach (np. pszczelarstwo)
10. Włączenie części terenów do Specjalnej Strefy Ekonomicznej Starachowice

SFERA PRZESTRZENNA

Cel główny: Rozwój turystyki poprzez dostosowanie i przekształcenie aktualnej bazy turystyczno-rekreacyjnej do nowych funkcji

Kierunki działań:

1. Rewitalizacja zbiornika wodnego w Brodach oraz terenów przyległych (utworzenie przy małym zbiorniku kąpieliska, rozwój sportów wodnych, zagospodarowanie terenów)
2. Poprawa warunków wypoczynku (zagospodarowanie terenów rekreacyjno-wypoczynkowych, utworzenie nowych tras turystycznych, stworzenie zaplecza turystycznego)
3. Wykorzystanie walorów krajobrazowych gminy
4. Poprawa czystości i estetyki (oczyszczenie wód zbiornika w Brodach, oczyszczenie innych cieków wodnych, uporządkowanie terenów przylegających do zbiornika – wykaszanie, montaż nowych koszy na śmieci, zagospodarowanie plaży, zagospodarowanie wyspy)
5. Odnowa zabytków, obiektów kulturalnych i dziedzictwa kulturowego (miejsca zabytkowe, miejsca pamięci, kultu religijnego)
6. Poprawa zagospodarowania przestrzeni publicznej (tereny rekreacyjne, place, park, miejsca spotkań, parkingi)
7. Likwidacja barier architektonicznych
8. Poprawa infrastruktury drogowej (naprawa dróg i chodników, budowa nowych dróg i chodników)
9. Poprawa komunikacji (zwiększenie liczby połączeń, efektywny rozkład jazdy)
10. Modernizacja opuszczonych obiektów i przystosowanie ich do nowych funkcji (np. na mieszkania socjalne)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników konsultacji społecznych.

Zdaniem mieszkańców wskazane kierunki działań najbardziej przyczynią się do przełamania sytuacji kryzysowej na zdegradowanym obszarze. W sferze społecznej priorytetem jest rozwiązanie problemów ze sferą ubóstwa, uzależnień, wykluczeniem osób niepełnosprawnych. Istotnym celem procesu rewitalizacji w sferze gospodarczej jest pobudzenie aktywności gospodarczej, podniesienie atrakcyjności dla potencjalnych inwestorów, tworzenie nowych miejsc pracy (zwłaszcza poprzez rozwój usług turystycznych i w obsłudze ruchu turystycznego). Działania te ograniczą „drenaż” społeczności lokalnej (aktualnie młodzi ludzie wyjeżdżają na studia do dużych miast i nie wracają do gminy po zakończonej edukacji). Głównym celem podejmowanych działań w sferze przestrzennej będzie utworzenie na rewitalizowanych obszarach przestrzeni publicznej dostępnej dla mieszkańców i turystów odwiedzających gminę. Zmiana dotychczasowych funkcji i

dostosowanie terenu do nowych potrzeb dotyczy głównie obszaru skupionego wokół zbiornika wodnego „Brody Ilżeckie”. Podstawowym zadaniem rewitalizacji terenów wokół zbiornika wodnego jest ożywienie gospodarcze gminy, które pozytywnie przyczyni się do niwelacji wielu niekorzystnych zjawisk, z którymi aktualnie boryka się Gmina (emigracja zarobkowa, niekorzystne trendy demograficzne, niski stopień przedsiębiorczości).

10 Lista planowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lista planowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych powstała w oparciu o konsultacje społeczne z przedstawicielami różnych środowisk. W opisie przedsięwzięć wskazano między innymi nazwę i wskazanie podmiotów go realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację (miejsce przeprowadzenia danego projektu), szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji).

10.1 Podstawowe projekty rewitalizacyjne

Tabela 55: Lista projektów głównych zadań inwestycyjnych – przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizowanych w ramach „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Brody na lata 2017 - 2023”.

Lp.	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Lokalizacja	Szacowana wartość brutto (zł.)	Rezultat	Miernik
1	Rewitalizacja zespołu kościoła parafialnego pw. NMP w Krynkach wraz z otoczeniem i zabytkowym wyposażeniem oraz cmentarzem i budynkiem starej plebani	Parafia Rzymsko-Katolicka w Krynkach	Kościół Parafialny w Krynkach	5 481 590,00	1 kpl	Protokół odbioru robót
2	Chodnik przy ul. Cmentarnej w Krynkach wraz z budową budynku obsługi węzła turystycznego	Parafia Rzymsko-Katolicka w Krynkach/Urząd Gminy w Brodach	Krynki	406 000,00	Ok. 705 m2	Protokół odbioru robót
3	Renowacja figur przydrożnych na terenie rewitalizowanym w Gminie Brody m.in. Chrystusa Frasobliwego z 1824r., figury Matki Bożej z Dzieciątkiem z 1904r. kamiennego krzyża z 1817r	Parafia Rzymsko-Katolicka w Krynkach/UG Brody	Krynki/Brody	115 000,00	1 kpl	Protokół odbioru robót
4	Droga szer. 5m łącząca ul. Szkolną z ul. Kościelną wraz z chodnikiem szer. 1,5m	Urząd Gminy w Brodach	Brody/Krynki	186 000,00	Ok. 1 235 m2	Protokół odbioru robót
5	Dokończenie drogi ul. Apteczna do ul. Stanisława Staszica	Urząd Gminy w Brodach	Brody	132 000,00	Ok. 875 m2	Protokół odbioru robót
6	Montaż latarni oświetleniowych parkowych (kompletnych) o wys. 4 m z ustawieniem fundamentu prefabrykowanego	Urząd Gminy w Brodach	Brody/Krynki	30 000,00	Ok. 10 kpl	Protokół odbioru robót
7	Zagospodarowanie terenu przy zabytkowym budynku zarządu dawnej walcowni i pudlingarni z 1840 r. oraz jego rewitalizacja wraz z wykonaniem jego odwodnienia	Urząd Gminy w Brodach/Przedsiębiorcy	Brody	480 000,00	1 kpl	Protokół odbioru robót
8	Wymiana wodociągu stalowego na PCV	PWiK/Urząd Gminy w Brodach	Brody/Krynki	270 000,00	Ok. 900 mb.	Protokół odbioru robót
9	Bieżnia czterotorowa dl. 200mb wraz ze	Urząd Gminy w Brodach	Brody/Ruda	324 000,00	1 kpl	Protokół odbioru robót

	skoczną w dal					
10	Budowa ścieżki edukacyjnej	Urząd Gminy w Brodach	Brody/Krynki/Ruda/Styków	250 000,00	1 kpl	Protokół odbioru robót
11	Utworzenie strefy rekreacji i czynnego wypoczynku nad zalewem w Brodach	Urząd Gminy w Brodach	Brody/Krynki/Ruda/Styków	100 000,00	1 kpl	Protokół odbioru robót
12	Budowa skateparku przy ul. Sportowej w Brodach	Urząd Gminy w Brodach	Brody	1 000 000,00	1 kpl	Protokół odbioru robót
13	Rozbudowa i przebudowa budynku zaplecza sportowego wraz z nadbudową budynku garażu oraz zagospodarowanie terenu poprzez budowę placu zabaw dla dzieci i siłownię zewnętrzną przy ul. Sportowej w Brodach	Urząd Gminy w Brodach	Brody	718 500,00	1 kpl	Protokół odbioru robót
14	Remont drogi ul. Polna ok. 310 mb	Urząd Gminy w Brodach	Brody	339 000,00	Ok. 310 mb	Protokół odbioru robót
15	Parking na 9 stanowisk	Urząd Gminy w Brodach	Brody	58 800,00	1 kpl	Protokół odbioru robót
16	Chodnik przy ul. Sportowej	Urząd Gminy w Brodach	Brody	240 000,00	Ok. 480 mb	Protokół odbioru robót
17	Parking przy boisku sportowym ok. 1200m ²	Urząd Gminy w Brodach	Ruda	156 000,00	1 kpl	Protokół odbioru robót
18	Ścieżka rowerowa od zapory wodnej wzdłuż ul. Aptecznej, ul. Szkolnej, ul. Nowej, ul. Kościelnej, ul. Cmentarnej długość ok. 1680 mb	Urząd Gminy w Brodach	Brody/Krynki	480 000,00	Ok. 1 680 mb	Protokół odbioru robót
19	Budowa ścieżek turystycznych oraz tras do biegania wokół zalewu w Brodach i tarasu widokowego wraz z przebudową dróg w tym ul. Panoramicznej	Urząd Gminy w Brodach	Brody/Krynki/Kuczów/ Ruda/Styków/ Dziurów	5 400 000,00	1 kpl	Protokół odbioru robót
20	Wykonanie zagospodarowania przy Skałach w Rudzie wraz z utworzeniem m.in. parku wodnego, linowego i ścianki wspinaczkowej	Urząd Gminy w Brodach/Przedsiębiorcy	Ruda/ Styków	1 500 000,00	1 kpl	Protokół odbioru robót
21	Rewitalizacji Ośrodka Wypoczynkowego w Stykowie	Powiatowy Zakład Aktywności Zawodowej	Styków	3 975 700,00	1 kpl	Protokół odbioru robót
22	Wykup terenów pod inwestycje	Urząd Gminy w Brodach	Brody/Krynki/ Ruda	1 000 000,00	1 kpl	Protokół odbioru robót
23	Wykonanie zagospodarowania przy Skałach w Krynkach	Urząd Gminy w Brodach	Krynki	100 000,00	1 kpl	Protokół odbioru robót
24	Budowa pomostu (moło) wraz z przystanią kajakową oraz zagospodarowaniem przy Zalewie	Urząd Gminy w Brodach	Ruda	300 000,00	1 kpl	Protokół odbioru robót
25	Organizacja imprez kulturalnych na terenie objętym rewitalizacją m.in. zawodów sportowych	Urząd Gminy w Brodach/ Stowarzyszenia/Organizacje pozarządowe	Brody/Krynki/ Kuczów/Ruda/ Styków	250 000,00	1 kpl	Protokół odbioru robót
26	Poprawa bezpieczeństwa publicznego (monitoring)	Urząd Gminy w Brodach	Brody/Krynki/ Kuczów/Ruda/	500 000,00	1 kpl	Protokół odbioru robót

			Styków			
27	Wypożyczenie budynków użyteczności publicznej oraz prywatnych w instalacje OZE	Urząd Gminy w Brodach	Brody/Krynki/ Kuczów/Ruda/ Styków	500 000,00	1 kpl	Protokół odbioru robót
28	Rozwój przedsiębiorczości (wspieranie firm, utworzenie centrum przedsiębiorczości)	Urząd Gminy w Brodach/Przedsiębiorcy	Brody/Krynki/ Kuczów/Ruda/ Styków	500 000,00	1 kpl	Protokół odbioru robót
29	Utworzenie bazy noclegowej	Urząd Gminy w Brodach/Przedsiębiorcy	Krynki/Ruda/ Styków	500 000,00	1 kpl	Protokół odbioru robót
30	Dobudowa wiatrołapu oraz renowacja elewacji na budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Brodach	Urząd Gminy w Brodach	Brody	135 600,00	1 kpl	Protokół odbioru robót
31	Budowa oświetlenia terenu boiska przy ul. Sportowej w Brodach wraz z monitoringiem	Urząd Gminy w Brodach	Brody	362 500,00	1 kpl	Protokół odbioru robót
32	Dokończenie ogrodzenia terenu przy boisku sportowym w Brodach	Urząd Gminy w Brodach	Brody	72 500,00	1 kpl	Protokół odbioru robót
33	Przebudowa płyty boiska trawiastego wraz z nawodnieniem przy ul. Sportowej w Brodach	Urząd Gminy w Brodach	Brody	254 000,00	1 kpl	Protokół odbioru robót
34	Przebudowa sceny plenerowej w Brodach	Urząd Gminy w Brodach	Brody	59 900,00	1 kpl	Protokół odbioru robót
35	Budowa placu utwardzonego w rejonie stacji PKP w miejscowości Brody	Urząd Gminy w Brodach	Brody	92 000,00	1 kpl	Protokół odbioru robót
36	Rozbiórka starego budynku Urzędu Gminy i budowa na uzyskanym terenie parkingu	Urząd Gminy w Brodach	Brody	579 000,00	1 kpl	Protokół odbioru robót
37	Przebudowa trybun wraz z zadaszeniem przy boisku sportowym w przy ul. Sportowej	Urząd Gminy w Brodach	Brody	443 200,00	1 kpl	Protokół odbioru robót
38	Przebudowa boiska sportowego wraz z wykonaniem trybun przy Zespole Szkolno-przedszkolnym w Brodach	Urząd Gminy w Brodach	Brody	382 000,00	1 kpl	Protokół odbioru robót

Zadania zakładają przede wszystkim stymulację rozwoju gospodarczego wspieranego obszaru, budowę lub rozbudowę infrastruktury rekreacyjnej, a także aktywizację społeczną, kulturalną i rekreacyjną lokalnej społeczności.

10.2 Pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Uczestnicy spotkania konsultacyjnego przedstawili propozycję dodatkowych działań, które z punktu widzenia rewitalizacji powinny być umieszczone w „Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Brody”. Dotyczyły one takich przedsięwzięć jak:

W SFERZE SPOŁECZNEJ

- ✓ Przedsięwzięcia zwiększające uczestnictwo mieszkańców w życiu kulturalnym, społecznym i sportowym. Mogą to być wydarzenia kulturalno-społeczne, wydarzenia artystyczne, zawody sportowe, imprezy plenerowe, festyny
- ✓ Spotkania, szkolenia czy warsztaty organizowane dla osób narażonych na wykluczenie społeczne
- ✓ Przeciwdziałanie patologiom
- ✓ Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych (rozwój Powiatowego Zakładu Aktywności Zawodowej oraz innych stowarzyszeń, organizacji pozarządowych wspierających i aktywizujących osoby niepełnosprawne)
- ✓ Poprawa dostępu do usług społecznych
- ✓ Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości, inicjatyw społecznych

W SFERZE GOSPODARCZEJ

- ✓ Rozwój przedsiębiorczości
- ✓ Wsparcie lokalnych inicjatyw opartych na lokalnych zasobach (pszczelarstwo, rolnictwo ekologiczne, wędkarstwo, pamiątkarstwo i inne)
- ✓ Rozwój działalności turystycznej, rekreacyjnej, wypoczynkowej
- ✓ Rozwój infrastruktury wspierającej przedsiębiorczość

W SFERZE PRZESTRZENNEJ, FUNKCJONALNEJ, TECHNICZNEJ, ŚRODOWISKOWEJ

- ✓ Likwidacja barier architektonicznych
- ✓ Zwiększenie udziału energii pochodzącej z odnawialnych źródeł
- ✓ Poprawa efektywności energetycznej (termomodernizacje budynków, wymiana oświetlenia itp.)
- ✓ Poprawa stanu środowiska naturalnego
- ✓ Rewitalizacja budynków użyteczności publicznej na cele społeczne
- ✓ Odnowa przestrzeni publicznej na rzecz społeczności lokalnej i turystów
- ✓ Poprawa dostępności komunikacyjnej
- ✓ Tworzenie nowych przestrzeni aktywności społecznych

11 Komplementarność projektów i działań

„Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Brody” jest dokumentem komplementarnym. Przy opracowywaniu dokumentu wzięto pod uwagę komplementarność:

➤ **PRZESTRZENNĄ**

Komplementarność przestrzenna oznacza konieczność wzięcia pod uwagę podczas tworzenia i realizacji programu rewitalizacji wzajemnych powiązań pomiędzy projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi zarówno realizowanymi na obszarze rewitalizacji, jak i znajdujących się poza nim, ale oddziałujących na obszar rewitalizacji.

Program charakteryzuje się oddziaływaniem na cały obszar kryzysowy (nie tylko punktowo, w pojedynczych miejscach) Poszczególne projekty rewitalizacyjne wykazane w niniejszym dokumencie wzajemnie się dopełniają przestrzennie oraz zachodzi między nimi efekt synergii (np. projekty realizowane w sferze gospodarczej rozwiązują wiele problemów społecznych). Prowadzone działania nie skutkują przesuwaniem (wypychaniem) problemów na inne obszary oraz nie prowadzą do niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna i wykluczenie.

➤ **PROBLEMOWĄ**

Komplementarność problemowa oznacza konieczność realizacji projektów rewitalizacyjnych/przedsięwzięć, które będą się wzajemnie dopełniały tematycznie, sprawiając, że program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzennofunkcyjnym,

technicznym, środowiskowym). Zapewnienie komplementarności problemowej ma przeciwdziałać fragmentacji działań (np. tzw. „rewitalizacji technicznej”, „rewitalizacji społecznej” – określeń błędnie stosowanych, ponieważ rewitalizacja jest zawsze kompleksowa) koncentrując uwagę na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru.

W komplementarności problemowej konieczne jest określenie pożądanego stanu, do jakiego mają doprowadzić dany obszar projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne, oraz jego parametryzacja. Skuteczna komplementarność problemowa oznacza konieczność powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy na innych polach, co skutkuje lepszą koordynacją tematyczną i organizacyjną działań administracji.

W „Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Brody” znajdują się cele, kierunki działań oraz zadania rewitalizacyjne zapewniające komplementarność problemową. Dotyczą sfery społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Plan działań odpowiada na zdiagnozowane problemy i zidentyfikowane potrzeby. Działania uzupełniają się, by zapewnić pełną komplementarność problemową. Wizja stanu po przeprowadzonej rewitalizacji pokrywa się z celami zapisanymi w innych dokumentach strategicznych gminy.

➤ **PROCEDURALNO-INSTYTUCJONALNĄ**

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna oznacza konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur.

W przedmiotowym dokumencie zawarto projekty/przedsięwzięcia, które realizowane będą przez różne podmioty lokalne (Urząd Gminy w Brodach lub jej jednostki organizacyjne, jednostki oświatowe, Parafia Rzymsko-Katolicka w Krynkach, Powiatowy Zakład Aktywności Zawodowej w Stykowie). W projektowane działania rewitalizacyjne włączani będą mieszkańcy, podmioty gospodarcze prowadzące działalność na rewitalizowanych obszarach, organizacje pozarządowe.

➤ **MIĘDZYOKRESOWĄ**

Komplementarność międzyokresowa polega przede wszystkim na zachowaniu ciągłości programowej. Łączy procesy rewitalizacyjne podejmowane i współfinansowane w ramach polityki spójności 2007-2013 z przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi zaplanowanymi w ramach polityki spójności 2014-2020. Dzięki komplementarności możliwe jest uzupełnianie przedsięwzięć już zrealizowanych (np. o charakterze infrastrukturalnym)

projektami komplementarnymi (np. o charakterze społecznym), realizowanymi w ramach polityki spójności 2014-2020. Zachowanie ciągłości programowej polega na kontynuacji lub rozwijaniu wsparcia z polityki spójności 2007-2013.

„Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Brody” stanowi kontynuację działań rewitalizacyjnych i inwestycyjnych prowadzonych w poprzednim okresie programowania na lata 2007-2013 oraz lata wcześniejsze. Cele i kierunki działań nawiązują m.in. do zapisów „Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Brody na lata 2004-2006 oraz 2007-2013”.

➤ **ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA**

Komplementarność źródeł finansowania, w kontekście polityki spójności 2014-2020, oznacza, że projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne, wynikające z programu rewitalizacji opierają się na konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia ze środków EFRR, EFS i FS z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania. Koordynacja środków programów operacyjnych ze środkami polityk i instrumentów krajowych jest konieczna dla realizacji zasady dodatkowości środków UE (zapewnienie wkładu własnego). Komplementarność finansowa oznacza także zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania. Przedsięwzięcia realizowane w ramach „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Brody” finansowane będą z następujących źródeł:

- ✓ EFRR (Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego),
- ✓ EFS (Europejskiego Funduszu Społecznego),
- ✓ FS (Funduszu Spójności)
- ✓ Środki własne podmiotów realizujących poszczególne zadania
- ✓ Środki pochodzące z budżetu krajowego
- ✓ Środki pochodzące z innych krajowych źródeł (np. powiatowe, wojewódzkie)
- ✓ Projekty finansowane ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego
- ✓ Projekty finansowane ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- ✓ Inne nie wymienione powyżej

Podsumowując celem głównym rewitalizacji jest poprawa jakości życia mieszkańców i ożywienie gospodarcze gminy. Cel ten jest spójny z celami o charakterze strategicznym wynikającymi z zapisów „Strategii Rozwoju Gminy Brody na lata 2014-2020”. W dokumencie tym wyszczególniono trzy priorytetowe obszary:

➤ Społeczny

- Infrastruktura techniczna
- Przedsiębiorczość i aktywność zawodowa

W celach społecznych nacisk położony jest na zwiększenia liczby działań na rzecz rozwiązywania problemów młodzieży do 25 roku życia, zwiększenie liczby inicjatyw na rzecz aktywności osób starszych/samotnych, zmniejszenie liczby osób nadużywających alkoholu/przemocy w rodzinie, zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców, w tym w zakresie gospodarki odpadami. Dodatkowo ważny jest aspekt efektywnej informacji i promocji gminy, zwiększenie aktywności i zaangażowania mieszkańców Gminy Brody w inicjatywy „swojej małej ojczyzny” oraz zwiększenie liczby działań kulturalnych na terenie gminy. Cele strategiczne w aspekcie technicznym dotyczą poprawy jakości dróg na terenie gminy wraz z ich infrastrukturą towarzyszącą (chodniki, oświetlenie, przystanki), inwestycji wodno-kanalizacyjnych oraz inwestycji w infrastrukturę edukacyjną, sportową i rekreacyjno-turystyczną. Strategicznymi celami gospodarczymi jest wzrost przedsiębiorczości, tworzenie klimatu wokół przedsiębiorczości, rozwój turystyki w gminie oraz zmniejszenie bezrobocia.

12 Ramy finansowe

Tworząc plan finansowy działań realizowanych w ramach Lokalnego Programu rewitalizacji określono nakłady finansowe na te zadania, które generują znaczne koszty obciążające budżet gminy Brody. Dlatego też nie wszystkie działania zamieszczone w harmonogramie realizacji dokumentu mają odzwierciedlenie w planie finansowym gminy. Wiąże się to również z faktem, iż realizacja działań w aspekcie przestrzennym bezpośrednio wpływa na realizację niektórych działań w aspekcie gospodarczym i społecznym. Ponadto część działań w aspekcie gospodarczym i społecznym nie generuje dodatkowych kosztów, a wymaga pewnych działań organizacyjnych. Niektóre zadania przewidziane w niniejszym dokumencie będą realizowane przez innych niż samorząd gminy, partnerów.

Źródłami finansowania zadań objętych lokalnym programem rewitalizacji będą:

- ✓ środki własne z budżetu gminy
- ✓ środki z budżetu państwa
- ✓ fundusze strukturalne Unii Europejskiej
- ✓ środki własne innych partnerów partycypujących w realizacji projektów rewitalizacyjnych (m.in. Powiatowy Zakład Aktywności Społecznej, parafia)
- ✓ kredyty bankowe (jeśli będzie taka potrzeba)

W zakresie finansowania projektów określonych w Lokalnym Programie Rewitalizacji, dla których możliwe będzie pozyskanie środków zewnętrznych (np. środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego) współfinansowane będą ze środków własnych w wysokości ok 15% ich kosztów (jeśli taki wkład własny będzie wymagany np. zgodnie z wytycznymi Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020).

W przypadku projektów ujętych w LPR a nie będących zadaniami własnymi gminy lub jeśli podmiotem realizującym nie jest Gmina Brody lub jej jednostki organizacyjne, finansowanie tych projektów wynikać będzie z zaangażowania partnerów w realizacji danego projektu.

13 Partycypacja społeczna

W procesie przygotowania programu rewitalizacji konieczne jest angażowanie i umożliwienie szerokiej partycypacji społecznej (pobudzającej aktywność społeczną) w procesie opracowania, a następnie realizacji programu. Umożliwi to społeczności lokalnej czynny udział w kształtowaniu przestrzeni wokół siebie oraz działanie na rzecz własnych interesów. Społeczność lokalna jest także w stanie dostarczyć istotnych informacji nt. potrzeb i problemów na wspieranym obszarze. W dialogu powinno uczestniczyć jak najwięcej podmiotów zainteresowanych udziałem w działaniach programu rewitalizacji. Partycypację społeczną prowadzoną dla „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Brody” można podzielić na dwa etapy:

Etap I – przeprowadzenie konsultacji społecznych przed opracowaniem programu rewitalizacji

Etap II – konsultacje społeczne na etapie wdrażania programu.

➤ I etap

Prowadzenie konsultacji społecznych jest bardzo istotnym elementem opracowywania „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Brody”. Dzięki nim LPR stanowi dokument, który wpisuje się zarówno w politykę lokalną i regionalną, a działania zawarte w nim są akceptowane z punktu widzenia społecznego i w znaczny sposób wpływają na rozwój społeczny, kulturalny i gospodarczy zarówno obszarów rewitalizowanych jak i całej gminy. W związku z prowadzonymi pracami dotyczącymi przygotowania niniejszego dokumentu została opracowana ankieta skierowania do mieszkańców gminy. Ankieta można było pobrać ze strony internetowej Urzędu Gminy lub wypełnić osobiście podczas otwartych spotkań i warsztatów. Badania ankietowe przeprowadzone były w okresie od 10 marca do 10 czerwca 2016 r, następnie podczas aktualizacji w okresie od 27 listopada do 27 grudnia.

W ankiecie respondenci zostali poproszeni o określenie sołectw, na terenie których występują niekorzystne zjawiska społeczne, gospodarcze czy przestrzenne. Ankietowani określali problem oraz skalę jego występowania. W ankiecie zostały zamieszczone następujące pytania:

Proszę określić i ocenić problemy występujące na wybranym przez Panią/Pana obszarze.

SFERA SPOŁECZNA			
	Nasilony problem	Problem nie jest istotny	Brak problemu lub brak zdania
Ubóstwo i wykluczenie			
Bezrobocie			
Niekorzystne procesy demograficzne (starzenie się społeczeństwa)			
Emigracja zarobkowa			
Patologie (np. alkoholizm, narkomania)			
Przestępczość (brak poczucia bezpieczeństwa)			
Brak oferty kulturalnej lub złe jej ukierunkowanie			
Niski poziom edukacji			
Ograniczony dostęp do edukacji (np. żłobki, przedszkola)			
Słaba aktywność społeczna mieszkańców			
	Nasilony problem	Problem nie jest istotny	Brak problemu lub brak zdania
Brak integracji społecznej			
Niedostateczny poziom uczestnictwa mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym			
Inne nasilone problemy: (proszę wymienić jakie)			

SFERA GOSPODARCZA			
	Nasilony problem	Problem nie jest istotny	Brak problemu lub brak zdania
Niedostateczna ilość miejsc pracy			
Niski stopień przedsiębiorczości			
Słaba kondycja przedsiębiorstw			
Słabo rozwinięta baza turystyczna i rekreacyjno-wypoczynkowa			
Inne nasilone problemy: (proszę wymienić jakie)			

SFERA PRZESTRZENNA, ŚRODOWISKOWA, TECHNICZNA			
	Nasilony problem	Problem nie jest istotny	Brak problemu lub brak zdania
Niska estetyka przestrzeni publicznej			
Zły stan techniczny budynków użyteczności publicznej			
Zły stan budynków mieszkalnych, ich niski standard			
Niedostateczna infrastruktura drogowa			
Niedostateczna infrastruktura komunikacyjna (chodniki, ścieżki rowerowe, ścieżki piesze, parkingi)			
Niedostateczna ilość i stan terenów rekreacyjno-wypoczynkowych			
Zły stan lub brak infrastruktury wodociągowej			
Zły stan lub brak infrastruktury kanalizacyjnej			
Zły stan lub brak infrastruktury gazowej			
Bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych			
Zanieczyszczenie środowiska			
Zły stan lub brak oświetlenia ulic			
Zły stan zabytków i obiektów dziedzictwa kulturowego			
Inne nasilone problemy: (proszę wymienić jakie)			

Jakie najważniejsze efekty powinny zostać osiągnięte w wyniku procesu rewitalizacji na wskazanym obszarze (obszarach)?

☐ Poprawa warunków wypoczynku i rekreacji	☐ Poprawa jakości środowiska naturalnego
☐ Poprawa czystości i estetyki	☐ Odnowa zabytków, obiektów kulturowych
☐ Rozwój usług publicznych	☐ Poprawa dostępu do opieki społecznej
☐ Jakość oferowanych usług publicznych	☐ Zwiększenie integracji mieszkańców
☐ Bezpieczeństwo mieszkańców	☐ Przyciągnięcie nowych inwestorów
-
- Poprawa zagospodarowania przestrzeni publicznej (place, miejsca spotkań, budynki)
- Poprawa dostępu do usług publicznych (np. opieki zdrowotnej, opieki dla osób starszych)
- Poprawa jakości edukacji, modernizacja i wyposażenie szkół i przedszkoli
- Zwiększenie dostępności do programów mających na celu zmniejszenie bezrobocia i patologii społecznych
- Budowa nowych i/lub modernizacja istniejących dróg oraz ciągów pieszo-rowerowych
- Poprawa oferty spędzania wolnego czasu i rozwój obiektów sportu, rekreacji, kultury, rozrywki
- Inne (jakie?)

Analiza zebranych danych została szczegółowo opisana w punkcie 6 niniejszego dokumentu. Można dodatkowo stwierdzić, iż ogólna idea rewitalizacji jest akceptowana

i popierana przez lokalną społeczność. Potwierdziły to warsztaty i spotkania, które odbyły się z następującymi grupami społecznymi:

- ✓ Przedsiębiorcy, właściciele gospodarstw agroturystycznych, rolnicy
- ✓ Organizacje pozarządowe, przedstawiciele kościoła i związków wyznaniowych, pozostałe organizacje społeczne
- ✓ Środowisko osób niepełnosprawnych
- ✓ Radni, sołtysi, samorządowcy, urzędnicy, przedstawiciele jednostek budżetowych Urzędu Gminy w Brodach
- ✓ Młodzież szkół gimnazjalnych
- ✓ Spotkanie otwarte dla wszystkich mieszkańców

Wszystkie zaproponowane działania rewitalizacyjne uzyskały 100% poparcie.

Finalnym podsumowaniem I etapu konsultacji społecznych będzie poddanie niniejszego dokumentu ocenie społecznej. Po ocenie zgłoszonych uwag zostaną wprowadzone ewentualne poprawki bądź uzupełnienia treści Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Brody. Wersja ostateczna dokumentu zostanie przyjęta uchwałą Rady Gminy.

➤ II etap

Partycypacja społeczna na etapie wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Brody polegać będzie na informowaniu mieszkańców o postępach we wdrażaniu działań rewitalizacyjnych. W tym celu mogą być organizowane spotkania otwarte, publikowane i udostępniane stosowane informacje na stronie internetowej Urzędu Gminy lub zainteresowanych podmiotów. Mogą być przeprowadzone kolejne badania ankietowe, w których mieszkańcy będą mogli zgłaszać swoje uwagi.

14 System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji

Proces wdrażania programu rewitalizacji rozpocznie zatwierdzenie dokumentu przez Radę Gminy w Brodach. Po przyjęciu Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Brody na lata 2017 - 2023 stosowną uchwałą Rady Gminy dokument stanie się narzędziem kreowania działań inwestycyjnych w perspektywie finansowej na lata 2016-2020. Dokument będzie podstawą do ubiegania się o środki z zewnętrznych źródeł finansowania.

System realizacji programu rewitalizacji opierał się będzie na szerokiej współpracy i zaangażowaniu wielu stron partycypujących w procesie realizacji poszczególnych działań.

Współpraca ukierunkowana będzie na rozwiązanie istotnych problemów w ramach zdefiniowanych celów, kierunków działań i konkretnych zadań zaplanowanych w poszczególnych obszarach (sfera społeczna, gospodarcza, przestrzenna). Ważny też będzie systematyczny monitoring skuteczności i efektywności realizowanych działań.

Operatorem odpowiedzialnym za wdrażanie programu rewitalizacji jest Wójt Gminy oraz Urząd Gminy wraz z jednostkami podległymi. Samorząd Gminy posiada największą rolę w kreowaniu lokalnej polityki społeczno-gospodarczo-przestrzennej. Gospodaruje mieniem gminy. Kształtuje kierunek rozwoju gminy. Posiada niezbędne zasoby (ludzkie, finansowe, merytoryczne) umożliwiające podejmowanie działań w sferze rozwoju obszaru rewitalizowanego oraz całej gminy. Lokalny samorząd posiada także niezbędną wiedzę i doświadczenie w realizowaniu przedsięwzięć społecznych i infrastrukturalnych, w tym współfinansowanych ze środków zewnętrznych (m.in. funduszy Unii Europejskiej). Samorząd gminy, jako operator rewitalizacji, ma możliwość harmonizacji i koordynacji zadań wynikających z niniejszego dokumentu z innymi działaniami strategicznymi gminy. Taka polityka wdrażania gwarantuje zachowanie komplementarności wielu aspektów działań zarówno na poziomie planowania, jak i realizacji.

Do głównych zadań operatora należeć będzie zapewnienie zgodności realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji z polityką rozwoju gminy określoną w „Strategii Rozwoju Gminy Brody na lata 2014-2020” oraz innymi dokumentami programowymi.

15 System monitoringu i oceny

W celu racjonalnego, sprawnego i efektywnego wykorzystania środków strukturalnych, Unia Europejska nakłada na beneficjentów środków pomocowych, obowiązek monitorowania wydatków i efektów rzeczowych wdrażania projektów.

Monitorowanie to proces systematycznego zbierania, raportowania i interpretowania danych opisujących postęp i efekty projektu. Monitoring spełnia między innymi rolę systemu wczesnego ostrzegania o ewentualnych nieprawidłowościach. Monitoring „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Brody na lata 2017-2023” jest niezbędny w celu zapewnienia należytej prawidłowości jego realizacji. Powodzenie procesów rewitalizacyjnych zależy bowiem zarówno od sprawności i zaangażowania podmiotów realizujących założenia dokumentu, jak również umiejętności podjęcia szybkiej reakcji na zmieniające się warunki wdrażania poszczególnych projektów. W tym celu niezbędne jest stworzenie mechanizmów pozwalających na ciągłe monitorowanie samego procesu wdrażania oraz zmian warunków

zewnętrznych wpływających na realizację tego procesu. Monitorowanie polegać będzie na systematycznym pozyskiwaniu i analizowaniu danych dotyczących realizacji poszczególnych projektów. Monitoring umożliwi odpowiednio wczesne wykrywanie niezgodności, a także umożliwi prewencję możliwych do przewidzenia komplikacji.

Postępy w realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Brody będą cyklicznie weryfikowane (coroczna ewaluacja realizacji założeń dokumentu, porównanie osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu z prognozowanymi). Monitoring wdrażania dokumentu prowadzony będzie w ramach struktury organizacyjnej Urzędu Gminy w Brodach. Monitoring polegał będzie przede wszystkim na rzeczowej inspekcji przeprowadzanych w danym czasie zadań inwestycyjnych (weryfikowany postęp w ich realizacji) oraz kontroli finansowej.

Monitorowanie rzeczowe i finansowe odbywać się będzie zasadniczo na podstawie dostarczanych raportów monitoringowych.

Elementami systemu raportowania są:

- ✓ przedmiot raportowania, tj. działania i projekty określone w Lokalnym Programie Rewitalizacji,
- ✓ narzędzia raportowania, tj. raporty, sprawozdania, wnioski;
- ✓ okresy sprawozdawcze.

Istotą raportowania jest sprawozdanie z postępu realizacji działania lub projektu. Sprawozdanie prezentuje efektywności wdrażania oraz wykorzystania środków finansowych własnych oraz zewnętrznych (np. fundusze Unii Europejskiej, środki inwestorów prywatnych). Informację o stopniu realizacji założonych celów i wyznaczonych wartości docelowych wskaźników monitoringowych daje sprawozdanie formalne, tj. raport okresowy.

Raporty monitoringowe to raporty dotyczące wdrażania odpowiednio projektu lub zadania i wszystkie raporty monitoringowe, a w szczególności raporty roczne i końcowe, powinny zawierać informacje na temat:

- aktualnego stanu i przebiegu realizacji projektu z wyszczególnieniem najważniejszych zadań, które faktycznie zostały zrealizowane w okresie do którego odnosi się raport, a także zadań niezrealizowanych oraz planowanych na następny okres sprawozdawczy;
- postępu realizacji planu rzeczowego projektu/zadania;
- finansowego wdrażania pomocy z uwzględnieniem całkowitych wydatków faktycznych poniesionych w okresie objętym raportem na poziomie działania;

- działań podjętych w celu zagwarantowania zgodności realizowanego projektu/zadania z politykami wspólnotowymi (udzielanie zamówień publicznych, polityka ochrony środowiska, polityka równości szans, pomoc publiczna);
- inicjatyw promujących interwencję danego funduszu strukturalnego w ramach wdrażania określonego projektu/zadania;

skuteczności stosowanych instrumentów realizacyjnych (ocena).

Obserwacja „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Brody” powinna również dotyczyć stopnia spójności z realnymi potrzebami społecznymi. Cykliczność tych działań będzie uzależniona od szybkości realizacji projektów operacyjnych.

Kolejnym krokiem po zebraniu informacji w ramach monitoringu będzie ocena „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Brody”. Ocena planu to oszacowanie oddziaływania projektów i zadań zaplanowanych do realizacji oraz wpływ pomocy strukturalnej Unii Europejskiej na specyficzne problemy rozwojowe gminy.

W przypadku programu rewitalizacji dla gminy Brody oznacza to, iż wyniki obowiązkowej oceny powinny zostać wykorzystane w celu jak najlepszego dopasowania realizowanych przedsięwzięć do rzeczywistych potrzeb oraz najbardziej efektywnego wydatkowania środków.

Ocena jest często mylona z takimi pojęciami jak: audyt, monitorowanie czy kontrola. Od audytu i kontroli ocena różni się przede wszystkim przedmiotem badania. Audyt bada funkcjonowanie samej instytucji, jej gospodarność, legalność, celowość i rzeczowość. Kontrola bada aspekty finansowe i prawne funkcjonowania instytucji, natomiast ocena bada sam program i jego efekty. Monitoring dotyczy przede wszystkim produktów i nakładów, podczas gdy ocena dodatkowo odnosi się do efektów długotrwałych, czyli oddziaływania.

Do obowiązków instytucji zajmujących się zarządzaniem i wdrażaniem „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Brody na lata 2017-2023” będzie należało zarówno organizowanie jak i nadzorowanie oceny oraz udostępnianie danych niezbędnych do wykonania badania.

Ocena w szczególności będzie zawierać:

- ✓ rzeczywistą datę rozpoczęcia projektu,
- ✓ sposób zarządzania projektem po jego zakończeniu,
- ✓ potwierdzenie, jeżeli jest to właściwe, prognoz finansowych, zwłaszcza w zakresie kosztów operacyjnych i spodziewanych przychodów,

- ✓ potwierdzenie społeczno-ekonomicznych przewidywań, w szczególności spodziewanych kosztów i zysków,
- ✓ wskazanie zastosowanych środków ochrony środowiska oraz związanych z tym kosztów.

Raport z oceny jest najczęściej finalnym produktem oceny, dlatego musi być odpowiednio przygotowany. Raportowanie ma miejsce w momencie przekazywania raportu przez ewaluatora zleceniodawcom oceny.

Dobry raport winien między innymi:

- ✓ posiadać przejrzystą i czytelną dla odbiorcy strukturę,
- ✓ być napisany prostym i zrozumiałym dla odbiorcy językiem,
- ✓ być dostępny w wyznaczonym przez zleceniodawcę czasie,
- ✓ prezentować wyniki oceny w zrozumiały sposób,
- ✓ zawierać konkretne i stosowalne wnioski i rekomendacje,
- ✓ być zwięzły ale równocześnie wyczerpujący,

Elementy niezbędne, które powinny się znaleźć w każdym raporcie to:

- ✓ Przedmiot badania i kontekst oceny – w celu zaprezentowania tego, co i w jakich okolicznościach było badane. W tej części należy zawrzeć stosunkowo dokładny opis tego, co poddane zostało ocenie (przedmiot) oraz przedstawić sytuację, jaka w tym czasie miała miejsce. Szczególnie, jeżeli mogła mieć wpływ na prowadzone badanie.
- ✓ Procedura badawcza - (koncepcja oceny, jej projekt i stosowane metody) - w celu przedstawienia i uwiarygodnienia zebranych danych. W tej części należy zaprezentować oraz opisać koncepcję badania i projekt badawczy tak, aby jasna była struktura badania oraz sposoby zbierania informacji. W tym fragmencie powinny też znaleźć się krótkie opisy wykorzystywanych podczas oceny metod zbierania danych.
- ✓ Wyniki badania - (informacja o zebranych danych, interpretacja danych, wyniki badań) - w celu zaprezentowania zebranego materiału i wprowadzenia czytającego w badane zagadnienia (problemy, kwestie). Ta część jest miejscem do przedstawienia w sposób uporządkowany zebranych podczas oceny danych. W zależności od ich rodzaju możemy w tym fragmencie spodziewać się m. in.:

analitycznych opisów popartych cytatami (np. z dokumentów czy wywiadów), typologii porządkującej zebrane informacje, graficznej prezentacji pojawiających się zależności, różnego rodzaju wykresów prezentujących dane o charakterze ilościowym, zestawień tabelarycznych, analiz statystycznych.

- ✓ Wnioski z oceny (z uwzględnieniem specyfiki badanego obszaru, traktując ewaluowany obszar jako całość, pokazując zarówno zalety, jak i słabości) – w celu podsumowania tego, czego dotyczyła ocena. Wnioski przedstawione powinny być w zwięzły, jednoznaczny i konkretny dla odbiorcy sposób oraz wynikać bezpośrednio z wykorzystywanego przez ewaluatorów materiału badawczego. Często wnioski opatrzone są krótkimi komentarzami wyjaśniającymi w celu ułatwienia ich odbioru.
- ✓ Rekomendacje (zalecenia i sugestie ułatwiające podejmowanie decyzji) – w celu rozpoznania możliwych do wykonania działań wynikających z doświadczenia zebranego podczas oceny. Rekomendacje powinny być przedstawione w sposób konkretny i łatwy do przełożenia na konkretne dla odbiorcy działania.

Raport z oceny może przybierać różne formy, a wynikają one z umowy pomiędzy zamawiającym a oceniającym. Raport z oceny powinien zostać poddany krytycznemu oglądowi przez przyjmujących go z rąk ewaluatora (np. zleceniodawców oceny). Rozpowszechnianie wyników oceny odnosi się do działań, dzięki którym uzyskana w procesie oceny wiedza, zostaje udostępniona szerszej grupie odbiorców. Przede wszystkim należy zacząć od sporządzenia listy potencjalnych odbiorców oceny. Kolejnym zadaniem, jakie stoi przed oceniającym jest dostosowanie sposobu prezentacji wyników oceny do odbiorców. Zleceniodawca oceny Planu Rozwoju Lokalnego jest zobowiązany udostępnić otrzymany od ewaluatora raport na prośbę podmiotów zainteresowanych. W takim przypadku zleceniodawca oceny przekazuje kopię raportu lub jego streszczenie.

➤ **Zasady aktualizacji „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Brody”**

„Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Brody na lata 2017-2023” jest dokumentem otwartym i niewątpliwie będzie podlegał aktualizacji. Odbywać się ona będzie w miarę potrzeb zarówno ze strony samorządu gminy jak i lokalnej społeczności. Przy okazji aktualizacji uruchomiona zostanie procedura konsultacji społecznych tak, aby kluczowi dla rozwoju gminy partnerzy społeczno-gospodarczy tj. przedsiębiorcy czy organizacje pozarządowe lub inne niepubliczne podmioty miały szansę wprowadzenia do planu swoich projektów, inicjatyw, które uzupełnią część operacyjną i przyczynią się do realizacji założeń rozwojowych gminy.

Spis tabel

Tabela 1: Priorytety inwestycyjne bezpośrednio związane z rewitalizacją w ramach regionalnych programów operacyjnych.....	7
Tabela 2: Powierzchnia Gminy Brody oraz jej poszczególnych sołectw (stan na dzień 31.04.2016r.).....	18
Tabela 3: Liczba mieszkańców Gminy według wieku i płci. Zameldowania na pobyt stały (dane w osobach, stan na dzień 31.03.2016r.).....	23
Tabela 4: Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem dla Gminy Brody na tle danych lokalnych, regionalnych i krajowych (dane procentowe, stan na 31.12.2015r.).....	23
Tabela 5: Wskaźnik obciążenia demograficznego dla Gminy Brody na tle danych lokalnych, regionalnych i krajowych (dane procentowe, stan na 31.12.2015r.).....	24
Tabela 6: Urodzenia żywe, zgony i przyrost naturalny na 1000 ludności dla Gminy Brody na tle danych lokalnych, regionalnych i krajowych (stan na 31.12.2014r.).....	24
Tabela 7: Migracje na pobyt stały gminne wg płci migrantów i kierunku dla gminy Brody na tle danych lokalnych, regionalnych i krajowych (stan na 31.12.2014r.).....	25
Tabela 8: Małżeństwa i rozwody dla Gminy Brody na tle danych lokalnych, regionalnych i krajowych (stan na 31.12.2014r.).....	25
Tabela 9: Ludność w gminie Brody w latach 2011-2015 – dane dla poszczególnych sołectw (dane w osobach, stan na 31.12.).....	27
Tabela 10: Depopulacja liczby mieszkańców gminy w latach 2011-2015 dla Gminy Brody (stan na 31.12.2015r.).....	29
Tabela 11: Struktura i bilans bezrobotnych w gminie Brody na tle danych dla powiatu starachowickiego (dane w osobach, stan na 31.03.2016 r.).....	30
Tabela 12: Struktura i bilans bezrobotnych w gminie Brody (stan na 31.03.2016 r.).....	30
Tabela 13: Rodziny korzystające z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (dane dla roku 2015).....	34
Tabela 14: Korzystający ze świadczeń rodzinnych i pomocy społecznej – wybrane wskaźniki dla Gminy Brody na tle danych lokalnych, regionalnych i krajowych (stan na 31.12.2014r.).....	35
Tabela 15: Koncentracja liczby przestępstw karnych (stan na 31.12.2015r.).....	38
Tabela 16: Koncentracja liczby postępowań w sprawach wykroczeń (stan na 31.12.2015r.).....	38
Tabela 17: Koncentracja liczby kolizji i wypadków drogowych (stan na 31.12.2015r.).....	39
Tabela 18: Koncentracja przestępczości w poszczególnych sołectwach w gminie Brody (stan na 31.12.2015r.).....	40
Tabela 19: Dzieci objęte opieką w żłobkach i w wieku żłobkowym w gminie Brody na tle danych lokalnych, regionalnych i krajowych (stan na 31.12.2014r.).....	41
Tabela 20: Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym - wskaźniki dla Gminy Brody na tle danych lokalnych, regionalnych i krajowych (dane w osobach, stan na 31.12.2014r.).....	41
Tabela 21: Dzieci w wieku 3-6 lat objęte wychowaniem przedszkolnym w gminie Brody na tle danych lokalnych, regionalnych i krajowych (stan na 31.12.2014r.).....	42
Tabela 22: Współczynniki skolaryzacji (szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne) dla Gminy Brody na tle danych lokalnych, regionalnych i krajowych (stan na 31.12.2014r.).....	43

Tabela 23: Wykaz stowarzyszeń oświatowych działających na terenie Gminy Brody (stan na 31.05.2016 r.).	44
Tabela 24: Liczba dzieci biorących udział w zajęciach pozalekcyjnych w szkołach położonych na terenie Gminy Brody (stan na 31.05.2016 r.).	45
Tabela 25: Wyniki egzaminu gimnazjalnego w gminie Brody (dane dla egzaminu w roku 2015).	46
Tabela 26: Wyniki szkół z egzaminu gimnazjalnego 2015.	47
Tabela 27: Wyniki szkół z egzaminu gimnazjalnego 2014.	48
Tabela 28: Frekwencja w poszczególnych Obwodowych Komisjach Wyborczych podczas wyborów samorządowych z 2014 roku.	50
Tabela 29: Frekwencja w poszczególnych Obwodowych Komisjach Wyborczych podczas wyborów samorządowych z 2010 roku.	52
Tabela 30: Frekwencja w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z roku 2015 – I tura połączona z wyborami do Sejmu i Senatu według poszczególnych obwodów wyborczych na terenie Gminy Brody.	54
Tabela 31: Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice (stan na 31.12.2015r.).	60
Tabela 32: Liczba czytelników bibliotek publicznych na terenie Gminy Brody (dane w osobach, stan na koniec 31.12).	60
Tabela 33: Biblioteki - wskaźniki (stan na 31.12.2014r.).	61
Tabela 34: Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w poszczególnych sołectwach w gminie Brody (stan na 31.05.2016 r.).	63
Tabela 35: Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą według wpisów do CEiDG (dane dla podmiotów aktywnych, bez podmiotów wpisanych do KRSo stan na 05.2016r.).	65
Tabela 36: Podmioty gospodarki REGON - wybrane wskaźniki dla Gminy Brody na tle danych lokalnych, regionalnych i krajowych (stan na 31.12.2015r.).	66
Tabela 37: Podmioty gospodarki REGON - wybrane wskaźniki dla Gminy Brody na tle danych lokalnych i regionalnych w latach 2010-2015 (stan na 31.12).	67
Tabela 38: Liczba obiektów turystycznych /gospodarstw agroturystycznych oraz liczba miejsc noclegowych w tych obiektach (dane dla Gminy Brody, stan na 31.05.2016r.).	69
Tabela 39: Wykaz dróg i ulic na terenie Gminy Brody z podziałem na klasy (stan na 31.05.2016 r.).	72
Tabela 40: Rejestr zabytków nieruchomości położonych na terenie Gminy Brody (według stanu na dzień 31.12.2014 r.).	74
Tabela 41: Inne obiekty zabytkowe w gminie Brody (stan na dzień 31.05.2016 r.).	74
Tabela 42: Liczba zabytków w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.	75
Tabela 43: Mieszkania wyposażone w instalacje – w % ogółu mieszkań zlokalizowanych na wsi (stan na 31.12.2014r.).	76
Tabela 44: Zasoby mieszkaniowe – wskaźniki dla Gminy Brody na tle danych lokalnych i regionalnych (dane procentowe, stan na 31.12.2014 r.).	76
Tabela 45: Liczba aktywnych przyłączy wodociągowych, przyłączy kanalizacyjnych oraz aktywnych przyłączy gazowych w poszczególnych sołectwach na terenie Gminy Brody (stan na 30.04.2016 r.).	78
Tabela 46: Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Brody (stan na 31.05.2016 r.).	80
Tabela 47: Ocena jakości wód na terenie Gminy Brody.	84
Tabela 48: Ilość złożonych deklaracji za gospodarowanie odpadami komunalnymi (stan na 31.12.2015 r.).	86
Tabela 49: Powierzchnia budynków położonych na terenie Gminy Brody zawierających materiały azbestowe (stan na 30.04.2016 r.).	89

Tabela 50: Lista najistotniejszych wskaźników diagnozujących sferę społeczną Gminy Brody na tle danych dla powiatu starachowickiego i województwa świętokrzyskiego (wyróżniono wartości gorsze niż średnie wartości dla porównywanej jednostki terytorialnej).....	105
Tabela 51: Lista wskaźników diagnozujących sferę społeczną w poszczególnych sołectwach Gminy Brody. Wypełniono rubryki, gdzie określono czy wartość wskaźnika osiągnięta w danym sołectwie jest wartością gorszą niż średnia dla gminy. Na czerwono podkreślono sołectwa, gdzie można mówić o koncentracji negatywnych zjawisk.....	108
Tabela 52: Priorytety mieszkańców w zakresie przestrzeni, które winny zostać poddane procesom rewitalizacji.	123
Tabela 53: Powierzchnia i ludność obszaru rewitalizacji.	133
Tabela 54: Cele rewitalizacji oraz podstawowe kierunki działań w ramach „Lokalnego Programu Operacyjnego dla Gminy Brody”.....	137
Tabela 55: Lista projektów głównych zadań inwestycyjnych – przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizowanych w ramach „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Brody”.....	140

Spis wykresów

Wykres 1: Małżeństwa na 1000 ludności rejestrowane w gminie Brody na tle danych w powiecie starachowickim (dane dla lat 2009-2014, stan na 31.12).	26
Wykres 2: Ludność Gminy Brody w latach 2011 – 2015 (dane w osobach, stan na 31.12). ..	26
Wykres 3: Urodzenia i zgony w gminie Brody w latach 2011-2015 (dane w osobach, stan na 31.12).	27
Wykres 4: Liczba osób bezrobotnych z terenu Gminy Brody w latach 2011-2016 (dane w osobach, stan na 31.12, dla roku 2016 stan na 31.03).....	31
Wykres 5: Stopa bezrobocia w gminie Brody na tle danych lokalnych, regionalnych i ogólnokrajowych (dane w %, stan na 31.12).	32
Wykres 6: Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (PLN) w gminie Brody w latach 2002-2014.	33
Wykres 7: Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 000 ludności (stan na 31.12.2015r.).....	35
Wykres 8: Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczeń Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z tytułu niepełnosprawności w latach 2011-2013.....	36
Wykres 9: Liczba uczniów w szkołach podstawowych położonych na terenie Gminy Brody (dane w osobach, stan na 31.12.2014r.).....	44
Wykres 10: Frekwencja w wyborach samorządowych z roku 2014 odnotowana w gminie Brody na tle danych lokalnych i regionalnych.....	51
Wykres 11: Frekwencja w wyborach do Parlamentu Europejskiego z roku 2014 odnotowana w gminie Brody na tle danych lokalnych i regionalnych.....	53
Wykres 12: Frekwencja w wyborach przeprowadzanych w latach 2006-2011.....	55
Wykres 13: Liczba stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych na 1000 ludności w poszczególnych sołectwach Gminy Brody (dane według stanu na 30.03.2016 r.).	61
Wykres 14: Udział podmiotów gospodarczych wpisanych do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej CEIDG oraz Krajowego Rejestru Sądowego w stosunku do ogólnych wartości dla gminy (dane według sołectw, stan na 31.05.2016 r.).	64

Wykres 15: Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON z terenu Gminy Brody według liczby zatrudnianych pracowników (stan na 31.12.2015r.).....	66
Wykres 16: Zestawienie liczby przyłączy kanalizacyjnych w stosunku do przyłączy wodociągowych.....	79
Wykres 17: Ilość odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie Gminy Brody (stan na 31.12.2015 r.).....	87
Wykres 18: Procent gospodarstw z zaległościami z tytułu opłaty za odbiór śmieci w poszczególnych sołectwach (stan na 31.12.2015 r.).....	88
Wykres 19: Ocena sfer problemowych dokonana przez mieszkańców Gminy Brody.....	91
Wykres 20: Ocena sfer problemowych dokonana przez środowisko osób niepełnosprawnych.....	92
Wykres 21: Ocena sfer problemowych dokonana przez uczniów szkół gimnazjalnych.....	93
Wykres 22: Zestawienie zbiorcze nasilonych problemów w sferze społecznej według wskazań respondentów (dane procentowe).....	94
Wykres 23: Ocena sfer problemowych dokonana przez mieszkańców.....	95
Wykres 24: Ocena sfer problemowych dokonana przez środowiska osób niepełnosprawnych.....	95
Wykres 25: Ocena sfer problemowych dokonana przez uczniów szkół gimnazjalnych.....	96
Wykres 26: Zestawienie zbiorcze nasilonych problemów w sferze gospodarczej według wskazań respondentów (dane procentowe).....	97
Wykres 27: Ocena sfer problemowych dokonana przez mieszkańców.....	98
Wykres 28: Ocena sfer problemowych dokonana przez środowiska osób niepełnosprawnych.....	100
Wykres 29: Ocena sfer problemowych dokonana przez uczniów szkół gimnazjalnych.....	100
Wykres 30: Zestawienie zbiorcze nasilonych problemów w sferze przestrzennej według wskazań respondentów (dane procentowe).....	101
Wykres 31: Sołectwa wskazane do rewitalizacji przez różne grupy społeczne (dane procentowe).....	118

Spis rysunków

Rysunek 1: Schemat powiązania projektów rewitalizacyjnych z rodzajami priorytetów inwestycyjnych.....	7
Rysunek 2: Lokalizacja gminy Brody na mapie Polski, województwa świętokrzyskiego oraz powiatu starachowickiego.....	16
Rysunek 3: Gmina Brody na tle głównych szlaków komunikacyjnych regionu.....	17
Rysunek 4: Gęstość zaludnienia na terenie Gminy Brody według sołectw.....	19
Rysunek 5: Mapa Gminy Brody.....	20
Rysunek 6: Układ sołectw Gminy Brody.....	22
Rysunek 7: Rozkład przestrzenny sołectw z uwzględnieniem koncentracji zabudowy na terenie Gminy Brody.....	28
Rysunek 8: Granice obszaru Natura 2000 – Uroczyska Lasów Starachowickich na terenie Gminy Brody.....	82
Rysunek 9: Granice obszaru Natura 2000 – Wzgórza Kunowskie na terenie Gminy Brody.....	82
Rysunek 10: Obszar na terenie Gminy Brody, gdzie zanotowano koncentrację negatywnych zjawisk społecznych oraz liczba wskaźników dla których zostały przekroczone średnie wartości dla gminy.....	109

Rysunek 11: Obszar Gminy Brody, gdzie zanotowano koncentrację negatywnych zjawisk społecznych.	110
Rysunek 12: Wskaźnik koncentracji negatywnych zjawisk gospodarczych - podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności na obszarze występowania negatywnych zjawisk społecznych.	111
Rysunek 13: Wskaźnik koncentracji negatywnych zjawisk przestrzennych – liczba obiektów zabytkowych na 1000 ludności.	112
Rysunek 14: Negatywne zjawiska techniczne – utrudniony dostęp do sieci kanalizacyjnej.	113
Rysunek 15: Wskaźnik koncentracji negatywnych zjawisk środowiskowych - powierzchnia budynków położonych na terenie Gminy Brody zawierających materiały azbestowe z uwzględnieniem sołectw, gdzie wartości przekroczyły średni wynik dla gminy.	113
Rysunek 16: Koncentracja negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych oraz przestrzennych w opinii społeczności lokalnej (wynik przeprowadzonych konsultacji społecznych).	116
Rysunek 17: Sołectwa wskazane do rewitalizacji przez uczniów szkół gimnazjalnych.	119
Rysunek 18: Sołectwa wskazane do rewitalizacji przez środowisko osób niepełnosprawnych.	119
Rysunek 19: Sołectwa wskazane do rewitalizacji przez mieszkańców gminy.	119
Rysunek 20: Zestawienie zbiorcze sołectw wskazanych do rewitalizacji, w których zdaniem poszczególnych grup społecznych koncentrują się negatywne zjawiska społeczne, gospodarcze i przestrzenne.	120
Rysunek 21: Sołectwa wskazane do rewitalizacji pokrywające się z obszarami zdegradowanymi.	121
Rysunek 22: Sołectwa uznane za zdegradowane, wyznaczone do rewitalizacji.	122
Rysunek 23: Obszar rewitalizacji na terenie sołectwa Brody.	124
Rysunek 24: Obszar rewitalizacji na terenie sołectwa Dziurów.	125
Rysunek 25: Obszar rewitalizacji na terenie sołectwa Krynki.	127
Rysunek 26: Obszar rewitalizacji na terenie sołectwa Kuczów.	128
Rysunek 27: Obszar rewitalizacji na terenie sołectwa Ruda.	129
Rysunek 28: Obszar rewitalizacji na terenie sołectwa Styków.	131
Rysunek 29: Obszar przewidziany do rewitalizacji w gminie Brody.	132
Rysunek 30: Granice Centralnego Okręgu Przemysłowego z lat 1936-1939.	135

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Sławisław Wrona

RADA GMINY
BRODY

Uchwała Nr XIII/1001/17
Rady Gminy w Brodach
z dnia 29 grudnia 2017r.

w sprawie uchwalenia i przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na 2018 rok.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2017, poz. 1875 z późniejszymi zmianami) art. 10 ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 roku (t.j. Dz. U. z 2017r. poz. 783 z późniejszymi zmianami), Rada Gminy w Brodach uchwała, co następuje:

§ 1.

Uchwała się Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2018 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie Uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3.

Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2018r.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Stanisław Wróna

ADWOKAT
Sławomir Dziura

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2017, poz. 1875 z późniejszymi zmianami) Rada Gminy corocznie uchwała Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii w celu realizacji zadań, o których mowa w art. 10 ust. 1 cyt. ustawy.

WÓJT GMINY BRODY

Marzena Bernat

PRZEWADNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Sędziszów, wrona

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2018

Gminny program przeciwdziałania narkomanii został opracowany w oparciu o ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2017 poz. 783 z późniejszymi zmianami), z której między innymi wynika, że przeciwdziałanie narkomanii realizuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, gospodarczej, oświatowo – wychowawczej i zdrowotnej.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 wyżej cytowanej ustawy przeciwdziałanie narkomanii należy do zadań własnych gminy, obejmujących:

1. zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem,
2. udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej,
3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
4. wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów narkomanii,
5. pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

I. OPIS PROBLEMU Z UŻYCIEM DANYCH EPIDEMIOLOGICZNYCH

Używanie substancji psychoaktywnych przez dzieci, młodzież i osoby dorosłe i psychospołeczne skutki skupione wokół tego problemu powoli wychodzą z wstydliwego ukrycia. Dzieje się tak nie tylko dlatego, że problem ten dotyczy coraz młodszych grup wiekowych, a mit narkomana, który wegetuje na marginesie życia społecznego blaknie, ale do tego obnażenia zjawiska przyczynia się w znacznym stopniu fakt, że używanie środków psychoaktywnych współegzystuje z zachowaniami niedostosowanymi, zagrażającymi zdrowiu i życiu, destrukcyjnymi i przestało dotyczyć środowisk głęboko patologicznych – zatacza coraz szersze kręgi, obejmując swym zasięgiem bliższe i dalsze środowisko osób używających i uzależnionych.

Efektywność profilaktyki narkomanii nigdy nie jest dziełem przypadku, chaotycznych działań jednostek. Stąd wskazaniem do realizacji planowanych działań jest ustanowienie koordynatora programów, który potrafiłby ogarnąć całość oddziaływań.

Na przeciwdziałanie narkomanii składa się szereg działań z zakresu:

- szeroko rozumianego wspierania w rozwoju dzieci i młodzieży,
- udostępniania osobom potrzebującym możliwości korzystania z konsultacji, pomocy psychologicznej, socjalnej, prawnej – dostosowanej do zdiagnozowanego problemu,

- upowszechniania wiedzy i umiejętności w zakresie profilaktyki treściowo dopasowanych do grupy odbiorców,
- koordynowanie działań profilaktycznych podejmowanych przez różne gremia społeczne,
- promocji zdrowego stylu życia,
- rozpoznania i opracowywania na bieżąco strategii rozwiązywania problemów społecznych i ekonomicznych środowiska lokalnego, szkolenia i doskonalenia osób zajmujących się pomocą dzieciom, młodzieży, osobom dorosłym.

II. GŁÓWNE CELE I ZADANIA PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII.

PROFILAKTYKA I – RZĘDOWA:

Cele:

- opóźnienie inicjacji narkotykowej,
- promocja zdrowego stylu życia,
- zmniejszenie ryzyka wystąpienia problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych,

Zadania:

1. **Zwiększanie dostępności pomocy psychospołecznej, prawnej i socjalnej dla osób zagrożonych narkomanią oraz członków rodzin objętych problemem:**

- upowszechnienie informacji dot. adresów instytucji i miejsc, gdzie można skorzystać z bezpłatnej pomocy psychologicznej w konkretnych sytuacjach życiowych – informator, ulotki,
- współpraca organizacji i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem narkomanii,
- utworzenie Punktu Interwencji Kryzysowej – jako miejsca natychmiastowej pomocy dla osób dotkniętych przemocą,
- podjęcie i rozwijanie współpracy z placówkami i instytucjami zajmującymi się pomocą psychologiczną, socjalną, prawną, interwencją w kryzysie, profilaktyką i terapią.

Odbiorcy:

- rodzice,
- dzieci i młodzież z grupy ryzyka,
- dorośli z grupy ryzyka,
- osoby zajmujące się działalnością w obszarze profilaktyki,

Realizatorzy:

- Szkoły Podstawowe i Gimnazja z terenu gminy,
- Organizacje pozarządowe,
- Funkcjonariusze Komisariatu Policji w Brodach,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brodach,
- Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Brodach,

PROFILAKTYKA II-RZĘDOWA:

Cele:

- **wycofanie się dzieci i młodzieży z zachowań ryzykownych – spadek ilościowy i jakościowy wskaźników demoralizacji i niedostosowania, redukcja problemów związanych z używaniem (społecznych, zdrowotnych, emocjonalnych),**
- **kształtowanie postaw abstynenckich – spadek popytu na środki psychoaktywne, utrzymanie się uzależnionych i eksperymentujących w terapii,**

- **poprawa funkcjonowania psychospołecznego osób używających narkotyków i uzależnionych,**

Zadania:

1. Zwiększenie pomocy terapeutycznej dla osób przejawiających zachowania ryzykowne, eksperymentujących z narkotykami oraz używających szkodliwie substancji psychoaktywnych:
 - rozwijanie oferty bezpłatnej pomocy psychologicznej przez punkty konsultacyjne:
 - motywowanie do podejmowania terapii,
 - realizacja programów profilaktycznych dla osób z grupy wysokiego ryzyka,
 - interwencja kryzysowa,
 - kontynuowanie i rozwijanie współpracy z instytucjami i placówkami statutowo zajmującymi się profilaktyką i terapią narkomanii i udostępnianie potrzebującym informacji na temat możliwości korzystania z ich usług.
2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej – zapobieganie wykluczeniu społecznemu, ubóstwu i wyuczonej bezradności:
 - poradnictwo i konsultacje w punktach konsultacyjnych,
 - współpraca z policją, sądem rodzinnym i dla nieletnich oraz kuratorami sądowymi w zakresie resocjalizacji osób z objawami demoralizacji i niedostosowania społecznego,

Odbiorcy:

- dzieci i młodzież, osoby dorosłe przejawiające dysfunkcjonalność w sferze psychicznej, społecznej, interpersonalnej,
 - bliscy osób mających objawowo problem z używaniem substancji psychoaktywnych,
 - rodzice,
 - osoby stykające się zawodowo z osobami z grup wysokiego ryzyka (lekarze, psychologowie, nauczyciele, pedagodzy, duchowni, pracownicy socjalni, instruktorzy sportowi).
3. Prowadzenie działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii oraz wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów narkomanii:
 - prowadzenie na terenie szkół programów dla dzieci i młodzieży z grup dużego ryzyka,
 - upowszechnianie informacji n/t możliwości korzystania z pomocy w różnych sytuacjach życiowych,
 - działalność policji związana z ograniczeniem dostępności narkotyków.

Realizatorzy:

- Funkcjonariusze Komisariatu Policji w Brodach,
- kuratorzy sądowi,
- gimnazja z terenu gminy,
- organizacje pozarządowe,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brodach,

PROFILAKTYKA III-RZĘDOWA:

Cele:

- utrwalenie postaw abstyntenckich u osób z problemem narkotykowym,
- zmotywowanie do podjęcia leczenia osób uzależnionych i współuzależnionych,
- poprawa funkcjonowania psychospołecznego osób podejmujących i utrzymujących się w terapii,
- zapobieganie nawrotom choroby – zorganizowanie wsparcia społecznego,
- zredukowanie problemów społecznych i zdrowotnych związanych z uzależnieniem (przestępczość, przemoc w rodzinie, ubóstwo, choroby współwystępujące).

Zadania:

1. Zwiększanie dostępności specjalistycznej i samopomocowej pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i ich rodzin:

- udostępnienie i upowszechnienie bazy danych placówek, instytucji zajmujących się detoksykacją, leczeniem, rehabilitacją i resocjalizacją osób uzależnionych oraz pracą z osobami współuzależnionymi – osobom z tzw. pierwszego kontaktu środowiskowego,
- poradnictwo i motywowanie indywidualne i rodzinne.

2. Udzielenie rodzinom z problemem narkotykowym pomocy psychospołecznej i prawnej:

- prowadzenie terapii rodzinnej, bądź udzielanie informacji n/t ewentualnych miejsc, gdzie taką terapię można odbyć i motywowanie do podjęcia leczenia,
- współpraca z policją, sądami i kuratorami sądowymi w zakresie kierowania na leczenie, leczenia i resocjalizacji osób uzależnionych,
- wsparcie rodzin – prawne, socjalne, edukacyjne, terapeutyczne – w okresie leczenia uzależnionego członka rodziny,
- udzielanie pomocy w sytuacjach kryzysowych.

3. Pomoc społeczna osobom uzależnionym i ich rodzinom:

- program adaptacji do środowiska lokalnego dla osób, które ukończyły terapię,
- współpraca z ośrodkiem pomocy społecznej, hostelami, schroniskami, urzędem pracy – ukierunkowana na pomoc osobom po leczeniu,

Realizatorzy:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brodach,
- Powiatowy Urząd Pracy w Starachowicach,
- Funkcjonariusze Komisariatu Policji w Brodach,
- sądy, kuratorzy sądowi,

Wydatki na rok 2018 w zakresie wsparcia organizacji pozarządowych i programów profilaktycznych związanych z przeciwdziałaniem narkomanii – **5000 zł.**

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Stanisław Wrona

Uchwała Nr XIII/102/17
Rady Gminy w Brodach
z dnia 29 grudnia 2017r.

w sprawie uchwalenia i przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2018.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2017, poz. 1875 z późniejszymi zmianami) art. 4¹ ust. 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982r. (t.j. Dz. U. z 2016r. poz. 487 z późniejszymi zmianami), Rada Gminy w Brodach uchwała co następuje:

§ 1.

1. Uchwała się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2018 stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.
2. Uchwała się preliminarz wydatków Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2018 stanowiący załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3.

Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2018r.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy w Brodach
Stanisław Wróblewski

ADWOKAT

Sławomir Dziura

RADA GMINY
BRODY

Uzasadnienie

Uchwałę powyższą podejmuje się na podstawie art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2016r. poz. 487 z późniejszymi zmianami), który stanowi: „realizacja zadań, o których mowa w ust. 1, jest prowadzona w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, stanowiącego część strategii rozwiązywania problemów społecznych, uchwalanego corocznie przez radę gminy (...)”.

Biorąc po uwagę powyższe podjęcie niniejszej uchwały jest uzasadnione.

ÓST GMINY BRODY
Marzena Bernat

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Stanisław Wrońka

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH NA 2018r.

Jednym z najpoważniejszych problemów społecznych w Polsce jest nadużywanie alkoholu wraz ze wszystkimi negatywnymi konsekwencjami tego zjawiska.

Problemy wynikające z picia alkoholu obejmują swoim zasięgiem całą populację, również tych, którzy z racji wieku dopiero zaczynają stawać przed wyborami dotyczącymi ilości i częstotliwości picia.

Znowelizowana ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi tworzy komplementarny system umożliwiający zsynchronizowanie w skali kraju działań rządowej administracji państwowej i administracji samorządowej poprzez tworzenie spójnej podstawy prawnej i merytorycznej. Bardzo istotną rolę w tych działaniach pełni Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która formułuje główne cele i strategie, które powinny stanowić ramy działania dla administracji publicznej.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych określa politykę Gminy w zakresie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych.

Ze względu na fakt, że zasięg problemów alkoholowych jest rzeczywiście rozległy, realne rezultaty mogą przynieść działania kompleksowe, zaplanowane na szerszą skalę. Nowoczesne podejście do problematyki alkoholowej zakłada potrzebę zaangażowania się w działania profilaktyczne i naprawcze szerokiego kręgu instytucji, zarówno o charakterze administracyjnym, jak i placówek służby zdrowia, a także organizacji pozarządowych wyspecjalizowanych w świadczeniu usług określonego rodzaju lub opartych na wolontariacie.

Mając na względzie wagę problemu oraz zagrożenia związane z nadużywaniem alkoholu ustala się na rok 2018 następujące kierunki działań zmierzających do poprawy sytuacji w tym zakresie:

I. Kontynuowanie działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

1. Realizowanie następujących zadań Komisji:

- 1) współdziałanie w opracowywaniu Gminnego Programu,
- 2) podejmowanie działań zmierzających do spowodowania poddania się leczeniu odwykowemu osób uzależnionych od alkoholu,
- 3) opiniowanie wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych co do zgodności lokalizacji punktów sprzedaży z uchwałami Rady Gminy w sprawie ustalenia liczby punktów sprzedaży napojów zawierających powyżej 4,5 % alkoholu oraz w sprawie ustalenia zasad usytuowania miejsc sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy Brody,
- 4) współpraca z Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 5) kontrola przestrzegania zasad obrotu napojami alkoholowymi,
- 6) przedstawianie Radzie Gminy corocznego sprawozdania z realizacji swoich zadań

II. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla dzieci i młodzieży.

1. Budowanie akceptacji społecznej dla postaw proabstynenckich i trzeźwościowych, organizowanie szkoleń i kampanii edukacyjnych oraz programów autorskich w dziedzinie rozwiązywania problemów alkoholowych.

2. Zapewnienie literatury fachowej pomocnej przy realizacji zadań związanych z profilaktyką antyalkoholową.

3. Zorganizowanie programów profilaktycznych dla uczniów gimnazjów i szkół podstawowych z terenu gminy Brody.

III. Zorganizowanie form pomocy dla rodzin alkoholików oraz ochrony przed przemocą w rodzinie.

1. Zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy psychologicznej i prawnej dla członków rodzin alkoholowych i ofiar przemocy w rodzinie:

1) kontynuowanie działalności świetlic socjoterapeutycznych dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych.

2. Współdziałanie z policją, pracownikami socjalnymi, nauczycielami, pracownikami służby zdrowia, parafiami oraz wyspecjalizowanymi placówkami i służbami w celu udzielania profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.

IV. Udzielanie pomocy osobom uzależnionym od alkoholu w ramach działalności GKRPA.

1. Informowanie o najbliższych placówkach zajmujących się leczeniem osób uzależnionych.

2. Wstępne motywowanie do terapii.

3. Informowanie o ruchach samopomocowych typu AA, Kluby Abstynenckie itp.

4. Kierowanie osób uzależnionych na badania psychologiczne oraz występowanie do sądu z wnioskiem o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.

V. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

1. Cykliczne badanie i systematyczne kontrolowanie problematyki alkoholowej na terenie Gminy.

2. Wsparcie dla podmiotów niepaństwowych zajmujących się statutowo rozwiązywaniem problemów alkoholowych.

3. Zlecenie zadań wynikających z Gminnego Programu pozarządowym organizacjom specjalistycznym (nadzór merytoryczny nad działalnością świetlic profilaktyczno-wychowawczych, obozu terapeutycznego).

VI. Kontrola przestrzegania zasad obrotu napojami alkoholowymi.

1. Podejmowanie przez Wójta lub upoważnionego przez niego pracownika oraz Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych kontroli i interwencji w związku z naruszeniem przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości oraz uchwał Rady Gminy wydanych na podstawie tej ustawy.

2. Występowanie Wójta lub upoważnionego przez niego pracownika przed sądami w charakterze oskarżyciela publicznego.

VII. Wynagrodzenie członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brodach ustala się według następujących zasad:

1. Za udział w posiedzeniu komisji i zespołu ds. rozpatrywania wniosków o leczenie odwykowe – 80,00 zł brutto.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Stanisław Wrona

**Preliminarz wydatków
Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
na rok 2018**

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Cel	Instytucja odpowiedzialna	Termin realizacji	Koszt	Uwagi
1.	Monitoring zezwoleń na sprzedaż alkoholu, zasady wydawania pozwoleń	pkt VI Gminnego Programu	Referat Organizacyjny	cały rok	---	
2.	Komisja ds. leczenia odwykowego	motywowanie osób z problemem alkoholowym do podjęcia leczenia	Zespół ds. motywowania	cały rok	---	
3.	Prowadzenie świetlic socjoterapeutycznych w Brodach, Kuczowie, Stykowie i Krynkach	pkt II, III, V Gminnego Programu	CKiAL Brody	cały rok	90 000 zł	
4.	Wynagrodzenie komisji	pkt VII Gminnego Programu	Referat Organizacyjny	cały rok	2 000 zł	
5.	Programy profilaktyczne dla dzieci i młodzieży z terenu gm. Brody	pkt II Gminnego Programu	Referat Organizacyjny	cały rok	8 000 zł	
6.	Oplaty sądowe	pkt IV Gminnego Programu	Referat Organizacyjny	cały rok	5 000 zł	
7.	Organizacje pozarządowe	pkt V Gminnego Programu	Referat Organizacyjny	cały rok	18 000 zł	
8.	Wypoczynek dzieci z rodzin dysfunkcyjnych	pkt V Gminnego Programu	Referat Organizacyjny, GOPS Brody	cały rok	6 000 zł	
9.	Szkolenie członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	pkt IV Gminnego Programu	Referat Organizacyjny	cały rok	1 000 zł	
Razem:					130 000 zł	

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Stanisław Wrona

w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Brody na lata 2018-2026.

Na podstawie art. 230 ust. 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2077) uchwała się, co następuje:

§ 1.

Uchwała się Wieloletnią Prognozę Finansową Gminy Brody na lata 2018-2026, zgodnie z załącznikiem nr 1 do uchwały.

§ 2.

Uchwała się wykaz wieloletnich przedsięwzięć Gminy Brody, obejmujący limity wydatków w poszczególnych latach oraz limity zobowiązań z nimi związane, zgodnie z załącznikiem nr 2 do uchwały.

§ 3.

1. Upoważnia się Wójta Gminy Brody do zaciągania zobowiązań:

1) związanych z realizacją wieloletnich przedsięwzięć do wysokości limitów określonych w załączniku nr 2 do uchwały;

2) z tytułu umów, których realizacja w roku budżetowym i latach następnych jest niezbędna dla zapewnienia ciągłości działania Gminy i których terminy płatności wykraczają poza rok budżetowy.

2. Upoważnia się Wójta Gminy Brody do przekazania uprawnień do zaciągania zobowiązań, o których mowa w ust. 1 kierownikom jednostek organizacyjnych Gminy.

§ 4.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Brody.

§ 5.

Z dniem 31 grudnia 2017 r. traci moc Uchwała nr XVI/100/2016 Rady Gminy Brody z dnia 29 grudnia 2016 r.

§ 6.

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2018.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Stanisław Wrona

ADWOKAT

Sławomir Dziura

RADA GMINY

BRODY

Wieloletnia Prognoza Finansowa 1)

GMINY BRODY NA LATA 2018-2026

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XIII/103/2017 Rady Gminy Brody z dnia 29 grudnia 2017 r.

Wyszczególnienie	Dochody ogółem x	z tego:										
		Dochody bieżące x	w tym:						Dochody majątkowe x	w tym:		
			dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych	dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych	Podatki i opłaty ³⁾	w tym:		z subwencji ogólnej		z tytułu dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące	ze sprzedaży majątku x	z tytułu dotacji oraz środków przeznaczonych na inwestycje
						z podatku od nieruchomości						
Lp	1	1.1	1.1.1	1.1.2	1.1.3	1.1.3.1	1.1.4	1.1.5	1.2	1.2.1	1.2.2	
2018	38 275 593,00	37 304 593,00	6 048 556,00	50 000,00	3 937 621,00	2 300 000,00	15 086 501,00	12 049 427,00	971 000,00	200 000,00	771 000,00	
2019	47 924 883,00	38 722 168,00	6 278 401,00	51 900,00	4 087 251,00	2 387 400,00	15 659 788,00	12 507 305,00	9 202 715,00	200 000,00	9 002 715,00	
2020	47 393 611,00	40 193 611,00	6 516 980,00	53 872,00	4 242 567,00	2 478 121,00	16 254 860,00	12 982 583,00	7 200 000,00	200 000,00	7 000 000,00	
2021	41 640 580,00	41 640 580,00	6 751 591,00	55 811,00	4 395 299,00	2 567 333,00	16 840 035,00	13 449 956,00	0,00	0,00	0,00	
2022	43 097 999,00	43 097 999,00	6 987 897,00	57 764,00	4 549 134,00	2 657 190,00	17 429 436,00	13 920 704,00	0,00	0,00	0,00	
2023	44 520 232,00	44 520 232,00	7 218 498,00	59 670,00	4 699 255,00	2 744 877,00	18 004 607,00	14 380 087,00	0,00	0,00	0,00	
2024	45 944 879,00	45 944 879,00	7 449 490,00	61 579,00	4 849 631,00	2 832 713,00	18 580 754,00	14 840 250,00	0,00	0,00	0,00	
2025	47 369 170,00	47 369 170,00	7 680 424,00	63 488,00	4 999 970,00	2 920 527,00	19 156 757,00	15 300 298,00	0,00	0,00	0,00	
2026	48 790 246,00	48 790 246,00	7 910 837,00	65 393,00	5 149 969,00	3 008 143,00	19 731 460,00	15 759 307,00	0,00	0,00	0,00	

1) Wzór może być stosowany także w układzie pionowym, w którym poszczególne pozycje są przedstawione w kolumnach, a lata w wierszach.

2) Zgodnie z art. 227 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885 z póź. zm.) zwanej dalej „ustawą”, wieloletnia prognoza finansowa obejmuje okres roku budżetowego oraz co najmniej trzech kolejnych lat. W sytuacji dłuższego okresu prognozowania finansowego wzór stosuje się także dla lat wykraczających poza minimalny (4 letni) okres prognozy, wynikający z art. 227 ustawy.

3) W pozycji wykazuje się kwoty wszystkich podatków i opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego, a nie tylko podatków i opłat lokalnych.

Wyszczególnienie	Wydatki ogółem ^x	z tego:								Wydatki majątkowe ^x
		Wydatki bieżące ^x	w tym:							
			z tytułu poręczeń i gwarancji ^x	w tym:	na spłatę przejętych zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej przekształconego na zasadach określonych w przepisach o działalności leczniczej, w wysokości w jakiej nie podlegają sfinansowaniu dotacją z budżetu państwa ⁴⁾	wydatki na obsługę długu ^x	odsetki i dyskonto określone w art. 243 ust. 1 ustawy ^x	w tym:		
				gwarancje i poręczenia podlegające wyłączeniu z limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy ^x				odsetki i dyskonto podlegające wyłączeniu z limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy, w terminie nie dłuższym niż 90 dni po zakończeniu programu, projektu lub zadania i otrzymaniu refundacji z tych środków (bez odsetek i dyskonta od zobowiązań na wkład krajowy) ^x	odsetki i dyskonto podlegające wyłączeniu z limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy, z tytułu zobowiązań zaciągniętych na wkład krajowy ^x	
2.1	2.1.1	2.1.1.1	2.1.2	2.1.3	2.1.3.1	2.1.3.1.1	2.1.3.1.2			
Lp	2	2.1	2.1.1	2.1.1.1	2.1.2	2.1.3	2.1.3.1	2.1.3.1.1	2.1.3.1.2	2.2
2018	44 040 721,00	37 086 176,00	0,00	0,00	0,00	46 000,00	30 000,00	0,00	0,00	6 954 545,00
2019	50 174 883,00	37 465 410,00	0,00	0,00	x	254 849,00	254 849,00	0,00	216 450,00	12 709 473,00
2020	48 343 611,00	37 681 063,00	0,00	0,00	x	284 449,00	284 449,00	0,00	197 950,00	10 662 548,00
2021	40 465 480,00	37 865 964,00	0,00	0,00	x	282 367,00	282 367,00	0,00	177 830,00	2 599 516,00
2022	41 622 899,00	38 029 368,00	0,00	0,00	x	257 853,00	257 853,00	0,00	156 091,00	3 593 531,00
2023	41 845 103,00	38 179 836,00	0,00	0,00	x	219 463,00	219 463,00	0,00	134 589,00	3 665 267,00
2024	42 769 779,00	38 315 523,00	0,00	0,00	x	165 348,00	165 348,00	0,00	103 838,00	4 454 256,00
2025	44 194 070,00	38 447 535,00	0,00	0,00	x	106 609,00	106 609,00	0,00	63 598,00	5 746 535,00
2026	44 615 146,00	38 571 251,00	0,00	0,00	x	38 620,00	38 620,00	0,00	23 359,00	6 043 895,00

4) W pozycji wykazuje się kwoty dla lat budżetowych 2013-2018.

Wyszczególnienie	Wynik budżetu ^x	Przychody budżetu ^x	z tego:							
			Nadwyżka budżetowa z lat ubiegłych ^x	w tym:	Wolne środki, o których mowa w art. 217 ust.2 pkt 6 ustawy ^x	w tym:	Kredyty, pożyczki, emisja papierów wartościowych ^x	w tym:	Inne przychody niezwiązane z zaciągnięciem długu ^{5) x}	w tym:
				na pokrycie deficytu budżetu ^x		na pokrycie deficytu budżetu ^x		na pokrycie deficytu budżetu ^x		na pokrycie deficytu budżetu ^x
Lp	3	4	4.1	4.1.1	4.2	4.2.1	4.3	4.3.1	4.4	4.4.1
2018	-5 765 128,00	6 365 128,00	0,00	0,00	565 128,00	565 128,00	5 800 000,00	5 200 000,00	0,00	0,00
2019	-2 250 000,00	3 000 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3 000 000,00	2 250 000,00	0,00	0,00
2020	-950 000,00	1 700 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 700 000,00	950 000,00	0,00	0,00
2021	1 175 100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2022	1 475 100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2023	2 675 129,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2024	3 175 100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2025	3 175 100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2026	4 175 100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

5) W pozycji wykazuje się w szczególności kwoty przychodów z tytułu prywatyzacji majątku oraz spłaty pożyczek udzielonych ze środków jednostki

Wyszczególnienie	Rozchody budżetu ^x	z tego:					Inne rozchody niezwiązane ze spłatą długu	Kwota długu ^x	Kwota zobowiązań wynikających z przejęcia przez jednostkę samorządu terytorialnego zobowiązań po likwidowanych i przekształcanych jednostkach zaliczanych do sektora finansów publicznych	Relacja zrównoważenia wydatków bieżących, o której mowa w art. 242 ustawy					
		Spłaty rat kapitałowych kredytów i pożyczek oraz wykup papierów wartościowych ^x	w tym:			5.2				6	7	Różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi	Różnica między dochodami bieżącymi, skorygowanymi o środki ⁷⁾ , a wydatkami bieżącymi, pomniejszonymi ⁸⁾ o wydatki		
			łącznie kwota przypadających na dany rok kwot ustawowych wyłączeń z limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy ^x	z tego:										8.1	8.2
				kwota przypadających na dany rok kwot ustawowych wyłączeń określonych w art. 243 ust. 3 ustawy ^x	kwota przypadających na dany rok kwot ustawowych wyłączeń określonych w art. 243 ust. 3a ustawy ^x										
Lp	5	5.1	5.1.1	5.1.1.1	5.1.1.2	5.1.1.3	5.2	6	7	8.1	8.2				
2018	600 000,00	600 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	12 650 629,00	0,00	218 417,00	783 545,00				
2019	750 000,00	750 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14 900 629,00	0,00	1 256 758,00	1 256 758,00				
2020	750 000,00	750 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	15 850 629,00	0,00	2 512 548,00	2 512 548,00				
2021	1 175 100,00	1 175 100,00	700 000,00	0,00	700 000,00	0,00	0,00	14 675 529,00	0,00	3 774 616,00	3 774 616,00				
2022	1 475 100,00	1 475 100,00	800 000,00	0,00	800 000,00	0,00	0,00	13 200 429,00	0,00	5 068 631,00	5 068 631,00				
2023	2 675 129,00	2 675 129,00	800 000,00	0,00	800 000,00	0,00	0,00	10 525 300,00	0,00	6 340 396,00	6 340 396,00				
2024	3 175 100,00	3 175 100,00	800 000,00	0,00	800 000,00	0,00	0,00	7 350 200,00	0,00	7 629 356,00	7 629 356,00				
2025	3 175 100,00	3 175 100,00	800 000,00	0,00	800 000,00	0,00	0,00	4 175 100,00	0,00	8 921 635,00	8 921 635,00				
2026	4 175 100,00	4 175 100,00	800 000,00	0,00	800 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	10 218 995,00	10 218 995,00				

6) W pozycji wykazuje się w szczególności wyłączenia wynikające z art. 36 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej (Dz.U. poz. 1456 oraz z 2013 r. poz. 1199) oraz kwoty wykupu obligacji przychodowych.

7) Skorygowanie o środki określone w przepisach dotyczy w szczególności powiększenia o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych, zgodnie z art. 242 ustawy.

8) Pomniejszenie wydatków bieżących, zgodnie z art. 36 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej, dotyczy lat 2013-2015.

Wyszczególnienie	Wskaźnik spłaty zobowiązań								
	Wskaźnik planowanej łącznej kwoty spłaty zobowiązań, o której mowa w art. 243 ust. 1 ustawy, do dochodów, bez uwzględnienia zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego i bez uwzględnienia ustawowych wyłączeń przypadających na dany rok ^x	Wskaźnik planowanej łącznej kwoty spłaty zobowiązań, o której mowa w art. 243 ust. 1 ustawy, do dochodów, bez uwzględnienia zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego, po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń przypadających na dany rok ^x	Kwota zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego przypadających do spłaty w danym roku budżetowym, podlegająca doliczeniu zgodnie z art. 244 ustawy ^x	Wskaźnik planowanej łącznej kwoty spłaty zobowiązań, o której mowa w art. 243 ust. 1 ustawy, do dochodów, po uwzględnieniu zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego oraz po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń przypadających na dany rok ^x	Wskaźnik dochodów bieżących powiększonych o dochody ze sprzedaży majątku oraz pomniejszonych o wydatki bieżące, do dochodów budżetu, ustalony dla danego roku (wskaźnik jednoroczny) ^x	Dopuszczalny wskaźnik spłaty zobowiązań określony w art. 243 ustawy, po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń ⁹⁾ , obliczony w oparciu o plan 3 kwartału roku poprzedzającego pierwszy rok prognozy (wskaźnik ustalony w oparciu o średnią arytmetyczną z 3 poprzednich lat) ^x	Dopuszczalny wskaźnik spłaty zobowiązań określony w art. 243 ustawy, po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń, obliczony w oparciu o wykonanie roku poprzedzającego pierwszy rok prognozy (wskaźnik ustalony w oparciu o średnią arytmetyczną z 3 poprzednich lat) ^x	Informacja o spełnieniu wskaźnika spłaty zobowiązań określonego w art. 243 ustawy, po uwzględnieniu zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego oraz po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń, obliczonego w oparciu o plan 3 kwartałów roku poprzedzającego rok budżetowy ^x	Informacja o spełnieniu wskaźnika spłaty zobowiązań określonego w art. 243 ustawy, po uwzględnieniu zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego oraz po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń, obliczonego w oparciu o wykonanie roku poprzedzającego rok budżetowy ^x
Lp	9.1	9.2	9.3	9.4	9.5	9.6	9.6.1	9.7	9.7.1
2018	1,65%	1,65%	0,00	1,65%	1,09%	9,04%	8,79%	TAK	TAK
2019	2,10%	1,65%	0,00	1,65%	3,04%	5,41%	5,16%	TAK	TAK
2020	2,18%	1,77%	0,00	1,77%	5,72%	3,08%	2,83%	TAK	TAK
2021	3,50%	1,39%	0,00	1,39%	9,06%	3,28%	3,28%	TAK	TAK
2022	4,02%	1,80%	0,00	1,80%	11,76%	5,94%	5,94%	TAK	TAK
2023	6,50%	4,40%	0,00	4,40%	14,24%	8,85%	8,85%	TAK	TAK
2024	7,27%	5,30%	0,00	5,30%	16,61%	11,69%	11,69%	TAK	TAK
2025	6,93%	5,10%	0,00	5,10%	18,83%	14,20%	14,20%	TAK	TAK
2026	8,64%	6,95%	0,00	6,95%	20,94%	16,56%	16,56%	TAK	TAK

9) W pozycji wykazuje się w szczególności: wyłączenia wynikające z art. 36 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej oraz wyłączenia związane z emisją obligacji przychodowych. Identyczne wyłączenia dotyczą pozycji 9.6.1.

Wyszczególnienie	Przeznaczenie prognozowanej nadwyżki budżetowej 10)	Informacje uzupełniające o wybranych rodzajach wydatków budżetowych									
		w tym na:						z tego:			
		Splaty kredytów, pożyczek i wykup papierów wartościowych	Wydatki bieżące na wynagrodzenia i składki od nich naliczane	Wydatki związane z funkcjonowaniem organów jednostki samorządu terytorialnego 11)	Wydatki objęte limitem, o którym mowa w art. 226 ust. 3 pkt 4 ustawy	bieżące	majątkowe	Wydatki inwestycyjne kontynuowane 12)	Nowe wydatki inwestycyjne 13)	Wydatki majątkowe w formie dotacji	
Lp	10	10.1	11.1	11.2	11.3	11.3.1	11.3.2	11.4	11.5	11.6	
2018	0,00	0,00	15 624 826,00	3 732 174,00	5 952 486,00	588 000,00	5 364 486,00	3 617 985,74	1 303 559,26	2 033 000,00	
2019	0,00	0,00	15 696 700,00	3 749 342,00	11 766 346,00	442 000,00	11 324 346,00	11 324 346,00	1 385 127,00	0,00	
2020	0,00	0,00	15 775 184,00	3 768 089,00	8 684 565,00	13 000,00	8 671 565,00	8 671 565,00	1 990 983,00	0,00	
2021	1 175 100,00	1 175 100,00	15 854 060,00	3 786 929,00	1 000,00	1 000,00	0,00	0,00	2 599 516,00	0,00	
2022	1 475 100,00	1 475 100,00	15 933 330,00	3 805 864,00	1 000,00	1 000,00	0,00	0,00	3 593 531,00	0,00	
2023	2 675 129,00	2 675 129,00	16 012 997,00	3 824 893,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3 665 267,00	0,00	
2024	3 175 100,00	3 175 100,00	16 093 062,00	3 844 017,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4 454 256,00	0,00	
2025	3 175 100,00	3 175 100,00	16 173 527,00	3 863 237,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5 746 535,00	0,00	
2026	4 175 100,00	4 175 100,00	16 254 395,00	3 882 553,00	0,00	0,00	0,00	0,00	6 043 895,00	0,00	

10) Przeznaczenie nadwyżki budżetowej, inne niż splaty kredytów, pożyczek i wykup papierów wartościowych, wymaga określenia w objaśnieniach do wieloletniej prognozy finansowej.

11) W pozycji wykazuje się kwoty wydatków w ramach zadań własnych klasyfikowanych w dziale 750- Administracja publiczna w rozdziałach właściwych dla organów i urzędów jednostki samorządu terytorialnego (rozdziały od 75017 do 75023).

12) W pozycji wykazuje się wartość inwestycji rozpoczętych co najmniej w poprzednim roku budżetowym, którego dotyczy kolumna.

13) W pozycji wykazuje się wartość nowych inwestycji, które planuje się rozpocząć w roku, którego dotyczy kolumna.

Wyszczególnienie	Finansowanie programów, projektów lub zadań realizowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy								
	Dochody bieżące na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy	w tym:		Dochody majątkowe na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy	w tym:		Wydatki bieżące na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy	w tym:	Wydatki bieżące na realizację programu, projektu lub zadania wynikające wyłącznie z zawartych umów z podmiotem dysponującym środkami, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy
		środki określone w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	w tym:		środki określone w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	w tym:			
			środki określone w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy wynikające wyłącznie z zawartych umów na realizację programu, projektu lub zadania ¹⁴⁾			środki określone w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy wynikające wyłącznie z zawartych umów na realizację programu, projektu lub zadania			
12.1	12.1.1	12.1.1.1	12.2	12.2.1	12.2.1.1	12.3	12.3.1	12.3.2	
Lp	12.1	12.1.1	12.1.1.1	12.2	12.2.1	12.2.1.1	12.3	12.3.1	12.3.2
2018	0,00	0,00	0,00	549 000,00	549 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2019	0,00	0,00	0,00	4 772 715,00	4 772 715,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2020	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2021	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2022	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2023	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2024	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2025	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2026	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

14) W pozycji 12.1.1.1, 12.2.1.1, 12.3.2, 12.4.2., 12.5.1, 12.6.1, 12.7.1 oraz 12.8.1. wykazuje się wyłącznie kwoty wynikające z umów na realizację programu, projektu lub zadania zawartych na dzień uchwalenia prognozy, a nieplanowanych do zawarcia w okresie prognozy.

Wyszczególnienie	Wydatki majątkowe na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy	w tym:	Wydatki majątkowe na realizację programu, projektu lub zadania wynikające wyłącznie z zawartych umów z podmiotem dysponującym środkami, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	Wydatki na wkład krajowy w związku z umową na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy bez względu na stopień finansowania tymi środkami	w tym:	Wydatki na wkład krajowy w związku z zawartą po dniu 1 stycznia 2013 r. umową na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego w co najmniej 60% środkami, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy 15)	w tym:	Przychody z tytułu kredytów, pożyczek, emisji papierów wartościowych powstające w związku z umową na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy bez względu na stopień finansowania tymi środkami	w tym:
		finansowane środkami określonymi w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy			w związku z już zawartą umową na realizację programu, projektu lub zadania		w związku z już zawartą umową na realizację programu, projektu lub zadania		w związku z już zawartą umową na realizację programu, projektu lub zadania
Lp	12.4	12.4.1	12.4.2	12.5	12.5.1	12.6	12.6.1	12.7	12.7.1
2018	3 508 986,00	549 000,00	0,00	2 959 985,64	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2019	10 277 960,00	5 550 000,00	0,00	4 727 960,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2020	8 671 565,00	0,00	0,00	8 671 565,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2021	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2022	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2023	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2024	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2025	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2026	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

15) Przez program, projekt lub zadanie finansowane w co najmniej 60% środkami, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy, należy rozumieć także taki program, projekt lub zadanie przynoszące dochód, dla których poziom finansowania ze środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy, ustala się po odliczeniu zdyskontowanego dochodu obliczanego zgodnie z przepisami Unii Europejskiej dotyczącymi takiego programu, projektu lub zadania.

Wyszczególnienie	Kwoty dotyczące przejęcia i spłaty zobowiązań po samodzielnych publicznych zakładach opieki zdrowotnej oraz pokrycia ujemnego wyniku								
	Przychody z tytułu kredytów, pożyczek, emisji papierów wartościowych powstające w związku z zawartą po dniu 1 stycznia 2013 r. umową na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego w co najmniej 60% środkami, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	w tym:	Kwota zobowiązań wynikających z przejęcia przez jednostkę samorządu terytorialnego zobowiązań po likwidowanych i przekształcanych samodzielnych zakładach opieki zdrowotnej	Dochody budżetowe z tytułu dotacji celowej z budżetu państwa, o której mowa w art. 196 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2013 r. poz. 217, z późn. zm.)	Wysokość zobowiązań podlegających umorzeniu, o którym mowa w art. 190 ustawy o działalności leczniczej	Wydatki na spłatę przejętych zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej przekształconego na zasadach określonych w przepisach o działalności leczniczej	Wydatki na spłatę przejętych zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej likwidowanego na zasadach określonych w przepisach o działalności leczniczej	Wydatki na spłatę zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej przejętych do końca 2011 r. na podstawie przepisów o zakładach opieki zdrowotnej	Wydatki bieżące na pokrycie ujemnego wyniku finansowego samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej
		w związku z już zawartą umową na realizację programu, projektu lub zadania							
Lp	12.8	12.8.1	13.1	13.2	13.3	13.4	13.5	13.6	13.7
2018	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2019	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2020	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2021	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2022	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2023	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2024	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2025	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2026	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Wyszczególnienie	Dane uzupełniające o długi i jego spłacie						
	Spłaty rat kapitałowych oraz wykup papierów wartościowych, o których mowa w pkt. 5.1., wynikające wyłącznie z tytułu zobowiązań już zaciągniętych ^x	Kwota długu, którego planowana spłata dokona się z wydatków budżetu ^x	Wydatki zmniejszające dług ^x	w tym:			Wynik operacji niekasowych wpływających na kwotę długu (m.in. umorzenia, różnice kursowe) ^x
				spłata zobowiązań wymagalnych z lat poprzednich, innych niż w poz. 14.3.3 ^x	związane z umowami zaliczanymi do tytułów dłużnych wliczanych do państwowego długu publicznego ^x	wypłaty z tytułu wymagalnych poręczeń i gwarancji ^x	
Lp	14.1	14.2	14.3	14.3.1	14.3.2	14.3.3	14.4
2018	600 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2019	750 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2020	750 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2021	850 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2022	950 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2023	1 000 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2024	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2025	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2026	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

* Informacja o spełnieniu wskaźnika spłaty zobowiązań określonego w art. 243 ustawy po uwzględnieniu zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego oraz po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń zostanie automatycznie wygenerowana przez aplikację wskazaną przez Ministra Finansów, o której mowa w § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 10 stycznia 2013 r. w sprawie wieloletniej prognozy finansowej jednostki samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2015 r. poz. 92). Automatyyczne wyliczenia danych na podstawie wartości historycznych i prognozowanych przez jednostkę samorządu terytorialnego dotyczą w szczególności także pozycji 9.6--9.6.1 i pozycji z sekcji 16.

** Należy wskazać jedną z następujących podstaw prawnych: art. 240a ust. 4 / art. 240a ust. 8 / art. 240b ustawy określającą procedurę jaką objęta jest jednostka samorządu terytorialnego.

x - pozycje oznaczone symbolem „x” sporządza się na okres, na który zaciągnięto oraz planuje się zaciągnąć zobowiązania dłużne (prognoza kwoty długu). Okres ten nie podlega wydłużeniu w sytuacji planowania wydatków z tytułu niewymagalnych poręczeń i gwarancji. W przypadku planowania wydatków z tytułu niewymagalnych poręczeń i gwarancji w okresie dłuższym niż okres, na który zaciągnięto oraz planuje się zaciągnąć zobowiązania dłużne, informację o wydatkach z tytułu niewymagalnych poręczeń i gwarancji, wykraczających poza wspomniany okres, należy zamieścić w objaśnieniach do wieloletniej prognozy finansowej. W przypadku, gdy kwoty wydatków wynikające z limitów wydatków na przedsięwzięcia wykraczają poza okres prognozy kwoty długu to pozycje oznaczone symbolem „x” sporządza się do ostatniego roku, na który ustalono limit wydatków na realizację przedsięwzięć wieloletnich.

16) Pozycje sekcji 15 są wykazywane wyłącznie przez jednostki samorządu terytorialnego emitujące obligacje przychodowe.

17) Pozycje sekcji 16 wykazują wyłącznie jednostki objęte procedurą wynikającą z art. 240a lub art. 240b ustawy

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Staszów Wrona

Wykaz przedsięwzięć do WPF

Dokument podpisany elektronicznie

RADA GMINY

BRÓDZ do Uchwały Nr. XIII/103/17 Rady Gminy Brody z dnia 29.12.17 r.

kwoty w zł

Lp.	Nazwa i cel	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe	Limit 2018	Limit 2019	Limit 2020	Limit 2021	Limit 2022
			Od	Do						
1	Wydatki na przedsięwzięcia-ogółem (1.1+1.2+1.3)				28 943 127,00	5 952 486,00	11 766 346,00	8 684 565,00	1 000,00	1 000,00
1.a	- wydatki bieżące				1 266 858,00	588 000,00	442 000,00	13 000,00	1 000,00	1 000,00
1.b	- wydatki majątkowe				27 676 269,00	5 364 486,00	11 324 346,00	8 671 565,00	0,00	0,00
1.1	Wydatki na programy, projekty lub zadania związane z programami realizowanymi z udziałem środków, o których mowa w art.5 ust.1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009.r. o finansach publicznych (Dz.U.Nr 157, poz.1240,z późn.zm.), z tego:				23 153 383,00	3 508 986,00	10 277 960,00	8 671 565,00	0,00	0,00
1.1.1	- wydatki bieżące				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.2	- wydatki majątkowe				23 153 383,00	3 508 986,00	10 277 960,00	8 671 565,00	0,00	0,00
1.1.2.1	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Lubienia, Gmina Brody - Zapewnienie mieszkańcom dostępu do systemu oczyszczania ścieków	Urząd Gminy w Brodach	2013	2020	12 023 097,00	1 575 000,00	5 462 960,00	4 686 565,00	0,00	0,00
1.1.2.2	Kompleksowa poprawa dostępu do infrastruktury sportowej w sołectwach Adamów i Ruda oraz wyposażenie pracowni naukowych w placówkach oświatowych na terenie Gminy Brody - Kompleksowa poprawa dostępu do infrastruktury sportowej w sołectwach Adamów i Ruda oraz wyposażenie pracowni naukowych w placówkach oświatowych na terenie Gminy Brody	Urząd Gminy w Brodach	2017	2018	1 130 286,00	733 986,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.2.3	Rozbudowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Krynki, Gmina Brody - Zwiększenie przepustowości oczyszczalni ścieków w Krynkach	Urząd Gminy w Brodach	2013	2020	10 000 000,00	1 200 000,00	4 815 000,00	3 985 000,00	0,00	0,00
1.2	Wydatki na programy, projekty lub zadania związane z umowami partnerstwa publiczno-prywatnego, z tego:				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.2.1	- wydatki bieżące				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.2.2	- wydatki majątkowe				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3	Wydatki na programy, projekty lub zadania pozostałe (inne niż wymienione w pkt 1.1 i 1.2),z tego				5 789 744,00	2 443 500,00	1 488 386,00	13 000,00	1 000,00	1 000,00
1.3.1	- wydatki bieżące				1 266 858,00	588 000,00	442 000,00	13 000,00	1 000,00	1 000,00
1.3.1.1	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - realizacja wniosków z miejscowości Adamów, Dziurów i Ruda - Opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego	Urząd Gminy w Brodach	2017	2019	120 000,00	70 000,00	50 000,00	0,00	0,00	0,00
1.3.1.2	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części gminy Brody w obrębie Brody i Krynki - Opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego	Urząd Gminy w Brodach	2017	2019	120 000,00	70 000,00	50 000,00	0,00	0,00	0,00
1.3.1.3	Obsługa komunalna gminy w zakresie utrzymania infrastruktury komunalnej, oświetlenia dróg, odsnieżania - Poprawa bezpieczeństwa i wizerunku Gminy	Urząd Gminy w Brodach	2018	2019	314 000,00	250 000,00	64 000,00	0,00	0,00	0,00
1.3.1.4	Opracowanie zmian studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brody - Otwarcie nowych terenów inwestycyjnych	Urząd Gminy w Brodach	2017	2019	100 000,00	5 000,00	85 000,00	0,00	0,00	0,00
1.3.1.5	Utrzymanie rezultatów projektu pn. Utworzenie strefy rekreacji i czynnego wypoczynku nad zalewem w Rudzie	Urząd Gminy w Brodach	2014	2020	7 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	0,00	0,00
1.3.1.6	Utrzymanie rezultatów projektu pn. Aktywność szansą na lepsze jutro - rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji w Gminie Brody	GOPS Brody	2014	2020	7 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	0,00	0,00

L.p.	Limit zobowiązań
1	26 405 397,00
1.a	1 045 000,00
1.b	25 360 397,00
1.1	22 458 511,00
1.1.1	0,00
1.1.2	22 458 511,00
1.1.2.1	11 724 525,00
1.1.2.2	733 986,00
1.1.2.3	10 000 000,00
1.2	0,00
1.2.1	0,00
1.2.2	0,00
1.3	3 946 886,00
1.3.1	1 045 000,00
1.3.1.1	120 000,00
1.3.1.2	120 000,00
1.3.1.3	314 000,00
1.3.1.4	90 000,00
1.3.1.5	3 000,00
1.3.1.6	3 000,00

Lp.	Nazwa i cel	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe	Limit 2018	Limit 2019	Limit 2020	Limit 2021	Limit 2022
			Od	Do						
1.3.1.7	Utrzymanie rezultatów projektu pn. Budowa boiska wielofunkcyjnego o nawierzchni z trawy syntetycznej w Krynkach	Urząd Gminy w Brodach	2016	2020	7 000,00	1 000,00	2 000,00	2 000,00	0,00	0,00
1.3.1.8	Utrzymanie rezultatów projektu pn. E - świętokrzyskie Budowa Systemu Informacji Przestrzennej Województwa Świętokrzyskiego	Urząd Gminy w Brodach	2016	2020	5 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	0,00	0,00
1.3.1.9	Utrzymanie rezultatów projektu pn. E-świętokrzyskie Rozbudowa Infrastruktury Informatycznej JST	Urząd Gminy w Brodach	2016	2020	5 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	0,00	0,00
1.3.1.10	Utrzymanie rezultatów projektu pn. Indywidualizacja nauczania w Gminie Brody	Urząd Gminy w Brodach	2014	2020	7 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	0,00	0,00
1.3.1.11	Utrzymanie rezultatów projektu pn. Przyjazne Przedszkole w Lubieni - Zagwarantowanie funkcjonowania placówki oświatowej	Urząd Gminy w Brodach	2017	2019	524 858,00	180 000,00	180 000,00	0,00	0,00	0,00
1.3.1.12	Utrzymanie rezultatów projektu pn. Rozbudowa drogi w miejscowości Ruda ul. Duża	Urząd Gminy w Brodach	2011	2020	10 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	0,00	0,00
1.3.1.13	Utrzymanie rezultatów projektu pn. Utworzenie strefy czynnego wypoczynku i biwakowania przy oczku wodnym w Brodach	Urząd Gminy w Brodach	2014	2020	7 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	0,00	0,00
1.3.1.14	Utrzymanie rezultatów projektu pn. Utworzenie strefy rekreacji i sportu dla dzieci i młodzieży w miejscowości Styków, Lipie, Lubieni, Krynki i Brody	Urząd Gminy w Brodach	2014	2020	7 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	0,00	0,00
1.3.1.15	Utrzymanie rezultatów projektu pn. Utworzenie świetlicy wiejskiej w Krynkach	Urząd Gminy w Brodach	2011	2018	8 000,00	1 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.1.16	Utrzymanie rezultatów projektu pn. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej przy Ośrodku Zdrowia w Brodach z/s Krynkach	Urząd Gminy w Brodach	2014	2020	7 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	0,00	0,00
1.3.1.17	Utrzymanie rezultatów projektu pn. "Budowa boiska wielofunkcyjnego o nawierzchni z trawy syntetycznej w Brodach	Urząd Gminy w Brodach	2015	2020	6 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	0,00	0,00
1.3.1.18	Utrzymanie rezultatów projektu - Zakup średniego specjalistycznego wozu strażackiego dla OSP Lubienia - Zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpożarowego w Gminie Brody	Urząd Gminy w Brodach	2018	2022	5 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00
1.3.2	- wydatki majątkowe				4 522 886,00	1 855 500,00	1 046 386,00	0,00	0,00	0,00
1.3.2.1	Budowa węzła turystycznego przy ul. Kościelnej w m. Krynki I etap - Dostęp do informacji turystycznej na terenie Gminy Brody.	Urząd Gminy w Brodach	2018	2019	390 000,00	100 000,00	290 000,00	0,00	0,00	0,00
1.3.2.2	Projekt budowlany i wykonanie przedłużenia sieci kanalizacyjnej w m. Kuczów ul. Nadrzeczna - Poprawa warunków bytowych mieszkańców m. Kuczów poprzez ułatwienie dostępu do kanalizacji.	Urząd Gminy w Brodach	2018	2019	68 000,00	6 500,00	61 500,00	0,00	0,00	0,00
1.3.2.3	Przebudowa drogi gminnej nr 313018 T Adamów I - Adamów II wraz z wykupem gruntów pod chodnik - Poprawa bezpieczeństwa na drogach gminnych	Urząd Gminy w Brodach	2018	2019	240 000,00	40 000,00	200 000,00	0,00	0,00	0,00
1.3.2.4	Przebudowa pomieszczeń w ZSP w Krynkach na przedszkole - etap II - Poprawa dostępu dla edukacji przedszkolnej na terenie Gminy Brody	Urząd Gminy w Brodach	2018	2019	100 000,00	50 000,00	50 000,00	0,00	0,00	0,00
1.3.2.5	Przebudowa ul. Ogrodowej w miejscowości Jabłonna - Poprawa infrastruktury drogowej na terenie Gminy Brody	Urząd Gminy w Brodach	2018	2019	424 886,00	25 000,00	399 886,00	0,00	0,00	0,00
1.3.2.6	Przygotowanie dokumentacji projektowej przebudowy drogi gminnej nr 313024 T Połagiew - Polesie wraz z geodezyjnym wydzieleniem działek - Poprawa bezpieczeństwa na drogach gminnych	Urząd Gminy w Brodach	2018	2019	50 000,00	5 000,00	45 000,00	0,00	0,00	0,00
1.3.2.7	Rozbudowa drogi powiatowej nr 0625 T Krynki - Brody	Urząd Gminy w Brodach	2008	2018	3 172 000,00	1 560 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.2.8	Wykonanie przedłużenia sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Staszica i ul. Lipowej w m. Brody. - Poprawa warunków bytowych mieszkańców m. Brody poprzez ułatwienie dostępu do kanalizacji.	Urząd Gminy w Brodach	2017	2018	78 000,00	69 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Lp.	Limit zobowiązań
1.3.1.7	5 000,00
1.3.1.8	3 000,00
1.3.1.9	3 000,00
1.3.1.10	3 000,00
1.3.1.11	360 000,00
1.3.1.12	3 000,00
1.3.1.13	3 000,00
1.3.1.14	3 000,00
1.3.1.15	1 000,00
1.3.1.16	3 000,00
1.3.1.17	- 3 000,00
1.3.1.18	5 000,00
1.3.2	2 901 886,00
1.3.2.1	390 000,00
1.3.2.2	68 000,00
1.3.2.3	240 000,00
1.3.2.4	100 000,00
1.3.2.5	424 886,00
1.3.2.6	50 000,00
1.3.2.7	1 560 000,00
1.3.2.8	69 000,00

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Stanisław Wrona

Objaśnienia przyjętych wartości do Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Brody na lata 2018-2026.

Obowiązek sporządzenia Wieloletniej Prognozy Finansowej jest jedną z zasadniczych zmian wprowadzonych ustawą z dnia 27 sierpnia 2009 roku odnoszących się do zagadnień gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego. Regulacja ta stwarza możliwość kompleksowej analizy sytuacji finansowej jednostki oraz możliwość oceny podejmowanych przedsięwzięć z perspektywy ich znaczenia dla samorządu. W zamyśle prawodawcy wieloletnia prognoza finansowa jednostki samorządu terytorialnego ma być instrumentem nowoczesnego zarządzania finansami publicznymi.

W Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy Brody zastosowano wzory załączników (załącznik nr 1 oraz załącznik nr 2 do uchwały) zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 8 sierpnia 2014 roku zmieniającym rozporządzenie w sprawie wieloletniej prognozy finansowej jednostki samorządu terytorialnego z dnia 10 stycznia 2013 roku (Dz. U. z 2014 r. poz. 1127).

Podstawą opracowania Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Brody jest projekt uchwały budżetowej na 2018 rok, dane sprawozdawcze z wykonania budżetu Gminy Brody za lata 2015 i 2016, wartości planowane na koniec III kwartału 2017 roku oraz wytyczne Ministra Finansów dotyczące założeń makroekonomicznych dla potrzeb sporządzania wieloletnich prognoz finansowych jednostek samorządu terytorialnego.

Art. 227 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1870 z późn. zm.) zakłada, iż wieloletnia prognoza finansowa obejmuje okres roku budżetowego oraz co najmniej trzech kolejnych lat budżetowych. Z ust. 2 powołanego artykułu wynika, iż prognozę kwoty długu, stanowiącą integralną część wieloletniej prognozy finansowej, sporządza się na okres na który zaciągnięto lub planuje się zaciągnąć zobowiązanie. Na dzień podjęcia uchwały, spłatę zobowiązań przewiduje się do roku 2026. W związku z powyższym, Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Brody została przygotowana na lata 2018-2026.

Kwoty wydatków wynikające z limitów wydatków na przedsięwzięcia nie wykraczają poza okres prognozy kwoty długu. Nie planuje się także wydatków z tytułu niewymagalnych poręczeń i gwarancji, które przekraczałyby okres prognozy kwoty długu.

1. Założenia makroekonomiczne

Przy opracowaniu prognozy pozycji budżetowych Gminy Brody wykorzystano dwa podstawowe mierniki koniunktury gospodarczej – produkt krajowy brutto (PKB) oraz wskaźnik inflacji (CPI). Na ich podstawie oszacowano wartości dochodów i wydatków Gminy Brody, co dzięki konstrukcji i zaawansowanym metodom dokonywania obliczeń, pozwoli realizować w przyszłości właściwą politykę finansową jednostki.

Zgodnie z zaleceniami Ministra Finansów prognozę wskazanych mierników oparto o Wytyczne dotyczące stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw. Ostatnia dostępna aktualizacja ww. wytycznych miała miejsce 12 października 2017 roku, a dane wynikające z powołanego dokumentu prezentuje tabela 1.

Prognozę oparto o następujące założenia:

- 1) dla roku 2018 przyjęto wartości wynikające z projektu budżetu;
- 2) dla lat 2019-2026 prognozę wykonano poprzez indeksację o wskaźniki dynamiki inflacji oraz dynamiki PKB.

Podzielenie prognozy w powyższy sposób pozwala na realną ocenę możliwości inwestycyjno-kredytowych gminy.

Tabela 1. Dane makroekonomiczne przyjęte do wyliczeń prognozy

Wskaźnik	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
PKB	3,80%	3,80%	3,80%	3,60%	3,50%	3,30%	3,20%
Inflacja	2,30%	2,30%	2,50%	2,50%	2,50%	2,50%	2,50%
Wskaźnik	2025	2026					
PKB	3,10%	3,00%					
Inflacja	2,50%	2,50%					

Źródło: Wytyczne dotyczące stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw. Aktualizacja – październik 2017 r., (www.mf.gov.pl), Warszawa 2017.

Zgodnie z przyjętym założeniem, dochody i wydatki bieżące w roku 2018 uwzględnione w WPF wynikają z wartości zawartych w projekcie budżetu na 2018 rok. Od 2019 roku dochody i wydatki bieżące ustalono za pomocą wskaźników inflacji oraz wskaźnika dynamiki PKB. W tym celu, posłużono się metodą indeksacji wartości bazowych o odpowiednio przypisany dla każdej kategorii budżetowej wskaźnik. Waga zmiennej makroekonomicznej oznacza w jakim stopniu dochody lub wydatki zależą od poziomu wskaźnika z danego roku. Indeksowana zostaje wartość na rok przyszły.

Sposób indeksacji za pomocą wag przedstawia poniższy wzór:

$$Y_1 = Y_0 \cdot (1 + CPI \cdot u_{CPI}) \cdot (1 + \Delta PKB \cdot u_{\Delta PKB})$$

gdzie:

Y_1 - wartość prognozowana danej kategorii dochodów bądź wydatków budżetowych;

Y_0 - wartość danej kategorii dochodów bądź wydatków budżetowych w roku poprzedzającym;

CPI - wartość wskaźnika inflacji w roku prognozowanym;

u_{CPI} - waga przypisana wskaźnikowi CPI, będąca jego rzeczywistym wpływem na prognozowaną kategorię;

ΔPKB - wskaźnik dynamiki PKB;

$u_{\Delta PKB}$ - waga przypisana wskaźnikowi dynamiki PKB, będąca jego rzeczywistym wpływem na prognozowaną kategorię.

2. Dochody

Prognozy dochodów Gminy Brody dokonano w podziałach merytorycznych, a następnie sklasyfikowano w podziały wymagane ustawowo. Podział merytoryczny został sporządzony za

pomocą paragrafów klasyfikacji budżetowej i objął dochody bieżące i majątkowe.

Dochody bieżące prognozowano w podziale na:

1. podatki i opłaty lokalne (w tym: podatek od nieruchomości);
2. udział w podatkach centralnych (w tym PIT i CIT);
3. subwencję ogólną;
4. dotacje i środki przeznaczone na cele bieżące (na zadania zlecone i powierzone oraz na zadania własne);
5. pozostałe dochody (w tym: grzywny i kary pieniężne, wpływy z usług, odsetki od środków na rachunkach bankowych).

Dochody majątkowe prognozowano w podziale na:

1. dochody z majątku (w tym sprzedaż mienia);
2. dotacje i środki przeznaczone na inwestycje;
3. pozostałe dochody.

2.1 Dochody bieżące

Uwzględniając dotychczasowe kształtowanie się dochodów budżetu Gminy Brody oraz przewidywania na następne lata, w poszczególnych kategoriach dochodów bieżących posłużono się metodą indeksacji wartości bazowych o odpowiednio przypisany dla każdej kategorii budżetowej wskaźnik, za pomocą następujących wag:

Tabela 2. Wagi dla danych makroekonomicznych przyjęte do wyliczeń prognozy dochodów bieżących

Wyszczególnienie	INF	PKB
dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych	0,00%	100,00%
dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych	0,00%	100,00%
podatki i opłaty	0,00%	100,00%
z podatku od nieruchomości	0,00%	100,00%
z subwencji ogólnej	0,00%	100,00%
z tytułu dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące	0,00%	100,00%

Źródło: Opracowanie własne.

Podatek od nieruchomości

Stosownie do przepisów ustawy o podatkach i opłatach lokalnych wysokość stawek podatku od nieruchomości nie mogą przekroczyć górnych granic stawek kwotowych ogłoszonych przez Ministra Finansów. Wpływy z tytułu podatku od nieruchomości na 2018 rok zaplanowano w oparciu o stawki obowiązujące w 2017 r.

W latach następnych zakłada się wzrostowy trend wpływów z tego podatku i zwiększanie dochodów będących konsekwencją planowanego wzrostu stawek podatkowych oraz corocznego przyrostu przedmiotów opodatkowania związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz budynków mieszkalnych.

Udział w podatkach centralnych

Jako, że ta grupa dochodów pozostaje w bardzo silnym związku z sytuacją makroekonomiczną kraju, przy szacowaniu dochodów z tytułu udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT) oraz od osób prawnych (CIT) w latach 2018-2026 wzięto pod uwagę założony wskaźnik PKB.

Subwencje i dotacje na zadania bieżące

Planowaną kwotę subwencji ogólnej oraz dotacji celowych z budżetu państwa (innych niż środki na dofinansowanie realizacji projektów europejskich) na 2018 rok przyjęto w oparciu o informacje przekazane przez Ministra Finansów. W kolejnych latach prognozy założono wzrost kwoty otrzymywanych dotychczas cyklicznych subwencji i dotacji celowych z budżetu państwa w oparciu o prognozowany wskaźnik PKB.

2.2 Dochody majątkowe

Waloryzacji o wskaźniki makroekonomiczne nie poddano dochodów o charakterze majątkowym. Dochody majątkowe, w tym przede wszystkim dochody ze sprzedaży majątku pozbawione są regularności, a ich poziom uzależniony jest od czynników niezależnych, jak np. koniunktura na rynku nieruchomości.

W 2018 roku dochody ze sprzedaży majątku zaplanowano na poziomie 200 000,00 zł. Biorąc pod uwagę zainteresowanie potencjalnych nabywców gruntami należącymi do Gminy Brody zdecydowano zaplanować w budżecie wpływy ze zbycia działek atrakcyjnie położonych. Należy stwierdzić, że zaplanowana kwota jest realna, ryzyko jej niewykonania jest niewielkie, a sama sprzedaż mienia została zaplanowana przy dochowaniu najwyższej staranności.

Wartość zaplanowanych w 2018 roku dochodów ze sprzedaży ma zapewnić sprzedaż nieruchomości, których wykaz zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 3. Wykaz nieruchomości planowanych do sprzedaży w 2018 roku

Położenie nieruchomości	Nr działki i obręb	Powierzchnia [ha]	Wartość netto	Planowany dochód
Brody, ul. Piaskowa - działka	1020/2	0,1063 ha	11 300,00 zł	11 300,00 zł
Styków ul. Słoneczna - nieruchomość niezabudowana	2/8 oraz 2/12	0,2647 0,3244	153 262,00 zł	153 262,00 zł
Styków - nieruchomość niezabudowana	część działki nr 269	0,0070 ha	3014 zł	3014 zł
Styków okolice ul. Poprzecznej - działka	174/2	0,0849	7424,00 zł	7424,00 zł
Styków ul. Nadrzeczna - nieruchomość	864/2	0,1100	25000,00 zł	25000 zł

Wynik budżetu	-5 765 128,00	-2 250 000,00	-950 000,00	1 175 100,00
	2022	2023	2024	2025
Dochody	43 097 999,00	44 520 232,00	45 944 879,00	47 369 170,00
Wydatki	41 622 899,00	41 845 103,00	42 769 779,00	44 194 070,00
Wynik budżetu	1 475 100,00	2 675 129,00	3 175 100,00	3 175 100,00
	2026			
Dochody	48 790 246,00			
Wydatki	44 615 146,00			
Wynik budżetu	4 175 100,00			

Zródło: Opracowanie własne.

5. Przychody

W okresie objętym prognozą planuje się pozyskać przychody w roku 2018 na pokrycie planowanego deficytu budżetowego, w tym przesunięcie planowanej na 2017 rok emisji obligacji komunalnych w kwocie 2.500.000 zł.

W okresie objętym prognozą planuje się również zaciągnąć nowe zobowiązanie.

6. Rozchody

Na dzień 01.01.2018 kwota planowanego zadłużenia, wpływająca na kształtowanie się wskaźnika faktycznej obsługi zadłużenia, wynikająca z zaciągniętych kredytów, pożyczek i wyemitowanych obligacji wynosi 7 450 629,00 zł, a jego spłata planowana jest do roku 2026.

7. Relacja z art. 243 ustawy o finansach publicznych

Zgodnie z art. 243 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1870 z późn. zm.) od 1 stycznia 2014 r. obowiązuje indywidualny wskaźnik zadłużenia dla samorządów. Według przepisów roczna wartość spłat zobowiązań i ich obsługi do planowanych dochodów nie może przekroczyć wskaźnika opartego na średniej arytmetycznej z obliczonych dla ostatnich 3 lat relacji dochodów bieżących, powiększonych o wpływy uzyskane ze sprzedaży majątku oraz pomniejszonych o wydatki bieżące, do dochodów ogółem.

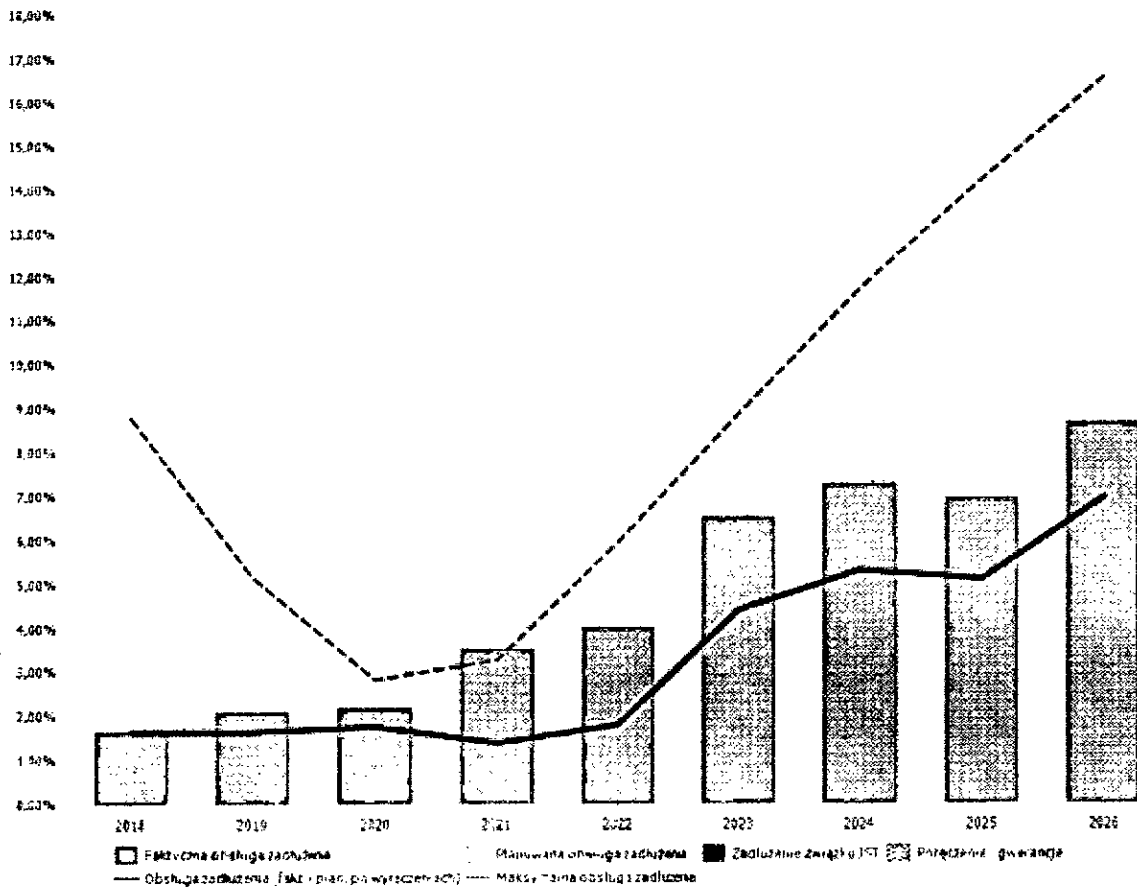
Tabela 5. Kształtowanie się relacji z art. 243 u.f.p.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Obsługa zadłużenia (fakt. i plan. po wyłączeniach)	1,65%	1,65%	1,77%	1,39%	1,80%	4,40%	5,30%
Maksymalna obsługa zadłużenia	8,79%	5,16%	2,83%	3,28%	5,94%	8,85%	11,69%
Zachowanie relacji z art. 243	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak
	2025	2026					
Obsługa zadłużenia (fakt. i plan.)	5,10%	6,95%					

po wyłączeniach)		
Maksymalna obsługa zadłużenia	14,20%	16,56%
Zachowanie relacji z art. 243	Tak	Tak

Zródło: Opracowanie własne.

Graficzne przedstawienie relacji prezentuje wykres poniżej.

W związku z planowanym podpisaniem umów na realizację zadania pn. "Rozbudowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Krynki, gmina Brody" oraz zadania pn. "Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Lubienia, gmina brody", które będą dofinansowywane ze środków, o których mowa w art.5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz 1240, z późn. zm.), w WPF planuje się wyłączenie na wkład krajowy na realizację tych inwestycji. Zastosowano wyłączenia określone w art. 243 ust. 3a ustawy. Przewidywany poziom dofinansowania tego zadania, zgodnie z przygotowaną dokumentacją wyniesie około 70%. W przypadku jakichkolwiek zmian w wysokości dofinansowania WPF dla Gminy Brody zostanie stosownie zaktualizowany.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Stanisław Wrona

Uchwała Nr *XIII/104/17*

Rady Gminy Brody

z dnia *29 grudnia 2017 roku*

w sprawie uchwalenia budżetu Gminy BRODY na 2018 rok

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 4, pkt 9 lit. c, d, i ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r., poz. 1875), w związku z art. 211, art. 212 ust. 1 pkt 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10 ust. 2 pkt 1, 2 art. 214 pkt 1, 2, 3 art. 222 ust. 1, ust. 2 pkt 1, 3, art. 235, art. 236, art. 237 ust. 1, ust. 2 pkt 1, 2, 3, art. 258 ust. 1 pkt 1, 2, 3, art. 264 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r., poz. 2077)

Rada Gminy BRODY uchwala, co następuje:

§ 1

Dochody budżetu **GMINY BRODY** w wysokości **38.275.593 zł.**

z tego:

- a) dochody bieżące **37.304.593 zł,**
- b) dochody majątkowe **971.000 zł,**

zgodnie z załącznikiem nr 1.

§ 2

1. Wydatki budżetu **GMINY BRODY** w wysokości **44.040.721 zł,**

z tego:

- a) wydatki bieżące **37.086.176 zł,**
- b) wydatki majątkowe **6.954.545 zł,**

zgodnie z załącznikiem nr 2.

2. Limity wydatków na wieloletnie przedsięwzięcia planowane do poniesienia w roku budżetowym 2018 zgodnie z załącznikiem nr 3.

3. Limity wydatków na inwestycje jednoroczne zgodnie z załącznikiem nr 4.

§ 3

1. Deficyt budżetu gminy w wysokości **5.765.128 zł,** który zostanie pokryty przychodami pochodzącymi z:

- 1) kredytów w kwocie 3.300.000 zł

2) wpływów ze sprzedaży papierów wartościowych wyemitowanych przez Gminę Brody w tym:

a) obligacje komunalne w kwocie 1.900.000 zł

3) wolnych środków, jako nadwyżki środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu gminy, wynikających z rozliczeń kredytów i pożyczek z lat ubiegłych w kwocie 565.128 zł.

2. Przychody budżetu w wysokości **6.365.128 zł**, rozchody w wysokości **600.000 zł**, zgodnie z załącznikiem nr 5.

§ 4

W budżecie tworzy się rezerwy:

1) ogólną w wysokości - 250.000 zł,

2) celową w wysokości - 107.200 zł,

z przeznaczeniem na

a) zarządzanie kryzysowe w dziale 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa, rozdział 75421 - Zarządzanie kryzysowe, - 107.200 zł,

§ 5

1. Dochody i wydatki związane z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej i innych zadań zleconych odrębnymi ustawami:

- dochody w kwocie - 11.295.355 zł,

- wydatki w kwocie - 11.295.355 zł,

zgodnie z załącznikami nr 6a i 6b.

2. Dochody i wydatki związane z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych na podstawie porozumień z organami administracji rządowej:

- dochody w kwocie - 1.500 zł,

- wydatki w kwocie - 1.500 zł,

zgodnie z załącznikami nr 7.

3. Dochody i wydatki związane z realizacją zadań realizowanych na podstawie porozumień pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego:

- dochody w kwocie - 222.000 zł,

- wydatki w kwocie - 2.429.000 zł,

zgodnie z załącznikiem nr 8.

§ 6

Ustala się dochody w kwocie 135.000 zł z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz wydatki w kwocie 135.000 zł na realizację zadań określonych w gminnym programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz gminnym programie przeciwdziałania narkomanii.

§ 7

Ustala się dochody w kwocie 5.000 zł z tytułu opłat pobieranych na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 z późn. zm.) oraz wydatki w kwocie 40.000 zł na realizację zadań określonych w tej ustawie.

§ 8

Ustala się dochody w kwocie 550.000 zł z tytułu wpływów z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi i wydatki w kwocie 550.000 zł na funkcjonowanie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.

§ 9

1. Plan przychodów i kosztów zakładu budżetowego w łącznej kwocie:

- przychody – 4.185.640 zł,
- kosztów - 4.185.640 zł,

zgodnie z załącznikiem nr 9.

2. Plan dochodów i wydatków nimi finansowanych w łącznej kwocie dla wydzielonych rachunków dochodów jednostek budżetowych:

- dochody - 307.000 zł;
- wydatki - 307.000 zł

zgodnie z załącznikiem nr 10.

§10

1. Dotacje przedmiotowe w łącznej kwocie 410.000 zł zgodnie z załącznikiem nr 11.

2. Dotacje podmiotowe w łącznej kwocie 2.326.595 zł zgodnie z załącznikiem nr 12.

3. Dotacje celowe w łącznej kwocie 2.240.000 zł zgodnie z załącznikiem nr 13.

§ 11

Ustala się limity zobowiązań z tytułu zaciąganych kredytów i pożyczek, papierów wartościowych (obligacji komunalnych):

1. na pokrycie występującego w ciągu roku przejściowego deficytu budżetu w kwocie 1.000.000 zł. w tym:
 - 1.1. kredyty w kwocie 1.000.000 zł.
2. Na pokrycie planowanego deficytu budżetu w kwocie 5.200.000 zł w tym:
 - 2.1. obligacje komunalne w kwocie 1.900.000 zł.
 - 2.2. kredyty w kwocie 3.300.000 zł.
3. Na spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań w kwocie 600.000 zł w tym:
 - 3.1. obligacje komunalne w kwocie 600.000 zł.

§ 12

Upoważnia się Wójta do zaciągania kredytów i emisji obligacji do kwot wynikających z limitów zobowiązań, o których mowa w § 11 niniejszej uchwały.

§ 13

Upoważnia się Wójta do:

- 1) dokonywania przeniesień planu wydatków na uposażenia i wynagrodzenia ze stosunku pracy między rozdziałami i paragrafami wydatków oraz do przeniesień pomiędzy planem wydatków na uposażenia i wynagrodzenia ze stosunku pracy i planem innych wydatków bieżących, w ramach działów klasyfikacji budżetowej w budżecie gminy,
- 2) dokonywania zmian w planie wydatków na zadania inwestycyjne roczne w ramach działów.
- 3) dokonywania zmian pomiędzy wydatkami bieżącymi a wydatkami majątkowymi w ramach działu.
- 4) lokowania wolnych środków budżetowych na rachunkach bankowych w innych bankach niż bank prowadzący obsługę budżetu gminy.

§ 15

Wydatki w ramach funduszu sołeckiego w wysokości **408.956 zł** przeznaczone na zadania własne.

§ 16

Wykonanie Uchwały powierza się Wójtowi Gminy Brody.

§ 17

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2018 roku i podlega publikacji w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego oraz wywieszeniu na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Stanisław Wrona

ADWOKAT
Stawomir Dzura

UZASADNIENIE DO PROJEKTU UCHWAŁY BUDŻETOWEJ NA 2018 ROK

Uchwałą Nr VIII/41/2010 Rada Gminy w Brodach z dnia 06 sierpnia 2010 roku w sprawie trybu prac nad projektem uchwały budżetowej określiła wymaganą szczegółowość projektu budżetu (pełna szczegółowość – dział, rozdział, paragraf), terminy obowiązujące w toku prac nad projektem uchwały budżetowej, wymogi dotyczące uzasadnienia i materiały informacyjne towarzyszące projektowi.

Podstawą opracowania budżetu gminy na rok 2018 jest:

1) Pismo Ministra Finansów Nr ST3.4750.37.2017 z dnia 12 października 2017 roku określające źródła dochodów jednostek samorządu terytorialnego oraz zasady ustalania i gromadzenia tych dochodów.

Pismo informuje o:

- rocznych planowanych kwotach poszczególnych części subwencji ogólnej, przyjętych w projekcie ustawy budżetowej na 2018 rok,
 - planowanej na 2018 rok kwocie dochodów z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, stanowiącego dochód budżetu państwa,
- 2) Załącznik do pisma Ministra Finansów Nr ST3.4750.37.2017 przedstawiający kalkulację subwencji ogólnej i udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych dla gminy Brody.
- 3) Pismo Wojewody Świętokrzyskiego Znak : FN.I.3110.19.2017 z dnia 25 października 2017 roku w sprawie:
- kwoty dochodów budżetu państwa przyjętej do projektu ustawy budżetowej na rok 2018 związanych z realizacją zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego,
 - kwot dotacji celowych przyjętych do projektu ustawy budżetowej na rok 2018 dla gminy Brody na zadania w zakresie administracji rządowej i pomocy społecznej.
- 4) Pismo Krajowego Biura Wyborczego Delegatura w Kielcach Znak: DKC – 3113-1/2017 z dnia 16 października 2017 r. w sprawie kwoty dotacji celowej

przyjętej w projekcie ustawy budżetowej na rok 2018 w zakresie aktualizacji stałego rejestru wyborców.

- 5) Prognoza dochodów budżetowych w zakresie podatków i opłat opracowana na podstawie stawek podatkowych obowiązujących w 2018 roku.
- 6) Wnioski budżetowe opracowane przez Kierowników Referatów Urzędu Gminy.
- 7) Plany finansowe opracowane przez Kierowników jednostek budżetowych gminy.
- 8) Plan finansowy opracowany przez Kierownika zakładu budżetowego.
- 9) Wnioski o udzielenie z budżetu dotacji podmiotowych, przedmiotowych i celowych.

DOCHODY BUDŻETU

W myśl art. 235 ust. 1 uchwała budżetowa jednostki samorządu terytorialnego określa prognozowane dochody jednostki samorządu terytorialnego według źródeł i działów klasyfikacji w podziale na dochody bieżące i majątkowe.

Źródła dochodów budżetowych określa ustawa z dnia 13 listopada 2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tj. Dz. U. z 2015r., p. 513 z późniejszymi zmianami).

Plan dochodów przedstawia się następująco:

Lp.	Wyszczególnienie	Dochody bieżące	Dochody majątkowe
1	2	3	4
I.	Dochody bieżące	37.304.593	
	z tego:		
	- dochody własne	10.168.665	
	- subwencja ogólna	15.086.501	
	- dotacje celowe na zadania bieżące	12.049.427	
II.	Dochody majątkowe		971.000
	w tym:		
	- dochody ze sprzedaży majątku		200.000

	- dotacje celowe na zadania inwestycyjne		771.000
	Ogółem dochody budżetu	38.275.593	

DOCHODY BIEŻĄCE

I. Dochody własne – plan 10.130.577 zł.

Dział 010 – Rolnictwo i łowiectwo – plan 2.000 zł.

- **rozdział 01095 – Pozostała działalność, § 0750** – dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze – **plan na 2018 r. w kwocie 2.000 zł.**

Wysokość dochodów ustalono na podstawie zawartych umów

Dział 700 – Gospodarka mieszkaniowa - plan 94.441 zł

- **rozdział 70005 - Gospodarka gruntami i nieruchomościami – dochody z majątku gminy – plan 94.441 zł**

Wysokość dochodów ustalono na podstawie zawartych umów na wieczyste użytkowanie gruntów, umów na czynsze mieszkaniowe i wynajem lokali użytkowych.

Na kwotę 94.441 zł. składają się następujące pozycje:

§ 0550 - wpływy z opłat z tytułu użytkowania wieczystego - 6.441 zł.

§ 0750 - wpływy z najmu, dzierżawy składników majątkowych

- 88.000 zł.

Dział 756 – Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nie posiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem – plan 9.459.636 zł.

- rozdział 75601 – wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych,
§ 0350 – wpływy z podatku od działalności gospodarczej osób fizycznych, opłacany w formie karty podatkowej – plan 500 zł.

Podatek realizowany przez Urząd Skarbowy w Starachowicach.

Plan ustalono w oparciu o przewidywane wykonanie 2017 roku w kwocie 500 zł.

-rozdział 75615 – wpływy z podatku rolnego, podatku leśnego, podatku od czynności cywilnoprawnych, podatków i opłat lokalnych od osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych - plan 1.870.080 zł
w tym:

Podatek od nieruchomości - § 0310.

Wysokość podatku ustalono w oparciu o stan prawny na dzień 15 października 2017 r. Podstawę opodatkowania ustalono wg posiadanych deklaracji podatkowych. Plan ustalono na podstawie stawek podatkowych obowiązujących w 2017 r.

Do planu przyjęto kwotę 1.500.000 zł.

Podatek rolny - § 0320.

Wysokość podatku rolnego ustalono w oparciu o ewidencję gruntów, przeliczenia gruntów na hektary przeliczeniowe.

Do prognozy dochodów z podatku rolnego przyjęto cenę 1dt żyta w kwocie 43 zł (Uchwała Rady Gminy Nr XV/84/16 z dnia 28 listopada 2016 r.), są to stawki obowiązujące w 2017 r.

Średnia cena skupu żyta za okres 11 kwartałów będącą podstawą do ustalenia podatku rolnego na rok podatkowy 2018 wynosi 52,49 zł za 1dt, co daje stawki podatkowe podatku rolnego na 2018 r.:

- dla 1 ha przeliczeniowego w gospodarstwie rolnym jako równowartość pieniężną 2,5 q żyta w kwocie 131,23 zł. ,
- dla 1 ha fizycznego użytków rolnych o powierzchni poniżej 1 ha jako równowartość pieniężną 5,0 q żyta w kwocie 262,46 zł.

W 2018 r. wzorem lat ubiegłych proponuje się utrzymanie stawki podatku rolnego w oparciu o cenę skupu żyta na poziomie 43,00 zł za 1 dt.

Zatem stawka podatku rolnego przy proponowanej cenie żyta wynosić będzie:

- dla 1 ha przeliczeniowego w gospodarstwie rolnym jako równowartość pieniężną 2,5 q żyta w kwocie 107,50 zł. ,
- dla 1 ha fizycznego użytków rolnych o powierzchni poniżej 1 ha jako równowartość pieniężną 5,0 q żyta w kwocie 215,00 zł.

Wymiar podatku rolnego szacuje się w wysokości 1.080 zł i taką kwotę przyjęto do planu.

Podatek leśny - § 0330.

Wysokość podatku leśnego ustalono w oparciu o ewidencję gruntów, deklaracje podatkowe. Do prognozy przyjęto cenę 1 m³ drewna w kwocie 197,06 zł. Stawka

podatku leśnego stanowi równoważność pieniężną $0,220 \text{ m}^3 \text{ drewna} \times 197,06 \text{ zł}$ co daje stawkę podatku z 1 ha fizycznego lasu na 2018 r. w kwocie 43,3532 zł. Wymiar podatku leśnego szacuje się w wysokości 369.237 zł.

Do planu przyjęto kwotę 360.000 zł.

Podatek od środków transportowych - § 0340.

Wysokość podatku od środków transportowych ustalono w oparciu o ewidencję środków transportowych i stawek podatkowych obowiązujących w 2017 roku. Ustalając wpływy na rok 2018 przyjęto wysokość stawek na poziomie roku 2017. **Wysokość podatku od środków transportowych szacuje się w wysokości 9000 zł i taką kwotę przyjęto do planu.**

- rozdział 75616 – wpływy z podatku rolnego, podatku leśnego, podatku od spadków i darowizn, podatku od czynności cywilnoprawnych, oraz podatków i opłat lokalnych od osób fizycznych - plan 1.304.500 zł w tym:

Podatek od nieruchomości - § 0310.

Wysokość podatku ustalono w oparciu o stan prawny na dzień 15 października 2017 r. Podstawę opodatkowania ustalono wg posiadanych informacji podatkowych. Plan ustalono na podstawie stawek podatkowych obowiązujących w 2017 r.

Wymiar podatku od nieruchomości szacuje się w wysokości 907.637 zł.

Do planu przyjęto kwotę 800.000 zł.

Podatek rolny - § 0320.

Wysokość podatku rolnego ustalono w oparciu o ewidencję gruntów, przeliczenia gruntów na hektary przeliczeniowe.

Do prognozy dochodów z podatku rolnego przyjęto cenę 1dt żyta w kwocie 43 zł (Uchwała Rady Gminy Nr XV/84/16 z dnia 28 listopada 2016 r.), są to stawki obowiązujące w 2017 r.

Średnia cena skupu żyta za okres 11 kwartałów będącą podstawą do ustalenia podatku rolnego na rok podatkowy 2018 wynosi 52,49 zł za 1dt, co daje stawki podatkowe podatku rolnego na 2018 r.:

- dla 1 ha przeliczeniowego w gospodarstwie rolnym jako równowartość pieniężną 2,5 q żyta w kwocie 131,23 zł. ,
- dla 1 ha fizycznego użytków rolnych o powierzchni poniżej 1 ha jako równowartość pieniężną 5,0 q żyta w kwocie 262,46 zł.

W 2018 r. wzorem lat ubiegłych proponuje się utrzymanie stawki podatku rolnego w oparciu o cenę skupu żyta na poziomie 43,00 zł za 1 dt.

Zatem stawka podatku rolnego przy proponowanej cenie żyta wynosić będzie:

- dla 1 ha przeliczeniowego w gospodarstwie rolnym jako równowartość pieniężną 2,5 q żyta w kwocie 107,50 zł. ,
- dla 1 ha fizycznego użytków rolnych o powierzchni poniżej 1 ha jako równowartość pieniężną 5,0 q żyta w kwocie 215,00 zł.

Wymiar podatku rolnego szacuje się w wysokości 157.652 zł.

Do planu przyjęto kwotę 150.000 zł.

Podatek leśny - § 0330.

Wysokość podatku leśnego ustalono w oparciu o ewidencję gruntów, deklaracje podatkowe. Do prognozy przyjęto cenę 1 m³ drewna w kwocie 197,06 zł. Stawka podatku leśnego stanowi równoważność pieniężną 0,220 m³ drewna × 197,06 zł co daje stawkę podatku z 1 ha fizycznego lasu na 2018 r. w kwocie 43,35 zł.

Wymiar podatku leśnego szacuje się w wysokości 8.803 zł.

Do planu przyjęto kwotę 8.500 zł.

Podatek od środków transportowych - § 0340.

Wysokość podatku od środków transportowych ustalono w oparciu o ewidencję środków transportowych i stawek podatkowych obowiązujących w 2017 roku. Ustalając wpływy na rok 2017 przyjęto wysokość stawek na poziomie 2017 roku. **Wysokość wpływów z podatku od środków transportowych szacuje się w wysokości 156.000 zł.**

Podatek od spadków i darowizn - § 0360.

Podatek realizowany przez Urząd Skarbowy w Starachowicach. **Plan ustalono w kwocie 10.000 zł.** tj. na podstawie przewidywanego wykonania za 2017 r.

Podatek od czynności cywilnoprawnych - § 0500.

Podatek realizowany jest przez Urzędy Skarbowe. **Plan na rok 2018 w kwocie 180.000 zł** ustalono w oparciu o przewidywane wykonanie 2017 r.

- rozdział 75618 – wpływy z innych opłat stanowiących dochody jednostek samorządu terytorialnego na podstawie ustaw - plan w kwocie 186.000 zł, w tym:

Opata skarbowa - § 0410 .

Wysokość wpływów z opłaty skarbowej **na 2018 rok ustalono w kwocie 25.000 zł** w oparciu o przewidywane wykonanie 2017 roku.

Wpływy z opłaty eksploatacyjnej - § 0460

Plan **na 2018 rok ustalono w kwocie 20.000 zł** w oparciu o przewidywane wykonanie 2017 r. Zgodnie z ustawą z dnia 09 czerwca 2011r. Prawo geologiczne i górnicze okresem rozliczeniowym z tytułu opłaty eksploatacyjnej jest półrocze liczone odpowiednio od dnia 1 stycznia do dnia 30 czerwca i od dnia 1 lipca do dnia 31 grudnia. Przedsiębiorca wnosi ją przed upływem miesiąca po okresie rozliczeniowym. Wpływy z opłaty w wysokości 60 % stanowi dochód gminy, 40 % NFOŚiGW.

Wpływy z opłat za zezwolenia na sprzedaż alkoholu – § 0480.

Wielkość wpływów w kwocie 135.000 zł. ustalono na podstawie przewidywanego wykonania za rok 2016 r. Wielkość wpływów z opłat za zezwolenie na sprzedaż alkoholu utrzymuje się na zbliżonym poziomie od kilku lat.

Wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie ustaw - § 0490

W tej pozycji ewidencjonowane są opłaty za zajęcie pasa drogowego. Plan w kwocie **6.000 zł** ustalono w oparciu o przewidywane wykonanie 2017 r.

- rozdział 75621 – udziały gmin w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa - plan 6.098.556 zł -obejmuje :

podatek dochodowy od osób fizycznych, § 0010 (PIT)

podatek dochodowy od osób prawnych, § 0020 (CIT)

Zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, wysokość udziału gminy we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT), od podatników tego podatku zamieszkałych na obszarze gminy wynosi 37,79 %, z zastrzeżeniem art.89 tej ustawy

Art. 89 ust. 1 w/w ustawy stanowi, iż udział gmin we wpływach z PIT zmniejsza się o liczbę punktów procentowych odpowiadających iloczynowi 3,81 punktu procentowego i wskaźnika obliczonego łącznie dla całego kraju. Wskaźnik ten ustala się dzieląc liczbę mieszkańców przyjętych przed dniem 1 stycznia 2004

roku do domów pomocy społecznej, według stanu na dzień 30 czerwca roku bazowego, przez liczbę mieszkańców przyjętych przed dniem 1 stycznia 2004r. według stanu na dzień 31 grudnia 2003 r.

W 2018 roku wielkość udziału gmin we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych wynosić będzie 37,98% i jest wyższy o 0,09 % w porównaniu do 2017 r. (37,89%).

Przekazana informacja przez Ministra Finansów o planowanych dochodach z tytułu udziału gmin we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych nie ma charakteru dyrektywnego, a jedynie informacyjno – szacunkowy, ponieważ dochody podatkowe planowane są w budżecie państwa na podstawie szacunków i prognoz. Realizacja tych podatków może ulec zwiększeniu lub zmniejszeniu, w porównaniu z planem określonym w ustawie budżetowej z różnych i niezależnych przyczyn. Faktyczne dochody gminy mogą być większe lub mniejsze od podanej informacji.

Przedłożona informacja określa podatek dochodowy od osób fizycznych w kwocie – 6.048.556 zł. Do planu na 2018 r. przyjęto proponowaną kwotę .

Podatek dochodowy od osób prawnych - CIT – ustalono na kwotę 50.000 zł na podstawie przewidywanego wykonania za 2017 r. i wykonania za 2016 i 2015 r.

Dział 758 – Różne rozliczenia – plan 19.500 zł.

- rozdział 75814 – różne rozliczenia finansowe, § 0920 - Pozostałe odsetki – plan 7.500 zł.

Plan dotyczy odsetek bankowych od środków finansowych lokowanych na rachunkach bankowych. **Plan w kwocie 7.500 zł** oszacowano na podstawie przewidywanych stanów gotówkowych na rachunkach bankowych.

- rozdział 75816 – wpływy do rozliczenia, § 0970 -Wpływy z różnych dochodów – plan 12.000 zł

Plan określono w kwocie 12.000 zł. na podstawie przewidywanego wykonania roku 2017. W pozycji tej planowane są między innymi wpływy z tytułu wystawionych faktur za telefon, energię, wodę, ścieki, gaz itp.

Dział 801 – Oświata i wychowanie – plan 15.000 zł.

- rozdział 80104 – Przedszkola, § 0660 – Wpływy z opłat za korzystanie z wychowania przedszkolnego.

Plan w kwocie 15.000 zł przyjęto na podstawie planów przedłożonych przez Dyrektora Zespołu Placówek Oświatowych w Stykowie, Lubieni, Krynkach i Rudzie.

Dział 852 – Pomoc społeczna - plan 1.000 zł.

- rozdział 85202 – Domy pomocy społecznej, § 0970 – 859 zł
- rozdział 85228 – usługi opiekuńcze, § 0830 – 100 zł

Dział 855 – Rodzina – plan 17.800 zł

- rozdział 85501 – Świadczenia wychowawcze § 0920 – 500 zł
§ 0940 - 10 000 zł
- rozdział 85502 – Świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego

§ 0640 – 100 zł,
§ 0920- 200 zł,
§ 0940 – 7.000 zł.

Plan ustalono na podstawie planu przedłożonego przez Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brodach.

Dział 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska – plan 555.000 zł.

- rozdział 90002 – Gospodarka odpadami, § 0490 – Wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostkę samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw.

W tej pozycji ewidencjonowane są opłaty z tytułu gospodarowania odpadami komunalnymi. **Ustalono plan na 2018 r. w kwocie 550.000 zł.**

Plan ustalono w oparciu o złożone deklaracje i stawki obowiązujące w 2017 r.

- rozdział 90019 – Wpływy i wydatki związane z gromadzeniem środków z opłat i kar za korzystanie ze środowiska § 0690 – Wpływy z różnych opłat. **Plan w kwocie 5.000 zł** ustalono w oparciu o przewidywane wykonanie 2017 roku.

II. Subwencje – plan 15.086 501,00 zł.

Subwencje ogólne z budżetu państwa - § 2920.

Wielkość subwencji ogólnej na rok 2018 r. określono na podstawie: pisma Ministra Finansów Nr ST3.4750.37.2017 z dnia 12 października 2017 roku w kwocie – **15.086.501 zł.** z podziałem na części:

I. Część wyrównawcza	- 6.594.172 zł.
z tego:	
- kwota podstawowa	- 5.206.273 zł.
- kwota uzupełniająca	- 1.387.899 zł.
II. Część równoważąca	- 185.854 zł.
III. Część oświatowa	8.306.475 zł.

Zgodnie z art. 32 ust. 3 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, dla ustalenia **części wyrównawczej subwencji ogólnej** przyjmuje się dochody, które jednostka samorządu terytorialnego może uzyskać z podatku rolnego, stosując do ich obliczenia średnią cenę skupu żyta, a z podatku leśnego – średnią cenę sprzedaży drewna, ogłoszone przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, a w przypadku innych podatków, stosując do ich obliczenia górne granice stawek podatków obowiązujące w danym roku, bez zwolnień, odroczeń, umorzeń oraz zaniechań poboru takich podatków.

Podstawę do ustalenia wysokości kwoty podstawowej stanowią dane ze sprawozdań z wykonania dochodów podatkowych gminy za 2016 r. oraz dane o liczbie mieszkańców według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. ustalonej przez GUS.

Wskaźnik dochodów podatkowych w kraju do liczby mieszkańców w kraju na 31.12.2016 r. wynosi 1668,68 zł i jest wyższy w porównaniu do 2015 r. (1596,67 zł) o 72,01 zł, zaś w gminie na 31.12.2016 r. – 942,57 zł i jest wyższy w porównaniu do 2015 r. (881,24 zł) o 61,33 zł.

Wysokość kwoty uzupełniającej uzależniona jest od gęstości zaludnienia w gminie, w relacji do średniej gęstości zaludnienia w kraju i dochodu gminy na 1 mieszkańca.

Średnia gęstość zaludnienia w kraju na 1 km² według stanu na dzień 31.12.2016r. wynosiła 122,9149 osoby. Gęstość zaludnienia w gminie na 1 km² według stanu

na dzień 31.12.2016r. wynosiła 68,3946 osób i jest niższa o 0,0144 osoby w kraju i o 0,3410 w gminie w porównaniu do 2015 roku.

Część równoważącą subwencji ogólnej dla gmin ustala się jako sumę łącznej kwoty wpłat gmin do budżetu państwa oraz kwoty uzupełniającej części wyrównawczej subwencji ogólnej dla tych gmin, których wskaźnik dochodów podatkowych jest wyższy od 150% analogicznego wskaźnika obliczonego łącznie dla wszystkich gmin.

Średnia kwota w/w dochodów na 1 mieszkańca w gminie wynosi 491,12 zł i jest wyższa od 2015 r. (432,50 zł) o kwotę 58,62 zł, a średnia krajowa w/w dochodów dla gmin w kraju wynosi 684,13 zł i jest wyższa od 2015 r. (642,38 zł) o kwotę 41,75 zł

Wstępne kwoty **części oświatowej subwencji ogólnej** dla jednostek samorządu terytorialnego na 2017 rok dla poszczególnych jednostek naliczone zostały przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Zakres zadań oświatowych realizowanych przez poszczególne jednostki samorządu terytorialnego, stanowiący podstawę do naliczenia planowanych kwot subwencji oświatowej określony został na podstawie:

- danych dotyczących liczby uczniów (wychowanków) w roku szkolnym 2017/2018 wykazanych w systemie informacji oświatowej (według stanu na dzień 10 września 2017 r.) w zakresie ogólnej liczby uczniów oraz odpowiednich wag algorytmu w odniesieniu do kwoty bazowej części oświatowej subwencji ogólnej i kwoty uzupełniającej części oświatowej subwencji ogólnej;
- danych statystycznych dotyczących liczby etatów nauczycieli poszczególnych stopni awansu zawodowego, wykazanych w systemie informacji oświatowej (według stanu na dzień 30 września 2016 r. i dzień 10 października 2016r.) zweryfikowanych i potwierdzonych przez organy prowadzące (dotujące) szkoły i placówki oświatowe;
- danych dotyczących liczby uczniów (wychowanków) w roku szkolnym 2016/2017 wykazanych w systemie informacji oświatowej (według stanu na dzień 30 września 2016 i dzień 10 października 2016 r.) – zweryfikowanych i potwierdzonych przez organy prowadzące (dotujące) szkoły i placówki oświatowe - w zakresie odpowiednich wag algorytmu w odniesieniu do kwoty uzupełniającej części oświatowej subwencji ogólnej i kwoty tej części subwencji ogólnej na realizację zadań pozaszkolnych.

Do naliczenia ostatecznych kwot części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2018 planuje się, że wykorzystane zostaną dane o liczbie uczniów i wychowanków oraz liczbie etatów nauczycieli gromadzone w ramach Systemu Informacji Oświatowej według stanu na dzień 30 września 2017 r. oraz 10 października 2017 roku. Dane te mogą ulec zmianie w stosunku do odpowiednich wielkości uwzględnionych do naliczenia planowanych kwot części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2018. W związku z powyższym ostateczne kwoty części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2018 mogą ulec zmianie w stosunku do kwot planowanych.

Planowana na 2018 r. część oświatowa subwencji stanowi kwotę 8.306.475 zł.

III. Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania zlecone - § 2010 – plan 4.493.104 zł.

Plan dotacji na rok 2018 ustalono w oparciu o wielkości określone :

- pismem Wojewody Świętokrzyskiego Nr Fn.I.3110.19.2017 z dnia 25 października 2017 roku w kwocie - 4.493.104 zł,

w tym:

Dział 750 – Administracja publiczna, rozdział 75011 – Urzędy wojewódzkie,
§ 2010 - 78.621 zł.

Dział 852 - Pomoc społeczna, rozdział 85213, § 2010 - 38.762 zł,

Dział 855 – Rodzina, rozdział 85502, § 2010 - 4.373.441 zł.

- pismem Krajowego Biura Wyborczego Delegatura w Kielcach Nr. DKC – 3113
– 1/2017 r. z dnia 16 października 2017 r.

Dział 751 – Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli, ochrony
prawa i sądownictwa, rozdział 75101, § 2010 – 2.280 zł – prowadzenie stałego
rejstru wyborcy.

IV. Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej zlecone gminom związane z realizacją świadczenia wychowawczego stanowiącego pomoc państwa w wychowaniu dzieci - § 2060 –

Plan 6.802.251 zł.

Plan dotacji na rok 2018 ustalono w oparciu o wielkości określone :

- pismem Wojewody Świętokrzyskiego Nr Fn.I.3110.19.2017 z dnia 25 października 2017 roku
w tym:

Dział 855 – Rodzina, rozdział 85501, § 2060 - 6.802.251 zł.

V. Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej - § 2020 – plan 1.500 zł.

Plan dotacji na rok 2018 ustalono w oparciu o wielkości określone pismem Wojewody Świętokrzyskiego Nr Fn.I.3110.19.2017 z dnia 25 października 2017 roku w kwocie – 1.500 zł

Dział 710 – Działalność usługowa, rozdział 71035, § 2020 - 1.500 zł.
Środki przeznaczone na opiekę nad miejscami pamięci narodowej oraz grobami i cmentarzami wojennymi.

VI . Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania własne – § 2030 – plan 752.572 zł

Plan dotacji na rok 2018 ustalono w oparciu o wielkości określone pismem Wojewody Świętokrzyskiego Nr Fn.I.3110.19.2017 z dnia 25 października 2017 roku w kwocie 752.572 zł.

w tym:

Dział 852 – Pomoc społeczna,	rozdział 85213, § 2030	- 45.728 zł.
	rozdział 85214, § 2030	- 123.991 zł.
	rozdział 85216, § 2030	- 391.742 zł.
	rozdział 85219, § 2030	- 81.425 zł,
	rozdział 85230, § 2030	- 109.686 zł,
	Dział 852, razem	- 752.572 zł.

W budżecie na 2018 r. nie planowano wpływów z tytułu dotacji celowej z budżetu państwa na realizację zadań własnych gminy związanych z remontami dróg w ramach Programu Rozwoju Gminnej i Powiatowej Infrastruktury Drogowej. Zabezpieczono natomiast wkład własny w związku ze zgłoszeniem wniosku na dofinansowanie remontu drogi gminnej nr 313029 T Krynki Poprzeczne.

DOCHODY MAJĄTKOWE

I. Dochody ze sprzedaży majątku.

Na etapie opracowania projektu budżetu na 2018 r. planuje się wpływy ze sprzedaży majątku w kwocie 200.000 zł.

Biorąc pod uwagę zainteresowanie potencjalnych nabywców gruntami należącymi do Gminy Brody zdecydowano zaplanować w budżecie wpływy ze zbycia działek atrakcyjnie położonych. Należy stwierdzić, że zaplanowana kwota jest realna, ryzyko jej niewykonania jest niewielkie, a sama sprzedaż mienia została zaplanowana przy dochowaniu najwyższej staranności.

Wartość zaplanowanych w 2018 roku dochodów ze sprzedaży ma zapewnić sprzedaż nieruchomości, których wykaz zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 3. Wykaz nieruchomości planowanych do sprzedaży w 2018 roku

Położenie nieruchomości	Nr działki i obręb	Powierzchnia [ha]	Wartość netto	Planowany dochód
Brody, ul. Piaskowa - działka	1020/2	0,1063 ha	11 300,00 zł	11 300,00 zł
Styków ul. Słoneczna - nieruchomość niezabudowana	2/8 oraz 2/12	0,2647 0,3244	153 262,00 zł	153 262,00 zł
Styków - nieruchomość niezabudowana	część działki nr 269	0,0070 ha	3014 zł	3014 zł
Styków okolice ul. Poprzecznej - działka	174/2	0,0849	7424,00 zł	7424,00 zł
Styków ul. Nadrzeczna - nieruchomość niezabudowana	864/2	0,1100	25000,00 zł	25000 zł
Suma:				200 000 zł.

Zródło: Opracowanie własne.

II. Dotacje celowe na zadania inwestycyjne – plan 771.000 zł

Dział 600 – Transport i łączność, plan – 222.000 zł

w tym:

rozdział 60011 – Drogi publiczne krajowe planowana dotacja w kwocie 75.000 zł. na budowę odwodnienia wzdłuż drogi krajowej nr 42 w miejscowości Styków przy ul. Świętokrzyskiej.

rozdział 60014 – Drogi publiczne powiatowe – plan 24.000 zł. Planowana dotacja z Powiatu Starachowickiego na realizację zadania budowy chodnika

w miejscowości Brody przy ul. Sportowej. W 2017 r. podpisano stosowne porozumienie z Powiatem Starachowickim.

rozdział 60017 – Drogi wewnętrzne plan 123.000 zł. Planuje się środki z Urzędu Marszałkowskiego w ramach FOGR na przebudowę drogi dojazdowej do pól w miejscowości Kuczów, oraz przebudowę ulicy Krótkiej w Stawie Kunowskim.

Dział 926 – Kultura fizyczna, plan 549.000 zł.

Kontynuacja z 2017 r. projektu pn. „Kompleksowa poprawa dostępności infrastruktury sportowej i edukacyjnej placówek oświatowych Gminy Brody” ze środków RPOWŚ 2014-2020 na podstawie umowy o dofinansowanie z dnia 24-10-2017 r.. W 2018 r. planowana jest w ramach tego projektu budowa boiska wielofunkcyjnego w Adamowie. Wysokość przewidywanej dotacji na ten cel to kwota 549,000 zł.

Plan dochodów budżetowych wg źródeł pochodzenia i działów klasyfikacji budżetowej przedstawia Załącznik Nr 1 do projektu uchwały budżetowej na 2018 rok.

WYDATKI BUDŻETOWE

Do opracowania planu wydatków budżetowych gminy Brody na rok 2018 wykorzystano informację z Ministerstwa Finansów o założeniach i wskaźnikach przyjętych do opracowania projektu budżetu państwa na 2018 rok:

- prognozowany średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych wynosi 102,3 %,
- średnioroczny wskaźnik wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej wynosi 100,0 % ,
- składka na Fundusz Pracy planowana jest w wysokości 2,45 % podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

Wydatki rzeczowe zaplanowano na poziomie 2017 roku z uwzględnieniem przewidywanego wykonania.

Wydatki budżetu na 2018 rok zaplanowano w kwocie 44.040.721 zł

w tym :

1. wydatki bieżące w kwocie 37.086.176 zł

w tym :

- wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń 15.624.826 zł
- dotacje na zadania bieżące 2.991.595 zł
- wydatki na obsługę długu 46.000 zł
- pozostałe wydatki 18.423.755 zł

2. wydatki majątkowe w kwocie 6.954.545 zł

z tego:

- wydatki na inwestycje i zakupy inwestycyjne w kwocie 6.954.545 zł

zgodnie z Załącznikiem nr 2.

Kwoty planowanych w projekcie budżetu wydatków bieżących mają pokrycie w dochodach bieżących, co odpowiada dyspozycji art.242 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2013r. poz. 885 z późniejszymi zmianami).

W budżecie gminy na rok 2018 zaplanowano wydatki na zadania o charakterze obowiązkowym tj. :

1. Izby rolnicze, § 2850 – wpłaty gmin na rzecz izb rolniczych w wysokości 2 % uzyskanych wpływów z podatku rolnego – art. 35 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1995 r. o izbach rolniczych (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r. poz. 1079) – 3.021,60 zł (1080+160.000= 151.080 x 2%= 3.021,60 zł). Do planu przyjęto wydatek w kwocie 3300 zł.

2. Zadania w zakresie pomocy społecznej zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 roku (tj. Dz. U. z 2015r., poz.163, z późniejszymi zmianami).

3. Zadania w zakresie kultury zgodnie z ustawą z dnia 25 października 1991 roku o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (tj. Dz. U. z 2012 r. poz. 406 z późniejszymi zmianami).

4. Zadania w zakresie utrzymania czystości i porządku w gminach zgodnie z ustawą z dnia 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tj. Dz. U. z 2013r. poz. 1399 z późniejszymi zmianami).

5. Zadania w zakresie oświaty i wychowania – ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty (tekst jednolity Dz. U. z 2004 roku Nr 256, poz. 2572 z późniejszymi zmianami).

6. Zadania w zakresie prowadzenia bibliotek zgodnie z ustawą z dnia 27 czerwca 1997 roku o bibliotekach (tekst jednolity Dz. U. z 2012r., poz.642 z późniejszymi zmianami).

7. Zadania w zakresie dokształcania i doskonalenia nauczycieli zgodnie z ustawą z dnia 26 stycznia 1982 roku Karta Nauczyciela (tj. Dz. U. z 2014 r. poz. 191 z późniejszymi zmianami).

8. Rezerwa celowa na realizację zadań własnych z zakresu zarządzania kryzysowego zgodnie z ustawą z dnia 26 kwietnia 2007r. o zarządzaniu kryzysowym (tj. Dz. U. z 2013r. poz. 1166).

W budżecie gminy na rok 2018 zaplanowano wydatki dla podmiotów które zostaną wyłonione w ramach otwartego konkursu ofert na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010r. Nr 234, poz.1536 z późniejszymi zmianami) którym powierzone zostaną zadania publiczne z zakresu:

- a) przeciwdziałania alkoholizmowi w dziale 851 – Ochrona zdrowia, rozdział 85154 – Przeciwdziałanie alkoholizmowi – 18.000 zł
- b) pomocy społecznej w dziale 852 - Pomoc społeczna, rozdział 85295 - Pozostała działalność - 2.000 zł,
- c) upowszechniania kultury fizycznej w dziale 926 - Kultura fizyczna, rozdział 92605-Zadania w zakresie kultury fizycznej - 140.000 zł.
- d) wsparcie edukacji młodzieży uzdolnionej w dziale 854 – 2000 zł.
- e) kultury 921 – Zadania w zakresie kultury 3000 zł.

Rezerwy budżetowe

W projekcie budżetu w zakresie wydatków utworzono rezerwy :

- ogólną w wysokości - 250.000 zł
- celowe w wysokości - 107.200 zł

z przeznaczeniem na :

- a. zarządzanie kryzysowe w dziale 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa, rozdział 75421 - Zarządzanie kryzysowe kwota 107.200 zł.

Ustalono limity wydatków na wieloletnie przedsięwzięcia planowane do poniesienia w 2018 roku, zgodnie z załącznikiem Nr 3.

Ustalono limity wydatków inwestycyjnych na okres roku budżetowego, Załącznik Nr 4, z podziałem na zadania, okres realizacji i źródła finansowania.

Określono wydatki majątkowe w kwocie 549.000 zł na programy i projekty realizowane ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej oraz innych źródeł zagranicznych, niepodlegających zwrotowi na 2018 rok, zgodnie z załącznikiem Nr 2.

Deficyt budżetu.

Ustalono deficyt budżetu stanowiącą różnicę pomiędzy dochodami i wydatkami budżetu w wysokości 5.765.128 zł, który zostanie pokryty przychodami pochodzącymi z kredytów w kwocie 3.300.000 zł, przychodami z obligacji komunalnych w kwocie 1.900.000 zł, oraz wolnymi środkami w kwocie 565.128 zł.

Przychody i rozchody budżetu.

Przychody i rozchody budżetu określono w Załączniku Nr 5.

Zaplanowano przychody w kwocie 6.365.128 zł w tym 565.128 zł z tytułu wolnych środków o których mowa w art.217 ust. 2 pkt 6 ustawy o finansach publicznych, kredyty w kwocie 3.300.000 zł oraz obligacje komunalne w kwocie 2.500.000 zł.

Zaplanowano rozchody w kwocie 600.000 zł z przeznaczeniem na wykup obligacji komunalnych.

Zadania z zakresu administracji rządowej i innych zadań zleconych odrębnymi ustawami.

Określono dochody i wydatki związane z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej i innych zadań zleconych odrębnymi ustawami w 2018 roku:

- dochody ogółem w kwocie 11.295.355 zł.
 - wydatki ogółem w kwocie 11.295.355 zł.
- zgodnie z Załącznikiem Nr 6a i 6b.

Zadania z zakresu administracji rządowej realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej.

Określono dochody i wydatki w kwocie 1.500 zł na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej, zgodnie z Załącznikiem Nr 7.

Zadania realizowane na podstawie porozumień pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego w 2018 r .

Określono dochody i wydatki związane z realizacją zadań na podstawie porozumień pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego w 2018 roku:

- dochody ogółem w kwocie 222.000 zł.

- wydatki ogółem w kwocie 2.429.000 zł.

Załącznik Nr 8.

Wydatki związane z pomocą finansową na podstawie porozumień pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego w 2018 r .

Określono wydatki w kwocie 425.000 zł na dofinansowanie zadania pn. „Przebudowa drogi powiatowej nr 0615 T Adamów przez wieś” realizowane przez Powiat Starachowicki oraz pomoc w kwocie 1.560.000 zł na kontynuację zadania pn.” Rozbudowa drogi powiatowej nr 0625 T Krynki-Brody Etap II – realizacja Powiat Starachowicki.

Zakład budżetowy.

Z budżetu gminy finansowany jest jeden zakład budżetowy – Zakład Gospodarki Komunalnej w Brodach.

Określono plan przychodów i kosztów zakładu budżetowego na 2018 rok:

1. przychody ogółem w kwocie 4.185.640 zł w tym:

- dotacja przedmiotowa z budżetu gminy w kwocie 410.000 zł - dopłata do 1m³ ścieków płynnych bytowych,

2.koszty ogółem w kwocie 4.185.640 zł,
zgodnie z Załącznikiem Nr 9.

Wydzielone rachunki dochodów i wydatki nimi finansowane.

Uchwałą Nr VII/54/2017 Rada Gminy w Brodach z dniem 1 września 2017 r. utworzyła wydzielone rachunki dochodów w jednostkach budżetowych prowadzących działalność określoną w ustawie z 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 1943, 1954, 1985 i 2169 oraz z 2017 r. poz. 60, 949 i 1292).

Dla jednostek wymienionych w w/w uchwale określono plan dochodów gromadzonych na wydzielonym rachunku jednostki budżetowej i wydatki nimi finansowane w 2018 roku:

- dochody ogółem w kwocie 307.000 zł,
 - wydatki ogółem w kwocie 307.000 zł,
- zgodnie z Załącznikiem Nr 10.

Dotacje przedmiotowe.

Zakres i kwotę dotacji przedmiotowej z budżetu gminy w roku 2018 dla zakładu budżetowego określono w kwocie 410.000 zł, zgodnie z Załącznikiem Nr 11 do projektu uchwały.

Dotacje podmiotowe.

Wykaz dotacji podmiotowych udzielanych z budżetu gminy w roku 2018 określono na kwotę 2.326.595 zł, zgodnie z załącznikiem Nr 12.

Zaplanowano dotacje podmiotowe dla:

- instytucji kultury (Gminna Biblioteka Publiczna w Brodach oraz Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Brodach),
- dla osób prawnych (Stowarzyszenia) i fizycznych, jako organów prowadzących szkoły podstawowe w Rudniku i Stawie Kunowskim,
- niepublicznego przedszkola w Stawie Kunowskim.

Dotacje celowe.

W budżecie na rok 2018 zaplanowano dotacje celowe w kwocie 2.240.000 zł na zadania i dla podmiotów określonych w załączniku Nr 13 do projektu uchwały.

Gminny Program Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii.

Ustalono dochody z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na kwotę 135.000 zł oraz wydatki w kwocie 135.000 zł na realizację zadań określonych w :

- 1) Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – 130.000 zł.
- 2) Gminnym Programie Przeciwdziałania Narkomanii – 5.000 zł.

Dochody z tytułu opłat pobieranych na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 z późn. zm.) oraz wydatki.

Ustala się dochody w kwocie 5.000 zł z tytułu opłat pobieranych na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 z późn. zm.) oraz wydatki w kwocie 40.000 zł z przeznaczeniem na usuwanie elementów zawierających azbest.

Dochody i wydatki na podstawie ustawy z dnia 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tj. Dz. U. z 2013r. poz. 1399 z późniejszymi zmianami).

Zaplanowano dochody w kwocie 550.000 zł z tytułu opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi i wydatki w kwocie 550.000 zł na funkcjonowanie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.

Fundusz sołecki.

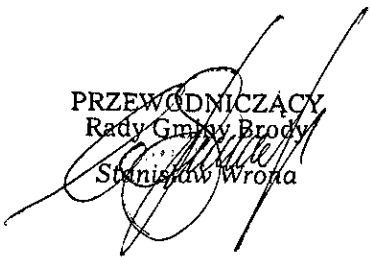
Rada Gminy w Brodach uchwałą Nr IV/20/2015 z dnia 27 marca 2015 r. wyraziła zgodę na wyodrębnienie funduszu sołeckiego w budżecie gminy.

Określono na 2018 r. wydatki w ramach funduszu sołeckiego w wysokości 408.950,06 zł przeznaczone na zadania własne gminy.

Brody, dnia 10 listopada 2017 r.

WÓJT GMINY BRODY

Marzena Bernat

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody

Stanisław Wrońca

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr ~~XIII~~ ¹⁴⁰⁴ /2017 Rady Gminy Brody z dnia grudnia 2017r.
DOCHODY BUDŻETU GMINY BRODY NA 2018 ROK

w złotych

Dział	Rozdział	§	Nazwa	Plan ogółem
1	2	3	4	5
bieżące				
010			Rolnictwo i łowiectwo	2 000,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
	01095		Pozostała działalność	2 000,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
		0750	Wpływy z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze	2 000,00
700			Gospodarka mieszkaniowa	94 441,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
	70005		Gospodarka gruntami i nieruchomościami	94 441,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
		0550	Wpływy z opłat z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości	6 441,00
		0750	Wpływy z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze	88 000,00
710			Działalność usługowa	1 500,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
	71035		Cmentarze	1 500,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
		2020	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące realizowane przez gminę na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	1 500,00
750			Administracja publiczna	78 621,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
	75011		Urzędy wojewódzkie	78 621,00

			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
		2010	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami	78 621,00
751			Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	2 280,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
	75101		Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i	2 280,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
		2010	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami	2 280,00
756			Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	9 459 636,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
	75601		Wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych	500,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
		0350	Wpływy z podatku od działalności gospodarczej osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej	500,00
	75615		Wpływy z podatku rolnego, podatku leśnego, podatku od czynności cywilnoprawnych, podatków i opłat lokalnych od osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych	1 870 080,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
		0310	Wpływy z podatku od nieruchomości	1 500 000,00
		0320	Wpływy z podatku rolnego	1 080,00
		0330	Wpływy z podatku leśnego	360 000,00
		0340	Wpływy z podatku od środków transportowych	9 000,00
	75616		Wpływy z podatku rolnego, podatku leśnego, podatku od spadków i darowizn, podatku od czynności cywilnoprawnych oraz podatków i opłat lokalnych od osób fizycznych	1 304 500,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
		0310	Wpływy z podatku od nieruchomości	800 000,00
		0320	Wpływy z podatku rolnego	150 000,00
		0330	Wpływy z podatku leśnego	8 500,00
		0340	Wpływy z podatku od środków transportowych	156 000,00
		0360	Wpływy z podatku od spadków i darowizn	10 000,00

		0500	Wpływy z podatku od czynności cywilnoprawnych	180 000,00
	75618		Wpływy z innych opłat stanowiących dochody jednostek samorządu terytorialnego na podstawie ustaw	186 000,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
		0410	Wpływy z opłaty skarbowej	25 000,00
		0460	Wpływy z opłaty eksploatacyjnej	20 000,00
		0480	Wpływy z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	135 000,00
		0490	Wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw	6 000,00
	75621		Udziały gmin w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa	6 098 556,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
		0010	Wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych	6 048 556,00
		0020	Wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych	50 000,00
758			Różne rozliczenia	15 106 101,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
	75801		Część oświatowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego	8 306 475,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
		2920	Subwencje ogólne z budżetu państwa	8 306 475,00
	75807		Część wyrównawcza subwencji ogólnej dla gmin	6 594 172,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
		2920	Subwencje ogólne z budżetu państwa	6 594 172,00
	75814		Różne rozliczenia finansowe	7 600,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
		0920	Wpływy z pozostałych odsetek	7 600,00
	75816		Wpływy do rozliczenia	12 000,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
		0970	Wpływy z różnych dochodów	12 000,00
	75831		Część równoważąca subwencji ogólnej dla gmin	185 854,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
		2920	Subwencje ogólne z budżetu państwa	185 854,00
801			Oświata i wychowanie	15 000,00

			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
	80104		Przedszkola	15 000,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
		0660	Wpływy z opłat za korzystanie z wychowania przedszkolnego	15 000,00
852			Pomoc społeczna	796 522,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
	85202		Domy pomocy społecznej	1 000,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
		0940	Wpływy z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych	141,00
		0970	Wpływy z różnych dochodów	859,00
	85213		Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej.	84 490,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
		2010	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami	38 762,00
		2030	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych)	45 728,00
	85214		Zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	124 079,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
		0970	Wpływy z różnych dochodów	88,00
		2030	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych)	123 991,00
	85216		Zasiłki stałe	395 742,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
		0940	Wpływy z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych	3 624,00
		0970	Wpływy z różnych dochodów	376,00
		2030	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych)	391 742,00
	85219		Ośrodki pomocy społecznej	81 425,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00

		2030	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych)	81 425,00
	85228		Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	100,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
		0830	Wpływy z usług	100,00
	85230		Pomoc w zakresie żywienia	109 686,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
		2030	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych)	109 686,00
855			Rodzina	11 193 492,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
	85501		Świadczenie wychowawcze	6 812 751,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
		0920	Wpływy z pozostałych odsetek	500,00
		0940	Wpływy z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych	10 000,00
		2060	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej zlecone gminom (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym), związane z realizacją świadczenia wychowawczego stanowiącego pomoc państwa w wychowywaniu dzieci	6 802 251,00
	85502		Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	4 380 741,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
		0640	Wpływy z tytułu kosztów egzekucyjnych, opłaty komorniczej i kosztów upomnień	100,00
		0920	Wpływy z pozostałych odsetek	200,00
		0940	Wpływy z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych	7 000,00
		2010	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami	4 373 441,00
900			Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	555 000,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
	90002		Gospodarka odpadami	550 000,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00

		0490	Wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw	550 000,00
	90019		Wpływy i wydatki związane z gromadzeniem środków z opłat i kar za korzystanie ze środowiska	5 000,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
		0690	Wpływy z różnych opłat	5 000,00
bieżące razem:				37 304 593,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00

majątkowe				
600			Transport i łączność	222 000,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
	60011		Drogi publiczne krajowe	75 000,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
		6630	Dotacje celowe otrzymane z samorządu województwa na inwestycje i zakupy inwestycyjne realizowane na podstawie porozumień (umów) między jednostkami samorządu terytorialnego	75 000,00
	60014		Drogi publiczne powiatowe	24 000,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
		6620	Dotacje celowe otrzymane z powiatu na inwestycje i zakupy inwestycyjne realizowane na podstawie porozumień (umów) między jednostkami samorządu terytorialnego	24 000,00
	60017		Drogi wewnętrzne	123 000,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
		6630	Dotacje celowe otrzymane z samorządu województwa na inwestycje i zakupy inwestycyjne realizowane na podstawie porozumień (umów) między jednostkami samorządu terytorialnego	123 000,00
700			Gospodarka mieszkaniowa	200 000,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
	70005		Gospodarka gruntami i nieruchomościami	200 000,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	0,00
		0770	Wpłaty z tytułu odpłatnego nabycia prawa własności oraz prawa użytkowania wieczystego nieruchomości	200 000,00
926			Kultura fizyczna	549 000,00

			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	549 000,00
	92695		Pozostała działalność	549 000,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	549 000,00
		6257	Dotacje celowe w ramach programów finansowych z udziałem środków europejskich oraz środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 5 lit. a i b ustawy, lub płatności w ramach budżetu środków europejskich, realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego	549 000,00
majątkowe				
razem:				971 000,00
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	549 000,00

Ogółem:			38 275 593,00	
			w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	549 000,00

(* kol 2 do wykorzystania)

PRZEWODNICZĄCY
 Rady Gminy Brody
 Stanisław Wrona

Załącznik Nr 2 do Uchwały Nr 11/1104/2017 Rady Gminy Brody z dnia 29 grudnia 2017r.

RADA GMINY
BRODY

WYDATKI BUDŻETU GMINY BRODY NA 2018 ROK

Dział	Rozdział	§	Nazwa	Plan	Wydatki bieżące	Z tego:									Wydatki majątkowe	z tego:		
						wydatki jednostek budżetowych,	z tego:		dotacje na zadania bieżące	świadczenia na rzecz osób fizycznych;	wydatki na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 12	wypłaty z tytułu poręczeń i gwarancji	obsługa długu	inwestycje i zakupy inwestycyjne		w tym:		zakup i objęcie akcji i udziałów oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego.
							wynagrodzenia i składki od nich naliczane	wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań;								na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2	17	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
10			Rolnictwo i łowiectwo	3283000	432500	22500	0	22500	410000	0	0	0	0	0	2850500	2850500	0	0
	1010		Infrastruktura wodociągowa i sanitacyjna wsi	3279500	429000	19000	0	19000	410000	0	0	0	0	0	2850500	2850500	0	0
		2650	Dotacja przedmiotowa z budżetu dla samorządowego zakładu budżetowego	410000	410000	0	0	0	410000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4300	Zakup usług pozostałych	2000	2000	2000	0	2000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4430	Różne opłaty i składki	17000	17000	17000	0	17000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	2850500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2850500	2850500	0	0
	1030		Izby rolnicze	3500	3500	3500	0	3500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		2850	Wpłaty gmin na rzecz izb rolniczych w wysokości 2% uzyskanych wpływów z podatku rolnego	3500	3500	3500	0	3500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
600			Transport i łączność	3922870	1087355	1087355	5000	1082355	0	0	0	0	0	0	2835515	2835515	0	0
	60011		Drogi publiczne krajowe	150000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	150000	150000	0	0
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	150000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	150000	150000	0	0
	60014		Drogi publiczne powiatowe	2033050	50	50	0	50	0	0	0	0	0	0	2033000	2033000	0	0
		4520	Opłaty na rzecz budżetów jednostek samorządu terytorialnego	50	50	50	0	50	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	48000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	48000	48000	0	0
		6300	Dotacja celowa na pomoc finansową udzielaną między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań inwestycyjnych i zakupów inwestycyjnych	1985000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1985000	1985000	0	0
	60016		Drogi publiczne gminne	1420510	1044995	1044995	5000	1039995	0	0	0	0	0	0	375515	375515	0	0
		4170	Wynagrodzenia bezosobowe	5000	5000	5000	5000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	5000	5000	5000	0	5000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4270	Zakup usług remontowych	786995	786995	786995	0	786995	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4300	Zakup usług pozostałych	240000	240000	240000	0	240000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4430	Różne opłaty i składki	8000	8000	8000	0	8000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	375515	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	375515	375515	0	0
	60017		Drogi wewnętrzne	256000	10000	10000	0	10000	0	0	0	0	0	0	246000	246000	0	0
		4270	Zakup usług remontowych	10000	10000	10000	0	10000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	246000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	246000	246000	0	0

Dział	Rozdział	§	Nazwa	Plan	Z tego													
					Wydatki bieżące	z tego:							Wydatki majątkowe	z tego:				
						wydatki jednostek budżetowych,	wynagrodzenia i składki od nich naliczane	wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań;	dotacje na zadania bieżące	świadczenia na rzecz osób fizycznych;	wydatki na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt	wypłaty z tytułu poręczeń i gwarancji		obsługa długu	inwestycje i zakupy inwestycyjne	w tym: na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2	zakup i objęcie akcji i udziałów oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
	60095		Pozostała działalność	63310	32310	32310	0	32310	0	0	0	0	0	0	31000	31000	0	0
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	11000	11000	11000	0	11000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4270	Zakup usług remontowych	2000	2000	2000	0	2000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4300	Zakup usług pozostałych	14000	14000	14000	0	14000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4430	Różne opłaty i składki	2000	2000	2000	0	2000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4500	Pozostałe podatki na rzecz budżetów jednostek samorządu terytorialnego	1310	1310	1310	0	1310	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4510	Opłaty na rzecz budżetu państwa	1000	1000	1000	0	1000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4520	Opłaty na rzecz budżetów jednostek samorządu terytorialnego	1000	1000	1000	0	1000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		6060	Wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych	31000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	31000	31000	0	0
630			Turystyka	132773	12000	12000	0	12000	0	0	0	0	0	120773	120773	0	0	
	63003		Zadania w zakresie upowszechniania turystyki	101000	1000	1000	0	1000	0	0	0	0	0	100000	100000	0	0	
		4300	Zakup usług pozostałych	1000	1000	1000	0	1000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	100000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100000	100000	0	0	
	63095		Pozostała działalność	31773	11000	11000	0	11000	0	0	0	0	0	20773	20773	0	0	
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	7000	7000	7000	0	7000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4300	Zakup usług pozostałych	4000	4000	4000	0	4000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	8500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8500	8500	0	0	
		6060	Wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych	12273	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12273	12273	0	0	
700			Gospodarka mieszkaniowa	258308	182100	182100	10000	172100	0	0	0	0	0	76208	76208	0	0	
	70005		Gospodarka gruntami i nieruchomościami	258308	182100	182100	10000	172100	0	0	0	0	0	76208	76208	0	0	
		4170	Wynagrodzenia bezosobowe	10000	10000	10000	10000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	1500	1500	1500	0	1500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4270	Zakup usług remontowych	41000	41000	41000	0	41000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4300	Zakup usług pozostałych	40000	40000	40000	0	40000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4390	Zakup usług obejmujących wykonanie ekspertyz, analiz i opinii	1000	1000	1000	0	1000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4430	Różne opłaty i składki	15000	15000	15000	0	15000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4500	Pozostałe podatki na rzecz budżetów jednostek samorządu terytorialnego	100	100	100	0	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4520	Opłaty na rzecz budżetów jednostek samorządu terytorialnego	3500	3500	3500	0	3500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Dział	Rozdział	§	Nazwa	Plan	Z tego													
					Wydatki bieżące	z tego:							Wydatki majątkowe	z tego:				
						wydatki jednostek budżetowych,	z tego:		dotacje na zadania bieżące	świadczenia na rzecz osób fizycznych;	wydatki na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 12	wyплаты z tytułu poręczeń i gwarancji		obsługa długu	inwestycje i zakupy inwestycyjne	w tym:		
							wynagrodzenia i składki od nich naliczane	wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań;								na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2	zakup i objęcie akcji i udziałów oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
		4530	Podatek od towarów i usług (VAT).	30000	30000	30000	0	30000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4590	Kary i odszkodowania wypłacane na rzecz osób fizycznych	30000	30000	30000	0	30000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4610	Koszty postępowania sądowego i prokuratorskiego	10000	10000	10000	0	10000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	78208	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	78208	78208	0	0
710			Działalność usługowa	165000	165000	165000	9000	156000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	71004		Plany zagospodarowania przestrzennego	162000	162000	162000	9000	153000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4170	Wynagrodzenia bezosobowe	9000	9000	9000	9000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4300	Zakup usług pozostałych	153000	153000	153000	0	153000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	71035		Ornamentarze	3000	3000	3000	0	3000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4270	Zakup usług remontowych	1500	1500	1500	0	1500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4300	Zakup usług pozostałych	1500	1500	1500	0	1500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
720			Informatyka	6500	6500	6500	0	6500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	72095		Pozostała działalność	6500	6500	6500	0	6500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4300	Zakup usług pozostałych	6500	6500	6500	0	6500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
750			Administracja publiczna	4803743	4803743	4390643	3755329	635314	0	213100	0	0	0	0	0	0	0	0
	75011		Urzędy wojewódzkie	78621	78621	78621	75239	3382	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	64169	64169	64169	64169	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	9689	9689	9689	9689	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4120	Składki na Fundusz Pracy	1381	1381	1381	1381	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	1100	1100	1100	0	1100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4260	Zakup energii	1100	1100	1100	0	1100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4300	Zakup usług pozostałych	942	942	942	0	942	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4360	Oplaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych	240	240	240	0	240	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	75022		Rady gmin (miast i miast na prawach powiatu)	158700	158700	1500	0	1500	0	157200	0	0	0	0	0	0	0	0
		3030	Różne wydatki na rzecz osób fizycznych	157200	157200	0	0	0	0	157200	0	0	0	0	0	0	0	0
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	1000	1000	1000	0	1000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4300	Zakup usług pozostałych	500	500	500	0	500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	75023		Urzędy gmin (miast i miast na prawach powiatu)	3573474	3573474	3558474	3068376	490098	0	15000	0	0	0	0	0	0	0	0
		3020	Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń	15000	15000	0	0	0	0	15000	0	0	0	0	0	0	0	0

Dział	Rozdział	5	Nazwa	Plan	Z tego										Wydanki majątkowe	z tego:				
					Wydanki bieżące	z tego:						dotacje na zadania bieżące	świadczenia na rzecz osób fizycznych;	wydatki na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 12		wyплаты z tytułu poręczeń i gwarancji	obsługa długu	inwestycje i zakupy inwestycyjne	w tym:	
						wydatki jednostek budżetowych,	wynagrodzenia i składki od nich naliczane	wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań;	dotacje na zadania bieżące	świadczenia na rzecz osób fizycznych;	wydatki na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 12								inwestycje i zakupy inwestycyjne	na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18			
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	2358695	2358695	2358695	2358695	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
		4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	189720	189720	189720	189720	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	432341	432341	432341	432341	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
		4120	Składki na Fundusz Pracy	61620	61620	61620	61620	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
		4170	Wynagrodzenia bezosobowe	26000	26000	26000	26000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
		4180	Nagrody konkursowe	6000	6000	6000	0	6000	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	100000	100000	100000	0	100000	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
		4260	Zakup energii	90000	90000	90000	0	90000	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
		4270	Zakup usług remontowych	30000	30000	30000	0	30000	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
		4280	Zakup usług zdrowotnych	2800	2800	2800	0	2800	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
		4300	Zakup usług pozostałych	140000	140000	140000	0	140000	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
		4380	Opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych	20000	20000	20000	0	20000	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
		4410	Podróże służbowe krajowe	14000	14000	14000	0	14000	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
		4430	Różne opłaty i składki	4000	4000	4000	0	4000	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
		4440	Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	58098	58098	58098	0	58098	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
		4510	Opłaty na rzecz budżetu państwa	100	100	100	0	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
		4520	Opłaty na rzecz budżetów jednostek samorządu terytorialnego	100	100	100	0	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
		4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	25000	25000	25000	0	25000	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
	75075		Promocja jednostek samorządu terytorialnego	45000	45000	45000	0	45000	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	25000	25000	25000	0	25000	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
		4300	Zakup usług pozostałych	20000	20000	20000	0	20000	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
	75085		Wspólna obsługa jednostek samorządu terytorialnego	626050	626050	623550	547714	75836	0	2500	0	0	0	0	0	0	0			
		3020	Wydanki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń	2500	2500	0	0	0	0	2500	0	0	0	0	0	0	0			
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	429042	429042	429042	429042	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
		4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	30798	30798	30798	30798	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	71653	71653	71653	71653	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
		4120	Składki na Fundusz Pracy	9721	9721	9721	9721	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
		4170	Wynagrodzenia bezosobowe	6500	6500	6500	6500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			

Dział	Rozdział	§	Nazwa	Plan	Z tego													
					Wydatki bieżące	z tego:							Wydatki majątkowe	z tego:				
						wydatki jednostek budżetowych,	wynagrodzenia i składki od nich naliczane	wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań;	dotacje na zadania bieżące	świadczenia na rzecz osób fizycznych;	wydatki na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2	wypłaty z tytułu poręczeń i gwarancji		obsługa długu	inwestycje i zakupy inwestycyjne	w tym: na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2	zakup i objęcie akcji i udziałów oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	29400	29400	29400	0	29400	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4280	Zakup usług zdrowotnych	500	500	500	0	500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4300	Zakup usług pozostałych	25200	25200	25200	0	25200	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4380	Opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych	2500	2500	2500	0	2500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4410	Podróże służbowe krajowe	1200	1200	1200	0	1200	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4430	Różne opłaty i składki	50	50	50	0	50	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4440	Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	9486	9486	9486	0	9486	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4480	Podatek od nieruchomości	300	300	300	0	300	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	7200	7200	7200	0	7200	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	75095		Pozostała działalność	121898	121898	83498	64000	19498	0	38400	0	0	0	0	0	0	0	0
		3030	Różne wydatki na rzecz osób fizycznych	38400	38400	0	0	0	0	38400	0	0	0	0	0	0	0	0
		4100	Wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne	63000	63000	63000	63000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4170	Wynagrodzenia bezosobowe	1000	1000	1000	1000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	1000	1000	1000	0	1000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4300	Zakup usług pozostałych	300	300	300	0	300	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4430	Różne opłaty i składki	18000	18000	18000	0	18000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4440	Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	198	198	198	0	198	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
751			Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	2280	2280	2280	1795	485	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	75101		Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa	2280	2280	2280	1795	485	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	1500	1500	1500	1500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	258	258	258	258	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4120	Składki na Fundusz Pracy	37	37	37	37	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	485	485	485	0	485	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
754			Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	312650	312650	267850	46950	220700	0	45000	0	0	0	0	0	0	0	0
	75412		Ochotnicze straże pożarne	205450	205450	160450	46950	113500	0	45000	0	0	0	0	0	0	0	0
		3030	Różne wydatki na rzecz osób fizycznych	45000	45000	0	0	0	0	45000	0	0	0	0	0	0	0	0
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	6000	6000	6000	6000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4120	Składki na Fundusz Pracy	950	950	950	950	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Dział	Rozdział	§	Nazwa	Plan	Wydanki bieżące	Z tego:									Wydanki majątkowe	z tego:		
						wydatki jednostek budżetowych,	z tego:		dotacje na zadania bieżące	świadczenia na rzecz osób fizycznych;	wydatki na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2	wypłaty z tytułu poręczeń i gwarancji	obsługa długu	inwestycje i zakupy inwestycyjne		w tym:		zakup i objęcie akcji i udziałów oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego.
							wynagrodzenia i składki od nich naliczane	wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań;								na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2	zakup i objęcie akcji i udziałów oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
		4170	Wynagrodzenia bezosobowe	40000	40000	40000	40000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	47500	47500	47500	0	47500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4260	Zakup energii	25000	25000	25000	0	25000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4300	Zakup usług pozostałych	27000	27000	27000	0	27000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4360	Opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych	2000	2000	2000	0	2000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4430	Różne opłaty i składki	12000	12000	12000	0	12000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	75421		Zarządzanie kryzysowe	107200	107200	107200	0	107200	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4810	Rezerwy	107200	107200	107200	0	107200	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
757			Obsługa długu publicznego	46000	46000	0	0	0	0	0	0	0	46000	0	0	0	0	
	75702		Obsługa papierów wartościowych, kredytów i pożyczek jednostek samorządu terytorialnego	46000	46000	0	0	0	0	0	0	0	46000	0	0	0	0	
		8010	Rozliczenia z bankami związane z obsługą długu publicznego	1000	1000	0	0	0	0	0	0	0	1000	0	0	0	0	
		8090	Koszty emisji samorządowych papierów wartościowych oraz inne opłaty i prowizje	15000	15000	0	0	0	0	0	0	0	15000	0	0	0	0	
		8110	Odsetki od samorządowych papierów wartościowych lub zaciągniętych przez jednostkę samorządu terytorialnego kredytów i pożyczek	30000	30000	0	0	0	0	0	0	0	30000	0	0	0	0	
758			Różne rozliczenia	250000	250000	250000	0	250000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	75818		Rezerwy ogólne i celowe	250000	250000	250000	0	250000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4810	Rezerwy	250000	250000	250000	0	250000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
801			Oświata i wychowanie	13806337	13899837	11498039	9959661	1538358	1636595	565203	0	0	0	106500	106500	0	0	
	80101		Szkoły podstawowe	9150336	9143836	7524118	6861748	682370	1261188	358530	0	0	0	6500	6500	0	0	
		2590	Dotacja podmiotowa z budżetu dla publicznej jednostki systemu oświaty prowadzonej przez osobę prawną inną niż jednostka samorządu terytorialnego lub przez osobę fizyczną	1261188	1261188	0	0	0	1261188	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		3020	Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń	358530	358530	0	0	0	0	358530	0	0	0	0	0	0	0	
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	5267077	5267077	5267077	5267077	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	422532	422532	422532	422532	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	1017052	1017052	1017052	1017052	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4120	Składki na Fundusz Pracy	147087	147087	147087	147087	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4170	Wynagrodzenia bezosobowe	8000	8000	8000	8000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	120100	120100	120100	0	120100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4240	Zakup środków dydaktycznych i książek	14100	14100	14100	0	14100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

Dział	Rozdział	§	Nazwa	Plan	Z tego													
					Wydatki bieżące	z tego:							Wydatki majątkowe	z tego:				
						wydatki jednostek budżetowych,	wynagrodzenia i składki od nich naliczane	wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań;	dotacje na zadania bieżące	świadczenia na rzecz osób fizycznych;	wydatki na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2	wypłaty z tytułu poręczeń i gwarancji		obsługa długu	inwestycje i zakupy inwestycyjne	w tym: na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2	zakup i objęcie akcji i udziałów oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
		4260	Zakup energii	128300	128300	128300	0	128300	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4270	Zakup usług remontowych	28719	28719	28719	0	28719	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4280	Zakup usług zdrowotnych	6330	6330	6330	0	6330	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4300	Zakup usług pozostałych	73530	73530	73530	0	73530	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4360	Oplaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych	6950	6950	6950	0	6950	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4410	Podróże służbowe krajowe	1260	1260	1260	0	1260	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4430	Różne opłaty i składki	3900	3900	3900	0	3900	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4440	Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	274601	274601	274601	0	274601	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	4580	4580	4580	0	4580	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		6060	Wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych	6500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8500	6500	0	0	0
	80103		Oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych	966760	966760	784659	650279	134380	137077	45024	0	0	0	0	0	0	0	0
		2590	Dotacja podmiotowa z budżetu dla publicznej jednostki systemu oświaty prowadzonej przez osobę prawną inną niż jednostka samorządu terytorialnego lub przez osobę fizyczną	137077	137077	0	0	0	137077	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		3020	Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń	45024	45024	0	0	0	0	45024	0	0	0	0	0	0	0	0
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	496425	496425	496425	496425	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	40532	40532	40532	40532	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	99116	99116	99116	99116	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4120	Składki na Fundusz Pracy	14206	14206	14206	14206	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	12400	12400	12400	0	12400	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4240	Zakup środków dydaktycznych i książek	1590	1590	1590	0	1590	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4260	Zakup energii	43100	43100	43100	0	43100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4270	Zakup usług remontowych	1390	1390	1390	0	1390	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4280	Zakup usług zdrowotnych	1190	1190	1190	0	1190	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4300	Zakup usług pozostałych	12240	12240	12240	0	12240	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4330	Zakup usług przez jednostki samorządu terytorialnego od innych jednostek samorządu terytorialnego	28000	28000	28000	0	28000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4360	Oplaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych	1450	1450	1450	0	1450	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4410	Podróże służbowe krajowe	120	120	120	0	120	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4430	Różne opłaty i składki	900	900	900	0	900	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Dział	Rozdział	§	Nazwa	Plan	Z tego													
					Wydatki bieżące	z tego:							Wydatki majątkowe	z tego:				
						wydatki jednostek budżetowych,	z tego:		dotacje na zadania bieżące	świadczenia na rzecz osób fizycznych;	wydatki na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 12	wypłaty z tytułu poręczeń i gwarancji		obsługa długu	inwestycje i zakupy inwestycyjne	w tym: na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2	zakup i objęcie akcji i udziałów oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego.	
							wynagrodzenia i składki od nich naliczane	wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań;										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
		4440	Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	31100	31100	31100	0	31100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	900	900	900	0	900	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	80104		Przedszkola	1021911	921911	754601	589360	165241	135939	31371	0	0	0	100000	100000	0	0	
		2540	Dotacja podmiotowa z budżetu dla niepublicznej jednostki systemu oświaty	135939	135939	0	0	0	135939	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		3020	Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń	31371	31371	0	0	0	0	31371	0	0	0	0	0	0	0	0
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	450563	450563	450563	450563	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	37393	37393	37393	37393	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	88695	88695	88695	88695	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4120	Składki na Fundusz Pracy	12709	12709	12709	12709	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	9700	9700	9700	0	9700	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4240	Zakup środków dydaktycznych i książek	1190	1190	1190	0	1190	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4260	Zakup energii	33200	33200	33200	0	33200	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4270	Zakup usług remontowych	490	490	490	0	490	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4280	Zakup usług zdrowotnych	690	690	690	0	690	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4300	Zakup usług pozostałych	8940	8940	8940	0	8940	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4330	Zakup usług przez jednostki samorządu terytorialnego od innych jednostek samorządu terytorialnego	80000	80000	80000	0	80000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4360	Opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych	1100	1100	1100	0	1100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4410	Podróże służbowe krajowe	120	120	120	0	120	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4430	Różne opłaty i składki	600	600	600	0	600	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4440	Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	28761	28761	28761	0	28761	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	450	450	450	0	450	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	100000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100000	100000	0	0	0
	80106		Inne formy wychowania przedszkolnego	7000	7000	7000	0	7000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4330	Zakup usług przez jednostki samorządu terytorialnego od innych jednostek samorządu terytorialnego	7000	7000	7000	0	7000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	80110		Gimnazja	1356681	1356681	1286918	1163416	123502	0	69763	0	0	0	0	0	0	0	0
		3020	Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń	69763	69763	0	0	0	0	69763	0	0	0	0	0	0	0	0
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	897057	897057	897057	897057	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Dział	Rozdział	§	Nazwa	Plan	Z tego													
					Wydatki bieżące	z tego:								Wydatki majątkowe	z tego:			
						wydatki jednostek budżetowych,	z tego:		dotacje na zadania bieżące	świadczenia na rzecz osób fizycznych;	wydatki na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt	wyплаты z tytułu poręczeń i gwarancji	obsługa długu		inwestycje i zakupy inwestycyjne	z tego:		
							wynagrodzenia i składki od nich naliczane	wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań;								w tym:	zakup i objęcie akcji i udziałów oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
		4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	65090	65090	65090	65090	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	173995	173995	173995	173995	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4120	Składki na Fundusz Pracy	25274	25274	25274	25274	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4170	Wynagrodzenia bezosobowe	2000	2000	2000	2000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	16500	16500	16500	0	16500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4240	Zakup środków dydaktycznych i książek	1850	1850	1850	0	1850	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4260	Zakup energii	36000	36000	36000	0	36000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4270	Zakup usług remontowych	1960	1960	1960	0	1960	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4280	Zakup usług zdrowotnych	1710	1710	1710	0	1710	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4300	Zakup usług pozostałych	15660	15660	15660	0	15660	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4360	Opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych	1300	1300	1300	0	1300	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4410	Podróże służbowe krajowe	530	530	530	0	530	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4430	Różne opłaty i składki	1150	1150	1150	0	1150	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4440	Odpiśy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	46092	46092	46092	0	46092	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	750	750	750	0	750	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
80113			Dowożenie uczniów do szkół	194600	194600	186600	0	186600	0	8000	0	0	0	0	0	0	0	0
		3030	Różne wydatki na rzecz osób fizycznych	8000	8000	0	0	0	0	8000	0	0	0	0	0	0	0	0
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	43000	43000	43000	0	43000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4270	Zakup usług remontowych	1500	1500	1500	0	1500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4300	Zakup usług pozostałych	137000	137000	137000	0	137000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4430	Różne opłaty i składki	4100	4100	4100	0	4100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4500	Pozostałe podatki na rzecz budżetów jednostek samorządu terytorialnego	1000	1000	1000	0	1000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
80146			Dokształcanie i doskonalenie nauczycieli	64149	64149	64149	0	64149	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	64149	64149	64149	0	64149	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
80148			Stołówki szkolne i przedszkolne	408862	408862	407082	351779	55303	0	1800	0	0	0	0	0	0	0	0
		3020	Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń	1800	1800	0	0	0	0	1800	0	0	0	0	0	0	0	0
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	271408	271408	271408	271408	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	22842	22842	22842	22842	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Dział	Rozdział	§	Nazwa	Plan	Z tego												
					Wydatki bieżące	z tego:							Wydatki majątkowe	z tego:			
						wydatki jednostek budżetowych,	z tego:		dotacje na zadania bieżące	świadczenia na rzecz osób fizycznych;	wydatki na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 12	wydatki na tytuły poręczeń i gwarancji		obsługa długu	inwestycje i zakupy inwestycyjne	z tego:	
							wynagrodzenia i składki od nich naliczane	wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań;								w tym: na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2	zakup i objęcie akcji i udziałów oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego.
6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18					
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	50318	50318	50318	50318	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4120	Składki na Fundusz Pracy	7211	7211	7211	7211	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	7700	7700	7700	0	7700	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4260	Zakup energii	26300	26300	26300	0	26300	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4270	Zakup usług remontowych	240	240	240	0	240	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4280	Zakup usług zdrowotnych	640	640	640	0	640	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4300	Zakup usług pozostałych	6640	6640	6640	0	6640	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4360	Oplaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych	600	600	600	0	600	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4410	Podróże służbowe krajowe	80	80	80	0	80	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4430	Różne opłaty i składki	2500	2500	2500	0	2500	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4440	Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	9973	9973	9973	0	9973	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	630	630	630	0	630	0	0	0	0	0	0	0	0	0
80150			Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych	513116	513116	393912	343099	50813	102391	16813	0	0	0	0	0	0	0
		2590	Dotacja podmiotowa z budżetu dla publicznej jednostki systemu oświaty prowadzonej przez osobę prawną inną niż jednostka samorządu terytorialnego lub przez osobę fizyczną	102391	102391	0	0	0	102391	0	0	0	0	0	0	0	0
		3020	Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń	16813	16813	0	0	0	0	16813	0	0	0	0	0	0	0
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	264797	264797	264797	264797	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	23133	23133	23133	23133	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	49736	49736	49736	49736	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4120	Składki na Fundusz Pracy	5433	5433	5433	5433	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	4400	4400	4400	0	4400	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4240	Zakup środków dydaktycznych i książek	6380	6380	6380	0	6380	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4260	Zakup energii	17919	17919	17919	0	17919	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4270	Zakup usług remontowych	500	500	500	0	500	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4280	Zakup usług zdrowotnych	850	850	850	0	850	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4300	Zakup usług pozostałych	5350	5350	5350	0	5350	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4360	Oplaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych	670	670	670	0	670	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4410	Podróże służbowe krajowe	60	60	60	0	60	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Dział	Rozdział	§	Nazwa	Plan	Wydatki bieżące	Z tego:									Wydatki majątkowe	z tego:			
						wydatki jednostek budżetowych,	z tego:		dotacje na zadania bieżące	świadczenia na rzecz osób fizycznych;	wydatki na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 12	wydatki z tytułu poręczeń i gwarancji	obsługa długu	Inwestycje i zakupy inwestycyjne		w tym: na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2	zakup i objęcie akcji i udziałów oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego.		
							wynagrodzenia i składki od nich naliczane	wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań;											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18		
		4430	Różne opłaty i składki	400	400	400	0	400	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4440	Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	13914	13914	13914	0	13914	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	370	370	370	0	370	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	80195		Pozostałe działalność	122902	122902	89000	0	89000	0	33902	0	0	0	0	0	0	0	0	
		3020	Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń	33902	33902	0	0	0	0	33902	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4440	Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	75400	75400	75400	0	75400	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	13600	13600	13600	0	13600	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
851			Ochrona zdrowia	135000	135000	27000	4000	23000	108000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	85153		Zwalczanie narkomanii	5000	5000	5000	0	5000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4300	Zakup usług pozostałych	5000	5000	5000	0	5000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	85154		Przeciwdziałanie alkoholizmowi	130000	130000	22000	4000	18000	108000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		2360	Dotacje celowe z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, udzielone w trybie art. 221 ustawy, na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego	18000	18000	0	0	0	18000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		2800	Dotacja celowa z budżetu dla pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych	90000	90000	0	0	0	90000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4170	Wynagrodzenia bezosobowe	4000	4000	4000	4000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	2000	2000	2000	0	2000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4300	Zakup usług pozostałych	10000	10000	10000	0	10000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4610	Koszty postępowania sądowego i prokuratorskiego	6000	6000	6000	0	6000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
852			Pomoc społeczna	1886959	1886959	1106726	629460	477268	2000	778233	0	0	0	0	0	0	0	0	
	85202		Domy pomocy społecznej	310000	310000	310000	0	310000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4330	Zakup usług przez jednostki samorządu terytorialnego od innych jednostek samorządu terytorialnego	310000	310000	310000	0	310000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	85203		Ośrodki wsparcia	5326	5326	5326	0	5326	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4330	Zakup usług przez jednostki samorządu terytorialnego od innych jednostek samorządu terytorialnego	5326	5326	5326	0	5326	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	85213		Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum Integracji społecznej.	84990	84990	84990	0	84990	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

Dział	Rozdział	§	Nazwa	Plan	Z tego:										Wydatki majątkowe	z tego:		
					Wydatki bieżące	z tego:							Wydatki majątkowe	inwestycje i zakupy inwestycyjne		z tego:		
						wydatki jednostek budżetowych,	z tego:		dotacje na zadania bieżące	świadczenia na rzecz osób fizycznych;	wydatki na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 12	wydatki z tytułu poręczeń i gwarancji				obsługa długu	w tym na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2	zakup i objęcie akcji i udziałów oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego.
							wynagrodzenia i składki od nich naliczane	wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań;										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
		2910	Zwrot dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ustawy, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości	500	500	500	0	500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4130	Składki na ubezpieczenie zdrowotne	84490	84490	84490	0	84490	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	85214		Zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	193091	193091	4100	0	4100	0	188991	0	0	0	0	0	0	0	0
		2910	Zwrot dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ustawy, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości	100	100	100	0	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		3110	Świadczenia społeczne	188991	188991	0	0	0	0	188991	0	0	0	0	0	0	0	0
		4300	Zakup usług pozostałych	4000	4000	4000	0	4000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	85215		Dodatki mieszkaniowe	2000	2000	0	0	0	0	2000	0	0	0	0	0	0	0	0
		3110	Świadczenia społeczne	2000	2000	0	0	0	0	2000	0	0	0	0	0	0	0	0
	85216		Zasiłki stałe	397742	397742	6000	0	6000	0	391742	0	0	0	0	0	0	0	0
		2910	Zwrot dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ustawy, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości	6000	6000	6000	0	6000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		3110	Świadczenia społeczne	391742	391742	0	0	0	0	391742	0	0	0	0	0	0	0	0
	85219		Ośrodki pomocy społecznej	634578	634578	629078	582228	46850	0	5500	0	0	0	0	0	0	0	0
		3020	Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń	5500	5500	0	0	0	0	5500	0	0	0	0	0	0	0	0
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	458176	458176	458176	458176	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	27500	27500	27500	27500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	78898	78898	78898	78898	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4120	Składki na Fundusz Pracy	7572	7572	7572	7572	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4170	Wynagrodzenia bezosobowe	10082	10082	10082	10082	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	6500	6500	6500	0	6500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4280	Zakup usług zdrowotnych	600	600	600	0	600	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4300	Zakup usług pozostałych	13500	13500	13500	0	13500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4410	Podróże służbowe krajowe	5000	5000	5000	0	5000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4430	Różne opłaty i składki	100	100	100	0	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4440	Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	12450	12450	12450	0	12450	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4480	Podatek od nieruchomości	700	700	700	0	700	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Dział	Rozdział	§	Nazwa	Plan	Z tego													
					Wydatki bieżące	z tego:							Wydatki majątkowe	z tego:				
						wydatki jednostek budżetowych,	wynagrodzenia i składki od nich naliczane	wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań;	dotacje na zadania bieżące	świadczenia na rzecz osób fizycznych;	wydatki na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2	wypłaty z tytułu poręczeń i gwarancji		obsługa długu	inwestycje i zakupy inwestycyjne	w tym: na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2	zakup i objęcie akcji i udziałów oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
		4610	Koszty postępowania sądowego i prokuratorskiego	500	500	500	0	500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	7500	7500	7500	0	7500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	85220		Jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej	20000	20000	20000	0	20000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4330	Zakup usług przez jednostki samorządu terytorialnego od innych jednostek samorządu terytorialnego	20000	20000	20000	0	20000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	85228		Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	47232	47232	47232	47232	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	6939	6939	6939	6939	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4170	Wynagrodzenia bezosobowe	40293	40293	40293	40293	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	85230		Pomoc w zakresie dożywiania	180000	180000	0	0	0	0	180000	0	0	0	0	0	0	0	0
		3110	Świadczenia społeczne	180000	180000	0	0	0	0	180000	0	0	0	0	0	0	0	0
	85295		Pozostała działalność	12000	12000	0	0	0	2000	10000	0	0	0	0	0	0	0	0
		2360	Dotacje celowe z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, udzielone w trybie art. 221 ustawy, na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego	2000	2000	0	0	0	2000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		3110	Świadczenia społeczne	10000	10000	0	0	0	0	10000	0	0	0	0	0	0	0	0
853			Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	1000	1000	1000	0	1000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	85395		Pozostała działalność	1000	1000	1000	0	1000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4300	Zakup usług pozostałych	1000	1000	1000	0	1000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
854			Edukacyjna opieka wychowawcza	660455	660455	558850	477835	81015	2000	99605	0	0	0	0	0	0	0	0
	85401		Świetlice szkolne	585093	585093	551988	477835	74153	0	33105	0	0	0	0	0	0	0	0
		3020	Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń	33105	33105	0	0	0	0	33105	0	0	0	0	0	0	0	0
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	365865	365865	365865	365865	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	28943	28943	28943	28943	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	72619	72619	72619	72619	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4120	Składki na Fundusz Pracy	10408	10408	10408	10408	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	7950	7950	7950	0	7950	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4240	Zakup środków dydaktycznych i książek	740	740	740	0	740	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4260	Zakup energii	28700	28700	28700	0	28700	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4270	Zakup usług remontowych	840	840	840	0	840	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Dział	Rozdział	5	Nazwa	Plan	Z tego													
					Wydatki bieżące	z tego:					Wydatki majątkowe	z tego:						
						wydatki jednostek budżetowych,	wynagrodzenia i składki od nich naliczane	wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań;	dotacje na zadania bieżące	świadczenia na rzecz osób fizycznych;		wydatki na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 12	wypłaty z tytułu poręczeń i gwarancji	obsługa długu	inwestycje i zakupy inwestycyjne	w tym: na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2	zakup i objęcie akcji i udziałów oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
		4280	Zakup usług zdrowotnych	1064	1064	1064	0	1064	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4300	Zakup usług pozostałych	7940	7940	7940	0	7940	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4360	Opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych	1030	1030	1030	0	1030	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4410	Podróże służbowe krajowe	80	80	80	0	80	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4430	Różne opłaty i składki	770	770	770	0	770	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4440	Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	24379	24379	24379	0	24379	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	660	660	660	0	660	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	85415		Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym	68500	68500	0	0	0	2000	66500	0	0	0	0	0	0	0	0
		2360	Dotacje celowe z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, udzielone w trybie art. 221 ustawy, na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego	2000	2000	0	0	0	2000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		3240	Stypendia dla uczniów	64500	64500	0	0	0	0	64500	0	0	0	0	0	0	0	0
		3250	Inne formy pomocy dla uczniów	2000	2000	0	0	0	0	2000	0	0	0	0	0	0	0	0
	85446		Dokształcanie i doskonalenie nauczycieli	3662	3662	3662	0	3662	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	3662	3662	3662	0	3662	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	85495		Pozostała działalność	3200	3200	3200	0	3200	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4440	Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	3200	3200	3200	0	3200	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
855			Rodzina	11269485	11269485	550063	470301	79762	0	10719422	0	0	0	0	0	0	0	0
	85501		Świadczenie wychowawcze	6808751	6808751	108533	81808	26725	0	6700218	0	0	0	0	0	0	0	0
		2910	Zwrot dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ustawy, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości	6000	6000	6000	0	6000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		3110	Świadczenia społeczne	6700218	6700218	0	0	0	0	6700218	0	0	0	0	0	0	0	0
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	61600	61600	61600	61600	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	2370	2370	2370	2370	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	12670	12670	12670	12670	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4120	Składki na Fundusz Pracy	1568	1568	1568	1568	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4170	Wynagrodzenia bezosobowe	3600	3600	3600	3600	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	8053	8053	8053	0	8053	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Dział	Rozdział	§	Nazwa	Plan	Wydatki bieżące	Z tego									Wydatki majątkowe	z tego:		
						wydatki jednostek budżetowych,	z tego:		dotacje na zadania bieżące	Świadczenia na rzecz osób fizycznych;	wydatki na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2	wypłaty z tytułu poręczeń i gwarancji	obsługa długu	inwestycje i zakupy inwestycyjne		w tym:		zakup i objęcie akcji i udziałów oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego.
							wynagrodzenia i składki od nich naliczane	wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań;								na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2	na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
		4280	Zakup usług zdrowotnych		300	300	300	0	300	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4300	Zakup usług pozostałych		6000	6000	6000	0	6000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4410	Podróże służbowe krajowe		500	500	500	0	500	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4440	Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych		2372	2372	2372	0	2372	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4580	Pozostałe odsetki		500	500	500	0	500	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej		3000	3000	3000	0	3000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	85502		Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	4384866	4384866	365662	346954	18708	0	4019204	0	0	0	0	0	0	0	0
		2910	Zwrot dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ustawy, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości		9000	9000	9000	0	9000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		3110	Świadczenia społeczne	4019204	4019204	0	0	0	0	4019204	0	0	0	0	0	0	0	0
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	95557	95557	95557	95557	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	6289	6289	6289	6289	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	240572	240572	240572	240572	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4120	Składki na Fundusz Pracy	2496	2496	2496	2496	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4170	Wynagrodzenia bezosobowe	2040	2040	2040	2040	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	476	476	476	0	476	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4280	Zakup usług zdrowotnych	200	200	200	0	200	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4300	Zakup usług pozostałych	2025	2025	2025	0	2025	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4410	Podróże służbowe krajowe	100	100	100	0	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4440	Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	3557	3557	3557	0	3557	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4580	Pozostałe odsetki	2400	2400	2400	0	2400	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	950	950	950	0	950	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	85504		Wspieranie rodziny	43825	43825	43825	41539	2286	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	33680	33680	33680	33680	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	1030	1030	1030	1030	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	5978	5978	5978	5978	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4120	Składki na Fundusz Pracy	851	851	851	851	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Dział	Rozdział	§	Nazwa	Plan	Z tego										Wydanki majątkowe	z tego:		
					Wydanki bieżące	z tego:						Wydanki majątkowe	inwestycje i zakupy inwestycyjne	z tego:				
						wydatki jednostek budżetowych,	wynagrodzenia i składki od nich naliczane	wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań;	dotacje na zadania bieżące	świadczenia na rzecz osób fizycznych;	wydatki na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2			wypłaty z tytułu poręczeń i gwarancji		obsługa długu	w tym: na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2	zakup i objęcie akcji i udziałów oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
		4410	Podróże służbowe krajowe	100	100	100	0	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4440	Odписy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	1186	1186	1186	0	1186	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	1000	1000	1000	0	1000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	85508		Rodziny zastępcze	26527	26527	26527	0	26527	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4330	Zakup usług przez jednostki samorządu terytorialnego od innych jednostek samorządu terytorialnego	26527	26527	26527	0	26527	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	85510		Działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych	5516	5516	5516	0	5516	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4330	Zakup usług przez jednostki samorządu terytorialnego od innych jednostek samorządu terytorialnego	5516	5516	5516	0	5516	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
900			Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1505620	1369591	1368591	255475	1113116	0	1000	0	0	0	136029	136029	0	0	
	90002		Gospodarka odpadami	550000	550000	549500	68414	481086	0	500	0	0	0	0	0	0	0	0
		3020	Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń	500	500	0	0	0	0	500	0	0	0	0	0	0	0	0
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	25200	25200	25200	25200	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	2142	2142	2142	2142	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4100	Wynagrodzenia agencyjno-pracownicze	35700	35700	35700	35700	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	4702	4702	4702	4702	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4120	Składki na Fundusz Pracy	670	670	670	670	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	16000	16000	16000	0	16000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4300	Zakup usług pozostałych	462000	462000	462000	0	462000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4430	Różne opłaty i składki	1900	1900	1900	0	1900	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4440	Odписy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	1186	1186	1186	0	1186	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	90003		Oczyszczanie miast i wsi	52963	52963	52963	0	52963	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	2000	2000	2000	0	2000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4300	Zakup usług pozostałych	50963	50963	50963	0	50963	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	90004		Utrzymanie zieleni w miastach i gminach	84138	84138	84138	0	84138	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	3500	3500	3500	0	3500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		4300	Zakup usług pozostałych	80638	80638	80638	0	80638	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	80015		Oświetlenie ulic, placów i dróg	395029	259000	259000	0	259000	0	0	0	0	0	136029	136029	0	0	
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	1000	1000	1000	0	1000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Dział	Rozdział	§	Nazwa	Plan	Z tego															
					Wydatki bieżące	z tego:							Wydatki majątkowe	z tego:						
						wydatki jednostek budżetowych,	z tego:		dotacje na zadania bieżące	świadczenia na rzecz osób fizycznych;	wydatki na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 12	wypłaty z tytułu poręczeń i gwarancji		obsługa długu	inwestycje i zakupy inwestycyjne	z tego:				
							wynagrodzenia i składki od nich naliczane	wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań;								w tym: na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2	zakup i objęcie akcji i udziałów oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18			
		4260	Zakup energii	160000	160000	160000	0	160000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4270	Zakup usług remontowych	90000	90000	90000	0	90000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4300	Zakup usług pozostałych	8000	8000	8000	0	8000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	136029	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	136029	136029	0	0	0	
	90019		Wpływy i wydatki związane z gromadzeniem środków z opłat i kar za korzystanie ze środowiska	40000	40000	40000	0	40000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4300	Zakup usług pozostałych	40000	40000	40000	0	40000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	90078		Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	10000	10000	10000	0	10000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	9500	9500	9500	0	9500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4300	Zakup usług pozostałych	500	500	500	0	500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		90095	Pozostała działalność	373490	373490	372990	187061	185929	0	500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		3020	Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń	500	500	0	0	0	0	500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	141792	141792	141792	141792	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	12053	12053	12053	12053	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	26446	26446	26446	26446	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4120	Składki na Fundusz Pracy	3770	3770	3770	3770	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4170	Wynagrodzenia bezosobowe	3000	3000	3000	3000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	1000	1000	1000	0	1000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4260	Zakup energii	30000	30000	30000	0	30000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4270	Zakup usług remontowych	2000	2000	2000	0	2000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4300	Zakup usług pozostałych	144000	144000	144000	0	144000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4390	Zakup usług obejmujących wykonanie ekspertyz, analiz i opinii	1000	1000	1000	0	1000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4410	Podróże służbowe krajowe	2000	2000	2000	0	2000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4440	Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	5929	5929	5929	0	5929	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
921			Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	758364	749830	55330	0	55330	693000	1500	0	0	0	0	8534	8534	0	0	0	
	92105		Pozostałe zadania w zakresie kultury	24315	24315	19815	0	19815	3000	1500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		2360	Dotacje celowe z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, udzielone w trybie art. 221 ustawy, na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego	3000	3000	0	0	0	3000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		3040	Nagrody o charakterze szczególnym niezaliczone do wynagrodzeń	1500	1500	0	0	0	0	1500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

Dział	Rozdział	§	Nazwa	Plan	Z tego																
					Wydatki bieżące	z tego:								Wydatki majątkowe	z tego:						
						wydatki jednostek budżetowych,	z tego:		dotacje na zadania bieżące	świadczenia na rzecz osób fizycznych;	wydatki na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2	wydatki z tytułu poręczeń i gwarancji	obsługa długu		inwestycje i zakupy inwestycyjne	w tym:					
							wynagrodzenia i składki od nich naliczane	wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań;								na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2	zakup i objęcie akcji i udziałów oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego.				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18				
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	14815	14815	14815	0	14815	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
		4300	Zakup usług pozostałych	5000	5000	5000	0	5000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
	92109		Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby	574049	565515	35515	0	35515	530000	0	0	0	0	0	8534	8534	0	0	0		
		2480	Dotacja podmiotowa z budżetu dla samorządowej instytucji kultury	530000	530000	0	0	0	530000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	10000	10000	10000	0	10000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4260	Zakup energii	16000	16000	16000	0	16000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4270	Zakup usług remontowych	1000	1000	1000	0	1000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4300	Zakup usług pozostałych	5515	5515	5515	0	5515	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4360	Opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych	3000	3000	3000	0	3000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	8534	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8534	8534	0	0	0	0	
	92116		Biblioteki	160000	160000	0	0	0	160000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		2480	Dotacja podmiotowa z budżetu dla samorządowej instytucji kultury	160000	160000	0	0	0	160000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
926			Kultura fizyczna	1034377	213891	63891	0	63891	140000	10000	0	0	0	0	820486	820486	733986	0	0	0	
	92601		Obiekty sportowe	8000	8000	8000	0	8000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	4000	4000	4000	0	4000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4270	Zakup usług remontowych	2000	2000	2000	0	2000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4300	Zakup usług pozostałych	2000	2000	2000	0	2000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	92605		Zadania w zakresie kultury fizycznej	252230	189730	39730	0	39730	140000	10000	0	0	0	0	62500	62500	0	0	0	0	
		2360	Dotacje celowe z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, udzielone w trybie art. 221 ustawy, na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego	140000	140000	0	0	0	140000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		3040	Nagrody o charakterze szczególnym niezaliczone do wynagrodzeń	10000	10000	0	0	0	0	10000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	36230	36230	36230	0	36230	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4300	Zakup usług pozostałych	500	500	500	0	500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		4430	Różne opłaty i składki	3000	3000	3000	0	3000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	58500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	58500	58500	0	0	0	0	
		6060	Wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych	4000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4000	4000	0	0	0	0	
	92695		Pozostała działalność	774147	16161	16161	0	16161	0	0	0	0	0	0	757986	757986	733986	0	0	0	
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	14661	14661	14661	0	14661	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

Dział	Rozdział	§	Nazwa	Plan	Z tego:										Wydatki majątkowe	z tego:		
					Wydatki bieżące	z tego:			dotacje na zadania bieżące	Świadczenia na rzecz osób fizycznych;	wydatki na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 12	wyплаты z tytułu poręczeń i gwarancji	obsługa długu	Inwestycje i zakupy inwestycyjne		w tym:		zakup i objęcie akcji i udziałów oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego.
						wydatki jednostek budżetowych,	wynagrodzenia i składki od nich naliczane	wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań;								na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
		4300	Zakup usług pozostałych	1500	1500	1500	0	1500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	24000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	24000	24000	0	0
		6057	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	549000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	549000	549000	549000	0
		6059	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	184986	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	184986	184986	184986	0
Wydatki razem:				44040721	37086176	21615518	15624826	5990692	2991595	12433063	0	0	0	46000	6954545	6954545	733986	0

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Stanisław Wrona

Limity wydatków na wieloletnie przedsięwzięcia planowane do poniesienia w 2018 roku

w złotych

Lp.	Dział	Rozdz.	Nazwa przedsięwzięcia	Łączne nakłady finansowe	Planowane wydatki						Jednostka org. realizująca zadanie lub koordynująca program
					rok budżetowy 2017 (7+8+10+11)	w tym źródła finansowania					
						dochody własne jst	kredyty i pożyczki	w tym: kredyty i pożyczki zaciągnięte na realizację zadania pod refundację wydatków	dotacje i środki pochodzące z innych źr.*	środki wymienione w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 u.f.p.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
WYDATKI BIEŻĄCE											
1.	600	60016	Utrzymanie rezultatów projektu pn. Rozbudowa drogi w miejscowości Ruda ul. Duża (2011-2020)	10 000	1 000	1 000	-	-	-	-	Urząd Gminy w Brodach
2.	600	60016	Zimowe utrzymanie dróg	120 000	100 000	100 000					
			razem dział 600	130 000	101 000	101 000	-	-	-	-	
3.	630	63003	Utrzymanie rezultatów projektu pn. Utworzenie strefy rekreacji i czynnego wypoczynku nad zalewem w Rudzie (2014-2020)	7 000	1 000	1 000	-	-	-	-	Urząd Gminy w Brodach
4.	630	63095	Utrzymanie rezultatów projektu pn. Utworzenie strefy czynnego wypoczynku i biwakowania przy "oczku wodnym" w Brodach (2014-2020)	7 000	1 000	1 000	-	-	-	-	Urząd Gminy w Brodach
			razem dział 630	14 000	2 000	2 000					

Załącznik nr 3
do Uchwały Nr XLII/1004/2017
Rady Gminy Brody
z dnia 29 grudnia 2017r.

5.	710	71004	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części gminy Brody w obrębie Brody i Krynki	120 000	70 000	70 000	-	-	-	-	Urząd Gminy w Brodach
6.	710	71004	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego (realizacja wniosku z miejscowości Adamów, Dziurów i Ruda)	120 000	70 000	70 000	-	-	-	-	Urząd Gminy w Brodach
7.	710	71004	Opracowanie zmian studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brody	100 000	5 000	5 000	-	-	-	-	Urząd Gminy w Brodach
			razem dział 710	340 000	145 000	145 000	-	-	-	-	
8.	720	72095	Utrzymanie rezultatów projektu pn. E - świętokrzyskie Rozbudowa Infrastruktury Informatycznej JST (2016-2020)	5 000	1 000	1 000	-	-	-	-	Urząd Gminy w Brodach
9.	720	72095	Utrzymanie rezultatów projektu pn. E - świętokrzyskie Budowa Systemu Informacji Przestrzennej Województwa Świętokrzyskiego (2016-2020)	5 000	1 000	1 000	-	-	-	-	Urząd Gminy w Brodach
			razem dział 720	10 000	2 000	2 000	-	-	-	-	
10.	754	75412	Utrzymanie rezultatów projektu- Zakup średniego samochodu specjalistycznego wozu strażackiego dla OSP Lubieja	5 000	1 000	1 000	-	-	-	-	Urząd Gminy w Brodach

Załącznik nr 3
do Uchwały Nr XIII/104/2017
Rady Gminy Brody
z dnia 29 grudnia 2017r.

			razem dział 754	5 000	1 000	1 000	-	-	-	-	-
11.	801	80104	Utrzymanie rezultatów projektu pn. Przyjazne Przedszkole w Lubieni	524 858,00	180 000	180 000	-	-	-	-	Urząd Gminy w Brodach
12.	801	80113	Dowóz uczniów do szkół	50 000,00	39 000	39 000	-	-	-	-	Urząd Gminy w Brodach
			razem dział 801	574 858,00	219 000,00	219 000,00	-	-	-	-	
13.	852	85219	Utrzymanie rezultatów projektu pn. "Aktywność szansą na lepsze jutro - rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji w gminie Brody (2014-2020)	7 000	1 000	1 000	-	-	-	-	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brodach
			razem dział 852	7 000	1 000	1 000	-	-	-	-	
14.	853	85395	Utrzymanie rezultatów projektu pn. Indywidualizacja nauczania w Gminie Brody (2014-2020)	7 000	1 000	1 000	-	-	-	-	Urząd Gminy w Brodach
			razem dział 853	7 000	1 000	1 000	-	-	-	-	
15.	900	90015	Oświetlanie ulic, placów i dróg	144 000	111 000	111 000	-	-	-	-	Urząd Gminy w Brodach
16.	900	90095	Utrzymanie rezultatów projektu pn. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej przy Ośrodku Zdrowia w Brodach z/s w Krynkach (2014-2020)	7 000	1 000	1 000	-	-	-	-	Urząd Gminy w Brodach
17.	900	90095	Utrzymanie rezultatów projektu pn. Utworzenie strefy rekreacji i sportu dla dzieci i młodzieży w miejscowości Słyków, Lipie, Lubieni, Krynki i Brody (2014-2020)	7 000	1 000	1 000	-	-	-	-	Urząd Gminy w Brodach
			razem dział 900	158 000	113 000	113 000	-	-	-	-	-

Załącznik nr 3
do Uchwały Nr 111/104/2017
Rady Gminy Brody
z dnia 29 grudnia 2017r.

18.	921	92109	Utrzymanie rezultatów projektu pn. "Utworzenie świetlicy wiejskiej w Krynkach (2011-2018)	8 000	1 000	1 000	-	-	-	-	Urząd Gminy w Brodach
			razem dział 921	8 000	1 000	1 000	-	-	-	-	-
19.	926	92601	Utrzymanie rezultatów projektu pn. "Budowa boiska wielofunkcyjnego o nawierzchni z trawy syntetycznej w Brodach (2015-2020)	6 000	1 000	1 000	-	-	-	-	Urząd Gminy w Brodach
20.	926	92601	Utrzymanie rezultatów projektu pn. "Budowa boiska wielofunkcyjnego o nawierzchni z trawy syntetycznej w Krynkach (2016-2020)	7 000	1 000	1 000	-	-	-	-	Urząd Gminy w Brodach
			razem dział 926	13 000	2 000	2 000	-	-	-	-	
Razem wydatki bieżące				1 266 858,00	588 000,00	588 000,00	-	-	-	-	-
WYDATKI MAJĄTKOWE											
I.			Ochrona środowiska i edukacja								
I.1	010	01010	Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Lubienia, Gmina Brody	12 023 097	1 575 000	-	1 575 000	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
I.2	010	01010	Rozbudowa oczyszczalni ścieków w m. Krynki, Gmina Brody	10 000 000	1 200 000	-	1 200 000	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach

Załącznik nr 3
do Uchwały Nr XIII/104/2017
Rady Gminy Brody
z dnia 29 grudnia 2017r.

III.1	630	63003	Budowa węzła turystycznego przy ul. Kościelnej w m. Krynki I etap	390 000	100 000	-	100 000	-	A. B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
			razem dział 630	390 000	100 000	-	100 000	-	-	-	-
IV.			Przedszkola								
IV.1	801	80104	Przebudowa pomieszczeń w ZSP w Krynkach na przedszkole-etap II	100 000	50 000	50 000	-	-	A. B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
			razem dział 800	100 000	50 000	50 000	-	-	-	-	-
V.			Kultura fizyczna								
V.1	926	92695	Kompleksowa poprawa dostępu do infrastruktury sportowej w sołectwie Adamów i Ruda oraz wyposażenie pracowni naukowych w placówkach oświatowych na terenie Gminy Brody	1 130 286	733 986	-	184 986	-	A. B. C. D.	549 000	Urząd Gminy w Brodach
			razem dział 926	1 130 286	733 986	-	184 986	-	-	549 000	
Razem wydatki majątkowe				27 676 269	5 364 486	195 500	4 619 986	-	-	549 000	-
Ogółem wydatki na przedsięwzięcia				28 943 127	5 952 486	783 500	4 619 986			549 000	-

* Wybrać odpowiednie oznaczenie źródła finansowania:

- A. Dotacje i środki z budżetu państwa (np. od wojewody, MEN, UKFiS, ...)
- B. Środki i dotacje otrzymane od innych jst oraz innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych
- C. Inne źródła
- D. Inne źródła

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Sławomir Wrona

Zadania inwestycyjne roczne w 2018 r.

w złotych

Lp.	Dział	Rozdz.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Planowane wydatki				Jednostka org. realizująca zadanie lub koordynująca program		
				rok budżetowy 2018 (6+7+9+10)	w tym źródła finansowania					
					dochody własne jst	kredyty i pożyczki	dotacje i środki pochodzące z innych źr.*		środki wymienione w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 u.f.p.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	600	60011	Budowa odwodnienia wzdłuż drogi krajowej nr 42 w m. Słyków przy ul.Świętokrzyskiej	150 000	-	75 000	A. - B.75 000 C. D.	-	-	Urząd Gminy w Brodach
2.	600	60014	Przebudowa drogi powiatowej nr 0626 T polegającej na budowie chodnika przy ul. Sportowej	48 000	24 000	-	A. B. 24 000 C. D.	-	-	Urząd Gminy w Brodach
3.	600	60016	Budowa ciągu pieszego wzdłuż wschodniej strony działki szkolnej celem ułatwienia dojścia do przystanku autobusowego w sołectwie Dziurów	33 515	33 515	-	A. - B. C. D.	-	-	Urząd Gminy w Brodach
4.	600	60016	Budowa ciągu pieszo jezdnego na granicy sołectwa Kuczów i Gminy Starachowice(Projekt Techniczny, wykup gruntów i realizacja)	210 000	-	210 000	A. - B. C. D.	-	-	Urząd Gminy w Brodach
5.	600	60016	Projekt budowlany przebudowy drogi ul.Polna w Brodach	4 000	4 000	-	A. - B. C. D.	-	-	Urząd Gminy w Brodach
6.	600	60016	Przebudowa ul. Spokojnej w m. Dziurów	48 000	-	48 000	A. - B. C. D.	-	-	Urząd Gminy w Brodach
7.	600	60016	Projekt techniczny budowy ul. Łąkowej w m. Młynek	10 000	10 000	-	A. B. C. D.	-	-	Urząd Gminy w Brodach

Załącznik nr 4
do Uchwały Nr XIII/1104/12017
Rady Gminy Brody
z dnia 29 grudnia 2017r.

8.	600	60017	Przebudowa ul. Krótkiej w Stawie Kunowskim	80 000	40 000		A. 40 000 B. 40 000 C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
9.	600	60017	Przebudowa drogi dojazdowej do pól w m. Kuczów	166 000	-	83 000	A. - B. 83 000 C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
10.	600	60095	Zwiększenie bezpieczeństwa poprzez postawienie wiaty przystankowej w sołectwie Brody	6 000	6 000	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
11.	600	60095	Zakup trzech sztuk wiat przystankowych w sołectwie Krynki	15 000	15 000	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
12.	600	60095	Postawienie dwóch wiat przystankowych przy ul. Iżeckiej oraz ul. Henryk w sołectwie Lubieni	10 000	10 000	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
			razem dział 600	780 515	142 515	416 000	222 000	-	-
13.	630	63095	Utworzenie miejsca informacyjno-wypoczynkowego z utwardzonym terenem w sołectwie Budy Brodzkie	8 500	8 500	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
14.	630	63095	Doposażenie wiejskiego centrum rekreacji i wypoczynku czynnego nad zalewem w Stykówwie-Zestaw zabawowy -FS	12 273	12 273	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
			razem dział 630	20 773	20 773	-	-	-	-
15.	700	70005	Budowa wiaty przy PSP w Adamowie wraz z miejscem ogniskowym-FS	14 500	14 500	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach

Załącznik nr 4
do Uchwały Nr XIII/1104/2017
Rady Gminy Brody
z dnia 29 grudnia 2017r.

16.	700	70005	Wykonanie wiaty drewnianej wraz ze stołem i ławkami w sołectwie Bór Kunowski	11 708	11 708	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
17.	700	70005	Uregulowanie spraw własności z Poczta Polska(dot.lokalu w budynku b UG zgodnie z ostatnią ofertą)	50 000	2 000	48 000	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
			razem dział 700	76 208	28 208	48 000	-	-	-
18.	801	80101	Doposażenie ZS-P w Rudzie -Zakup panelni elektrycznej -FS	6 500	6 500	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
19.	801	80104	Adaptacja pomieszczeń w budynku ZSP w Rudzie na cele przedszkola	50 000	50 000	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
			razem dział 800	56 500	56 500	-	-	-	-
20.	900	90015	Doświetlenie ulic Spokojnej i Akacyjnej w sołectwie Brody	11 015	11 015	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
21.	900	90015	Wykonanie projektu oświetlenia drogi w sołectwie Przymiarki	9 000	9 000	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
22.	900	90015	Budowa oświetlenia ulicznego od ul. Podwałę w m. Staw Kunowski do DK nr 9 w m. Rudnik	96 014	-	96 014	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
23.	900	90015	Wykonanie projektów technicznych budowy oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Brody	20 000	-	20 000	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
			razem dział 900	136 029	20 015	116 014	-	-	-

Załącznik nr 4
do Uchwały Nr XIII/1104/2017
Rady Gminy Brody
z dnia 29 grudnia 2017r.

24.	921	92109	Wykonanie projektu adaptacji istniejącego budynku pod potrzeby wiejskie – świetlice w sołectwie Jabłonna	8 534	8 534	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
			razem dział 921	8 534	8 534	-	-	-	-
25.	926	92605	Wykonanie nawierzchni sportowej, wyposażenie placu na terenie Świetlicy w Kuczowie przy ul. Wysokiej FS	25 800	25 800	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
26.	926	92605	Wyposażenie placu zabaw (huśtawki, zjeżdżalnia, ławeczki) w sołectwie Mlynek	26 700	26 700	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
27.	926	92605	Doposażenie placu zabaw przy ZPO w Stykowie-FS Styków	6 000	6 000	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
28.	926	92605	Stół do ping ponga zewnętrznego w sołectwie Kuczów	4 000	4 000	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
29.	926	92695	Zagospodarowanie terenu wokół wiat w sołectwie Lipie	12 000	12 000	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
30.	926	92695	Zagospodarowanie działki nr 91 w sołectwie Rudnik - budowa ogrodzenia	6 000	6 000	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
31.	926	92695	Zagospodarowanie terenu przy siłowni zewnętrznej - wykonanie nawierzchni FS Staw Kunowski	6 000	6 000	-	A. - B. C. D.	-	Urząd Gminy w Brodach
			razem dział 926	86 500	86 500	-	-	-	-
Ogółem				1 165 059	363 045	580 014	222 000	-	-

* Wybrać odpowiednie oznaczenie źródła finansowania:

A. Dotacje i środki z budżetu państwa (np. od wojewody, MEN, UKFIS, ...)

B. Środki i dotacje otrzymane od Innych Jst oraz innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych

C. Inne źródła

D. Inne źródła

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Stanisław Wrona

RADA GMINY
BRODY

Załącznik Nr 5 do Uchwały Nr XIII /104 /2017 Rady Gminy Brody z dnia 29 grudnia 2017r.

Przychody i rozchody budżetu w 2018r.

w złotych

Lp.	Treść	Klasyfikacja §	Kwota
1	2	3	4
Przychody ogółem:			6 365 128,00
1	Przychody ze sprzedaży innych papierów wartościowych	931	2 500 000,00
2	Wolne środki, o których mowa w art. 217 ust.2 pkt 6 ustawy	950	565 128,00
3	Przychody z zaciągniętych pożyczek i kredytów na rynku krajowym	952	3 300 000,00
Rozchody ogółem:			600 000,00
1	Wykup innych papierów wartościowych	982	600 000,00

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Stanisław Wrona

Załącznik Nr 6a do Uchwały Nr XIII/1104/2017 Rady Gminy Brody z dnia 29 grudnia 2017r.

DOCHODY ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ ZADAŃ Z ZAKRESU ADMINISTRACJI RZĄDOWEJ I INNYCH ZADAŃ ZLECONYCH ODREBNYMI USTAWAMI NA 2018 ROK

Dział	Rozdział	Paragraf	Po zmianie
750		Administracja publiczna	78 621,00
	75011	Urzędy wojewódzkie	78 621,00
		2010 Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami	78 621,00
751		Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	2 280,00
	75101	Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa	2 280,00
		2010 Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami	2 280,00
852		Pomoc społeczna	38 762,00
	85213	Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej.	38 762,00
		2010 Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami	38 762,00
855		Rodzina	11 175 692,00
	85501	Świadczenie wychowawcze	6 802 251,00
		2060 Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej zlecone gminom (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym), związane z realizacją świadczenia wychowawczego stanowiącego pomoc państwa w wychowywaniu dzieci	6 802 251,00
	85502	Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	4 373 441,00
		2010 Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami	4 373 441,00
Razem:			11 295 355,00

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Stanisław Wrana

WYDATKI ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ ZADAŃ Z ZAKRESU ADMINISTRACJI RZĄDOWEJ I INNYCH ZADAŃ ZLECONYCH ODREBNYMI USTAWAMI NA 2018 ROK

Dział	Rozdział	Paragraf	Po zmianie
750			Administracja publiczna
	75011		78 621,00
			Urzędy wojewódzkie
		4010	64 169,00
		4110	9 689,00
		4120	1 381,00
		4210	1 100,00
		4260	1 100,00
		4300	942,00
		4360	240,00
751			Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa
	75101		2 280,00
			Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa
		4010	1 500,00
		4110	258,00
		4120	37,00
		4210	485,00
852			Pomoc społeczna
	85213		38 762,00
			Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej.
		4130	38 762,00
			Składki na ubezpieczenie zdrowotne
855			Rodzina
	85501		11 175 692,00
			Świadczenie wychowawcze
		3110	6 802 251,00
			Świadczenia społeczne
		4010	61 600,00
			Wynagrodzenia osobowe pracowników
		4040	2 370,00
			Dodatkowe wynagrodzenie roczne
		4110	12 670,00
			Składki na ubezpieczenia społeczne
		4120	1 568,00
			Składki na Fundusz Pracy
		4170	3 600,00
			Wynagrodzenia bezosobowe
		4210	8 053,00
			Zakup materiałów i wyposażenia

	4280	Zakup usług zdrowotnych	300,00
	4300	Zakup usług pozostałych	6 000,00
	4410	Podróże służbowe krajowe	500,00
	4440	Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	2 372,00
	4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	3 000,00
85502		Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	4 373 441,00
	3110	Świadczenia społeczne	4 019 204,00
	4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	95 557,00
	4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	6 289,00
	4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	240 572,00
	4120	Składki na Fundusz Pracy	2 496,00
	4170	Wynagrodzenia bezosobowe	2 040,00
	4210	Zakup materiałów i wyposażenia	476,00
	4280	Zakup usług zdrowotnych	200,00
	4300	Zakup usług pozostałych	2 000,00
	4410	Podróże służbowe krajowe	100,00
	4440	Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	3 557,00
	4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	950,00

Razem: 11 295 355,00

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Stanisław Wrona

RADA GMINY
BRODY

Dochody i wydatki związane z realizacją zadań na podstawie porozumień z organami administracji rządowej w
2018 r.

w złotych

Dział	Rozdział	§	Dotacje ogółem	Wydatki ogółem	z tego:				
					Wydatki bieżące	w tym:			Wydatki majątkowe
						wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń	dotacje	pozostałe	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
710	71035	2020	1 500	1 500	1 500	-	-	1 500	-
Ogółem				1 500	1 500	-	-	1 500	-

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Stanisław Wrana

z dnia 29 grudnia 2017r.

Dochody i wydatki związane z realizacją zadań realizowanych na podstawie porozumień (umów) między jednostkami samorządu terytorialnego w 2018 r.

w złotych

Nazwa zadania	Dział	Rozdział	Dochody ogółem	§	Wydatki ogółem	§	z tego:												
							Wydatki bieżące	z tego:					Wydatki majątkowe	z tego:					
								Wydatki jednostek		Dotacje na zadania bieżące	Świadczenia na rzecz osób fizycznych	Wydatki na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3		Wydatki na obsługę długu (odsetki)	Wydatki z tytułu poręczeń i gwarancji	inwestycje i zakupy inwestycyjne	w tym:		zakup i objęcie akcji i udziałów
wynagrodzenia i składki od nich naliczane	wydatki związane z realizacją statutowych zadań	inwestycje i zakupy inwestycyjne	wydatki na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	zakup i objęcie akcji i udziałów	wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego														
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
I. Dochody i wydatki związane z realizacją zadań realizowanych wspólnie z innymi jednostkami samorządu terytorialnego			99 000		198 000										198 000	198 000			
Budowa odwodnienia wzdłuż drogi krajowej nr 42 w m. Styków przy ul. Świątokrzyskiej	600	60011	75 000	6630	150 000	6050									150 000	150 000			

Przebudowa drogi powiatowej nr 0626 T polegającej na budowie chodnika przy ul. Sportowej.	600	60014	24 000	6620	48 000	6050												48 000	48 000
II. Dochody i wydatki związane z realizacją zadań przejętych przez Gminę do realizacji w drodze umowy lub porozumienia																			
III. Dochody i wydatki związane z pomocą rzeczową lub finansową realizowaną na podstawie porozumień między j.s.t.			123 000		2 231 000													2 231 000	2 231 000
Przebudowa drogi powiatowej nr 0615 T Adamów przez wieś	600	60014			425 000	6300												425 000	425 000
Rozbudowa drogi powiatowej nr 0625 T Krynki-Brody-Etap II	600	60014			1 560 000	6300												1 560 000	1 560 000

Przebudowa drogi dojazdowej do pól w m. Kuczów	600	60017	83 000	6630	166 000	6050											166 000	166 000				
Przebudowa ul. Krótkiej w Stawie Kunowskim	600	60017	40 000	6630	80 000	6050												80 000	80 000			
Ogółem			222 000		2 429 000													2 429 000	2 429 000			

PRZEWODNICZĄCY
 Rady Gminy Brody
Stanisław Wrona
 Stanisław Wrona

RADA GMINY
BRODY

Załącznik Nr 9 do Uchwały Nr XIII/104/2017 Rady Gminy Brody z dnia 29 grudnia 2017r.
Plan przychodów i kosztów Zakładu Budżetowego na 2018 rok

			Stan środków obrotowych na początek roku	
010			Rolnictwo i łowiectwo	80 000,00
	01010		Infrastruktura wodociągowa i sanitacyjna wsi	80 000,00
			Stan środków obrotowych na koniec roku	
010			Rolnictwo i łowiectwo	80 000,00
	01010		Infrastruktura wodociągowa i sanitacyjna wsi	80 000,00
			Przychody	4 185 640,00
010			Rolnictwo i łowiectwo	2 985 300,00
	01010		Infrastruktura wodociągowa i sanitacyjna wsi	2 985 300,00
400			Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	291 240,00
	40002		Dostarczanie wody	291 240,00
900			Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	909 100,00
	90095		Pozostała działalność	909 100,00
			Koszty	4 185 640,00
010			Rolnictwo i łowiectwo	2 985 300,00
	01010		Infrastruktura wodociągowa i sanitacyjna wsi	2 985 300,00
400			Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	291 240,00
	40002		Dostarczanie wody	291 240,00
900			Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	909 100,00
	90095		Pozostała działalność	909 100,00

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Stanisław Wrona

RADA GMINY
BRODYPlan dochodów gromadzonych na wydzielonym rachunku jednostki budżetowej i
wydatki nimi finansowane w 2018r.

w złotych

Lp.	Wyszczególnienie	Dział	Rozdział	Stan środków obrotowych na początek roku	Dochody	Wydatki	Stan środków obrotowych na koniec roku
1	2	3	4	4	5	7	9
1.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Adamowie	801	80101	-	8 000	8 000	-
2.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Brodach	801	80101	-	6 000	6 000	-
3.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Dziurowie	801	80101	-	16 000	16 000	-
4.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Krynkach	801	80101	-	10 000	10 000	-
5.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Lipiu	801	80101	-	8 000	8 000	-
6.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Lubieni	801	80101	-	18 000	18 000	-
7.	Zespół Placówek Oświatowych w Stykowie	801	80101	-	34 000	34 000	-
8.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Rudzie	801	80101	-	18 000	18 000	-
	Razem rozdział 80101	-	-	-	118 000	118 000	-
9.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Adamowie	801	80103	-	2 000	2 000	-
10.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Brodach	801	80103	-	10 000	10 000	-
11.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Dziurowie	801	80103	-	14 000	14 000	-
12.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Krynkach	801	80103	-	4 000	4 000	-
13.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Lipiu	801	80103	-	2 000	2 000	-
14.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Lubieni	801	80103	-	2 000	2 000	-
15.	Zespół Placówek Oświatowych w Stykowie	801	80103	-	6 000	6 000	-
16.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Rudzie	801	80103	-	7 000	7 000	-
	Razem rozdział 80103			-	47 000	47 000	-
17.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Krynkach	801	80104	-	6 000	6 000	-

Załącznik nr 10 do Uchwały Nr XIII 1104 /2017 Rady Gminy Brody z dnia 29 grudnia 2017r.

18.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Lubieni	801	80104	-	25 000	25 000	-
19.	Zespół Placówek Oświatowych w Stykowie	801	80104	-	20 000	20 000	-
20.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Rudzie	801	80104	-	6 000	6 000	-
	Razem rozdział 80104	-	-	-	57 000	57 000	-
21.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Krynkach	801	80110	-	10 000	10 000	-
22.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Rudzie	801	80110	-	75 000	75 000	-
	Razem rozdział 80110	-	-	-	85 000	85 000	-
	Ogółem	-	-	-	307 000	307 000	-

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Stanisław Wrona

Dotacje przedmiotowe w 2018 r.

w złotych

Lp.	Dział	Rozdział	§	Nazwa jednostki otrzymującej dotację	Zakres	Ogółem kwota dotacji
1	2	3		4	5	6
				Dotacje dla jednostek sektora finansów publicznych		
1.	010	01010	2650	Zakład Gospodarki Komunalnej w Brodach ul. Staszica 3 27-230 Brody	dopłata 2,82 do 1 m ³ ścieków płynnych bytowych	410 000
Ogółem						410 000

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Stanisław Wrona

Dotacje podmiotowe w 2018 r.

w złotych

Lp.	Dział	Rozdział	§	Nazwa instytucji	Kwota dotacji	Przeznaczenie dotacji
1	2	3	4	5	6	7
				Dotacje dla jednostek spoza sektora finansów publicznych - JEDNOSTKI OŚWIATOWE		
1.	801	80101	2590	Stowarzyszenie na rzecz EKO Rozwoju Wsi RUDNIK ul. Ostrowiecka 42	310 918	Finansowanie zadań publicznej szkoły podstawowej w Rudniku Kl. I - VI
2.	801	80101	2590	Stowarzyszenie Oświatowe Nowa Szkoła w STAWIE KUNOWSKIM Ul. Szkolna 6	950 270	Finansowanie zadań publicznej szkoły podstawowej w Stawie Kunowskim Kl. I - VI
				razem rozdział 80101	1 261 188	
3.	801	80103	2590	Stowarzyszenie na rzecz EKO Rozwoju Wsi RUDNIK ul. Ostrowiecka 42	56 077	Finansowanie zadań oddziału przedszkolnego w publicznej szkole podstawowej w Rudniku
4.	801	80103	290	Stowarzyszenie Oświatowe Nowa Szkoła w STAWIE KUNOWSKIM Ul. Szkolna 6	81 000	Finansowanie zadań oddziału przedszkolnego w publicznej szkole podstawowej w Stawie Kunowskim
				razem rozdział 80103	137 077	
5.	801	80104	2540	Stowarzyszenie Oświatowe Nowa Szkoła w STAWIE KUNOWSKIM Ul. Szkolna 6	135 939	Dofinansowanie niepublicznego przedszkola w Stawie Kunowskim
				razem rozdział 80104	135 939	
6.	801	80150	2590	Stowarzyszenie na rzecz EKO Rozwoju Wsi RUDNIK ul. Ostrowiecka 42	26 348	Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci w publicznej szkole podstawowej w Rudniku
7.	801	80150	2590	Stowarzyszenie Oświatowe Nowa Szkoła w STAWIE KUNOWSKIM Ul. Szkolna 6	76 043	Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci w publicznej szkole podstawowej w Stawie Kunowskim

Załącznik nr 12 do Uchwały NrXIV 1004/2017
Rady Gminy Brody
z dnia 29 grudnia 2017r.

				razem rozdział 80150	102 391	
				razem dział 801	1 636 595	
				Dotacje dla jednostek sektora finansów publicznych - INSTYTUCJE KULTURY		
8.	921	92109	2480	Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w BRODACH ul. Radomska 34	530 000	Pokrycie kosztów działalności Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Brodach (art..28 ust.2 i 3 pkt. 1 ustawy z dnia 25.10.1991r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (tj. Dz.U. z 2012r. poz.406. późn.zm.)
				razem rozdział 92109	530 000	
9.	921	92116	2480	Gminna Biblioteka Publiczna w BRODACH ul. Radomska 34	160 000	Pokrycie kosztów działalności Gminnej Biblioteki Publicznej w Brodach art..9 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 roku o bibliotekach (tj. Dz.U. z 2012r. poz.642 z późn.zm.)
				razem rozdział 92116	160 000	
				razem dział 921	690 000	
Ogółem					2 326 595	

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Stanisław Wrona

RADA GMINY
BRODY

Dotacje celowe w 2018 roku

w złotych

Lp.	Dział	Rozdział	§	Nazwa zadania	Jednostka otrzymująca dotację	Kwota dotacji
1	2	3	4	5	6	7
Dotacje celowe na wydatki bieżące						
Dotacje dla jednostek sektora finansów publicznych						
1.	851	85154	2800	Prowadzenie świetlic socjoterapeutycznych w Brodach, Stykowie, Kuczowie i Krynkach	Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Brodach ul. Radomska 34	90 000
				razem dotacje celowe na wydatki bieżące dla jednostek sektora finansów publicznych		90 000
Dotacje dla jednostek spoza sektora finansów publicznych						
2.	851	85154	2360	Zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi	Wyłoniony w drodze konkursu	18 000
3.	852	85295	2360	Zadania z zakresu pomocy społecznej	Wyłoniony w drodze konkursu	2 000
4.	854	85415	2360	Wsparcie edukacji młodzieży uzdolnionej.	Wyłoniony w drodze konkursu	2 000
5.	921	92105	2360	Zadania w zakresie kultury	Wyłoniony w drodze konkursu	3 000

Załącznik nr 13
do Uchwały Nr XIII/104/2017
Rady Gminy Brody
z dnia 29 grudnia 2017r.

6.	926	92605	2360	Zadania w zakresie upowszechniania kultury fizycznej	Wyłoniony w drodze konkursu	140 000
				Razem dotacje dla jednostek spoza sektora finansów publicznych		165 000
				Razem dotacje celowe na wydatki bieżące		255 000
Dotacje celowe na wydatki majątkowe						
Dotacje dla jednostek sektora finansów publicznych						
7.	600	60014	6300	Dofinansowanie zadania pn. Rozbudowa drogi powiatowej nr 0625 T Krynki-Brody-Etap II	Powiat Starachowicki	1 560 000
8.	600	60014	6300	Dofinansowanie zadania pn. Przebudowa drogi powiatowej nr 0615 T Adamów przez wieś	Powiat Starachowicki	425 000
				razem dotacje celowe na wydatki majątkowe dla jednostek sektora finansów publicznych		1 985 000
Razem dotacje celowe na wydatki majątkowe						1 985 000
				Ogółem dotacje celowe w 2018r.		2 240 000

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Stanisław Wrona

RADA GMINY
BRODY

UCHWAŁA NR ~~XXIII~~XIII/105/2017

RADY GMINY BRODY

z dnia 29 grudnia 2017 r.

w sprawie przyjęcia planu pracy Rady Gminy Brody na rok 2018

Na podstawie art.18 ust.2 pkt.15 oraz art. 20 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875 ze zm.) Rada Gminy Brody uchwała, co następuje:

§1.

Uchwała się Plan Pracy Rady Gminy Brody na 2018 rok stanowiący załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

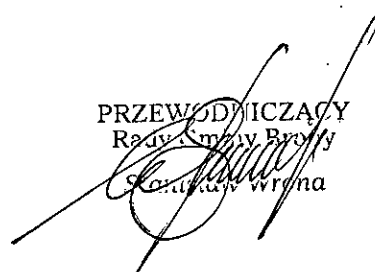
§2.

Wykonanie uchwały powierza się Przewodniczącemu Rady Gminy.

§3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Sławomir Dziura

~~ADWOKAT~~

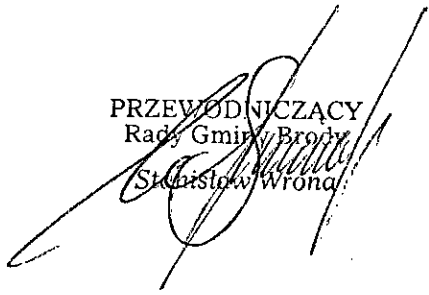
~~Sławomir Dziura~~

RADA GMINY
BRODY

Uzasadnienie

Rada Gminy jest najwyższym w gminie organem stanowiącym i kontrolnym. Obraduje na sesjach zwoływanych przez Przewodniczącego Rady Gminy w miarę potrzeb, nie rzadziej jednak jak raz na kwartał. Na sesjach w formie uchwał zapadają wiążące rozstrzygnięcia rady. W związku z powyższym zatwierdzenie planu pracy rady powinno nastąpić w formie uchwały.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Stachów/Wrona

Plan pracy Rady Gminy Brody na 2018 roku

Lp.	Data	Tematyka	Jednostka opracowująca materiał	Komisje opiniujące	Prowadzący sesje
1.	Styczeń 2018r.	1. Informacja o udzielonych ulgach wynikających z Uchwały Nr XLVIII/293/2014 za 2017 rok. 2. Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za 2017 rok 3. Sprawozdanie z planu pracy stałych Komisji Rady Gminy za 2017 rok 4. Sprawy bieżące gminy.	Wójt Gminy Brody -,- Przewodniczący Komisji	Komisje Rady Gminy	Przewodniczący Rady Gminy
2.	Luty 2018r.	1. Informacja Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej n/t działalności w roku 2017 oraz zamierzeń na rok 2018. 2. Informacja Wójta Gminy n/t zamierzeń co do dalszego funkcjonowania oświaty oraz organizacji roku szkolnego 2018/19 w Gminie Brody 3. Sprawy bieżące gminy.	Dyrektor CKiAL w Brodach Wójt Gminy Brody	Komisje Rady Gminy	Przewodniczący Rady Gminy
3.	Marzec 2018r.	1. Informacja Zakładu Gospodarki Komunalnej w Brodach o działalności w roku 2017 oraz zamierzeniach na rok 2018 2. Informacja o funkcjonowaniu systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.	Kier. ZGK w Brodach Wójt Gminy Brody	Komisje Rady Gminy	Przewodniczący Rady Gminy

		3.Sprawy bieżące gminy			
4.	Kwiecień 2018r.	1 Informacja o działalności Komendy Powiatowej Straży Pożarnej w Starachowicach oraz jednostek OSP w Gminie BRODY. 2.Informacja o działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brodach za 2017 r i zamierzeniach na 2018 r 3.Sprawy bieżące gminy	Komenda Powiatowa PSP i jednostki OSP z Gminy Brody Kierownik GOPS	Komisje Rady Gminy	Przewodniczący Rady Gminy
5.	Maj 2018r.	1. Gospodarka mieniem gminy –stan aktualny- zamierzenia na 2018 r. 2.Ocena realizacji zadań społeczno-gospodarczych i budżetu gminy za 2017 rok . 3.Udzielenie absolutorium dla Wójta Gminy. 4.Sprawy bieżące gminy	Wójt Gminy Brody -,- Rada Gminy Brody	Komisje Rady Gminy	Przewodniczący Rady Gminy
6	Czerwiec 2018r.	1.Informacja o zaawansowaniu planowanych na 2018 rok zadań inwestycyjnych 2.Informacja z realizacji Gminnego Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi w 2017 roku. 3.Informacja o działalności Gminnych Stowarzyszeń: „Rodzina”, „Kamienna”, „ LKB Rudnik” 4.Sprawy bieżące gminy.	Wójt Gminy Brody -,- Stowarzyszenia	Komisje Rady Gminy Komisje Rady Gminy	Przewodniczący Rady Gminy Przewodniczący Rady Gminy
7	Sierpień 2018	1.Sprawozdanie z realizacji budżetu gminy za I półrocze 2018 roku	Wójt Gminy Brody	Komisje Rady Gminy	Przewodniczący Rady Gminy

		2. Informacja o przygotowaniu placówek oświatowych w Gminie Brody do roku szkolnego 2018/19 i sytuacja finansowa oświaty po I półroczu 2018 roku 3. Sprawy bieżące gminy	Dyrektor CUW		
8	Wrzesień 2018 rok	1. Informacja o stanie bezpieczeństwa publicznego w Gminie i powiecie Starachowickim 2. Informacja n/t zagospodarowania i czystości wokół zbiornika wodnego w Brodach 3. Sprawy bieżące gminy	Komisariat Policji w Brodach Wójt Gminy Brody	Komisje Rady Gminy	Przewodniczący Rady Gminy
9	Październik 2018 rok	1. Podsumowanie działalności samorządu Gminy Brody w kadencji 2014-2018 2. Informacja Przewodniczącego Rady o zbiorczym zestawieniu oświadczeń majątkowych radnych 3. Sprawozdanie Przewodniczącego Rady z realizacji planu pracy Rady w 2018 roku 4. Sprawozdanie Przewodniczącego Komisji Rewizyjnej z planu pracy za 2018 rok 5. Sprawy bieżące gminy.	Wójt Gminy Brody Przewodniczący Rady Gminy -,- Przewodniczący Komisji Rewizyjnej	Komisje Rady Gminy	Przewodniczący Rady Gminy
10	Listopad 2018 rok	1. Zapoznanie z założeniami zadań społeczno-gospodarczych i budżetu gminy za 2019 rok (zadania inwestycyjne, podatki) 2. Informacja o przygotowaniu jednostek gminy do okresu zimowego.	Wójt Gminy Brody -,-	Komisje Rady Gminy	Przewodniczący Rady Gminy

		3.Sprawy bieżące gminy.			
11	Grudzień 2018 rok	1.Ocena skuteczności działań gminy w zakresie ściągalności podatków w 2018 rok. 2.Uchwalenie budżetu Gminy Brody na rok 2019. 3.Zatwierdzenie planów pracy stałych komisji Rady Gminy i planu pracy Rady Gminy Brody na 2019 rok 4.Sprawy bieżące gminy.	Wójt Gminy Brody	Komisje Rady Gminy	Przewodniczący Rady Gminy

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Sławomir Wjona

RADY GMINY BRODY

z dnia 29 grudnia 2017 r.

w sprawie zatwierdzenia planów pracy stałych komisji Rady Gminy Brody na rok 2018

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 oraz art. 21 ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875 ze zm.) Rada Gminy Brody uchwala, co następuje:

§1.

Zatwierdza się plany pracy stałych komisji Rady Gminy Brody na 2018 rok:

1. Komisji Rewizyjnej wg załącznika Nr 1
2. Komisji Rozwoju Gospodarczego i Finansów wg załącznika Nr 2
3. Komisji Oświaty, Kultury, Zdrowia i Bezpieczeństwa wg załącznika Nr 3

§2.

Wykonanie uchwały powierza się Przewodniczącym Komisji.

§3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Sławomir Dziura

ADWOKAT

Sławomir Dziura

Uzasadnienie

Komisje podlegają radzie gminy i przedkładają jej plany pracy oraz sprawozdania z działalności. Rada gminy jest najwyższym w gminie organem stanowiącym i kontrolnym, któremu podlegają wszystkie pozostałe organy w tym także wewnętrzne organy rady, łącznie z Komisją Rewizyjną. Wobec powyższego podjęcie uchwały dotyczącej zatwierdzenia planu pracy Komisji Rewizyjnej i innych Komisji Rady jest zasadne.

WICEPRZEWODNICZĄCA
RADY GMINY W BRODACH

Ewa Fogiel

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY BRODY
Sławomir Wrona

Plan pracy

Komisji Rewizyjnej Rady Gminy Brody na 2018 roku

Styczeń

1. Ocena pozyskiwania środków zewnętrznych przez Gminę Brody na 2018 rok
2. Sprawy zlecone przez Radę Gminy.

Luty

1. Ocena systemu odśnieżania i zimowego utrzymywania dróg w Gminie Brody
2. Sprawy zlecone przez Radę Gminy.

Marzec

1. Kontrola działalności Zakładu Gospodarki Komunalnej w 2017 roku
2. Sprawy zlecone przez Radę Gminy.

Kwiecień

1. Kontrola obrzeży Zalewu Brodzkiego pod względem czystości akwenu.
2. Sprawy zlecone przez Radę Gminy.

Maj

1. Wypracowanie opinii w sprawie wykonania budżetu za 2017 rok i sporządzenie wniosku o udzielenie absolutorium dla Wójta Gminy.
2. Sprawy zlecone przez Radę Gminy.

Czerwiec

1. Ocena realizacji planowanych inwestycji w Gminie Brody
2. Sprawy zlecone przez Radę Gminy.

Lipiec

1. Sprawy zlecone przez Radę Gminy.

Sierpień

1. Kontrola wybranych obiektów szkolnych pod względem przygotowania do rozpoczęcia roku szkolnego 2018/19
2. Sprawy zlecone przez Radę Gminy.

Wrzesień

1. Ocena funkcjonowania systemu zbiórki odpadów komunalnych po I półroczu 2018 roku.
2. Sprawy zlecone przez Radę Gminy.

Październik

1. Ocena wybranych inwestycji wykonanych w ramach Funduszu Sołeckiego
2. Sprawy zlecone przez Radę Gminy.

Listopad

1. Przygotowanie do zimowego utrzymania dróg w Gminie Brody na sezon 2018/2019
2. Sprawy zlecone przez Radę Gminy.

Grudzień

1. Ustalenie planu pracy Komisji Rewizyjnej na 2019 rok
2. Sprawy zlecone przez Radę Gminy.

Komisja zastrzega sobie prawo wprowadzenia zmian w planie pracy w zależności od potrzeb.

Podpisy Komisji:

1 *Sarna*

2 *[Signature]*

3 *[Signature]*

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
[Signature]
Stanisław Wrona

**Plan pracy
Komisji Rozwoju Gospodarczego i Budżetu
na 2018 rok**

Styczeń 2018r.

1. Informacja o udzielonych ulgach wynikających z Uchwały Nr XLVIII/293/14 za 2017 rok
2. Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za 2017 rok
3. Sprawozdanie z planu pracy stałych komisji Rady Gminy za 2017 rok
4. Sprawy bieżące gminy.

Luty 2018 rok

1. Informacja Wójta Gminy n/t zamierzeń co do dalszego funkcjonowania oświaty oraz organizacji roku szkolnego 2018/2019 w Gminie Brody
2. Informacja Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej o działalności w roku 2017 oraz zamierzeniach na rok 2018
3. Sprawy bieżące gminy

Marzec 2018 rok

1. Informacja Zakładu Gospodarki Komunalnej w Brodach o działalności w roku 2017 oraz zamierzeniach na 2018 rok
2. Informacja o funkcjonowaniu systemu gospodarowania odpadami komunalnymi
3. Sprawy bieżące gminy.

Kwiecień 2018 rok

1. Informacja o działalności Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Starachowicach oraz jednostek OSP w Gminie Brody
2. Informacja o działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brodach za 2017 rok i zamierzeniach na 2018 rok
3. Sprawy bieżące gminy.

Maj 2018 rok

1. Gospodarka mieniem gminnym- stan aktualny- zamierzenia na 2018 rok.
2. Ocena realizacji zadań społeczno-gospodarczych i budżetu gminy za 2017 rok
3. Udzielenie absolutorium dla Wójta Gminy.
4. Sprawy bieżące gminy.

Czerwiec 2018 rok

1. Informacja o zaawansowaniu planowanych na 2018 rok zadań inwestycyjnych.
2. Informacja z realizacji Gminnego Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi w 2017 roku
3. Informacja o działalności Gminnych Stowarzyszeń: „Rodzina”, „Kamienna”, „LKB Rudnik”
4. Sprawy bieżące gminy.

Lipiec 2018 rok

1. Komisja wyjazdowa- wykorzystanie środków unijnych na przykładzie wybranych miejscowości

Sierpień 2018 rok

1. Sprawozdanie z realizacji budżetu gminy za I półrocze 2018 roku
2. Informacja o przygotowaniu placówek oświatowych w Gminie Brody do roku szkolnego 2018/19 i sytuacja finansowa oświaty po I półroczu 2018 roku
3. Sprawy bieżące gminy.

Wrzesień 2018 rok

1. Informacja o stanie bezpieczeństwa publicznego w Gminie i powiecie Starachowickim
2. Informacja n/t zagospodarowania i czystości wokół zbiornika wodnego w Brodach
3. Sprawy bieżące gminy.

Październik 2018 rok

1. Podsumowanie działalności samorządu Gminy Brody w kadencji 2014-2018
2. Sprawozdanie Przewodniczącego Komisji Rewizyjnej z planów kontroli w 2018 roku
3. Sprawy bieżące gminy.

Listopad 2018 rok

1. Zapoznanie z założeniami zadań społeczno-gospodarczych i budżetu gminy za 2019 rok (zadania inwestycyjne, podatki)
2. Informacja o przygotowaniu jednostek gminy do okresu zimowego.
3. Sprawy bieżące gminy.

Grudzień 2018 rok

1. Ocena skuteczności działań gminy w zakresie ściągalności podatków w 2018 rok.
2. Uchwalenie budżetu Gminy Brody na rok 2019.
3. Ustalenie planów pracy stałych komisji Rady Gminy na 2019 rok
4. Sprawy bieżące gminy.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Stanisław Wrona

**Plan pracy
Komisji Oświaty, Kultury, Zdrowia i Bezpieczeństwa
na 2018 rok**

Styczeń 2018r.

1. Informacja o udzielonych ulgach wynikających z Uchwały Nr XLVIII/293/14 za 2017 rok
2. Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za 2017 rok
3. Sprawozdanie z planu pracy stałych komisji Rady Gminy za 2017 rok
4. Sprawy bieżące gminy.

Luty 2018 rok

1. Informacja Wójta Gminy n/t zamierzeń co do dalszego funkcjonowania oświaty oraz organizacji roku szkolnego 2018/2019 w Gminie Brody
2. Informacja Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej o działalności w roku 2017 oraz zamierzeniach na rok 2018
3. Sprawy bieżące gminy

Marzec 2018 rok

1. Informacja Zakładu Gospodarki Komunalnej w Brodach o działalności w roku 2017 oraz zamierzeniach na 2018 rok
2. Informacja o funkcjonowaniu systemu gospodarowania odpadami komunalnymi
3. Informacja z działalności bibliotek,
4. Sprawy bieżące gminy.

Kwiecień 2018 rok

1. Informacja o działalności Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Starachowicach oraz jednostek OSP w Gminie Brody
2. Informacja o działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brodach za 2017 rok i zamierzeniach na 2018 rok
3. Sprawy bieżące gminy.

Maj 2018 rok

1. Gospodarka mieniem gminnym- stan aktualny- zamierzenia na 2018 rok.
2. Ocena realizacji zadań społeczno-gospodarczych i budżetu gminy za 2017 rok
3. Udzielenie absolutorium dla Wójta Gminy.
4. Sprawy bieżące gminy.

Czerwiec 2018 rok

1. Informacja o zaawansowaniu planowanych na 2018 rok zadań inwestycyjnych.
2. Informacja z realizacji Gminnego Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi w 2017 roku
3. Informacja o działalności Gminnych Stowarzyszeń: „Rodzina”, „Kamienna”, „LKB Rudnik”
4. Sprawy bieżące gminy.

Lipiec 2018 rok

1. Komisja wyjazdowa- wykorzystanie środków unijnych na przykładzie wybranych miejscowości

Sierpień 2018 rok

- 1.Sprawozdanie z realizacji budżetu gminy za I półrocze 2018 roku
- 2.Informacja o przygotowaniu placówek oświatowych w Gminie Brody do roku szkolnego 2018/19 i sytuacja finansowa oświaty po I półroczu 2018 roku
- 3.Sprawy bieżące gminy.

Wrzesień 2018 rok

- 1.Informacja o stanie bezpieczeństwa publicznego w Gminie i powiecie Starachowickim
- 2.Informacja n/t zagospodarowania i czystości wokół zbiornika wodnego w Brodach
- 3.Sprawy bieżące gminy.

Październik 2018 rok

- 1.Podsumowanie działalności samorządu Gminy Brody w kadencji 2014-2018
- 2.Sprawozdanie Przewodniczącego Komisji Rewizyjnej z planów kontroli w 2018 roku
- 3.Sprawy bieżące gminy.

Listopad 2018 rok

- 1.Zapoznanie z założeniami zadań społeczno-gospodarczych i budżetu gminy za 2019 rok (zadania inwestycyjne, podatki)
- 2.Informacja o przygotowaniu jednostek gminy do okresu zimowego.
- 3.Sprawy bieżące gminy.

Grudzień 2018 rok

- 1.Ocena skuteczności działań gminy w zakresie ściągalności podatków w 2018 rok.
- 2.Uchwalenie budżetu Gminy Brody na rok 2019.
- 3.Ustalenie planów pracy stałych komisji Rady Gminy na 2019 rok
- 4.Sprawy bieżące gminy.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Brody
Stanisław Wrona